92 B - 7 - 5 112 2º 22

I - 216 - 7

BIBLIOTECA
76 COMPLUTENSE. 2
E. 74 C. 6 N. 14

Il Insulis

Bononia 1500-
Hispalis 1491
Barcª - id

~~95 A 2 Lofes~~

Roſarium beatiſſimæ uirginis Mariæ nuper Bononiæ impreſſum ſecundum exemplaria partibus ultramontanis delata.

Visto año de 1614

UNIVERSIDAD CENTRAL BIBLIOTECA DE LA FAC...

240

Niuerſis fratribꝰ atqꝫ ſo
v roꝛibꝰ fraternitatis Roſarij
beatiſſime matris Marie
ꝑ totā pene Italiā ſparſis: ſalutem
ſupniqꝫ roris ſolatiū, inter cetera oꝛ
thodoxe fidei ꝓficua quibꝰ ⁊ longe
lateqꝫ fides eadē diffundit᷑ ⁊ diffu
ſa ad pfectū vſqꝫ conſcendit: id ſem
per p̄dicatoꝝ ordo primū duxit: id
facilius nedum p̄clarius arbitratꝰ
eſt: matrē. ſ. dei Mariā: Angeloꝝ
dn̄am glorioſiſſimāqꝫ totius mūdi
reginaꝫ populis p̄dicare: laudibus
proſequi: necnō qua poſſibile ē ob
ſeruatiōe: reuerētia ac maieſtate ve
nerari. Hinc deo optimo maxioqꝫ
gratiſſime refferūt᷑ laudes. Hic ad
vota quicqd ad noſtre ſalutis fouē
da nutriendaqꝫ merita pꝛoficit: cu
mulatiſſime repoꝛtamuſ. Hinc fla
gitioꝝ venia. Hinc pax euenit: ge
ſtienti ſemꝑ optanda animo. Hinc
creatoris deniqꝫ furor populoꝝ fa
cinoribus concitatus: miteſcit. Ea
ꝑꝑ hac tempeſtate qua lachrimis
ſingultibꝰ: ieiunijſ: aſſiduiſqꝫ oratio
num ſuffragijs dn̄i miſeratio enixi
us imploranda eſt venerabilis pr̄
frater Stephanus mediolanenſis
uulgi tn̄ vocabulo de Piopera nū
cupatus ꝯgregationis Lombardie
ordinis p̄dicatoꝝ pn̄s opuſculum
qđ Roſariū. b. Marie inſcribitur
lr̄is ereis nuꝑ imprimenduꝫ calco
graphis tradidit opus ſane diuinū
⁊ qđ ꝓmiſcui. ſexus hoībus appri
me proderit ſpectabūt in hoc quan
ti Roſarij pia fraternitas pendēda
ſit: quantiſqꝫ bn̄ficijs hoc emerito
collegio: Beatiſſima mater dei fa
milias: viros: oppida: vrbes: dina
ſtias regnaue, pſequuta fuerit. Que
nā res hoībus i hoc pene totius or
bis deplorādo tumultu pſidio poſ
ſit adeſſe luce clarius elucubratiun
cula hac: in ꝓmpu aderit inficiant
nulli q̄ſo libellū hūc e caritatis me
dio fonte in lucē deuoti huius pr̄is
ſolicitiori cura nuꝑ editum. Nihil
itaqꝫ huic opuſculo addēdū minuē
dūue duximus. ſed velut exemplar
iacet qđ e partibus vltramontanis
delatū eſt: omnino impꝛimet᷑: Ca
ſtigatum nihilominus eſt cuiuſdaꝫ
ſtudentis Bononiēſis an̄dicte con
gregationis Lōbardie ſolertia atqꝫ
p̄fati patris iuſſu. legant igitur om
nes docti pariter ⁊ indocti altiſſi-
moqꝫ per beatiſſime matriſ ſue am
pliſſima munera: vberiora refferant
p̄conia. Valete oēs huius fraterni
tatis college: voſqꝫ dn̄i Ieſu ſtillici
dia ſtillantia ſuꝑ terram genitricis
ſue interuentu ampliori munere cō
ſolari dignentur.

Libreria del Collegio maior; C.5.

Quodlibetum de veritate fraternitatis Roſarij ſeu pſalterij beate Marie virginis cõuentus coloniēſis ordinis p̄dicatorū pronunciatū Colonie in ſcolis artium tempore quodlibetorum. Anno domini mileſimoquadringenteſimo ſeptuageſimoſexto: per fratrem Michaelē de inſulis: ſacre theologie ꝓfeſſorē eiuſdem ordinis renouatūqꝫ poſtea per eundem. Anno. lxxix. ſequenti ꝓpter certas cās in ꝓlogo ꝯtentas.

Sequitur prologus.

q Uia determinatio illa quā d̄ noſtra Roſarij beatiſſime v̄ginis fraternitate ad ipſius virginis laudez ⁊ alioꝝ edificationez ante trienniū collegi ⁊ tempore quodlibetoꝝ pronūciaui ad paucoꝝ manus ꝑueniēſ nō eſt eiſdez v̄bis vel ſenſu recepta quo fuit ꝓnunciata: vt pꝫ ex quadā eiuſdē determinatiōis impꝛ̄ſſiōe plurimū incorrecta abſqꝫ ſcitu vl' ꝯſilio meo. Neſcio qb⁹ ꝓcurātibus: meo tñ noīe facta: ⁊ ad vēdēdū expoſita Et deniqꝫ de eadē fraternitate iam ſupra modū multiplicata. Et fere ꝑ totā alemaniam in oī ſtatu ⁊ ſexu nō ſine maxima v̄ginis glīa ⁊ fideliū vtilitate dilatata: mihi q̄daz ſucceſſu tēpoꝝ in ſcripturis occurrerūt notabilia dicta vel geſta. Necnō ⁊ multe interiz eiuſdē fraternitatiſ approbationes ꝯtigerunt ⁊ miracula: de quibus oībus nullus ipſius fraternitatis vel v̄ginis amator ſilēdū fore iudicaret. Hinc ē q̄ iubēte priore meo in ſacra theologia ꝓfeſſore ac eiuſdē fraternitatis fundatore et cultore nō paruo ꝓtactā determinationē renouare ⁊ corrigere atqꝫ impꝛ̄ſſori ſic correctā ⁊ renouatā ad imprimēdū offerre dignū duxi: q̄tenuſ hi quoſ interdū d̄ huiuſmodi frnitate dubitare vl' errare ꝯtigerit ꝑ hāc determinationē q̄ fere oīa dubia q̄ circa fraternitates i cōi vl' circa hāc in ſpeciali ꝯtingunt reſoluit ⁊ declarat vt valeāt meli⁹ iformari: ⁊ i hac fraternitate ac d̄uotiōe v̄ginis āpli⁹ ꝯfirmari. Necnō ⁊ vberes reportare fructus de quibus infra dicetur. Preſtāte ipſa glorioſiſſima v̄gine Maria mihiqꝫ pctōri vt ſpero cooperāte q̄ iuxta beati Anſelmi dictū ad ipa ꝯuerſos perire nō ſunt q̄ deniqꝫ dicit illd̄ eccl'iaſtici. xxiiij. Qui elucidāt me vitā eternā habebunt.

Explicit prologus.

Sequitur queſtiōis titulus pretacti quodlibeti.

c Um Dauid dicat. particeps ego ſum omniuz timētiū te. Quid neceſſe fuit d̄ btē Marie roſario fraternitatez inſtituere. Pro reſponſione: ponent' due materie ad inſtar diſcurſus ſilogiſtici ordinate. Quarū prima erit d̄ fraternitatib⁹ in cōmuni. Secūda vero

de hac virginis fraternitate in ſpe
ciali cui⁹ hyſtoria cū actore cā inſti
tutionis ꝛ noie. Necnō ꝛ cū oibus
cōditionib⁹ ꝛ circūſtantijs in princi
pio ꝓpōnis ꝛ materie patebūt clare

Eſt igit̃ prima ꝓpoſitio ſeu maior
prime materie talis. Et ſi oēs iuſti
ſuis ex mutuis operib⁹ aliqđ repor
tent cōmodū: opus tñ ab vno factū
nō eſt ſatiſfactoriū alteri niſi agentiſ
intētio dirigatur ad ipſum. Prima
pars que ē ꝙ ois iuſti ex ſuis operi
bus mutuiſ aliqđ reportēt cōmodū
pꝫ tripliciter. Primo auctoritate
apoſtoli ad ro. viij. dicētis ꝙ diligē
tibus deū oia cooperāt̃ in bonum.
Itē auctoritate pſalmiſte p̃allega/
ta. Particeps ego ſum oiuꝫ timen
tiū te. Scđo pꝫ rōne que ſumi pōt.
Tum ex principio opeꝝ iuſtoꝝ qđ
eſt ſpūs ſanct⁹ mentes iuſtoꝝ inha
bitans ꝛ replēs orbem terrarum fa
cienſqꝫ quodāmodo oia cōmunia.
Tuꝫ ex radice caritatis in qua om
nes iuſti cōmunicāt: q̄ ſm Auguſti
num nō querit q̄ ſua ſunt ſꝫ cōia ꝓ
prijs non ꝓpria cōibus anteponit.
Tertio ꝓbat̃ hec pars ſimilitudi
ne ſumpta. Tum ex mēbris corpo
ris humani: que ſe mutuo iuuant.
Et ſi glorificat̃ vnū membruꝫ con
gaudent oia mēbra: vt pꝫ prima co
rinth. xij. Tū ex ramis arboriſ: quo
rum vnus aliqualiter congaudet al
teri: imo ipſa radix humorem tranſ
mittit ad oēs. Sic in ꝓpoſito eſt de
iuſtis q ſunt mēbra vnius corporis
xpi miſtici ad ro. xij. Suntqꝫ cōiun
cti xp̄o ſicut palmes viti. Jo. xv.
Pro ampliori tñ hui⁹ partis decla
ratione. Et ad ſciēdū qd ſit iſtđ cō
modū ꝙ iuſti ex ſuis mutuis opor
tent opibus nō eſt meritū gratie vel
glorie vt patebit. Nec ē ſatiſfactio
vel diminutio pene: vt etiā patebit.
Sed ē q̄dā cōgratulatio vl̃ quoddā
gaudiū ſꝫ ꝙ caritas cōgaudet veri
tati. i. oi virtute vel oib⁹ opibus bo
nis. vt pꝫ. i. corinth. xiij. Nota ſcđo
ꝙ iſtud qđ hic dr̃ nō ſolum veritatē
habet in via ſed etiam in purga° vl̃
in prima. vtꝫ Luce. xv. Nam quā
do fit aliqđ opus in ſpeciali ꝓ ali
quo exiſtente in via vel purga°. Et
ſi ille ꝓ quo fit ſolum habeat fructū
ſatiſfactionis vel diminutionis pe
ne. Alij tñ ex hoc conſolant̃ quodā
modo gratulantur ꝛ congaudent ei
ēt qui ſunt in gloria vel in purgato
rio. Unde quo ad exñtes in gloria
ad iſtū ſenſuꝫ dicūt cōiter doctores
ꝙ vn⁹ tñ gaudet đ gloria alteri⁹ ſi
cut de ſua. De exñtib⁹ vero in pur
gato° ponit dñs Petr⁹ đ tharāta
ſia. xlv. di. iiij. tale exemplū dicēs ꝙ
portās aliqđ onus pōt duplr̃ iuua
ri. Uno° per diminutionē oneris.
Alio° p cōſolationē vl̃ ꝯfortationē
virtutis: puta p cibū vel potū. Sic ē
in ꝓpoſito de aiab⁹ purgatorij. Nā
dum fit aliquod opus pro vna ſpe
cialiter: ꝛ ſi quo ad diminutionē vel
expiationem pene. illud opus tñ il
li proſit pro qua fit. Tamē omnes
alie ex illo conſolantur ꝛ ei gratu/
lātur. eo ꝙ omnes ſunt in caritate.

Et ẜʒ hoc intelligit illð beati Hie ronymi dictū ð ɔſe.diſ.ꝛ.ca. nā me diocriter recitatū vicʒ. Cū miſſa vel pſalmus ꝓ cētū aīabus dr̄ nihil mi nus q̄ʒ ſi pro qualibet diceret: acci pitur.ſ.ad cōgratulationē ẜm beatū Tho. q̄uis etiam hoc poſſet intelli gi quo ad meritū celebrātis. qꝛ cete ris paribus tantū meret celebrādo pro mille q̄tum pro vno. imo forte plus. qꝛ ex maiori caritate. Nota hic tertio ꝙ congratulatio nō ē eq̄ lis in oibus. qꝛ que in maiori ē cari tate. magis cōgratulatur ꝛ cōgaudet Exemplū ð lumine poſito in domo ad reuerentiā vniꝰ quē non ſolū illu minat: ſed oēs aſtantes. Et ampliꝰ illos qui habent oculos meliores. Itē de lectione facta ꝓ vno que ta men omnibus audiētibus prodeſt. Et magis illis qui ſunt melioris in genij vel qui magis attendūt q̄uis nō ſit vſqʒquaqʒ ſimile. Scd̄a ps que dicit ꝙ opus ab vno factū non ē ſatiſfactoriū alteri niſi agētis intētio referat ad ipſuʒ. Patet etiam tripli citer. Primo autoritate btī Ambro ſij in libro de offi. dicentis ꝙ affectꝰ tuus. i. intentio operi tuo nomē ipo nit. Ita ꝙ ſi intētio ẜm dn̄m Alber tū ad alteruʒ referat ipſa facit illud opus eſſe alterius ſaltē iterpretatiue Scd̄o patet rōne qꝛ fructus alicuiꝰ operis cuiꝰ operās ē dn̄s: nō ꝓdeſt alteri niſi in ipſum transferat. Sʒ ꝛ hec trāſlatio fit ꝑ intētionē ergo ꝛc̄. Tertio pʒ a ſimili in ciuilibus i qui bus dans pecuniā: ꝛ intendens ſol uere pro alio: ſatiſfacit pro eo: alias non. ergo a ſimili. Ita erit in ſp̄uali bus. Notat tn̄ hic. p. ꝓ ampliori huius elucidatiōe. ꝙ opus in carita te factum pōt ad duo valere. Prio mō ad meritū vite eterne etiā de cō digno ꝛ hoc ẜm ꝙ ꝓcedit ex carita te ꝛ ſpecialis ſp̄us ſancti motione. Et hoc mō ſolū ꝓdeſt faciēti. Quia nullus excepto xp̄o qui ē caput no ſtrum ꝛ de cuiꝰ plenitudine oēs ac cepimus pōt vel potuit alteri mere ri vitā eternā de condigno eo ꝙ glo ria datur ẜm menſurā ꝛ diſpoſitionē accipiētis. vnuſquiſqʒ aūt ex ſuo ac tu diſponit ꝛ non ex alieno. Alio modo ex ſatiſfatione vel expiatione pene. Et hoc inquātū eſt penale po teſt prodeſſe non ſolū facienti: ſed ēt alteri. ſi intētio agentis ad ipſum re feratur. Pena. n. tēporalis pro pec cato debita poſt culpe remiſſionē nō taxatur ẜm diſpoſitionē eiꝰ cui debe tur qꝛ quandoqʒ ille qui ē melior ha bet maioris pene reatū. Nota tn̄ ſcd̄o ꝙ pena ſatiſfactoria ad duo or dinatur ſaltē i hac vita. Primo ad ſolutionem debiti: Et ſcd̄o in reme diuʒ tanq̄ʒ medicina pro peccato fu turo vitando. Quo ad ſecūduʒ. ſatiſ factio vnius nō prodeſt alteri. qꝛ ie iunio vnius caro alterius nō domat ſed bene quo ad primū. Nec opor tet ꝙ maior ſit pena eius qui pro al tero ſatiſfacit q̄ʒ in principali requi reretur vt quidam dicunt moti hac ratione. quia pena propria magis ſa tiſfacit q̄ʒ aliena. Pena enim preci

pue habet vim ſatiſfaciēdi ex carita te ex qua homo ipſam ſuſtinet. Et qꝛ maior caritas apparet in hoc ꝙ aliquis ꝓ altero ſatiſfacit q̄ȝ ſi ꝓ ſe ſatiſfaceret. Jdō minor pena reqritur in eo qui ꝓ alio ſatiſfacit q̄ȝ in prin cipali requireretur. Unde dicitur in vita patruȝ: ꝙ pp caritatē vnius qui alterius fratris ſui caritate ductꝰ pe nitentiā fecit ꝓ pctō qđ non cōmiſe rat alteri peccatū qđ ꝯmiſerat dimiſ ſum ē. Nota tertio ꝙ qui ꝓ alio ſa tiſfacit: ⁊ ſi mereať ſibiipſi: ſi ē in ca ritate non tñ ſatiſfacit ꝓ ſe: niſi forte intenderet partem ſatiſfactiōis ꝓ ſe ipſo retinere. Et tunc minus ꝓficeret alteri quo ad ſatiſfactionē. Nam cū ipſa ſatiſfactio ſit finita nō pōt to ta utriqȝ proficere: ſm totā uirtuteȝ. Ueruntamē eſt ꝙ ſi ille ꝓ quo quiſ ſatiſfacit non indiget: utpote quia eſt in gloria uel nō eſt capax quia ē dā natus: tūc ille qui ſatiſfacit ſi hȝ talē intentionē in habitu ꝙ ꝓ ſe faceret ſi crederet non ꝓficere illi ꝓ quo fit proculdubio ei ꝓficiet. Et ſic uerifi cabitur illud Luce. x. Si ibi nō fue rit filius paciſ: pax ueſtra reuertetur ad uos. Si querať hic ſi quis dice ret morienti ꝙ totā penaȝ peccatoꝝ ſuoꝝ ſuſciperet ⁊ ꝓ eo ſatiſfacere uel let. An talis moriēs imediate poſt mortē ad celū uolaret. Dicēdū ꝙ ñ ſȝ patereť in purgatorio quouſqȝ il le ſatiſfactionē fecerit pro eo quaȝ ſi nō fecerit tunc uterqȝ ē debitor illiuſ pene. Unus pro cōmiſſo. Alius ꝓ omiſſo. Nullus. n. paradiſuȝ ingre di pōt niſi ſcoria tota peccati prius purgetur. Et niſi ſit extra oē debitū Jta ꝙ neqȝ ſit ipſe debitor nec ali quis pro eo. Ut dicit Richardus de media uilla in quarto diſ. xx. Et tñ de hac prima propoſitione.

Sequitur ſecunda propoſitio ſeu minor huius prime materie.

b Oc aūt fieri ſolet in fraterni tatibꝰ in quibꝰ etiā ſctōs ad orandū ꝓ nobis nō pauꝝ in citamꝰ. Prima pars q̄ dicit ꝙ hoc fieri ſolet in fraternitatibꝰ. ſ. ꝙ inten tio unius de fraternitate dirigať ad alios cōfratreſ. Patet primo aucto ritate primi machabeoꝝ. i. xii. ubi di cit. Noſ oī tpe memores ſumus ue ſtri in ſacrificiis que offerimus ⁊ ob ſeruationibꝰ ſicut fas eſt ⁊ decet me miniſſe fratꝝ. Scđo rōne ſic. qa quā docūqȝ eſt pluriū cōuentio ſeu ſocie tas pp aliqđ ſpeciale cōmodū opoꝛ tet intētionē vniꝰ dirigi ad alterū. Sȝ ſic ē in fraternitatibꝰ đ quibus loqui mur. vt infra patebit. igiť ⁊c. Tertio pȝ a ſimili de ſocietate vľ fraternita te ciuili que ſola intētione vel cōſen ſu ꝯtrahiť vt pȝ inſtituta de ſocietate Sic. n. diffiniť ſocietas a tulio ꝙ eſt duoꝛum vel plurium conuēꝰ ꝯtracta ob cōmodiorē vſum ⁊ liberiorē que ſtum. Sed nota hic pᵒ ꝙ intentio ali cuius ſm beatū Tho. in quarto. di. xij. poteſt ad alterū dirigi tripliciter. Primo in ſingulari: ſicut cū quis ꝓ alio ſatiſfacit determinate. Scđo in ſpeciali: ſicut cū quis oꝛat ꝓ ſua con gregatiōe vel ſocietate. Tertio in ge

nerali vt cũ quis opa ſua ordinauerit ad bonũ totius eccleſie. Primo° pōt vnuſqſqȝ ꝓpria auctoritate vni vel pluribus ꝑ intẽtioneȝ opa ſua dirigere: et ſic ꝓ his ſatiſfacere. Scđo modo pōt ille qui p̄eſt cõgregationi qui videlicet pōt illa opa applicare cui vel quibus vult applicãdo intẽtionẽ illorum qui ſunt de ſua congregatione ad hũc vel illos determinate. Et ꝺm hoc dant̃ a p̄latis religioſorum littere fraternitatis vel participatiõis. Tertio modo pōt ille qui preeſt toti eccleſie generalr̃ ſicut papa vel illi qui in partẽ ſolicitudinis ſunt aſſumpti ſicut cardinales ⁊ epiſcopi. Hec aũt cõica° ſola tertia proprie dr̃ indulgẽtia. Alie ꝑtinent ad fraternitates. Nota ſcđo ꝙ triplex eſt fraternitas.ſ. naturalis ciuilis et ſpũaliſ. Multiplex ẽ naturalis vna generaliſſima ꝺm quã oẽs creature ab vno p̄re deo d̄ſcẽdẽtes dicũt̃ frẽs Et ꝺm hanc be. Frãciſcus fraterno noĩe aĩalia cuncta vocabat. Secũda generalis ꝺȝ quã oẽs hoĩes ab adã deſcendentes ſunt fratres. Tertia ſpecialis vt qui ex eadem ſunt tribu vel cognatiõe. Quarta ſpecialiſſima vt qui ex eodẽ ſunt patre vel matre. Ciuilis etiam ẽ duplex. Una ſocialis ꝺm quam ſocij dicuntur fratres. Altera ac optima ꝺm quam adoptati ab eodem etiam dicuntur fratres. Spiritualis vero fraternitas eſt quituplex. Prima generaliſſima ꝺm quam oẽs viatores ſunt fratres ſiue gentiles ſiue chriſtiani vel iudei qui quãdiu ſunt in hac vita actu vel potentia chriſto capiti coniunguntur ſecus eſt de damnatis. Secũda generalis ꝺm quã omnes chriſtiani per baptiſmuȝ regenerati ſiue ſint in gratia ſiue non fratres cenſentur. Tertia ſpecialis ꝺm quam omnes ⁊ ſoli in caritate exñtes fratres vocantur. Quarta ſpecialior ꝺm quaȝ qui ſunt eiuſdeȝ collegij vel religionis ſeu cõgregationis fratres dicũtur. Sȝ quinta ſp̄aliſſima de qua eſt ſermo que ẽ illorum qui mutuo bona opera communicãt vel pro quibus ſp̄aliter aliqua bona in cõmuni fiunt. Ad hoc eniȝ ſunt tales fraternitates in eccleſiis inſtitute vt patebit infra. Nota tertio ꝙ inter has omnes fraternitates ſpirituales ⁊ illorum qui ſunt in caritate ⁊ qui ſibi mutuo ſua bona opera cõmunicant melior purior et fortior eſt ſaltem q̄ȝ naturalis vel ciuilis ⁊ h° ꝑꝑ tria. Primo qr fundatur ſuꝑ fortiori ⁊ meliori fũdamẽto.ſ. caritate d̄ qua ad ro.xij. caritatẽ frñitatis inuicẽ diligẽtes. quãto.n. caritas melior ⁊ p̄cioſior ẽ q̄ȝ caro vel aliqd̄ tp̄ale. tãto melior ẽ frñitas caritatis q̄ȝ naturalis vel ciuil'. Scđo qr nullũ malũ ſecũ cõpatit̃ nec malo admiſcet̃. Carnal'.n. fraternitas vl' ciuiliſ q̄nqȝ lites ⁊ ꝯtentiones ſecũ patit̃ vt patuit in primis fratrib⁹.ſ. abel ⁊ cayn. Sȝ i ſpũali nihil tale ĩuenit̃. Sȝ ſoluȝ caritas ⁊ amor vt pȝ prime petri p° vbi dr̃ i amore frñitatis caritateȝ. Tertio qr actũ hȝ nobiliorẽ act⁹ enim fraternitatis carnalis vt cõiter

eſt pl⁹ diligere carnē q̄ȝ ſpūṁ. In fraternitate vero ſpūali ē ecōuerſo. Uñ ꝛ p̄cipue ꝯpetit illō petri primer. fraternitatē diligite. Et tm̄ dē iſta prima pte. Scd̄a ps q̄ dicit ꝙ i fraternitati b⁹. ſ. dē qb⁹ hic loqmur ſctōs ad orā dū ꝑ nobis nō paꝝ icitam⁹. Pa; prio auctoritate Bernardi dicētiſ ꝙ hec noſtra ꝛ ſctōꝝ coherētia ē vt nos cōgratulemur eis. ꝛ ipi cōpatiēt̄ nobis nos d̄uota meditatiōe regnem⁹ in eis. ipi i nobis ꝛ ꝑ nobis militāt pia iteruētiōe. Scd̄o pȝ rōe ſic tū qꝛ alias eccl'ia fruſtraret̄ q̄ ipſos honorat ꝛ in eoꝝ noīa fraternitates inſtituit vt eos ad orādū ꝑ nobis īncitet tū qꝛ longe ab ipſis abeſt igratitudo vtpote qui ſumma caritate pollent ꝛ optēt nos eē ꝯſortes ꝛ cōciues ſuos Igit̄ cū eos honoramus vel in eoꝝ noīe vel honore fraternitates īſtituimus ipi vices repēdūt ꝛ orant ꝑ nobis. Tertio pȝ hoc exēplo ꝙ i legenda aurea in hiſtoria dē oīb⁹ ſctis habet̄ de cuſtode eccl'ie ſcti petri i Roma qui i nocte p⁹ p̄dictū oīuȝ ſctōꝝ feſtū rapt⁹ in ſpū beatā virginē cū angelis ꝛ ſctis corā throno diuine maieſtatis orātes ꝑ xp̄ianis in recōpē ſaȝ honoris ſibi ab ipſis illa die exhibiti vidit ꝛ audiuit: Sȝ ꝑ clariori h⁹ ptis intellectu: nota primo ꝙ ꝛ ſi deus ƀm beatuȝ Tho. xv. diſ. iiij. ſit principaliter orādus ꝛ honorādus vtpote qui principaliter dat grām ꝛ gloriā. tm̄ ipe voluit vt ēt ſctōs honoremus ꝛ oremus atqȝ eos ad orādū ꝑnobis incitemus: ꝛ hoc ꝓpter tria

Primo ꝑꝑ noſtrā inopiā in merendo vt videlȝ vbi noſtra nō ſuppetūt merita iuuēt aliena: Scd̄o ꝑꝑ ipſoꝝ ſctōꝝ gl'iam. Sicut. n. deus vult eos glorificare. ꝑ eos miracula faciendo tā ex parte aīaꝝ q̄ȝ corpoꝝ. Sic vult vt ꝛ nos eos glorificemus ꝛ honoremus atqȝ ad orandū pro nobis incitem⁹. Tertio ꝓpter dei reuerētiā. vt cū pctōr qui deū offendit non audet ad deū ꝓpria pſona adire ſalteȝ ſanctoꝝ patrocinia valeāt implorare vt ꝑ eo apud deū intercedāt. Pōt aūt addi ꝛ quarta rō ad ſeruādū videlȝ ordinē diuine ſapiētie ƀȝ quā vltima per media reducūtur in ipſum deū. Et hoc eſt qd̄ dicitur Iob. v. ad aliquē ſctōꝝ conuertere. Nota ſcd̄o ꝙ btī in pria ƀȝ Tho. xv. ꝛ. xlv. diſ. iiij. vidēt orōnes ꝛ deuotiones quas ad eos dirigimus vel habem⁹. Et oīa opera q̄ ad eoꝝ honoreȝ facimus vident inquā in diuina eſſentia q̄ ē ſpeculū mūdiſſimū ꝛ voluntariū in quo qcqd ad eoꝝ gl'iaȝ pertinet eiſ lucet dicēte Grego. xij. moraliū qd eſt qd̄ nō videāt q vidētē oīa vidēt ſupple. ƀȝ b. Tho. qd̄ ad eoꝝ gl'iaȝ pertinet ad gl'iam aūt ꝛ perfectionē eoꝝ ptinet vt hēant qcqd volunt et nihil inordinate velint. Hoc āt recta voluntate qlȝ vult: vt ea q̄ ad ipſuȝ ptinēt cognoſcat. Unde cū nulla rectitudo ſctis deſit volunt cognoſcere que ad ipſos ptinēt. Et iō oȝ ꝙ illa in v̄bo cognoſcāt. Hoc āt ad eoꝝ gl'iaȝ ptinet ꝙ auxiliū idigētib⁹ p̄beant: ſic. n. dei coopatores efficiūt̄ quo nihil di

nini⁹ ƀȝ.b.Dyoni.⁊ ēt cognitionē bāc eoꝝ q̄ ad hec reqrunt̄ videt̄ igit̄ vota eoꝝ q hic quocūqȝ mō eos iter pellāt vel corde vel verbo vel facto. Tertio nota ꝙ dū ſctōs iterpellam⁹ p̄fato mō ꝓ nobis inceſſanter orant ⁊ obtinēt qꝺ petūt. Uerūtn̄ ſciēdū ē ƀȝ dn̄ȝ Petrū ꝺ tharentaſio ꝙ obti nere pōt aliqs aliqꝺ duplici via aut ꝑ viā iuſticie ⁊ meriti aut ꝑ viā gr̄e ⁊ ſupplicatiōis ſicut i curia ſummi pō tificis tradūt̄ littere q̄dā de ſimplici iuſtitia q̄daȝ de gr̄a ⁊ vtroqȝ mō ſcti obtinēt ꝓ nobis orātes. quia vt dicit magiſter in q̄rto diſ.xlv. iuuant nos merito qꝺ meruerūt in carne. Et iu uant voto qꝺ fundūt iā ꝓ nobis ad deū. Et ex hijs duobus ſemꝑ ē effi cax eoꝝ itercesſio. Sȝ intercesſio eo rum ꝑ modū meriti ē ofo interꝑtati ua ⁊ ſemꝑ exaudit̄ quātū de ſe ē nō tn̄ ſemꝑ ipediētibuſ qn̄qȝ pctis nr̄is intercesſio vero ꝑ modū voti eſt ofo vera ⁊ ſemꝑ exaudit̄. qꝛ nō optāt ni ſi qꝺ ſciunt deū velle fieri vel ſimpli citer vel eis orātibus. Et tantuȝ de ſecūda propoſitione huius materie.

Tertia ꝓpoſitio ſeu cōcluſio pri me materie.

Quāuis ergo Dauid dicat particeps ego ſuȝ oīuȝ timē tium te. Rite tn̄ in eccleſia certis ſublimitib⁹ ſunt fraternitates inſtitute. Prima pars hui⁹ inſtitu tionis propōnis que ē de dicto daui tico ſatis nota ē ex hijs q̄ dicta ſunt in prima parte prime propoſitionis ſeu maioris huius materie. Sed ſe cunda pars tripliciter ꝓbatur. Pri mo auctoritate pſalmiſte dicentis. Ecce q̄ȝ bonū ⁊ q̄ȝ iocundū habita re fratres in vnum. Jtē prima pe. ſcꝺa fraternitateȝ diligite. Scꝺo pȝ ratione ſic. Jllud eſt rite inſtitutum qꝺ eſt opus virtuoſum. Utpote ad dei ⁊ ſanctoꝝ cultū ꝑpter ſpūale cō modū ordinatū: ſed ſic eſt ꝺ fraterni tatib⁹ de quibus loquimur. Jgitur maior pȝ ꝙ talis opus ꝑtinet ad vir tutē religionis q̄ debitū cultū deo ⁊ ſanctiſ exhibet ƀȝ b. Tho. ſcꝺa ſcꝺe q.lxxxi. minor vero patebit in ſequē tibus. Tertio hoc pȝ ꝑ ſimilitudinē repertā in ciuilibus. Si oīuȝ iura vl̄ leges ciuiles ꝑꝑ cōmoduȝ tempora le ſocietates admittūt rite. Multo magis ēt hoc pōt admittere ꝑꝑ com modū ſpūale. Sed circa hāc parteȝ ꝓ fine hui⁹ materie notāda ſunt tria Primo ꝙ fraternitates iſte in ſacra ſcriptura ⁊ in geſtis xp̄i ac ſctōꝝ hn̄t fundamētum ipſe. n. dei filius in pri mis totū genus humanum ditauit ⁊ honorauit in hoc ꝙ noſtrā fraternita tem accepit. Jp̄e inquā qui erat pri mogenitus in multis fratrib⁹ ad ro. viij. Et qui ſuos diſcipulos frēs vo cauit Jo. vltimo demum ipſe nobis oīa opa ⁊ merita ac paſſiones ſuas cōicauit cū ꝓ nobiſ ſatiſfecit ⁊ nobis ianuā regni celeſtis apperuit dicēte Yſaia eiuſdē. liij. c. vere lāgores no ſtros ip̄e tulit ⁊c̄. Et breuiter ƀȝ Je ro. oīa q̄ fecit ꝓ ꝓcurāda hoīuȝ ſalu te fecit. Et ideo be. Paulus prima ad corin. cū huiuſmodi fraternitatiſ ⁊

beneficientie ꝑticipationē expoſcēs
dicit. Oīa facio ꝓpter euāgeliū. Ut
ꝑticeps eiꝰ efficiar vnde ⁊ be. Pe
trus eſtimans ſibi grauiſſimū detri
mētū. ſi huius fraternitatis ꝑticipa
tionē perderet dicente ſibi xp̄o Jo.
xiij. Si nō lauero te nō hēbis ꝑtem
mecū. Rn̄dit: dn̄e nō tm̄ pedes ſ; ⁊
manus ⁊ caput. Scd̄o ēt principali
ter be. Paulus ſuis in ep̄lis in qui
bus eos quibꝰ ſcribit vocat frēs eiſ
dem ſuos labores ⁊ orōnes legitur
cōicaſſe. Unde ipſe dicit ad corin.
xij. ego libentiſſime impēdā ⁊ ſuper
impendā ipſe aīabus veſtris. Item
ad colo. pº. Nūc gaudeo in paſſio
nibus ꝓ vobis ⁊ impleo ea. que de
ſunt paſſionū xp̄i in carne mea pro
corpore eiꝰ qd̄ eſt eccleſia. Item ad
epheſios primo. audiens fidē veſtrā
que ē in xp̄o Jheſu ⁊ dilectionē in
oēs ſctōs nō ceſſo grās agere ꝓ vobiſ
Memoriā vr̄i faciēs orōnibꝰ meiſ
⁊ tertio be. Jo. in canōica ſua tertia
Ita dicit gayo cariſſimo quē ego di
ligo in veritate de oībus orōnē facio
Proſpere te igredi ⁊ valere: poſtre
mo ⁊ quarto plr̄es ſcti pr̄es fraterni
tatē iter ſe habuerūt ⁊ orōnes ſuas
ac bona opa alijs cōicauerunt. Nec
nō ⁊ ſibi cōicari petierūt ſicut Anſel
mus Bernardus Dn̄icus ⁊ multi
alij. Scd̄o nota quātū ꝓ nunc mihi
occurrit duodeci; vtilitateſ ex frater
nitatibꝰ ꝓuenire pn̄t. Quarū nouē i
hac vita ꝯtingūt alie tres pꝰ hanc vi
tā. Pria ē āpliatio cultꝰ diui ⁊ ſcōꝝ
vt p; in altaribꝰ capellis iocalibꝰ ⁊
miſſis q̄ a ꝯfratribꝰ fraternitatis fun
dant᷑ vel fiunt ⁊ in dies multiplicāt᷑
⁊ ampliāt᷑ q̄ tm̄ alias nō fierēt. Scd̄a
ē meritoriū augmētatio ſi ſaltē talia
ex caritate fiāt. Tertia ē ſatiſfactio ꝓ
pctīs inq̄ʒtū talia opa penalia ſ't ⁊ ꝑ
ꝯn̄s ſatiſfactoria. Quarta ē dei ⁊ ſan
ctoꝝ maiꝰ ⁊ frequētius auxiliū q ſic
nos viſitauit ſuis bn̄ficijs ⁊ auxilijs
ſicut eoſ colimꝰ ⁊ veneramur. Quīta
ē facilior pc̄ū exaudicio dicente Cri
ſoſto. q libēter deꝰ hāc orōnē audit
quā xp̄ianꝰ nō ſolū ꝓ ſe ſed ꝓ alijs
orat. vt p; ma. xviij. vbi xp̄us dicit.
Si duo ex vobis ꝯſenſerit ſup terrā
de oī re q̄cūq; petierit fiet eis a pr̄e
meo. Sexta ē a multis piculis libe
ratio ꝑ orōneſ ⁊ merita ſctōꝝ q ſuos
ꝯfrēs vel q eos deuote inuocāt ſm
be. Tho. xlv. di. iiij. ex ptāte ſpeciali
eis a deo data a multis piculis ⁊ in
firmitatibꝰ ꝓſeruāt vt beatus Seba
ſtianus a peſte Antoniꝰ a ſubitanea
morte ⁊ ſic de alijſ. Septima ē caſus
rarior i pctō vel recidiuatio. q; ꝓuer
bioꝝ xviij. dr̄ frater q iuuat᷑ a frē q̄ſi
ciuitas firma. Octaua eſt facilior a
pctīs reſurrectio. q; eccl'iaſtes q̄rto.
ve ſoli q; ſi ceciderit nō h; ſubleuan
tē. ſi fuerint duo fouebuntur mutuo.
Duobꝰ. n. mortaliter peccātibꝰ vno
exiſtē in aliq̄ bonoꝝ fraternitate et
altero nō primꝰ ceteris paribꝰ facili
us vel citiꝰ reſurget q̄; aliuſ. ⁊ hoc ꝑ
merita ⁊ orōnes illiꝰ fraternitatis vl'
ꝯfratꝝ vel potius cooperāte ſctō vel
ſancta i cuiꝰ honore fraternitas illa
eſt inſtituta. Nona ē pax inter xp̄ia

nos. Nā cū fraternitas nō ſit vbi ca ritatis ⁊ vnitatis ex fraternitatibus hoīes pacificāt aut pacificari debēt ſaltē qui ſunt in eadē fraternitate q₂ eccleſiaſtici. xxv. Concordia fratruȝ maxime placet deo ſicut ꝑ oppoſitū diſcordia valde ei diſplicet. vt pȝ ꝓ uerbioꝝ. vii. Preter has nouē vtili tates quas cōſequimur in hoc ſeclō Sunt tres alie q̄ ſequunt̄ ex iſtis in alia vita: quaꝝ prima eſt inferni eua cuatio. Scđa purgatorii euaſio vł ſal tem ab eo facilior liberatio. Tertia vero glorie cōſecutio vel maior in ea numeratio q̄ oēs tres ſequunt̄ ex no uem primis vt de ſe pȝ. Nota tertio ⁊ vltimo ꝙ notāter dixi certis ſubli mitibus. q₂ ad verā fraternitateȝ de qua hic loquimur quatuor requirun tur. Primo titulus bon⁹ ⁊ honeſt⁹ vtpote in honore alicui⁹ ſancti vł ſan cte nō demonis vel cuiuſcunq₃ hoīs viatoris: ſeu etiā d̄functi ab eccleſia non canonizati. Scđo cā iuſta puta vel pure ſpūalis ad cōmunicandum videlicet ſibi inuicem bona opa vel miſſas ⁊c̄. Uel etiā tpalis ſȝ pia vt paupibus alendis: captiuis redimē dis: capellis edificādis ⁊ huiuſmo di. Tales. n. fraternitates q̄ ꝓ tali bus cauſis fiunt ſunt laudande: ⁊ q eas deſpicit eſt anathematizandus diſ. xlii. ſi quis d̄ſpicit niſi forte eēnt alique alie cōditiōes eas viciantes. Tertio requirit̄ modus licit⁹ ⁊ ho neſtus in ingreſſu ⁊ egreſſu vt videli cet nihil ibi fiat qđ non ſit ad dei ⁊ ſanctorum gloriam vel fidelium vti litatem puta vel ad ſatiſfactionē vel ad hoc qđ mens hominis deo ſubi ciatur ⁊ corpus rōni ſm dei ⁊ ecclie ordinationem ⁊ conſuetudineȝ eoꝝ cum quibus homo tūc viuit. Talia enim rite fiunt in diuino cultu ⁊ ad virtutem religionis pertinent. Si au tem fieret in eis aliquid quod de ſe non pertinet ad dei gloriam aut ad vtilitatem animarū aut etiaȝ eēt pre ter dei ⁊ ecclie cōſtitutionē vel cōtra cōſuetudinē q̄ ſm Augu. ꝓ lege ha bēda ē totū hoc eēt reputādū ſupflu um ⁊ ſupſticioſuȝ ⁊ vult be. Tho. ſe cūda ſecūde. q. lxxxxiii. a°. 2°. Req ritur ēt ſpecialis modus in ingreſſu vt videlȝ fiat ſine oī pacto expſſo vł tacito. ſaltē de aliquo temporali dan do ſiue ſit ſumma pecunie ſiue cōe ſolēne ſiue qđcunq₃ pecunia extima bile. Uñ ſtatuta negatiua in talibuſ ſunt picloſa ⁊ pietatē excludēda. ⁊ vt puto ſimoniaca: vt ex be. Tho. ſe cūda ſcđe. q. x. o. haberi poteſt verbi gr̄a ſi ſtatuat̄ ꝙ qui nō dederit tm̄ nō erit d̄ tali fr̄nitate. Per hoc. n. p̄clu dit̄ via paupib⁹ nō igrediēdi poſſet tamē qs poſt ingreſſuȝ ꝓprio motu vel ſuando cōſuetudineȝ alioꝝ dare aliquid ꝓ ſubſtētādis aut ↄtinuādiſ onerib⁹ piis illi⁹ fraternitatis. vt eſt accenſio luminariū in officio diuini cult⁹ celebratio miſſaꝝ ⁊ ſic de aliis ſicut pōt quis aliū ꝑ elemoſinas cor porales ad aliq̄ ſpūalia opa faciēda inducere puta ad orādū vel dicēduȝ miſſaȝ vel etiam ꝓ ſtipendio neceſſi tatis ſpiritualia ſeminantib⁹ aliquid

dare. Quarto requirit intentio recta tam ex parte recipiētis q̄ȝ ingredientis. Ut. ſ. nō habeatur principaliter oculus ad cōmodum tēporale: ſȝ ad honorem dei ꝛ ſalutē aīe ꝛ corporis hiis. n. duabus vltimis cōditionib⁹ obmiſſis ſm magiſtrū noſtrū Joānem tinctoris pie memorie. Qui de fraternitatibus breueȝ ſecūdā determinationē fecit ſepius redditur modus ingrediendi fraternitates: illicitus tam ex parte ingredientis q̄ȝ recipientis ſicut ꝛ in oībus cōtractib⁹ ex ſuo genere ſymoniacis contingit vel dūȝ intentio circa ingreſſum peruertitur. cum. ſ. principaliter fert: ad cōmodum temporale ꝛ nō ad honoreȝ dei ꝛ ſaluteȝ corporis ꝛ aīe ꝛ ſic quandoq̄ȝ ē illicitus ex parte amborum. ſ. ex parte recipientis ꝛ ingredientis dū. ſ. vtriuſq̄ȝ intētio dicto modo corrupta eſt. Quinto vero ē illicitus ex parte alteri⁹ tm̄. dum. ſ. vni⁹ intētio recta alteri⁹ peruerſa. Volēs igit aliquis fraternitatē talē ingredi petat humiliter ad illā ꝓpter deū recipi in caritate nō ficta nec ſe conuiuio titulo tacite: vl expreſſe ad aliqđ tpale dādū obliget q2 hoc vim pati hr̄e vr̄. Nec tn̄ tali ſit puro aīo pp ſalutem aīe ſue ingrediēti prohibitum ē poſt liberā receptionē ac dei honoreȝ ꝛ ſanctoꝝ aliquid dare puta luminaria vel elemoſinas ad decorandā altaria ꝛ huiuſmodi imo multuȝ cōmēdabile eſt ꝛ meritoriuȝ hec oīa tinctoris vbi ſupra. Et hec đ prima materia. ſ. de fraternitatibus in cōi.

Sequitur ſecūda materia que eſt de fraternitate roſarij virginis in ſpeciali. Que etiam habet tres propoſitiones cui⁹ prima ꝛ maior talis eſt.

Inter eccleſie fraternitates i illa potior eē cenſet q̄ in cōfratrib⁹ titulo cā vel mō bonis opib⁹ vel orōnib⁹ alias excedere dignoſcit. Hec ꝓpoſitio quo ad oēs ſuas ptes ſiml ꝓbat tripliciter Primo auctoritate ꝑ illā maximā thopicā. Si ſimplr ad ſimplr: magiſ ad magis maximum ad maximum: Scđo pȝ rōe ſumpta ex illa auctē q2 ſi frnitates ſint bone que hn̄t honeſtum titulum cauſam bonaȝ vel modum licitū ꝛ ſic de aliis ergo illa erit melior ꝛ potior in qua talia ſunt excellentius. Tertio patet a ſimili in fraternitatibus ciuilibus in quibus etiam illa ē potior que in talibus excedit. Item in exercitibus quorum ille eſt melior qui nobiliorem habet ducem magis habundat in militib⁹ ꝛ expeditis ad prelium ꝛ in neceſſariis ad bellum ꝛc̄. Etiam idem patet in cognationibus vel cōitatibus. Sed ne longius morer. Hic nota primo ꝙ melius eſt habere fraternitatem cū melioribus ꝛ perfectis qui nulla vel modica indigēt ſatiſfactiōe q̄ȝ cū aliis q2 tales pfecti magis de ſuis bonis opib⁹ apponūt i frnitati b⁹ ꝛ cū hoc min⁹ aut nihil đ ſatiſfactiōe q̄ fit ꝑ illis đ frnitate recipiūt q̄re maior ps ſatiſfactiōis cedit aliis Nota 2° ꝙ ceteris parib⁹ meli⁹ eſt

habere fraternitatē cū multis q̄ȝ cū paucis: ꝛ maxime loquēdo de illis fraternitatibꝰ q̄bus vnuſq̄ſq̄ȝ aliq̄s orōnes ꝓ oībꝰ de fraternitate legit vel aliq̄d ſatiſfactionis opꝰ apponit tunc. n. nō minuit̄ fructꝰ cuiuſlȝ in ꝑticulari: imo magis auget̄ tū quia bonū quāto cōīꝰ tāto diuinius. Tū ēt q̄ȝ impoſſibile eſt preces multoꝝ nō exaudiri. Ex quo repꝛhēdi meri to pñt hi qui in q̄buſdā fraternitati bus vltra certū numerū plres non admittūt in tp̄alibꝰ p̄cipue paupes q nō habūdāt abiciunt q tū d̄ ſpūa libus plus apponere pñt. Nota 3° ꝛ finalr̄ ꝙ q̄ȝuis ꝛ ſcti ſupiores ma gis ſunt deo accepti q̄ȝ inferiores ꝛ ꝑ ꝯñs fraternitas in honore eoꝝ in ſtituta ē. Potior ſalteȝ ceteris pari bus. tñ vtile ē interdū minores ſan ctos orare vel honorare vel in eoꝝ noīe fr̄nitates iſtituere. Et hꝰ pp. v. rōes q̄ſ h. tho. xlv. di. iiij. q. 3. a°°. 2. hȝ tāgit. Prima ꝙ q̄ȝ iterdū aliq̄s hȝ maiorē deuotionē ad minorē ſan ctū q̄ȝ ad maiorē ex deuotione autē marie depēdet orōnis vl' boni opiſ effectꝰ. Scd̄a pp faſtidiū tollēdum q̄ȝ aſſiduitas vniꝰ rei faſtidiū parit ꝑ hoc aūt ꝙ diuerſos ſctōs oramuſ quaſi in ſingul' nouus feruor deuo tionis excitat̄. Tertia q̄ȝ q̄buſdam ſctis ēt minoribus datū ē in aliq̄bꝰ cauſis patrocinari ſicut beatus An tonius cōtra ignē: ꝛ beatꝰ Sebaſtia nus ꝯtra peſtē ꝛc. Quarta vt honor debitus oībꝰ exhibeat̄. Quinta ꝙ pluriū orōnibus q̄ñq̄ȝ impetrat̄ ꝙ

vnius orōne nō obtinet̄. Et tm̄ de illa prima ꝓpōne.

Sequit̄ ſecūda ꝓpō ſeu minor huius materie.

b Uiuſmodi vr̄ eſſe nr̄a bea te virginis de roſario frater nitas ſub certo ſalutationū ꝛ orōnū dñicaliuȝ inſtituta numero Cui q̄dē numerꝰ ſicut ꝛ ꝯfratꝝ cō ſcriptio atq̄ȝ ſignoꝝ. delatio non ca ret miſterijs an̄ declarationeȝ ſingu laruȝ partiū huius ꝓpōnis tria de hac fraternitate ꝓſequentiū amplio ri notitia prenotare curaui. Pri mo q̄s ſit huiꝰ fraternitatis inſtitu tor vel auctor. Scd̄o q̄s inſtitutiōis et ingreſſus in eam moduſ. Tertio de nomine eius quare videlȝ de ro ſario vl' beate virginis pſalterio nū cupat̄. De p° igit̄ nota ꝙ Anno dñi milleſimo q̄drigēteſimoſeptua geſimoquito illo videlȝ tp̄e q° cha rolus burgundoꝝ dux nuyſſiani in ſigne rheni opiduȝ obſidebat vidē tes ſancte ciuitatis Colonieñ ciueſ periculū ſibi nō paruū iminere niſi cautius de remedio ꝓuiderēt opor tuno ne dū armis ꝛ ceteris neceſſa rijs ſe ꝓuiderūt ſed ꝛ ſuos inuocā tes patronoſ regeſ videlȝ martyreſ ac virgines ꝛ precipue pijſſimā dei matreȝ virginē dico Mariā meſto rū conſolatricē ad oratiōis preſidiū cōfugerūt. In hijs aūt quidaȝ nō paruus eiuſdē virginis obſeruator ſacre theologie ꝓfeſſor ac incōuētu p̄dicatoꝝ eiuſdē ciuitatis tūc prior ad ipſaȝ virginē Mariā ſe totū cō

terēs. fraternitatē de ea inſtituere ꝛ deuotionē illā antiquā ꝰ eiuſdē vir ginis roſario ꝓ parte abolitaȝ reno uare vt ipſa virgo predictā ciuitatē a periculis tūc iminētibꝰ ꝓtegere ꝛ ꝑſeruare dignaret̃ humiliter ꝛ duo te ɔcepit ꝛ ſpopōdit. Mira res ſȝ nō impoſſibilis ei de cuiꝰ plenitudi ne accipiūt vniuerſi. Nā vbi tc̄ ma gna ſanguinis effuſio timebat̃ ſubi to nō ſine v̄ginis ꝛ ſanctoꝝ auxilio magna ſpes future pacis recedēte cū trāquillitate principe ſupuenit. Cuiꝰ rei gratia ne igratitudinis ma ter obliuio miſericordie pietatiſ fon tem ſcaturiētē exiccaret ꝛ vt ip̄a vir go in eiuſdē populi ꝓtectione ꝛ cu ſtodia ampliꝰ pſeueraret idē p̄nōia tus prior de ɔſilio magiſtroꝝ ꝛ pa trū ſui ɔuētus ad p̄ces ꝛ vota mul tarū vtriuſqȝ ſexus eiuſdē ciuitatis deuotaꝝ pſonaꝝ qꝺ ɔceperat adim pleuit: atqȝ p̄fatā fraternitatē certis ſublimitibꝰ de qbꝰ īmediate dicet̃ inſtituēs eā in feſto natiuitatis bea te virginis Marie eiuſdē anni ad laudē ꝛ gloriā ipſius v̄ginis necnō ad multoꝝ edificationē publicari ꝛ poſtmodū approbari ꝑ ſedē apoſto licā dotariqȝ multis indulgētijs fe cit ꝛ ꝓcurauit: vt magis infra pate bit q̄uis tñ approbatiōe ñ eguerit vt ex pria materia ſatiſ patuit. Pro finali aūt ɔcluſione huiꝰ notabilis caueat queſo lector hoꝝ qcunqȝ eſt ne p̄tactū inſtitutorē cuiꝰ intētioneȝ ſolus ille q ſcrutator ē cordiū nouit In hoc facto diiudicare ſiniſtre ve lit. Quia ſi de indifferentibus nō li ceat nobis ſm ſcripturas iudicare ſed debeāt in meliorē partē interp̄ tari: quāto magis de ſecretis cordiſ vel intētione in opibꝰ bonis ad dei vel ſanctoꝝ gloriā ordinatis: ſicut ē hec fraternitas vt ſtatim patebit.

De ſcꝺo videlȝ de mº inſtitutiōiſ vel ingreſſus huiꝰ fraternitatis ſciē dū eſt primo ꝙ ipſa in ſola dūtaxat quarūꝺ orationū liberali cōicatiōe fundata ꝛ inſtituta eſt. Ita ꝙ in ea nullū tp̄ale dādū ē. Nec in igreſſu nec in egreſſu vel ꝓgreſſu. Unde ſi quid qꝺ abſit facerēt eā queſtuariā aut ꝑ eā extorquere vellēt pecuniaſ tunc reuera tanq̄ȝ pſeudo ꝓphete ſunt vitandi ꝛ excludēdi a fraterni tate iſta. Et vt timeo puniendi ab ipſa glorioſa virgine Maria vtpo te qui ſue fraternitatis puritateȝ ſic inficiunt vel maculāt. Sciendū ſecundo ꝙ oratio q̄ principaliter in hac fraternitate cōmunicat̃ eſt ſalu tatio angelica vna cū oratiōe domi nica inter cunctas oratiōes p̄ponē da de quarū tñ excellētia plura di cent̃ infra. Itaqȝ volēs huiꝰ frater nitatis confratrum numero ſociari ꝛ fructū reportare ſalutarē dȝ omni ebdomada tria roſaria cētū ꝛ quin quaginta aue Maria cū quindeciȝ pater noſter ɔtinentia: intermiſcen do. ſ. ſemꝑ poſt decimum aue Ma ria vnū p̄r noſter per ſe vel per aliū dicere vel legere. Nec oȝ ꝙ genibꝰ flexis vel in eccleſia vel ſimul vel certa hora vl' die dicant̃: ſed ſufficit

hoc totum dixiſſe ſimul vl' p partes
in fine ebdomade. Si quis aūt in
aliqua ebdomada vel ex negligen
tia vel certo ꝓpoſito vel aliqua oc
cupatiōe neglexerit: nō debet i alia
ebdomada repetere. Nec ꝺ̄ illa ob
miſſione conſciētiā vel confeſſionē
facere: qꝛ nulla eſt hic obligatio cul
pe. Sed dūtaxat illi⁹ pene ꝙ qui in
aliqua ebdomada hoc obmittit pri
uatur ꝑticipatiōe alioꝝ roſarioꝝ q̄
in eadē ebdomada dicunt̄ a cōfra
tribus alijs. Quia. n. oꝛōnes vl' que
cunqꝫ opera penalia que fiunt ab
vno nō ꝓſunt alijs p viā ſatiſfactio
nis. Niſi ex parte agētis ad alios
ſcilicet ſuā intētionē referentis vt ſu
pꝛa patuit in pꝛima propoſitione
pꝛime materie. Ideo dum quis
predicta dicit vel legit ſuam inten/
tionem actu vel habitu ad oēs qui
de hac ſunt fraternitate ꝛ q ſimilia
faciūt illa ebdomada dꝫ referre: qꝛ
etiā meli⁹ eſt hr̄e fraternitatē cū mł'
tis q̄ꝫ cū paucis: vt patuit in pꝛima
h⁹ materie ꝓpōne. Iccirco vt hec
fraternitas vna ꝛ indiuiſa maneat
expedit vnūquēqꝫ p̄dicta legētē in
tentionē ſuā ad pꝛimariū fundatio
nis locū. ſ. ad ꝯuentū p̄dicatoꝝ in
colonia. Et ad oēs illius fraternita
tis frēs ꝛ ſoꝛoꝛes referre. Scđo pꝛe
ter iſta tria roſaria ſi qs hui⁹ frater
nitatis frater vel ſoꝛoꝛ illi⁹ deuotiſ
ſimi cantici Salue regina. qđ cū ſo
let in ꝓceſſiōe ſingł' ſabbatis die
bus dn̄icis ꝓ feſtis ꝛ feſtis añ alta
re eiuſdē fraternitatis in p̄dicto con
uentu ꝺ̄ ſero cātat̄ ꝑticipationē hr̄e
voluerit ipſuꝫ debere ſe ibidē p̄ñta
re aut ſeptē aue maria vbicūqꝫ loco
rū tc̄ fuerit ꝓ ſe ꝛ ꝯfratrib⁹ dicere p̄
tactus fundatoꝛ ſtatuit ꝛ oꝛdinauit
abſqꝫ tñ obligatiōe cuiuſcūqꝫ cł'pe.
ſꝫ ꝯfoꝛmis pene q̄ tacta fuit. Ter
tio qꝛ illa ſctiſſima vidua Anna no
bis ꝓlē hāc tā generoſā imo ſoꝛoꝛē
pijſſimā v̄ginē dico Mariā ꝓtulit
q̄ fructū vite attulit. Hic ē ꝙ ꝓ aliq̄
li gratitudine i hoꝛe hoꝝ triū. ſ. ma
tris anne ꝛ filie marie ꝛ filij xp̄i dei
ꝛ hoīs ſingł' tertijs ferijs tria pr̄ nr̄
ꝛ tria aue maria: a ꝯfratrib⁹ ꝛ ſoꝛo
rib⁹ hui⁹ fraternitatis dici ꝛ ſibi in
uicē cōicari ſub pena ꝯſimili p̄tacta
Pꝛenoīat⁹ fundatoꝛ optauit ꝛ pe
tiuit p̄ter āt iſta q̄ illa tacta ſunt po
terit vnuſqſqꝫ huic theſauro tāte fra
ternitatis ſupaddere. Roſaria oꝛō/
nes alias miſſas vł' bona ꝓut ſpūs
ſctūs dederit ꝛ v̄go ipſa ſpirauerit.
Unde qdē legūt omni die roſariū.
Alij pſalteriū: alij certas oꝛōnes vł'
opas ſupaddūt q̄ diſtributoꝛ oīum
bonoꝝ vna cū v̄gine maria vnicui/
qꝫ de fraternitate ꝓut opus ē diſtri
buit. Nō ē hic ēt ſilētio p̄tereūduꝫ
ꝙ ꝓ oīb⁹ ꝺ̄ hac fraternitate ꝺ̄functiſ
poſt quattuoꝛ feſta pꝛincipalia v̄gi
nis. ſ. purificationis: anunciationis
aſſumptionis: ꝛ natiuitatis anniuer
ſaria quattuoꝛ cum vigilijs de ſero
cōmendationib⁹ ac miſſa ſolēni de
requiem in altari huius fraternita
tis p̄fat⁹ fundatoꝛ de cōmuni ꝯſen
ſu omnium patrum ꝛ fratrum ſui

conuentus ēt capitulariter cōgrega
toꝝ ꝑpetuo fieri ſtatuit ⁊ oꝛdinauit
In q̄buſq̄dē ſingulis āniuerſarius
q̄ interfuerūt dies mille ⁊ q̄ngētos
indulgētiaruꝫ a decēnouē cardinali
bus datos vt pꝫ in bulla que in cō
uentu noſtro colonienſi vbi hec fra
ternitas fundata ē hr̄ ꝓ qualꝫ vice
obtinebūt. Tertio ⁊ vltimo ē hic
ſciēdū ꝙ hec fraternitas nullos cu
iuſcūq̄ꝫ ſtatus aut cōditionis exclu
dit:ſed eo letius nedū magnos vel
diuites ſꝫ cecos claudos paupes ⁊
debiles religioſos ⁊ ſeculares iuue
nes ⁊ ſenes recipit quo oꝛ̄ones eo
rū facili⁹ a deo teſte ſcriptura nouit
exaudiri:q̄nimo ip̄a ēt moꝛtuos ad
mittit ⁊ facit pticipes p̄dictoꝝ bo
noꝝ dūmodo aſſit vn⁹ q̄ ꝓ eis fac̄
q̄ dicta ſunt. Nō oꝫ tn̄ ꝙ illis moꝛ
tuis legere p̄dicta q̄ dū viuerēt ipſi
us fraternitatis participes fuerūt.
Ut āt huic notabili q̄ ē d̄ mō inſti
tutionis ⁊ ingreſſus h⁹ fraternitatiſ
finē faciā. Qui h⁹ fraternitatis pti
ceps eē cupit oī ebdomada ꝑ ſe vel
ꝑ aliuꝫ faciat q̄ dicta ſunt cū p̄tacta
intētione. Nec req̄rit̄ inſcriptio vel
ſignū q̄ pr̄ nr̄ dicunt̄ delatio de ne
ceſſitate:ſed ſolū de cōgruētia ⁊ de
bene eſſe ſicut patebit in fine h⁹ ꝓ
pōnis pꝛime vbi dabunt̄ ad h° mľ
te ꝯgruētie:⁊ iō ꝯſulēdū ē vnicuiq̄ꝫ
vt faciat ſe inſcribi ⁊ ſigna deferat
fraternitatis ſue. De 3°.ſ.de noīe
h⁹ fraternitatis nota ꝙ trib⁹ ſolꝫ no
minibus noīari. Dicit̄.n. fraterni
tas q̄nq̄ꝫ de roſario: q̄nq̄ꝫ de ſerto
q̄nq̄ꝫ de btē Marie v̄ginis pſalte
rio. De roſario q̄dē dr̄ a roſa: q꜡ ſic̄
beata virgo ī ſcripturis roſe cōpara
tur hꝫ illō eccl'iaſtici.xxiiij. Ego q̄ſi
plātatio roſe ī hierico.i.ī eccl'ia mili
tāte. Hierico.n.īterp̄tat̄ luna ī quo
d̄ſignat militātē eccleſiā q̄ quādiu ē
ī hac vita multo hꝫ defectus. Et iō
ipſa v̄go Maria velut roſa q̄ſi iter
deū ⁊ nos mediatrix ⁊ interuentrix
pia plantata dr̄. Unde ēt de ea ca
nit eccleſia.ſicut ſpina roſaꝫ genuit
iudea Mariā. Sic ī ꝓpoſito q̄libꝫ
ſalutatio angelica v̄gini d̄uote obla
ta ē velut roſa:ī c⁹ ſignū multa tā in
ſpeculo hyſtoꝛiali:q̄ꝫ ī libꝛo de api
bus ⁊ ceſareo legūt̄ exēpla hoc idē
indicātia p̄cipue d̄ illo milite facto.
cōuerſo ī oꝛdine ciſtercieſiū q̄ vt dr̄
in apibus nihil aliō ſciēs q̄ꝫ ſaluta
tionē angelicā ipſaꝫ cū maxima de
uotione ſemꝑ in oꝛe habuit vſq̄ꝫ ad
moꝛtem poſtq̄ꝫ ex eius oꝛe roſa pul
cherrima in cuius folijs lr̄is aureis
⁊ argenteis ſcripta erat ſalutatio an
gelica ꝓceſſit. Simile legit̄ de quo
dā frē oꝛdinis regulariuꝫ in eodē li
bꝛo d̄ apibus. Fert̄ ēt ſimile d̄ quo
dā abbate ꝑ ſiluā ambulāte ⁊ roſa
riuꝫ oꝛante hunc.n.q̄deꝫ latro in ſe
q̄ns vidit colūbā albā ad os eius
venire. Et inde roſaꝫ ex eo capere:
⁊ ad celū deferre. Et hoc totiēs vi
dit quotiēs ille ſalutationeꝫ angeli
cam replicauit. Ex his igitur ⁊ ſi
milibus exemplis patet quare me
rito hec fraternitas nominari poteſt
fraternitas roſarij. Secundo voca-

tur ab aliquibus ꝛ pͤcipue in gallia fraternitas de ſerto cuꝰ rō noīs forte iſta ē quaſi ſicut ex multis materialibus roſis pͤcipue.l.pōt fieri materiale ſertuꝫ ſic ꝓculdubio ex.l. ſalutationibꝰ velut ex.l.roſis offerimuſ btē virgini ſpūale ſertum ſibi haud dubie grauiſſimū in cuius ſignuꝫ legi in quodā libello a deuotis pr̄ibꝰ cartuſienſibꝰ de treueri cuidā ꝓbo ſacerdoti ꝯceſſo ꝙ fuit quidā deuotus qui ex ſpeciali deuotione ſertuꝫ materiale de roſis aut floribus alijſ faciebat btē virgini oī die vel qñ poterat flores hr̄e: ꝛ eius īponebat capiti. Ingrediēs aūt idē poſtmodū religionē cū iſtud continuare vellet prohibitus fuit. Cuius rei gr̄a temptatus de egreſſu volēſqꝫ redire ad ſeculū ꝯſilio accepto a quodā deuoto pr̄e vitā ſanctiſſimaꝫ celeſtēqꝫ ducente. Ut oī die loco illius diceret l.aue Maria. perſeuerauit ꝛ cōſiliuꝫ ſeruauit. Quodā aūt die dū poſtmodū ambularet p ſiluā ꝛ ꝑtactuꝫ cōſilium pſolueret: viderūt latroneſ quandā virginē corā illo ſtantem: ꝛ quodlꝫ aue Maria roſā floridā ex ore eius carpentē: atqꝫ ſertū roſeuꝫ facientē. Et poſt finem capiti imponentē ꝛ ſic celuꝫ aſcendentē ex qua viſione ſtupefacti ipſi latrones fratri retulerūt que viderūt ꝛ ſic referēda eū amplius in ſua deuotione cōfortauerūt. Tertio vocatur qñqꝫ fraternitas d̄ pſalterio mariano ꝛ hoc ad inſtar pſalterij dauitici: qꝛ ſicut pſalterium dauiticum centum ꝛ quinquaginta pſalmos continet: ſic iſtd centū ꝛ.l.aue Maria. Item ſicut ēt in officio ſuo ipſum pſalteriuꝫ dauiticū qñ facit de tempore integraꝫ ebdomodā cōplet ꝛ legit ſic in hac fraternitate vt ſemel in ebdomoda a cōfratribus hoc pſalterium beate virginis legatur. Statutuꝫ eſt vt ſupra patuit. De hoc aūt modo centenario.ſ.ꝛ quīquagenario magis infra patebit vbi ponent̄ rōnes ꝯgruitatis. Nō eſt aūt hic ſilentio trāſeūdum ꝙ beata virgo ƀm Aug. ē pſalterium cuius ſono mittigat̄ ira iudicis auffertur ptās inimici: ꝛ confertur gaudiū exultationis. Ex predictis ſatis patent illa tria que volui ꝑnotare ante declarationē huiꝰ ſcđe ꝑpoſitionis vel minoris ſcđe materie. Uenio igitur ad declarationē eiuſdē propōnis ſcđe que quattuor hꝫ partes principales: quarum prima dicit ꝙ iſta noſtra bea.virginis fraternitas in ꝑtactis q̄.ſ.tangunt̄ i prima ꝓpōne alias fraternitates excedit ꝙ patet primo in titulo. Quia ex titulo hꝫ ſuper alias dignitatem vtilitatem generalitatē. Dignitateꝫ quidem qꝛ in honore illius eſt inſtituta que eſt ſup oēs ſanctos ꝛ angelorū choros exaltata atqꝫ omni laude digniſſima adeo ꝛ ſi ƀꝫ Ambroſium omniuꝫ noſtrum membra verterentur in linguas adhuc eam laudare ſufficeret nullus: imo ƀꝫ Petrum comeſtorem eius in ſignū laudatorē ſi fieri poſſet quia arene puluis ꝛ vnde vndarū gutte roſa gēme

lilya flamme. Ethera celicole nix grandis sex⁹ vterqȝ ventoꝝ penne: volucrū pecoꝝ genus omne silvaꝝ rami frondes auium quoqȝ penne. Ros gramen ſtelle piſces angues ꝛ ariſte. Et lapides mōtes conual les atqȝ drachones. lingue cūcta fo rent minime depꝛomere poſſent. Que ſi vel q̄ʒta virgo regina Ma ria que tua ſit pietas nec littera nec dabit etas. Secundo vtilitatē qꝛ in honoꝛe illi⁹ que eſt mater dei ꝛ the ſauraria celi ſm Ber. eſt inſtituta ꝛ cuius ořo vt ita dicā innitit̃ iuſticie qꝛ non fas ē filiuȝ aliquid matri de negare: vt dicit ſalomō. i. xp̄us ma tri ſue Berſabee. i. matri Marie. Et iō cantat de ea eccleſia. Nā te filius nihil negans honoꝛat. Et ſic ořo beate virginis vr̃ inniti iuſtitie. Sed alioꝝ ſctōꝝ orōnes magis vi dent̃ inniti gratie ꝛ liberalitati diui ne. Cum aliquid ēt a deo petimus ſiue īmediate ſiue alijs ſanctis me diantibus non tamē ſine hac virgi ne obtinemus dicente Ber. ꝙ redē pturus deus humanum genus vni uerſum p̄cium contulit in Mariaȝ ſine ea nihil poſſumus: ſine ea miſe ri ſumus. Sine deniqȝ ea factuȝ eſt nihil. hec ille. Tertio generalitateȝ nam ceteri ſancti p̄res ꝛ ſunt ſpūa les aduocati ſpūaliuȝ ſtatuum ꝛ cō gregationū vt Dominic⁹ p̄dicatoꝝ Nicholaus nauigātiū ꝛ ſic de alijſ Sed ip̄a piiſſima virgo mr̄ eſt ꝛ ad uocata quoꝝcūqȝ honiȝ peccatoꝝ ꝛ iuſtoꝝ imo ſʒ Ber. oibus omnia

facta eſt: omnibus ſuum miſericoꝛ die aperit. vt de plenitudine ei⁹ ac cipiāt vniuerſi. Eger ſanationē: tri ſtis cōſolationē: peccatoꝛ veniā: iu ſtus gr̄am: angeli leticiam: fili⁹ dei humanaȝ ſubſtantiā: ꝛ tota trinitas gloꝛiā: ita vt ñ ſit q ſe abſcōdat a ca loꝛe eius. Scd̄o ꝙ hec fraternitas in confratribus alias excedat pȝ ex trib⁹. ſ. ex eoꝝ differenti ſtatu q̄ʒtita te vel numero quātitate ſiue bonita te. Ex differēti ſtatu quidē qꝛ nō ē ſtatus qui abſcōdat ſe a caloꝛe hui⁹ fraternitatis. Ipſa. n. neduȝ viuos ſed ꝛ moꝛtuos recipit ꝛ inter viuos oēm ſtatū cōpꝛehendit: qꝛ in ea ſunt nobiles ignobiles diuites paupes ſeculares ꝛ clerici pꝛincipeſ ꝛ eccle ſie pꝛelati doctoꝛes ꝛ religioſi iuue nes ꝛ ſenes: ꝛ ſic de alijs ſtatib⁹ hu ius ſeculi. Ex quātitate vero qꝛ vt ex libello fraternitatis patet cū nō ſunt niſi quattuoꝛ āni ſue inſtitutio nis. hodie tm̄ fere quinq̄ginta mil lia inſcriptoꝝ ꝯtinet adhuc ampli⁹ cōtinebit qꝛ augmentat̃ ꝛ dilatat̃ ꝑ varias patrias ciuitates ꝛ loca de die i diē. Ex qualitate aūt qꝛ cū in ter tātos frēs ſint pueri innocentes doctoꝛes ꝛ religioſi religioſe ꝛ ēt ſe culares qui ſunt magni meriti apd̄ deū: ꝛ qui haud dubie nulla vel mo dica egent ſatiſfactiōe ſequit̃ inten tum. ſ. excellentia hui⁹ fraternitatis ex ꝯfrm̄ q̄litate ꝛ bonitate ꝛ q̄ꝫ bo num ꝛ vtile ſit eis anumerari. Ter tio ꝙ hec fraternitas excedat alias in bonis opib⁹ vl̄ orōnib⁹ ſatis ex

predictis pʒ. Pro cuiꝰ tñ adhuc ampliori declaratione. Nota ꝙ ex hac parte hʒ excellētiam in tribus. Primo in orōne dñica que in ea ſub certo numero dr̄. Scḋo in ſalutatione angelica que ampliꝰ replicatur. Et tertio in ↄtinuatiōe vel multiplicatiōe vtriuſqʒ. Primo quidē in orōne dñica que ſpecialr̄ in tribꝰ ceteras orōnes excellit. Primo in auctē doctoris: quia a ſolo deo inſtituta eſt a xp̄o ꝓpalata ꝛ docta a ſpiritu ſctō dictata. Os.n.dñi loquutū ē. Eſt.n.xp̄s dei filiꝰ os patris qḋ ſpū ſancto dictāte locutū ē. Uerba illa que continent̄ in orōne dñica. Scḋo in ſufficiētia petionū qꝛ in ea oīa vite p̄ntis future neceſſaria tam corporalia q̄ʒ ſpūalia petunt̄ vt faciliter declarari poſſet. Tertio in fecūditate miniſterioꝝ.qꝛ hec orō i menſa continet ſacrā in qua adorat̄ deꝰ trinitas nouo ſermōis genere ſingulari dilectionis noīe inaudita antiqtus laude. Cuʒ dr̄ pater noſter ꝛc̄. Unū Augu.in expoſitione huiꝰ laudis dicit: multa dicta ſunt in laudē dei in ſacra ſcriptura. Nunq̄ʒ tñ inuenitur p̄ceptū populo iſraelitico vt dicent pr̄ noſter: aut orarēt patrem deū ꝛc̄. Et breuiter tāta ē fecūditaſ diuinoꝝ miſterioꝝ in hac orōne dominica: vt ſacerdos ſtās in altari ñ audeat ſine licētia dicere pr̄ nr̄.imo p̄mittit dicēs.preceptis ſalutaribuſ ꝛ eccleſiaſticiſ vel ap̄licis moniti.ꝛ diuina.i.xp̄i inſtitutione formati audemꝰ dicere. Pater q̄ſi dicat populo nō auderet tātoꝝ miſterioꝝ enarrationē os meū aperire.ex me vocādo pr̄eʒ deū niſi ex p̄cepto eccl'ie vł xp̄i inſtitutione. Quid plura? reuera nedū in his tribꝰ hʒ excellētiā hec orō dñica ſʒ in breuitate ꝛ quidē hʒ qḋ facilius dr̄ citius ꝛ ſepius ꝓfertur areus in memoria tenet̄ ꝛ dulcius ac ſuauiꝰ maſticat̄ intimiuſqʒ degustat̄: ꝛ ꝑ ↄñs ꝑ eam deus miſericors ad dandū qḋ petit̄ citius inclinatur. Scḋo hec etiā habet fraternitas excellentiam in ſalutatione angelica. Et hoc in tribus. quia hec ſalutatio habet ſuper alias dignitatem facilitatem ꝛ vtilitatem. Dignitatem quidem quia ſm̄ Ber. a tota trinitate in conſiſtorio eiuſdē trinitatis eſt dictata: digito dei ſcripta ꝛ vni de fortiſſimis palaꝫ ad deferendum virgini delegata. Patet etiam eius dignitas ex tenore vel ſententia. quia in ea Maria maxime commendatur. Primo enim inſinuatur q̄ʒ fuit puriſſima propter culpe carentiam quia aue q̄ʒ pleniſſimam per gratie affluentiam quia gratia plena q̄ʒ tutiſſima per diuinam preſentiam qꝛ dominus tecuʒ q̄ʒ digniſſima ꝑꝑ ꝑſone ſue reuerentiā qꝛ benedicta tu in mulieribꝰ q̄ʒ vtiliſſima ꝑꝑ ꝓlis excellentiam qꝛ benedictus fructꝰ vētris tui. Scḋo facilitatē qꝛ ab omnibꝰ faciliter ſciri pōt pueris ſenibꝰ boni ingenij et rudibꝰ vt nullis poſſit de eiꝰ ignorātia excuſari. Nota hic exēpluʒ de illo milite ſancto ↄuerſo i ordine ci

Herciéſiū qui orationē dñicā adiſce
re nō valuit:ſed bene hāc ſalutatio
nez.ex c⁹ ore poſt mortez roſa ꝓceſ
ſit vt prius dictū eſt. Tertio vtilita
tē q꞉ hec ſalutatio fuit filij dei gene
ratiua:mundi regeneratiua: inferni
euacuatiua:celi reparatiua ac totiuſ
boni collatiua quā deuote dicēs te
net locū gabrielis ⁊ quodaz ſpūali
modo.iterū generat in ea dei filium
aut ſaltē in ſeipſo ꝑ virginis ſaluta
te auxiliū. Pro ampliori aūt huiuſ
ſalutatiōis cōmendatione. Nota ꝙ
ipſa virgini ⁊ toti curie celeſti mul
tum placet.demoni multū diſplicet
⁊ homini multū ꝓdeſt. Placet qui
dē toti curie celeſti q꞉ ƀз Ber. Dū
eā deuote dicimus celū ridet: ange
li letantur.ſpāliter aūt placet ipi vir
gini:quia vt inquit idē Ber.loquēſ
ad eā. Eſt tibi o virgo Maria qua
ſi oſculū audire hunc uerſum Aue
Maria. Totiens.n.o beatiſſima
oſcularis quotiens ſalutaris. Nec
mirū quia duz ipſa uirgo hanc ſalu
tationez audit. Audit primo glorio
ſiſſimā illā ſalutationē quā ſibi dul
ciſſimus ſuus ſponſus:imo ⁊ filiuſ
ꝑ panymphū tranſmiſit que ſibi ad
gaudiū magnū fuit cū ait. Exulta
uit ſpūs meus in deo ſaluri meo.
Scđo audit dulciſſimā cantilenam
quā ſibi ioculator ille deuotus can
tauit que cantatio fuit tante ſuauita
tis ꝙ eā ad cantādū prouocauit dū
dixit. Magnificat imo ⁊ angelos
dicentes in natiuitate filij ſui. Glo
ria in excelſis. Et totū mundū leti
ficauit.pſal. Letēt̄ celi ⁊ exultet ter
ra ante faciē dñi q꞉ uenit. Tertio āt
epiſtolā utiliſſimā quaz ſibi fidelis
ille nuncius ꝺportauit in qua ꝯtine
batur ꝓſperitas amicoꝝ: redēptio
captiuoꝝ:⁊ uictoria hoſtiū. Quarto
audit annūciatiōez ſolēniſſimā quā
ſibi detulit ſolēnis ille legat⁹ ꝑ quā
ſibi annūciabat ꝙ in reginā aſſumē
da erat. Vñ Ber. Egredit̄ gabriel
ꝺ rege ad reginā:ꝺ impator ad ipe
ratricē.⁊ eo forte alacri⁹.vt cū ange
li prius regē haberēt habituri eēnt
ad reginā:diſplicet aūt multum dia
bolo. Primo q꞉ cū ſit inuidus nō
libēter audit illā ſalutationē ꝑ quaz
hō acquirit ſalutez:ſz ē ſibi ad diſſe
cationē. Scđo cū ſit in luctu diſpli
cet ſibi illa dulciſ decantatio ꝑ quā
hō recipit ſpiritualē dulcedinē. Et
ideo ē ſibi ad moleſtiā. Tertio cuz
ſit tyrannus diſplicet ſibi illa epiſto
la ꝑ quā ſuos amiſit captiuos:⁊ iō
eſt ſibi ad cōturbationē. Quarto cū
ſit ſuꝑbus nō placet ſibi annuncia
tio ꝑ quā illa q̄ caput eius cōtriuit
in totius mūdi reginā aſſumit̄. Sz
eſt ſibi ad indignationē. Quia reue
ra ƀm Ber.ad hanc ſalutationē de
mones fugiunt ⁊ infern⁹ tremit.im
mo ƀm eandē ſuꝑ illo. Terribil̄ vt
caſtroꝝ acies ordinata. Nō tantuz
timent hoſtes caſtroꝝ quantūcūqz
bene ordinatā aciē quātū timēt de
mones nomen Marie. Ad cuius
patrociniū fluūt ⁊ pereūt ſicut fluit
cera a facie ignis. Nec ſolū diſpli
cet eis illa ſalutatio:ſz oīa eius.ver

ba. Diplicet.n.primo eis aue cum eternū ve procurauerūt. Itē Maria caput eoꝝ contriuit. Item dn̄s tecum qꝛ in ſpecie ſerpētis cū Eua lucifer fuit. Itē benedicta tu in mulieribus.qꝛ ipſa maledictionē induxit. Itē benedictus fructus ventriſ tui.qꝛ per ſuam ſuggeſtionem: fructus mulieris fuit maledict⁹. Prodeſt aūt ſumme hec ſalutatio homini qꝛ aliquando eſt imundus ꝑ culpam tenebroſus ꝑ ignorantiam vacuus ꝑ priuationem gr̄e ſolus derelictus a diuina protectione. Maledictus maledictione eterne pene et famelicus a celeſti refectione quoꝝ oīum remedium hꝫ in hac ſalutatione. Nā qui eſt imūdus accedat ad hanc ſanctam que eſt ſine ve culpe. Ideo premittit̄ aue. Qui eſt tenebroſus accedat ad tam illuminatā. Iō ſubdit̄ Maria:q̄ illuminata vł illuminatrix interpretat̄. Qui ē gr̄a vacu⁹ accedat ad hanc repletā. Iō ſequitur gr̄a plena. Qui maledict⁹ accedat ad hanc benedictā. Ideo additur benedicta tu in mulieribuſ Qui eſt celeſti refectione priuatus: accedat ad ipſam tanto fructu dotatam. Ideo finaliter cōcluditur. Et benedictus fruct⁹ ventris tui. Hec omnia que dicta ſunt d̄ vtilitate huius ſalutationis:poſſunt per multa exēpla tam ex roſario q̄ꝫ ex ſpeculo hyſtoriali libro de apibus:libro de miraculis beate virginis probari. In quibuſ quanti in tentatione periculis peccatis vel infirmitatibus

conſtituti ad Mariaꝫ recurrentes: ꝛ ſalutationē hanc deuote replicantes cēſeantur liberati ꝛ conſolati ꝑ teritū volo:tuꝫ qꝛ hec conſtant multis ꝛ audiunt̄ ſepius in ſermonib⁹ tū ēt qꝛ ex nimia ꝓlixitate tediū audienti generarent vel legenti. Nec ſilentio p̄tereundū hic puto ꝙ Urbanus quartus qbuſcunqꝫ nomen Jeſu in fine ſalutationis angelice addentib⁹ ꝓ qualibet vice triginta dies indulgentiarū conceſſit quas Joannes.xxij. ſucceſſor ei⁹ confirmans alios triginta dies ſupaddit. vt pꝫ in bulla autentica que hr̄ i eccleſia Auinionēſi:vbi p̄fatus Jo. xxij.multis annis ſtetit. Tertio hꝫ hec fraternitas non ſoluꝫ dignitatē ſed excellētiā ex oratione dn̄ica vel angelica ſalutatione ſed etiā ex ipſarum orationuꝫ frequēti vel fere continua in hac fraternitate replicatiōe ꝛ multiplicatione. Nā ſi bene uolumus calculare quinqꝫ milia hoīum legentium in ebdomada vnum virginis pſalterium ſeptingenta milia ſeptem vicibus centū milia dictaꝝ ſalutationū. Et cum poſt decē aue Maria.vnū pr̄ noſter.ſubiungāt ꝑ ter illa ſeptuagita milia ſalutationū adhuc nonaginta milia pr̄ nr̄ ꝛ totidem aue ſupaddūt qđ ſi ita ē de qnqꝫ milibus hoīuꝫ qđ dicendū ꝛ de quingētibus milib⁹ qui in cētuplo illos excedunt. Taceo ꝙ multi omni die legūt roſariū. Alii qđ ē pſalteriū ꝙ ēt qdē aliqua alia bona opa ſuffragia vel miſſas ex mera libera

litate ⁊ devotione ꝑ fraternitate ſu peraddūt pertranſeo. Ex qbus oī bus dicere audeo ꝙ iſta fraternitas in frequenti ⁊ fere ꝯtinua orationū cōmunicatiōe excedit multas ⁊ pe ne oēs ſpirituales fraternitates in eccl'ia. Quarto ⁊ finalr̄ ꝙ ipſa etiā dignitatē hēat in inſtitutiōis cā vel modo. Patet ſm̄ triplicē cāʒ. ſ. effi cientem finalē ⁊ formalē. qꝛ de ma teriali ſatis dictū eſt primo quidem ſm̄ cāʒ efficientem quā puto fuiſſe ſpiritum ſctm̄ principalr̄ ⁊ inſpirati ue. Pretactum vero priorem colo nienſ̄ inſtrumētalr̄ ⁊ miniſtraliter. Sicut. n. ſm̄ Ambroſiū. Omne ve rum a quocunqꝫ dicat̄ eſt a ſpiritu ſancto: ſic ⁊ oē bonum a quocunqꝫ fiat facit eē ad hui⁹ fraternitatis di gnitatē. Quo ad cām efficienteʒ qꝛ ipſa primo eodē anno inſtitutionis ſue ad inſtantiā sereniſſimi romano rum imꝑatoris Federici tertij tunc pn̄tis in Colonia atqꝫ dicti prioris colonienſis ꝑ dn̄m Alexandrū for liuenſem epiſcopū ꝑ alamaniā lega tū ⁊ tunc in colonia p̄ſentem q etiā petijt inſcribi humiliter ⁊ devote et ymaginē virginis in altari hui⁹ fra ternitatis bn̄dixit ⁊ conſecrauit ap probata ⁊ confirmata necnō ⁊ mul tis indulgentiis dotata fuit vt patet ꝑ bullam ſuꝑ hac dotatam que hr̄ i ꝓtacto conuentu colonieſi. cuius te nor ſequitur. Et eſt talis.

Alexander dei ⁊ apoſtolice ſe dis gratia epiſcopus forliuenſis cū plena legati de latere poteſtate per totam germaniaʒ nuncius ⁊ orator vniuerſis ⁊ ſingulis xp̄ifidelibus p̄ ſentes lr̄as inſpecturis viſuris pari ter ⁊ audituř ſalutē in dn̄o ſempiter nam. Et ſi glorioſus celeſtis curie conciueſ ⁊ ſanctos imo ⁊ eccl'ias ⁊ ſacra loca ſeu fraternitates laudabi les ad ipſoꝝ laudem ⁊ honoreʒ in ſtitutas maximo non īmerito deuo tionis feruore venerari debeamus vtpote qui eoꝝ pijs patrocinijs pa riter ⁊ auxilijs plurimū indigemus Singulariſſime tn̄ dei matreʒ virgi nem Mariam oī laude digniſſimā quā etiā filius nihil negans hono rat eiuſqꝫ fraternitateʒ vel loca ſum mo ſtudio ſumma affectiōe atqꝫ ſū ma diligentia inſtanter ⁊ inceſſanter amplecti venerariqꝫ tenemur. Si ne ea ſiquideʒ deuoto teſte Ber. ni hil poſſumus ſine ea miſeri ſumus ſine ea factū ē nihil. Vt igit̄ eiuſdē beatiſſime v̄ginis laudabilis frater nitas de roſario nuncupata in ſola bonoꝝ cōmunicatione ꝑ frēs ordi nis p̄dicatorum in Colonia nuper certis ſublimitibus ad maximā hu ius virginis laudem ⁊ gloriaʒ mul torum edificationē ſalubriter inſtitu ta imo potius renouata qꝛ ꝑ beatiſ ſimum illius ordinis primuʒ p̄reʒ Dominicuʒ legitur p̄dicta lʒ ad tē pus neglecta fuerit ⁊ obliuiōi tradi ta firmior ⁊ ſecurior hēatur necnon ⁊ in dies augeat̄: eo ꝙ libenti⁹ xp̄i fideles eiuſdem virginis confratreſ effici concupiſcant: quo in pretacta fraternitate dono celeſtiſ gratie vbe

rius conſpexerint ſe fore refectos.
moti ex ſingulari ad eā deuotionē
in qua recipi atq; inſcribi volumus
atq; petiuim⁹ pijs ēt ſupplicationi
bus ſereniſſimi romanoꝝ impato
ris ſemper auguſti ſup hoc inclinati
ꝓtactam fraternitatem aucte apoſto
lica nobis ſpecialiter cōceſſa appro
bamus confirmam⁹ ⁊ ratificamus
de omnipotentiſq; dei miſericordia
⁊ beatoꝝ Petri ⁊ Pauli apoſto
lorum eius autoritate cōfiſi. Quib⁹
⁊ ſingulis vtriuſq; ſex⁹ dicte frater
nitatis confratribus ⁊ ſororibus in
quinq; ꝑcipuis beate Marie vir
ginis feſtiuitatibus. ſ. annūciationis
viſitationis aſſumptiōis natiuitatis
⁊ purificationis. c. dies indulgētia
rum in qualꝫ dictarum feſtiuitatuꝫ
die atq; quotienſcūq; ꝑ ſe vl' ꝑ aliū
roſariū beate virginis qd̄ quinqua
ginta aue Maria cū quinq; pater
noſter ꝯtꝫ legerint ſeu legi fecerint
ſeu ſabbatinis cuꝫ feſtis ac feſtiuis
diebus ad ſalue regina qd̄ poſt cō
pletoriū apd̄ eoſdē frēs ꝑdicatores
coram altari be. virginis in quo ea
dem fraternitas fundata ē cantatur
interfuerint quadraginta dies idul
gentiarū pro qualibet vice de iniun
ctis eis penitēcijs miſericorditer in
dn̄o relaxamus ꝑpetuis futuris tē
poribus duraturis. In quoꝝ oiuꝫ
⁊ ſinguloꝝ fidē ⁊ teſtimoniū ꝑmiſ-
ſorum pn̄tes lr̄as nr̄as ſcribi. ⁊ ꝑ ſe
cretarium noſtꝝ ſubſcribi: ſigilliq;
maioris ⁊ oblongi iuſſim⁹ ⁊ fecim⁹
appenſione cōmuniri. Datum colo
nie anno īcarnatiōis dn̄ice. Mcccc
lxxvi. In dictiōe nona die vero de
cima menſis martij pontificat⁹ ſan
ctiſſimi in xp̄o patris ⁊ dn̄i nr̄i dn̄i
Sixti diuina prouidētia pape quar
ti anno quinto. Demū anno tertio
inſtitutionis huius fraternitatis. ſ.
lxxviij ſanctiſſimus domin⁹ Sixt⁹
hui⁹ nominis quartus papa moder
nus ipſam eādem. Iterū confirma
uit ⁊ approbauit. Eiq; plurimas
indulgētias ſupaddidit: vt pꝫ i bul
la eius q̄ etiā habet' in pretacto cō
uentu cui⁹ copiā hic inſerere volui.
Sixtus ep̄us ſeruus ſeruoꝝ dei
ad ꝑpetuam rei memoriaꝫ paſtoris
eterni vices meritis lꝫ inſufficienti
bus in terris gerentes oues Domi
nici gregis nobis celitus creditas
ad aulas ſalutis eterne ꝑducere ſu
ꝑmis deſiderijs exoptam⁹ ac illas
ad ꝑparandā ſibi perhēnē gloriaꝫ
indulgētijs ⁊ remiſſionibus ſedulo
īuitam⁹. Ut eo deuoti⁹ orōnes altiſ
ſimo effundant quo ꝑ illos ad alia
pia opa q̄ i hac mortali vita exercu
erint facili⁹ attingere poterūt ꝑmia
felicitatis eterne. Cuꝫ itaq; ſicut ac
cipimus in eccleſia domus ordiniſ
fratrū ꝑdicatoꝝ colonienſis ſit que
dā ꝯfraternitas vtriuſq; ſexus fide
liū d̄ roſario be. Marie v̄ginis nū
cupata ad honorē āgelice ſalutatio
nis inſtituta. Cuius cōfratres ⁊ cō
ſorores trib⁹ dieb⁹ cuiuſlibet ebdo
made orationem dominicalem qn
deciꝫ ⁊ angelicaꝫ ſalutationem cen
tum ⁊ quinquaginta vicibus omni

bus tribus diebus eiuſdē ebdoma
de ad honorem eiuſdē btē Marie
v̄ginis iuxta ipſi⁹ ꝯfraternitatis in
ſtituta dicere cōſueuerīt. Quas qui
dē orōnes ꝛ ſalutationes roſarium
appellant ac extra ciuitatē Coloni
enſem in alijs ciuitatib⁹ ꝛ locis ſint
q̄ʒ plures vtriuſqʒ ſexus eiuſdē con
fraternitatis cōfrēs ꝛ ſorores. Nos
cupientes vt ipſi ꝯfrēs ꝛ ſeduli⁹ et
deuoti⁹ orōnib⁹ p̄dictis intēdāt: q°
ex h° dono celeſtis gratie vberi⁹ cō
ſpexerint ſe refectos de oīpotentis
dei miſericordia ꝛ hac beatoꝝ petri
ꝛ pauli apoſtoloꝝ eius aucte cōfiſi
volumus ꝛ apoſtolica autoritate or
dinam⁹ ꝙ oēs ꝛ ſinguli ꝯfrēs vtri
uſqʒ ſexus iſtā ꝯfraternitatē p̄dictā
ſeruantes tā in dicta ciuitate coloni
enſi q̄ʒ ēt alibi vbicūqʒ locoꝝ nunc
ꝛ ꝓ tempore exiſtētes vere peniten
tes ꝛ cōfeſſi qui orōneʒ dn̄icā ꝛ an
gelicā ſalutationeʒ modo p̄miſſo di
xerint in ſingulis natiuitatis annū
ciationis ꝛ aſſumptiōis eiuſdē btē
Marie virginis feſtiuitatib⁹ ſeptē
annoꝝ ꝛ totidē quadragenaꝝ de in
iunctis ſibi pen entijs relaxationē
habeant ꝛ ꝯſequant̄ preſentib⁹ per
petuo duraturū volumus aūt ꝙ ſi
dictis ꝯfratribus orationem ꝛ ſalu
tationem p̄dictas dicentib⁹ aliqua
alia indulgentia in ꝑpetuuʒ vel ad
certum tempus mundū elapſuʒ du
ratura p nos conceſſa fuerit p̄ſentes
littere nullius ſint roboris vl̄ mom̄
ti. Nulli ergo hoīuʒ liceat hanc pa
ginam noſtre ordinationis ꝛ volun
tatis infrigere vl̄ ei auſu temerario
contraire. Si quis āt h° attēptare
p̄ſumpſerit indignatiōeʒ oīpotentis
dei ac beatorum Petri ꝛ Pauli
apoſtoloꝝ eius ſe nouerit incurſurū
Datum Rome apud ſanctū Pe
trum. Anno incarnationis dn̄ice.
Mcccclxxviij. iij. kl̄. Junij. Pon
tificatus noſtri anno. vij. Idem ēt
papa Sixtus quartus ad p̄ces illu
ſtriſſimi Franciſci ducis britānie ꝛ
Margarite eius vxoris: iſtum mo
dum ſalutandi beatā virginem p ro
ſaria ꝛ pſalteria. i. p quinquaginta
vl̄ p centū ꝛ qnquaginta aue Ma
ria approbauit ꝛ oībus xp̄ifidelib⁹
per orbem diffuſis tria roſaria i die
dicentibus quindecimā nos indul
gentiarum ꝛ totidem quadragenas
conceſſit. vt pʒ in bulla deſup data
cuius tenor ſequitur. Et eſt talis.

Sixtus epiſcopus ſeruus ſeruo
rum dei ad perpetuā rei memoriaʒ
ea que ex fideliū deuotione ad dei
oīpotētis ꝛ glorioſe virginis Ma
rie laudē ꝛ gloriā pie ordinata ſunt
vt firma permaneant nr̄e approba
tionis robore ſolidamus ac fideles
ipſos ad deuotionis opa exercēda
in indulgentijs ꝛ remiſſionib⁹ libē
ter inuitamus. exinde reddant̄ diui
ne gr̄e aptiores maxie cū catholico
rū principū id expoſcit d̄uotio. ꝛ h°
cōſpicim⁹ in dn̄o ſalubriter expedi
re. Sane ꝓ patre dilecti filij nobilis
viri franciſci ducis: ꝛ dilecte in xp̄o
filie nobil̄ mulieris Margarite ei⁹
conthoralis duciſſe britānie nobis

fuit nuper propoſitum ꝙ in ducatu
Britãnie ꝛ pluribꝰ alijs locis cre/
ſcēte fideliũ deuotiõe ab aliquo tpe
citra renouatꝰ ē certus modus ſiue
ritus orandi pius ꝛ deuotꝰ q ēt an/
tiqs tpibus a xp̄ifidelibꝰ in diuer/
ſis mũdi partibꝰ obſeruabatᷣ videlꝫ
ꝙ quilibet volēs eo mō orare dicit
qualibet die ad honorē dei ꝛ beatiſ
ſime virginis Marie ꝛ ꝯtra iminē
tia mundi pericula. totiēs angelicã
ſalutationē aue Maria. quot ſunt
pſalmi in pſalterio dauitico viꝫ cen
ties ꝛ quinq̄geſies ſingulis decem
ſalutatiõibus huiuſmodi oꝛonē dñi
caꝫ ſemel ꝑponēdo ꝛ iſte ritus ſiue
modus orandi pſalteriũꝫ beate vir
ginis Marie vulgariter nũcupatᷣ.
Unde dux ꝛ duciſſa prefati pp ſin
gularē ꝛ ſincerã quã ad ipſam bea
tam v̄ginem gerunt deuotionē cupi
unt ritum ſiue modũ orandi p̄dictũ
ad obſtruēdũ ora aliquoꝝ detrahen
tium p ſedē apoſtolicaꝫ approbari.
Quare pro parte ducis ꝛ duciſſe ꝛ
alioꝝ fideliuꝫ plurimoꝝ nobis fuit
humiliter ſupplicatũ quatenꝰ vt ri/
tum ſiue modũ orandi huiuſmodi
approbare aliaſqꝫ ſup ꝑmiſſiſ opor
tune ꝓuidere de bonitate ap̄lica di
gnaremur. Nos igitᷣ tã ducis ꝛ du
ciſſe q̄ꝫ alioꝝ fideliũ piã deuotionē
plurimũ in dño cõmēdãtes huiuſ/
modi ſupplicationibꝰ inclinati p̄fa
tum pſalteriũ ſiue modũ orandi pre
dictũ auctoritate apoſtolica tenore
preſentiũ approbamꝰ illũqꝫ tollerã
dum fore a cunctis fidelibꝰ eo mo
do orare licere decernimus ꝛ decla
ramus vt oēs ꝛ ſinguli xp̄ifideles
ad deuotionis opera ꝛ p̄dictoꝰ orã
di eo feruētius inducantᷣ quo exin
de facilius aiaꝝ ſuarũ ſalutē conſe
qui ſperauerint. vniuerſis ꝛ ſingul'
xp̄ifidelibus p̄fato mō orare volen
tibus vbilibꝫ exiſtentibus p̄ntibus
ꝛ futuris pro qualibet vice qua ſic
vt ꝑmittitᷣ orauerint pro q̄libet qn
quagena prefati pſalterij quinqꝫ an
nos ꝛ totidē quadragenas indulgē
tiaruꝫ miſericorditer in dño relaxa
mus p̄ntibus ꝑpetuis futuris tēpo
ribus duraturᷣ. Non obſtantibꝰ cõ
ſtitutionibꝰ ꝛ ordinationibꝰ apoſto
licis ceteriſqꝫ ꝯtrarijs quibuſcunqꝫ
Et q2 difficile foret p̄ſentes litteraſ
ad ſingula loca in quibꝰ illis opus
eēt originaliter deferri volumus et
apoſtolica auctoritate ꝯcedimuſ qꝺ
illarũ vero tranſumpto manu duoꝝ
notarioꝝ alicꝰ eccleſiaſtice curie ſub
ſcripto ꝛ ſigillo alicuiꝰ prelati ſeu ꝑ
ſone in dignitate eccleſiaſtica conſti
tute munito: fides detur in oibus ꝛ
per oia ac ſi ip̄e originales lr̄e exhi
bite forent vel oſtenſe. Nulli ergo
omnino hoiuꝫ liceat hanc paginaꝫ
noſtre approbationis cõſtitutionis
declaratiõis relaxationis volũtatis
ꝛ cõceſſionis infringere vel ei auſu
temerario ꝯtraire. Si qs aũt hoc at
tentare p̄ſumpſerit indignationē oi
potētis dei ac beatoꝝ petri ꝛ pauli
apoſtoloꝝ eiꝰ ſe nouerit incurſuruꝫ
Datũ rome apꝺ ſctm̄ petrũ. Anno
incarnatiõis dñice milleſimo qua/

dringenteſimo ſeptuageſimo nono. Octauo idus maij pontificatus no ſtri anno octauo. Scdo ƀm cām fi nalez ſatis pꝫ hui⁹ fraternitatis di gnitas. tā in cōcluſione prime mate rie: qꝫ etiā in multis que in hac pro poſitiōe dicta ſunt ⁊ dicent̄ adhuc. Finis. n. ei⁹ ē amplior cult⁹ ⁊ laus ſeu ſalutatio v̄ginis: ⁊ vtilitas mul tiplex in confratribus. vt ē liberatio a multis periculis auxilio v̄ginis ⁊ cōſequutio multoꝝ bonoꝝ tā ſpūa lium qꝫ corporaliuꝫ. de quib⁹ ēt ad huc tanget̄ in cōcluſione hui⁹ mate rie. Reſtat itaqꝫ finalr̄ dicēdū d̄ cō mendatione ei⁹ ex p̄te modi ſeu cau ſe formalis: ex qua hꝫ tria pre cete ris fraternitatib⁹. ſ. antiqtatē ſecuri tatē ⁊ facilitatē. Antiqtatē quidez. Nā in primis venerabil̄r beda an glorū doctor eximius hanc deuotio nez in anglia ꝓmouit q̄ vſqꝫ in hāc diē ibidez pſeuerat. Pauci ſunt q nō hn̄t ꝓpria patriloquia ⁊ roſaria Sunt tn̄ in plurib⁹ eccl̄ijs appenſa in cōi huiuſmodi roſaria ⁊ legibula vt q orare volūt pendētia ſuſcipiūt. Similr̄ ēt pauci vel nulli ſunt ibidē qui nō legāt hoc roſariū vel qui nō deferāt ſignū aut admin⁹ in eccl̄ijs huiuſmodi ſigna que pr̄ noſter dicū tur pro illis. Audiui a quodā fide digno aſerente ſe vidiſſe quedā bea ti Franciſci ſignacula ſeu grana ex ſuo pater nr̄. Ex quo pie creditur ipſum hanc deuotionē nō ignoraſſe ſed ⁊ alios docuiſſe. Retulit ēt pie memorie magiſter Alan⁹ de rupe ſacre theologie eximius ꝓfeſſor or dinis noſtri ſe legiſſe in quodaꝫ tra ctatu magiſtri Jo. de monte beatū Dominicū hāc fraternitatē p̄dicaſ ſe ⁊ multos p eam cōuertiſſe pluri maqꝫ miracula feciſſe. de qbus cau ſa breuitatis ſupſedeo: adijciēs illđ qđ ſupratactū ē ꝙ videlꝫ in multis antiqs libris. Ut in libello de mi raculis beate v̄ginis. In ſpeculo hyſtoriali. In de apib⁹. Et in ceſa reo multe pulchre hyſtorie ⁊ mira cula habent̄ de hoc roſario. Ex q° elicit̄ ꝙ ipſum predicādo vel alios ad ipſum orādū vel huiuſmodi fra ternitatē intrādū inducendo nō eſt nouitatē īducere. ſꝫ magis antiquā ⁊ ad tēpus abolitā i certis locis de uotionē renouare. In hui⁹ ēt antiq tatis ſignū adhuc multi i multis lo cis ſigna ad hāc đuotionē vl̄ frater nitatē ptinētia. q̄ pr̄ nr̄ dicunt̄ ſuis i zonis manib⁹ vel collo deferūt. Sꝫ proh dolor iā ad vanitatē q̄ prius i ſignū deuotiōis ⁊ religionis erāt in ſtituta ſunt cōuerſa. In ſignū ēt h⁹ ad ymagines beate virginis i eccle ſijs potius qꝫ ad ymagines aliorū ſctōꝝ huiuſmodi ſigna applicant̄.

Habet 2° hec fraternitas ex mō ⁊ forma ſecuritatē. vt pote cuius ſta tuta nec ad culpā venialē nec mor talē. nec penā quancūqꝫ pecuniariā obligāt. Nullū ē ēt in ea aliqđ ſta tutū de ɔferēdo aliqđ tēporale nec i ingreſſu ꝓgreſſu vel egreſſu. ſꝫ ſolū pſalteriū v̄ginis ē p ebdomadā qn̄ placet dicenduꝫ ab eo qui vult eſſe

particeps bonorum illius ebdoma
de: vt ſupra dictū ē. Ex qbus patet
tertio. ſ. facilitas tā in ingreſſu q̄3 in
ꝓceſſu vel egreſſu: qꝛ cū nullū tem
porale ſit dandū: nullū in omiſſione
cuiuſcūq3 ſit peccatū. Seq̄t ex hac
pte in ea nullā eē difficultatē vl' pe
riculū. Sz facilitatē q̄ ēt ex alia par
te ſumit' qꝛ facile ē vnicuiq3 quātū
cūq3 occupato ſemel in ebdomada
facere ꝛ dicere q̄ dicta ſunt. Et nūc
de illa prima pte hui9 ꝓpōnis ſcđe
ſeu minore ſcđe materie. Seq̄t
ſcđa ps principalis h9 ꝓpōnis ſe
cūde ſeu minor ſcđe materie q̄ ē de
certo ſalutationū ꝛ orōnū dñicaliu3
numero in hac fraternitate ꝙ vide
licet non careat miſterio. Pro cui9
tali declaratiōe ꝓbanda ſunt qnq3.
Primo ꝙ licitū ſit in his q̄ ad dei
ꝛ beate v̄ginis ac ſctōꝝ cultū ptinēt
vti certo numero. Scđo ꝙ numerus
qnq̄genari9 ſalutationū non careat
miſterio. Tertio ꝙ ēt numerus ſalu
tationū ꝯprehēſus in pſalterio non
careat miſterio. Quarto ꝙ nec nu
merus orōnū dñicaliu3. Et quinto
cur tātū ſemel i ebdomada: ꝛ nō in
qual3 die: ſtatutū ē in hac fraternita
te legi tria roſaria vel vnū pſalteriū.
Primu3 p3 a ſimili in omni lege.
primo in lege eterna: in qua eſt pſo
narū trinitas: cu3 vnitate eſſentie q̄
deus ē. qui ēt ab eterno in certo nu
mero certas ſtatuit ꝓducere creatu
ras: certos hoies ac certos angelos
ac eū in trinitate colēdū predeſtina
uit. Et breuiter oīa in pondere nu
mero ꝛ menſura fecit: vt p3 ſapieñ.
xj. Scđo p3 in lege naturali que ē
quedā pticipatio legis eterne ſm il
lud pſal. Signatū ē ſup nos lumen
vultus tui dñe ꝛc. Nā in illa lege
decime initiū ſumpſerūt qui in mi
niſterioꝝ eccl'ie ſuſtentationē ꝛ dei
cultū inſtitute ſunt: vt p3 Geñ. xiiij.
Abrahā etia3 tria ſata ſimile cōmi
ſceri fecit. vnūq3 tantū tenerrimum
vitulū occidit ad offerendū trib9 an
gelis qui ei apparuerūt: vt p3 geñ.
xviij. q miſteriu3 trinitatis cū eſſen
tie vnitate deſignabāt. Tertio pat3
hoc in lege diuina. Et p° in veteri
Deinde in noua. In veteri quide3
qꝛ in ea oblationes ꝛ ſacrificia ſub
certo numero offerri p̄cipiebantur.
Ite3 certi miniſtri certi dies feſti ꝛ
certi act9 in ea erāt ordinati ad dei
cultum: vt p3 in libris exodi: Leui
tici: ꝛ numeroꝝ p totum. Comple
to ēt Salomonis tabernaculo prin
cipes populi ſub certo numero mu
nera obtulerunt. Ut patet numeri
vij. ꝛ. ij. para. vij. Dauid ēt certum
numerū cantoꝝ ꝛ ianitorum qui p
vices ſuas dño ſeruierunt. inſtituit.
Ut p3 p° parali. xxiij. ꝛ. xxiiij. De
mū in lege noua h° patet. Nā xp̄s
certo tpe naſci circūcidi i tēplo offer
ri baptizari ac p̄dicare pati reſurge
re ꝛ in celū aſcēdere voluit. Certos
apoſtolos ꝛ diſcipulos habuit. Cer
tos hoies ꝛ qnq3 panib9 ꝛ duobus
piſcib9 pauit. In hac ēt lege certa
ſunt p̄cepta: ſepte3 ſacramēta: ſeptē
ſancti ſpūs dona: ſeptē v̄tutes: duo

deciꝫ articuli fidei: ſeptẽ orõnis do
minice petitiones certa opera ſpiri
tualia ⁊ corporalia quib⁹ oibus de⁹
ſuo modo colitur ⁊ venerat̃. Quar
to pꝫ hoc in lege humana ⁊ p⁹ ec/
cleſiaſtica ⁊ deinde ciuili vel gẽtiliũ
etiam. n. in primis opibus deũ lau
dare ſeptẽ vicibus in die per ſepteꝫ
horas canonicas inſtituit: vt ẽ text⁹
⁊ gloſa in capitulo p⁹ extra de cele.
miſ. ẜm illud Pſalmiſte. Septies
in die laudeꝫ dixi tibi. Iura ẽt ciui
lia certo numero vtunt̃ vtpote ĩ mã
datis penis p̃mijs ⁊ huiuſmodi. vn
de ⁊ gentiles ternario in ſuis ſacri
ficiis vtebant̃ in cuius ſignuꝫ dicit
phũs p⁹ celi ꝙ ꝑ hunc numeruꝫ. ſ.
ternariũ attribuim⁹ noſipſos magni
ficare deum viuũ ⁊c̃. Plurimi de
niꝗ ſancti deũ certis ⁊ ſingulis die
bus coluiſſe ſub certo numero ora
tionũ vel bonoꝝ operuꝫ legunt̃: ſic
be. Bartholomeus qui cẽcies per
diẽ ⁊ totidẽ ꝑ noctẽ genua flectabat
Poſtremo hoc pꝫ ĩ lege futura vl̃
celeſti. ſ. gl̃ie in qua deus tribus aĩe
dotibus ⁊ quatuor corporis noueꝫ
ordinib⁹ angeloꝝ tribus ierarchijs
ac certis ſanctoꝝ choris ꝯtinue col
laudat̃ ⁊ collaudabit̃ in eternum.
Quid plura. Reuera ẜm Boneſa
cium octauum in principio ſexti nu
mer⁹ q ẽ certus: ⁊ ꝑfectus nõ ſoluꝫ
rebus agẽdis forma tribuit rerum
ipſis moribus p̃bet diſciplinã. Et
hec ẽ cauſa h⁹ primi ꝙ erat ꝓbãdũ
ꝙ vim licitũ eſt vti certo numero in
cultu diuino ẜm vim ꝙ numer⁹ iſte
quinquagenarius ſalutationuꝫ ſit li
citus. Et ꝙ non careat miſterio pꝫ
ẽt ſimiliter ĩ triplici lege naturali. ſ.
diuina ⁊ humana. In naturali qui
dem qr vt habet̃ in hyſtoria ſcola
ſtica: annus iubileus. i. qnquageſi
mus in lege nature ortuꝫ habuit dñ
abraaꝫ poſt Loth filij fratris ſui re
ductionẽ: ⁊ victoriã habitam contra
quatuor reges oẽs captiuos diuiſit
liberos gene. xiij. Tunc. n. erat loth
l. annoꝝ vel forte tunc erant. l. ꝙ lo
quutus fuerat dñs abrahe in via vl̃
magis ẜꝫ alios: qr tunc erat qnqua
geſimus annus ex quo receſſerat ď
aram ſeu de terra ſua. Abraham ẽt
erat aſtroꝝ perit⁹ ⁊ ideo perpendit
ꝙ intẽperies aeris que fuit in elemẽ
tis ſemꝑ vſqꝫ ad quinquageſimum
annũ ad temperiẽ redit hec ex Hu
gone car. ſup. xxv. c. leuitici. Si igit̃
tunc illo quinquageſimo anno fue
runt hec facta. Non mirum ſi eã ꝑ
quã nos ſerui facti ſumus liberi vl̃
per quã deus loquit̃ nobis vel per
quã contẽpnimus mũdana: atqꝫ ꝑ
quã redit temperies poſt temptatio
nem in aĩa noſtra ꝑ qnquaginta ſa
lutationes colimus ⁊ veneramur.
Itẽ geñ. vi. latitudo arche ꝑ quã
caritas be. virg. figurabatur erat. l.
cubitoꝝ quare non caret miſterio ſi
latiſſime caritatis beata virgo quin
quagenario ſalutationum colatur
numero. Secundo hoc patet in le
ge diuina. Et primo in veteri quia
lex illa. l. die quo Moyſes aſcen
dit in montem fuit data. Nõ ergo

mirum. ſi eaȝ q̄ in illa lege maxime in moyſi rubo fuit figurata hoc nō colamus. Jtē in illa lege ann⁹ qnquageſim⁹ erat ānus iubile⁹ i quo poſſeſſiones reſtituebant' gratis debitis relaxabant' ⁊ captiui abſoluebant' atq3 q in ſeruitutē erāt redacti liberi remittebāt'. vt patet leui. xxv. Nō caret miſterio ſi eā ꝑ quā ē nobis reſtitutuȝ id qd̄ Eua triſtis abſtulit ſub numero predicto veneremur. Jtē i tabernaculo moyſi: i ſalomonis tēplo in qb⁹ beata virgo fuit figurata. hic numer⁹ reperit'. vt pȝ exo. xxvi. ⁊. 3. re. vij. Jtē p̄s miſericordie ⁊ remiſſionis pctōꝝ. ſ. miſerere mei de⁹ q ſup ceteros extollitur: eſt p̄s quinquageſim⁹ quē cum dixiſſet dauid quāuis maxim⁹ eſſȝ peccator: tñ meruit audire vocē dn̄i ꝑ prophetā natan. Tranſtulit dn̄s peccatū a te: vt patet de penitentia diſ. iij. cap. totā. Jn noua etiaȝ lege fuit hic numer⁹ q: l. die poſt xp̄i reſurrectionē datus ē apoſtolis ſpūs ſanctus cum quibus erat beata virgo: quare nō mirum ſi eam q̄ grām inuenit ſub quinquagenario numero colamus. Tertio pȝ hoc in lege humana. Naȝ Clemēs ſextus anno dn̄i. M. cccxl. ſtatuit ꝙ qnq̄geſimo anno eſſet Rome ann⁹ iubileus. i. remiſſio pctōꝝ quo ad culpam ⁊ penā quāuis ꝓpter vite humane breuitatem ⁊ peccatoꝝ multitudinem ſit imutatus: ergo ratione qua prius beata virgo ſub hoc numero rite colitur: demum in hac lege noua quā plurimi ſalutantes virginē hoc numero ſunt vſi: vt patuit ſupra ⁊ patet multis libris hyſtorialibus p̄allegatis. Plures etiaȝ magni viri de omni ſtatu adhuc vtūtur quos oēs fallere vel fatuos cenſeri nimis impiuȝ eēt ⁊ crudele p̄cipue attento ꝙ multa bn̄ficia ex huiuſmodi deuotione conſequuntur ⁊ a multis periculis etiam quādoq3 miraculoſe liberantur. vt pȝ in concluſione hui⁹ materie. Tertio vȝ de numero cētū ⁊. l. ſalutationū qui numerus vocatur pſalteriū marianuȝ ꝙ ēt non careat miſterio patet. Primo ex pſalterio dauitico. 100. ⁊. l. pſalmos continente in quo dauid neduȝ de xp̄o ſed d̄ beata virgine prophetauit. Et oīa noſtre redēptionis miſteria expreſſit imo vt verius dicaȝ ipſa glorioſa virgo Maria in quolȝ pſalmo eſt figurata poteſt ēt quilibet pſalmus ad eam applicari. ſicut pie memorie illuminatiſſimus vir ſacre theologie ꝓfeſſor magiſter Joānes de mechlinia ordinari⁹ facultatis theologie vniuerſitatis noſtre colonienſis in ſua ſolēni ſup pſalteriū lectura luculentiſſime praticauit. Si igitur dei filius ꝑ centū ⁊ quinquaginta pſalmos in quibus ipſe vna cuȝ ſua matre fuit prefiguratus colat' ⁊ honoret'. Nō mirū ſi ipſa virgo ꝑ cētū ⁊ quinquaginta ſalutationes quaſi ꝑ pſalteriū ſalutet'. Et ex hac rōne hic numer⁹ centū ⁊ quinquaginta ſalutationuȝ pſalteriū vocari ſolet vt ſupra tactū

eſt. Quod quidez ꝛ ſi ſit breuius q̄ȝ dauiticū in multis tñ excedit ipſum quia dauiticū fuit ſcḿ in vmbra in figura a peccatore ꝛ ſub ſignagoga ſub membro xp̄i ꝛ ſub peccato. Sȝ iſtud angelicū vel diuinū fuit in veritate: ꝛ in luce factuȝ ſub militante eccleſia a ſanctiſſima trinitate ad delendū oē piaculū ꝛ condonādū omne bonū. Scd̄o pȝ rō huius numeri ex domo ſaltus libani ꝑ quā ip̄a beata virgo etiā fuit figurata. Erat enim hec domus centum cubitoꝝ longitudinis ꝛ qnquaginta latitudinis. vt pȝ tertij regū vij° in qua longitudo ꝛ latitudo ꝛ caritatis ꝛ mie virginis exprimitur dicente Ber. ꝙ eius lōgitudo vſqȝ in nouiſſimū diē inuocantib⁹ eā ſubuenit vniuerſis. Latitudo vero eius replet orbē terrarū. Poſſet tertio rōnem huiuſ numeri ſumere ex qbuſdā reuelationibus quas qbuſdaȝ fuiſſe reuelatas. Scripſit magiſter Alan⁹ ſacre theologie profeſſor eximius necnō ꝛ huius pſalterij amator precipuus vtpote qa beata virgo centū ꝛ quinquaginta habuit gaudia in mundo de filio ſuo totidē dolores in paſſione ꝛ totidem gaudia iam hȝ in celo ſup alios ſanctos. Iteȝ quia honorans virginem ꝑ talem numerū totidem euadet laqueos diaboli. totidem hēbit virtutū auxilia contra totidē peccata totidem in morte hēbit conſolationes contra totidem terrores vel dolores totidem euadet penas inferni ꝛ habebit; totidem gaudia paradiſi. Sȝ quia hec in ſcriptura ſacra vel in libris autenticis ſolidum nō habēt fundamētum ideo ī eis inſiſto hoc tamē audacter dicere poſſum ꝙ p̄fatus magiſter Alanus cuius diſcipulus aliquādo eē merui: fuit feruentiſſimus in amore virginis ſempqȝ in ore ſalutationeȝ angelicam: ambulando: loquendo p̄dicando habuit. Atqȝ pluſ q̄ȝ milia hominū ad legēdum hoc pſalterium induxit. de quo aut dubie iam mercedē in celo ab ipſa virgine recipit. Nam anno ſeptuageſimoqnto eodem videlicet anno: imo eadē die qua hec fraternitas colonie inſtituta fuit. ſ. in die natiuitatis beate Marie virginis in deuotione perſeuerans ex hac luce migrauit. De quarto videlicet ꝙ numerus orationum dominicalium qnarius in roſario. Et tripliciter qnarius in pſalterio non careat miſterio. Nihil aliud ꝑ nunc occurrit: niſi ꝙ illa qnqȝ pater noſter poſſunt ad quinqȝ vulnera xp̄i que pertulit in corpore qđ de virgine ſumpſit quibus nos lauit in ſanguine ſuo a peccatis nr̄iſ. Et etiam que oſtendit patri dum orat pro vobis referri. Unde etiaȝ eum imitātes in oībus opibus noſtris huiuſmodi vulnerū memoriā habere debemus quia per hanc nobis ſpes de dei miſericordia ꝛ venia datur dicente beato Bernardo Peccaui peccatum grāde ꝛ turbabitur conſcientia mea: ſȝ non turbabor vulnerum enim domini recor

dabor. Merito ergo in roſario vir
ginis recolimꝰ memoriā qnqȝ vul
nerum xp̄i de alijs orōnibus quas
aliqui hic addunt p̄cipue quare. xv
pater noſter in tribꝰ roſarijs .i. ī vno
virginis pſalterio dicunt᷑. Quia vi
delicet xp̄us totidē horis fuit in tri
ſtitia: vel q2 a totidē: ⁊ in totidem lo
cis: ⁊ in totidez partibus ſui corpo
ris: ⁊ ꝑ totidē inſtrumenta. ⁊ ſic de
alijs paſſus eſt. Pertrāſeo q2 ſunt
magis quedaz volūtarie adaptatio
nes q̄ȝ orōnes adiiciens tamē ratio
nem iſtā quare poſt decē aue Ma
ria ſemꝑ dicimus hic vnū pr̄ noſter
q2 vȝ ꝑ eā tanq̄ȝ per aduocatam ſu
per oēs choros angelorum quaſi fa
ciēs decimū ordinē ſperamus ⁊ pe
timus conſequi q̄cunqȝ ſunt nobis
neceſſaria ad corporis ⁊ aīe ſalutez
Que oīa in orōne dominica petun
tur: vt ſupra patuit. Solent ēt in an
tiquis libris deuotionibꝰ ſcribi qn
decim virginis gaudia in quoꝝ ho
norem hec qndecim pater nr̄ refer
ri poſſent: q2 eis ēt quindecim aue
Maria ſuper addunt᷑. Quintum
vȝ cur tm̄ ſemel in ebdomoda ⁊ nō
qualȝ die ſtatutū eſt legi tria roſaria
vel vnū pſalteriū. In hac fraterni
tate ſatis patuit ſupra cum de tertio
noīe huius fraternitatis agerent ad
inſtar vȝ eccleſie que ſemel in ebdo
mada ad honorē xp̄i in ſuis horis
canonicis legit totum pſalteriuȝ da
uiticum ſaltez qn̄ agitur ꝑ ebdoma
dam de tēpore vt ſicut xp̄s ab eccle
ſia ꝑ ebdomadam in ſuo pſalterio.

Sic be. Maria in fraternitate ac a
ſuis ꝯfratribus vnum roſarium vel
pari numero veneremur. Nō ſunt
tamē etiam reprehendēdi ſed potiꝰ
laudandi qui omni die dicunt vnū
roſariū vl' pſalteriū ſed quia hec fra
ternitas eſt omnibus cuiuſcūqȝ ſta
tus cōis ⁊ omnes recipit ⁊ admit
tit hinc eſt ꝙ ſepe p̄tactus inſtitutor
eius attēdens varias hoīuȝ occupa
tiones dſtractiones ⁊ in deuotiōes.
Attendenſqȝ ꝙ plus placet virgini
vnū roſariū vel pſalteriū deuote di
ctū q̄ȝ mille indeuote ⁊ feſtināter ſi
cut pȝ ex multis exemplis que in li
bro de miraculis be. virg. ponunt᷑ i
cuius ēt teſtimonium dicit Ihero.
vt habetur de ꝯſe. di. v. c. Non me
diocriter ꝙ melior eſt ſeptē pſalmo
rum decantatio cū deuotiōe cordis
puritate: ac ſp̄uali hylaritate q̄ȝ toti
us pſalterij modulatio cū cordis tri
ſtitia ⁊ anxietate. Non voluit omni
die ſed tm̄ ſemel in ebdomada con
fratres ſuos ad hoc pſalteriū legen
dum ſub pena prius tacta obligare
Ut qui ꝓpter cauſas predictas nō
volunt aut nō poſſunt omni die tm̄
numerū ſalutationū cū deuotiōe re
plicare: ſaltē hoc faciant ſemel ante
finē ebdomade. Non. n. eſt aliqs
tam diſtractus vel occupatꝰ in quo
cunqȝ qui non valeat certa die vel
hora per ebdomadam ad hoc vaca
re etiam nihil obmittendo de his
que pertinent ad ſuum officium vl'
ſtatum. Et tantum de illa ſecunda
huius ꝓpōnis pte. Tertia pars

huius ꝓpōnis eſt de inſcriptiõe cõ
fratrũ in certo libello que ꝙ non ca
reat miſterio pꝫ etiam a ſimili ex tri
plici lege. Primo eterna i qua deꝰ
ab eterno angelos ⁊ hoīeſ p̄deſtina
tos ⁊ ad ſe ꝑpetuo in celo collaudā
dos electos ſuos in libro vite dr̄ in
ſcripſiſſe. de qbꝰ apoca.3.⁊ 21. dicit.
Nõ delebo noīa eoꝝ de libro vite.
Tertio pꝫ hᵒ in lege diuina. Et pᵒ
in veteri i qua p̄cepta decalogi in ta
buliſ lapideis fuerũt ꝯſcripta. vt pꝫ
exo.x. Similr̄ ⁊ noīa filioꝝ iſrael in
veſte aaron pontificis vt pꝫ eiuſdē
xxviij. Itē nee. ſept. īuenit neemias
libꝝ in quo ſcripta erāt noīa trāſmi
grantiũ ⁊ redeuntiũ ad ciuitatē ſuā.
Itē dr̄ dañ.12. q2 ſaluabiť populus
Omnis q īuentꝰ fuerit ſcriptꝰ in li
bro. Itē q2 quidā queſierũt ſcriptu
ram ſue genealogie ⁊ nõ inuenerũt.
Ideo eiectī ſť đ ſacerdotio vt diciť
nee. Demũ in lege noua dr̄ apoſtolʼ
Luce.x. Noīa vr̄a ſcripta ſunt i ce
lis. Et apoca.21. Murus ciuitatis
hñs fundamēta duodeciꝫ ⁊ in ipſiſ
xij. noīa apoſtoloꝝ ⁊ agni. Tertio
pꝫ hoc in lege humana. ⁊ pᵒ cano
nica. Quia noīa ſummoꝝ pōtificuꝫ
vel epoꝝ ſuis in eccl'ijs ſolēt inſcri
bi ſubſcriptio ēt ẜꝫ iura canonica in
electiõe ꝯſecratiõe inſtitutiōis p̄mul
gatiõe ſiue ꝓbatiõe libertatis datio
ne: ⁊ ſic đ alijs reqriť. Scđo i lege
ciuili in qua ſcriptiões ⁊ ꝓſcriptio
nes admittunť. Quidam ēt in ea di
cuntur aſcriptitij. vt pꝫ. Co. de agri
colis ⁊ cēſitis qui vꝫ ꝑ ꝓpriam ſcri
pturā ⁊ ꝓfeſſionē ad colendũ agroſ
aſtricti ſunt. Tertio in lege gētiliuꝫ
aliqui triplici de cā inſcribi ſolebāt
Primo ꝑꝑ reuerētiā: vt ſenatores
q oliꝫ pres ꝯſcripti dicebāť: ⁊ mili
tes ēt ad militiā ſcribebāť. vt pꝫ in
legēda bti Martini. Scđo ꝓpter
amiciciā ſicut rex Alexāder ſcripſit
ionatā inter primos amicos eiꝰ. vt
pꝫ pri. macha. x. Tertio ꝑꝑ bñficiē
tiā q2 vt pꝫ heſter. vij. dũ rex aſſuerꝰ
noctē ꝯteret in ſomnē ſibi afferri fe
cit hyſtorias ānales prioꝝ tēpoꝝ i
quibꝰ ꝙ mardocheꝰ ſibi maximuꝫ
bñficiũ p̄ſtiterat eo ꝙ inſidias ꝯ eũ
factas ei nũciauerat abſqꝫ remune
ratiõe reperit cꝰ rei gr̄a euꝫ remune
rari iuſſit. Ex his ⁊ ſimilibus figu
ris vel hiſtorijs pꝫ q̄ꝫ nõ incongrue
inſcribunť hi q ad laudādũ ⁊ ſalu
tandũ virginē ſe offerũt qui eiꝰ ani
mũ ⁊ beneficientiā querũt q vt for
tes milites in pugna ſpũali contra
mundũ carnē ⁊ diabolũ auxilio vir
ginis eſſe volũt quiqꝫ in eiuſdē vir
ginis ſpeciali protectione ⁊ in con
tinuo ſuitio eiꝰ eſſe cupiunt atqꝫ ab
ea remunerari appetunt. Et q̄uis
hec inſcriptio non ſit neceſſaria ſim
pliciter eſt tamē de bene eē ⁊ ꝯgrui
tate ⁊ eſt vtilis ad tria. Quia primo
eſt ſignificatiua illius iſcriptionis q̄
eſt ꝑ p̄deſtinationem in libro vite.
A quo libro nos inſcribēdo in hac
fraternitate petimus nõ deleri auxi
lio virginis glorioſe. Scđo eſt reme
moratiua vel quo ad noſ vt ad ſalu
tandũ virginem ſub pretacto nume

ro imemores nõ ſumus vel quo ad
virginẽ vt ipſa nos in ſpãli ſua me/
moria. corã filio cõmendatos hẽat
oſtẽdẽdo ei ſʒ Bernardũ pectuſ ꝛ
vbera. Tertio vero cõſolatoria oĩuʒ
de fraternitate vt vʒ dũ tantos con
frẽs nos habere gaudemꝰ. tantãqʒ
multitudinẽ inſcriptã cernimus vel
audimus de tãta cõfratꝝ numeroſi
tate ꝛ ſalutationũ ꝓ nobis multipli
catione ꝛ cõicatione ꝯſolemur. Et
tñ ḋ hac inſcriptiõe ꝛ ꝯñs de huiꝰ
minoris tertia pte. Quarta ꝛ vlti/
ma pars de ſignoꝝ delatiõe. põt ẽt
ꝓbari a ſimili in triplici lege. Pri
mo eterna in qua filius ẽ ſplendor
glorie ſeu figura ideſt ſignũ ſubſtan
tie patris. Job. x. Hunc. n. pater
ſignauit deꝰ. Jo. vi. filios ẽt adopti
uos. i. hoĩes ꝛ angelos ad ymagi/
neʒ ꝛ ſimilitudinẽ ſuã fecit. Unde
de primo angelo Eze. xxviij. dicit.
Tu ſignaculũ ſimilitudinis. ſolem
deniqʒ lunã ꝛ ſtellas virginem deſi
gnãtes Mariã vt eẽnt ſigna fecit
geñ. pᵒ in idẽ deinde eãdẽ virgineʒ
figurantẽ poſuit in ſignũ federis in
ter ipſuʒ ꝛ terrã. i. pctõres Geñ. ix
Itẽ dedit Abrahe ſignuʒ circũciſi
onis eiuſdẽ. xvij. qḋ fuit ſignaculuʒ
fidei ad ro. iiij. Iteʒ exodi. xij. Erit
vobis ſanguis in ſignuʒ in edibus
veſtris quo. ſ. ſigno domus inſigni
te nõ ꝑcutiebant ab deuaſtante an
gelo. Scḋo pʒ i lege diuina primo
in veteri in qua obmiſſis ſignis fa
ctis in egypto mari rubro deſerto ꝛ
terra ꝓmiſſionis duo ſigna mirabi
lia tangunt: vnũ ab Yſaia eiuſdem
vij. dicente regi Achaʒ vt peteret ſi
gnũ a dño. Cũ. n. idẽ rex peteꝛ nol
let tãdẽ ipẽ yſaias ſubiũxit ꝓpterea
dabit ipẽ vobis dñs ſignum. Ecce
vgo cõcipiet ꝛc. Aliud ẽ ſignũ thau
ſimilitudinẽ hñs crucis quo nõ inſi
gniti iubebãt occidi. vt pʒ Eze. ix.
Scḋo i noua lege ſacramẽta dicũt
ſacre rei ſigna. Et ꝑcipue tria cara
cterẽ q ẽ quoddã ſpũale ꝛ indelebi
le ſignũ iprimẽtia: vt ſunt baptiſmꝰ
ꝑ cuiꝰ caractarẽ diſtingunt fideles
ab infidelibꝰ. Cõfirmatio ꝑ cuiꝰ ca
ractarem diſtingunt milites pugne
ſpũales a ſimplicibꝰ. Et ordo ꝑ cᵒ
caractarẽ diſtingunt miniſtri tẽpli a
popularibus. Apoca. ẽt. vij. Cẽtuʒ
quadraginta q̃tuor milia ſignati ex
oĩ tribu filioꝝ iſrael ꝑ quos oẽs ele
cti intelligũt: diſcernũt. Uñ dic an
gelus ibidẽ. Nolite nocere terre ꝛ
mari. ꝛc. Seqt quoadusqʒ ſignemꝰ
ſeruos dei nr̃i in frontibꝰ eoꝝ. Ter
tio hoc pʒ i lege humana in qua an
tiqꝰ milites in ſignuʒ ferre ꝯſuere
rũt. Similr ſacerdotes ꝛ miniſtri ec
cleſie quedã ſigna deferet qbus ab
alijs diſcernebãt. Nõ igit ſi his q
ad fraternitateʒ ꝛ ſeruitiũ vginis ſe
offerũt quoddã ſignũ ḋferãt qḋ pa
ter nr̃ a laicis vocat. Qḋ qdẽ ſignũ
licet nõ ſit de neceſſitate ſicut nec in
ſcriptio. Eſt tñ vtile ꝛ ꝯgruũ. ꝛ hoc
ꝑcipue ad tria. Primo. n. ẽ ſignuʒ
hoc demõſtratiuũ ſeruoꝝ ꝛ ꝯfratrũ
vginis. Scḋo eſt rememoratiuũ an
gelice ſalutationis ꝛ certificatiuum

de complemento numeri. Et tertio eſt ꝑnoſticatiuũ eterne retributiõis. Non igit̃ vereamur deferre hoc ſignũ: ſꝫ poti⁹ gloriemur: cũ ꝑs dicẽte. fac mecũ ſignũ i bonũ. Poſſunt aũt hec ſigna deferri ꝑcioſa vtpote ꝺ lapidib⁹ ꝑcioſis auro vł argento. Nõ qdẽ ad vanitatẽ vł põpã ſꝫ potius ad laudẽ vel gloriã v̾ginis. Et ad deſignãdũ ei⁹ v̾tutes oĩ lapide ꝑcioſo auro vel argento ꝑcioſiores ⁊ fulgẽtiores. Unde ꝺ his ſignis i figura dr̃ i exodi. xxvj. facies circulos aureos ⁊c̃. Et tãtũ de illa minore.

Seqt̃ ꝯcluſio hui⁹ ſcꝺe materie.

q

Uaꝫ igit̃ vtile fuerit hãc fraternitatẽ inſtituere vel in eaꝫ intrare nõ ẽ facile dicere. hec ꝯcluſio ſatis pꝫ ex ꝑdictiſ. Pro c⁹ tñ intimiori intellectu: nota tria correlaria q̃ ſpãliter ex ꝑdictis ſequũt̃ Primũ ẽ ex pte inſtituentis qꝺ vꝫ nationi germanice imo toti militãti eccleſie ⁊ ꝑcipue ciuitati colonienſi maius bonũ ꝑſtitit q̃ꝫ ſi maximũ et pene infinitũ tpale theſaurꝫ obtuliſſet. Uñ ſicut de arrio dicit Ambroſius ꝙ pena eius nõdũ finita eſt: ſꝫ vſqꝫ ad diẽ iudicij ꝭm augmẽtũ ſui erroris augebit̃. Sic erit de gl̃ia b⁹ ſaltẽ accidẽtali ꝭm augmẽtũ ꝯfrĩ ⁊ honorꝫ vtpote ſalutatiõuꝫ q̃ꝫ ꝯtinue fiũt ⁊ fient deo dãte ãplius in futurũ i hac fraternitate. Qr multi multotiẽs iã v̾ginẽ ſalutãt iuocãt ⁊ laudant q pri⁹ nõ faciebãt. Scꝺꝫ ẽ ex parte ingrediẽtis ſeu hanc frn̄itatẽ acceptãtis: q quãta bona in hac fraternitate ꝯſequant̃ ex dictis tam in prima materia q̃ꝫ i ſcꝺa luce clari⁹ pꝫ. Ut aũt de oĩb⁹ illis breuitatis gr̃a taceaꝫ: vel poti⁹ oĩa bona illa ſimul ꝯp̃hendã. vnũ cõfidenter dicere ⁊ ſupaddere ob honorẽ v̾ginis ñ erubeſco. ꝙ vꝫ ille qui ex corde ad ſeruiẽdũ v̾gini in hac fraternitate ſe obtulerit ⁊ eã totiẽs deuote ſalutauerit finalr̃ nõ peribit: imo ꝭm Anſelmũ impoſſibile ẽ eũ perire. Iteꝫ eniꝫ idẽ Anſelm⁹ ipaꝫ v̾ginẽ Mariaꝫ affat̃. Sic inqt a te auerſus o v̾go Maria necc̃e ẽ vt pereat. Ad v̾ginẽ aũt ꝯuerti. Nihil aliud ẽ q̃ꝫ eã deuote ſalutare. Uñ quotiẽs qs eã ſalutat deuote totiẽs ad eã ꝯuertitur. Et p ꝯñs vt talis non pereat ſꝫ ſaluet̃ neceſſe ẽ. Quid plura? reuera. Si deberẽ oĩa bona q̃ quis in hac fraternitate ꝯſeq põt recenſere numerãdo tp̃s mihi deficeret. Taceo de miraculis ⁊ exẽplis q̃ dudũ ꝯtigerũt ex hac fraternitate vel ꝺuotione: vt pꝫ in libris autẽticis ꝑallegatiſ. Miracula q̃ ẽt ꝑnoiatus magiſter Alanus cõſueuit ꝑdicare. ⁊ q̃ habent̃ in tractu magiſtri Jo. de mõte qꝛ a qbuſdã nõ recipiũt̃ ptr̃ã ſeo. Adijciẽs tñ duo miracula que cõtigerũt h° anno ꝺ ſuſcitatiõe duorũ mortuorꝫ h⁹ fraternitatis meritiſ de qbus hẽmus publica inſtrumẽta p man⁹ notarij in cõuentu noſtro coloniẽſi. Ubi auidus ſcrutator tãte nouitatis rei ſeriẽ ampli⁹ videre poterit. Tertiũ ẽ ꝙ multi ꝯtra hãc fraternitatẽ peccãt vel peccare poſ-

ſunt multiplíciter. Primo namq3
peccāt pctō p̄ſumptionis q inſtituē
tes vel intrātes ſiniſtre diiudicāt q2
fide indifferentib⁹ nō l3 ſic iudica-
re multo min⁹ de o pibus bonis ad
laudē dei ꝛ v̄ginis ordinatis:vt ſu
pra tactū ē. Scđo peccāt pctō ſacri
legij eā irridētes vel inutiles repu
gnantes. Amplius vero ea3 ſupſti
tioſa3 eē dicētes q2 ſacrilegiū dr̄ q̄ſi
ledens ſacrū. Hec vero fraternitas
ē de numero ſpūaliū ꝛ ſacroꝝ:vt ſa
tis p3 ex dictiſ. Tertio ſup oēs gra
uius peccāt:q alios ab hac fraterni
tate retrahunt vl' in ſuis ſalutationi
bus impediūt. Cōtra quos poteſt
allegari illud be. Bernardi in ſmo
ne de epyphania dn̄i. Herodiana
inquit malicia ꝛ babilonica puerſi-
tas eſt naſcētē velle extinguere reli-
gionē. Quicqd.n.ad ſalutē ptinens
vel ad religione3 oritur ſi quis re
ſiſtit:ſi quis repugnat paruuloſ iſra
elitici germinis necare conat' ꝛ cu3
herode naſcentē pſequit' ſaluatorē.
Ex quo p3 q taliū pctm̄ ad homi
cidiū reducit'. Nō ſunt ēt laudādi
ſed magis vituperādi:q ſola pigri
cia puſillanimitate vel verecūdia tā
ſecurā ꝛ facilē atq3 vtiliſſimā frater
nitate3 aggredi vel ſuſcipere formi
dant. Non ſic igit' vt finē dictis im
ponā q̄ſo faciamus ſ3 tante v̄ginis
deuotionis ꝯfrēs efficiamur: Et il
lud gen̄.xij. deuote dicamus dic ob
ſecro q ſoror mea ſis:vt bn̄ ſit mihi
propter te ꝛ viuat aīa mea ob grāz
tui ei digne offerre. Et ſic tandem
meritis eiuſdem virginis ad gloriā
peruenire valeamus Amē. Hec
ſunt dulciſſima ꝛ melliflua virgo
Maria que ſentio de tua ſalutatio
ne ꝛ fraternitate p̄tacta que oīa tibi
tuiſq3 doctoribus ꝛ elucidatoribus
in hac fraternitate mecū ad te ſuſpi
rantibus offero corrigēda ꝛ emēdē
da ꝛ pro qbus oībus dictis ꝛ ſcri
ptis peto mihi ꝛ oībus đ tua frater
nitate ſuccurrere digneris in extre
ma vite hora amen.

In cōpendiu3 pſalterij beatiſſi
me trinitatis magr̄i Alani de rupe
ordinis predicatoꝝ. Incipit felici
ter prologus.

q Uia catholice veritatis do
ctor vniuerſis ꝓdeſſe deb3
ad ſalutē iuxta illud Pau
li. Sapiētibus ꝛ inſapienti
bus debitor ſu3. Et vltimus p̄dica
tionis voto aſtrictus h3 aīaꝝ pcura
re ſalutē teſte Grego. Exponendo
ēt ſi opus ē pro huiuſmodi in mor
tem aīam ſua3:imo ꝛ ſacerdos xp̄i
Ambroſio aſſerēte. Si nō ē infidel'
aut infideli deterior curā hr̄e d3 ꝓ
virib⁹ đ aīaꝝ ſalute: Ego igit' trib⁹
his vincul' alligat⁹ ꝑpēdēs heu tpiſ
miſeriā p̄ntiſ. Tū q2 perit oro a ple
beis pp ignorātiā. Tū ēt qm̄ bonu3
orones iam p̄ponunt' oronibus euā
gelicis eccleſie militantis. Tu3 3°
eo q p̄dicantes ia3 ſubtilia p̄dicāt
et in plurib⁹ ſicut venit ꝑ aurē vnā
in pplo ſic tranſit per aliā ꝛ heu pe
ne nil maneat de ſermonibus in an

dientium mente. Sūt plebei. n. cle
rici ſine libro: ambulātes ſine lumi
ne: laborātes ſine pane: teſte Baſi
lio. Propterea a plurimiſ ex oī ſta
tu mūdi ꝛ dñis ꝛ epīs aliiſqꝫ mino
ribus admonit⁹ vt de pſal° Marie
v̄ginis aliqd ꝓ mūdi ſalute facerē
q̄uis vſqꝫ nūc diſtulerim ꝓhdolor
in dānuꝫ multoꝝ. Sꝫ in alamania
qdē deuoīs amatores ꝛ mlti de ꝓ
ximo me aſtringētes. vt hoc facereꝫ
iā inuit⁹. ꝛ ſi tarde opus aggredior
qđ vocat̄ cōpēdiū pſalterij beatiſſi
me trinitatis. Naꝫ de hac materia
maxiuꝫ aliđ op⁹ feci. Sꝫ hic tm̄ bre
uiter ea q̄ đ hmōi pſal° cōiter ingrū
tur apposui: in quo ſunt. xv. capl'a.
Qm̄. xv. ſūt pr̄ nr̄ ī pſal° beatiſſime
trinitatiſ. Quodlꝫ āt pr̄ nr̄ ſemꝑ hꝫ
poſt ſe decē aue Maria. et ſic ſunt
in toto cētū ꝛ qnq̄gīta aue Maria
ꝛ. xv. pr̄ nr̄. Iſta āt capl'a. xv. ſigilla
tim ordināt̄ ad decē dei mādata cō
ſeruāda. Et ſic quodlꝫ capl'm decē
hꝫ aſpect⁹: iuxta decē dei mādata q̄
ſimul iuncta faciūt. Cētū ꝛ qnq̄gin
ta ac qndeciꝫ. vt libellus iſte nedū
ſit de pſal° q̄ꝫtū ad materiā ſꝫ etiaꝫ
quo ad numeꝝ. Sapiētia. n. diuina
q̄ cūcta diſponit: ſuauiter oīa diſpo
ſuit in mō pondere ꝛ menſura. Te
ſte ſapiēte ſꝫ Auguſtinus. Natura
cuncta certo pagit numero: ꝛ Am
broſius. Ars ꝛ mores ſi nō certis
arcent̄ numeris oīo confundunt̄ in
ſeipſis. Et Jero⁹. Eccleſia voluit
ſpōſo ſuire in horis pſalmis ꝛ vir
tutibus ac ſacramentis in certis nu
meris. Ne ſtultitia confuſio ac im
prudentia rebus dñent̄ in diuinis.
Verū ēt quo ad formā tractatus ꝛ
tractādi pſalteriū btiſſime trinitatis
ibi eſt imitatio. Idcirco vniuerſi in
pſalterio decē cordarū pſallite illi.

Compendiuꝫ pſalterij beatiſſi
me trinitatis ad laudē dñi nr̄i Je
ſu xp̄i: ꝛ Marie v̄ginis mr̄is eius
magiſtri Alani đ rupe ſacre theolo
gie doctoris.

Quare pſalteriū beatiſſime trini
tatis dicat̄ pſalteriū. ꝛ quid eſt hoc
pſalterium. Capitulum primum.

Audate eū in pſalterio qua
l tenus ꝑ dñm Jeſuꝫ xp̄ꝫ. ꝛ
Mariam cū ſanctis oībus
laudare valeatis ſctiſſimā trinitatē
ſemꝑ ſecula ꝑ eterna. O vniuerſi fi
deles flāma caritatis ſuccēſi ad ver
bū ꝓpoſituꝫ ī laude pſalterij trinita
tis toto corde attēdite qđ mādatuꝫ
fuit ꝑ ꝓphāꝫ regē ps. c. l. orādū cū
aiebat ſpiritu diuino laudate eū in
pſalterio. Et qdeꝫ iuſte vniuerſi de
berēt vti hoc ſuffragio continens ex
nois rōne deū ſepius ſalutarēt: ꝛ ſe
ſalutarēt ac ſuo creatori cū ſale ſapi
entie iceſſanter pſallerēt. Sꝫ qđ in
telligēdū ē ꝑ hoc pſalteriū in p̄nāꝫ
dicimus ſuffragiū quoddā eē ex. xv
pr̄ nr̄: ꝛ. cl. aue Maria cōpoſitum.
Sicut. n. in Dauid ſunt qndecies
decē pſalmi ꝓ qbus dicant̄. xv. pr̄
noſter ad honorē dñi nr̄i Jeſu xp̄i
Qui ex reuelatione be. Bernardi
tot in paſſione ꝓ nobis habuit vul

nera quot vicib⁹ qndecim pater no
ſter diceret̄ ſingulis dieb⁹ ſi ꝑ vnū
exorarent̄ annū ꝑ ampli⁹ in pſalte
rio dicendi ſunt cētū ꝛ qnquaginta
pſalmi:q oēs figurāt dn̄z Jeſuz ꝛ
Mariā ſm Auguſtinū ꝛ Ambro
ſiuz. Pro tātis igit̄ figuris lauda
te ſanctā trinitatē. Quoniā hee ſunt
cōplete ꝑ dn̄z Jeſum ꝛ Mariam
virginem. Laudate inquā in pſalte
rio ex noie. ex re. ex figura ꝛ repn̄ta
tiōe pſalterij angelici. Accipite igit̄
pſalteriū hoc ex noie diuiniſſimo tā
quā celū ſtellatuz Gen̄. primo. Et
veluti arborē vite ꝛ ſcie boni ꝛ ma
li Gen̄. tertio. ꝛ ſic illuminemini. ꝛ
ſapiēter i eternū viuere mereamini.

Ca'lz ſcd̄z d̄ trib⁹ qnquagenis
pſalterij eiuſdem ratione ſimplicis
iubilationis.

S Unt autē tres iubilei. ſ. na
ture legis ſcripte ꝛ grē: imo
ſunt ꝛ tres alij iubilei triuz
celeſtiū ierarchiaꝝ. Quibus oibus
poſt euāgeliū populis amplius q̄ꝫ
alia euāgelizāda p̄dicandum ē ꝑꝑ
eiuſdē oraculi cōmunitatē breuitatē
eccl'ie imperiū: ꝛ dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i
mādatū ac vulgariū ſimplicitatez.
Nec hinc viro animaꝝ zelatori exi
mio hoc ſuffecit ſz ꝛ pſalteriū publi
ce p̄dicando dabat ꝛ ad dandū iſta
ſemꝑ nobiles ꝛ ꝑpotentes pſuade
bat. Et cū fructū facere non potuit
alijs in ſermonibus ꝯtra hereticos
hoc pſalterio p̄dicando vniuerſos
maximis cū ſignis ad dn̄m reduce
bat. Jntantū q̄ frēs ꝛ ſorores qui
dicunt̄ de ſancti Dn̄ici penitentia
primitus eos ad hoc ꝓmouit. Sed
nouella ordinatio iā aliter diſpoſuit
Dilatauitqꝫ hoc trinitatis oraculū
ꝑ regna plurima fructib⁹ cū imēſis
deuz ſemꝑ ſuis oibus oꝑationibus
collaudādo v̄ginēqꝫ matrez ipſius
aduocatricēqꝫ generis humani ſuiſ
orationibus tanq̄ꝫ auxiliatricē aiaꝝ
inuocando. Fuit. n. ipſe ditatus do
no nobilitatis ſapientia lingue ꝛ vi
ta moꝝ ſingulariſſime pre cunctis
tꝑibus ſuis vt beatiſſima Maria
cuidā ſuo reuelauit ſponſo tꝑibus
nuꝑimis: Durauitqꝫ hoc ſuffragiū
ꝑ tꝑa multa in ordine p̄dicatoꝝ: ꝛ
quādiu ꝑdurauit in eo tādiu idem
ordo cunctis gratijs ꝑfulſit vt pluri
moꝝ doctoꝝ ꝛ ſanctoꝝ ac operum
maximoꝝ demonſtrant teſtimonia
Hic aūt ſanctus Dn̄icus ſp̄ualis
arguit̄ filius cariſſim⁹ ꝛ ſctiſſimus
pluſq̄ꝫ viginti annis canonic⁹ regu
laris permanēs in omni ſanctitate
conſpicuus Maria v̄gine ſibi reue
lante ꝑdocuit pſalteriū hoc ſic eſſe
perorandū. ſ. vt prima qnquagena
eēt de articulis dn̄ice incarnationiſ.
ſcd̄a aūt de articulis dn̄ice paſſiōis
Tertia vero de dn̄ica reſurrectione
ꝛ gloria atqꝫ de ſanctis ꝛ v̄tutibus
ac ꝯtra vicia meditando vnū articu
lum ſub vno aue Maria. Et pn̄t
dici iſte tres qnquagene vel ſimul
vel diuiſim. Puta mane vel meri
die ꝛ veſpere aut vt meli⁹ poſſibile
fuerit ad libitū. Propterea amato
res xp̄i ꝛ virginis Marie accipite

hoc pſalteriuȝ cōprehendens duas orationū reginas ſm Anſelmuȝ. q̄ ſunt duo euangelia cōmuniſſima ⁊ digniſſima oi creature magiſ videlȝ ſignis p̄dicanda. Marci vlti°. Arripite inq̄ȝ hoc veluti lapides p̄cioſos ad domū dei edificādā. ⁊.2. paralippo.3°. Et veluti vaſa dn̄i in tēplo Salomonis quib⁹ deuota deo offeruntꝰ ſacrificia: ibidē quarto: ⁊ ſicut arma ioſue gedeonis dauidiſ ioſye ⁊ machabeoꝝ ad cōterendas mundi huius vanitates.

Capitulū.iij.de ꝯfratria huius pſalterij domini noſtri Jeſu Chriſti ⁊ virginis eius diuinali.

Olēs beatiſſima dei mater v p̄go Maria grāȝ ſuā apli⁹ p hoc in mūdū multiplicare p Dn̄icū eūdē ſpōſuȝ ſuū cordialiſſimū. Mādauit ꝯfratriā pſalterij h⁹ fundari q̄ hr̄et intitulari ꝯfratria pſalterij dn̄i nr̄i Jeſu xp̄i: ⁊ beatiſſime ſemp p̄ginis Marie: c⁹ in breuib⁹ ē forma hec. P° vt nunq̄ȝ detur ꝓ iſta aut recipiatꝰ pecunia directe vꝰl indirecte ne ſymonia admittatur. Alias ipo fcō dās ⁊ recipiēs priuātꝰ hac ſciſſima ꝯfratria: niſi penituerit de hac nequitia. Scd̄o ꝯfratrū oīuȝ ⁊ ſoroꝝ merita vniuerſa debent eē coia tā in vita q̄ȝ poſt mortē vſq̄ȝ i eternū. Tertio q̄ oēs debēt ꝓponere dicere pſalteriū h° q̄libȝ die vꝰl dicere qd̄ ē meli⁹ ſi poſſibile fuerit q̄ ſi aliq̄ die ex negligētia vꝰl malicia ⁊ n̄ ex rōnabili cā dimiſerit qs pro illa die dȝ carere ꝓ participatione meritoꝝ pſalteri alioꝝ ꝯfratruȝ. Nihilominꝰ pticipabit in alijs bonis vt faciētes. Quarto q̄ hmōi ordinatiōis nō obligāt aliquē ad culpam mortalē vel venialē ſi non teneat iſtas: ſed tm̄ ad penā carentie participationis dictoꝝ meritoꝝ in alijs. Jtē debent ſcribi in libro cōi quatbūs ꝯfrēs ſe agnoſcāt pp pacē caritatē beniuolētiā miſericordiam ⁊ vnionē angelicaȝ pficiendā inter eoſdē. Quoniā iſta vnio eſt quodā modo maior ⁊ nobilior q̄ȝ carnalis ideo tales debēt ſe amare ſicut fratres. Sexto q̄ illa die q̄ dudū p'tēpora lōginqua fuit dies ⁊ feſtū beatiſſimi Dn̄ici fundatoris h⁹ confratrie in multis ꝓuincijs deberēt feſtiuare cōfrat es illam diē: ⁊ hr̄e miſſam ſolemnē. Et poſſent ſcā facere in die eadē queadmodū legimuſ feciſſe ſcōs patriarchas. Et ꝓ hmōi qui vellent aliquid ꝯtribuere. Nulli tm̄ eēnt vnq̄ȝ ad aliqd dandū cogendi ſed ſolum pie cōmonēdi. Septimo debent oēs in principio cōfiteri: vt grāȝ recipiant vnionis cum alijs aut tpe ꝯgrue confiteri adminus ꝓponerent. Octauo ꝓ defunctis aut paruulis pueris vel infirmis aut impotētib⁹ vel neſcientib⁹ q̄ dicāt p ſe vel alios: qd̄ fuit iniunctum eis p preſ byterum illū q hu iuſmodi hȝ inſcribere. O digna beataq̄ȝ cōcordia quaſi nouella religio ſanctiſſime caritatis. O vera pulchra ⁊ ſancta amicicia angelicalis per quaȝ dn̄s Jeſus ⁊ Maria in

parentes recipiuntur: fraternitasqꝫ
filialis sub eis acquirit': ⁊ dignitas
diuinalis mirifice participat'. O p'
amanda caritatis cathena celestia'
lis. O clemētissima pietas fraterna
lis q̄ vnis vinculo caritatis fideles
⁊ ad celestia ptrahis. Btūs erit ille
q pmanserit in te. Quia fructus aut
vtilitates h⁹ ꝯfratrie sunt indicibi'
les. Per hanc. n. guerra fugat' di'
scordia perit odiū rixe inuidia ⁊ liti
gia ꝓpellunt'. Paupibus subueni
tur: captiuis indulget': ⁊ de hoībus
terrenis filij dei, ⁊ tanq̄ʒ angeli dei
efficiunt'. Quinimo p hāc oē bonū
prestat' ⁊ oē malū euitatur. Popu
lusqꝫ christian⁹ ad dei laudeʒ ⁊ xp̄i
amorē: ⁊ ỽginis Marie veneratio
nem gratissime attrahit' atqꝫ ad pu
ritatē ⁊ iusticiā vinculo clemētie p'
ducit' q̄ oīa ex laude caritatis ⁊ mi
sericordie p Paulū ⁊ doctores san
ctos comprobant'. O vere beata ⁊
sup beata fraternitatis ꝯcordia que
nō diuitiaꝝ terrenarū bona non car
nalitatis non vanitatis lubrica: sed
animoꝝ meritoꝝ ⁊ virtutuʒ totius
spūalitatis dona q̄ris. Que bona ṫʒ
Augu. in imensuʒ excedūt quecūqꝫ
mūdi terrena. Vn̄ liquido pʒ ⁊ q
maius bonū hoī ꝯfert cū ad istā cō
fratriā recipit': q̄ʒ si mundus aure⁹
vel regnū argēteuʒ ei donaret'. Nō
eniʒ cōparandus lapis p̄ciosus est
Cū oē auꝝ tanq̄ʒ arena putādum ⁊
tanq̄ʒ lutum estimādū est argētū ex
sapiētis ⁊ sanctoꝝ doctoꝝ firma ex
pressione in h⁹ cōparatione. Iccir
co o caritatis amatores accipere di
gnemini hoc fraternitatis diuinalis
mun⁹ tanq̄ʒ anulū celestialis dispō
sationis. Et veluti ornamēta regal'
maiestatis. Et sicut ferculuʒ Salo
monis ferculis recōditū vniuersisqꝫ
cōpletum apotecicis celestis recrea
tionis ⁊ cōsolationis: quoꝝ figure
sacra pagina luce clari⁹ sunt ꝺpicte.

Capitulū. iiij. de ꝯfirmatiōe sin
gulari psalterij huiusmodi ⁊ beatis'
sime eiusdē fraternitatis p exempla
breuissima iuxta orationē domini'
cam ⁊ salutationem angelicam.

Ec igitur plurima btissim⁹
b Dominicus terris in mul
tis ꝓcurauit fieri. Sʒ quē'
admodū leges ⁊ ordinationes san'
ctoꝝ perierunt in obliuionē sic ne'
gligētia ⁊ mundi malicia tanta indi
gne sepeliuit bona. Qd non ferens
pia dei genitrix Maria hec iteꝝ re
formādo nostris tpib⁹ sepi⁹ p̄cepit
mltis cū signis ⁊ ꝓdigijs dicēs cui
dā q sicuti mūd⁹ p aue Maria fu
it renouat⁹: infern⁹ euacuat⁹: celū re
paratuʒ: sic ⁊ nouissimis tpib⁹ his
pijssimis tali suffragio. ipsa eadem
pijssima dei genitrix Maria mūdū
iteꝝ ad scās dei leges reformare in
tēderet. Addēs plurimaꝝ graꝝ ge
nera se collatiuaʒ his q huiusmodi
psalterij cultores essent ⁊ p̄dicato'
res. Qui vero ipsius erunt damna
tores aut impugnatores nō dubitēt
cōtra se prouocare reginā misericor
die: qd sepi⁹ iā suʒ expertus. Cum
omnes aut pene oēs tales hoc im'

pedientes vl' corruerūt in maximū peccatū aut ſcandalū vl' grauiſſimū damnū: ſeu mortē turpiſſimā. Qua pp o vos vniuerſi fideles dñi nr̄i Jeſu xp̄i ꝛ v̄ginis Marie filij attē dite queſo fidē veſtrā. Conſiderate mortē veſtram dubiā ꝛ tpa in p̄nti periculoſiſſima. Necnon ꝛ futura ſupplicia atq3 eterna gaudia. ꝓ qui bus bonis acquirendis ꝛ malis fu giendis. Accipite pſalteriū v̄ginis Marie ꝛ ꝯfraternitatē eius intrate laudando ſanctā trinitatē ſemel ad minus in ebdomada dicente ac ei⁹ ſignū ſponte portante tā in manib⁹ q3 in zonis vel collo vel capite vel brachijs: vt ſitis ſignati ſigno thau vt ex Ezechiele p3. Portātes do mino deo primitias ꝛ opeꝝ ſic etiā decimas cū Abrahā3 ꝛ filijs iſrael ac ſanctis catholicis p mandatoꝝ dei decem pfectam impletionem. Nota tamen ꝙ pſalteriū hoc qnq3 h3 decimas eo ꝙ qndecim hēmus potentias vt patuit de qbus omni iure decimas deo ƀm Criſoſtomū ꝛ Auguſtinū debemus dare. Pa riterq3 vt ſint ſ gnati ƀm illa3 ſigna tionē qua3 Joannes in apocalipſi deſcribit. vbi dr̄ ꝙ fuerūt ſignati cē tum quadraginta quatuor milia ſi gno dei viui. Signum aūt dei viui ſummi ē ſalutatio angelica ƀm Au guſtinū quo medio deus ē fact⁹ hō Et orō dñica p cui⁹ efficatiā eccl'ia ſanguine dñi ē ſignata ƀ3 Baſiliū. Quapp ꝛ rōne ſignificationis ac fi guratiōis ac ſpūalis repſentationis

atq3 pp rememorationē facilitatē ꝛ exēplaritatē ac boni occaſionē. Ac cipite hoc pſalterium in manib⁹ ve ſtris tanq3 tympanū celeſtis iubila tiōis quo maria moyſi ſoror ꝯcine bat dño ꝓvictoria d̄ inimicis exo. xv

Capitulū qntū de maximis in dulgētijs pſalterij ſanctiſſime trini tatis p beatā v̄ginē reuelatis.

C Onſequēter nō caret ſuffra giū hoc diuiniſſimum maxi mis indulgentijs. Nā ibi ſunt adminus pro quol3 pſalterio ſexaginta anni indulgentiarū. pluri morū ſummoꝝ pontificū ꝛ amplio ra vbi ſunt dei dona ꝓut beatiſſima tpibus iſtis reuelauit Maria q̄ in dulgētias has ꝯfirmauit. Addēſq3 ꝙ ſicut mūdus vniuerſa3 habuit in dulgētiā p pſalteriū angelicū adue niēte filio dei in carnē. Sic ēt portā tes amabiliſſimū trinitatis h⁹ euā geliū maximā obtinere d̄berēt idul gentiā cu3 ſint ſeruitores hmōi v̄tu tis p quā oī mūdo ꝯfert indulgētia ꝛ pene ꝛ culpe. Et vt aiebat pijſſi ma hec mater dei Maria. Si ꝓ cā tpali ꝛ modica ſūmi pōtifices ſolēt cōferre maximas indulgētias. Cur ego regina pietatis ꝛ dña cūctaru3 eccleſie indulgentiarum dare non potero indulgentias ſeruitoribus meis in ſeruitio pulcherrimo diui niſſimo ꝛ mihi ꝛ filio meo ſemper amabiliſſimo: nam per ſalutare an gelicū ego ſu3 dei mater: ꝛ fili⁹ me⁹ eſt de⁹ ꝛ hō fact⁹ qb⁹ teſte Thoma de aquino beatiſſimo. Deus nō po

teſt facere maius: ergo ad honorez
matriſ ⁊ filij huic pſalterio maxime
obligamur angelico ipſuz adaman
dū honorandū defendēdū ⁊ indul
gendū ⁊ remunerandū cū naturali
iure diuino ⁊ humano ſempꝛ benefi
cij ſummi ⁊ primi. Sint pᵒ adamā
di honorādi ⁊ remunerādi ħz Am
broſiū ⁊ iuriſtas ac morales. Ecce
o vniuerſi fideleſ qualē theſaurꝫ ha
betis de ꝓpinquo ſi vultis in mani
bus viuētiū angelicis hoc offerre ⁊
dicere. Quapꝛ ſingulis hᵒ pſalteriū
accipite manibꝰ veſtris tanꝙ̄ thur
ribulū aaron diuine orōnis ⁊ placa
tionis ꝺ quo numeroꝝ.xvj. Et deꝰ
honoretᷣ: templū decoretᷣ: ⁊ populꝰ
a plagis horrendiſſimis liberetᷣ: ⁊
vt miſericordie ⁊ veritatiſ reuelauit
Maria pyſſima regina. Nō ē ver
bū in pſalterio hoc diuiniſſimo qꝺ
nō plus valebit ꝙ̄ vnus mundus
aureuſ. Et quotiēs hec verba deuo
te dicimus totiens pluſ ꝙ̄ mūdos
aureos xp̄o ⁊ v̄gini Marie offeri
mus. Pro qbꝰ dn̄o Jeſu xp̄o re
uelante cētuplū accipiemꝰ: ⁊ milieſ
pꝰ mortem: ⁊ decies milies maiꝰ ꝑ
gloriam ħz verboꝝ pſalterij ſignifi
cantiā formalē aut v̄tualez ⁊ equi
pollentialez.

Capitulū.vj. de ꝯfirmatiōe pſal
terij v̄giniſ Marie ꝑ nouellā ipſiꝰ
m̄ris dei inuiolate diſpēſationem.

Et nihilominꝰ ex Marie
virginis nouelli diſpēſatio
ne mirandis cū ſignis ⁊ ꝓ
digijs pſalteriū hoc approbatᷣ ⁊ val
de confirmatur. Que quendā nunc
viuentē ſibi deſponſauit magnis cū
in ſignis ⁊ anulo ex crinibꝰ v̄gineiſ
facto mirifice deſponſando: ſimul ⁊
gratia ſapientie ⁊ potentie ſingulari
um ꝑdotaret abondantiꝰ. Manda
uitqꝫ ei frequētius cum dn̄o Jeſu
xp̄o ſub pena mortis corporalis ⁊
diuine offenſe hoc ſacratiſſimū ꝑdi
care pſalteriū ad placandū diuinaz
iracundiā. Et cōtra inſtantia taz in
eccleſia ꝙ̄ in religionibꝰ: ꝙ̄ in ſecu
lo pericula inenarrabilia dictū ē ei
ab eiſdē ꝙ oēs orantes in breui er
ga ſe diuinā ſentirent benedictionē
Que oīa vera eſſe iā plurimis i ter
ris facta inenarrabilia clamāt ꝓdi
gia ⁊ extollūt opa dei miranda. Ac
cipite igitᷣ vniuerſi pſalteriū hoc lau
dabiliſſimū tanꝙ̄ montē ſynai diui
narum reuelationū. Et illuminatio
num. Et veluti tabernaculum fede
ris: ⁊ tanꝙ̄ māna angeloꝝ in deſer
to huius calamitatis de quibꝰ moy
ſes ꝓphetauit. Exodi.xviij. Et ali
bi frequentius.

Capitulum.vij. vnde habuit ori
ginem pſalteriū hoc ſanctiſſime tri
nitatis. ⁊ per quos fuit aliquando
promulgatum ⁊ honoratum.

Nec hoc nouitati ē attribuē
dū ꝙ tpe apoſtoloꝝ. incipit
in pp̄lo vulgari: imo ⁊ apo
ſtoli hoc ſumme orabāt. Nā ꝺ ora
tione dn̄ica euāgelia manifeſtāt in
dubie: de ſalutatione vero angelica
pietas fidei ſuggerit. Quis. n. dice
re audet primas eccleſie columnas

BIBLIOTECA

excellentiam virtutemqꝫ ⁊ poteſta-
tem angelice ſalutationis ignoraſſe
cuꝫ illam teneamus per eas nobis
innotuiſſe vtpote que eſt exordium
totius ſalutis humane. ſm Bedaꝫ
Et fons gratie militantis eccleſie
ex quo peruenerũt vniuerſi gratiaꝝ
dei. riuuli ſm Anſelmũ ⁊ Hiero-
nymum. Sancti quoqꝫ in egypto
ſimplices hoc angelicũ pſalterium
pſallebant: ſed ⁊ Beda doctor bri
tonum eximi⁹ in anglia hoc promo
uit vſqꝫ in hodiernũ diem. Pſalte
ria manualia ibideꝫ in eccleſijs de
pendere parrochialib⁹. Pro his q
iſtud ſanctũ ſacrificiũ manib⁹ humi
litatis cũ dei benedictione voluerit
offerre. Clerum ⁊ ſctã Maria de
omago iſtud perorabat: imo ⁊ bea-
tiſſimus Marie ſponſus ⁊ amicuſ
Bernarduſ mirabiliſſime iſtđ pſal
lebat. Et ſup hoc laudes Marie
virginis appoſuit quas vidi ⁊ ple-
gi. Plurimi ſancti cartuſiẽſes hoc
roborauerũt faciẽtes ſupra pſalmoſ
dauiticos centũ qnquaginta ſaluta
tiões vſuales pulcherrimas imo ⁊
ex reuelatiõe beate Marie vginis
legi ſanctiſſimũ monachoꝝ patriar
chã Bñdictum hoc ſemp poraſſe.
Quid ampli⁹ refferã. Nunqd Au
guſtin⁹ ille mũdi doctor incõpara-
bilis h⁹ orauit. Et qs dicere aude
bit tñ viꝝ ignoraſſe qđ nos ſcim⁹
⁊ tota eccleſia pclamat. Sꝫ nec ipe
ſolus fuit veruꝫ ſcti Hieronymi vt
beatiſſima Maria reuelauit ſuffra
gium hoc fuit refugium ſingulare.

Et contra temptationes ⁊ aduer-
ſus hereſes. Et ad vniuerſa ſcibili
um dictanda. Reuelauit ẽt beatiſſi
mum Gregoriũ cuꝫ Ambroſio ſci
uiſſe ſanctiſſimã huius ſuffragij di-
gnitatẽ. Amplius quid de ſcõ Frã
ciſco ſtigmatũ xpi delatore digniſſi
mo refferã. Certe ſup omnia Ma
riam amauit cũ filio quib⁹ hoc ſan
ctiſſimũ aſſidue pſallebat pſalteriũ
docuitqꝫ ſuos de ordine minoꝝ h⁹
perorare ⁊ portare: q ipſi vſqꝫ ho-
die portant ſed coronã vocant. Nã
ego tenui ⁊ vidi vnum de pſalterij
ipſius ſignaculis mihi a fide digniſ
fuit intimatum. Sciuit. n. bene hic
btiſſim⁹ viroꝝ quãta virtus latebat
in duobus his epitalamijs quẽad-
modũ experiuntur deuoti in huiuſ-
modi gaudijs indicibilib⁹ vt quan
tum dñs xpus ⁊ Maria excedũt
ceteros ſanctos qꝫ immenſum: ſic
hec duo euangelia ſuperãt cunctoꝝ
beatoꝝ in celis oracula. Jđ ex fre
quentiſſima hoꝝ meditatione. Sic
beatiſſimus Franciſc⁹ fuit xpo vni
tus. vt hret palijs ſanctis ipſi⁹ dñi
noſtri Jeſu ſtigmata: tanqꝫ eẽt pari
ter vn⁹ xpus. Et ſi nõ in pſona tñ i
exemplaritate ⁊ diuinitatis figura.
Accipite igit amatores xpi ac vgi
nis Marie diuiniſſimũ hoc epita
lamiuꝫ manib⁹ in veſtris tanqꝫ ci-
tharã Dauid ad diabolũ expellen
dum primi regũ. xvj. Et tanqꝫ fun
dam ipſius Dauid ad goliã hoc ẽ
mundũ deuincendũ ⁊ victoriã po-
pulo dei conferenduꝫ ibidem. xvij.

Inuitantes mulierem que fragmē mole eliſit de muro ſup caput abimelech ſupbiſſimi ꝛ prophaniſſimi iudicū.v°.vt ſic inimici oēs ꝯterēt.

Capitulū.viij.qualiter beatiſſimus predicatorum ordinis patriarcha Dominicus ſimiliter hoc dixit predicauit ꝛ diſtribuit.

p Oſtremo beatiſſimus Dominicus p̄dicatorum ordinis pater ꝛ fili⁹ ſancti Auguſtini angelicus Maria virgine reuelante hoc ſemper perorauit.qnīmo cum diſciplinis ferreis tria ſingulis dieb⁹ aut plura porabat pſalteria.Et frequentius maximis cuꝫ reuelationibus ꝛ viſionibus.Portabatqꝫ appenſuꝫ in zona ſua ꝛ vniuerſis etiam orandum tanq̄ꝫ predicator euangelicus plebibus dei denunciabat hoc euangelium canticū canticoꝝ ſanctiſſime trinitatis.In quo ſunt diuinales tres iubilei:ſm tres perſonas beatiſſime trinitatis in quib⁹ domin⁹ Jheſus ꝛ Maria dignoſcuntur principium habere principatui.Laudate igitur eos in tribus quinquagenis.Nam qnquageſimus annus teſte Jheronymo fuit annus iubileus.i.iubilationis requietionis ꝛ pacis libertatis gaudij ꝛ poteſtatis reditionis ꝛ retributionis totiuſqꝫ innouationis ꝛ ſalutis quem numerum romana eccleſia per quinquagenariū recolenſ dare ſolet plenarie romipetis indulgentias.Jubilate g° ois terra deo ſanctiſſimo in hoc iubilo ac pſalterio decem cordarū quindecies ſumptarum decantate epithalamiū ſpōſo ꝛ ſponſe continens duo canticorum Salomonis cantica.Sicut nouum teſtamentum ſuperat vetus ꝑphetarum teſtimonio.ſꝫ Anſelmū Necnon ſatis modicis in verbis quid de hoc pſalterio ſm numeruꝫ preallegatum effari poteſt:breuitatis cauſa.Accipite ergo pſalterium hoc benedictiſſim̄ trinitatiſ tanqꝫ archam Noe mundum ſaluantem. Gen̄.vij.vt ſic inter diluuia peccatorū ad montes veniatis angeloꝝ.

Capitulū.viiij.q pſalterium h° hꝫ centū qnquaginta aue Maria ſm quatuor ſenſus ſacre pagine.

q Uoniam vero ſm allegoriā in eccleſia ſunt centum quinquaginta eminentie figurate ſm numerū dauiticū.Jccirco allegorice.laud dominum in pſalterio. Sed ad litterā prout ſepius doctores diffinierūt:q pſalteriū Dauid eſt totū de xp̄o.Et per ꝯñs eſt includens piam eius matrem.Jpſi enim duo centū qnquaginta ibideꝫ hn̄t figuras regias ꝓut beatiſſima reuelauit Maria:ꝛ doctores ſcti affirmāt.Pro quibus in pſalterio ſic laud.Sed moraliter pſalmi cētū quinquaginta hn̄t moralitates ꝛ d bonis ꝛ totideꝫ de malis pene ꝛ in preſenti ꝛ in inferno:vt ſanctorum doctoruꝫ expoſitiones publice manifeſtant.Nihilominus ēt anagogice pſalterij illi deſignant cētū qnqginta eminētias q̄ ſunt in dño Je‑

cũ xp̄o ꝛ virgine Maria ſupra oēs ſctōſ. Pro ſenſib⁹ igit̄ his quatuoꝛ theologicis ẜʒ Gregoriũ. Accipite cũcti celeberrimũ hoc pſalteriuʒ trinitatis tanq̄ʒ yridē ſalutis ꝛ vineā Noe totius Jocunditatis. Gen̄. nono. vt ſic inter aduerſa ſitis ſecuri ꝛ ſemꝑ leti vino ſpiritus ſancti iugiter inebꝛiati.

Capitulũ. x. ꝙ conuenienter ſuffragiũ hoc pſalteriũ dicatur ꝑꝑ proꝑietates pſalterij miſtici.

Et quidē tꝑibus his periculoſiſſimis ſatis cōgrue neceſſitate pſalteriũ beatiſſime trinitatis ē ſingularib⁹ a fidelib⁹ venerandũ docendũ ꝛ adoꝛandũ in quibus fines ſeculoꝝ teſte Paulo deuenerũt vt ſic armis ſponſi ꝛ ſponſe ꝯtra pericula inſtantia diuinitus ſint muniti xp̄us. n. ꝛ Maria teſte Auguſtino ſunt duo pſalteria viua quib⁹ pax ē data in terris: cōcoꝛdia leticia ſolēnitas ꝛ feſtiuitas ſuꝑna eſt parata. Nedũ in terris verũetiā in celis. Tali. n. inſtrumēto duduʒ pſalmi cantabant̄ in ſynagoga. Et vt ait Caſſiodoꝛus. Nuptie cũ eo celebꝛant̄. dñs terre recipiebat̄ oblationes in templo offerebant̄. Et ꝓphetia ac p̄cum exauditio p̄ſtabāntur ẜm Auguſtinuʒ. Merito ergo laudare debemus ſponſuʒ ꝛ ſponſam cũ eoꝝ fuerit tanta ſolemnitas ſub noīe tali in antiquo teſtamēto. Accipite igr̄ fideles ſinguli hoc denotiſſimũ trinitatis pſalteriũ tanq̄ʒ abꝛahe gladiũ ad vniuerſos hoſtes ꝓſternendos ꝛ tanq̄ʒ decimationē ipſius abꝛahe melchiſedech. i. xp̄o deuo tiſſ ime oblatā. Gen̄. xxiiij.

Capitulũ. xj. ꝙ conueniēter numeri ꝑtacti in ſaluberrimo hoc obſeruabantur pſalterio ex figuris antique legis.

Et neduʒ hoc ex noīe verũ etiā ex celeberrimis figuriſ ſacre pagine hec reperiunt̄ Si. n. videat̄ archa Noe. Si tabernaculi Moyſi. ſi numerus dierum datiōis legis. ſi tēplũ Salomoniſ ꝛ Ezechielis. Certe ibi numer⁹ centeſim⁹ q̄nquageſim⁹ frequētius vł denari⁹ aut q̄nq̄ʒ vel q̄ndecim v̄idice ſepi⁹ inueniũt̄. Cũ ergo numer⁹ fuerit tant⁹ in figuris q ſunt d̄ v̄gine Maria. Nō ē dubitādũ q ẜm eminētias v̄tutũ ꝛ donoꝝ vt arguit Anſelmus. Jtē numer⁹ deifice p ſanctā trinitatē in Maria v̄gine ſit collocat⁹. Accipite g° h° excellētiſſimuʒ trinitatis pſalteriũ tanq̄ʒ ſcalā Jacob per quā ſcandatis in celuʒ de qua Gen̄. xxviij.

Capitulũ. xij. de excellentia pſalterij hui⁹ feliciſſimi ratione actoꝛis oꝛatoꝛis ꝛ perfectoꝛis.

Et ne putet̄ modicũ eē hoc oraculũ audite vniuerſi pſalterij h⁹ excellētiā. Tātũ. n. ē ꝙ fili⁹ dei veniēs ĩ mũdũ incarnari voluit ꝑ ſalutarē āgelicũ docēſq̄ʒ diſcipulos oꝛare ſuoſ: ñ pſalmoꝝ ñ ꝓphetaꝝ nō ſctōꝝ aliquoꝝ: vel voce humana fcāſ oꝛōnes pſallet̄ docuit ſed dñicaʒ oꝛationē oibus eis pꝛe

poſuit ꝛ eaȝ peroꝛari voluit ac apo ſtolis.ſ.pꝛincipib⁹ fidelibus mãda uit.verũ hoc nõ ſufficiet ꝓ tãti pſal terij glīa. Sed addo hoc qđ ē excel lẽtioꝛis dignitatis quodãmõ ꝙ; da uiticũ. Nã pſalteriũ dauiticũ ſcm̄ ē in vmbꝛa i figura a pctõꝛe ſub ſyna goga ſub mẽbꝛo xp̄i ꝛ ſub peccato pſalteriũ vero iſtđ angelicũ ſcm̄ eſt ſub veritate ꝛ luce ac in militãte ec cleſia a ſctiſſima trinitate. Et a iu ſtiſſimo mũdi ſaluatoꝛe ad delẽduȝ oẽ piaculũ: ꝛ donãdũ oẽ bonũ. Ar ripite ergo vniuerſi feliciſſimũ hoc pſalteriũ tanꝙ; hoꝛreũ toti⁹ fertilita tis quo Joſeph ſeruauit mundum hoc ē mundi pctõꝛes miſtice ad ſa lutẽ duxit. Geñ.xli.

Capitulũ.xiij.vbi oſtendit᷑ con uenientia numeri pſalterij angelici ratione naturali ꝛ moꝛali ex his q̄ ſunt in natura ꝛ moꝛibus humanis

v Erũ nec deficiet rõ ꝓ tanto numero naturaliſ cũ legam⁹ ipſos celos ꝛ quattuoꝛ elem̄ ta in qb⁹ cõſtare hñt decẽ p̄dicamẽ ta aliquo° quolȝ hoꝝ qndeciȝ ſunt reſpicientia.ꝛ ſic ē numer⁹ cẽteſim⁹ qnquageſim⁹. Nã qndecies deceȝ ſunt centũqnquaginta. Quia ergo naturalr̄ xp̄o ꝛ v̄gini Marie obli gamur i iſtis oib⁹ naturalib⁹ laude mus in tãto numero tãtos nr̄e natu re beneficos. Sed pamplius rõ ſu pereſt moꝛalis: qm̄ in homie quolȝ ſunt qnq; ſenſus exterioꝛes ꝛ qnq; interioꝛes cũ qnq; potẽtijs ſupꝛioꝛi bus ſm Auicennã ꝛ Aueroym ꝛ philoſophũ que ſunt potentia moti ua appetit⁹ concupiſcibilis ꝛ iraſci bilis intellect⁹ ꝛ volũtas: hec aũt oꝛ dinant᷑ ad decẽ dei mãdata pagẽda ſigillatiȝ in vna quaq; potentiarũ p̄ dictaꝝ. Merito ergo moꝛalr̄ obli gamur nr̄is ſaluatoꝛib⁹ xp̄o ꝛ v̄gini Marie ſeruire in tali numero ꝛ de plurimis cauſis c⁹ breuitatis cauſa hec ſufficiãt. Quapꝑ ſinguli pſalte riũ accipite hoc glorioſiſſimũ tanꝙ; lectũ quietis beate fruitionis ꝛ vni uerſe bñdictionis vbi Jacob ſeptẽ deſcẽdẽſ filios bñdixit ſingulos bñ dictionibus mirandis Geñ.xlix.

Capitulũ.xiiij.ꝙ; bonũ ſit doce re ꝛ p̄dicare ſanctiſſimũ hoc pſalte riuȝ tã p̄latis ꝙ; magiſtris ꝙ; p̄dica toribus dñis ꝑpoſitis ꝛ deuotis.

e T tm̄ vniuerſoꝝ deuo° ꝯſpi cere dȝ liq̄de q̄ȝti valoꝛis eſt hoc p̄dicari pſalteriũ. Si.n. laudabile ꝛ dignũ ē exponere dicta ſctõꝝ ꝑphetarum. Nũquid queſo laudabilius erit p̄dicare oр̄ones il las q̄ cũctarũ ſunt regine oꝛationuȝ ſm Anſelmũ ꝛ quaruȝ efficatia po tioꝛ inuenit᷑ in militãti eccłia tũ exa ctione.tũ ex fide.tũ ex materia.tum ex foꝛma.tũ ex veritate fundamẽta li oꝛigine ac veritate noui teſtamẽti Peramplius vt cognoſcãt p̄lati ec cleſie pontifices.dñi plebẽ: ꝛ docto res in theologia: ceteriq; religioſi quoꝝ intereſt ex officio aiaꝝ mũdi ſalus. Cuȝ.n.obliget᷑ ſub periculo dãnationis eterne ouicłas eccleſie ſimplices docere oꝛare ꝛ bñfacere.

Quid queſo ſalubri⁹. qd cōmodi⁹ qd ve leui⁹.qd ſancti⁹ predicabāt. Aut qd magiſtrali⁹ vł fauorabili⁹ dicēt ſimulqꝫ difficili⁹annūciabunt his duob⁹ canticis noui teſtamēti i qbuſ teſte Auguſtino ꝛ Bernardo vniuerſa lex ꝛ ꝓphē pēdēt ſimulqꝫ ꝛ attendere deberēt paſtores aiaꝝ ꝙta ē ſimplicitas vulgoꝝ ꝛ ruditaſ vt alta capere nō poſſint. Quid igiť valebit p̄dicari illis p vnā horā qđ p̄dicatores intelligere nō potuerint ſtudendo ꝑ mēſeꝫ vix aut ebdomadā. Certe bꝫ Grego. abſurdiſſimū eſt in p̄dicādo ꝛ vaniſſimū iudicatū ab Aug°. Predicate igiť o vniuerſi dñi mei paſtores aiaꝝ hoc euāgeliū oī creature hoc ē oṙoneꝫ dñicā ꝛ ſalutationē angelicā.q̄ bm Baſiliū ꝛ Auguſtinū ſť duo ſūma euāgelia cuncta i ſe alia v̄tute portantia v̄ba euāgelica. Quā bonū āt ꝛ piū eēt patreſ familiaſ ꝛ mr̄es ſimłqꝫ dñoſ ꝛ amicos ſuos ad hoc ſcm̄ ſeruitiuꝫ ſuis hortari.qs inquā dicere poſſꝫ. hoc.n.ē magiſterium magiſtroꝝ haberētqꝫ ipoſteꝝ ꝓbaꝫ familiā genealogiā.ſctāꝫ pr̄iaꝫ celibē: qꝛ teſte ſapiente. Qđ teſta noua capit: inueterata ſapit. Sꝫ ꝛ deuotiſſime mulieres religioſe bigute ſe ꝛ alios i hoc ſancto ƀuitio ōberēt exhortari. Accipite igiť diligenti⁹ hoc pſalteriuꝫ in manu tāqꝫ v̄gā Moyſi ꝑ qndecim denarios ad ꝑcutiēdū egyptuꝫ hoc ē peccatū diabolū ꝛ mūdū per deceꝫ plagas. Exo.quarto.

Capitulū.xv.ꝙ fideles cuiuſlꝫ ſtatus ꝯuenlēter debēt portare pſalteria hec manualia in manib⁹ in ꝫonis tāqꝫ ſigna diuinoꝝ dei mirifica

Congruit aūt ꝛ hmōi pſalteria xp̄i ꝛ v̄ginis Marie deferre quo ſť ſigna ſponſi ad qđ ꝛ ſi moueāt p̄dicta ſaltē moderna ꝛ antiqua reuocēt miracula ſeu exēpla iuxta duo eulogia euāgelica Nec.n.tāta auſi dicere eſſem⁹: niſi certificati indubie penit⁹ fuiſſemuſ tanqꝫ.n.doctor veritatis loquor ꝓ diuina veritate ꝓ naturali ꝓ moribuſ quoqꝫ ac ēt militātis eccłie vniuerſali ſalute qndeciꝫ duplicata ſequūť miracula breuiſſima ꝑ oṙonē dñicaꝫ ꝛ ſalutationem angelicam.

Primū miraculū ex quo bř fructus hic mirabiľ. Qđ pſalteriuꝫ eſt ſummū remediū ad liberādū hoieꝫ ab infidelitate ꝛ diaboli ſeruitio bꝫ Auguſti.ſup hoc cognoui quēdā q homagiū diabolo fecerat baptiſmo negato. Sꝫ numero in mō ꝑ pſalteriuꝫ hoc acceptuꝫ filiatiōeꝫ recuꝑauit diuinalē: Or pr̄ nr̄: pr̄ inqꝫ in fide vt exponit Hylariuſ: vt ideꝫ hō reparatus: pr̄ poſt modū etiā alioꝝ deo ƀuire volentiū. Maxime.n. virgini epythalamuꝫ plurimis ſignis Medū antiquis verū ꝛ nouis ꝛ ſupra modū magnificatū. Nec imerito cū tali exordio v̄buꝫ dei ſit factū caro. Ex quo primū miraculoſum accipio in iſto fructu ꝙ ſalutatio angelica tꝑibus iſtis eſt ſummū remedū ad liberādum a cordis duritia obſtinatiōe obduratione ꝛ obfirma

tione p̄ perfectiſſimã contritionem.
Aſpexi.n.aliquos quadaꝫ in eccle
ſia pctõres qui ſumpto hoc ſaluta
tionis antidoto talem habuerũt cõ
tritioneꝫ tantãq; lacrimaꝝ copiam
ꝙ nõ fuerit dubiũ quin Maria ibi
appoſuerit manũ. Erant auteꝫ hij
grauiſſimi peccatores. Et quidem
merito:qꝛ aue hoc eſt ſine ve ſꝫ Al
bertũ obſtinationis obdurationis ꝛ
obfirmationis animi. Scd̃ꝫ mira
culum dat nobis fructum hũc indi
cibilem:qꝛ ſummũ remedium tem
poribus his ad mortuoſ ſuſcitãdoſ
vel p̄ſeruandũ a morte ꝛ peſtilentia
eſt accipere ꝛ dicere pſalterium xp̄i
quia qui es. Quoniã ſm Auguſti.
deus eſt per eſſentiã cetera vero ſꝫ
Boetiuꝫ ſunt eſſentia tm̃ participa
tione. Et Baſiliꝰ ſi vis ſemp̄ eſſe
ꝛ bñ eẽ aut viuere venerare ꝛ recole
diuinũ ex quo eſt omne per omnia
eſſe. Unde benedicta dei ꝓuiden
tia vidi mortuos hoc ſuffragio eſſe
ſuſcitatos. Quinimo ꝛ morti con
demnatos in peſtilentia hoc ſaluta
ri antidoto eſſe ereptoſ. Sed beata
Maria cuidam tali libro angelico
ſcientiarum copiam contulit tantaꝫ
ꝙ putares eum in ſcola eſſe peritiſ
ſimum. Quia Maria quaſi illumi
natrix ſm Hieronimũ ex quo pa
tet quo ad bñdũm ſciaꝝ copiam di
cere Marie v̾ginis pſalterium eſt
ſummũ remedium. Et merito ſm
Anſelmuꝫ:qꝛ Maria eſt mater ſa
pientie eterne ꝓpterea abiſſus eſt
ois ſapientie ꝛ ſcientie. Tertium
miraculum affert nobis ex xp̄i pſal
terio hanc miraculoſam ſententiam
ꝙ pſalterium xp̄i ſummũ eſt auxili
um ad reducendũ quoſq; vanitati
deditoſ ad vitã celibem. Nã ꝓpen
di ꝓprijs oculis aliquos religioſoſ
ꝛ etiã ſcolares oium peccatoꝝ vani
tati deditos ſed ſaluari hac medici
na tam celeſtiales ſunt facti vt etiã
ſuparent dudũ antea valde deuotoſ
Quia.n.in celis ſm Auguſtinum
p̄ frequentem conuerſationem cum
celeſtibuſ vitã homo ↄſequit̾ celicã
Inſup ex pſalmo v̾ginis Marie
hanc mirabilem habemus grãm ꝙ
pſalteriũ Marie ſummũ eſt ſubſi
diũ ad bñdum in ſe celeſte gaudiũ
qꝛ grã cariſſima.n.hec mundi dña
ꝛ aduocata p̄ hoc pſalteriũ cuidam
adhuc viuenti cõtulit ꝓ graꝝ mune
re die oi ſentire in ſe aliqđ gaudiũ
paradiſi excedens omne gaudium
totius mundi. Et ↄgrue qdem qꝛ
teſte Hieronimo grã plena Ma-
ria. Jõ diffuſa eſt in ſuos gaudioꝝ
ſuoꝝ numeros. Quartũ miraculũ
ex parte pſalterij xp̄i toti mũdo mi
raculoſam hanc confert benedictio
nem ꝙ iniuſtos peccatores publi-
cos poteſt ducere ad conuerſionem
Nam meretrices ꝛ vſurarios per
hoc caſtiõnie vinculum ſepius per
pendi đ nouo eẽ ſctificatos alioſq;
peccatores publicos ꝙ̃ plurimos
quia ſanctificetur. Unde Ambro
ſius qui pro ſanctitate ſepius exo-
rabit in dubie ſi perſeuerauerit ſan
ctitatem obtinebit. Uerum et

ex Marie v̾ginis pſalterio diuina
lem hāc habem⁹ clementiā q̄ ſum
mū remediū ad vitandū paupertatē
nociuā ē ipſius pſalteriuꝫ.q꞉ plena
dulciſſima.n.angeloꝝ regina cuidā
matrone valde miſerabili ꝛ egenti
tpibus noſtris in francia diuitiaruꝫ
maximā cōtulit copiā in tm̄ vt poſt
modum eēt mater ꝛ nutrix cūctoꝝ
pauperū. Jō Hugo inquit. Vere
tu Maria plena q꞉ tua plenitudi
ne auferſ a tuis nociuā paupertate
p̄ſtādo ſufficiētē diuitiaruꝫ plenitu
dinē. Quintum miraculuꝫ ex pſal°
xp̄i aliam hēmus grāꝫ q̄ ē ſummū
remediū ꝯtra blaſphemiā ꝛomnem
malignitatē ꝛ incorrigibilitatē. Nā
blaſphemos ꝛ oī malignitate ple/
nos incorrigibiles p̄ hoc fidei ora
culū ſciui p̄ductos ad omnimodaꝫ
nois diuini reuerētiā tā in gallia q̄ꝫ
in alamania꞉q꞉ nomē tuū oro vero
diuini noīs teſte Baſilio dat timo
rē ꝛ ipſius reuerētiam. Sꝫ ex pſal°
Marie v̾ginis adhuc mirandā ha
bem⁹ grāꝫ. Nā ſummū remedium
ad liberādū hoīes de ſeruitute ꝛ ca
ptiuitate ē pſalteriū Marie v̾ginis
Ea dn̄s. Qn̄ pſalterij hui⁹ medio
bis in dieb⁹ plurimos d̾ carcere eo
dē liberauit cū votuꝫ acciperēt pſal
terij. Jō inqt Criſoſtom⁹. Si vis
a ſ̾uitute ꝛ captiuitate eripi cole ti
meq꞉ dn̄ꝫ dn̄antiuꝫ. Sextū miracu
lū dat nobis ex pſal° xp̄i hanc rega
lē dignitatē q̄ ſummū remediū ad
recuperandū dn̄iuꝫ p̄dituꝫ ē dn̄icū
pſalteriū. Fuit.n.aliquotiēs qdam
rex regno priuatus ꝓprio tp̄e nr̄o
q̄ p̄ hec arma propriuꝫ rehabuit re
gnum. Quia adueniat regnū tuum
Jdeo inqt Gregori⁹ nazanzenus
dn̄s iuſſit orare aduenire regnū dei
vt p̄ tale mediū obtinerem⁹ regnuꝫ
diuinū poſſideremuſq꞉ diuinuꝫ ſan
ctū ꝛ iuſtū. Sꝫ ex pſal° Marie vir
ginis glorioſaꝫ hanc hēm⁹ grām q̄
ipſum ē ſummū remediū ad liberā
dum hoīeꝫ a rabie ꝛ demonica paſ
ſione. Nā ꝛ quēdā delirū ꝛ rabidū
in tm̄ vt ſe ꝛ alios laniaret p̄ appoſi
tionē pſalterij h⁹ in ipſi⁹ collo mox
cū Maria liberauit ꝛ tanq̄ꝫ agnū
manſuetiſſimū fecit in picardia me
p̄ſente. Quia tecū. Nā eo q̄d Ma
ria habuit dn̄m ſecū p̄ hoc q̄d hui
illius ſibi iungunt̄ dn̄o colligūt̄ vt
hēant dn̄m ſecū expellentē toti⁹ mū
di inimicū ſm̄ haymonē. Septimū
miraculuꝫ p̄bet nobis ex xp̄i pſal°
hanc fidē q̄ ſingulare remediuꝫ ad
reducēdū apoſtataſ ab eccleſia ꝛ re
ligione ē dicere hoc pſalteriū. Per
pēdi.n.quoſdā apoſtatas a religiōe
ꝛ ſcā dei eccl̄ia ſ̄ gaudioſo h⁹ ſuffra
gio ſic ad diuinā redierūt volūtateꝫ
q̄ martiriū fortiſſime p̄tulerīt vt qui
dā Antoni⁹ de ordine p̄dicatoꝝ tē
porib⁹ nr̄iſ q꞉ fuit volūtas tua. Nā
ſꝫ fulgētiū. Qui diuie volūtati pla
cuerit orādo illā iuſſū ē vt ꝛ ſꝫ diui
nā iuuat volūtatē. Alteri⁹ ēt pſalte
riū Marie v̾giniſ hāc ꝯfert ſuiſ po
tētiā vt hēant donū lingue ꝛ eloquē
tiā. Nā cuidā carēti loquela p̄ tp̄a
multa cū pſalteriū hoc poſtularetur

deuote cum ꝓpoſito orandi ⁊ ꝑſeue
rādi mox ꝑfecte ſuſcepit lingue be
neficiū: qꝛ benedicta. Qm̄ Maria
merito benedicta ē: qꝛ benedicēs ⁊
loquens ꝓ humana redēptionē ſꝫ
Haymonē ⁊ Hugonē. Octauū
miraculū donat nobis hoc benefici
um: vt ꝑ hoc aura ꝑſtetur terris ſere
na ⁊ tēperies admirāda. Quibuſdā
in terris fuit aure ꝑ maxime in tem
peries nociua ſopra modū ⁊ hoīb⁹
atq̄ ſeminibus: ſed p̄dicato hoc ce
leſti ſuffragio optata cūctis rediit ſe
renitas: qꝛ ſicut in celo. Teſte eniꝫ
phō de celo venit intēperies ⁊ ele-
mentoꝝ turba° in libro metheoꝝ.
Hora g° dominū in celo: vt inquit
Aug⁹. quatinus ſidera det tibi gra
ta. Sꝫ ex Marie v̄ginis pſalterio
aliam hēmus ſniaꝫ. ſ. ꝙ ſummū re-
mediū ad recuperādū viſuꝫ interio
reꝫ ⁊ exteriorē eſt per ipſi⁹ pſalteriū
Cuidā. n. ceco ab ānis multis iſti⁹
pſal° me° Maria ſubuenit ꝑfectū
illi reſtituēdo viſuꝫ qꝛ tu ꝙ ē ꝓnom
demōſtrans ⁊ referēs ac ſupponēs
ſꝫ Preſcianū. Dimirā° āt ad ſen
ſuꝫ ſm phm̄ maxime fit per viſum.
Nonū miraculū ex pſal° xp̄i pre
ſtat nobis hāc indulgētiā ꝙ ſummū
remediū ad ſterilitatē terraꝝ ⁊ pe-
ſtilētiā ꝯpellēdā ex tali oraculo. nā
expiētia ꝓbatū ē ſterilitatē i q̄buſdā
terris ⁊ peſtiferā cladeꝫ horribiliſſi
me graſſari: ſꝫ h° p̄dicto p̄ſidio pa-
mādā terrigenis terriſq̄ mox ē bn̄-
dictio collata. qꝛ ⁊ in terra. Hec. n.
in terra fiunt vt ergo terre diſponun
tur ꝑ optime conueniens eſt accipe
re hoc ſalutare tanq̄ꝫ diuinalē medi
cinā vt inq̄t Albert⁹. Uerū ex pſal
terio Marie virginis hēmus pieta
tis maxime clemētiā qꝛ in mulieri
bus. Que ſunt pie ſꝫ Auguſtinuꝫ
Cuidaꝫ. n. in frācia ad mortē cōdē
nato emiſſo ad Mariā ꝑ pſalteriū
h⁹ voto īpetrauit clemētiā. Nā ille
carceres ⁊ vincula talia confregit q̄
vix fabri facere poſſent in aliq̄bus
dieb⁹. Immo ⁊ ali⁹ iā patibulo al
ligatus iſti⁹ voto mox de patibulo
⁊ ꝑ mediuꝫ cliētiū ſic cucurrit quo-
uſq̄ libertateꝫ in quadā eccl'ia acce
pit. Decimū miraculum adducit
nobis hāc gratiā ex pſalterio xp̄i ꝙ
ſummū remediū ad hn̄daꝫ deuotio
neꝫ ad ſctāꝫ eucharistiā ē per oracu
lum dn̄icū. Noui. n. multos p̄ pec
catoꝝ ſuoꝝ pondere hr̄e nauſeaꝫ ⁊
irreuerētiā ad ſctāꝫ eucharistiā ſed
hito hoc remedio deuotionis in to-
to ſingularē ſenſerunt tā mirabili ſa
cramēto ſuauitatē a deo vt ſepi⁹ vel
lent cōicare eo ꝙ ibi videāt ſenſibi
liſſime ingentia dei opa clementie
xp̄m ibidē ſepius intuendo ſenſibi
liter. qꝛ Panē noſtrū quotidianuꝫ
hoc ē ſm Auguſtinū panē ſupꝑſo
nalem corporis dn̄i q̄ dat ꝑ ſanctā
eucharistiā. Ampli⁹ ēt ex Marie
v̄ginis pſalterio aliā obtinem⁹ gra
tiā. ſ. vincēdi inimicos in iudicio. qꝛ
⁊ bendict⁹. His. n. dieb⁹ paupcu-
le cuidā pſalterio voto ſe aſtringēti
in iudicio ꝯ ditiſſimos ſniaꝫ Ma-
ria optima conceſſit nolēte iudice.

Tribus enim vicibus cum extima
ret iudex contra eam ꝓferre sniam
semꝑ ꝓ muliere approbabat ꝑ oia
causas: qꝛ ē benedictus. Nā Ma
rie virginis filius est sermo dei be/
nedictissim⁹ idest logos ꝺm Basi/
lium ꝓpterea ipse ē iudex viuoꝝ ꝛ
mortuoꝝ. Teste apostolo cōueniēs
est ꝑ euꝫ benedictam in iudicio ha
bere sniaꝫ. Undecimum miracu
lum ipartit̄ nobis ex psalterio chri
sti donum misericordie ꝛ caritatis
erga proximos. Uñ aliquos ꝑpen
di imisericordes ꝛ feroces tāqꝫ leo
nes vt in quodam milite quem nō
nomino qui accepto psalterij huius
voto sic habundāter paupibus da/
bat ꝙ datores clementia oēs in ter
ris illis superabat: qꝛ da nobis ho/
die. Deus. n. est dator muneꝝ: teste
Crisosto° paritqꝫ modo ex psalterio
Marie virginis nobis ꝓbetur fru
ctus admirabilis. Nā laudabilissi
ma hec Maria ex psalterij fructifi
catiōe cuidaꝫ mulieri sterili ꝓstauit
filiuꝫ q postea moriēs Marie me
ritis iteꝝ redijt ad vitaꝫ quē ꝛ vidi
in ptib⁹ hollandie: qꝛ fruct⁹. Fru
ctus. n. Marie virginis copiā dat
fructuū imensaꝫ toti eccl'ie ꝺm Ri
chardū. Duodecimū miraculuꝫ ex
psalterij xp̄i potestate dat̄ nobis re
missionem pctōꝝ vniuersoꝝ. Mi/
ro. n. modo virum agnoui qui in tā
tum corruit in desperationis voragi
nem ꝙ nemo eū cognoscēs poterat
sperare aliqd de ei⁹ salute: accepto
psalterij hui⁹ spei brauio in tantum
cōualuit ꝙ spe ꝛ ope superabat oēs
quos agnoui. qꝛ dimitte nobis de/
bita nostra. Ideo inqt Augu. xp̄s
sic voluit orari in verbo vt orantib⁹
cuncta dimitterent̄ peccata in facto
Sed ꝑ ampli⁹ ex Marie virginis
psalterio potestas datur generosa to
tius cōtinentie penitētie. Cuidā. n.
meretrici tātaꝫ contulit grāꝫ mie re
gina q̄ nunc est in picardia ꝙ semꝑ
cū cilicio ꝛ cathenā ad corpus por
tans ꝛ super terram dormiens ieiu
nat in pane ꝛ aqua horrendissimā
cunctis faciens penitentiam que
ēt spiritū ꝓphetie ꝛ sctōꝝ cōsilioruꝫ
in multis dignoscit̄ hr̄e: qꝛ ventris
Uēter. n. Marie v̄ginis teste Am
brosio totius ē templuꝫ ꝯtinentie ꝛ
reparationis penitentie. Decimū
tertiū miraculū ex psalterio xp̄i dat̄
eccl'ie maxime caritatis pax concor
dia ois guerre ablatiua. Noui. n. ꝑ
potentē in mundo baronē ꝛ comitē
qui mortali odio guerrā gerebat cō
tra eū similē in potētia principeꝫ ꝛ
ꝓpterea inibi multa cōtingere indi
cibilia sꝫ accepto pacis oraculo pax
tanta est firmata inter eos vt hi duo
putarent̄ tanqꝫ amelius ꝛ amicus
qꝛ sicut ꝛ nos dimittim⁹ debitorib⁹
nostris: ꝙ ꝺm Hieronimū est ver/
bum totius fraternalis dilectionis
ꝛ pacis. Similiqꝫ mō ex Marie
v̄ginis psal° eccl'ie ꝯfert̄ ptās subli
mationis ꝛ honoris ꝛ glorificatiōis
Nā ptib⁹ nouissimis psalterij hui⁹
ptāte cuidā abiecto ꝛ spreto ab hoi
bus Maria virgo potentiaꝫ supra

eius pſtauit inimicos in tātū vt ad ſuā voluntatē viuerēt aut morerent Et q prius fuit ſeruus ⁊ miſerabil' poſtmodū ē fact⁹ ꝑpotēs ingenuus ⁊ glioſus: qꝛ tui. Qui.n.eſt Marie teſte Anſelmo de Marie pticipabit poſſeſſiuā ptātez ſimulqꝫ ꝺ illi⁹ honore accipiet ⁊ gloriā. Decimū quartū miraculū ex xp̄i pſal° datur eccl'ie ptās liberatiōis ab oī tēptatione. Nā ꝓpriꝭs oculis vidi quēdā a diabolo obſeſuꝫ: ſed cū portabat pſalterij onus euāgelicū liberabatur cū vero dimittebat ſtatim ab inimico vexabat'. Et ſimilia ſepius vidi ⁊ audiui ⁊ i clero ⁊ in pplo: qꝛ Et ne nos inducas in tēptationem ſm eniꝫ xp̄i volūtatē ⁊ ordinationē vt inqt Ambroſi⁹. Inſup ex Marie virginis pſal° ꝯfert' eccl'ie ptās deſpōſatiōis: cū xp̄o ꝟtute.n.iſtius pſalterij ꝯceſſit dudū chaterine mariā ſponſaꝫ eē filij ſui. Et ibidē contulit eandē potentiaꝫ ſctē chaterine ſeneñ. ordinis ꝑdicatoꝝ indicibilibus cū ſignis ⁊ ꝓdigijs: qꝛ Jeſus q ē ſpōſus aiaꝝ ſm Augu. Decimūqntū miraculū ex pſal° xp̄i dat eccl'ie in defunctis liberationē a penis. Cōſpexi.n. viros ⁊ mulieres q mihi dixerūt defunctos ſibi apparuiſſe ſub veriſſimiſ iudicijs fidei tā q̄ꝫ cruce ſignatos q dicebāt ꝙ cito erāt liberati a penis qꝛ ꝓ eis pſalteria hec dicebant' a qbuſdā deuotis mulierib⁹: qꝛ ſed libera nos a malo Qđ ſci Thome iux̄ ſniaꝫ ē pp liberationē a penis p⁹ mortē. Cōſil'r ex

pſal° Marie ꝟginis dat' ptās ſctē moriēdi ⁊ cū ſacramētis decedēdi. Vñ cuidā tpib⁹ nr̄is deuoto i hoc pſal° morienti apparuit beatiſſima ꝟgo q̄ demonia ab eo fugauit ſupra modū letificando eūdē ⁊ horā mortis eidē denūciādo. Qui cū deuotione tāta obijt ꝙ nō ſcio me audiuiſſe vl' vidiſſe de tā deuoto moriēte nr̄iſ in tpib⁹. Ipſe.n. tanqꝫ mortu⁹ demonia videbat ⁊ ꝑuipendēs eoꝝ tēptamenta doctus ⁊ celo irridebat. Sicqꝫ vidēs xp̄m aduenientē libera voce dixit. In man⁹ tuas domine cōmendo ſpiritū meum ⁊ hoc dicto quaſi ridens expirauit: qꝛ xp̄s. Nā xp̄s ſ'ꝫ Hieronymū hꝫ dare vnctiones ſacramentoꝝ atqꝫ bene uiuendi ⁊ moriendi ptātez. Hec ꝺ in numeris dixiſſe breuitatis cā ſufficiat. Hoc vnum dico ꝙ ſi hij qui ſunt deuoti ſcō Nicolao vel ſancte Catherine aut ſcē barbare ſiue Joanni baptiſte aut ſcō martino: ſicqꝫ ꝺ alijs priuilegiatis debent ſaluari eo ꝙ ſeruāt ſuū feſtū vel diē ⁊ aliqđ ill' exhibēt ſuiciū puta vnā āiphonā ⁊c. Cur nō magis q̄ſo dn̄t ſaluari q ſingl'is dieb⁹ orāt h° pſalteriuꝫ cū ſit ſup oēs ſcōꝝ orones ⁊ ſuitia maioriſ dignitatis potētioris ꝟtutiſ ꝓfūdioriſ vtilitatiſ ⁊ ſapidioriſ caritatis ſ'ꝫ fidē orthodoxā. ꝓpea ſpōſo ꝑfato ipi⁹ nouello reuelauit ꝙ ſignū ꝓbabiliſſimū eterne ꝑdeſtinatōis ē portare dietiꝫ vſqꝫ i finē hūiſſimū h° pſalteriū ꝯphēdēs duaſ claues hūiſſime dei ꝑelectiōiſ. nā fideles ī cele

git niſi qui ſtabant ſub fide: ꝛ verita te ac ptãte dñice orõnis ac angeli ce ſalutationis p quã dei filius ẽ fa ctus pdeſtinatus ſm humanitatem executiue. vt doctores affirmant ꝛ ſnie eccleſiaſticoꝝ. Jccirco vniuer ſi laudate eũ in pſalterio. vt tandez cũ ſanctis angelis in ſempiternum laudetis ſponſuz ꝛ ſponſaz in celo in glia ꝛ gaudio infinito. Sitqz vo bis in manib⁹ aſſidue hoc pſalteriũ deificũ tanqz tuba ãgelica ꝛ phiale odoramentorũ ꝛ cathena admirabi lis ꝛ religandi mũdi principẽ dia boluz: ꝛ veluti fons vite ꝛ paradiſi celeſtis: de qb⁹ canunt mira in apo calipſi quaten⁹ a cunctis malis eri piamini ꝛ bonis vniuerſis replea mini hic per gratiam ꝛ in futuro p gloriam. Amen.

Explicit cõpẽdiũ pſalterij btiſſi me trinitatis ad laudẽ dñi nri Je ſu xpi ꝛ btiſſime ſemp vginis mris ei magri Alani d rupe ordinis pdi catoꝝ doctoris ſacre pagine eximij.

Nota ſeqt practica dvote orãdi pſalteriũ vginis Marie meditãdi ꝛ ↄtẽplãdi p epilogo pſalterij bea tiſſime trinitatis.

I N particulari vero prout beatiſſimus dudũ habuit Dñicus ex dñi Jeſu reuelatione. Primã dicere debes qnquagenã in ordine ad xpi incarnationẽ vbi p libro hẽbis ymaginẽ btẽ Marie v ginis a capite ad pedes ſingul mẽ bris ꝛ potẽtijs ac adornatum vnuz aue Maria dicẽdo aut plura puta venerãdo capiti illi⁹ qđ filio dei ſe pi⁹ p te fuit inclinatũ oculis q eũ vi derũt. narib⁹ q eũ odorauerũt labijs q̃ ipſuz oſculata ſunt: aurib⁹ q̃ cum audierũt: brachijs q̃ ipſuz ſunt am plexata: vberib⁹ q̃ cũ lactauerũt cor di qđ ipſuz amauit: ventri q ipſum genuit: genibus q̃ dñz adorauerũt: ꝛ pedibus q euz p te portauerunt. Pariqz modo facies de xpi conce ptiõe portatiõe: viſitatiõe elizabeth natiuitate circũciſiõe adoratõe pſen tatione: fuga in egyptũ. ꝛ ſic de alijs vbi paruulus Jeſus intra brachia matris erit liber tuus. et membra ipſius ꝛ potẽtie erũt q̃ſi diuinitatis folia. Nã imagines ſ3 doctoꝝ ſan ctoꝝ ꝛ eccl'ie ſanctionẽ ſunt fideliũ libri vt inquit Haymo ꝛ Dama ſcen⁹ atqz Ambroſi⁹. Jdeo habea tur ymago Marie vginis pulchra qm turpis ymago teſte maximo nõ eſt vera ymago Marie: ſed falſa cũ ipſa Maria ſit totius pulchritu dinis decoris ꝛ amoris regina ac domina. iuxta illud canticoꝝ. To ta pulchra es amica mea ꝛ macula nõ ẽ in te. ſm Hieronymũ. Et d3 ymago hic capi non p re corporali pura: ſed inquãtũ ẽ p ydeã in gene re cauſe efficientis formalis exẽpla ris ꝛ finalis in ſanctiſſima trinitate ſm doctrinam beatiſſimi Thome. Et vt tota trinitas beata p eſſentiã pſentiã ꝛ potẽtiã eſt in ea equaliter quantum eſt ex parte deitatis ꝛ nõ

ex parte operis: ſm Gregoriū Au guſtinum ⁊ Bernardū. In hac tm̄ ymagine trinitatis ē cauſaliter ſm ydea Marie virginis eternā q̄ eſt met deus ſm Thomā. In ipſa ve ro trinitate b̄tiſſima Maria ē reali us ⁊ veri⁹ in infinitū q̄ȝ in ſeipſa. ſȝ eundē. Quia ibi ē ſm diuinum eſſe qđ eſt infinitū. ſm Auguſtinuȝ. Et p̄ talē modū. i. ratione deitatis cum ydeis Maria virgo in tali ē yma gine ſm totam ſuam vitam naturā gratiam ⁊ gloriam realiſſime veriſ ſime ⁊ principaliſſime rōne eſſe ſui ydealis ⁊ diuinalis qđ eſt maius ī infinitū ſm Albertū ⁊ Auguſtinuȝ q̄ȝ eſſe propriū creatum. Itaqȝ mi ſericordiſſima Maria ſemper pre ſens erit realiſſime in tali ymagine non preſentia corporea ſed diuina ſm Dioniſium ⁊ Boetiū. Et hic eſt modus ſanctoruȝ ymagines ve nerandi ⁊ colendi ſignāter domini noſtri Iheſu xp̄i qui modo idē to tus eſt in ſua ymagine. Icciirco in talibus ymaginibus credere debeſ dn̄am Mariam ibi te videre te au dire teqȝ amare ⁊ te ad omne bonū prouocare. Non ratione creature: ſed ratione trinitatis beatifice: in qua ſunt omnia ex qua omnia ⁊ p̄ quaȝ omnia teſte Paulo ⁊ in qua ſum⁹ mouemur ⁊ viuimus ſm eun dem apoſtolū. Et h° modo vt dn̄s Iheſus reuelauit cuidā deuoto po terit venire in breui ad amoreȝ ⁊ ti morem p̄fectum celeſtiuȝ. Quoniā ſic celeſtia ſemper erunt preſentia.

Scđaȝ vero q̄nquagenaȝ dices in ordine ad dn̄ȝ Iheſum xp̄m paſ ſum: vbi ꝓ libro hēbis xp̄i ymagi neȝ perpulchrā. Quia pulchra pla cent teſte phyloſopho: turpia vero diſplicent. dices g° crinibus domi ni Iheſu auulſis pro te vnū. Aue corone ſpinee vnū. Aue fronti vul nerate: oculiſqȝ flentibus: ⁊ naribuſ cruentantibus: ori aceto potato: ge nis p̄cuſſis: auribus tractis: barbe detracte: collo collaphizato: corpori flagellato: manibus ⁊ pedibus ac lateri vulneratis: ſicqȝ de alijs xp̄i potentijs ⁊ membris diuiniſſimis ꝓ te miſero paſſis: cuilȝ vnū Aue. poteriſqȝ totā paſſionē eius circuire a cena vſqȝ ad ſepulturā aptādo ſin gula membris dn̄i redemptoris ad ſingula queqȝ membra in tali pro ceſſu p̄peſſa. Et qm̄ dn̄s Iheſus totus ibidem in numero ⁊ q̄ fuit in paſſione: ⁊ qui nunc eſt in celo: ac q̄ te regit ⁊ cuncta gubernat. tot⁹ inqȝ ille in tali eſt ymagine nō ſȝ huma nam p̄ſentiam: ſed ſm diuinaȝ per ſonam que equaliter eſt vbiqȝ ſm Auguſtinū quantū eſt ex ſe non ſu ſcipiendo maius vel minus: imo ē eque potens: ſapiens pulcher deifi ce loquendo ibi ſicut in celo. Inſu per rōne ydee xp̄i humanitatis to ta xp̄i humanitas realiſſime veriſſi me ⁊ principaliſſime ibidem ē ſm ydeale q̄ eſt maius in infinitū teſte Auguſtino q̄ȝ eſſe tantuȝ naturale. Itaqȝ nō debes ī huiuſmodi yma ginibus h̄re intellectū ad corporalē

ymaginis preſentiam ſed ad ydea
lem p̄ſentiā τ diuinalē credēdo fir/
miſſime ꝙ qualē ymaginem vides
ad extra oculo corporali talez xp̄s
hꝫ ſimilitudinē ad infra ſm eē diui
nale τ ydeale. Nā quecunqꝫ mun
di ymago hꝫ in trinitate viciſſimaꝫ
ſui formam infinite pulchritudinis
decoris τ nobilitatis. Atqꝫ in hoc
ymagines xp̄i aut v̄ginis Marie
accipies tanq̄ꝫ veſtimētum ſub quo
latent hec dei magnalia. Et hec rō
potiſſima ſm theologos quare xp̄i
ymago ē adorāda adoratiōe latrie
τ v̄ginis Marie ypdulie: aliorūqꝫ
ſanctoꝝ ymagines dulie adoratiōe
Propterea mater eccleſia ymagi/
nes venerari vult ꝑꝑ deitatis p̄ſen
tiam vt dictū ē. Uerū fateor ꝙ non
vſitatis hic modus in q̄buſdam in
principio eē poterit difficilis occur
rerentqꝫ ei turpes fantaſie aliquo/
tiens τ inhoneſte quas forti aīo cū
Dauid gladio debes amputare τ
ſigno crucis te munire. Diabolus
enim ſciēs ibi optimū eſſe ꝓficien
di exercitiū immittet venena ſi po/
terit. Qui aūt perſeuerauerit vſqꝫ in
finem in breui reperiet maximū au
xiliū τ ad cuncta bona promotiuū
Et hec ſingularis eſt rō quare ſan
ctoꝝ ymagines: puta vel xp̄i yma
go aut v̄ginis Marie ſepius cum
ſanctis ſunt locute quēadmodū cū
btiſſimo Thoma de aquino τ plu/
rimis alijs. Tertiā aūt q̄nquage
nam dices vt dictū eſt in ordine ad
xp̄i reſurrectionē aſcenſionē gloriaꝫ

τ deitatē ſignanter ꝑ comparationē
ad diuinas ꝑfectiones infinitas q̄
ſunt ſapientia ſcīa bonitas veritas
mīa iuſtitia τ ſic ƌ alijs. Et poteris
hec meditari in ſancta euchariſtia.
quoniā in ea eſt tota trinitas beata
cum xp̄o. Pari etiaꝫ modo hēbis
dicere ad ſc̄tōs deuotos tibi τ ſc̄ās
ſignant ad angelū tuū aliquas ſalu
tationes. Sꝫ dices ſanct⁹ Joan/
nes baptiſta: nec Dn̄icus: nec Frā
ciſcus: nec angelus me⁹ ſunt Ma
ria quid g° eos ſalutas v̄ginis ma
rie ſalutatiōe. Audi mariam reſpō
dentem. Primo q̄m offeres iſta tā
te dn̄e ipſam honorando ꝓ talibus
ſanctis q magis volunt τ amāt ex
caritate regine ipſius honorē q̄ꝫ ꝓ/
prium quia ſumma ſc̄tōꝝ gloria eſt
ꝑ mariā teſte Anſel° τ Bernardo
Inſuꝑ beatiſſima v̄go maria rōne
caritatis τ deitatis ac rōne diuinaꝝ
ydeaꝝ ē in oib⁹ ſc̄tis reali⁹ q̄ꝫ ſi eēt
in eis tm̄ ſm p̄ntiaꝫ corporalē τ nō
diuinalez. Per ampli⁹ tibi dico ꝙ
de⁹ vt de⁹ qui ē oīa per ydeas reꝝ
ē in oib⁹ ſm Anſelmū Paulū ex/
ponentē. Uel ꝑ cōtinētiā τ excellē
tiā vt xp̄s q hꝫ oīa in ſe ſuꝑ excellē
ter. Aut ꝑ participationē τ amorez
vt oēs ſancti. Ideo maria reuela/
uit ꝙ v̄iſſime ſalutatio angelica pōt
attribui cuilꝫ iā dictis ſꝫ diuerſimo
de. Marie aūt virgini ꝯuenit hec
ſalutatio quaſi ꝑ ſubſtantiā τ ꝓprie
tatē. τ hec ex dictis btiſſimi Tho/
me ſumant originē. Attendas igit
diligenter ꝙ in cunctis articulis do

minice incarnationis paſſionis re-
ſurrectiōis ⁊ deitatis debes capere
rem meditandā tanq̄ȝ infinitaȝ aut
velut vnū mundū infinitū ſm qnqȝ
infinitates v̄bi cauſa xp̄i incarnatio
eſt tanta in te amando in te vidēdo
in ptāte quā debes timere in p̄ſen-
tia quā debes venerari ⁊ in ptinen
tia ad te quā debes cōſeruare quaſi
ſi eſſent mūdi creati naturales infi-
niti ꝓ te oēs incarnati qui te ama-
rent viderēt darent ſuā potentiaȝ ⁊
p̄ſentiā ⁊ ſe donarēt tibi quātū poſ-
ſent non tantum facerent tibi in his
quinqȝ quātū factū ē tibi in xp̄i in-
carnatione. Sȝ cur hoc certe ratiōe
deitatis īfinite ⁊ infinitatis gr̄e xp̄i
in amore tui ac infinitatis ſapientie
eius ⁊ p̄ſentie ac potentie ⁊ bonita
tis que fuerūt infinita infinitate ſu-
pnali q̄ eſt maior quacunqȝ infini-
tate pure naturali: ſm Baſilium ⁊
Criſoſtomū. Quo pēſato deuote ſic
xp̄m amabis ⁊ mariā virginem ti-
mebis ⁊ honorabis p maximamqȝ
ſanctiſſimā trinitatē que oīa ſecum
fert ⁊ ꝓ te hec cōfert ēt in ymagini
bus dictis. Similiqȝ mō ponas in
finitatem in natiuitate xp̄i paſſionē
⁊ reſurrectionē ⁊ ſic ď alijs. Et qď
eſt ſingulare cuȝ ſtabis corā ymagi
nibꝰ ſanctiſſimis xp̄i ⁊ virginis ma
rie debes cogitare ꝙ ibi eſt trinitas
beata ⁊ xp̄s cū maria q te vidēt ſub
oculis ymaginis ⁊ audiunt ſub au
ribus ⁊ amāt ſub corde ⁊ loquunt̄
tibi ſub ore ymaginū nō ſȝ eē yma
ginis artificiale ſȝ ſm eius ydeale

vl̄ diuinale trinitatis ſanctiſſime ac
p̄ntis. Tantaqȝ eſt ptās in viſu hꝰ
auditu intellectu amorē ſicqȝ ď alijſ
vt btiſſima reuelauit maria ꝙ ſi ibi
eſſent mūdi infiniti q tota potētia te
viderent audirent amarēt intellige-
rent ⁊ conſeruarēt non tn̄ tibi face-
rent q̄ȝtū tibi fit a repreſentato p ta
lem ymaginem rōne trinitatis ſan-
ctiſſime ibideȝ preſentis ⁊ oia nobi
liſſime ſm Baſilium in ſe habētis
q̄ȝ ſi haberēt ea in ſeipſis q2 eſſe hꝰ
diuinale eſt increatū ⁊ ipſemet deꝰ
ſm Thomā ⁊ Auguſtinuȝ. Ideo
excedit omnem infinitatem creataȝ
ſm Gregorium nazāzenuȝ. Iccir
ca coram talibus ymaginibus que
ex diuina ordinatione eccleſie ⁊ ſan
ctoꝝ patrū ⁊ angeloꝝ ſpāli ordina
tione vltra creaturas alias rep̄ſen
tant ſuperna debes te habere cū oi
reuerentia ⁊ timore in omni fide ⁊
amore tanq̄ȝ ſi res repreſentare di-
uinales ibi eſſent in p̄ſentia. Quia
hec ⁊ illa ſm Auguſtinum ⁊ Tho
maȝ adorātur eadē adoratiōe. Ue
ruȝ quilȝ in celo ſibi formare debe
ret quaſi tria monaſteria vel loca ſȝ
ymaginationē. Sicut.n.quidē ad-
huc viuens a maria virgine doctus
ad ſuperna raptus tres admitten-
das vidit ciuitates. Prima erat ex
auro ⁊ argento vbi fuit prima qnq̄
gena percuncta chriſti incarnatio-
nem preſignans ſecunda auteȝ fuit
ex omni lapide precioſo que fuit lō
ge altius ſita in qua erat expreſſa
ſecūda dominice paſſionis qnqua-

gena. Tertia vero conſtabat ex ſtel
lis clariſſima in qua videbāt tertiaȝ
qnquagenam ſingulari diſpoſitam
In omni.n.ciuitate videbat totam
celi curiā:ſed diuerſimode. Fuitqȝ
maxima diſtantia inter has ciuita/
tes in altum ꝛ inter quālibet ciuita
tē ꝛ alia fuit ſcala pulcherrima vbi
erant ſemꝑ quinqȝ caſtra ameniſſi/
ma ꝛ iter quelibet caſtra ſemꝑ erāt
decē gradus indicibilis glorie. Ita
vt numerum hui⁹pſalmi videret ne
dum in articulis ciuitatū verū ꝛ in
trib⁹ſcalis angelis plenis hoc pſal
teriū hic ſingulariſſime dinoſcebat
Dictū eſt ei ꝙ per illā deberet ſcan
dere ſcalē qualibet die in quolibet
gradu vnū aue Maria dicendo ꝛ
ſic vſum haberet ad celeſtia venien
di contēplando ſm ꝙ dicit Pau/
lus. Noſtra conuerſatio in celis ē.
Et hūc modū vel ſimilē ſcā ſeneñ
tenuit catherina. Auguſtin⁹ docuit.
Hieronym⁹manifeſte exꝑſſit. Sā
ctuſqȝ Ambroſi⁹ vt refert Richar
dus d̄ ſctō victore hac ſcā vtebatur
cōtēplatiōe pleriqȝ ſctōꝝ ſic fecerūt
ꝙ ſi nō vales ſic facere ponas vt in
celo tres ciuitates aut monaſteria
quas in mundo ꝛ eas ibidē per ter
rena applicā ꝑ ymaginationē ſꝫ di
ctas ciuitates tres ꝑhabitas diſtin
ctis in locis ponendo qnquagenas
vel xp̄i vitā ꝛ Marie vt melius fa
cere valebis quēadmodum deuotiſ
ſimi viri ꝛ mulieres fecerunt ꝛ fa/
ciunt vt narrat Albert⁹. Nec hoc
grauat cum hoies naturaliter yma
ginari habeant de mundo ꝛ rebus
mundanis ꝛ d̄ auaricia ꝛ huiuſmo
di cū gaudio quare deus multoma
gis pōt ſeruare ſic ſuos cōtemplan
tes cū mundus in ſimilib⁹ hoc ſo/
leat facere. Propterea deus nobiſ
voluit dare diuia ſub figuris ſeu ſci
bilibus ſm Dyoniſiū ꝛ Paulum
Inuiſibilia dei ꝑ ea que facta ſunt
intelligibilia conſpiciunt. imo teſte
philoſopho. Impoſſibile ē nos in
telligere ſine fantaſmate. Et Dyo
niſius inquit. Impoſſibile ē nobiſ
lucere diuinū radiū niſi veritate ſa/
croꝝ velaminū circū velata. Ob hͦ
deus eſt fact⁹homo. vt inquit Hie
ronimus. Et ſacramenta cūcta no/
bis ſunt data ſub ſenſibili figura ſꝫ
Ambroſiū. Si vero ſic in celū non
vales ſcandere ſaltē in eccleſia tua
ꝛ in eccleſijs tue ciuitatis diſcurrēs
ꝑ omnia altaria quadā ſpirituali ꝓ
ceſſione ſaluta altariū vniuerſorum
ſanctos ꝛ hoc ē facilius ꝛ hoc pro
ſimplicibus aptius. Tollitqȝ nau/
ſeaȝ ꝛ nō modicā confert deuotio/
nem. Sicut legi de quadam mulie
re noie maria pſalte. ſic vtēte Ma
rie. Aliter vero dici pōt pſalterium
vel per ſanctos letaniam primo di/
cendo. Sancte Joannes baptiſta
ora pro nobis. ꝛ poſtea dare vnum
aue Maria. ꝛ ſic de alijs. Ampli⁹
per virtutes ſic mente dicēdo. Aue
Maria ſupple regina humilitatis
vel ſpei vel fidei ꝛ ſic de alijſ. Ulte
rius in ordine ad vicia ſic dicendo
mente. Aue Maria remediū con/

tra ſuperbiam vel luxuriã aut inui-
diam : ꝛ ſic de peccatis omnibus.
Et tali modo qs meditari ſua pec
cata que fecit illa die ꝛ de illis ma-
xime conteri vt quoſdã ſic deuotiſſi
mos orare cognoui. Rurſus quilꝫ
poterit in hoc ordine ad ſua officia
puta ſi eſt cauſidicus meditari ſub
vno aue Maria aliquid de iſta cã
ſic dicendo mente. Aue Maria re
gina diſcretiõis i cauſiſ. Aue Ma
ria regina iudeoꝝ vel ꝑ mulierib⁹
Aue Maria fecunditatis ꝛ nutrix
filioꝝ vl' in p̄dicantib⁹. Aue Ma
ria lingua p̄dicantium. ꝛ liber ꝛ do
ctrix. vel in laborantib⁹. Aue Ma
ria gubernatrix laborantium gratia
plena vſqꝫ ad fineꝫ. Et ſic quilꝫ h⁹
perorãdo poterit iuſte cogitare d̄ cũ
ctis q̄ dꝫ facere illa die. Nã Ma
ria ẽ regina oĩuꝫ entiũ. teſte Alber-
to. Jdeo ꝑ oĩ negotio eſt exortan-
da ſm̄ Bernardũ ꝛ ita mũdus nõ
impediet orantẽ. ſed iuuabit. Mo
di tamẽ priores ſunt ſecuriores. Et
hec ſint dicta breuiſſime de infinitiſ
quo ad modũ orandi meditandi ꝛ
cõtẽplãdi pſalteriũ virginis Ma-
rie. Sequũtur decẽ priuilegia pſal
terij Marie virginis ſm̄ veriſſimã
eiuſdẽ noĩs mirifici ethimologiã ꝑ
beate Marie reuelationem certiſſi
maꝫ. Primo. n. pſalteriũ ẽ p̄ſtans
pc̃õrib⁹ penitẽtiã. qꝛ. p. 2° ſitiẽtib⁹
ſtillans ſatiationẽ quia. s. 3° alliga-
tis adijciẽs abſolutionẽ. qꝛ. a. quar-
to lugentibus linquẽs letitiã. qꝛ. l.
quinto tẽptatis tradẽs tranqllitatẽ.
quia. t. ſexto egenoꝝ expellens ege
ſtatẽ: qꝛ. e. ſeptimo religioſis reddẽſ
reformationẽ. qꝛ. r. octauo ignoran-
tibus indicẽs intelligentiã. qꝛ. i. no
no viuis vincens vaſtationeꝫ. qꝛ. v.
decimo mortuis mittẽſ miſericordi
am. qꝛ. m. De roſario btẽ Marie
v̄ginis carmẽ. Pater nati mirifi-
ci eterni p̄ris liliũ. Es pneumatis
almifici mirabile tricliniũ. Aurora
ſurgẽſ dulciter tetros illuſtrãs hoieſ
Qui dicũt aue iugiter dãni non ſint
p̄ticipes. Rorẽ infunde grẽ dicenti
ſertũ roſeũ. Pro hoc ſtabis in acie
q fert tuũ pſalteriũ. Jn qnquagin
ta texit' Aue ſertũ virgineũ. Jn tri
bus ſertis nectit' pſalterij tricliniuꝫ
Ad decẽ aue dic pater nr̄ quotidie
quindecies. Ut numeꝝ annalẽ pla
garũ xp̄i celebreſ. Mire ꝑdeſt pſal
teriũ celeſtis penitẽtiã. Laſſis dat
refrigeriũ lugentib⁹ gaudentiã. Al
ligatos alleuiat dura laxãs cõpen-
dia: tentatoſqꝫ trãquillitat egentes
ab inedia. Tenorẽ obſeruantie reli
gioſis fratribus. Copiamqꝫ ſcie de
uotis dat ſcolarib⁹. Excludens eſt
penalia regni ꝛ territorij. Mala
fert infernalia penaſqꝫ purgatorij.
Rite dictũ demonibus infert con-
fuſibilia. Sanctis honorem oibus
largit' ꝑ vtilia. Jeſu g° ꝯcinite vt ce
luꝫ ꝯſeqmini. Marie quoqꝫ pſalli
te ad polũ vt ducamini. Repetitio.
Eya cari velle n̄ diſpari huic offe-
ramus iugiter. Aue Maria grã vt
ad celi palatiam tendamus perſue
uiter Amen.

De pſalterio beate marie exem pla valde motiua ad amorē illi⁹ q̄ inſuper ſunt fide digna. de qualita te cōfeſſionis ⁊ đ modo meditandi In qb⁹ lapidibus groſſis patrilo quij ⁊ in decē paruis. Exēpluʒ. ⁊c̄.

p Redicāte ſancto Dn̄ico in Italia feruētiſſime miles q dā inde cōpūctus petijt con fiteri beato viro. Cui cū q̄dā cōmu nia pctā cōfeſſus fuiſſet dicit ei bea tus Dn̄icus. Mi dn̄e ⁊ ſi plura ꝓ nūc ignoratis q̄ cōfiteamini ego oſtendā grauiora q̄ adhuc in vobis latent. Uos ſichimā deponitis: ſed feces i fundo peiores ſunt. Et ſub didit illa ⁊ illa pctā cōfiteri neceſſe eſt: ⁊ de tpe ⁊ pſona ⁊ numero ma xime de quattuor pctīs militariū.ſ. de familia indiſciplinata multiplici ter. de elatione cordis ⁊ pōpa extri ſeca. de amicicia carnali illicita. de dei ignorātia ⁊ omiſſione tpis ocio ſa. Itē đ inclemētia ad paupes ac tiua ⁊ paſſiua. Nā multū expēdūt in cibis canum ⁊ equoꝝ ⁊ paupes xp̄i fament ⁊ frigent. Habebat.n. iſte ſanct⁹ gr̄az ꝓuidendi ꝯſciētias confitentiū ſibi: quaſi in ſpeculo ea videret cordis.ſ. ⁊ miles. Ego nun quā ſum taliter a noſtris ſacerdoti bus edoct⁹ cōfiteri. Et quis o ſan cte pater me ꝯfiteri docebit cū vos a nobis receſſeritis. Cui beat⁹ pr̄ ait. magiſtrū vobis relinquā q nun quā vos relinquet: q erit patriloqui um qđ vobis dabo. Erūt in eo qn q̄ꝫ lapides groſſi ⁊ qnquaginta pui ſic q̄ decē pui ſtabūt ꝑ vnū groſſuʒ. Prim⁹ lapis erit vari⁹ in colorib⁹ q ſignificabit vobis varia pctā vr̄a q̄ ꝯtra deū ꝫ ꝓximū ⁊ in ꝓpriū cor pus peccaſtis. ⁊ q̄ cogitatione locu tione ⁊ ope multipliciter variaſtis. Et decē parui lapides ſignificabūt q̄ oīa pctā veſtra que iā cogitaſtis ſunt in decuplo plus grauiora ⁊ no ciuiora q̄ꝫ credere poteſtiſ. Scđs la pis erit pallidus ſignificās morteꝫ certiſſime vobis iminentē q̄ vos oī pallidū faciet. Et decē parui ſigni ficant pericula tūc vobis obuiantia quoꝝ minimū eſt mai⁹ q̄ꝫ ꝑdere in tegrū mundū. Sup quo miles terri tus ſuſpirabat. Terti⁹ lapis erit ru be⁹ ſignificās iratū iudicē ꝯtra pec catorē ⁊ iuſtiſſime ſententiātē ꝓ ſin gulis ⁊ minimis pctīs noſtriſ. q̄ erit tā horribile q̄ ēt gigātes ſolo viſu morerenſ. Et decem parui lapideſ ſignificabūt q̄ minimū piculū đ de cē que ibi occurrūt: maius ē q̄ꝫ pōt eſſe maximuꝫ periculum quod pōt tibi accidere coram iudice quouis mortali. Ille lapis nimis militem terrebat ſic q̄ vellet illū rubeū n̄ ap poni. Sꝫ beatus Dn̄icus dicebat neceſſe ⁊ vtiliter illum eſſe ibi appo nendū. Quartus lapis erit niger ſi gnificās tenebras exteriores infer ni Et parui lapides ſignificant q̄ minima oīuꝫ penaꝝ inferni ē in de cuplo maior oīb⁹ tormētis omniuꝫ martirū. qb⁹ tn̄ meruerūt celū in in ferno aūt nihil merenſ. Quintus la pis erit aureus ſignificās gaudium

ſanctoꝝ eternuꝫ. Et parui lapides
decem ſignificant q̄ minimum celi
gaudiū eſt in decuplo mai⁹ oib⁹ de
licijs ꝛ leticijs q̄ vnq̄ꝫ fuerūt a prin
cipio mūdi ꝛ erunt vſqꝫ ad finem.
miles autem hec oīa prudenter ad
uertēs ꝛ eadē ſepe ruminās ꝑuenit
ad mundi cōtemptū:ad odiū pecca
ti:ad dei ꝛ virginis marie amoreꝫ.
Et beatū Dn̄icū velut ſalutis eiuſ
miniſtrū valde ſemper dilexit. Ha
buit aūt hic miles poſt annū hanc
cōſolationē a beata virgine. Uidit
cū diceret quadā vice pſalterium q̄
quotiēs dicēdo vnū aue maria vnū
ex lapillis ſui patriloquij alti⁹ pone
ret q̄ aſtabat angelus pulcherrim⁹
q illū lapidē tolleret ꝛ marie in mō
tem ſtanti illū offerret:ꝛ lapis mira
biliter excreſceret magnitudie ꝛ cla
ritate ꝛ beata v̄go illuꝫ ꝛ ceteros ſe
quētes ſic collocaret.vt in fine pſal
terij pulcherrimū de illis palatium
conſtructū cōſpiceret. Intellexit g°
ꝑ pſalteriū ſibi parari locū in celo.
ideo amicis ſuis ꝛ oib⁹ qb⁹ potuit
cōſuluit ꝛ inſtetit:vt ſibi ſinguli etiā
palatia talia pararent. Et ſic in lau
dē v̄ginis plures excitās deuotiſſi
mus obijt. Itē ſi quis n̄ hꝫ ad ma
num hos lapideſ qn̄tupliciter diffe
rentes in colore ſatis eſt ſi quotidie
has qnqꝫ meditatiōes ruminet cir
ca lapideſ ſui pr̄iloquij cuiuſcūqꝫ ēt
ſit coloriſ. Sꝫ iſti q̄druplíceſ coloreſ
bn̄ iuuāt memoriā pſonaꝝ ſectariū

Exemplum ꝓ monialibus bonis ꝛ malis.

c Omes qdaꝫ multos hn̄s li
beros vt ceteros ditiores re
linqueret in ſeculo vnā filiaꝝ ſatis
pulchrā obtulit xp̄o. Non tamē cu
rauit eā ponere in tali monaſterio
quo ſanctius viueret.ſed in quodā
opulento ordinis ſcti Bn̄dicti clau
ſtro vbi plures ponebāt nobiliuꝫ fi
lie. Ubi nec clauſura erat vt exigit
inire a cūctis velatis monialib⁹: ſꝫ
nec regule ſcti Bn̄dicti noticia:aut
vere duotiōis ꝛ ſp̄ual' vite appebat
veſtigiū. Sꝫ q̄ pei⁹ ē ꝓpria ſingule
hēbāt ad amicos ſepe carnales exi
bāt: ꝛ ſuos amatores q̄ſi ſub hone
ſtatiſ amicicia q̄lꝫ hēbat ex qb⁹ ma
la innumera ſuccreſcebāt.chorearuꝫ
veſtiū vanaꝝ necnō īpudiciciaruꝫ.
Et q̄ ſeniores monialeſ ex multis
annis iā egerāt.hoc ēt hec filia co
mitis ꝛ relique iuuenes imitari co
nabanſ. Uidēs aūt deuot⁹ qdā cō
feſſor earum hāc bone eſſe indolis
ſed male inſtitutā curauit eam quo
uis mō facili prouocare ad vitā me
lioreꝫ. Interrogauit itaqꝫ eā an no
uerit qd ſit pſalterium bt̄e v̄ginis:ꝛ
an illud dicere ꝯſueuerit. Que ſibi
r̄ndit nihil ſcire aut facere q̄ꝫ q̄ mo
niales ſue faciūt.hoc ē modicū ora
re:multū ſe ornare:corp⁹ delicate fo
uere:ſolitudinē fuger̄. Cūqꝫ vir dei
maximos ei fruct⁹ de h° pſal° dice
ret. Illa mox leta r̄ndit. Proba
bo inqt pr̄ q̄ dicitis ꝛ ſi in eo paceꝫ
cordiſ vt dicitis īuenero illd̄ quoad
vixero continuabo. Cui ille. Diſce
īnqt filia non ſolum quāto numero

illud exoluas: ſed quāta cordis tui
intentione ipſum tibi vtiliſſimū red
das. Age inquit pater qđ cepiſti.
diſcere iam id mihi dulce eſt ꝛ con
fido qm̄ id perficere dulci⁹ erit. Et
vir dei exhilaratus ex virginis doci
litate ait. Primā quinquagenā b⁹
virginei pſalterij dices in gratiaruꝫ
actione dignātiſſime incarnatiōis fi
lij dei. Interim aliqua puncta eius
natiuitatis ꝛ pueritie ruminando.
Secūdā quinquagenā dices in me
moriā amariſſime paſſionis redem
ptoris noſtri. Interim principalio
ra acta ſanctiſſime paſſiōis eius de
uotius meditando. Tertiam quin
quagenā perficies in remiſſionem
omniū pctōꝝ tuoꝝ tam antiquoruꝫ
q̄ꝫ quotidianoꝝ. ad hoc ipſum ſcōs
tibi ſingulariter familiares ꝓ inter
ceſſorib⁹ inuocando ꝛ honorando.
res iocunda deo intus agente ꝛ p̄di
catore dulciter ꝑſuadente pſalteriū
illud hilariter dicere cepit ꝛ ↄtinua
re ꝓpoſuit res pietatis. Puella iſta
occupatione a multis malis quib⁹
illud genus monialiū laborabat ꝑ
ſtitit imunis: ac ab infirmitate cor
poris q̄ in ſeculo laborabat plene li
berata ē que ēt cauſa fuit vt mona
ſterio a parentibus iponeret̄. Pro
feſſa igit̄ conſtanter cū a multis ſic
alijs monialibus locis illius moris
erat per verba lr̄as ꝛ munuſcula pe
teret̄ vt amica ꝛ amaſia eoꝝ eē di
gnaret̄. Illā lr̄aꝫ eoꝝ in cloacham
proiecit: amorē ſuum ſoluꝫ in deo ꝛ
beata Maria firmās. Deinde in
ſtigante diabolo moniales eā deri
debant: ꝛ ypocritā noiabant. Ipſa
vero in oi huiuſmodi tribulatiōe ad
matrē dei quaſi ad matrē ſuā confu
giebat. Quapp Maria oiuꝫ tribu
latoꝝ ↄſolatrix eidē oranti lr̄aꝫ e ce
lo ꝓiecit hec ↄtinentē: Maria ma
ter dei ioanne filie dei ſalutem ꝛ ſe
quens patriloquiū aureū indefeſſe
perficere. Primo vt hoīum frequē
tias maxime diſſimilium perſona
rum vites ꝛ ocium. Secundo vt lo
co vane ꝛ multe ſupellectilis yma
gines amoris ꝛ timoris impſſiuas
in cella tua reſpicias. Tertio vt in
ceptum honoris mei pſalteriū con
tinues deuotius. Uale ꝛ filij mei
gratiam ꝛ meū interuentū ſpera cō
fidenter. Nam vtrunqꝫ promitto ſi
hec feceris affluenter. Poſt an
num namqꝫ abbas quidā religiōis
emulator dictas moniales nimis
exhorbitantes reformare volens ꝛ
includere ab eaꝝ amaſijs ꝛ cogna
tis iniurijs affectus ꝛ verberib⁹ do
lens receſſit. Poſt annum vero re
uerſus non vt reformaret: ſꝫ vt ſoli
to more viſitaret ꝛ benigniſſime re
ceptus ē. Qui ſecūda nocte ad oran
dum ſurgēs cū ſub diuo ſtaret vidit
iocunda pariter ꝛ horrenda. Nam
vidit quādā cellā luce ſolis amictā
ꝛ intus reginam pulchraꝫ cū comi
tatu vtriuſqꝫ ſexus indicibilis pul
chritudinis. aderatqꝫ in ea puella
orans. Uidit ſecundo innumeram
multitudinem demonū in horrēda
ſpecie aialium ſuas voces emitten

tiuꝫ ad eandẽ cellã congregari. Sꝫ
inde exturbati ꝑ cellas aliarũ ſoro-
rum diſpergebant̃. ⁊ mox intrabãt
quidã in ſpecie bubonuꝫ: quidã in
ſpecie veſptilionũ: qdam in ſpecie
ſerpẽtuꝫ. ⁊c. ⁊ earũ ora ⁊ cetera mẽ
bra citius intrabant. Talia videns
pre horrore ⁊ cõpaſſione defectum
cordis paſſus ẽ. Tãdẽ ad ſe reuer
ſus cellam ſororis Joãne adijt: et
viſionẽ aperiẽs eiuſdẽ exercitia de
uota ſcire petebat. Qui audiens de
pſalterio v̄ginis Marie intellexit
in viſione fuiſſe v̄ginẽ Mariã cuꝫ
multitudine celeſtis curie. Et vt ce
tere moniales ꝑ hoc ad aliquaꝫ re
formationẽ tandẽ venirẽt. ſingulis
earum pulchrum ⁊ precioſum emit
patriloquium ⁊ ſub pacto dedit vt
quotidie dictũ pſalterium dicerent
addens ſe nunq̃ꝫ eas velle violen-
ter niſi per eas rogatus reformare.
Jtaqꝫ tam ꝑꝑ pulchritudinẽ patri
loquij q̃ꝫ ꝑꝑ libertatẽ nunq̃ꝫ violen
ter reformandi. faciunt alacriter qd̄
monebat mira res. Quas violentia
emendare non poterat: virtus pſal-
terij reformauit. Nã vix ann⁹ ꝑtrã
ſijt ⁊ tantã gratiã eis virgo v̄ginum
impetrauit. Ut nihil dulcius duce
rent q̃ꝫ vanitates mundi abijcere ⁊
oipotẽti regi ⁊ regine in oi reforma
tione vite regularis deſeruire. Et
ſcriptis optatis Abbatem dictum
rogant. vt citius veniẽs viuendi re-
gulariter formaꝫ traderet. ⁊ omnes
ſeculi pſonas a monaſterio illo ex-
cluderet. vt nullo modo aſpect⁹ ho
minuꝫ videretur: vt faciliori modo
ſolitudine loci per contritionem cor
dis de peccatis earũ cõmiſſis tam
in vanitatibus ⁊c. dolerẽt. Qd̄ gau
dens fecit. ⁊ tunc huiuſmodi pſalte
rium tã per dictum abbateꝫ q̃ꝫ per
eaſdeꝫ moniales mirabiliter eſt ꝓ-
uulgatum.

De quadã d̄uota ꝯiugata a pue
ro exercitata in iſto pſalterio.

In hyſpania quidã parẽtes
diuites filiam ſuaꝫ nomine
mariã dulciter crebro mone
bant adhuc paruulã ⁊ munuſcul'. ſ.
pomis vel nũmis vel alijs exenijs
inducebant vt quotidie tria roſaria
hoc ẽ pſalteriũ beate virginis flexis
genibus ⁊ cõploſis manibus deuo
tius diceret vnuꝫ. ſ. demane anteq̃ꝫ
aliqd comederet. aliud hora veſpe
rarum vel alia hora cum meli⁹ va-
care poſſet. Tertiũ anteq̃ꝫ ſero lcm̃
intraret. Et ob hoc ei pri loquium
dederunt ꝙ lateri alligatum quaſi
loricam ꝯtra oia incomoda libẽter
deferebat. Poſtea nubilis facta ꝑ
parentes matrimonio copulata ſed
hoc exercitiũ ſemꝑ continuauit ⁊ ſe
pe cũ oportunitas ei hoc ꝑmitteret
tres diſciplinas accepit: ſingulas ex
quinquaginta ictibus perficiens.
Succeſſu itaqꝫ temporis decem ge
nuit liberos quos omni diſciplina
educauit ex exercitio pſalterij ſupra
dicti. Contigit interea ibideꝫ ſacre
theologie doctorẽ predicare ad quẽ
dicta maria humiliter acceſſit petẽs
aliqd audire quo in dei amore am

plius quotidie inardesceret. A qua
p̄dictus doctoꝛ cū audijsset ꝙ côiu
gata esset ei optimas doctrinas de-
dit. Primo vt p̄ter maritum nullū
carnaliter diligeret. scd̄o vt liberos
ꝛ familiā in oī disciplina educaret
tertio vt operibus mie libēs insiste
ret. quarto vt loquacitatem semper
vitaret ꝛ ocium. quinto vt ecclesiā
dei honoraret. s. ibi deuota existen-
do ꝛ eius ornatui insistēdo. Rn̄dit
mulier. Pater his optimis doctri
nis semꝑ operam dedi. Habeo āt
aliud vt spero deo placitū exercitiū
sed vellē audire quō illud deo gra-
tius fierit possit. cui ille dic breuius
illud filia: ꝛ qd̄ mihi videbitur pa-
ternaliter adiciā. Dico quotidie in
quit illas tres qnquagenas ꝓ psal
terio cū triplici obiecto seu intētio-
ne. In prima qnquagena ꝓpono
oculis mentis mee vi ginem Ma
riam ꝛ singula aue Maria dico in
honorem p̄cipuoꝝ membroꝝ eius
Primū aue Maria cordi eius ꝙ
ardenter deū semper dilexit. Scd̄ȝ
oculis quib⁹ deū dulciter aspexit.
Tertiū auribus quib⁹ angelicā sa-
lutationē audiuit: ꝛ verba sanctissi-
ma filij sui. Quartū labijs: qbus fi-
lium dei osculata ē. Et sic de alijs
consequenter. Et sic faciendo sen-
tio ex membris beate virginis i mē
bra mea descendere indicibilē dul
cedinē super autem oēm mundi cō
solationem: Scd̄am quinquagenā
dico in honore passionis xp̄i. Et
habeo ꝓ obiecto xp̄m crucifixū sic
meditando: capillis auulsis vnum
aue Maria dico: ꝛ corone spinee
vnū ꝛ sic consequenter vsq; ad pe
des inclusiue descendendo. Sicq;
dicendo sentio maiorem dulcedinē
descendere ex membris xp̄i in me
q̄ȝ prius: sic ꝙ quasi tota sum cōuer
sa in xp̄m. Et tota sum plena com-
passione ꝛ amore xp̄i in tantum ꝙ
totus mundus iñ esset pena illū co
gitando aut sentiendo. Tertiā quin
quagenam dico circa altaria singu-
la vel ymagines factas: siue in do-
mo siue in ecclesia. dicendo angelis
nouē aue Maria: Joāni baptiste
vnū: apostolis duodecī ꝛ sic d̄ alijs
Rogans me posse aliqualiter illis
conformari. Et in istis meditatiōi-
bus sic frequenter rapior ad dn̄ȝ ꝙ
vsum exteriorū sensum perdo. Et
hec cum ieiunijs ꝛ disciplinis vt di
ctum ē facio. His doctor ille audi
tis cū multa admiratiōe ait. O fi-
lia carissima ecce doctor suȝ in theo
logia: ꝛ in vtroq; iure. Et iam vigi
ti annis nunq̄ȝ tā mira vidi ꝛ audi
ui. Sed ex hac hora in gracia mea
eris. Et ego discipulus tuus mira
res statī ille cepit vnū patriloquiū
ꝛ posuit in zona sua cunctis viden-
tib⁹ ꝛ in crastino cepit p̄dicare ipm
psalteriū ꝛ populus vidēs ꝙ porta
bat in zona sua patriloquiū cōuersi
sunt tā per exemplū q̄ȝ per v̄ba ad
psalteriū virginis beate dicēs. Cer
te si hic tam magnus dn̄s ꝛ cleric⁹
portat ꝛ legit oportet ꝙ aliquid ma
gni sit. Nos igitur q sumus pecca

tores id faciemus. Itaqȝ tota illa
terra plena fuit pſalterio ⁊ deuotio
ne Marie. Tandē beata virgo ap
paruit dicte domine nunciās ei diē
obitus ſui quo die obijt cū multa fi
ducia cordis apparente ibi virgine
glorioſa cū multitudine angelorum
Propterea cariſſimi oēs laudate
eū ⁊ eaȝ in pſalterio. Scribit' iſtō
exemplū in libro fratris Joannis
de monte: ⁊ in quodaȝ ſermone ſan
cti Uincentij aperte recitat'.

Procurat ſterilibus parentibus
ſobolem.

b Eat⁹ Dominicus reginā
francie blancā noīe matrē
beati Ludouici regis fran
cie ſepultā in cōuentu fratrū p̄dica
torū pariſis corā ſummo altari pe
tentē humiliter virum dei Dn̄icū
vt pro ipa oraret ꝙ filium obtinere
poſſet qui docuit eā dicere pſalteriū
beate virginis ⁊ emere multa patri
loquia ad dandū oībus volentibuſ
illud dicere. Promittens ſub tali
bus verbis vel ſimilib⁹. Spero no
biliſſima dn̄a ſi fueritis deo deuota
⁊ ſue matri in ſuo pſalterio. ipſe p̄ci
bus matris: ⁊ mater p̄cibus alioꝝ
quib⁹ occaſionē dicendi pſalteriū
dabitis: ⁊ vos eoꝝ orōnibus cōmē
dabitiſ. Uos reſpicient ⁊ exaudiēt
⁊ tandem ꝑlem hēbitis. Et deuo
ta ⁊ nobilis regina deuote ⁊ liben
ter cōpleuit: ⁊ dabat beato Dn̄ico
ad diſtribuendū in p̄dicationib⁹. ſ.
vt ſic non ſoluȝ ꝓ ſeipſam oraret: ſȝ
etiam per omnes alioſ: quibus illa
pater noſter dediſſet: ⁊ in quolibet
ſerto erat ſignū. finaliter reſpexit do
minus p̄ces eius: ⁊ illoꝝ q pro ea
orabant. Sicqȝ p̄cibus beate virgi
nis: ⁊ ſic conſilio beati Dn̄ici cōce
pit ⁊ peperit filiuȝ nobiliſſimū pul
cherrimū ⁊ deuotiſſimum. ſ. beatuȝ
Ludouicum iam dictū qui ꝓ maio
ri parte nutritus ⁊ inſtructus eſt in
moribus ⁊ ſciētia p fratres ordinis
p̄dicatoꝝ: vt in ſua legenda habet'.

Iuuat in bello milites.

m Iles qdaȝ noīe Alanus d̄
valle coloata in britānia pro
pe dinamū cū iuiſſet ad ter
ram albigenſium cum comite mon
tis fortis: ⁊ cum multis alijs d̄ bri
tānia ad expugnandū hereticos tē
pore quo beatus Dominicus con
tra eoſdem ſpūaliter bellando p̄di
cauit. Et mirabilia d̄ pſalterio bea
te virginiſ perdocuit per quod mul
to plures ad fidem xp̄i conuertit q̄ȝ
per quaſcunqȝ predicationes alias
ex doctrina ⁊ ammonitione bt̄i Do
minici pſalterium beate v̄ginis om
ni die deuote deuotus miles medi
tando articulos chriſti incarnatio
nis ⁊ paſſionis genibus flexis infa
tigabiliter orabat. Huic ergo mili
ti chriſti ⁊ beate Marie virginis
mirabilia contigerunt per huiuſmo
di pſalterium. Nam dum ſemel
cum valde paucis eſſet in bello a
maxima multitudine hereticorū cō
cluſus. Et iā fatigat⁹ reſiſtere nō va
leret: dn̄a noſtra mr̄ dei miſericor

diſſima apparente ꝛ centum ꝛ qn-
quaginta lapides cõtra hoſtes terri
biliter ꝛ inuiſibiliter proijciente ho
ſtibus in terram ꝓſtractis ipſe cuꝫ
ſuis liberatus ē. Alia ēt vice cuꝫ in
terra ſancta naufragiū paterent: vi-
dit quaſi centū qnquaginta monti-
culos ꝑ quos trāſiens euaſit. Tan
dem ad patriaꝫ reuerſus fundauit
conuentuꝫ dinanenſeꝫ ordinis p̄di
catoꝝ: viuente adhuc beato Domi
nico factus eſt p̄dicator p̄cipuus in
ordine illo: cum quaſi totaꝫ frāciaꝫ
circuiſſet ꝛ ibi pſalteriū btē virginiſ
fructuoſiſſime p̄dicaſſet ſepelit̄ co-
ram altari btē v̄ginis in cōuentu or
dinis p̄dicatoꝝ aurelianenſi ex gra
tia ſpeciali: cꝰ os ꝛ manus poſt eiꝰ
mortē admodū criſtalli pp pſalteri
uꝫ beate virginis nimis claruerūt.

Facit nō mori ſine cōfeſſione.

Circa annū domini milleſi
muꝫ quadringenteſimū qn
quageſimū nonū in territo-
rio beluacenſi in francia fuit quedā
iuuencula deuota circa ipſum pſal
teriuꝫ btē virginis Marie: q̄ cum
alia ſua conſodale vadens ad ami
cos in feſto dedicationis habuit in
ſilua obuios duos famelicos lupoſ
quoꝝ vnus vnā mox per guttur ra
piēſ iugulauit ꝛ quaſi totalr̄ deuora
uit. Alia vero in tāta āguſtia Ma
riā inclamās petit vt eā nō ꝑmittat
mori anteqꝫ confiteat̄ ꝛ cōicet mira
res. Lupus eiꝰ vbera abrumpit: vē
trē diſcerpit: viſcera vorat. Mox tñ
a ſuperuenientibus liberatur adhuc
triduo viuit in quo ſincere confitet̄
deuote cōicat: fiducialr̄ moritur: a
Maria in extremis viſitat̄: ꝛ con
ducit̄ ad celos. Et tūc noluiſſet ꝓ
aureo mundo ꝙ nō legiſſet pſalteri
um: de aīa autem eius conſodalis
valde timendum eſt.

Iuuat vſurariū ad ꝯuerſionē ēt ī
ſtatera imponit patriloquium.

In Italia qdā vſurariꝰ no
mine Jacobuſ effectus fuit
ditiſſimus. Et hoc ſoluꝫ ha
bebat bonū. ꝙ ad p̄dicationē ſancti
Dominici pſalteriū beate virginis
legebat ꝛ patriloquium deferebat.
Cui ſoli ſemel corā ymagine beate
Marie oranti dicebat̄: Jacobe ia
cobe redde rōneꝫ filio meo ꝛ mihi
diſtrictā qualē a debitoribꝰ tuis exi
gere conſueuiſti. Et hoc ſepe ei ite
rabatur: ꝛ magnā occaſionē ei con
uerſionis ꝛ reſtitutiōis dedit. Tan
dē morti proximus vidit Michae
leꝫ in ſtatera ponentē bona ſua me
rita. Demones vero eiꝰ mala ī alia
parte iponebant. q̄ multo erant gra
uiora. Et cuꝫ nimis contriſtaretur:
aſtat Maria ꝛ imponit vnum grā
de patriloquiū ad bona ſua opera.
ꝛ ſic omnino eiꝰ bona opera p̄pon-
derabāt. Et ſic obijt cū bona fidu
cia: ꝙ beata virgo euꝫ maxime a de
monibus defenderat.

Conuertit epiſcopū q primo ꝑui
pēdit p̄dicationē huiꝰ pſalterij.

Beato Dominico p̄dican-
te in albigio nec fructū v̄bi
dei percipiente in oratione

triſtis ſuper hoc cõquerebaṫ domi
ne noſtre marie. Que apparens ei
dixit. Non mireris ſup hoc fili mi
Dominice: nam araſti in terrā non
madefactā nec compluta. Scire. n.
debes ait ꝙ quādo deus erat refor
maturus mundū p̄miſit pluuiaȝ. ſ.
annūciationem angelicam: ⁊ ſic op
tima ſecuta eſt reformatio mundi.
Sic igiṫ p̄dica pſalteriū meū: ⁊ ſic
de cetero proficies in populo ⁊ ra
tionibus ⁊ vijs ſciētialibus. Qd au
diens pr Dñicus ſicut audiuit. ſic
fecit: ⁊ mirabiliter in conuerſionem
multoꝝ ꝑfecit. Qd audiens epiſco
pus quidā magne litterature irriſit
p̄dicationē: ⁊ detraxit p̄dicatori: eo
ꝙ nō altas ſcripturas p̄dicaret: ſed
puerilia ⁊ orōnes vetulaꝝ. Uirgo
itaqȝ Maria nolens pp ſuū pſalte
rium fieri p̄iudicium p̄dicatori ſuo
ſctō Dominico taleȝ oſtendit dicto
epiſcopo viſionem. vidit ſe cecidiſſe
cū multis in fluuiū ꝓfundiſſimum
⁊ ſanctū Dominicū facere pontem
in quo erat centum qnquaginta tur
res: ⁊ qui ad eū manuſ extendebāt
extraxit ⁊ in turribus illis calefecit
⁊ refecit. Inter quos epiſcopus ēt
accurrit ad pontē ⁊ duxit eū beatus
Dominicus vltra pontē ad ortū flo
ribus ameniſſimū. In cuiꝰ medio
ſedit in ſolio virgo Maria cū filio
ſuo paruulo: ⁊ dedit ſingulis veniē
tibus per pontem ſertū de floribus
⁊ roſis purcherrimis promittēs tā
deȝ dare meliora. Qui omnes ab
euntes virgini inclinabant deuotiſ
ſime. Deinde ei qui ponteȝ fecerat
ſcilicet ſancto Dominico grās age
bant: ⁊ cū epiſcopus a glorioſa regi
na ſertuȝ ſperaret pro illo amonitio
nem accepit caritatiuaȝ. Ne parui
pendas de cetero huius pontis fa
bricatorem qui tot liberauit a nau
fragio: nec auertas quenquā a meo
pſalterio ꝙ tam pulcherrimis ſertiſ
remuneraṫ. Sed ⁊ tu imitare in hu
iuſmodi doctrinis filium meum fra
trem Dominicuȝ ⁊ patriloquio vti
pro meo pſalterio dicēdo ne erube
ſcas. Et inclinās humiliter emēda
re ſpopondit: ⁊ qd monebaṫ a vir
gine Maria tanqȝ conſilium ſalu
berrimum perficere ſtuduit. Poſt
annos aliquot in ꝓpoſito p̄dicto te
peſcens hoſtibus multis ⁊ guerris
grauabatur. ⁊ cū ſe ad orandū bea
tam virginē totaliter ꝓponeret. Ui
dit ſe in viſione inter montes infixū
in luto: vnde vix exire poterat. ⁊ in
ſuper quoſdā ex ſuis īfixos vſqȝ ad
cingulum ⁊ quodā ad collū. ⁊ aſpi
ciens ſurſuȝ vidit ibi beatā virginē
⁊ ſanctū Dominicū dimittētē deor
ſum cathenam argenteā annuloruȝ
centū qnquaginta intermixtis quin
decim annulis aureis ſplēdidis p
quam multos extraxit beata Ma
ria ⁊ beatus Dominicꝰ vſqȝ ſupra
monteȝ: ⁊ ibi optime recreabantur.
Accurrit iteꝝ ad cathenam dictus
epiſcopus attrahiṫ ⁊ audiuit. Qua
re mei tam facile obliuiſceris iaȝ ſe
cando diſce qꝛ ſine me nunqȝ bene
habebis: ⁊ ſic in ſancto ꝓpoſito fir

miter perſeuerauit: ⁊ cū hoſtibus fa
cilime conciliatus fuit deuotus iſte
epiſcopus vt magis inflāmaret ad
dicendum ꝑ ſe ⁊ ꝑdicandū alijs di
ctum pſalteriuʒ meruit conſolari ꝑ
iſtaʒ viſionē. Uidebat dum dixiſſet
quadā vice in eccleſia pſalteriuʒ ꝙ
angel⁹ dn̄i amicabiliter accepit ei⁹
patriloquiū: ⁊ ponebat illud in col-
luʒ beate Marie virginis quaſi ꝓ
eius torque ornatu. Cui⁹ lapides
mox conuerti vidit in gēmas carbū
culos ⁊ ſaphiros magnos qui illu-
minabant quaſi ſtelle clariſſime to-
tam illam eccleſiaʒ. Et ait Maria
ad angelum. Dic illi epiſcopo iam
capellano meo ꝙ plures tales imit
tat ⁊ per alios imitti procuret. Et
ſic in amicicia mea firmior erit. Qd̄
⁊ fecit: ⁊ in predicatiōe pſalterij hu
ius ſanctiſſimi ⁊ in ei⁹ lectione nun
quā faſtidiri potuit.

Legendum eſt corde recollecto
alioquin magis placet breuiatum.

Monialis quedam deuota ad
m dicendū pſalteriuʒ beate vir
ginis. Poſtea accepit ꝑ obe
dientiā officium quo multum inſti-
gante diabolo tanꝙ̄ mendace pa
treqꝫ mendacij: vt inquit ſacra ſcri-
ptura. tu es mendax ⁊ pater mēda
cij erat multuʒ occupata ⁊ diſtracta
corde tamen dicebat ipſum licet fe
ſtinātér ⁊ corde diſtracto. Cui qua
dam vice coraʒ altari orans appa-
ret beata virgo dicens. Tu neſcis
quid dicis. Non enim cor tuum ē
in te ſicut ſolebat. Sed ſi bene vis
mihi pſallere recollige cor tuuʒ ab
exterioribus. Et ſi non potes dice
re pſalterium dicas ſaltim mediuʒ
Quod ſi adhuc nō potes dicas par
tem quartam vel etiam adhuc mi-
nus. Hoc tamē prouiſo ꝙ habeas
cor tuum in te ab exterioribus retra
ctum. Quid ergo dicaʒ de illis qui
non propter officium habent cor re
tractum: ſed propter vana. Utinaʒ
hi hodie renouentur ad deuote de
cetero dicendum hoc ſaluberrimuʒ
pſalterium.

Legendū ē extra peccatuʒ mor
tale aliquin vas fedum facit abbo-
minabilem cibum qui in eo offert.

Lericus quideʒ adhuc puer
c edoctus ē a matre ſua deuo-
ta quotidie dicere pſalteriuʒ
beate Marie. Quod ⁊ fecit deuo-
te. Mortua itaqꝫ m̄re vidua ⁊ ha-
bitis diuitijs ⁊ libenter ſeductus ē
a conſodalibus vſqꝫ ad fornicatio-
neʒ ⁊ deinde ad incōtinentiam cre
brioreʒ: nunꝙ̄ tamen obmiſit dice
re pſalteriuʒ btē marie. Itaqꝫ quo
dā die cuʒ comeſturus eſſet cū qui
buſdaʒ ſodalibus ſuis. Intrat pri
us cubile ſuum. Ut ante ymaginē
marie dicer et partem eius pſalterij
Quo ſurgēte ab oratione: aſtat ma
ria quaſi virgo pulcherrima offerēs
cibum quem libenter edebat in ſcu
tella turpiſſima ⁊ fetenti. Nā cib⁹
ille ⁊ laux illa erant perfuſe vndiqꝫ
ſtercore humāo dicēs: comede. Et
ipſe libenter inde comederē ſed ſcu
tella nimis feda faciliter appetituʒ

meum auerit. Et maria. Optima ſunt que mihi pſallis: ſed nimis fe dum eſt coꝛ tuuꝫ in qua illa offers. Conſulo fili relinque vitiū ꝛ gratiſ ſimū mihi erit tuuꝫ pſalterium: illa euanuit ꝛ iſte vitā correxit. Nā ma ria audita ꝛ viſa amorē adoleſcētis ad ſe pleniſſime traxit.

Succurrit contra demones co ram Chriſto iudice.

c Onuerſus qdā lꝫ aliqn̄ eēt dure ceruicis: legit tn̄ quoti die pſalteriuꝫ btē virginis. Infirmat⁹ quadā nocte cuꝫ ſolus iaceret in infirmaria rapit᷑ ad iudici uꝫ. Preſentatur aūt iudici xp̄o cir cūſedentibuſ angelis ꝛ apoſtolis ꝛ beata Maria: accuſatur per de mones in multis. ſ. de negligentia circa res conuent⁹ que ſunt res xp̄i de duricia ꝯtra p̄latos ꝛ murmure que ſunt vicē dei habētes: ꝰ fractio ne ſilenti) ꝛ ceteroꝝ ſtatutoꝝ. Tan dem de voluntate iudicis ꝛ accuſa toꝛum ponunt᷑ ꝛ bona ꝛ mala opa eius in ſtatera: ꝛ mala oio p̄ponde rabāt. Et btā virgo miſerta famuli ſui dixit xp̄o. Tu es filius me⁹ ſan guinē quē habes a me habuiſti. pe to vt des mihi vnam guttā: cui xp̄s negare mater tibi non poſſum: tunc maria poſuit in alia ſtatera guttam ſanguinis cuꝫ meritis ſuis ꝛ ſtatiꝫ illa ps inclinata ē vſqꝫ ad terrā. Et demon. O domina nō ē bonum cō tendere tecum. Tamen ne adhuc peccatum maneret impunitum per miſit eum ibi a demonibus in om nibus membꝛis flagellari. Et tunc dixit demonibus: ſatis ē. Et reuer ſus ad ſe dixit abbati que ſibi acci derant. Et poſt triduuꝫ bene muni tuſ eccleſie ſacramētis migrauit ad dominum. Et fuit ſibi dicta flagel lagio pꝛo purgatoꝛio.

Facit non moꝛi ſine eucbariſtia ꝛ diminuit penas purgatoꝛi).

a Lexandra virgo nobilis ꝛ pulcberrima in regno arago nie ad pꝛedicationem ſancti Dominici confratriam pſalteri) be ate virginis marie intrauerat. Sed tn̄ ꝑpter occupationes conſodaliū ꝛ oꝛnatum ſepe pſalteriuꝫ ipſum di cere neglexit. Erāt tunc in eadem ciuitate vbi iſta habitabat duo iuue nes nobiles qui ſinguli eam nimis amabant. ꝛ poſt diuturnum ardoꝛē ꝛ inuidiam pp Alexandrā duelluꝫ aggrediuntur. Res diuine vltionis Sic impetu equoꝝ hij duo filij pdi tionis concurrentes ſe lāceis impe diunt ꝛ multis aſpiciētibus ſe mu tuo confodiun: ꝛ pꝛe amoꝛe haben di hanc virginem ꝛ pꝛe ſuperbia quis alium vinceret ſe mutuo per emerunt. Tunc quidam ſangui nei interfectoꝛum vero eam crudeli ter vulnerauerunt. ꝛ cuꝫ illa crebꝛo confeſſionem peteret vnus eoꝛum ne eos accuſaret: caput eius pꝛeci dit ꝛ in puteum vicinum pꝛoiecit. Res miranda. Beatus Domini cus tunc abſens rem omnem in ſpiritu cognouit. Et ammonitus a beata Virgine poſt dies centum

quinquaginta ibat ad puteum ⁊ in
virtute dei: ⁊ obediētia btē Marie
a qua miſſus fuerat Alexādrā euo
cauit. Res ſtupēda. Caput buicijs
angelicis paulatim multis aſpiciē-
tibus aſcendit ⁊ ſic recēs adhuc ap
parebat vulnus quaſi hoc die ibi ſu
iſſet eiectū. Et aſpiciens affectuoſe
ſanctū Dominicū cum gemitu ait.
Confiteri pater cupio. Facta ergo
mox optime cōfeſſione ſacram pce
pit cōione3. Et multum ꝯgratulās
btō viro ꝙ eā prius cōuertit ad con
fratriam pſalterij beate Marie vir
ginis. Et interrogata ab eo de his
que ſibi poſt mortē acciderit. Tria
notabilia rn̄dit. Primū ꝙ merita
ꝯfratrie ſic ſibi mirabiliter profue-
runt ꝙ per ea meruit gratiā vere cō
tritionis in morte ſine qua pp mul
ta ſua peccata dānanda fuiſſet. Se
cundo ē ꝙ decolata a demonib⁹ mi
rabiliter fuit territa eorum nimis ⁊
aſpectu: ſ3 p beatā Mariā fuit dul
citer deffenſa: ⁊ in vita corporaliter
pſeruata. Tertio ꝙ pp duoꝝ illoꝝ
interfectorum occiſiōe3 debuit puni
ri annis ducentis: ⁊ pp vanū ſuum
ornatū p qō multos fecerat pecca-
re fuerat punienda annis quingen
tis: ſed tñ ſperabat ſe citius liberan
dam pp participatione3 confratrie
pſalterij Marie. Et poſt dies du-
os quibus ad multoꝝ edificationē
⁊ ſingularem conſolationem eoꝝ q
erant ð confratria honorifice caput
cum corpore ſepelierūt. Quid plu-
ra. Poſt dies quindecim apparuit
beato Dominico tanq̄3 ſtella fulgi
da: ⁊ duo ſibi dixit. Primo ꝙ fecit
ſibi legatione3 ex parte aīaꝝ q̄ ſunt
in purgatorio: que rogabant eū om
ni poſſe. quatin⁹ eoꝝ amici ⁊ parē-
tes viuētes eos poni in pfata cōfra
tria facerent quatinus fierent parti
cipes de eoꝝ meritis ſicut ⁊ viuen-
tes: de eorū3 pijſſima miſericordia.
Promittebantq3 ſe vicem in glo-
ria in millecuplo amplius ꝑ eis vi
uentibus orando quā ipſi viuentes
oraſſent ꝑ ipſis defunctis. Scd̄m
ꝙ nouit ſanctos ⁊ angelos multos
letari de hac confratria. Et de⁹ vo
cat ſe eoꝝ patrem ⁊ Maria virgo
ſe dicit eorū matrē. Quib⁹ dictis di
ſparuit: ⁊ felix eternaliter manet.

Contra recidiuātes de meretrice
cōuerſa ⁊ recidiuante: ⁊ iteꝝ perfe-
cte p beatā v̄ginē ⁊ beatū Dn̄icu3
ad penitentiam reducta.

In Florentia ciuitate tuſcie
fuit mulier queda3 nomine
Benedicta diues ⁊ formo-
ſa: que in annis adoleſcentie a parē
tibus ſuis ita tenere diligebatur ꝙ
eam ad queuis libita ſine correctio
ne ⁊ informatione ire permiſerunt.
Que proh dolor poſt inhoneſtas
choreas ⁊ crebra conuiuia deuenit
ad corruptelas varias amoris ⁊ im
pudiciciarum: ⁊ deinde facta eſt la
queus publicus diaboli in perditio
nem plurium animarū. Predican
te autem ibidē ſancto viro dei Do-
minico conuenit preamiratione do
ctrine eius vel ſignoꝝ omnis ſexus

⁊ etas ⁊ inter omnes etiaꝫ hec pec
catrix p̄fata benedicta. ⁊ ecce dedit
deus voci iſti dei vocē virtutis: ⁊ pe
netrauit ſermo cor a diabolo poſſeſ
ſum: ⁊ iuit finito ſermone ad virum
dei petens cōfiteri ⁊ oſtendit ibi vi
am ſalutis. Gaudet ſupra modum
amantiſſimus animaꝝ de tali rapi
na ablata diabolo. Audiuit. n. d vo
ragine pulchritudinis ⁊ libinis eiꝰ
qua aīas perdidit plurimaſ. Et de
dit ei crucifixum ꝓ ſponſo ⁊ amico
⁊ Mariā pro matre ⁊ conſolatrice
⁊ ait. Vis orē pro te vt deus te po
nat ad illum ſtatū in quo peccata p̄
terita abluas ⁊ a futuris p̄ſerueris.
maxime inqt hoc opto. Orante pro
ea viro dei demones corpus eiꝰ in
trantes ſic vexabant q anno toto li
gari tanqꝫ obſeſſam oporteret pijs
hominibus ſup hoc deum laudan
tibus ⁊ carnalibus eiꝰ amaſijs con
fuſis ⁊ gementibus. Poſt annum
eam viſitans flebiliter illa petit. vt
ei manus ꝓ liberatione imponat.
Ora cruce ſignat manū imponit de
mones fugauit monet nimis caue
re a recidiuo. Iniungit ꝓ penitētia
quotidie dicere tria pſalteria quati
nus illa dulcia vocabula. Jheſus
⁊ Maria crebriuſ nominata macu
lata labia purgarent ⁊ Marie pu
ritas ⁊ xp̄i mortis acerbitas ⁊ his
orationibus memorata cor eius ſa
lubriter occuparent res dolenda.
Reddita ſanitati impetitur a prio
ribus amatoribus vincitur cōcupi
ſcentijs recidit ꝓfundius q̄ꝫ prideꝫ
ceciderat. Plandit ſathan infernꝰ
gratulabaᷓ q ſanguis xp̄i in tot aīa
bus fruſtratur qui inferno imittunᷓ
Nunciatur dolendum damnū ani
marū amantiſſimo Dominico. Ac
currit apportans in aīo. ſ. oleū ⁊ vi
num ⁊ territis amaſijs qui cū ea in
domo lenocinabanᷓ trahens eā ad
partem hoc peregit q mox eum ad
eccleſiam ꝓ reconciliatione in con
feſſione facienda ſequereᷓ. Confeſ
ſa itaqꝫ flebiliter accepit penitentiā
quotidie trinū beate Marie pſalte
riuꝫ aſſenſitqꝫ vt pro nephādis pec
catis. ſ. adhuc vno anno vt prius a
malignis vexaretur. Factumqꝫ eſt
ita ſic tn̄ q quando dicta aue Ma
ria diceret: quieta a vexatione huiuſ
modi permaneret. Vt autem a reci
diuo ſecundo premuniretur oratiōe
beati Dominici rapitur ad iudiciū
oſtenditurqꝫ ei liber ingens ⁊ cogi
tur legere que mala fecit contra de
um omnipotentem ⁊ celeſtem curi
am ⁊ cum flens recuſaret tandeꝫ le
git in vita quot animas virorum in
ferno immerſit quot feminas ſcan
dalizauit ⁊ cetera mirabilia. Excla
mauitqꝫ ve mihi q nata ſum. Ve
ve parentibus qui me non docue
rūt. Ve autem iterum ⁊ tertio his
qui me ſeduxerunt. Vtinam totus
mundus in libro iſto legeret: nunq̄ꝫ
de cetero peccaret. Aſtans ante ei
dem in viſione beatus Dominicuſ
ꝯſuluit vt beate virgini ꝓ interceſ
ſione ad genua procideret. Que hꝰ
faciens dixit. O dulciſſima domi

na regina miſicordie miſerere mei
maledictiſſime peccatrici. Et filius
placatus precibꝰ matris dedit pec
catrici tempus penitendi. Alia vi/
ce audiens miſſam quã legit ſanctꝰ
Dominicꝰ nimis timorate cogita/
uit de libro mortis p̄fato quomodo
illũ melius deleret ⁊ mox a ſe rapi
tur ⁊ aſtat ei virgo Maria porrigẽs
ei ſeptẽ flores pulchros qbꝰ dictuȝ
librꝝ ↄfrigaret ⁊ oẽm ſcripturam ſic
deleret. Et pꝰ libro ſcriptum erat li
teris aureis. Memorare grauitatis
peccati ⁊ in hoc erga te miſericordi
am dei: hoc ſic intellige ⁊ rumina fi
lia. Tanta ẽ grauitas minimi pec/
cati mortalis ꝙ ſi ego ⁊ ſancti oẽs i
celo exiſtentes ſemel peccaremus
mortaliter licet impoſſibile mõ no/
bis ſint in ipõ eodem mométo eter
naliter etiam ſine ſpe venie cõſequẽ
de damnaremur. Exẽplũ ſit tibi lu
cifer cũ innumereris angelis. Tu
itaqȝ filia attẽde q̄ȝtũ debeas gratu
lari ꝙ te nondum damnauit ⁊ tñ fe
ciſti multa grauia ⁊ ſepius peccata
mortalia cõmiſiſti ⁊ es vilis creatu
ra dei in cõpara iõe angeloꝝ ⁊ om
nium noſtꝝ in celo. Sint ergo pec/
cata tua magna occaſio laudandi ⁊
diligẽdi deũ ⁊ maxima fortitudo cõ
tra recidiuũ: tunc illa per gratitudi/
nem comploſis manibus flebat ve
niam petens. Deinde dulcis Ma
ria protulit ſecũdũ lilium cõtinens.
hec verba. Memorare innocentiſ/
ſime mortis xp̄i ⁊ ſanctoꝝ peniten
tias attende. In tantum .n. deꝰ pa
ter odit peccatuȝ ꝙ potius voluit di
lectiſſimũ filium tradere in mortem
amariſſimam q̄ȝ vnicum peccatum
a ſe impunituȝ dimittere: imo ab in
ſtante cõceptionis ſue in vtero meo
videlicet ad mortem incluſiue om/
ni inſtanti pro te fuit in tot anguſtijs
mortis quot tu offendiſti peccatis.
Uide inſup oẽs ſanctos ab initio
mundi vſqȝ adhuc quãta paſſi ſunt
q̄ȝ ſibi ipſi dura intulerũt: ꝓ haben
da remiſſione peccatoꝝ. Tu vero
feciſti multa ⁊ grauia peccata ⁊ q̄ſi
nihil perpeſſa es vel te pro his affli
xiſti. Et fuerunt hec verba filij i cor
de benedicte ſicut penetrantia tela.
Tertiũ lilium hec preferebat v̄ba.
Memorare punitiõis primi homi
nis ⁊ oium iuſtorum peccantium.
Ob hoc .n. lȝ forte paruum videat
peccatuȝ expellitur de ameniſſimo
paradiſo ⁊ ipſe cum ſua poſteritate
morte punitur in ſuper varijs cala/
mitatibus corporis. ſ. frigoris famis
⁊c. Nõne aiaduertis acerbiſſimuȝ
peccatum auaricie mali diuitis La
zaro micas que cadebant de men/
ſa petenti nullo modo ipſi compati
qui tandem mortuus ẽ ⁊ ſepultus i
inferno: Lazarus vero in paradiſo
maximo tormẽto peniſqȝ inumeris
cruciabatur. Et ione predicationeȝ
ciuitate niniue qui quaſi inſenſatus
per vias theatra ⁊ vicos clamabat
ante triginta dies ⁊ niniue ſubuer
tetur propter deteſtationem peccati
cõmiſſi. Omnia itaqȝ hoc corde af/
fectuoſo p̄meditare videas puniri

h⁹ primi hoīs peccatū ⁊ tu tn̄ etiā eſſes punienda grauius q̄ȝ Adam qꝛ multuȝ peccaſti ⁊ ſepi⁹. Et qualem putas eternaliter habebis ſuſtinere penam pro peccatis tuis cum temporaliter tibi nullā infligis nec magnam tibi adeo infligi experiris Uide diluuium vniuerſale pro peccato luxurie. Uide quot peccata q̄ſi infinita propter obdurationeȝ exiſtentium in peccato: etiam quantuȝ deteſtabile ⁊ odioſum peccatum ſit deo: patet quia dominus precepit Abrahe vt proficiſceretur a quinqȝ ciuitatibus: ⁊ ſi quos peccato non imbutos inueniret veniam eis concederet qui reſpondit non inuenio. Conſidera hoc totum ſub euerſione ſodome vbi ⁊ paruuli ⁊ iumēta ſubmerſi ſunt etiā pro luxuria. Uide quot perierunt in deſerto cum Moyſe ⁊ Aaron propter peccata murmuris. ⁊ cetera. contra deuȝ ꝓpter eiectioneȝ terre in qua pharao eos poſuerat: ſcilicȝ in vna parte regni ipſius Joſeph poſtulāte. Tūc illa ſic intuſ angebatur ꝙ pre copia lachrymarum loqui non poſſet.

Quarum etiam obtulit lilium hec habens monita. Memorare quomodo es ad fidem chriſti vocata ⁊ tot regna gentium ⁊ iudeorum non ſunt a chriſto tacta ⁊ adiecit hec verba ſic declarare dicens. Quot regeſ duceſ nobiles pulchri ingenioſi fortune ⁊ nature donis ornati vtriuſqȝ ſexus. Inſuper innumerabile quaſi vulgus cum illis in errore gentilitatis aut iudaiſmi aut turcoruȝ relicti ſunt in errore fidei ⁊ corruptione viciorum qui forte aliquando ieiunant: elemoſinas dant: ⁊ cetera. ⁊ ſunt omnes eternaliter damnandi ⁊ filij ire dei. Tu vero miſerabilis perſona ⁊ turpiſ peccatrix a deo ad veriſſimam ⁊ ſolam ſalutarem fidem vocata es ⁊ ad gratiā dei poſt recidiuum reſtituta. Quid pro hoc deo poteris reddere laudis honoris ⁊ dilectionis. Cogita ⁊ recogita ꝙ predictum beneficium eſt maius q̄ȝ ſi tibi deus daret omni die virgini quatuor montes aureos. Tunc illa hec audiens pre contritione ſpiritus ⁊ pre verundia recidiui ſui quaſi exanimiſ efficit̓. Quitum proinde oſtendit hec habens monita. Memorare penas temporales peccatoribus inflictaſ. Et domina piſſima h⁹ ſic d̓clarauit. Patitur acerba ⁊ magna cayn pro fratricidio. Cam pro patris ridiculo. Saul ꝓ inobilij ⁊ auguris oraculo Dauid ꝓ adiutorio. Et exemplis biblie quanti ſuſpenſi ſunt pro paruo furto. Itē iugulati exuſti interfecti ꝓ luxuria ⁊c̄. Tu vero quāta feciſti talia ⁊ nihil adhuc tēporaliter paſſa es. Et vt occulta ſcias hodie ſubito moriet̓ quidam miles ꝓpter peccatum cōmiſſum cuȝ ſuo ſcorto. Item quatuor in hoc oppido vnuſ ciuis quia filios ſuos parum correxit: vnus curatus eccleſie quia fuit negligens circa oues ſcilicet precipue in earuȝ audiendis peccatis ⁊

ibi inſtruendiſ. Unus religioſus q
non habuit firmum ꝓpoſitū viuen
di ſemꝑ ſm ſtatuta ꝛ regulā ſui or/
dinis. Ad hoc ꝓpoſitū quilibet re
ligioſus tenet ſub periculo peccati
mortalis: quart⁹ ſacerdos q nimis
vagabūde ꝛ male perſoluit diuinuꝫ
officium. Et hi quatuor ex vno iſto
opido damnabunt hodie. Itē ho/
die due ex ſociab⁹ tuis a mecchis i
luxuria iugulabunt ꝛ eternaliter dā
nabunt. Hodie ēt puer ſubmerge
tur ꝛ damnabitur in hiſpania q an
noꝝ octo exiſtens cū ſorore ſua for/
nicatus eſt q ꝛ ſi opus nō cōpleuit
tamen inchoauit. Penſita nunc fir
miter ꝛ crede ꝙ multi ſunt eternali
ter dānati qui multominus pecca/
uerunt q̄ꝫ tu. imo quidā ꝑ vno pctō
mortali. Quid ergo reddes ei qui ti
bi vſqꝫ adhuc pepcit? Qd ſi illi poſ
ſent habere ſtatum ꝛ tempus peni/
tendi qd tu iam habes qn̄o putas
peniterent. Humilia ergo ſemper
ſpiritū tuum ſub omnipotēti deo et
ēt ſub hoibus conſiderans ꝙ mul/
ti ſunt eternaliter damnati te melio
res ſaluo tamen ſtatu. Plus ergo
dedit tibi deus expectans te ad pe
nitentiā q̄ꝫ ſi tibi dediſſet tot mun/
dos plenos gemmis ꝛ iaſpidibus
quot ſunt ſtelle in celo. Tunc fini/
ta miſſa acceſſit ad eam beat⁹ Do/
minicus ꝛ pleniſſime eā ſanauit. ꝛ
ſic illa in ſancto ꝓpoſito quotidie ꝓ
fecit ad edificationē toti⁹ ciuitatis.
Et ipſa pſalteriū btē virginis dice/
re rogauit ob gratie ſibi impenſe li/
berationem ꝛ ſanitatis ſibi tradite
erogationē ꝛ oēs pctōres cuiuſcūqꝫ
ſex⁹ ꝛ etatis ꝛ iuſtos ſimiliter. Ui/
dit hec bn̄dicta btm̄ Dominicū ac
cedentem ad celebrandū quaſi p̄fe
renteꝫ ſtigmata paſſionis xp̄i in cor
pore eius ſpineā in ſuꝑ coronā i ca
pite ſuo virgineqꝫ Mariā cū mul/
titudine angeloꝝ aſſiſtētē ei. Poſt
conſecrationē vero ſanctiſſimi ſacri
ficij apparuit xp̄s viſibiliter ſuꝑ al/
tare extenſus in magna cruce cū oi
bus inſignibus paſſionis ſue ſtilla/
batqꝫ ſuꝑ eum abundantiſſimū ſan
guineꝫ ꝛ eū ſibi perfecte configura
bat: deinde vidit a dextris illius li/
brū candidū grandē ſꝫ nondū ſcri/
ptū ꝛ dixit ei xp̄s. librū iſtū mortis
tue eterne mundaſti ꝑ cōfricationē
quinqꝫ lilioꝝ tibi oſtēſorum cū inū
dātia lachrymaꝝ tuaꝝ. Iā ſcribe
in eodē lr̄as albas munde vite quo
tidiane lr̄as rubeas in oī pacientia
aduerſitatuꝫ tuaꝝ tā in corpore tuo
q̄ꝫ in fama ꝛ ſubſtātia memorās ꝑ
tunc paſſionis mee cōſummate lr̄aſ
etiā aureas ibi ſcribe feruide carita
tis gemine. Memor bn̄ficij voca/
tionis tue ꝛ cōſeruationis ab infer/
no q̄ merueras. Uidit ēt ꝙ beata
Maria partē hoſtie ꝛ ſanguiniſ ac
cepit ꝛ cum beato Dominico fami
liariſſime cōmunicauit eundē iuuāſ
cū veſtes exueret ſacras eū ꝯſignāſ
iocundiſſima facie diſparuit. Inſu
per dixit eidē bn̄dicte quadam vice
beata Maria ꝙ tunc libꝝ p̄dictuꝫ
litteris albis cōſcriberet qn̄ pſalte/

rium beate virginis in memoriam xpi ɔceptionis natiuitatis ⁊ vite de uote diceret. Tūc vero lr̄is rubeis cōſcriberet qn̄ vnū pſalterium i me moriam paſſionis eius reuolueret. Tunc vero aureis qn̄ vnū in laudē oiuꝫ ſctoꝝ ⁊ ſingulariter ſuoꝝ aduo catoꝝ diceret ⁊ in memoriam ⁊ lau dē xpi reſurrectionis aſcenſionis ⁊ miſſionis ſpūs ſci: ⁊ in gratitudine ſacramentoꝝ eccleſie quib⁹ quoti die reficimur ⁊ mundamur. Nota multa dicta extracta ſunt ex legēdiſ fratris Thome de tēplo q fuit hy ſpanus ⁊ ſocius btī Dominici. Et ſunt nuꝑ per reuelationē xpi ⁊ btē virginis confirmata cum ſignis ma gnis ⁊ portētis a deo 'vt ipſa domi na nr̄a viſibiliter deſponſauerit illū cui iſta reuelauit oſculūqꝫ virgineū ſibi impͥſſit ⁊ maximiſ gratijs deco rauerit. Et ſic ei familiaris fuit ꝙ nunquam fuit viro ſuo mulier ſicut xp̄us ⁊ virgo Maria frequentius fuerunt p̄fato ſic deſponſato. Et de oibus his fineꝫ ſub iuramēto fidei ſancte trinitatis teſtimoniū ꝑhibeo ſub periculo oīs maledictionis mi hi infligende in caſu quo deficio a veritatis tramite. Propterea ɔuer timini a via veſtra mala ⁊ redite ad xp̄m ⁊ virgineꝫ matrē noſtrā Ma riā ꝑ pſalterium diuiniſſimū qm̄ vt nuꝑ reuelatū ē tꝑibus iſtis ab ipſis eoꝝ voluntas ē vt p̄dicet̃ doceatur ⁊ ab oibus dicat̃ contra oē malum ⁊ ꝓ omni bono acquirēdo. Signā ter contra mala toti mundo in ꝓxi mo iminentia niſi adſit in populis pnia. Propterea oēs laudate eā i pſal⁰ decē cordarū.ſ.dicēdo qndeci pr̄ nr̄ ⁊ cuilꝫ pr̄ nr̄ addendo decem aue Maria: qui ſunt numero cētū ⁊ quinquaginta: ſicut ſunt centuꝫ ⁊ qnquaginta pſalmi in pſalterio da uitico. In quib⁹ oibus dulciſſima virgo Maria fuit p̄ſignata. Quod nobis cōcedat Jheſus xp̄s Ma rie ⁊ dei filius amen. Itē creditur hec de deſponſatione frater Alan⁹ de ſeipſo dixiſſe vir humilis ⁊ ſapi entia dei plenus.

Tres ſorores parabant beate Marie veſtes circa feſtum purifi cationis eius.

t Res ſorores ſm carneꝫ ſta tuerūt ſimul habitare ⁊ deo ſeruire in caſtitate ⁊ contem ptu ſeculi. Confeſſor vero earū vir deuotus circa natalem domini hor tabatur eas ad p̄parationem plene domū conſcientie purgando ⁊ ean dem quotidie quaſi quinquaginta roſis ſalutationem angelicaꝝ deuo te reſpergendo ſpondens eis nouā gr̄aꝫ ⁊ ſpālēꝫ viſitationē i natiuitate paruuli regis. Et fcm̄ ē qđ hortat⁹ ē ⁊ qđ ſpopondit impletū in die ve ro ſancti Stephani eaſdeꝫ monuit vt circa purificationē v̓ginis Ma rie pararent eidē palliū cū taberdo ⁊ tunica precioſis ⁊ ceteris pedum ⁊ capitis eius operimentis fieretqꝫ illud per tres quinquagenas quaſi pro tribus dictis indumentis ⁊ cū quindecim pater noſter quaſi ꝓ ca

pitis ornamentis ⁊ membrorum re
liquoꝝ allegans illud qđ de ea ca-
nit eccleſia. Vidi ſpecioſaȝ ſicut co
lumbā aſcēdentē de ſup̱ riuoſ aqua
rum: cuiꝰ ineſtimabilis odor erat ni
mis in veſtimētis eiꝰ. Dixit aūt ve
ſtium eiꝰ eſſe odorē in orōnibꝰ nr̄is
quas offerimꝰ ad honorem eiꝰ: ⁊ vt
magiſ eas aſcēderet ad frequētatio
nem angelicaꝝ ſalutationē duo ſpo
pondit emolumēta. Primū erat fa
uor ⁊ amicitia beate Marie ſancte
ēt trinitatis ac totius curie celeſtis
dicens ꝓ ſimilitudine dictis tribus
ſororibus. Nōne o filie ſi quis ma
tri veſtre puerpere ingreſſure in tē-
plū dei die quadrageſimo ꝓpinaret
indumēta noua ⁊ bene aptata gr̄aȝ
eius haberet ⁊ nihilꝰ mariti eiꝰ pa-
rentum eius ⁊ filiorum eius. Re-
ſponderūt multā omnino. Sic iſtđ
exercicium de cōficiendis veſtimen
tis Marie ſpūalibuſ eſt gratuȝ ipi
virgini patri deo cuiꝰ ipſa eſt ſingu
laris filia: filio cuius eſt ſponſa ſpi
ritui ſancto: cuius ipſa eſt habitatio
⁊ celeſti curie quarū eſt mater. Cui
dicunt. Monſtra te eſſe matrē. Se
cundo inducebat ſic. Si nos eā ad
eius placitum veſtiemus ipſa nos
tanq̃ȝ prediuites ⁊ non ingrata ve-
ſtiet indumentis virtutuȝ in tempo
re ⁊ gloriaruȝ in eternitate. Imple
tur itaqȝ qđ monuit: expectat ⁊ qđ
promiſit. Senior itaqȝ feruentiꝰ pa
rat quotidie veſtimentū cogitās ma
gnitudineȝ dn̄e veſtiende. Media
quoqȝ dat operam huic ſacro operi
Iunior vero in ānis aliqualiter ad
huc diſſoluta legit qdem qđ cetere
ſed ſupꝼicialiter ⁊ tepide. Et ecce
dignationē virginis Marie dormi
entibus his tribus in nocte purifi-
cationis Marie ingreditur dormi
torium cuȝ lumine ⁊ odore optimo
regina celi duabꝰ comitata pediſeqſ
ornatiſſimis. ſ. Catherina ⁊ Agne
te. Veſtis aūt Marie erat inſcri-
pta ornatiſſime litteris aureis vltra
modum veſtiū aliarum mulierū: ita
vt intellectu humano comprehen-
di non poſſet: Aue Maria gratia
plena ⁊c̄. Acceſſit autem ad lectuȝ
ſenioris dicēs. Aue filia aue. Nūc
reſoluto ſepius me ſalutantē ⁊ grāſ
ago de veſtimentis que mihi para-
ſti. Reſpondit o dn̄a omni laude
es digniſſima: et a me ⁊ ab oī mun
do ſalutari ſufficit mihi gratia tua ꝓ
omni quod ꝓ te potui ⁊ adhuc po-
tero. Et cū Maria eam benedixiſ
ſet acceſſerunt ad ſororem iſtaȝ me
diam predicte pediſſeque Marie
dicentes. Aue ⁊ a nobis ſoror no-
ſtra quia ⁊ nos veſtiſti cū hanc do-
minam noſtram veſtiſti: ⁊ ſic ſecute
ſunt reginam ⁊ ſimul diſparuerunt.
Poſt horam apparuit domina no
ſtra ſine dictis pediſequis in veſte
viridi ornata quidem ſed ſine auro
aut fulgore ſalutans ſororē mediaȝ
⁊ gratiam agens de impenſo veſti-
tu. Que triſtis ait. O domina nunc
ſtatim apparuiſti ſorori mee in ve-
ſte multo clariori ⁊ cum pediſeqs.
Reſpondit maria dicenſ. Ita filia

Jlla enim p̄cioſioribꝰ induit ⁊ baſ
v̄gineſ ſua deuotiōe inuitauit. Tūc
illa flens ait. Jgnoſce mihi o dn̄a
⁊ da vite inducias ⁊ parabo āno ſe
quenti cultiores. Fiat inquit maria
Poſt horam vero apparet minori
vilibus pāniculis veſtita quaſi ſac
co intus tn̄ fulgida. His inq̄t O
filia me veſtiſti in purificatiōe mea
quare tibi grās ago. Tūc illa nimiſ
verecundata ait. Vidi inquit veſti
mēta pulchra q̄ tibi fecerūt ſorores
mee. Et ego viles nimis feci. Sed
ignoſce mihi ⁊ da vite induciaſ ⁊ ſa
tagam ad moduꝫ ſororis mee ſenio
ris. Fiat inquit ⁊ diſparuit viſio.
Narrauit aūt hec iuuenis confeſſo
ri ſuo cuncta que viderat cuꝫ multa
triſticia. Et ortatus eſt eā ad potio
ra: Anno reuoluto rurſus parant ſe
vt olim edocte fuerant. Et ecce in
nocte purificationis venit iteꝝ bea
ta virgo cum dictis pediſſequis in
veſtitu quo apparuit olim ſorori ſe
niori: ⁊ habebat domina ⁊ eiꝰ pediſ
ſeque ſingulas coronas in manibꝰ
⁊ ſigillatim obtulerunt eis dicens.
Jā ſecuras vos reddo de regno fi
lij mei: ſed cras introducemini. Et
reſponderunt dicentes. Paratum
cor noſtrum o domina: paratuꝫ cor
noſtrum. Et ſic diſparuit viſio. Et
exultauit ſpiritꝰ eaꝝ tota nocte ꝙ ca
ro earum immutata ad egritudineꝫ
Accerſentes autem confeſſorem ſu
um dixerunt ei gratiarum actiones
de bona informatione ⁊ narrauerūt
ei viſionem. Et ille petijt fieri me
moriam ſui coronam ſponſo ſuo.
Poſt completorium iterum venit
illuc maria cum dictis pediſſequis
cū claritate ⁊ odore ineffabili ⁊ ſin
gule tres veſtierūt ſingulas veſte cā
dida. Et angeli cantabāt ad ſingu
las exultanteſ. Veni ſponſa chriſti
accipe coronam quam tibi dominꝰ
preparauit in eternū. Et confeſſor
plures ad meliora prouocauit earū
exemplo: quia vt inquit philoſophꝰ
quod fama famat: non omnino de
perditur. Similiter Virgilius. Fa
ma paſſim volat per montes ⁊ fo
ueas. ⁊ cetera. Et Paulus quoqꝫ
inquit. Verbuꝫ dei ſeminatū vbiqꝫ
perfuſum plures ad bene viuendū
⁊ ſalutem aīe reuocat.

Exemplum de pſalterio beate
virginis conſolatoriuꝫ contra aridi
tatem mentis in oratione ⁊ credit
accidiſſe venerabili magiſtro Ala
no ordinis predicatorum. Nam il
le iſtud dictauit.

i Immenſe pulchritudiniſ ⁊
infinite dulcedinis beata vir
go maria ſuum addidit viſi
tare ſponſum infra octauas quaſdā
ſanctorum omnium. Cuius infini
ta videbatur pulchritudo adeo mi
rabilis: ⁊ omnis mundi pulchritu
do huic comparata videretur pictu
ra ſola vel vmbra veritatis. Tan
teqꝫ fuit ſuauitatis ⁊ gratioſitatis
i eiꝰ aſpectu v̄gineo tāqꝫ ꝓfundita
tis i colloqo vt oēꝫ exiſtimationem
hominū penitꝰ excederet mortaliū.

Cumq3 iam prefact⁹ ſponſus mul
tis iā elapſis ante a dieb⁹ ſatis va‑
gabunde officiu3 pſalterij dixiſſet ⁊
de hoc ſupra modū doleret qm̄ i im
menſu3 triſtabať de iſto q̄ attēte ⁊
ſapide dicere illud nō valeret. Eſti
mabat aūt ipſum pſalteriu3 nihil ſi
bi ꝓdeſſe cū ad ipſu3 nō poſſet at‑
tendere ſingulariſſime ex demonu3
ꝑ maxima temptatione q̄ tota men
te q̄3plurimum erať obtenebratus.
Hunc igitur dn̄a noſtra trepidāte3
⁊ de eccleſia fugere volentē alloqui
tur dicens. O dulcis fili ne fugias.
Illicoq3 tunc diuina virtute pedeſ
tanq̄3 fatigati eius terre inſeparabi
liter adheſerunt. Rurſuſq3 dn̄a ad
eu3. Si de me ⁊ meis puellis dubi
tas ſigna cunctas quas mecū videſ
pn̄ellas ⁊ ſi quidē a maligno ſum⁹
fugiemus ſinaūt forti⁹ ſtabimus ⁊
clarius tibi aſtabim⁹. Qd hoc fecit
ſupra ipſum ⁊ cūctas ei⁹ dn̄as ma
gnā crucē trinitatis faciendo deuo
tiſſime ⁊ oī fide qua potuit. Quib⁹
peractis domina ad eum ait. O fili
nō iam dubites. tua. n. ſum ſponſa.
ſciaſq3 nō ſine tentatiōe in hoc mū‑
do poſſe viuere. Nā nec ego nec fi
lius meus aut alij ſancti hoc habui
mus qnimo te prepara ſub armis
fidei ⁊ pacientie ad varia pluſq3 vn
quā ſuſtinendu3 tentamenta. Nec
enim te elegi vt pigriteris ſ3 vt bel‑
la mea tanq̄3 inuict⁹ miles ꝓlieris.
Et ꝑ āpli⁹ n̄ te terreat ariditas tue
mētis quā me volēte qbuſdā dieb⁹
paſſus fuiſti. Hoc. n. debes capere
ſuppliciū ⁊ dei flagellum in penitē‑
tia3 ꝓ tuis pctīs ⁊ ad promotione3
paciētie atq3 v̄tutis ⁊ ꝓ ſalute viuo
rum ⁊ defunctoꝝ. Nō. n. corā deo
minoris eſt meriti illā mentis aridi
tatē ⁊ offuſcationē pati q̄3 corpora‑
lē ſuſtinere infirmitatē aut magnu3
pro deo ſubire laborē. Et hoc dum
hō faciat qd in ſe eſt ad hoc vt attē
te ⁊ deuote oret ⁊ mediteť. Et iſtd
o dulcis ſponſe ſignis iſtis tibi oſtē
do. Nā medicina eiuſdē virtutis ē
cū capitur a ruſtico illā ignorante ⁊
a medico illā ſciēte. Similiter vinū
non minoris ē virtutis in ore mulie
ris ſimplicis vł ignorātis q̄3 in ore
magne domine ipſius agnoſcētis ꝑ
fectam potentiam. Per ampliuſq3
ſol ⁊ aſtra nō minorē habent effica
tiam ſup imperitum aſtrologū q̄3 ſu
pra maximū mūdi aſtrologū. Nec
lapis p̄cioſus minoris eſt virtutis i
manu ruſtici eius poſſe neſciētis q̄3
in manu ſummi lapidarij. Nec ēt
flores fruct⁹ aurū ignis ceteraq3 hu
iuſmodi minorem hn̄t efficatiā in ꝑ
ſonis ipſa ignorantib⁹ q̄3 imꝑfecte
illa cognoſcentibus. Et ita eſt o fili
de orōne dicta ex bono corde. ⁊ for
te quāuis in attēte ⁊ aride. Nō. n. ē
talis minoris fruct⁹ q̄3 in illis q at
tente orāt quinimo aliqn̄ eſt maio‑
ris ſm menſuram maioris difficul
tatis ⁊ reſiſtentie amplioris ⁊ cona
minis. Oratio ē enim dei medicina
⁊ ē vinū cōſolationiſ. ſol eccleſie cā‑
pus florum. lapis precioſus. dena‑
riuſq3 regni. Jccirco ne turberis o

filli de huiuſmodi ariditate mentis
ſed magis porta hāc cū paciētia ſci
toqȝ q̄ ꝓ qualibet oratiōe tali tu ſu
ſcipis medicinā amarā vitā cōferē-
tem ſolē gratie vinū diuine ſapiētie
ſertūqȝ floꝝ angelicoꝝ ꝛ dyadema
lapidū p̄cioſoꝝ. Addiditqȝ dn̄a il-
lud pulchrū exēplū dicens. Si que
eſſet mulier q̄ h̄ret tres filios. vnuȝ
bene loquentem. aliūqȝ valde trun
cate ꝛ imperfecte. ꝛ pluſqȝ in dimi
dio balbucitantē. Tertium aūt duo
rum menſiū nec oio loquentem nec
intelligentem: ſȝ tm̄ vagitibus ſuas
paſſiones indicanteȝ. Nunqd illa
mater trib⁹ his filijs ſuis petitiōes
audiuit ꝛ intelligit eiſqȝ ꝓ poſſe ſub
uenit. Quinimo nō loquenti nec in
telligenti magis compatit̄ ꝛ eius ꝑ
ampli⁹ miſeret̄. Et ita o dulcis ſpō
ſe q̄ deus oēs orōnes attendit duȝ
bona tm̄ intentione ꝛ forti aio orant
quāuis qđ orant nō intelligant ſic̄
ſunt ſimpliciani. Propterea ſanciſ
ſimi heremite ꝛ plurime moniales
ac ſancti multi ſic orabant. ꝛ nihilo
minus exauditi erāt. Nullus ergo
moueat̄ imposterū ad vitādū pſal-
terium meū ſi ipſum attēte orare nō
poſſit. Solū. n. ad ipſum benedicē-
dū ꝑintendant nullo malo ſuſcepto
ꝛ ego ꝓ eis attendā ꝛ fructū eis cō
feram. Ita. n. bene vadit romā qui
nō aduertit ad viā ſicut ille q̄ ſemꝑ
attendit ei dū in principio vie inten
derit: ꝛ ꝯſcientibus viam ambula-
uerit. Itaqȝ ēt bn̄ creſcit ſemē agri
ſeminatū ſiue p̄rfamilias cogitet de
illo ſiue nunq̄ȝ. Ita eſt in ꝓpoſito
de orōne ꝑpoſita ſemꝑ intentiōe bo
na ꝛ ꝑfecta ſine intermedia negligē
tia. Uerū vt attētius de cetero ora-
re poſſis articuloſ paſſiōis filij mei
pro pſal° eius diſtincte tibi nūc pā
dam prout dn̄s Jeſus xp̄s ſemel
beatiſſimo Dn̄ico viſibiliter reuela
uit ſimul cū viſione admirabili to-
tius eius paſſionis atqȝ cū miracu
loſa eiuſdē paſſiōis in dominica ſu
ſceptione cū oibus articulis hoc ēt
eidē ſimiliter oſtendi ꝛ ēt alijs ſan-
ctis q̄ȝplurimis. Et hos articulos
qui ſunt numero qndecim beatiſſi-
mus ſponſus Dn̄icus oi die ſemel
dicebat ad minus vocaliter: ſepius
vero eos mētaliter ruminabat ſum
ma cū deuotione penitētia ꝛ lamen
tiſ. Iſtos aūt ꝑ quindeciȝ parteſ di
ſtinguā ſȝ ordinē alphabeti: vt faci
lius dici poſſint: ꝛ non cōfuſe: vt an
te facere ſolebas. ſ. amātiſſime: be-
nigniſſime: clementiſſime: dulciſſi-
me: elegātiſſime: familiariſſime: glo
rioſiſſime: honorabiliſſime: innocen
tiſſime: cariſſime: laudabiliſſime:
miſericordiſſime: nobiliſſime: omni
potentiſſime: p̄ijſſime. Adde ad ſin
gula hec qndeciȝ adiectiua. O Je
ſu cū ſuſpirio ꝛ p̄ce participādi ali-
quid đ dictis ꝓprietatibus dei tui.

Que ſequūtur ſcripta ſunt ex car
tha quā manu ꝓpria veraciter con
ſcripſit.

q Uidam vouit ſemel ſurgere
ꝛ ſtare cū alijs in matutinis
ſurgereqȝ: ꝛ ſub primis cele

beare quatuor diſciplinas i dorſo ſu
ſcipiédo dietim qndeci ictuū ꝑ qua
libet: ꝛ orare tria pſalteria ſingulis
dieb⁹ btē v̄ginis Marie attente in
die ꝯtéplari diligenter de vita ꝛ glo
ria ſponſi ꝛ ſponſe Jeſu ꝛ Marie
in fide ſpe ꝛ caritate in cócuſſe. Ui
dete qꝛ meruit pp hoc toti⁹ xp̄i na/
tiuitatis videre miſteriū clariſſime
Et ſingulariſſimā ꝓmeruit ad dn̄z
Jeſum ꝛ Mariā habere familiari
tatē. Anno dn̄i. milleſimo. cccc. lxx
iij. Quidā ēt vouit dicere quindeciz
pr̄ nr̄ ante lectū ſuū cū totidē orōni/
bus ꝛ meditationibus: ꝛ poſt vidit
xp̄z maniſeſtiſſime: ꝛ potauit ad nu
tum de oīb⁹ vulnerib⁹ eius cū gau
dio indicibili. Anno dn̄i milleſimo
quadringenteſimo ſeptuageſimo.
Quidā vouit dicere corā ymagine
xp̄i ꝛ Marie vnā de membris iſto
ruz benedictionē: cū pater nr̄ ꝛ aue
Maria ꝛ meditatiōe deuota. Qui
ſenſit dn̄m Jeſum in oīa eius mé/
bra ſtillantē vnctionē ſuauitatis per
dies multos. Anno dn̄i milleſimo
cccclxxiij. Frater qdam in ordine p̄
dicatoꝝ qui in pluribus locis fre/
quēter multos ad amorem beate v̄
ginis: ꝛ ad eius pſalteriū deuote di
cendū excitauit. Inſup ꝛ ipſe idez
pſalteriuz quaſi quotidie diceret ha
buit qdā nocte dictis i choro matu
tinis vbi ēt tūc angelicā ſalutationē
corde ꝛ ore ruminabat talē aſplédi
da ſtella maris mētis ſue illumina
tionē pſenſit gratū eē beate v̄gini ꝛ
vtile valde eē dicenti crebri⁹ angeli
cā ſalutationē necnō diſpoſitiuū ſin
gulariter ad gr̄e cōſeruationez ꝛ vir
tutum incremētū. ſi frater aut ſoror
hanc melliſluā: roſifluam: imo auri
fluam ſalutationez diceret ꝛ p hanc
ſe erigeret ad amorē omnis virtutis
maximeqꝫ cū intimo d̄ſiderio ſuſpi
raret ad Jeſuz glorioſe v̄ginis glo
rioſiorē filiū pro grā expugnandi ꝛ
euadédi ſeptē pctā mortalia: ꝛ acq
rendi pfectius ſeptē virtutes dictis
pctis oppoſitas. Quequidē ſeptem
virtutes clauſe in hac pſcrutabili ſa
lutatiōe optime deuotis aīabus re/
dolent: ꝛ ad earum amorē intimus
inflamāt. Primo itaqꝫ omniū fun
damentū virtutū inſinuat̄ hic humi
litas: cum dicimus affectuoſius h⁹
preclarum nomen Maria. Ipſa
nāqꝫ ſm Bernardū licet ex virgi/
nitate placeret: tamen ex humilita/
te concepit filiuz dei. Ob hanc de/
niqꝫ ſe teſtantur ſingulariter reſpici
amoroſo oculo a ſummo deo. Quo
tiens igitur Mariaz nominas vir
ginem plane humilem corde ꝛ cor
pore te ſalutare memēto. Et dic vt
cogita cuz ſuſpirio deuoto. O Ma
ria que amarum mare interpretariſ
impetra mihi veram humilitatē ex
recordatione peccatorum meorum
prodeuntem. O Maria que illu/
minata interpretaris impetra mihi
veram humilitatem ex meiipſius ꝛ
dei cognitionez ſtabilitaz. O Ma
ria que domina interpretaris impe
tra mihi veram humilitatem amo/
re dei ꝛ virtutis ꝛ tui ex⁹ conſum/

matam. Secūdo calcatur ex animo
oris inordinata habendi cupido tā
in pecunia inſuppellectili clenodijs
ꝛ cetera. in verbo gratioſo cum dici
mus gratia plena. Nam ſm Gre
gorium. Vere diuitie non aurum
non quodcunqꝫ temporale ſꝫ virtu-
tes ſunt ꝛ gratia. Cum igitur tu fra
ter aut ſoror Marie dicis: ꝙ gra-
tia plena eſt amirare anime ei⁹ pul
chritudinem per meram innocenti-
am adhuc amplius radiantem per
ineſtimabilem theologiam ꝛ diui-
nam ſapientiam permaxime autēꝫ
deauratāꝫ per ſeraphicam immo ꝛ
ſeraphin excedentēꝫ caritatem ꝛ cū
ſuſpirio amoroſo pete Mariam di
cens. O Maria vere gratioſa que
nunquam actualiter peccaſti impe
tra mihi gratiam qua plena a pecca
tis preteritis meis iuſtificer. Gra-
tiam inſuper qua ſemper dei bene
placentiſſimam voluntatem intelli
gam. ſcd̄m quam egoipſe cum illis
chriſticolis dirigar. Gratiam de-
mum qua in caritate dei ꝛ proximi
quotidie amplius perficiam ꝛ fina
liter in eadem conſummer. Tertio
ſuperatur affectualiter accidia. cum
dicitur dominus tecum. Iuxta il-
lud yſaie. Omnia opera noſtra in
nobis operat⁹ es domine. In hoc
itaqꝫ verbo dominus tecum medi-
tare o frater ꝛ congratulare ſponſe
tue Marie dicens. Dominus pa-
ter. tecum quia omnia ad amorem
incitantia ꝛ a malo retrahentia lim
pidiſſime perſpexiſti. Domin⁹ ſpi-
ritus ſanctus. tecuꝫ quo dulciter in
tus inflammata ad omnia diuine ꝛ
fraterne caritatis exercitia infatiga
biliter exarſiſti. Et cum ſuſpirio de
uoto ora dicens. O Maria vere vi
rago ꝛ mulier fortis impetra mihi
vt ſp carnem meam diſcrete ad om
nia ardua compellam. Ocium om
nis cōcupiſcentie ianuam odiam ꝛ
mentis accidiam aut tedium dulce
dine ſpirit⁹ ſancti non ſentiā. Quar
to vilipenditur fetens luxuria. cum
dicimus. Benedicta tu in mulieri-
bus. O anima ſi omnino amare ali
quid creatuꝫ ꝛ ſenſibile libet ꝛ quā
uis naturalis gratia in creaturis ad
earum amorē allicit mox ſapientie
dono his dimiſſis cogita hanc tuaꝫ
ſponſaꝫ in omnibus mulieribus eē
benedictam: priuilegiatam ꝛ precel
lentē ꝛ ideo ceteris huiuſmodi ſpre
tis ꝛ abiectis in iſtaꝫ ſine timore cō
ſenti ꝛ inſeparabiliter inhere. Cuꝫ
itaqꝫ dicis Benedicta tu in mulie
ribus mox quaſi omnibus mulieri
bus mortalibus ꝑuipenſis ꝛ cū in
dignatione valedictis gaude ꝙ iſtā
omnes prepollenteꝫ hodie inuene
ris ꝛ dic. O Maria ſemꝑ ꝛ vbiqꝫ
a me bn̄dicēda ꝛ p̄dicāda ꝛ ceteris
ſpretis amoroſe proſequēda qm̄ ſi-
ne vlla macula corporiſ ꝛ anime eſ
venuſtiſſima nihil in moribus tuis
apparuit reprehenſibile. ſicut i mul
tis mulierib⁹ mundi. Nihil in quo
uis organo ſenſuū tuorum exterioꝝ
aut membroꝝ compoſitiōe fuit ali-
ter eligibile. O Maria adhuc am-

plſus mihi pre cunctis pamāda q̄ in amore tuo fictione cares. dolos neſcis. aliud p̄ter amantē non expectas amari vis amare te placet. qui mater pulchre dilectionis pulcherrime diceris. Heu quot econtra in mulierib⁹ reliquis doli. Aliud lingua ꝓmittētes. aliud aīo ptractātes amore iactāt ſed munera expectūt. Jam amātes arrident poſt paululum derident. Si alius te gratior ditior aut blandior ſuperuenerit te neſciunt te fugiunt ꝛ obloquuntur. O Maria adhuc ꝑ ampliuſ in ore intimo cordis benedicenda alijs preconijs oris primenda ꝛ ſingulariſſime amanda tuus amor tua familiaritas tua frequētatio: alloquiū tuuȝ ꝛ exenioꝝ largitio: nec conſcientiaȝ remordent nō hoīum timent obloquia nec cōſcientiā maculant nec famam ofuſcant deū nō offendūt nec penaȝ merent̄ que tn̄ quatuor ſunt que quēlibet ſapientē auerterent ab amore carnali vel ſenſuali. ſ. creber remorſus cōſcientie detur patio precioſiſſime fame ſeueritas ire diuine ꝛ neceſſaria inflictio pene. Sed eya econtra. O Maria benedicta tu in mulierib⁹: q: tua amicicia conſciētiā a malis pſeruat ꝛ eā letificat famā dilatat ꝛ cūctos edificat deo ſingulariter placet ꝛ ei⁹ gr̄as multiplicat: penas remittit: ꝛ glorias accumulat: ſeu eternaliter beatificat. Eya vtinā hec ſic oīb⁹ ſaperēt prudentiſſime vtiq̄ȝ facerēt ꝛ alios ad ſimiliter hoc guſtandū ꝛ vidēdū incitarent. Benedicta gͦ tu o Maria in mulieribus. Et hoc peto in amore fideliſſima pulcherrima ad amandū ꝛ ēt oī amoris officio mūdiſſima Maria: ꝛ mihi quotiens a me ſalutaris tui amoris augmentū ꝛ omnis ſenſualis inclinatiōis extictioneȝ impetrare digneris Amen.

Quinto frenat̄ gula ſeu oīs in comedendo ꝛ bibendo voluptas: cuȝ dicim⁹. Et bn̄dict⁹ fruct⁹ ventris tui. Jtaq̄ȝ a xp̄iana anima quotiēs hāc humileȝ hāc liberalem hāc feruentē hanc pudicā ſalutas virginē cū intimo aīo amirare vteri ei⁹ fructū ſuꝑ benedictū hoc ē ſuꝑ oīa bona creata ꝛ ſuꝑ quā intelligi queat benedictū ꝛ ſemꝑ bn̄dicēdū. Perquiri ſolet ab humanis appetitibuſ vel in cibū in potū vel in medicinā fructus q ꝓuenire pōt per generationē aīaliū ſiue in terra ſiue in aq̄s ſiue in aere. Aut ꝑ productionē terre naſcentiū frugū. ſ. pro panib⁹ radicū vel herbaꝝ ad medicinam vel ſolatiū. Aut ꝑ germinationē arboꝝ diuerſarū genere ſpeciē ꝛ idiuiduiſ. O q̄ȝ pulchra q̄ȝ ſuauia q̄ȝ vtilia ineſtimabiliter multa inueniunt̄ i hoc triplici genere ꝓductionū ad vſum bonū ab optimo creatore ordinatiſſime creata. Qui tandē factus ipſe dignātiſſime fruct⁹ hui⁹ virginei vētris incōparabiliter eſt oī fructu incōparabilis: primo in aſpectu pulchrior. Nam ſpeculū eſt ſine macula ſplendor eſt glorie: figura eſt ſubſtantia dei. eſt ſecūdo guſtu ſuauior.

Nam fontalis eſt ipſa dulcedo ⁊ ſuauitas ⁊ voluptas quā creatura ſaltim aliquātiſper participatiōe ab eius ſupefluentiſſima bonitate pcipere potuit. Et tertio in ipā cibatione oī balſamo aut quouiſ medicinali ꝯfecto vtilioꝛ efficatioꝛ ⁊ ad pſeruandum a futuris moꝛbis aptioꝛ ⁊ potentioꝛ. Nā oē quod bonū ē nouit ⁊ vult. Igitur o dulciſſima v̄go Maria te crebꝛius ſalutando hoc humiliter peto vt fructus vētris tui pulcherrimꝰ ſuauiſſimꝰ ⁊ ſaluberrimus ſic ſemper palato coꝛdis mei placeat ⁊ ſapiat vt ioꝛdinatꝰ ciboꝝ ⁊ potuū appetitꝰ quotidie in me ſanet me quoqꝫ ad ſtatū ſalutarē reducat ⁊ qeſcat. Amē. Sexto ire rā coꝛ qeſcit ⁊ erubeſcit cū illō mellifluū ⁊ odoꝛiſſimū Jeſu nomen labia noſtra aperiendo ꝑ gratiam ſancti ſpiritus ⁊ tranſeundo perungit. In quo noīe eiꝰ nobis quaſi faciliter impturbabilis manſuetudo pꝛoponitur que mititatem a ſe ſingulariter ⁊ humilitatē coꝛdiſ fluxus ꝓhibet᷑. Itaqꝫ o Maria q̄ ⁊ tu quoqꝫ inter omnes mitis i hymno tuo caneris a filio tuo benedicto qui plane fuit mitis ad dura ⁊ ꝓbꝛoſa verba mitioꝛ ad duꝛioꝛa ⁊ in merita v̄bera mitiſſimuſ inſup ad duriſſima ⁊ incomꝑhenſibili crucis ⁊ moꝛtis ſupplicij impetra mihi ꝯtra omnez indignationis in pacientie ⁊ iracundie motum mititatis virtutez digneris quotiēs a me ſupplici amatoꝛe tuo ſalutaris amen. Septimo inuidie venenum curatur cum nomē reuerendum xp̄us q̄ vnctus interpꝛetatur finaliter apponitur.

Exemplum valde pulchꝛum đ pſalterio beate Marie virginis.

Quedam in hyſpaniarū partibus tempoꝛe ſancti Dominici: vt narrat Joannes de monte in ſuo mariali: deuotiſſima mulier a iuuentute ſeruiens Marie virgini in ipſiuſ pſalterio ex eiuſdem Dominici beatiſſimi doctrina ⁊ exhoꝛtatiōe. Hoc aūt mulier Lucia dicebat᷑ claro exoꝛta genere ſed longe clarioꝛ fide que deſponſata militi concepit atqꝫ ipſa grauidafacta turcis ⁊ infidelibus hyſpanias inuadētibꝰ de regno granate. Mulier hec deo permittente pꝛius marito ipſius occiſo a vaſtantibꝰ armatis infideliū capta trahit᷑ multis cū alijs ad infidelium terras. Mancipaturqꝫ ſeruicio ſeuiſſimi tyrāni ⁊ ancilla ancillarū facta vilia dietiꝫ peragebat officia. Nec parcebant impij pꝛegnanti ſed verbiſ ⁊ toꝛmētis ſepius eā afficiebant. Res ſtupenda. Aduenit dies parturitionis mulieris huiꝰ nocte media natalis domini nemine ſciente nemine pꝛeſente ſola in medio boū ⁊ poꝛcoꝛuꝫ tanqꝫ iumentum deiecta. Et qm̄ in tribulatione pſalteriū Marie nunquam poſt poſuit rem nouam cū ea Maria fecit. Eadem. n. hoꝛa cum vehementiſſime doloꝛibus parturientis anguſtiaret᷑ tanqꝫ de pꝛimo partu ⁊ tenera etate vt pote narrat

ipſe quatuordecim aut quindecim annorum. Ob hoc verecunda ꝛ rei in experte neſcia dolores ſentit reme/ dia neſcit. Humaniſqȝ deficiētibuſ auxilijs vt valuit pſalteriū Marie accepit ꝛ quantū dolor plus creuit plus tm̄ deuot⁹ vt valuit ſalutare in eo Mariā virginē cepit. Quid am pliuſ. Regina clementie q̄ ſua clau dere viſcera neſcit ſibi famulantib⁹ anguſtianti adeſt obſtetriciſqȝ gerit officiū puerū balneat ꝛ ſcindit vm bilicū ac vniuerſa more obſtetricis pagit officia. Et qꝛ defuit baptizāſ ſubito aduenit ſacerdos facie mira bili claritate indicibilis. Quis ille fuerit neſcitur niſi ꝙ xp̄s fuiſſe pie credit̄. Habuit.n.ſpineā coronam in capite ꝛ ſtigmata in manib⁹ non cruētata ſed fulgore ſtellarum ful/ gentia. Hic cū diacono ꝛ ſubdiaco no ꝛ criſmate veniens puerū bapti/ zauit ꝛ Marinū nominauit. Ma riaqȝ dei mater puerū tenebat ꝛ ſic ex noīe Marie cōmatris hui⁹ Lu cie mariani eſt noīe vocatus. Mi/ ratur hec Lucia ꝛ preāmiratiōe do loriſ ē oblita. Baptiſmate itaqȝ ſan cto pacto tradidit maria filiū ipſiuȝ Lucie dicens. Ecce filia filiū tuuȝ Confortare ꝛ pſeuera ꝓſperū.n.ti/ bi ſpondeo de celo auxiliū affuturū Itaqȝ diſparuit viſio ꝛ manet Lu cia cū filio gaudet ꝛ letat̄ de viſiōe ſtupet quo dolor abijt ꝛ fortem ſe poſtea q̄ȝ vnq̄ȝ repperit. Repōitqȝ filiolum ſuper paleas tanq̄ȝ maria paruulum Iheſum in p̄ſepio inter

bouem ꝛ aſinum. Permāſitqȝ hec Lucia intuſ vſqȝ ad diē purificatio nis marie v̄ginis ſemꝑ mariam in pſal⁹ ſuo collaudando. Et ſubito i mane illi⁹ diei venit ad eā quidam iuuenis facie rutilās. Qui ait. qꝛ fi/ lia nō es purgata more chriſtianorum ꝑpara te vt more fideliū purgeris. Que ait. Dn̄e nec ibi eſt ſacerdos nec ēt populus fidelis. res mirabil̄ Ait ille imo inquit ducā te nūc ad eccleſiā pulcherrimaȝ vbi videbis mirabilia audieſqȝ ſtupenda. Atqȝ ꝑ hunc modū hec Lucia puerū ba iulans in vlnis ſequebat̄ rectoreȝ. Intrauitqȝ eccleſiaȝ mirabiliſſimā vbi in facie eccleſie occurrit magda lena ꝛ ſanctiſſima anna q̄ hāc Lu/ ciam capiētes ꝑ brachia introduxe runt vſqȝ ad chorum. Sed hoc facto ſubito apparuit maria q̄ Lucie ait. Bene veneris filia ſepius p̄ntaſti mihi filiū meuȝ ꝑ pſalterium tuum ego te nunc ſibi p̄ſentabo ꝓ tua pu rificatione cuȝ filio tuo. Accepitqȝ maria eaȝ ꝑ manū ad cancellos in troducens vbi fuit ſedes imꝑialis iuxta magnū altare ſedere eā fecit. Venitqȝ ſacerdos ille q̄ eius filiū baptizauit ꝛ miſſas inchoās cū cā/ tantiū chorum indicibili melodia pa git miſſam. Ad offertoriū deuenit̄ Itaqȝ maria hāc ſuā Luciā capit ꝛ primā offerre iubet luminare ſibi datū: in q° erāt tres partes ꝛ i qua libet pte erant qnquaginta lucerne mō mirabili adornate. Et cum eēt maxime magnitudinis fuit tm̄ leui⁹

cereo vſuali. Ortaq; ſic lis orit' inter mariã et Luciam q̃ harũ prima oſculari manũ ſacerdotis pontificiſ deberet. Tãdẽ maria coegit Luciã vt prima oſcularet' dicens. Hodie es purificanda dudum aũt ego fui purificata. Primam ergo decet te oſculari. Itaq; Lucia prima oſculabatur xp̄i celebrantis deificã manũ et p⁹ modũ maria: ſicq; ad ſuas ſedes reuerſe primũ Lucia habuit locũ. Et cũ in fine miſſe oẽs communicarent: p° Lucia cõmunicat: deinde maria. Sicq; cõicatiõe facta cognoſcit et ꝑpẽdit miſteria xp̄i indicibilia. Et leta atq; iocunda ꝑ mariã deducit' vſq; ad eccleſie portam dicens ei. Tene filia qd̃ acce piſti et pſeuera in opere incepto. ducam.n.te in terrã tuam. Et ſubito circa decimã horã hec Lucia ſe reperit in medio eccleſie ſancti Jacobi. Nã ipſa oriunda erat de cõpoſtella ſed longe ꝓpe regnũ granate maritata. Permanſitq; hec recluſa oĩbus diebus vite ſue. Et marianus paruulus filius ei⁹ cũ ea: erãt q; ſimul recluſi. Et poſt morte gloriosam matris quã maria aſſumpſit ſecũ in ethera ꝑmanſit hic marian⁹ heremita in omni virtute ꝯſpicuus Timẽſq; mundanã gloriã deſertũ petijt: et ibi vitam heremiticã duxit ſemꝑ in ſeruitio pſalterij v̄ginis ꝑmanens marie multis cũ reuelationibus: et ſic maria v̄gine ſibi apparente beato fine quieuit. Ergo o fratres cariſſimi hoc exẽplo mariã virginẽ aſſidue laudate in ſuo pſalterio.

Exẽplum de penitentia ꝑ pſalterio beate marie virginis.

n Arrat honorãdus magiſter Joannes de monte ſocius quondã beatiſſimi Dominici ordinis p̄dicatorũ patriarche incliti et idẽ legitur in dictis domini Petri bleſenſis: et etiã fratris thome de templo. Quodã.n.tempore beatiſſimo p̄dicante Dominico in hyſpanis i auguſtana ciuitate maxima cũ populi aſſiſtentia. Cepit hic beatiſſimus vir pſalterium Marie virginis p̄dicare diuiniſſimuz. Ad cui⁹ verbi prediconiũ diuinitus cũcta audientiũ promouentur corda. diſſeminatur vndiq; pſalterij huiuſ laus et gloria. Quã audiens quidã permagnus mundanus noĩe Petrus cũctorũ excellẽtiſſimus patrator flagitiorũ ait. Ecce iã deſperauerã ſed tanta a viro dei audire volo mirifica. Itaq; hic baro ſicut fit nobiliũ comitatus caterua ad eccl'iaz ꝓperat nõ pro ꝯuerſiõe ſed tãtuz ꝓ viri ſcti nouitate. Quid plura? Iſte intrat eccl'iaz Dñico p̄dicante hoc v̄buz. Qui facit peccatũ: ſeruus eſt peccati. et iõ iudei ex parte erãt diaboli q: opa faciebãt diaboli. Quo ingreſſo Dñic⁹ agnoſcẽſ viri ſcelerũ immenſitatem. quoniam et hic baro Dominici fuit conſanguineus. Subito ſtans in ambone hominẽ viſibus intuetur et deum toto corde pro illo precatur. Vidit enim q' tot erant demonia hunc Petrũ cathe

nis ferreis trabētia quot in illo erāt peccata. Propterea mox exclamat Dominicuſ. O inq̄ȝ fideles audite Nūquid vereri deberetis in vobis portare ymagineȝ ſoldani vel turci aut certe cuiuſ q̄ȝ infidelis tyrāni ꝛ nec ſolū hec dicam: ſed ꝛ veſtigium geſtaꝛ loproſi aut porci vl' aſini: aut cuiuſlibet rei turpiſſime infamia ē. Cauete igitur o vos qm̄ quot peccata feciſtis: tot ymagines diaboli in vobis contraſiſtiſ. Audit Petr⁹ ſupradictus iſta verba nondū conuerſus ſed timore vehemēti agitat⁹ ad propriā rediit domū ſemp timoribus horrendis vexatus. Aduenit feſtiua dies in qua eccleſiaȝ intrare p cōſuetudine cogitur ꝛ trahiꝛ. Et neſcius iterum Dominicū compe rit p̄dicanteȝ habētēq̄ȝ in manu ſua pſalteriū. Quē cū Dominicus eſſȝ intuitus: ait magna voce. O domine Jheſu videant iſti ſi placet tibi qualis eſt iſte qui intrat huc. Sciebat.n. hunc virum tantis ſceleribuſ eſſe obnoxiuȝ: ꝙ conuerti nō poſſet niſi exterior confuſio cōmonuiſſet. Et ſubito deo volenti plurimi viderunt hunc baronē a demonib⁹ ligatum ꝛ tractū horrendiſſime, ꝑut idē Dominicus prius pſpexerat clariſſime. Clamor oritur in ſermone abſcondūt ſe videntes infernū ſe videre eſtimanteſ. Turbatio fit ingēs ꝛ clamor nō modic⁹ ꝛ q eū viderūt tā q̄ȝ infernū aut mortē exclamādo eū diffugiebant. Qd̄ cernens iſte baro ſtupet ꝛ vehementiſſime horret negotii hui⁹ cauſaȝ. Inter hoc famuli hui⁹ quidam ſic eū agnoſcūt quapropter timorē in populo amplius auxerunt: clamantes fugite infernū Qd̄ ille audiens ꝛ cognoſcens iter rogat vnū famuloꝝ ſuoꝝ. Tu quid dicis? Reſpondit ſeruus. Fuge ſathan tu es diabolus ꝛ nō homo legionib⁹ demonū alligatus. Tandē vxor ipſi⁹ in eccleſia orans ꝛ multū ꝑpendens decurrit in publicuȝ: audit tragediā ꝛ turbationē contēplatur non modicā. Declamat ad ſpectaculū ꝛ ibi intuetur quē iam diximus non hoiem: ſed omni diabolo turpiorē. Exclamat illa ꝛ anfugit exclamant domicelle ꝛ territe fugiunt tanq̄ȝ furibunde. Māſitq̄ȝ hoc negotium fere p duarum aut trium horarum ſpaciū. Quapropter reuerſus iſte virorum nephandiſſim⁹ ad ſe dicens. Nunquid vxor mea eſt iſta: que ſic contra me clamauit res horrenda. Quāto plus loquebatur ꝛ quanto plura mutabat loca: tanto turbatio amplior ꝛ deſperatio erigebatur in populo adeo terrore conculſi vt pleriq̄ȝ ex viſiōe eēnt demēſi. Agnoſcens ergo Dominic⁹ horam diuine clementie ad hunc baronem ꝛ conſanguineū miſit pſalteriū beate virginis Marie pulcherrimum per quendā religioſum nomine Bertranduȝ tali modo dicēs O Petre peccatoꝝ oium peruerſiſſime agnoſcis tuum reatū vides ſcandalum. Agnoſcis ne populoꝝ horrorē ꝛ turbationem. Vide ecce

vide tuam nequitiam. Age g° nūc penitentiam p pſalterium virginis Marie ne poſt hec ad condignam vindictaz ſubter te deus aperiat terram tanq̄z ſub dathan ⁊ abyron.
Audit baro iſta peccatorum capita neus omnium. Sed ſupra modū timens ptimeſcens hoc tantum ptulit v̄bū. Dicite Dominico q mihi talia miſit encenia: vt p me deuota ad deū inceſſanter fundat p̄camina Quo dicto ſubito ante Marie v̄ginis ymaginē pcurrens pri⁹ agnito° orandi pſalteriuz a Dn̄ico integro numero ipſum deuotius perorauit. Cūq̄z finem feciſſet ad Dn̄icuz facie velata q: fuit facies diabolica ſiue horrore mortali nō viſibil'. Petit cōfiteri ⁊ auditur. Dn̄icus informat penitentem ⁊ heſitans de penitentia a ſede tribunalis ſurgit. ⁊ Mariam pro penitentia ſalubri in criminibus imponenda perorauit ſupplici⁹. Cui Maria ait. Uoce viua voce clara voce virginea. Pſalteriū inquit qd̄ inchoauit h⁹ pro penitentia dietim continuabit. Redeunte g° Dn̄ico ⁊ pro tribunali ſedens eum a ſententijs excōmunicationis maioris plurimis p° abſoluēs ⁊ ab irregularitatib⁹ innumeris grauib⁹ cū diſciplinis vt moris eſt in talib⁹. Tandē bn̄ficium abſolutionis ſacramētalis īpedit ⁊ pſalteriuz btē Marie v̄ginis illi in penitētiā impoſuit dicēſ. Quoniā tu i manib⁹ iuſticie dei corruiſti p peccata innumera vt redeas ad miſericordiā portabis pſalteriū btē v̄ginis Marie. Que pctōꝝ eſt aduocata. ſm Auguſtinū. Et q: dignus non es p te exaudiri adiūgeris ↄfratrie pſalterij Marie virginis. Tertio eniz p ſe morit' ſ₃ alijs incertus inflāmatur: ſm Baſiliū: ⁊ membruz a corpore diuiſuz: morit'. ſed iunctū alijs viuificat'. Granū frumēti aut vitis vua ſi p ſe ponantur nihil faciunt: ſed ſi alijs adiuuantur: panē ⁊ vinū efficiunt. Quo Petro in cunctis ↄſentiente ⁊ nomen ꝓpriū manu ꝓpria in libro hui⁹ ↄfraternitatis ſcribēs ſurrexit. plurimas Dominico grās agens. Sed non res tranſeunda ſilentio ſubito. n. q eum antea viderūt diabolicū ⁊ diabolis innumeris vallatū cernebant: tūc nutu diuino angelicū effectum tribus ſertis roſaꝝ pulcherrimis adornatum pp tres pſalterij Marie virginis q̄nquagenas. Et qd̄ maius eſt aſpiciebant cum eo tot angelos pulcherrimos omni glia plenos quot prius viderāt ſpirit⁹ malignos. In tantū vt ex ipſi⁹ viſione q antea erāt amentes facti fuerunt ſanati. Reditq̄z vxor baroniſſa: redeunt famuli. Narrat iſte illis dei mirabilia. Fatebatur. n. q quotiens vnuz peccatum fatebat' Dominico: totiens ſenſibiliſſime ſentiebat vnam cathenam ſolui a corpore ſuo. Manet itaq̄z iſte in ꝓpoſito ſuo ad hoc trahit vxorem ⁊ totā familiā vt pſalterium Marie virginis alme perorarent aſſidue. Itaq̄z i domo hac du

dum diabolo dicata euenerunt bo-
na q̄ demonia ab illa diffugerunt
multa. Habuitqꝫ iſte baro hāc gra
tiaꝫ vt in paruula ymagine virginiſ
Marie deuotius ad ſingula ipſiuſ
membra veneranda ſemꝑ per totā
ſui vitā haberet ſpeciales allocutio
nes ꝛ de agendis illuminationes.
Hic tandē in cunctis ꝓſpere agēs
ꝓnunciationē obitus ſui ꝛ ſuorꝫ a
beata maria virgine obtinuit. ꝛ xp̄o
ꝛ maria virgine ſibi apparētibꝰ tan
q̄ ipſum ſecure a demonibꝰ defen-
dentibus ꝓmeruit. Hic peccator
penitens ꝑ pſalterium marie virgi-
nis moriendo ſpiritꝫ inter manus
xp̄i ꝛ marie virginis efflauit non ſi
ne multoꝝ qui aſtabant deuotione
ſingulari ex preſentia domini Ihe
ſu ꝛ virginis marie. Amen.

Exēplū quā vtile ſit hoc pſalte
rium virginis marie accipere in pe
nitentia ꝛ ponendo ſe in confrater-
nitate filiorum marie virginis.

d Ominico beatiſſimo ordiniſ
predicatoꝝ patriarcha ſum-
mo pſalterium beate marie
virginis p̄dicando a maria virgine
hoc habuit vt in penitentijs pc̄toꝝ
ſemꝑ imponeret illis pſalteriꝫ vir
ginis marie non obligando eos ad
mortale ſi dimitterent: ſꝫ ad augmē
tum gratie ꝛ meritorum ſi hoc pero
rant. Et qm̄ peccatores deus non
exaudit āmonuit eum vt illos reci-
peret ad confraternitateꝫ marie vir
ginis diuinaleꝫ vt aliorum meritis
iuuarentur ꝛ aliorum medecinis fo
uerentur ꝛ armis alienis protegerē
tur ne de curia magni imperatoris
expellerent̄ veluti indigni. Itaqꝫ
vt narrat dominꝰ Joannes d̄ mon
te in ſuo mariali. Semel aduenit q̄
ſibi confitebat̄ domina quedā ſatis
magna de Italia ꝛ fertur q̄ fuit ro
mana. Cui ꝓ peccatis penitentiaꝫ
iniunxit vſqꝫ ad ſeptem dies rigoriſ
ſed ꝓ totū annū continue impoſuit
penitentiā d̄uotionis hoc eſt beatiſ
ſimum v̄ginis marie pſalteriū. Ad
cum illa audiuiſſet vehementiſſime
turbata inquit domine alias orōneſ
habeo ꝛ ieiunare ſoleo ꝛ portare ca
miſiaꝫ de lana ꝛ ſubtus ſemꝑ gero
ciliciū atqꝫ cordam ꝓ cathena ꝛ ſic
dietim ꝑ romanas eccleſias diſcur-
rens ocium non habeo. Spero igit̄
ſine tanta penitentia ſc̄toꝝ meritis
ꝛ laboribus me ſaluari. Ad ille au
diens tāte femine oſtupuit deuotio
nem ꝛ ſanctitateꝫ. Erat. n. ſc̄tā mu
lier quāuis quibuſdā leuibus pro
humana fragilitate eſſet obnoxia.
Itaqꝫ ſpiritu dei afflatus ait. O fi-
lia filia. Si ſcires q̄ melior eſt dies
vna in atrijs xp̄i ꝛ marie virginis ī
pſalterio eorꝫ ſuper milia aliter lō
ge ſentires. Sed q2 ſalutaris tibi
hec non placuit penitentia quā po
teris dicere ambulādo ſedēdo ope
rando vbiqꝫ ꝛ omni tempore diui-
ſim aut cōiunctiꝫ prout voluiſſes ſi
ne mortalis peccati obligatiōe. Cui
illa. Etiā dn̄e ꝯfratrias multas ha
beo ſi ꝓ illis ſatiſfacio neſcio, ꝓpte-

rea onera tanta ſubire non audeo. Itaqꝫ cõuerſus Dñicus ad yma ginem virginis Marie hoc tm̃ dic. O Maria dei mater alma ⁊ pecca torum aduocata qḋ mihi impoſui ſti iam facere nõ potui. Et ait mu lieri. Uade vade filia penitẽtiam a me non recipies aliaꝫ. Itaqꝫ abijt mulier illa triſtis ⁊ vehemẽtiſſime deſolata ⁊ nõ abſoluta. Confunde batur inde vehementer hoc ſibi cõ tigiſſe ſub viro tante ſanctitatis ⁊ in enarrabilis fame. Propterea con ſulta a ſpiritu ſancto p cuncta roma norum monaſteria ⁊ hoſpitalia per gens maximis cũ elemoſinis ſup plicabat quaten⁹ ꝓ ſua cã ſingula ri intercedere dignarent̃. Infra igi tur dies duodeciꝫ aut qndeciꝫ nul libi reperiẽs auxiliũ nec cordis ſo lamẽ redijt ad locũ vbi Dñic⁹ ideꝫ p̃dicabat ad mineruã vel ꝓpe. Nũ quã.n.mulier hec ſic tribulata fuit ſic anguſtiata ⁊ vexata. Nã in ſom nis ſepius cernebat infernũ ſub ſe apertũ ad ſe recipiẽdũ timoreqꝫ tã to fuit oppreſſa ꝙ ⁊ vires ⁊ coloreꝫ amiſerat. Poſtqꝫ igit̃ audiuit Do minicũ p̃dicãtẽ vbi intellexit ſermo neꝫ ḋ pſal⁹ Marie virginis ad lõ guꝫ in eccleſia manſit ipſius miſſaꝫ auditura. Mira res. Subito rapit̃ ad ſupna dominico celebrante ⁊ iu dicium dei intuetur horribiliſſimuꝫ addiciturqꝫ iudicanda: Ubi pma xime fuit reprehenſa de iobediẽtia ad ſeruũ xp̄i Dominicum. Itaqꝫ iudicata fuit ⁊ ſi non ad damnatio nem tm̃ ad ſuſtinendum a demoni bus p aliquot menſes grauiſſimaꝫ penam q̃ꝫ ſubito ſenſit q̃ tanta fuit. vt ſit indicibilis ꝓpterea in penis Mariam virgineꝫ recogitans ait. Maria virgo dei mater pijſſima me peccatricẽ nunc adiuua: ⁊ ſubi to intuetur mariam virginem. Que apprehenſa ipſius dextera leuat de penis ⁊ trahit ad ſuperna dicens. O filia filia q̄ ignorãter inobediẽs fuiſti propterea miſericordiã dei ꝓ meruiſti. Uide g⁰ que tibi oſtendã Et ſubito comparebat Dominic⁹ quaſi audiens confeſſiones ⁊ pſal teria imponens ꝓ penitentia. Ex quibus virgo pia vnũ accipiens di cens. Ecce filia pono hoc in ſtate ra contra vniuerſas penitentias cor poreas. De parte igitur vna ponũt opera mulieris corporea p̃dicta q̃ erant admodum vni⁹ montis maxi mi. De parte aũt alia ſtatera appo nitur pſalterium ſolũ paruulũ ma nuale virginis marie qḋ mox cun cta leuauit alia vſqꝫ equiualẽtiã ad hec maria. Ecce filia vides q̃ꝫ te virtutis ẽ pſalteriũ meum ſanctiſſi me trinitatis. Scire.n.debes ſm Ambroſium ꝙ ſpũalis penitẽtia in imenſum eſt ⁊ maior ⁊ nobilior q̃ꝫ corporea ſicut minimũ auri pond⁹ eſt melius maximo monte vno la pidum. Et ſm Hieronymum pe nitentia quanto eſt deo magis pro pinqua ⁊ amata a xp̄o ⁊ a me tãto eſt virtuoſior melior ⁊ ſanctior. Et ait mulier. Heu me domina mea

q̄ tantum vixi in laboribus ſanctis ꝛ ꝓꝑ ignorantiā ſic defeci. Rurſus maria ait. Contēpſiſti ēt ꝯfratriam meā veni ꝛ eoꝝ tibi oſtendā gloriā Rapit itaqꝫ ad ciuitatē inenarrabilē in gloria vbi fuit lux tanta ꝛ omniū bonoꝝ abundātia q̄ indicibile ē in qua erant vndiqꝫ caſtra. Et in medio in modū crucis multa palatia indicibilis glorie vbi ſtabant pſaltes virginis marie ꝛ confratres Et ait ad illam maria. Uides eorū gloriā quos deſpexiſti q̄ tanta ē ſuꝑ gloriā ꝯfratrū ſctōꝝalioꝝ confratrias: quāta gloria mea eſt ſupra alioꝝ ſctōꝝ gloriā. Hi.n.colūt ſanctos alios. ſꝫ pſaltes mei ſanctiſſimā colunt trinitatē: ꝛ filiū cū matre virgine. Et vt dn̄a hec dicta maria ſic.n. dicebatur vidit ait. Ue mihi peccatrici. Itaqꝫ poſt tanta ꝛ tā mirabilia rediit ad ꝓpria ſenſu humano d̄relicta. Et mox Dn̄icū videt ante ſe tranſeūtē ad quē humilime accedēs hoc narrauit ꝛ penitētiam iniunctā cū hac ꝯfratria d̄uotiſſime ſuſcepit. Et fautrix ꝛ ꝓmotrix pſalterij hui⁹ ꝛ confratrie fuit in ſe ꝛ in ſuis q̄ꝫ diu vixit. Et fouit Dn̄ici ordinē nouellū rome tāq̄ꝫ mater filios apudqꝫ ipſos maria virgine apparente ꝛ aiāꝫ ſuam cū gloria ad ciuitatem pſalterij marie v̄ginis deducente p̄dictā honorifice eſt ſepulta: quā Dn̄icus ſuā vocauit filiā. hec eadem dicit Thomas de templo. Laudate igitur omnes mariam virginem in pſalterio ſuo: ꝛ vos colligite in ipſius ſancta ꝯfraternitate.

Quomodo per pſalterium virginis marie adulterij ꝛ fornicatores conuertuntur.

q Uis temporibꝰ beatiſſimi Dominici ſub rege quodaꝫ francie tempore quo Dominicus idem pariſijs predicabat in francia ſignāter clericis quāuis hꝰ idem faceret ꝛ laicis q̄ nō parum habuit donūꝫ linguaꝝ. Quidā maximus comes francie quem nūc ꝑ reuerentia vel cautela taceo: qui totam ducebat vitam in adulterijs ꝛ fornicationib⁹. Nulloqꝫ modo poterat cōuerti nec ſermonib⁹ nec exēplis nec conſilijs. Qd̄ videns vxor ſua nobiliſſima zelotipie agitata ardore: ait intra ſe. Si maritus meus ꝛ dominus mihi fidelitatem nō ſeruat: cur ego fidelitateꝫ tam infideli marito ꝛ adultero ſeruabo? Itaqꝫ non magis ſum ligata matrimonij in vinculo: q̄ꝫ ipſe nec amplius ꝑfectā illo. Faciā ergo ſicut ille: ꝛ amatores multos requirā. Tātūꝫ.n.potens ſuꝫ ſic ipſe: imo de maiori oriūda domo vtpote de ſemine regali. Sic hec domina argumento zelotipie deuicto corpus ſuꝫ cogitauit libidini exponendū: nedū propter libidinē: ſed in mariti vindictā adulterij. Res ſtupenda: Sed q̄ frequētius currit in hominum miſeriam. Et vbi hec aīo firmauit ꝛ cubile intrauit raro enim habuit maritū quē ſi habuit nō maritūꝫ ſed ſaccū voluptatis ꝛ inebriatūꝫ recepit. Et hoc

vix tantum qnquies vel ſepties in
āno viꝝ ſic habeꝛ̄ valuit. Cūq; doꝛ
miret ſubito rapta ī viſiōe vidit toꝛ-
mēta adulterantiū. Ubi ꝯſpiciebat
ꝓ lecciſ vanitatis foꝛnacē infinite in
cendij voꝛacitatis ⁊ ꝓ amplexu car
nali cernebat inter bꝛachia adulte-
roꝝ dꝛaconē ignitū: q cauda pedes
ligabat: oculi ꝓ cōplacentia carnali
infra eoꝝ oculos flammas igneas
emittebāt ⁊ ꝑ nares ſulphures fe-
tulentias ꝓ odoꝛibus ꝓpinabat. ⁊
ꝓ oſculo ꝯcupiſcentie mūdialis ve
nena infra eoꝝ oꝛa laxabat: ⁊ pedi-
bus hoꝛrendiſſimis pectoꝛa eoꝛum
penetrās viſcera interiꝰ dilaniabat.
Sed ⁊ ꝓ voluptate venerea totum
ſui dꝛaco ipſe veneficioꝝ per parteſ
genitales trāſfundebat ſpurcitia in
dicibili cū ſuſcipientiū doloꝛe. Tā
tuſq; fuit clamoꝛ hoꝝ foꝛnicantium
ꝙ totus ab eis turbabaꝛ̄ infernus
nec vlli fuit clamātiū miſericoꝛdia
Quoniam foꝛnicantes bono natu-
re inimicanꝛ̄ natura ſua abutēs hu
manam īpediunt ꝓpagationē; ſm̄
Auguſtinū. ⁊ fidē baptiſmi atq; ſa
cramētoꝝ denegant mūdū ſcanda-
lizando. Agnouitq; ibidē ſui mari
ti ꝑparatū iā locē;. Cūq; hec vide
ret ſic cepit exclamaꝛ̄ ꝙ pene amēs
effecta ad rōnē; redire nō poterat.
Sed āmonita quatenꝰ deberet tace
re aut modeſte ſe habere: ſed ſemp
clamabat ⁊ quaſi furioſa clamoꝛibꝰ
inſiſtebat frequentius repetēdo ibi
eſt foꝛnax volens hic intrare claudi
te domū;. Quapꝑ ipſa tandē ad ſe
reuerſa ꝓpoſitū mutauit: ⁊ ad ſan
ctum Dominicū deuotius pꝛopera
uit. Cui compatiens ꝓ penitentia
pſalterium beate ⁊ glorioſe virginiſ
Marie iniunxit ⁊ quatenus ſuam
deberet intrare confratriā cum cō-
municatione cunctoꝝ meritoꝝ ī vi-
ta ⁊ poſt moꝛtem. Illa vero liben-
ter dictiſ annuit: ⁊ infoꝛmata d̄ pſal
terio beate ⁊ glorioſe virginiſ Ma
rie beatiſſimo pr̄e Dominico pſal-
terium vnū ſuſcepit. Dominicꝰ ve-
ro eius volens ſaluare maritū: ait il
li. Filia cū peroꝛaueris hoc quinde
cim diebus opponas clanculo ſub
ceruicali tui mariti pſalteriū hoc be
ate Marie virginis cōmittēdo ne-
gocium dn̄o a quo oē donum perfe
ctiſſimū ⁊ indeficiēs tanq; riuulus
a fonte egrediens ſeu exiens vt in
quit ſcriptura. Omne donū ⁊ opti-
mum deſcendēs eſt a patre luminū
Et aliunde Paulus. Quid habeſ
quod nō acceperis a domino Ihe
ſu xp̄o ⁊ regina continentie ⁊ virgi
nitatis. Res vltra modum ſtupen
da. Sic factū; eſt ⁊ pꝛima nocte co
mes hoꝛrendiſſimis tremoꝛibus of-
fenſe dei agitari cepit in tantum vt
pꝛetimoꝛe non auderet niſi ad bꝛa-
chia ſue domine confugere petēdo
auxilium magnis cum lacrimis.
Secunda vero nocte non ſic tranſi
uit ſed in ſomnis videbatur ſe tra-
hi ad iudiciū ⁊ de peccatis ſuis om
nibus accuſari. Idcirco euigilans
vſq; ad moꝛtem territus ſupꝛa mo
dum cepit expaueſcere ⁊ vxoꝛē; in

reuerentia ⁊ amore habere. Tertia nocte rurſum ponit illa pſalterium Marie qđ ſummũ ē antidotũ contra oē genus iniquitatiſ. Et ecce rē horrēdā. Trahitur. n. ipſe ad penaſ inferni ⁊ penas fornicantiũ intuet̄ eaſdē quas prius ſua viderat conthoralis. Sed ⁊ paꝝ ꝑ has experit̄ Venitq; angelus dñi ad eũ dicenſ Veni veni ⁊ in poſterũ te emenda ac pſalteriũ Marie virginis ꝑ qđ es cõuerſus fideliꝰ perora diligeq; vxorē. Quoniā fornicans ē infernꝰ ſue vxori ⁊ quot diebꝰ eũ videt tot diebus aīaȝ ipſius triſticijs inferna libꝰ affligit. Pari quoq; mõ eſt de falſis vxoribus in ordine ad viros Et ꝑ amplius intra duote ꝯfratriā pſalterij Marie virginis cũ omnibus tuis vt qđ ꝑ te mereri nõ valeſ alioꝝ meritis accipias. Redijt igit̄ homo de inferno a ſponſa petit veniam ⁊ ꝑpetuā fidelitatis ſpopondit fidem: Dominicũ adijt cũ oībꝰ ſuis ⁊ cõfitet̄. Qui cũ vniuerſis ad ſe pertinentibus confratrie pſalterij Marie virginis deſcribuntur. Ille aũt comes conuerſus pſalterium Marie manibus vbiq; deferebat nedum in eccleſijs verum in bellis in domo ꝓpria ⁊ regali in domo. Omnibuſq; frequentius pſalterij Marie virginis ⁊ confratrie predicabat excellentiam. Sicq; de vxore propria multos habuit filios cum qua diu vixit in proſperitate ſanitate fama bonoꝝ opulentia ⁊ ſanctitate eximia. Quia tandē Maria virgine apparente deuotiſſime obierũt eodem die eadē hora atq; eccleſia eadē ⁊ tumulo eodē ſunt ſepulti pariſijs in eccleſia maiori que ē ſemꝑ inuiolate dei genitricis Marie. Ergo vt omnes habeamus ꝯtinentiaȝ ⁊ vitemus luxuriā laudemꝰ Mariam cũ filio ſuo in eoꝝ pſalterio.

De pſalterio virginis Marie quo ad materiā confeſſionis ⁊ beatitudinem pſalterij ipſius ⁊ confraternitatis.

Venerandus dominus ⁊ magiſter Joãnes de monte in mariali qđ vidi de v̄gine glorioſa narrat reȝ mortalibus cunctis admirandam in partibus cõtigiſſe albigenſiũ eo tēpore quo crux contra eos predicabat̄ in partibus occidentalibꝰ vbi admiranda tũc temporis peregit Dñicus ꝑdicatorum ordinis dux ⁊ pater inclitus. Ait eniȝ ipſe ꝙ vna hoꝝ fuit hereſis hereticoꝝ q2 nolebant confiteri ſacerdoti ſed deo ſoli. Quia ſolus vt aiebant poteſt dimittere pctā. Contra quem erroreȝ ideȝ Dñicus frequētius ꝑdicauit alta valde dictauit ⁊ miracula plurima ꝑegit nõ ſine grā di hereticoꝝ repugnātia ⁊ graui terrenoꝝ bonorum penuria. Jtaq; cõtra hunc errorē libellum fecit Dñicus quem cuidā heretico quaſi hereſiarche eoꝝ tradidit quatenꝰ maturius ſuper reſcriptis deliberaret ait vt in beatiſſimi habetur legēda Dominici. Sic igitur congregatis

hereticis perlectus eſt Dominici li bellus vbi validiſſime habebāť ra tiones de quibus paucas tantū hic narrabo. Arguebat.n. Dominicus O vos depꝛauati nō vultis cōfiteri Nunqd ſi eſſetis corpore macula ti ꝛ fedati velletis bene ab alio mū dari. Cū gͦ ſitis culpa immundiſſi mi qui verenū per ſacerdotem pur gari vt arguit Auguſtinꝰ vltra. Nū quid ſumme demētie eſt cū quis eſt infirmus ad morté ꝛ pꝛe verecūdia manū recuſat medici: vt inqt Am broſius. Conſequēter q̄ verundia eſt cū qs eſt nudus ꝛ pauprimꝰ vt non velit a ditioꝛi veſtiri: vt ſuggerit Anſelmuſ. Et vere pctōꝛes ſunt in firmi ꝛ nudi ſm aplꝫ. Deinde q̄ſo quāta veſania ē vt cū aliqs fame ꝛ ſiti moriť nō velit elemoſinā ꝑ moꝛ te fuganda recipere ſm Baſilium. Pctōꝛes aūt oēs ſm Fulgentiuꝫ fame ꝛ ſiti moꝛiunť. Ex inde quan ta ē inſipia vt quis eſt in carcere n̄ valens ſe iuuare ꝛ alienā manū vo lenté liberare vereť admittere. vt di xit Criſoſtoꝰ. Et vere pctōꝛes i car cere ſunt. Bn̄ gͦ inſipientes ſunt ſi nolūt ꝑ ſacerdoteſ iuuari. Fulgētiꝰ ſic ait. Quid times o hō ꝯfiteri: qd vereris fateri qȯ nō erubuiſti opari O magna veſania. Putet te ab oꝛ to tuo ſpinas ꝛ tribulos euellere et roſaria ꝛ lilia plātare. Vlereriſ ʒiʒa niā ꝺ agro tuo eÿcere ꝛ triticū ſemi nare. Potiꝰ manis ius ſterglinio potari q̄ꝫ vinū ſctoꝝ deguſtare cum potius optas in tuis ſpurcitÿs ma nere q̄ꝫ eis cōfeſſoꝛi tuo patefacere. Gregoriꝰ ēt nazanzenꝰ ſic inquit. O impudenda hoīuꝫ rabies eoꝝ q verecūdia ꝛ timoꝛe confiteri nolunt ſua pctā. Hi ēt potiꝰ trahi volūt ad patibulum inferni q̄ꝫ per ꝯfeſſioné ad ſedem regni. Cupiūt magis ſub mergi q̄ꝫ ſecura in terra ꝑ confeſſio nem ꝓſeruari. O hō pctoꝛ cum tuo peccato ſis cecus: qd pudet te ꝑ cō feſſioneꝫ illuminari. Surdus es ꝛ mutus cur times cōfitendo ab his ſolui vinculis infernalibꝰ ꝛ hec plu rima in eodē libello narranť argu menta. Ex qbus ibideꝫ ſic ꝯcludi tur. Si naturale eſt diuinū ꝛ huma num vt pꝛo bonis terrenis habēdiſ ꝛ malis coꝛpis fugiēdis hoīes non vereanť ſuas dicere miſerias. Vle re ꝫ ius diuinū naturale ꝛ humanū ē vt ipſi hoīes pctis ſauciati nō cu piāt ꝑ potētes eos liberare vt ſunt ſacerdotes ꝛ optimis bonis ditari. Quibꝰ ꝑ lectis ſupꝛa modū cōfuſi heretici q magno i nnmero i domo quadam congregati quadam nocte ꝛ ſe ad ignem calefacientes volue runt ꝓbare ſi hec verba eſſent vera aut ſua dicta aut eoꝝ ꝑfidia. Itaqꝫ vnus eozum duriſſimus ſic ait. Vt ſciamus veritaté pꝛoÿciamus libel lum in quo eſt noſtra fides ꝯſcripta in igné iſtuꝫ ꝛ parimodo huiꝰ Do minici ſic nos impugnātis ad eun dem ignem deiÿciamꝰ libelluꝫ. Fa uent oēs. Et mox hereticoꝝ libellꝰ comburitur: libellus vero Domini ci illeſus ab igne diuinitꝰ lōge ꝓÿ

citur. Sicqꝫ factum est hoc tertio in clusiue ꝛ semꝑ Dominici liber exiuit intactus oīo ab igne. Quinimo ex Dominici libello non fetoꝛ sed pigmentoꝝ omniuꝫ exalabat odoꝛ Itaqꝫ ꝑ omnia cōfusi sed nondum conuersi firmauerunt iuramento inter se hoc mirabile nunq̄ꝫ alicui reuelaturos. Sed q̄dam miles fauēs nostre fidei: hec per omnia postmodum multis enarrauit tali modo.

Cum. n. post dies quindecim idēꝫ miles mente reuolueret q̄ acta eēnt in tam celebri miraculo ꝯscientia remordente valde formidare cepit: sꝫ nequaq̄ꝫ formidine adhuc eū cōuertente. Cū ergo se dedisset rapitur a caterua seu societate demonum horrendissimorum tanq̄ꝫ horribili ꝛ furibunda tanq̄ꝫ aīam in corpore viribus ꝓ totis totoqꝫ conamine cum corpore resistentem ꝛ in corpore se viuentem ꝛ iste qui per annos quindeciꝫ ꝛ amplius nunq̄ꝫ fuit vere cōfessus ꝛ ad penas infernales deducitur. Ubi inter innumera inferni tormēta intueť horrendissimā quorundam penā eoꝝ qui nolebant cōfiteri vel qui in confessione erāt mētiti. Aspiciebat. n. ꝙ horuꝫ quilibet draconem vnū habuit ad latus qui continuis morsibus ꝛ aculeis cor mordebant ꝛ pungebant cū clamore ꝛ dolore pacientium indicibili.

Quia vero hi nunq̄ꝫ habuerunt veram contritioneꝫ eo ꝙ hic non habuerunt cor contritum ꝛ humiliatum. Ideirco perpetuo habebunt ibidem q̄ꝫ diu deus erit deus cor a dracone infernali vulneratuꝫ. Sed ꝛ ꝑpendebat in oculis eoꝝ ardentes instare lachrimas qui flammas igneas euomentes vsqꝫ ad partem capitis oppositam ꝑ os emittebant cū dolore totius mundi huius dolorem oculoruꝫ superante. Cui angelus dicebat. Eo ꝙ hi de pc̄tis suis nunq̄ꝫ fleuerūt lachrimis istis cum serpentinis flectibus deputati sunt Aspiciebat rursus ille horrendissimam eoꝝ penam. Naꝫ heu heu ꝑ os ipsoꝝ intrabant bufones igniti serpentes aranee aspides scorpiōes dracōes leones ꝛ vrsi igniti ac bestie alie inenarrabiles cū tormento tam horribili indicibili ꝙ humana neq̄t lingua effari. Et quidā vt angelus ait ꝙ hi nunq̄ꝫ ꝑ cōfessionē oris voluerunt venena peccatoꝝ suorum ꝛ bufones suaruꝫ iniquitatum expellere. Ideirco sic puniebanť ꝛ puniuntur ab horrendissima peste. Sed ꝛ plurima vidit horum supplicia inenarrabilia que transeo. Et vt iste experiri posset q̄ videat deo volente a demonibꝰ rapitur tn̄ non cōfessus ꝛ tormenta hec omnia experiť q̄ tāta fuerunt ꝙ si folia arboꝝ eēnt lingue ꝛ plantarū nequaq̄ꝫ hec dicere possent. Ueꝝ quia hic peccator miles noīe Antoniꝰ psalteriū Marie virginis ꝑorauit ꝛ si peccata sua nō dimittebat ꝓpterea cū horrēdissimis subiaceret flāmis ꝛ morsibꝰ leonū ꝛ serpētiū affuit Maria pietatis regina q̄ voce viua iubet capti

uum de fornace egredi. Et factū ē ita. Cui preſenti ait. Ecce qꝛ oraſti pſalteriū meū tibi ego volui manifeſtare ꝛ a tanto periculo liberare q̄tenus ꝛ ſocij tui hec cognoſcētes ꝛ cōſimiles peniteant ꝛ deuoti⁹ ꝯfiteantur ne tandē tanta tormēta patiant̄. Et h⁹ tibi magis q̄ꝫ alijs oſtēdi qꝛ quāuis indign⁹ vt puta homicidia bellator fornicator periur⁹ ſupbus ꝛ blaphem⁹ ꝛ apoſtata tm̄ ſeruiciuꝫ pſalterij mei p̄alijs i honore habuiſti ꝛ conſulo vt amplius magis hoc habeas ꝛ ꝯfraternitatē hui⁹ quam Dn̄icus predicat accipias. Ualet enim hec ſumme ad ip̄etrandā graciaꝫ ꝯfeſſionis ꝛ cōtritionis. Et qđ tibi nunc dico alijs dices. Scis.n. q̄ pomū in arbore ſolū nihil ē. vua in vinea ſola nihil eſt granū in agro ſolum nihil eſt vel dom⁹ in villa ſola aut piſcis in mari vl̄ ouis in caulis ſi ſola ponant̄ nihil ſunt. Sed nec in monaſterio tm̄ vnus ē religioſus vel in eccl̄ia vn⁹ ſacerdos. Aut in matrimonio vnū cōiugiuꝫ tm̄ vel in foro vn⁹ mercator vl̄ in bello vn⁹ miles ſeu in quacūqꝫ arte ſi tm̄ vnū habeat̄ paruꝫ aut nihil ē qꝛ ve ſoli. Iccirco cū ſis peccator ſolus es accipe g⁰ ꝯfraternitatē meā vt ſic aliorum bonis valeas ſaluari cū beatis Et quāuis merita eccl̄ie ſint cōmunia quātū ad caritatis amorem ſm theologos ꝛ dei laudeꝫ non tm̄ ſunt cōia ad ſatiſfactionē ꝛ meritoꝝ cumulationē vel p̄mioꝝ retributionē ſm eoſdem doctores. Iccirco quo ad hec fiunt oratione p̄ quibuſdaꝫ in eccl̄ia vel elemoſine ꝛ huiuſmodi que tantū valent illis p̄ quibus fiunt quātū ad ſatiſfactioneꝫ ꝛ non alijs. Alias eccleſia erraret quoſdā ſctōs p̄ alijs orando ꝛ p̄ quibuſdā magis q̄ꝫ p̄ alijs viuis vel defunctis orando. Uade inquit ꝛ ꝯfitere Dominico ꝛ ſibi narra que vidiſti. Cōfeſſus eſt igit̄ iſte Dominico ꝛ poſtmodū factus eſt fideliū in terra illa capitaneus inuictiſſim⁹ ꝯtra infideles. Qui ꝛ poſuit in vexillo ꝛ aris ſuis ꝛ ſuoꝝ ſemper Marie v̄ginis pſalterium. Unde quadā vice illo p̄ſente videbat̄ hoſtibus q̄ lapides igniti ſupra eos de celis proijciebā tur. Alia vero vice cernebant iacula igne innumera ſe prementia. Tēpore alio cernebāt innumerū agmē militum terribiliſſimoꝝ ſe horrendiſſime percutientiū que oīa fiebāt fide ꝛ deuotione pſalterij virginis Marie: propterea ꝛ plurimi inimicorum ad fideꝫ ſunt conuerſi. Quapropter laudate oēs pſalterium virginis Marie ꝛ tempore hoc bellorum accipite cōfraternitatem armorum genitricis dei immaculate: vt ſitis fortes virtuoſi coraꝫ deo ꝛ mūdo inuincibiles.

Exemplū ſuauiſſimū de pſalterio virginis Marie ꝛ ꝯfratria eius in ordine ad dominicā paſſionem.

n Arrat glorioſus ille magiſter Joannes de monte in ſuo mariali quod ēt reperi in libro fratris Thome de tēplo. Tē

poꝛe.n.qᵒ Dñic⁹ beatiſſim⁹ p̄dica
toꝝ oꝛdinis dux ⁊ pr̄ inclit⁹ p̄dica
bat i oꝛbe terraꝝ famoſiſſim⁹pluri
mis iregniſ ⁊ ppl'os iceſſanter ad v̄
ginis inuiolate Marie laudez hoꝛ
tabat̄ ⁊ angelicam illius confratriā
Contigit rome eū p̄dicare in totiuſ
mundi pꝛelatoꝛū maioꝝ audientia
āmonuitqꝫ figuris ⁊ exemplis foꝛ
tiſſime virginē glorioſam eſſe ſalutā
dam in ei⁹ pſalterio. Mirant̄ oēs
de verboꝝ ei⁹ affluentia. Stupent
de ꝓdigioꝝ potentiam: quibus ita
ait. O fideles domini ceteriqꝫ fide
lium fidei amatoꝛes audite v̄bū ſin
gulare vobiſqꝫ oib⁹ ſalutare vt ſcia
tis que dixi vera eē. Accipite pſalte
riū v̄ginis Marie ⁊ hoc poꝛando
paſſionē xp̄i deuote recoꝛdemini.
Jta vobis annuncio ꝙ ſpūꝫ dei ex
periemini ⁊ dicendo ⁊ dimittendo.
Nec.n.ſtare pōt in aliqᵒ loco tāta
flāma ſine calefactiōe nec lux tā im
mēſa ſine illumiatiōe nec medicina
tā diuia ſine ſanatiōe.qd pl'ra. Au
diūt oēs ⁊ mirant̄ ſmonib⁹attoniti
diuinis. Cōcipiūtqꝫ ml'ti nedū po
pulariū verū ⁊ magnoꝝ eccl'ie p̄la
toꝝ puta reuerendoꝝ cardinaliū ⁊
honoꝛandoꝝ inqꝫ plurimi ep̄oꝛuꝫ
pſalterium hoc pꝛedicatum peroꝛa
re quatenus poſſent aliquaꝫ gratiā
dei perpēdere. Res mirabilis. Ci
uitate conturbata facta eſt oꝛationū
varia multiplatio ſtatū in omni pꝛo
ut a Dominico fuit auditū. Jtaqꝫ
videres mane ⁊ veſpere atqꝫ meri
die vbiqꝫ viros ⁊ mulieres pſalte
ria de Maria depoꝛtantes. Nec
verebantur columne mundi cardi
nales ⁊ ep̄i tanta deitatis in mani
bus ⁊ ꝫonis deferre fidei noſtre ſi
gna oꝛthodoxe. Ex enim miraculiſ
Dñici perpenſis nō dubitabāt vir
ginis Marie opari ſibi in tali exer
citio diuinum ad eſſe auxiliū. Quid
vltra referā.omnes qui hoc tempta
uerunt pſalterium aliqd̄ perpende
runt diuine pietatis iudiciuꝫ. Ex q
bus omnibus tm̄ vnum narro pꝛo
digium. Erat.n.rome quedam me
retrix ſupꝛa omnes famoſiſſima in
decoꝛe eloquentia oꝛnatu ⁊ munda
na leticia. Que manibus ex Domi
nici ſanctiſſimi meruit habere pſal
teriū qd̄ ſub tunica abſcondens fre
quenti⁹ꝑ dieꝫ illud exoꝛabat ⁊ heu
nihil⁹ ſtupꝛo ⁊ impudicicie p̄ oibuſ
alijs vacabat. Poſt illā.n.plus vi
ri currebāt q̄ꝫ p⁹ quaſlꝫ hmōi vani
tatis mulieres. Perſeuerauit igit̄
hec mulier noie Catherina cogno
mento pulchꝛa pp ſui impibilē ve
nuſtateꝫ. Et eccleſiam ſemel admi
nus in die viſitabat vbi pſalterium
ſuū poꝛans:ita meditabat̄ pꝛimam
quinquagenam ꝓ xp̄i infantia vbi
xp̄s ibidem poꝛtabat totā futuram
paſſionem ⁊ ſi nō in executione ſal
tim in intētione ⁊ mente. Scdāꝫ ve
ro quinquagenā dicebat ꝓ xp̄i paſ
ſione vere exhibita in ſua reali paſ
ſione ſm humanitatē. Tertiā vero
qnquagenā oꝛabat ꝓ xp̄i paſſione
ſm deitatē. Nō qꝛ deitas hēret pa
ti ſm ſeipſaꝫ ſꝫ qm̄ deitas iſta infi

nita tñ amat naturaꝫ humanã ꝓut
ſepius dñs Jheſus reuelauit ꝙ ſi
mortalis eẽt ꝓculdubio moreret̃ .
Jdeo qꝛ ſapiẽtia dei eterna mori ꝓ
nobis in ſe nõ potuit humanitatem
aſſumpſit q̃ pati ꝛ mori ꝓ toto gene
re humano voluit. Cũ igit̃ hec Ca
therina pulchra ſic orando ꝑſeuera
ret ſemel cõtigit vt vagabũda more
ſolito romanã ꝑ ciuitatẽ diſcurreret
Et ecce vir pulcherrimus ſubito ei
aſtãs dixit illi. Aue Catherina: qd
hic ſtas habes ne domuꝫ. Cui illa
habeo inqt dñe. ꝛ cuncta pulcherri
me diſpoſita: cui ille. Nunc inqt te
cũ volo cenare. Et illa libentiſſime
inqt faciã: ꝛ q̃cunqꝫ volueris hr̃e li
bẽtius ꝓpinabo. Sic manu ad ma
nuꝫ euntes ad ipſiꝰ ꝑuenerũt domũ
Ubi plurime ꝯſimiles inerãt puel
le. Cena parat̃ ꝛ ſedet hic ignotus
hoſpes cũ pulchra Catherina. Bi
bũt mutuo: ſꝫ qcqd tangebat iſte ſi
ne potũ aut qđ ſimile mox i ſangui
neũ colorẽ vertebat̃ nõ ſine ſingula
ri odore excellẽtiſſimo ꝛ ſapore ſua
uiſſimo. Cui illa admirans dixit .
Quid ẽ domine ſum inſana: nã cun
cta que tangitis fiunt ſanguinea: ꝛ
ille. Neſcis inqt ꝙ chriſtianus nec
bibere nec mãducare aliqd dꝫ niſi
ſanguie xp̃i tinctũ. Sicqꝫ illa pluri
mũ đ tãto hoſpite ꝛ iã eũ tãgere ve
ret̃ obſtupeſcẽs. Ait tñ illi. Dñe vt
video magne in vultu eſtis reueren
tie. Quis q̃ſo eſtis ꝛ vñ veniſtiſ. cui
ille. Cũ erimꝰ in thalamo tibi dicã
que poſtulas. Sicqꝫ ſuſpẽſa manẽs
thalamum parauit: prior lectum in
trat ipſa ꝛ hoſpitem ad ſe introeun
dũ inuitat. Res cũctis mortalibus
ſtupẽda ꝛ pene iaudita. Subito iſte
paruuli formã induẽs geſtabat i ca
pite coronã ſpineã in humeris cru-
ceꝫ ꝛ ſtigmata ac innumera ꝑ totuꝫ
corpꝰ vulnera: ꝛ ait Catherine. O
Catherina iam a tua ceſſa ſtulticia
Ecce iã videſ paſſionẽ i facie xp̃i ꝓ
qua tuã oraſti primã qñq̃genã qm̃
a prima hora mee cõceptionis vſqꝫ
ad mortem ꝯtĩnue portaui in corde
meo hãc penã q̃ tanta fuit ꝓ te ꝙ ſi
oẽs arene maris eẽnt pueri ꝛ quilꝫ
eoꝝ hr̃et tãtã penã quãtã vnqꝫ ha-
buerũt oẽs hoieſ moriẽdo nequaqꝫ
ſil̃ ſumpti tãtã ſuſtinuerãt anguſtiã
quãtã ꝓ te ſuſtinui. Stupet illa hoc
viſo ꝛ audito. Et mox iteꝝ mutauit
in ſpeciẽ virilẽ ſm effigiem illã quã
habuit tp̃e paſſionis ꝛ ait. Ecce vi
des o filia quãta ꝓ te ſuſtinui: que
excedunt omnes penas inferni .
Quia ptãs mea paciendi nõ huma
na ſꝫ diuina. Tantaqꝫ fuit mea paſ
ſio ꝙ ſi hec eſſet diuiſa per cunctas
creaturas omnes mũdi creature ſi-
mul moreret̃ vel corrũperet̃ . Quo
dicto in ſolarẽ ſe tranſmutat clarita-
tem cum tamen ſtigmatibus ſꝫ glo
rioſus in quibus oĩbus cuncta erãt
imo infinita. Quia quodlꝫ ibi fuit i
quolibet: ꝛ ſtupendũ valde ꝛ mirã
duꝫ ibi cernebatur quoniaꝫ in qua
libet plaga cernebatur totus mun-
dus pati imo mundi infiniti ſecun-
dum modũ illiꝰ plage. puta vulne-

ris lateris vel manus ꝛc. Ecce ait ecce vides filia quanta patioꝛ nunc pꝛo tua salute. Cum.n.omnia ſunt in me ſm Apoſtolū ꝛ ego in omnibus. In cunctis iſtis te video: te amo paratuſqꝫ ſuꝫ in his oib⁹ penā quam vides pati in eternum ꝓ salute tua.eo ꝙ amoꝛ meus ē infinitus ſm Dyoniſiuꝫ:ꝛ cuncta in me exiſtentia exiſtant infinita:ſm eundeꝫ. Agnoſce igitur dei clemētiam:ꝛ recole xp̄i paſſioneꝫ triplicem ꝓ qua tres quinquagenas dixiſti ꝛ in poſterum te emenda quaten⁹ ſicut fuiſti alijs exēplum totius malicie: ꝛ ſpurcicie ſic in poſteꝝ viuas vt ſis ſpeculū toti⁹ puritatis ꝛ mundicie. Nec ꝙ tibi appareo ꝓ tuis meritiſ facio ſed pꝛo penitentie exēplo. Et qm̄ confratres tui de confratria matris mee inuiolate pꝛo te oꝛauerunt vt in tua conuerſatione multi cōuerterentur ſicut in tua iniquitate innumeri antea ꝑ te diabolici efficiebātur. Quid pl'ra. Diſparuit viſio nec fuit inanis: qm̄ doloꝛē in manibus ꝛ pedib⁹ ſenſit paſſionis xp̄i alijſqꝫ in partib⁹. Surgit igitur penitētiaꝫ agit ꝛ in craſtinuꝫ confitet̄ Dn̄ico. Cui iniūxit i penitētia moꝛe ſolito pſalteriū virginis Marie cū receptione ꝑfecta cōfratrie quā nonduꝫ habuerat in facto ſꝫ tm̄ in intentiōe ꝛ ꝓpoſito vt dictū eſt. Ubi eſt notādū quātū valet hec ꝯfratria in facto cū tantū iſti in ꝓpoſito. Cū igitur rogaret deuoti⁹ ꝟgineꝫ Mariā apparuit ſibi,eadeꝫ domina cū ſancta Catherina dicēſ ei. Ecce filia multum peccaſti ideo plurimū te penitere opoꝛtebit. Accipe g° qualibet die tres diſciplinas quaꝝ quelibet erit qnquaginta quinqꝫ ictuuꝫ q faciūt pſalteriū penitentiale. Nec inquit opus ē ſemꝑ te habere virgam ſꝫ vnguib⁹ te pungas vel cōpꝛimas carnē tuā in omni tp̄e ꝛ loco poteriſqꝫ ꝯtra tentationes ꝛ ꝓ bonis impetrandis vniuerſis ſemꝑ hanc facere. Et hec penitētia regalis occulta ꝛ naturalis q̄ eſt regina cunctaꝝ penitētiaꝝ. Itaqꝫ hec oīa ꝑagit vt audiuit. Cūqꝫ oī die ſic peniteret btūs Dn̄icus ſemel diuina virtute ſublimat⁹ vidit nocte ꝙ toti mūdo vniuerſa ſtipēdia parabāt. Perpēdebat.n.ꝙ de domo ipſi⁹ Catherine ex mēbꝛis cuiuſdā pueruli ꝓdibant qnquaginta qnqꝫ flumina q̄ ad inferniū deſcendebāt. In quoꝝ aduentu aīe purgande cōſolabant̄. O in quātas voces laudū erumpebant. O quantas bn̄dictiones tali Catherine ꝓpinabāt. Reſonabat enim terra in voces eoꝝ. Ibi.n.liberabant̄ aīe cōfoꝛtabant̄ ꝛ ſanabātur atqꝫ de penis eripiebant̄: eo ꝙ hec Catherina paſſionē xp̄i paruuli meditabat̄:ꝛ ad defunctos fideles eā deuoti⁹ applicare conabat̄. O mira res. O noua rerū materies intuet̄ poſtmod̄ venire viꝝ ꝛ in camerā Catherine intrare:ꝛ ex coꝛpe ſuo de qnqꝫ fontib⁹ quinquaginta qnqꝫ vulnera deriuare: q totā eccleſiam militantē ꝛ mundū pꝛeſentem

ſonebant ⁊ irrigabāt ibi arbores ⁊
plātule pullulabāt. Aueſ vero ⁊ pi
ſces viuificabanť hoies ſignabanť
fideles illuminabanť ⁊ balneabāť
O quāta ſuauitas. O quāta mundi
leticia. Nā ibi hec vniuerſa Cathe
rinaʒ bn̄dicebant: ⁊ deū vniuerſoꝝ
creatorē ꝓ illa orabāt ⁊ duo hec mi
randa ſunt facta pro prima ⁊ ſcđa
quinquagena. At vbi hec Catheri
na penitēs tertiā q̄nquagenā incho
auit vidit Dn̄icus aduenire gigātē
infinitū luce clariorē ex q° quinqʒ ꝓ
dibant fontes de quibus oriebanť
flumina q̄nquaginta qui nō p terrā
nec ad infernū deſcēdebāt: ſʒ ad ce
lum mirabiliſſime ꝯſcendebāt atqʒ
ex illis tota paradiſus celeſtis irri
gabať. Tantaqʒ fuit eoꝝ ſuauitas
ꝙ de illis ſancti ⁊ angeli portabant
⁊ ꝓ his gr̄as imēſas deo reddebāt
Cūqʒ hec Dn̄icus videret vt nar
rat Thomas de tēplo cepit valde
mirari cur hec fiebāt in domo tante
peccatricis. Cui Maria v̄go aſtāſ
dixit. Cur inq̄t o Dn̄ice nūc mira
ris i talib⁹. Neſcis.n. ꝙ peccatoꝝ
ſuʒ amica: ⁊ ꝙ in manu mea poſita
dei ē clemētia. Jta g° volui de hac
filia tibi oſtēdere quaten⁹ mūdo p̄
diceſ vt nullo° debeāt ꝓ quātiſcūqʒ
peccatis pctoreſ deſperare: ſʒ ſemp
debēt in domino ꝯfidere. Et ſignā
ter illi q volūt ſub clamide mea cō
fugere cū Catherina quā multum
iuuit ad h° btiſſima Catherina quā
ſemp a iuuentute amauit ⁊ ſeruitiū
aliquale ei ſp exhibuit ob nominis
reuerentiam. Addiditqʒ dei mater
Maria. Vidiſti o Dn̄ice hec tam
miranda. Audi ⁊ p̄dica qđ nūc di
cam tā pia ⁊ tā ſctā ꝙ impetraui a
filio meo ꝙ oēs orantes pſalteriuʒ
meuʒ ⁊ q erunt de cōfratria mea ꝙ
hanc eandē habebūt excellentiaʒ ⁊
ſi nō videant eā ſicut hoies non vi
dēt nec deū nec angelos nec demo
nes nec merita ſua aut virtutes.
Quinimo nō vident magnetis v̄tu
tem aut ſtellaꝝ quāto minus nō vi
debūt hanc eoꝝ gloriā ſed hanc in
tuebunť poſt mortē. Confortare er
go o Dn̄ice ⁊ p̄dica pſalteriū meū
⁊ confratriā meā qm̄ hec qui iſta hʒ
oībus impetraui nō vt videant ſed
vt habeant. Quid plura: Domini
cus gr̄as pro dei miſericordia egit
īmenſas. Hec auteʒ Catherina re
cluſoriū intrauit ⁊ mox cuncta pau
perib⁹ diſtribuit. Que tante fuit ſan
ctitatiſ poſtea vt maximi ſancti poſt
modū ꝓ reuelationib⁹ cōfugerēt ad
illā. Cui p dies centū quinquagin
ta apparuit dn̄s Jheſus xp̄s cum
v̄gine Maria ⁊ ſctā Catherina de
nunciās ei obituʒ ei⁹. Que poſtmo
dū ſanctiſſime obijt. Ei⁹ aiaʒ tres
v̄gines ſancte: quaꝝ vna dicebatur
Joāna alia Martha ⁊ tertia Lu
cia viderūt de corpore exeūteʒ ſole
clariorē inter brachia xp̄i ſpōſi euo
lantē. Que ſepulta ē in eccl'ia ſancti
Joānis lateranēſi. Ex qua re vni
uerſi fideles penſiate quāta virtus
ē pſalteriū v̄ginis Marie cum xp̄i
paſſione atqʒ in omni virtute taʒ in

vita q̄ȝ in morte. Laudate gͦ domi
num Jheſuȝ ⁊ Mariaȝ in eorum
pſalterio vt hec mereamini habere
hic per gratiam ⁊ in futuro per glo
riam. Amen.

Quā carū ac deo dignū ſit Ro
ſarium ſequenti patet exemplo.

Fuit quidā ſanctus pater di
uinis oraculis crebro per lu
ſtratus cui dominus ſua mi
ſericordia dignatꝰ ē plura reuelare
Qui quadaȝ vice in ſe raptus vidit
regeȝ regum dn̄m noſtruȝ Jheſuȝ
xp̄m in ſublimi ſolio conſiſtentem.
Et mox oīs celeſtis exercitꝰ veſte
coruſcās aduenit. Tūc v̄go v̄ginū
in dyademate p̄fulgenti cuȝ oībus
v̄ginibus angelis ſc̄tis nimirū aſſo
ciata ceteriſq̄ȝ ſanctoꝝ agminibꝰ p̄
ornata irradiabat. Omnes igit̄ an
te regis ſoliū aduenientes voce ſua
uiſſima pſallere ceperūt p̄libatū ro
ſariū. Et quotiēs dulciſſimū v̄giniſ
Marie nomē recitabant continuo
vultu dimiſſo capita ſua humiliter
ſubmittebant. Sȝ quotiēs noīabāt
ſanctiſſimuȝ nomē Jheſu illico ge
nibus flexis ſumma vt decet reuerē
tia adorauerunt. Finita autem ſa
lutatione angelica ſubiungēdo arti
culū ſiue verſiculū dominice paſſio
nis ſeu de vita xp̄i addiderunt cuȝ
all'a concludendo. Cum aūt roſari
um ſic percantaſſent cordis iubilo
gratias deo agentes pro omnibus
bonis de prefato roſario prouenien
tibus in celo ⁊ in terra: cum omni
attentione orauerunt pro omnibus
iſtud roſarium per totum orbem le
gentibus ⁊ ſpecialiter fraternitateȝ
habentibus: vt deus eis dignet̄ ſu
am conferre gratiaȝ hic in terris ſic
viuendo: vt cum omni ſocietate ce
leſti vitam poſſideant ſempiternam
Et quia ſancti in celo ſicut premit
titur pſallant roſarium de ſua imar
ceſſibili gloria ſecuri multomagis
nos animos noſtros applicare de
bemus dicere roſarium toto mentiſ
conaie ad honorem dei ⁊ laudem
virginis Marie. q2 de diuino amo
re incerti ſumus ⁊ gratia ac venia
ſumme indigemus. Conſtat enim
deo ac matri ſue Marie nil fore
acceptiꝰ q̄ȝ dicere roſarium in for
ma hic infra preſcripta. Aue Ma
ria gratia plena dominus tecum be
nedicta tu in mulieribus: ⁊ benedi
ctus fructus ventris tui. Jheſus
chriſtus quem tu virgo puriſſima d̄
ſpiritu ſancto angelo nunciante con
cepiſti Amen. All'a. Et vt premiſ
ſum eſt ad quālibet ſalutationeȝ di
cetur vnus verſiculus de vita chri
ſti aut eiꝰ glorioſa paſſiōe. vt p̄fert̄.

Quodlibet colonie determina
tum cum compendio Alani de ru
pe doctoris precipui ac exemplis
veraciter diligenterq̄ȝ collectis d̄ ro
ſario glorioſiſſime dei genitricis ma
rie impreſſoria arte editum Bono
nie acuratiſſime p̄ Joānē antoniū
platonidē benedictoꝝ bibliopolaȝ
necnō ciuē Bononiēſeȝ. ſub Anno
dn̄i. M.ccccc. die vero. x. Julij.

Frater Stephanus mediolanē ſis de piopera nuncupat⁹ congregationis lombardie ordinis predicatorum lectori ſalutem.

m Ea effectū ē opera ingenue atqꝫ humaniſſime lector vt roſarij preſens opuſculū: nuper imprimeretur. Ad hoc me nequaqꝫ terrenum quoduis cōpegit: verum imaculate genitricis veneratio tueqꝫ ſalutis deſideriū. Quappꝛe per humanitatis caritatiſue iura deprecor ne me reprehendas: verborū neqꝫ morſibus dilanies pro tua ſalute ac matris dei honore ſi oportuerit mortem etiam ſubiturū Si quid igitur in hoc opuſculo deprehenderis quod pro ſui magnitudine haud credendū duxeris. Omnipotentis dei virtutem Regine celi necnon ampliſſima ſuffragia mēte animoqꝫ peruolue. Doctoris huius reuerere grauitatē: mores: ſanctimoniam. Mirabiliora itidē cōperies ſi aut Alberti magni aut ceteroꝝ qui mariale cōſcripſerunt: volumina diligentius ſcrutabere. Veniam ēt dabis ni ad vnguē vt aiunt atqꝫ ſcd̄m orthographie limites cūcta exarata ſunt: qm̄ ⁊ impreſſorum quādoqꝫ in curia ⁊ exemplaris ad nos delati corrupta nimis lectione hoc euenit. Vale lector candidiſſime teqꝫ domin⁹ Jheſus in v̄ginis Marie laudes vſqꝫ adeo exardeſcere ꝑficiat quo te ⁊ terrena queqꝫ contemnas.

REGISTRUM.

A.iiij. B.iiij. C.iiij. D.iiij. E.iiij. F.iij. G.ij.

Jhesu chriſte glorioſe in

quo vniuerſi creati nobilitas ac perfectio pſiſtūt vnite. ⁊ vt laudibus ⁊ honore matris tue cōceptus valeat a tuis fidelibus venerari: q̄ quidem pro tui ſacratiſſima incarnatiōe pordinata extitit āteqū adam creaſſes. placeat tibi benigne ſaluator illuminare indignū famulū tuū vt te amando ⁊ diligendo diſputationē incipiat ſecularis ⁊ iacobite.

De prologo.

Ontigit q̄ ſedens in choro fratrū predicatorū Auinione ſeptima menſis decembris. ſecularis quidam ⁊ pauper canoicus dū vesperos Cōceptionis virginis marie fratres ſolēniter celebrarent allocutus eſt cuidam iacobite ſcientifico ſermones amicabiliter cōſequentes. Venerande frater cū omēs ſimus concordes fratres in xp̄o: omēſq; recepimꝰ equale preciū redemptionis generis humani ab vtero virginis matris marie diuinitus incarnatū. Que quidē virgo omnibus peccatoribꝰ aduocatā ſe exhibet. refugiūq; omniū ſperantiū in eandē q̄ impetrans gratias benedictiones innumeras: vt preſentare nos poſſit cōcordiditer corā dn̄o ihesu xp̄o: ⁊ ſumat nos exutos a culpis noſtris defectibus ⁊ miſerijs: ⁊ cū ſic ſe habeat iſtud ita. quare ergo nō conamur vt ſimus concordes ad honores laudes reuerēciaſq; multimodas ipſi virgini exhibentes. nā non videt̄ vt concorditer reſpondeamꝰ de beneficijs q̄ quotidie ab ipſa virgine recipimus: in exhibendas receptantes laudes contrarias veritati. Et propter inueteratā aduerſitatē q̄ de ſuo ſanctiſſimo conceptu inter xp̄i fideles ambigit̄. Alij ipam in peccato originali fore cōceptā minime cōſencientes ſeu concedentes. Alij vero affirmantes cōtrariū in falſitatem perſiſtere eſt neceſſe. Dn̄ iacobita vero ipſius ſecularis p

cepiſſet ſermones ſecularem alloquitur in his verbis.
Loquela tua ⁊ diſpoſitio faciei te fore oriundum oſtendit ac ſubiectum regis aragonum qui anno preſenti in ciuitate Valentie quartadecima matij inconſulte ductus ſuper huius quouis materiam nimis p̄ſumptuoſe videtur oberraſſe: ex eo q̄ ſine ratione edidit ⁊ compulit omnes ſibi ſubiectos cuiuſcunqꝫ cōditionis fuerint tenere ⁊ firmiter confiteri virginem mariam ſine peccato originali fuiſſe cōceptam certificans te illud fore q̄ plurimū contra p̄bas eccleſie ſacro ſancte. Secularis vero audiens ſuum regem ſic enormiter blaſphematum. cōmotus contra iacobitam quem reuera percuſſiſſet niſi ad rumores perueniſſet quidam canoniſta qui eis in ſedendo fuerat conuicinus ⁊ occurrens ſeculari qui iacobitaꝫ fortiter opprimebat inquit ſermones ſequentes. Viri ſcientifici attendite quoniam ex rumoribus veſtris officium diuinum q̄ plurimū perturbatur. Nec hic vobis locus eſt contendere in ſermonibus dicat michi ſi placeat alter veſtrum que occaſio ſeu fortuna ad paſſum iſtum vos adduxit. Tunc iacobita omniuꝫ qꝫ contingerat inter ipſum ⁊ ſecularem materiam narrauit ⁊ ſimplicem veritatem. Poſtq̄ vero canoniſta qui fuerat in philoſophia ac theologia mirabiliter eruditus perceperat intentioneꝫ qua motus fuerat ſecularis. Dixit iacobite: hoc ſanctum fore procul dubio ⁊ honeſtum ſiue ſuper conceptu virginali omnes chriſti fideles per aliquas rationes neceſſarias ad veritatem reducere poſſent. cum ex hac queſtione: tam antiqua tā magnum vertamur certamen in eccleſia ſancta dei. Et videtur mihi domine iacobita q̄ liceꝫ ego ſim de opinione q̄d virgo maria ſit concepta in peccato originali. tamē bene placeret q̄ vos ⁊ ego de hac queſtione conferremus cum iſto ſeculari. Nā talia poterit nobis enarrare: q̄ confirmans noſtrum propoſi-

tum in rationibus ſeipſum confundet. Et verecundatus ãmodo in ſuo propoſito ſiſtere perhorreſcet. placuit quidem iacobite hoc ꝙ dixerat canoniſta. Et ambo interrogant ſecularem ſi ſibi placeat de dicta queſtione ad inuicē diſputare. Reſpōdit ſecularis ꝙ multum affectabat ⁊ de hoc ꝙ̄ plurimū erat letus. Secularis igitur ſuam diſputationem diuidit in quinqꝫ partes. in quarū prima diſputatur. vtrum peccatum originale ſit ſubſtantia vel accidens hominis. Et in ſecunda ponuntur quedam conditiones. Et in tertia arguitur de poſſibili cum quibuſdā methaforis. Et in quarta de neceſſitate. Et in quinta ⁊ vltima ponuntur rationum ſolutiōes que per aduerſam partem fieri poſſunt cum correctione ⁊ emendatione eccleſie ſacroſancte.

De conditione canoniſte.

Um ſecularis voluiſſet ad queſtionem procedere oppoſuit ſe canoniſta dicēs. iacobita ⁊ ſecularis volo ꝙ inter nos hec conditio ſiſtat. videlicet ꝙ vnuſquiſqꝫ noſtrum ſola veritate attenta in ſuis argumentis ⁊ ſolutionibus fidelis exiſtat. verax. caritatiuus. ⁊ pacificus. Nam ſub cauillantis ſubuerſione: aut ſub argumentorum procellis ſubdole poſſet veritas deperire ſi inter nos contentione aut inſania vteremur. De quo poſſemus etiam ipſius virginis indignationē incurrere ac culpabiles facere noſmetipſos. Et volo etiam quod vt poſtꝙ̄ auctoritatibus ſuper conceptiōe virginis conuenire nequimus ꝙ in noſtro proceſſu quantum valebimus neceſſarijs rationibus diſputemus. quare ſupradicti tres viri ſcientifici conditionem canoniſte ꝑmittunt in diſputatione firmiter retinere.

De p̄ma parte in qua diſputatur vtrū pecca-
tū originale ſit ſubſtantia vel accidens.

Arguit ſecularis ſi peccatuʒ
originale foret ſubſtantia hominis opor
teret ipſuʒ peccatū originale fore creatu-
ram: cū deus ſit creator omniū ſubſtātia
rum. ſequeret̄ ergo deū creaſſe peccatū.
vel ꝙ deus nō creauerit omnē ſubſtantiā: ⁊ cū omnia iſta
ſint impoſſibilia: ſequit̄ peccatū originale fore accidēs ho
minis. Secūdo ſic. ſi peccatū originale eſſet ſubſtantia ho
minis: ſequeret̄ ꝙ in baptiſmo vbi perditur peccatū origi
nale ꝑderetur aut diminueret̄ de ſubſtantia homīs: nec to
ta ſubſtātia homīs eſſet xp̄iana: nec hō poſt baptiſmū rema
neret homo: ſʒ homīs pars. Sed cū hoc ſit īpoſſibile: ſeq
tur peccatū originale fore accn̄s homīs. Tertio ſic: cū pec
catū originale ſit malū ⁊ difformitas creature ⁊ oīs ſubſtā
tia ſit bona: ſi peccatū originale eſſet ſubſtantia ſeq̄ret̄ ip̄m
peccatū eſſe bonū: ⁊ ꝑ cōſequēs nō culpabile. Et ſequere
tur ſubſtantiā ſuſcipe cōtrariū. ⁊ cū hec ſint īpoſſibilia: ſe
quit̄ peccatū orinale eſſe accidēs. Quarto ſi peccatū origi
nale foret ſubſtantia homīs: in reſurrectiōe nō totus hō re
ſurgeret: nec eſſet totꝰ in patria: nec totꝰ homo poſt bapti
ſmū viueret ī via. ſʒ cū hec ſint īpoſſibilia. ſtat peccatū ori
ginale eſſe accn̄s homīs Quinto ſi peccatū originale eſſʒ
ſubſtantia ſequeret̄ xp̄m nō vniſſe totā naturā humanā: ⁊
ꝑ cōſequēs xp̄s nō eſſet hō. cū pars nō ſit totū. ⁊ cū ſit im
poſſibile: ſeq̄tur peccatū originale eſſe accn̄s hoīs. Sex-
to ⁊ vltimo. ſi peccatū originale eſſet ſubſtātia viuente ho
mine eius ſubſtantia ꝑ totū ſubiectū homīs eſſet diuiſibi-
lis. ⁊ cū hoc ſit īpoſſibile ſeq̄tur ꝙ peccatū origīale eſt ac-
cidens ſiue macula homīs: a p̄mis parentibus diriuata ꝑ

pter tranſgreſſionē eorundem.
Queſtio inquit iacobita ſeculari in tuis verbis ſeu ratio nibus eſt concluſuꝫ peccatū originale eſſe accidens. ſed cū accidens ſit ens: ⁊ ens ⁊ bonū cōuertuntur: ſequitur ergo peccatum originale fore bonum ⁊ per conſequēs non cul pabile. Quare ſecularis: videtur mihi ꝙ non intelligas temetipſum.

Solutio.

Reſpondit ſecularis: verū eſt ꝙ accidens eſt duplex: quod dam ē poſitiuū ſicut albedo. nigredo. caliditas. frigiditas iuſticia. prudentia. temperantia. fides. ſpes ⁊c̄. Hec quidē accidentia entia realia exiſtūt ſeu conſiſtūt ⁊ de entitate per ſiſtūt creature. Aliud eſt accn̄s ꝓuatiuū ꝙ qdē nihil eſt nec ponit aliqd in ſubiecto: nec ſumit ꝺ entitate creature ſicut cecitas. ſurditas. iniuria. malicia ⁊c̄. Adam enī iuſtus fuit creatus: ⁊ ſi perdidit propter peccatū iuſticiā ſuā. iā pro pter hoc in hoc ſubiecto Adam nihil poſituꝫ nec additum eſt immo priuatum: nam ſicut cecitas nihil aliud eſt ꝙ̄ pri uatio viſus. ſic iniuria ⁊ malicia in adam ex quo peccauit nihil aliud eſt ꝙ̄ priuatio iuſticie ⁊ bonitatis. Et iſtud tale accidēs eſt peccatū originale ꝙ eſt nihil: quare tuā queſtio nem preponere fuit vanū.
Queſtio inquit canoniſta ſeculari: cū peccatū nihil ſit quo modo poteſt eſſe occaſio pene.

Solutio.

Reſpondit ſecularis. ſcias canoniſta ꝙ in quantuꝫ homo venit de non eſſe poſt creationē remanet ſibi habitus non eſſendi: quia vnū eſt dicere homo non fuit etiā ipſum deo non ſuſtinente per ſeipſuꝫ deficeret. Ideoqꝫ propter ha bitum non eſſendi habet inclinationem ad peccatū: vel ad peccandū quod eſt non eſſe. Sed quia peccatū eſt nihil nō

poteſt eſſe occcaſio pene niſi inquantū creatura eſt in cauſa
Nam diffoꝛmans ſe creaturam: ⁊ fugiens a fine ad quem
deus de non eſſe ipſam creauit fugiente a fine conatur re
trocedere ad quod pꝛiꝰ fuerat: quod eſt nō eſſe. quod qui
dem eſt impoſſibile. quoniam pꝛincipia que poſita ſunt p̄
deum in creatione deficere non poſſunt. Et ideo creatura
euacuata fine occaſione peccati occaſionat ſe ad penam cō
tradicēdo intentioni finali ad quaꝫ creata ē. Nam ſicut ho
mo per ſuum inoꝛdinatum comedere ⁊ bibere febꝛicitan-
do eſt deuiatus a fine caliditatis ſubiecti ⁊ occaſionat ſe vt
agat cōtra ſeipm̄ ⁊ cōtra ꝓpꝛiū ſubiectū in macerādo adu
rendo ⁊ deſiccando. ita creatura per ſua ſcelera edelictat
occaſionat ſe ad penas durabiles toꝛmentoꝛū. Satis ſuꝫ
contentus dixit canoniſta ſeculari tranſi vltra: quoniaꝫ de
hoc volumus a te petere plurima.

Secunda pars que eſt de conditionibꝰ ⁊ p̄mo
De pꝛima conditione.

Rdinauit ſecularis ſuas conditiones dicens.
Pꝛima conditio eſt hec: videlicet ꝙ in cōceptu
virginis fuerunt quatuoꝛ cauſe pꝛout in quo
libet ſubiecto ſubſtantiales conſiſtunt. videlicꝫ
efficiens. materialis. foꝛmalis. ⁊ finalis. Et pꝛimo efficiēs
ſic pꝛobatur. Si efficiens cauſa nihil foꝛet in ſubiecto con
ceptionis virginis ſequeretur ipſum foꝛe eternum aut ſe
ipſum pꝛincipiaſſe. non pꝛimo modo. quoniam ſolus deꝰ
eſt eternus. nec ſecundo modo: quoniam talis conceptus
fuiſſet anteq̄ eſſet ad pꝛincipiandum ſeipſum: quod eſt cō
tradictio manifeſta. ergo in ſubiecto conceptionis virgīs
fuit cauſa efficiens. Quod in conceptu virginis ſit cauſa
materialis ſic pꝛobatur. quoniam alias ſubiectum virgi-

nis non haberet de quo eſſet: ⁊ ſic non eſſet de natura hu-
mana nec cõtineretur ſub eius ſpē: ⁊ in tali ſubiecto agēs
non haberet de quo ageret. ⁊ cum hoc ſit impoſſibile. ſtat
verum in conceptu predicto cauſam materialem exiſtere.
Quod in eodem conceptu ſit cauſa formalis ſatis proba
bile eſt ex cõſtantia materie que ſine forma nequit eſſe. Nā
talis conceptus ſiue forma obiectabile nō foret ſenſibilis
intelligibilis nec etiaꝫ alicuius foret eſſentie ſpeciei aut nu
meri. quoniam forma dat eſſe rei ⁊ conſeruat eam in eſſe.
Sequitur ergo in ſubiecto conceptionis virginis cauſaꝫ
formalem exiſtere. Quod in prehabito conceptionis ſub
iecto ſit finalis cauſa ſic probat̄. qm̄ alias non haberet ꝑfe
ctionē. cū ꝑfectio magis ſe habeat ex parte finis ꝙ̄ ex par
te principij. ⁊ ſi ꝑfectio nihil eſſet ex parte finis. principiū
non haberet appetitum ad finem. Preterea ſi talis conce-
ptus cauſam finalem non haberet ipſis parentibus agen-
tibus ſine fine ſequeretur in ſubiecto conceptiōis eſſe mo
tum infinitum aperte poſt. ⁊ per conſequēs locū. nec eſſet
terminus ad quem in tali ſubiecto exiſtente motu ſine fine
⁊ quiete ſemper conciperetur: ⁊ nunꝙ̄ eſſet cōcepta: talis
quidē conceptus eſſet vacuus fine ⁊ quiete. Et cum om̄ia
iſta ſint impoſſibilia: ſequitur in ſubiecto conceptionis vir
ginis cauſam finalem exiſtere: que quideꝫ eſt incarnatio fi
lij dei: quoniaꝫ ad hoc fuit concepta vt deus de ipſa ⁊ in
ipſa incarnaretur. Dixit canoniſta ſeculari: poſſes tu pro
bare ꝑ ratiōes ꝙ incarnatio filij dei fuit finalis cauſa qua
re virgo concepta eſt. Reſpōdit ſecularis ꝙ ſic: ⁊ audi mo
dicum ſi placet.

Quod incarnatio fili dei fuit cauſa finalis quare virgo maria concepta eſt.

T primo ſic. nulla mundi creatura concepta
fuit vt deꝰ de ipſa incarnaretur niſi virgo glo
rioſa. ſed ex virgine glorioſa deus incarnatus
eſt. ergo vt deus incarnaretur fuit cõcepta vir
go glorioſa. Stat ergo incarnationẽ filij dei fore cauſam
finalẽ quare virgo concepta eſt. Maiorem probo: quoni
am alias oporteret dare aliam creaturã vt deus de ipſa
incarnatus exiſtat: preter virginẽ glorioſam: ꝙ falſum eſt ⁊
inconueniens dicere. minor probatur in ſimbolo.
Scdo nulla mũdi creatura mota fuit ad cõceptũ vt deus
de ipſa incarnaretur niſi virgo glorioſa. Sed ex virgine
glorioſa deus incarnatus eſt. ergo vt deꝰ incarnaretur mo
ta fuit ad conceptũ virgo glorioſa. patet ergo ꝙ incarna-
tio filij dei eſt cauſa finalis quare virgo concepta eſt. Ma
ior probatur quoniã alias ſequeretur ꝙ alia creatura mo
ta fuiſſet ad conceptũ vt deus de ipſa incarnaretur preter
virginem. ꝙ eſt impoſſibile. clare liquet. minor probatur
vt ſupra.
Tertio nulla mũdi creatura ordinata ⁊ attracta fuit ad cõ
ceptum vt deus de ipſa incarnaretur niſi virgo glorioſa.
Sed ex virgine glorioſa deus incarnatus eſt. ergo vt deꝰ
incarnaretur mota ⁊ attracta fuit ad conceptũ virgo glo-
rioſa. Stat ergo ꝙ incarnatio filij dei fuit cauſa finalis q̃
re virgo concepta eſt. Maior probatur vt ſupra. minor
ſimiliter.
Quarto nulla mundi creatura diſpoſita fuit ad conceptũ
vt conciperetur: ꝙ deus de ipſa incarnaretur niſi virgo
glorioſa: ſed ex virgine deus incarnatus eſt. ergo vt deus
incarnaretur diſpoſita fuit ad cõceptum ꝙ conciperetur
virgo glorioſa. ergo incarnatio filij dei fuit cauſa finalis:
quare virgo concepta eſt. Maior ⁊ minor probantur vt

ſupra

Nulla mūdi creatura recepit dignitatem. nobilitatem. bonitatem. virtutem ⁊ cetera ꝙ cōciperetur vt deus de ipſa incarnaretur niſi virgo glarioſa. Sed ex virgine glorioſa deus incarnatus eſt. ergo vt deus incarnaretur recipit dignitatem nobilitatem ⁊ cetera ꝙ conciperet̄ virgo glorioſa. Patet ergo incarnationem filij dei fore cauſam finalem quare virgo concepta eſt. minor probatur vt ſupra. Nulla mundi creatura ſubſtantionata. actionata. paſſionata. relata. habituata. locata ⁊ cetera fuit in mundo ꝙ conciperetur: vt deus de ipſa incarnaretur niſi virgo glorioſa. Sed ex virgine glorioſa deus incarnatus eſt. ergo vt deus incarnaretur ſubſtantiata. actionata. paſſionata. relata. habituata. locata ⁊ cetera fuit in mūdo ꝙ conciperetur virgo glorioſa. Patet ergo incarnationem filij dei fore cauſam finalem quare virgo concepta eſt. Maior ⁊ minor probantur vt ſupra. Non oportet ꝙ amplius probet ſecularis inqt iacobita canoniſte: ꝙ incarnatio filij dei exiſtat cauſa finalis quare virgo cōcepta eſt. cum ex dictis ſacre ſcripture clareat ⁊ ſatis probari poſſit. Tunc ergo ſecularis cum ſuis conditionibus ſic proſequitur.

De ſecunda conditione.

Ecunda conditio eſt ꝙ exiſtentibus Joachim ⁊ Anna cauſa efficiente in ſubiecto conceptionis virginis: materialis cauſa fuit ſubſtantia ab ipſis parentibus deriuata in ſubiecto conceptionis de conuenienti materia ac pertinēti cauſe finali: vt materia debitam formaꝫ reciperet: influxā a finali cau

ſa:mediate agente naturali : vnde ſi talis concurſus ſiue conditio in ſubiecto conceptionis nihil foret. conceptus virginis foret minus naturaliter operatus. Uidemus enim ꝙ finalis cauſa ⁊ intentio nature nunꝙ̄ deficiunt: ad introducendam formam materie indiuiduorum: dum tamen naturam diſpoſitam ⁊ conuenientem materiam inueniat: ⁊ oportet agenti naturali aut morali miniſtrare ſecundum conditionem cauſe finalis materiam conuenientem in quolibet ſubiecto. ſicut in pipere qui tendit ad finem caloris cui natura miniſtrat materiam igneam: que conueniens eſt calori. Et in viola cui natura miniſtrat materiam aqueam que conueniens eſt frigiditati. quoniam viola tendit ad finem frigoris. Et in rubino cui natura miniſtrat materiam elementorum conuenientenm ⁊ nobilem ad recipiendum formam ⁊ claritatē rubini ⁊ per alias conuenientias minus nobiles natura ſe habet ad alios lapides ſic de omnibus ſpeciebus. ⁊ domificator qui materiam conuenientem miniſtrat in domo ad habitandum regi. ⁊ aliam minorem miniſtrat conuenientē ad habitandū ruſtico. Conuenit ergo agenti tam naturali ꝙ̄ morali miniſtrare quantum poteſt materiam conuenientē in quolibet ſubiecto ſecundum nobilitatem eſſe finalis: vt ſubiectum ſit diſpoſitum conſtitutumqꝫ ex debita proportione cauſaruꝫ. Quis ergo domificator aut quis argentarius poterit aut auſus fuerit operari regi domū: aut ciphum de materia ſibi inconuenienti diſplicibili aut odioſa credo ꝙ nullus. quoniam ex hoc poſſet ſequi deperditio finis: aut deſtructio operis in ſubiecto Sicut in pregnante quo quādo conceptus generatus de inconuenienti ⁊ indiſpoſita materia fit abortiuum: ⁊ euacuatio finis in conceptu. Caſus etiam ꝙ̄ plures contingentes emergunt. ergo cuꝫ

ſe habeat iſtud ita oportet prehabitam conditionem fore veram in ſubiecto conceptionis virginis ne ſit minus naturaliter operatum.

De tertia conditione.

Tertia conditio eſt: ꝙ maior ⁊ ſuperior perfectio. virtutis. poteſtatis. bonitatis. magnitudinis. iuſticie. amoris. veritatis. glorie nobilitatis. ⁊ dignitatis. in quolibet ſubiecto ꝑ cauſam finalem conſiſtit in exiſtētia ⁊ agentia q̄ per alias cauſas inferiores. quoniam ſi ſic non eſſet principiuꝫ non haberet appetitū veniendi ad finem cum quolibet ens appetat ⁊ diligat id per quod maius in perfectione conſiſtat et abhorreat id quod minus. Etiam ſi ſic non eſſet efficiens non moueret formam in materia ad cauſam finalem. ⁊ ſic deficente appetitu principij ad finem carente perfectione priuaretur medium motus inter principium ⁊ finem. Et cum hoc ſit impoſſibie ſtat ergo quod dictum eſt fore verum in ſubiecto conceptionis virginis cōtinuaqꝫ influētia deſcendente a cauſa finali ⁊ ſuperiori in ſubiecto: refluentibus cauſis inferioribus: ⁊ aſcēdentibus continue ad cauſam finalem per continuum motum ⁊ medium: per quod influentia ⁊ refluentia cauſarum ſuperiorum ⁊ inferioruꝫ continue fiat ne inter principium ⁊ finem ſequatur vacuitas in natura. Et ita omnes cauſe concordanter agant in ſubiecto conceptionis predicte. Quoniam alias predicta continuatio in ſubiecto minime poſſet eſſe: nec ſubiectū veniret in eſſe cū omnia que in eſſe veniunt ꝑ cauſarū concordantiam: ⁊ per contrarietatē declinent ſe ad nō eſſe. Etiam ꝙ in ſubiceto predicto alie alijs cauſis ad inuiceꝫ diſponentibus ſecundum actionem ⁊ paſſionem vt debi-

ta conſtitutio ſubiecti intér formaȝ ⁊ materiaȝ foret. ita ꝙ maior virtus iuſticie. magnitudinis. poteſtatis. amoris. ꝟitatꝫ. glīe. nobilitatꝫ. largitatꝫ. ⁊ dignitatꝫ. exaltat: attrabat ⁊ diſponat ſeip̄aȝ ⁊ alias cauſas inferiores: ſic̄ terra q̄ naturaliter in opaco exaltatur ab aere: qui ratione diafanitatis dignitatem obtinens in criſtallo ſub eiuſdem dignitate attracta eam fecit eē diaphanam. Et domificator ſiue agens qui diſponit ſeipſuȝ ad operandū ⁊ diſponit materiam ⁊ formaȝ in opere ſubiecti. ⁊ minor diſponit ſe a maiori ſicut materia que diſponit ſe forme efficienti: ⁊ efficiēs ⁊ alie cauſe inferiores ſe diſponunt cauſe finali: tanꝙ̄ nobiliori ⁊ perfectiori ⁊ ſuperiori in virtute ⁊ cetera. quoniaȝ ſi ſic nō eēt nūꝙ̄ forma introduceret̄ in ſubiecto: nec effectꝰ alicuius generationis ſequeretur intēdentibus que ſimul cauſis in ſubiecto per appetitū ⁊ inſtinctuȝ ne propter remiſſionē cauſe finalis aut efficientis: finis vacuitas in ſubiecto naturali ſequatur: aut forſitan de materia aliena contra formā debitā ſupponatur: aut extranea forma in materia ſubiecti deueniat contra appetitum cauſe finalis. Unde ſi talis concurſus ſiue conditio in conceptu virginis nihil foret: eſſet minus naturaliter operatuſ: quod quidē eſt impoſſibile quare predicta conditio eſſe ſubiecto prebabito ſapienti cuilibet declaratur.

De quarta conditione.

Uarta conditio habet hoc ꝙ cauſa materialis formalis vel inferiores exaltētur recipiātqꝫ dignitatē in pfectione nobilitatis bonitatis: magnitudinis virtutis poteſtatis iuſticie ſecūdū maioritatem bonitatis. magnitudinis ⁊c. Cauſe finalis ⁊ finis ſubiecti

quē attingūt ſicut elemēta maiorē finē bonitatis. virtuti• magnitudinis ꝛ iuſticie. habēt ꝛ attingūt ꝛ magis exaltantur ad finē ſenſitiue ꝙ ad finē vegetatiue. ꝛ ſic ad finē intellectiue ꝙ ad alias potētias ꝛ ꝑ hominē magis exaltant̄ ꝙ ꝑ leonē roſam violā ꝛc̄. ac maiorē finē atingunt. maiorēq; nobilitatē in rubino ꝙ in alijs lapidibꝰ. ꝛ ī pane ꝙ in baculo. Et ſic d̄ domificatore: mā ꝛ forma attīgētibꝰ maiorē finē in palatio regis ꝙ in palatio ruſtici. maiorēq; nobilitatē in eccl'ia cōſtituēda ꝙ ī alijs ac etiā orator magis exaltatur laudādo deū cōtēplando eiꝰ rationes. ꝛ maiorē finē attingit ex eo q2 ſtat in fine creationis: cū amore ꝑfectione: ꝛ gloria ꝛ dulcore ꝙ qn̄ pro cōmiſſis reatibꝰ veniā deprecatur q ſtat cū fletu ꝛ merore enumerādo ſuas miſerias ꝛ defectus. Concludit̄ ergo de cauſa finali ꝙ tanta eſt nobilitas. virtus. ꝛ poteſtas deſcendens ab ea cōtinue in ſubiecto qd̄ totū creatū ſc̄d3 ſuā eſſentiā naturalē ꝓpter hoc q2 eſt de nō eſſe. rediret in nō eſſe: niſi cauſa finalis ꝑ ſuā īfluētiā ipm cōtinue ſuſtineret. ſicut ciphus q eſt in manu vt bibatur. q ſcd̄m finē nō poteſt cadere terram. ſ3 in quantū eſt ponderoſus ſi dimitteretur: ꝑ ſuā naturā poſſet cadere. ꝛ cū ſe habeat ita. oportet cōditionē hanc ꝛ alias fore veras in virginali cōceptu quoniā alias minus naturaliter ꝛ inordinate eſſet operatus.

De quinta conditione

Dixit ſecularis quinta conditio eſt ꝙ poteſtas ꝛ virtus agendi in ꝑfectione bonitatis. magnitudinis. virtutis. iuſticie. nobilitatis. amoris. veritatis. ꝛ glorie cū eſſe maiori cōueniat fortius ꝛ meliꝰ ꝙ cū minori: qm̄ ſi ſic nō eſſet deꝰ q maior eſt: eſſet minus potens in veritate ꝛc̄. ex eo q2 habet eſſe maius ꝙ creatura: ꝛ eē fortius cōueniret cū minori ꝙ cū maiori. ꝛ tūc quodlibet haberet appetitū ad minus ī bonitate ꝑfectiōe ꝙ ad

maius ſʒ cũ veritas ſit ꝙ mioꝛitas foꝛtius cõueniat cũ nõ
eſſe ꝙ̄ cũ eſſe ſequeret̃ ꝙ oĩa entia appeterẽt foꝛtiꝰ nõ eſſe
ꝙ̄ eſſe: ⁊ cũ oĩa iſta ſint ĩpoſſibilia ergo claret hec cõditio
vera in ſubiecto cõceptiõis virginalis: videlʒ ꝙ eſſe ꝑfe-
citio. poteſtas. ⁊ virtus agendi in bonitate magnitudine ⁊
cetera cum eſſe ⁊ maioꝛitate ſimul conueniat. Defectus
vero ⁊ pꝛiuatio impoſſibilitaſqʒ agendi cum minoꝛitate
concoꝛdet. Quandoqʒ ſecularis ſuas oꝛdinaſſet conditio
nes iacobitam interrogauit: ſi contentabatur de eis: aut
ſi fuerant ſatis rationabiles. Reſpondit iacobita ꝙ con-
ditiones fuerant ſatis pꝛobate ⁊ naturales. ⁊ hoc ideʒ lau
dat canoniſta ⁊ ꝙ placebat eis in diſputatiõe pꝛehabitas
cõditiones habere.

De tertia parte huius libꝛi videlicet de poſſi bili. Et pꝛimo de pꝛima metaphoꝛa.

Rima metaphoꝛa inqt ſecularis eſt iſta. ꝙ agẽ
tibus ethiopibꝰ in ſubiecto alicuiꝰ cõceptioni-
bus habentibuſqʒ pulchꝛũ ⁊ foꝛmoſuʒ obie-
ctũ vel cauſaʒ deſideratã ad eãqʒ ſe mouẽtibꝰ
⁊ incendentibus fit tranſitꝰ ſubſtantie parentũ in emiſſiõe
ſpermatis deriuatꝰ in ſubiecto cõceptiõis inciſuſqʒ ab oĩ
macula ac parentũ turpitudine denudatꝰ exiſtẽteqʒ eodeʒ
cõcepto induto hituatoqʒ foꝛmoſitate pulcritudine ac ve
nuſtate cauſe finalis ⁊ obiecti deſiderati ad quẽ ſiue ad qd
ꝑdicti ethiopes talẽ cõceptũ ad inuicẽ cõuenerũt. ⁊ intẽde
runt nihilqʒ mõſtruoſuʒ ſiue difforme in cõceptu eminẽti
bꝰ nihilqʒ turpe ſiue fetidũ effundentibꝰ omnẽ maculã ſoꝛ
dem ac turpitudinẽ in ſe penitus ſcindentibꝰ ac remittenti
bus ꝓpter appetitũ deſideratũ ad cauſaʒ finalẽ de ſe ipſis
pꝛoducũt clarũ pulchꝛũ foꝛmoſũ purũ nobilẽqʒ cõceptũ.

īdutū hītuatūqꝫ claritate pulcritudīe ac puritate cāe fina
lis obiecti ſiue intentiōis deſiderate exaltaturqꝫ cōcept⁹ in
nobilitate ⁊ cetera propter finalem inientionē habitam ad
obiectum deſideratū ad predicti ethiopes intendūt in tali
conceptu. Unde cum hoc ſic ſe habeat: quanto magis ita-
lis virtus poteſtaſqꝫ ſcindendi atqꝫ denudandi accidentia
macule peccati originalis atqꝫ purus tranſitus ſubſtantie
parentum in virginali conceptionis ſubiecto concurriſſe
neceſſario faciendū eſt maxime cum Joachim ⁊ Anna ha
buerunt pro obiecto ⁊ cauſa finali in ſubiecto conceptio-
nis virginis. tam altam intentionē. tam altuꝫ obiectum.
tam altam cauſam finalem: videlicet filiū dei ad quē virgi
nem conceperunt vt de ipſa ⁊ in ipſa incarnaretur ⁊ diui-
num habitaculum fieret. Quis ergo intellectus intellige
re aut ratio poterit cōſentire quod vbi tanta ſanctitas: bo
nitas: iuſticia virtuſqꝫ in magnitudine perfectionis amo-
ris nobilitatis ac glorie obiectatur: ꝙ de macula malicia
turpitudine ⁊ iniuria parentum in virginali conceptu po
tuit pertranſire: ſed quia predicta poſſibilitas virtus ſiue
poteſtas tranſeundi: emittendiqꝫ ſubſtantiam ſine aucto-
ritate in minoribus agentibus reperitur in maioribus ⁊
nobilioribus fortius immo perfectius conſtat eſſe ⁊ intel
ligenti cuilibet ſe oſtendit quoniam ſi talis denudatio ſiue
inciſio nihil eſſet in conceptu in quo deus cauſa finalis ex
titit ꝙ conceptionis ethioporum in ſubiecto virtus ⁊ po
teſtas foret magis ꝙ̄ in ſubiecto conceptiōis virgnis etiā
ſequeretur ꝙ virtus. poteſtas. perfectio. nobilitas boni-
tatis ⁊ magnitudinis cum minoribus potius ꝙ̄ cum ma-
ioribus agentibus conueniret quod quidem contra con-
ditiones prehabitas eſt exiſtens. aliaqꝫ inconuenientia ꝙ̄
plurima ſequerentur. Concludit ergo ſatis hec metapho
ra virginem ſine peccato originali fuiſſe conceptam.

De ſecunda methafora.

Inquit ſecularis. canoniſta ⁊ iacobita bene ſci-
tis ꝙ lumẽ ⁊ claritas eſt ꝓpriũ ignis. Umbra
vero ſiue obſcuritas eſt proprietas terre. vnde
cũ criſtallũ ſit ꝺ natura terre ex eo qꝛ ẽ ſiccũ ⁊ frigidũ quo
modo ſubſtantia terre in generatiõne criſtalli potuit ꝑtran
ſire in ſubiecto criſtalli ſine vmbra ⁊ obſcuritate: ĩ quo exi
ſtit clara ⁊ lucẽs ꝺimiſſis ⁊ inciſis ꝓprijs accidentibꝰ ⁊ na
turalibus. vt perfectionẽ ꝺignitatẽ q̃ poſſit habere in cri-
ſtallo. alienis accideutibꝰ ⁊ proprietatibꝰ eſt induta. hec me
thafora ſatis probat ꝙ tranſitus ſubſtantie parẽtũ in ſub
iecto cõceptiõis fuit poſſibilis ſine macula ⁊ accidẽti pec-
cati originalis: ⁊ ſi ſic nõ fieret maior virtus poteſtas per-
fectionis. nobilitatis. bonitatis: magnitudinis ⁊c̃. potius
cum minoribus entibꝰ q̃ꝫ cũ maioribꝰ ⁊ nobilioribus con
uenirent. ꝙ eſt impoſſibile ⁊ cõtra cõditiões phiſicas. plu
rimaqꝫ alia incõueniẽtia ſequerentꝰ. quare virginẽ ſine pec
cato originali fuiſſe cõceptã ex ꝓbita metaphora ꝺeclaratꝰ

De tertia metaphora.

Uo ſunt melanconici claudi ac etiaꝫ contortes
agentes in ſubiecto alicuius conceptiõis in co
ſtellatiõe iouis ⁊ veneris in regione ſagittarij:
ac etiã in libra ꝑdictaqꝫ coſtellatiõe influẽte in ꝑdictis agen
tibꝰ ꝺũ cõcipiũt incidit malicia cõplexionis parentũ ac ꝺe
nudantur turpia accidẽtia parentũ nibiloqꝫ in cõceptu ꝺe
parentũ cõplexione tranſeunte ꝓducitur ꝺiriuatnrqꝫ con
ceptns ſanguineꝰ. alacer. gauiſus. rectꝰ. ⁊ pulcher. indutꝰ
⁊ veſtitutꝰ. cõditionatuſqꝫ. nobilitatate ac bonitate preba
bite coſtellationis malicia parentũ ac macula penitꝰ ſeque
ſtratus. Unde ſi corpa ſupra celeſtia q̃ ſunt creature mino-
raqꝫ in bonitate virtutis ⁊ habent tm̃ ꝺominiũ poteſtateꝫ
ac perfectionẽ in agentibus q̃ mouentꝰ in materia ⁊ forma

cōditionādi ipſos parētes ſiue agentes vt incidāt ſuā ſub
ſtantiā a malicia cōplexiōis eorū: emittātqꝫ ſubſtantiā pu
ram in conceptu ab eorū accidentibꝰ denudatā atqꝫ inciſā
ipſuꝫ conceptū induendo ꝛ cōditionando ſimilitudinē ꝛ ꝓ
prietatē bonitatis.magnitudinis.nobilitatiſqꝫ cōplexiōis
cōſtellationis ꝓhabite ꝑ appetitū quē habet eadeꝫ cōſtella
tio ī regiōe ſubiecti cōceptiōis ꝓdicte: ꝛ cū ſe habeat iſtud
ita quanto magis talis virtus ſcindendi denudandiqꝫ om
nem maculā iniuriamqꝫ defectum ꝛ maliciaꝫ originaliſqꝫ
peccati in regione conceptꝰ virginis fuit neceſſe: in quo q
dem influit filiꝰ dei ꝑ volūtatē appetitūqꝫ ſanctitatis opis
ſue in regione cōceptꝰ virginalis vt conciperet̄.qm̄ de ipa
ꝛ in ipſa voluit ꝛ deſiderabat incarnari; ꝛ de ea carnē aſſu
mere voluit: q creator eſt maiorqꝫ ī ꝑfectiōe bonitatis.po
teſtatis.ꝟtutis.nobilitatis.ſanctitatis magnitudīs ꝛc̄.Et
ſi ſic nō eſſet filius dei derrogaret in tm̄ ſue largitati.pote
ſtati.virtuti nobilitati ꝛc̄.ordinate loquēdo ꝙ ſeqret̄ ipm
nō eſſe deū nec vnq̄ fuiſſet cōceptꝰ;nec erit ita male ordi-
natus cōtra naturā ſicut cōceptꝰ virginalis exiſtēte fortio
re nobilioreqꝫ prehabita cōſtellatiōe in bonitatis virtutis
perfectionis ꝛc̄. in regione conceptꝰ melancolicorū ꝙ filiꝰ
dei ꝑ īfluentiā ſue ſanctitatis poteſtatis virtutis nobilitatꝫ
perfectiōis ꝛc̄. in regione cōceptiōis matris: in q̄ ipſe cau
ſa finalis extitit. Sed cū ꝓdicta incōueniētia īpoſſibilia de
monſtrent̄ turpia ridiculoſa ac ꝓhabitis cōditionibꝰ aduer
ſantia.ſequit̄ ergo ꝑ hāc metaphorā ſine peccato origina-
li virginē fuiſſe cōceptā. Quarto inquit canoniſta ſecula
ri ſemꝑ in opinione ꝑſiſti ac etiā ſuꝫ. Quod ī cōceptu vir
ginis nō fuit cōtractū peccatū origīale in coitu vel emiſſio
ne ſpermatis: ſed in infuſione aīe cū corpore. ideoqꝫ cōtra
meā opinionē videtur ꝙ tua metaphora nō cōcludat. So
lutio reſpondit ſecularis ſecundū curſum naturalē quāto

principij ad finē maior eſt appropinquatio tanto inter p̄n
cipiū ⁊ finē oritur mediū maioris cōcordantie in poteſtate
virtute ⁊ cetera. ⁊ tāto maior influentia deſcendit a cauſa
finali in ope ſubiecti: ⁊ tanto maior multiplicatio appetit⁹
ipſius finis in medio ad ipſu; principiū deriuat. Unde ſi
in ſubiecto cōceptionis virginis pctm̄ originale foret con
tractū in infuſione aīe in corpe. ſequeret filiū dei q ē cauſa
finalis contrahere ipſu; peccatū in maiori cōcordantia po
teſtatis pfectionis appetit⁹ ⁊ volūtatis cū maioreq; influē
tia ppinquante opis in ſubiecto q̄ ſi in coitu conceptiōis
contractū fuiſſet qꝫ poſſibile negt eſſe. Et etiā ſeqretur qꝫ
quāto p̄ncipia magis ppinqrēt cauſe finali tāto exiſterēt
cū medio cū maiori defectu. Et ſeqretur etiā qꝫ cauſa final
minor exiſteret in virtute ⁊ poteſtate habēs viciata ppe ſe
q̄ ſi ab eodē elongata fuiſſent ⁊ qꝫ virtus p̄ncipij in coitu
conceptionis foret maioris pfectionis q̄ virtus principij
medij cum fine. Et etiam exiſtēte medio ſine virtute in ma
iori defectu contra naturam ceſſaret appetit⁹ principij ad
ipſuum finem. videas ergo canoniſta: quia ſi peccatū ori-
ginale contraheretur in infuſione anime cum corpore in
virginali ſubiecto. aperire non audeo alia inconuenientia
que ſequi poſſent. Et in hoc iacobita dixit canoniſte in-
utiliter propoſita eſt tua queſtio dimitte ergo ſecularem ⁊
tranſeat vltra.

De quarta metaphora.

Dixit ſecularis iacobite: paſtor labam. Geñ. 30
ca. poſuit in canalibus aquarū virgas platani
⁊ populeas diuerſorūq; colorū excorticatas. ⁊
adducto grege accenſoq; ad coitū obiectando
ac intuendo predictas virgas fuit ibi tanta poteſtas virtu
tis ⁊ perfectionis qꝫ virtus obiecti influxit ſuam conditio
nem coloreq; in ſubiecto conceptionis gregis exiſtentib⁹

⁊ remanentibꝰ conceptiōis indutis conditione ⁊ diuerſita
te coloris obiecti ad quod arietes ⁊ oues intuebantur dū
concipiebant. Et cū ſe habeat iſtud ita: quāto magis talis
virtus ſiue poteſtas fuit in ſubiecto cōceptionis virginis
ratione maioritatis perfectionis in ſanctitate. virtute po/
teſtatiſq3. iuſticie. bonitatis. magnitudīs. amoris ⁊ glorie
filij dei qui fuit obiectū ⁊ cauſa finalis ac intētio in qua io
achī ⁊ ānā obiectabant intuebāť ⁊ intendebant dū virginē
concipiebāt vt de ipſa incarnaretur exiſtenteſq3 in amore
filij dei inflammati ⁊ accenſi intuitu virginalis conceptus
quoniā ad hoc fuit cōcepta virgo glorioſa vt deus de ipā
incarnaretur. oportet ergo conceptui virginis fore condi
tionatu3 obiecti conditione ad quod dū concipiebatur pa
rentes ſui obiectabāt in coitu conceptionis cū omnis per
fectio virtus nobilitas ⁊ poteſtas in bonitate magnitudi/
ne. iuſticia. amoris. dignitatis ⁊ glorie conueniat potius
operi creatoris ꝙ̄ creature: ac etia3 potius cōueniat cum
entibus maioribus ſpiritualibꝰ ⁊ corporalibus ſimul ꝙ̄
cum corporalibus tantu3. hec metaphora ſatis concludit
virginem ſine peccato originali fuiſſe conceptam. Tunc
iacobite inquit canoniſta: ſatis detinuimus ſecularem nec
expedit amplius arguere metaphorice. Tēpus eſt ꝙ tran
ſeat ad partem neceſſitatis: ⁊ ſic accedat ad eam ⁊ videbi/
mus quid narrabit.

De quarta parte libri qne eſt de neceſſitate. Prima ratio.

E mandato ipſius canoniſte ⁊ iacobite inquit
ſecularis: ꝙ cauſa finalis ſiue intentio agentis
attrahit ⁊ mouet ad ſeipſā oēs cauſas ſubiecti
ſic ītētio quā hab3 ignis ī rubino attrahit aquā
⁊ terrā ad lucibilitatē ſuā. S3 filins dei fuit cauſa finalis
ac intentio q̄re Joachim ⁊ anna virginē conceperunt ergo

Joachim ꝛ anna fuerunt moti pariter ꝛ attracti in virgi-
nali cõceptu ꝑ filiũ dei. maioꝛ iã patet ſicut etiã hĩtare qð
attrahit domificatoꝛẽ materiã ꝛ foꝛmã. minoꝛ ꝓbata eſt in
cõditionibꝰ. vnde ſi virgo cõcepta fuiſſet in peccato oꝛigi
nali opoꝛteret filiũ dei foꝛe cauſaꝫ peccati illiꝰ cõceptiõis:
qm̃ ioachim ꝛ anna ꝑ eũ ad talẽ cõceptũ fuerũt moti pari
ter ꝛ attracti: ſequereť deuꝫ foꝛe cauſaꝫ peccati. ꝛ ꝙ pluri
ma alia incõueniẽtia cõtra cõditiones ꝓhabitas ſequeren-
tur: quare virginẽ ſine peccato oꝛiginali fuiſſe conceptam
ex pꝛehabito argumento eſt neceſſe.

Secunda ratio.

Ex motũ virtutẽ poteſtatẽ ac influẽtiã q̃ a cau
ſa finali deriuať cetere cauſe ſubiecti ad habi-
tũ ꝛ conditionẽ cauſe finalis diſponunť ad inui
cẽ parent ꝛ mouẽtur in oꝑe ſubiecti: nã per vir
tutẽ ꝛ influentiã deſcendẽtes a ſole moueuť ac diſponũť in
auro aqua ꝛ terra ad lucibilitatẽ ſolis cauſa finali influẽte
de ſua nobilitate exiſtẽte ſuperioꝛi. ꝛ in maioꝛitate virtutis
ptãtis ꝛc. Unde ſi virgo concepta fuiſſet in peccato oꝛigi
nali ſequeretur ꝙ influẽtia q̃ deſcendebat a filio dei ſicut a
cauſa finali de ſui ſanctitate. iuſticie. virtut̃. bonitatis. vo
luntatis ꝛc. in conceptione ꝓhabita ac in operis parentibꝰ
ꝙ ꝟginẽ cõciperẽt vt de ipſa incarnareť nihil oꝑata fuiſſꝫ
ꝓualẽte in poteſtate malicia parẽtũ in ſubiecto cõceptiõis
ꝯ poteſtatẽ. ſctitatẽ. iuſticie. poteſtatis virtutis filij dei. Et
tũc ſeq̃reť ꝗd qð ꝑ poteſtatẽ ꝛ ꝟtutẽ rationabiliť ẽ ſupiꝰ:
irrationabiliter eẽt inferiꝰ ſi cõcepta fuiſſet in pctõ origina
li: qð q̃dem ĩpoſſibile ſe oſtendit: ꝛ cõtra cõditiones ꝓhabi
tas ſe haberent: nã etiã habita cã finali ꝛ ſupioꝛi dominiũ
in poteſtate virtute ꝛc. ſup alias cauſas inferioꝛes talis cõ
ceptus in peccato oꝛiginalli foꝛet cõtra foꝛmã mãdati. qm̃
deus nullã habet maliciã ad mãdãdũ. ꝛ ꝑ cõſeq̃ues fuiſſꝫ

deo odibilis abbomĩabilis q̄ ipm cõceptũ: amãdo diligen do ⁊ volendo vt cõcipetur ad incarnationẽ ſuã ꝙ eſt cõtra dictio manifeſta. quare neceſſario ſeqtur virginẽ ſine pec cato originali fuiſſe conceptam.

Tertia ratio.

Inter mouẽs ⁊ motũ attrahens ⁊ attractũ me dia ⁊ neceſſaria eſt diſpoſitio: qm̃ alias non ſe q̄retur finis opis in ſubiecto. vnde ſi ꝟgo con cepta eſt in peccato originali neceſſaria fuit diſpoſitio dei filij mouentis: cũ ioachim ⁊ anna motis ad cõtrahendum illud peccatũ in ſubiecto conceptionis virginis ad hoc vt opus cauſarũ in ſubiecto fieret: ⁊ ſi ſic eſt de⁹ ſe diſpoſuit ⁊ diſponit alias cauſas ad peccandum ꝙ eſt impoſſibile ⁊ cõditionib⁹ ꝓbabitis eſt aduerſans neceſſario. patet ergo virginẽ ſine peccato originali fuiſſe conceptam.

Quarta ratio.

Biectũ mouet potẽtiã vt curſus naturalis de poſcit: ſicut viſibile quo mouet viſũ ad viden dũ. ⁊ aures mouentur ad ſonũ audiendũ. Sꝫ cũ filius dei ſit obiectũ ⁊ cauſa finalis ad qđ ſiue ad quaꝫ ioachim ⁊ anna intendebant dũ virginẽ cõcipiebant. ⁊ ſi virgo cõcepta eſt in peccato originali neceſſario ſequitur ꝙ ad tale peccatũ fuerũt moti ioachim ⁊ anna per filium dei ⁊ cũ hoc ſit ĩpoſſibile; ſequitur virginẽ neceſſario ſine peccato originali fuiſſe conceptam.

Quinta ratio.

Si filius dei q eſt ex infinita ptãte virtute. iuſti cia. in ſanctitate. bonitate. nobilitate. magnitu dinis ⁊c. exiſtẽs cauſa finalis ⁊ obiectũ ĩ ſubie cto cõceptiõis virginis nõ exaltaſſꝫ ioachim ⁊ annã in bo nitate virtutis ⁊ ſanctitatis in cõceptu ꝟginali: ſeqreẗ filiũ dei fore defectuoſũ viliorẽ minorẽ in ꝟtute bonitatis quã

finalis cauſa etbioporū qđ īpoſſibile cōſiſtit. nā pulchritu
do obiecti ſiue intentionis finalis otbiopū cōditionat ⁊ ex
altat cōceptū in pulchritudīe ꝓductū ab ipis etbiopibus.
quanto magis fili⁹ dei ratione maioris ꝑfectiōis in ſubie
cto cōceptiōis virginis hoc facere neceſſario tenet̄: ⁊ ſi ſic
nō eſſet magna incōuenientia ſequerent̄ ꝙ plurimū cōtra
cōditiones p̄habitas: quare neceſſario relinqtur virgineꝫ
ſine peccato originali fuiſſe conceptam.

Sexta ratio.

Eus maior eſt in dando ꝙ creatura in recipiē
do: ſꝫ ioachim ⁊ anna diſponentib⁹ ſe in ſubie
cto virginalis cōceptionis ad recipiēdū formā
a filio dei deriuatā tāꝙ de finali cā vt introducerēt eā ī ma
teriā ꝯceptiōis p̄dicte đ ſua ſctītate. ꝟtute. iuſticia. ꝑfectio
ne. nobilitate. bōitate. magnitudīe. amore. ⁊ glīa. qm̄ fili⁹
dei tales formas dat ⁊ influit cū nullā habeat maliciaꝫ ⁊ ſi
hoc eis tradere denegaſſꝫ defectuoſus foret in ſua largita
te: auar⁹ ⁊ ocioſus eēt qꝛ magis diſpoſita eſſꝫ creatura ad
recipiēdū ſctītatē virtutē iuſticiā ⁊c̄. ꝙ de⁹ poſſꝫ dare. Et
cū hoc ſit īpoſſibile ⁊ cōditiōib⁹ p̄habitis aduerſans ſequi
tur neceſſario virginem ſine peccato originali fuiſſe con-
ceptam.

Septima ratio.

I ioachim ⁊ anna nō diſponētes ſe in ſubiecto
cōceptiōis ꝟgis ad recipiendū ſctītatē. iuſticiā
ꝟtutē. nobilitatē. bonitatē ⁊c̄. đriuata a cā fina
li ī ſubiecto cōceptiōis. p̄dicte fuerūt deo odibiles ⁊ cōtra
hentes pctm̄ ī cōceptu virginali: mīſtrarūt in ſubiecto cōce
ptiōis ipi cauſe finali. videlꝫ filio dei de materia īcōueniēti
odioſa. ac diſplicibili. ꝙ cōtra cōditiōes p̄hitas ē exn̄s ꝑ cō
ſeqn̄s cōceperūt in ira dei. ⁊ eēt op⁹ in ſubiecto cōceptiōis
in malicia pcti original' ſiſtēte filio dei cā final' ſubiecti ſue

odibilitatꝫ. ꝛ malicie. pctī. ꝛ cū iſtud ſit īpoſſibile ꝛ ꝑdictis conditionibꝰ aduerſetur. ſequitur neceſſario virginē ſine peccato originali fuiſſe conceptam.

Octaua ratio.

Iacobita inquit ſecularis: quelibet potētia mouet ſe ſecundum conditionem obiecti ſicut potentia guſtatiua que aliter mouetur ꝛ conditionatur in dulci aliter ꝙ̄ in amaro. Et elemētatiua que aliter conditionatur cum vegetabili aliter ꝙ̄ cū ſenſibili. ꝛ intellectꝰ q aliter cōditionatur quō ꝑ obiecto ꝛ finali cā recipit ꝩtutes aliterqꝫ ad vicia. ꝛ aliter ad magnū intelligere: aliter ad paruū. Sicut intellectꝰ q magis nobilis in cōditiōe perſiſtit intelligēdo deū ꝙ̄ qn̄ intelligit creaturā. patet ergo ꝙ oēs potentie ſiue forme exaltanť cōditionanťqꝫ iuxta nobilitatē finis obiecti Unde ſi ioachim ꝛ anna habentes ꝑ obiecto ꝛ cauſa finali in cōceptu virginali filiū dei ꝛ eius incarnationē ad quaꝫ virginē conceperūt pro obiecto ꝛ cauſa finali habuerūt perfectam virtutem: perfectam iuſticiamqꝫ. poteſtatē. nobilitatem. magnitudinis. amoris. ſapientie. veritatis. ꝛ glorie. ꝛ ſi voluerūt ſe cōditionare ſeu recipere veras cōditiones obiecti ꝛ cauſe finalis. ſequitur in ſubiecto conceptionis peruerſio potētiarum ſiue agentiuꝫ intelligentium obiectantiumqꝫ. maliciam: vbi bonitas conſiſtit ꝛ econuerſo odium ſub amore paruū in magno: defectus in perfectione: vilitatem in nobilitate: ac iniuria vbi iuſticia conſiſtit. Sicut diabolus qui iuſte damnatus eſt ꝛ obiectat ſe iniuſte damnatuꝫ. Et ebrius qui habet viſum peruerſum obiectat album ſub rubeo: ꝛ calidum in frigido comprehendit. Et infirmus qui propter peruerſionem guſtus dulcedinem pomi attingit in amaritudinem. Unde ſi ſic eſt: oportet Joachim ꝛ Annam peruerſos fore: ꝛ penitus irregulatos virgi-

nali conceptu qui ſanctitate iuſticie bonitatis perfectionẽ filij dei ĩtelligẽtes obiectãteſq3 cõtemplauerũt ſub ſpecie malicie iniurie. odij. vicij. ⁊ defect⁹ pctĩ originalis. quãtã iniuriã: quantãq3 offẽſa3 in cõceptu virgĩs ſuo comiſerũt creatori: habẽteſq3 ipſu3 ꝑ cauſa finali in malicia cõtracta in ſubiecto cõceptiõis filie ſue. effectiq3 proculdubio forent ſicut iudas q ſub ſpecie amoris odibilitatis oſculũ exhibuit creatori ⁊ ꝑdidit xp̄m dñm. Sicut iſti eorũ nepotẽ ⁊ ſicut filij diſidentie blaſphematores irã dei incurriſſent: ſi in ſctĩtate ⁊ amore dei comiſiſſent peccatũ origiale. ⁊ cũ oĩa iſta mala falſa abſurdaq3 ab oĩb⁹ videãt: ſeqtur ergo virginẽ ſine peccato origiali fuiſſe cõceptã. Queſtio ingt iacobita: ſi ioachĩ ⁊ anna in coitu cõceptiõis habuerũt delectatiões corpales. Solutio. Rñdit ſecularis ꝙ null⁹ cõcept⁹ fuit ex cõcubitu maris ⁊ femĩe q in tantã delectationẽ fuerit etiam appetit⁹ ſicut cõcept⁹ virgĩalis. Queſtio dixit canoniſta: ſi carniſ delectatio fuit in cõceptu virginal opꝫ ꝙ fuiſſe tale cõceptũ ĩ origĩali pctõ qđ qdẽ tue ĩtẽtiõi cõtradicit? Solutio rñdit ſecularꝫ. de⁹ hoĩe3 creauit vt cognoſceret ⁊ amaret etiã vt mediãte hoĩe in maiori amore ⁊ cognitione mũdum ſibi vniret. idcirco de⁹ hoĩe3 creauit in adam ⁊ euã ad finẽ vnionis ac btĩſſime ĩcarnatiõis ſue. apparet ergo inculẽter adã ⁊ euã creatos fore ad finalem intẽtionẽ incarnationẽ filij ac etiã totã lineã generatõis humane. q quidẽ finis fuit ex parte creaturarũ depdit⁹ ꝑ culpam pmi parẽtis. Et poſtmodũ oẽs q ex cõcubitu maris ⁊ mulieris cõcipiebant erãt in malicia ⁊ ira dei. Scias ꝙ canoniſta qꝛ ſicut creatio ꝙ fili⁹ dei ĩ natura humana pmo opata fuit ꝑ ſuã bonitatẽ magnitudinẽ ꝟtutẽ ⁊ iuſticiã ⁊c̃ In pncipio ade ⁊ eue ꝑ qđ peccatũ intrauit in mundũ. Sicut creatio q̃ idem filius dei exiſtit in virgine maria principijs operata eſt per ſua3 bonitatẽ virtutẽ iuſticia3 ⁊ cetera

⁊ tanq̄ finalis cauſa in cõceptu ꝑdicto q eſt ꝑncipiū virgi
nis. qm̄ ſi hoc nõ eſſet fuiſſet maior hõ in ſuis principijs
adam ⁊ eua ꝑ creationē tm̄ q̄ virgo ꝑ creationē ⁊ recrea-
tionē: ⁊ opationē cauſe finalis. Cõſiſterētqꝫ maiores adaꝫ
⁊ eua per fineꝫ creationis q̄ virgo mater dei: quod poſſi
bile nequit eſſe. foretqꝫ maius in virtute opus creatiõis
in pripncipio hominis ⁊ mulieris q̄ opus recreationis
q poſſibile nequit eſſe. Preterea. volo te ſcire canoniſta
q exiſtēte humanitate vna natura cõmunis omniū homi-
nū cui9 pncipia ſunt in adā: finis vero cõſiſtit in incarnatio
ne filij dei. qm̄ incarnatio filij dei cõſiſtit finis vniuerſi crea
ti: vt in ſequētib9 demõſtrabit. etiā humanitas ꝓpter hoc
creata fuit ad finē vt de9 ꝑ ipſaꝫ mundū ſibi vniret. pſiſtit
ergo humanitas in adam pncipiata: finita vero ⁊ pfectio-
nata conſiſtit in xp̄o. q̄ qdem humanitas reſpectu pncipij
iuſta virtuoſa ⁊ ſancta creata fuit in adam. vt pncipiū per
rectitudinē debitā originalis iuſticie ſancte ⁊ iuſte trāſiret
ad finē videlicet ad īcarnationē filij dei. Sed propter pec
catū pmi parentis medio exiſtente corrupto deuiatoqꝫ a fi
nali cauſa in linea generationis humane. ſi virgo cõ cepta
eſt in originali peccato quomodo pncipia humanitatis po
tuerūt trāſire ad incarnationē filij dei: q quidē finis exiſtit
cū pncipio ſiue medio virtuoſo: habente ꝑ adam pncipia
humanitatis iuſta ⁊ ſancta. oportet ergo dare aliquā crea
turā q̄ ſine macula ⁊ peccato originali perſiſtat: vt reuerta
tur rectū ac debitū mediū humanitatis inter xp̄m ⁊ adam
alioquin continuatio humanitatis etiā inter principiū ⁊ fi
nem minime poſſit eſſe iniuſticia v̄tutis bonitatis magni-
tudinis ⁊c. eſſetqꝫ cõtinuatio in malicia peccati medio bea
tiſſime incarnatiõis reatu pmi parentis exiſtēte corrupto:
quod eſt vehementiſſime abhominandū. nec aliquo modo
opinandū eſt quod amplexus ſiue coitus in virginali con-

ceptu inducat peccatū nec coitū fore cauſa peccati. quoniā
ſi adam nō peccaſſet coitus generatiōis humane nequaq̄
perſiſteret in peccato: p̄mo in iuſticia ꝛ virtute eo qꝛ deuia
tio a fine creationis in humana natura nihil foret que pro
pter inobediētiā fuit perpetrata in p̄uationē primorū pa
rentuꝫ. Ideoqꝫ apparet q̄ coitus nō eſt cauſa peccati: nec
inductiōis eius. ſed deuiatio finis creatiōis: propter quā
omnis coitus humane nature poſt peccatū ade infectꝰ eſt:
quoniā peccatuꝫ nihil eſt q̄ curſus ſiue creature operatio
in deuiatiōe finis. Preterea nihil ſanctiꝰ: nihil virtuoſius
ac perfectiꝰ in ſubiecto creato reperitur q̄ id qđ ſe habet
ad finē creationis: ſed cū coitꝰ ex quo fuerit concepta vir-
go glorioſa fuerit propter finē creatiōis: qꝛ concepta fuit
vt deus de ipſa incarnaretur. ſtat ergo clarū ipſuꝫ coitum
fore ſanctiſſimū ꝛ iuſtiſſimū pre ceteris omni gaudio leti-
cia debita ac iuſta delectatione repletū. Uides ergo cano-
niſta ad quantū miſteriū ꝛ operationē fuit conceptio virgi
nalis nec ſi in tali conceptu qui ad tantū finem fuit factuꝫ
ſi debuit eſſe delectatio corporalis. Etiaꝫ videas q̄ luna
exiſtente in cancro: vel ſole in leone in aſpectu ꝛ fine propo
ſue regionis ſi ſequeretur maior multiplicatio appetitus
operis in maiori delectatiōe ſuorū p̄ncipiorū q̄ ſi quodli-
bet predictorum exiſteret in regione contraria. Tu ego ꝛ
centū homines conſequimur extra propriā regionē ꝛ finē
in deuiatione medij iuſticie originalis: ꝛ in malicia peccati
originalis. ideo filij ire dicimur. Joachim vero ꝛ anna in
virginali conceptu rectum mediū fineꝫ habentes concepe
runt in debita regione ꝛ fine proprio. oportuit ergo mul
tiplicatione fuiſſe delectationis in bonitate magnitudinis
iuſticie. virtutis. amoris ꝛ glorie in tali conceptionis ſub-
iecto. Habes tu: quando bonitas cōplexionis tui ſubiecti

eſt in debitā operatione ꝛ fine quantā delectationē ſentis:
ꝛ in tuo corpore ſanctitatē. ſi autem tua complexio indebi
te operaretur: oporteret te exiſtere in magno defectu. ſed
cum ioachim ꝛ anna agentes ad debitum finem ſpirituali
ter ꝛ corporaliter in coitu conceptionis pre ceteris creatu
ris maiorem habuerūt delectationem. Nec credas ꝙ dele
ctatio ſit de genere defectus ꝛ peccati. quoniam ſequere-
tur: ꝙ in inferno vbi maiores defectus: ꝛ peccata conſi-
ſtunt maior delectatio ſe haberet: quod quidem veritas ſu
ſtinere non valet. Multum placuit canoniſte ſolutio quā
ſibi narrauerat ſecularis. Sed iterum dixit ſeculari cano
niſta. Cum poſt peccatū ade remanſerit multiplicatio in
natura humana. qualis finis propter tranſgreſſionem pri
mi parentis fuit deperditus.

Solutio

Reſpondit ſecularis: ꝙ finis perfectionis eſt vltimus.
nam ſicut tu ſcis ꝙ pomo exiſtente ad finem vt homini ſer
uiat: ad quem creatum eſt. Si propter aliquem in natura
errorem pomum efficeretur inſapidum homo abhomina
retur ipſi fini: quāq̄ multiplicatio ſpeciei in pomo exiſte-
re poſſit: ſine hoc ꝙ homini ſeruiat ad quem creatum eſt.
ꝛ tunc multiplicante ſuam ſpeciem contra finem creatio-
nis exiſtit in abhominatione hominis diſplicentia. ꝛ ita fi-
ne deperdito creationis propter inſipiditatis viciū in va
cuitate pomū perſiſtit. Sic etiam propter originalis pec
cati inſipiditatem: que conſiſtit in humana natura propa-
gata contra finem creationis: eſt in abhominatione ꝛ ira
dei. Preterea ſcis tu quod finis maior quem pomum ha-
bere poteſt eſt vt in carnē ꝛ ſanguinē hoīs illud cōuertat᷑.
Sic etiā maior finis quē pōt hō attigere cōſiſtit vt cū deo
in vno ſuppoſito cōuertant᷑ in tm̄ ꝙ verū ſit dicere homo

eſt deus: ꝛ deus eſt homo. Verũ quia conuerſio que fit inter deũ ꝛ hominez in maiori perfectioriqȝ concordantia diſtinctionis in bono magno potenti conſiſtat. Idcirco hõ in deũ retinet ſuũ numerũ quẽ pomũ in homine ꝓpter ſui ipſiꝰ corruptionẽ retinere nõ poteſt. Queſtio inquit iterũ canoniſta ſeculari: ſi aliqs fuerit conatꝰ recupare finẽ creationis in pomo. vtrũ oporteat ipſuz dulçorari quẽadmodũ in archa diluuij liberator generis humani dulçorauit ſarraip in ſanguis effuſione. Cũ vero iacobita vidiſſet ſecularẽ ꝛ canoniſtã iã exire terminos q̃ſtionis hortat̃ ipſos ꝙ̃plurimũ vt veniãt a materia principalis q̃ſtiõis recedãt quoniã de hoc faſtidiũ ꝛ prolixitas contra ordinẽ diſputationis ſequi poſſet.

Nona ratio.

Euerſus igitur ſecularis ad p̃ncipalez q̃ſtionẽ ſic inqt. In oĩ ope agregatiõis plurimũ formarũ reſultat forma cõis: ſȝ in cõceptione virgĩs eſt opꝰ agregatione plurimuȝ formarũ. ergo in conceptu virginis reſultat forma cõmunis. maior naturaliter eſt vera ſic in ſubiecto operis bonitatis magnitudinis durationis ꝛ cetera agregate reſultat cõmunis forma que eſt bona durans potens ꝛc̃. minor probatur ſic: quia in tali conceptu operatur filius dei tanꝙ̃ cauſa finalis: ꝛ parẽtes vt cauſa efficiens ꝛ ſic de materia ꝛ forma cũ formis ꝛ ꝓprietatibus ex quibus ſunt. Et poſtꝙ̃ ſic ſe habet filio dei influẽte in ſubiecto conceptionis de ſua ſanctitate virtute iuſticia in bonitate pulchritudinis puritatis nobilitatis magnitudinis. perfectionis. largitatis. miſericordie. amoris veritatis ꝛ glorie ex parte vna ꝛ ex altera influentibus ioachim ꝛ anna maliciã. maculam. iniuriã. vicium. turpitudinez. ꝛ defectum peccati originalis. taliis quidem conceptus conſtitutus fuiſſet ex cauſis ꝛ actibus contrarijs:

quod ĩpoſſibile foret ſubiectũ cõceptiõis huiuſmodi ve-
nire in eſſe. cũ oĩa q̃ ad eſſe veniũt veniãt ꝑ cauſarũ cõcor-
dãtiã ⁊ declinẽt ad nõ eſſe ꝑ cõtrarietatẽ vt in cõditiõibus
ꝓbatũ ẽ. Sed cũ veritas ſe habeat incõtrariũ. videlʒ ꝙ ta
lis cõcept⁹ venit in rẽ ⁊ eẽ. ſequit̃ ergo neceſſario virginẽ
ſine peccato originali fuiſſe cõceptã. Jtẽ ſupponat̃ ꝙ vẽit
in eſſe ex ꝓ̃habita cõtrarietate cauſarũ cũ filio dei influẽte
ſuã ſanctitatẽ iuſticiã virtutẽ ⁊c̃. vt dictũ eſt virtuificante.
nobilificante. ꝑficiẽte. bonificãte. intelligẽte. pulchrifican
te. amãte vt virgo cõciperet̃. qm̃ deſiderabat de ĩpa ⁊ vo
lebat: ⁊ appetebat ꝙ incarnari parẽtibuſqʒ fluẽtib⁹ ⁊ ope
rãtib⁹ in ſubiecto cõceptiõis ꝑ iniuriare maculare. turpifi
care. viciare. deficere. maliciare. ⁊ ꝑſeuerare ĩ malicia pec
cati originalis in virginali cõceptu. Unde ſi cõcepta fuit ĩ
peccato originali. oportet ꝙ ad cõtrahẽdũ tale peccatũ in
ſubiecto cõceptiõis parẽtes fuerint in tanta magnitudine
ptãteqʒ agendi ꝑ maliciare iniuriare ⁊c̃. Cõtra magnitu-
dinẽ iuſticie ꝟtutis ſanctitatis bonitatis filij dei. vt de vin
cere eã potuiſſent in ſubiecto cõceptiõis virginis: qm̃ al̃s
minime in peccato originali cõcipi poſſʒ: niſi magnitudo
⁊ ptãs. virtutis. iuſticie. ſcĩtatiſqʒ filij dei opantis penit⁹
deuicta fuiſſet ĩ ſubiecto cõceptiõis ꝓ̃dicte. ⁊ ſi ſic ſe habʒ
poteſtas ꝑfectio ⁊ virt⁹ agẽdi cõueniret melius in magni
tudine cũ creatura q̃͂ cũ creatore ꝙ incõueniẽs magnũ exi
ſteret ⁊ ſcõm cõditiones ꝓ̃habitas ĩpoſſibile. q̃re ſequitur
neceſſario virginẽ ſine pctõ originali fuiſſe cõceptã. Jtem
ſupponat̃ ꝙ in cõceptu virginali filius dei q̃ eſt cauſa fina
lis. ⁊ parentes ſimulqʒ eq̃liter opati ſunt in ſubiecto con-
ceptiõis ꝑ equalẽ magnitudinẽ poteſtatẽqʒ agendi et ope
randi exiſtentib⁹ ac durantib⁹. iniuriare cõtra iuſtificare. vi
ciare cõtra virtuificare. deficere cõtra ꝑfectionare. malicia
re cõtra bonificare. in magnitudĩe. maculandi. purificãdĩ

nobilitādi turpificandi. iuſtificandi.iniuriandi.ſctificandi
maledicendi. amandi ⁊ odiendi.virtuificandi ⁊ peccandi.
aduerſantibꝰ ad inuicē in virginali conceptu. ſeqtur tanta
contrarietas in huiuſmodi cōceptiōis ſubiecto ꝓpter ma
gnitudinē agentiū in ꝑhabito cōceptu q̄ maioꝛ neqt eſſe in
ter creatoꝛē ⁊ creaturā: in quo ſubiecto malicia cōtra boni
tatē.iniuria contra iuſticiā.viciū contra veritatē.odiū con
tra amoꝛē.pena cōtra gloriā ⁊c̄.in cōceptu virginis equa
liter aduerſantur: oībus cauſis equaliter ꝯopantibꝰ.duran
tibꝰ ⁊ cōtradicentibꝰ p cōtrarios effectus ⁊ appetitꝰ ſemp
in magnitudine cōtrariādi.Unde propter terribilē ꝑdictā
⁊ magnā cōtrarietatē oportuit conceptuꝫ virginis foꝛe in
maioꝛibꝰ cruciamīeqꝫ toꝛmento q̄ lucifer: nec aliqs dam
natus maioꝛē habere poteſt ꝓpter magnitudinē aduerſan
di ꝑuertendi ac cōfundendi: qꝛ vel cōfundi habet cōceptꝰ
ꝑdictos vel opoꝛtet ipſuꝫ exiſtere in duratiōe ꝑpetua toꝛ-
mentoꝛū.Et cū oīa iſta ſint īpoſſibilia abſurda mala ⁊ pꝛe
habitis cōditionibꝰ aduerſantia ſeqtur neceſſario ſine pec
cato oꝛigīali virginē fuiſſe cōceptā.Etiā dico iacobita q̄
ſi ſubiectū conceptiōis huiuſmodi ſic ſe habet nulliꝰ finis
ē.qm̄ cōtrarij fineſ reſpectu eiuſdē ſubiecti naturalr̄ ſimul
nō poſſunt eſſe: p cōſeqn̄s eſt infinitū in cōfuſiōe. malicia.
vicio.iniuria.odio.ira.inuidia cōtra deū.⁊ ſi ſic eſt: deus
nō eſt infinite bonꝰ ꝓpter infinitā maliciā cū non ſint dare
duo oppoſita nec deus poſſet aliquid qm̄ infinita malicia
impediret eū: ceſſaretqꝫ trinitas q̄ eſt ꝓductio infiniti bo-
ni: ꝓpter actū infinite malicie īpedientis.nec deꝰ eſſꝫ id qđ
eſt motus nature nihil foret deficerēt genera: ſpecies indi-
uidua generatio coꝛruptio nihil eſſent. nec eſſent articuli
fidei.artes liberales: nec metaphiſice.eſſetqꝫ diſtinctio to
tius vniuerſi.Et cuꝫ hec ſint īpoſſibilia ſequit̄ neceſſario
virginē ſine peccato oꝛiginali fuiſſe conceptaꝫ.Cū ſic vi-

diſſet canoniſta ſeculare͂ animoſuȝ ad arguendū iocoſa fa/
cie amplectit͛ eunde͂ verbiſqȝ placidis ac ſermonib⁹ ipſuȝ
nititur cōſolari dicens ei: cariſſime alia eſt impſſio pncipio
rū ꝛ regularū in ratiōib⁹ quas narratis: ꝛ alia eſt qꝛ niſi in
teruenirſſem in pmordio huius libri pmiſcere conabamini
vos ꝛ dn̄s iacobita. Tūc iacobita vide͂s canoniſtā ſic dele
ctabiliter fabulante͂ ſubridere cepit ꝛ ſeculare͂ dulciſſimis
ſermonib⁹ pollicet͛: ꝛ ita in caritatis gaudio ꝛ dulçore qui
bus alterū alloquit͛ iocundoſis honeſtis fabulationib⁹ cō
ferentes quod ſatis erat delectabile ad videndū.

Decima ratio.

Præterea ſecularis ad ſuos reſilit ſermōes dice͂s
Si virgo maria concepta eſt in pctō originali:
ſequit͛ eam fore apud deū maiore͂ in potētia ꝙ
in actu ex eo qꝛ quolibȝ ens mai⁹ ens mai⁹ eſt in pfectione
virtutis iuſticie nobilitatis bonitat ꝛc̄. qđ ſemper fuit ꝛ e͂
ſine peccato ꝙ illud qđ per defectū ꝛ peccatū aliqn̄ extitit
maculatū. maxīe cū de⁹ potuiſſȝ eā facere cōcipi ſine vicio
ꝛ peccato vt de ea incarnaret͛. ergo ſtat cōcluſiuȝ ꝙ maior
extitit virgo maria in potentia diuina ꝙ in actu. Et ſi ita
eſt cū omne ꝙ mai⁹ eſt in pfectiōe bonitatis virtutis a deo
magis intelligatur ꝛ ametur. ꝛ omne ꝙ a deo magis intel
ligitur ꝛ amatur ſit neceſſariuȝ. Sed virgo maria exiſte͂s
in potentia diuina ſit maior in perfectione virtutis ꝛ cete
ra. Igitur virgo Maria a deo in potentia magis intelli/
gitur ꝛ amatur ꝙ in actu. ergo neceſſarium perſiſtit vir/
ginem mariam apud deum eſſe in potentia ꝛ in actu nihil
fore: ꝛ cū hoc ſit īpoſſibile ꝛ cōtra fide͂ vehemētiſſime ſit
aduerſans. ſeqt͛ virgine͂ neceſſario ſine pctō originali fuiſ
ſe cōceptā. Stāte cōcluſiōe prime dicta ṽgo maria maior
ſit in potētia ꝙ inactu. ſequit͛ ꝙ ens in potētia apud deū

maius est ꝙ ens in actu. ⁊ mai⁹ a deo intelligibile ⁊ amabile sed cū in in maiori amore maior gloria cōsistat. seqtur ꝙ deus maiorē gloriā habet in nō entib⁹ ꝙ in entib⁹ actu. ⁊ si sic est cū mund⁹ maxīe sit propter gloriā dei ꝙ ꝓpter se ipsum. seqtur mundū fore adhuc in potētia ⁊ apud deū magis ītelligibilis ⁊ amabilis. Et si sic se habet istud mūdo existēte in potentia: seqtur ipsū in actu nihil esse. seqtur etiā hominē viciosū q in potētia hab₃ virtutes esse apud deū magis intelligibilis ⁊ amabilis ꝙ si actualiter virtuosus fuisset ⁊ cū omnia ista impossibilia se demōstrent relinquitur virginē sine peccato originali fuisse conceptam.

Undecima ratio.

Inquit secularis: secundū ordinē nature qlibet desiderat vult ⁊ habet appetitū existendi filiū melioris ⁊ nobilioris femīe in virtute bonitatis iusticie ꝑfectione nobilitate ⁊ pulchritudīe q̄ esse possit Sed si filius dei q est magis ordinat⁹ ad diligēdū virtuosos. odiendūq₃ vicia ꝙ creatura: voluisset esse fili⁹ melioris ⁊ nobilioris femīe in bonitate virtute ⁊c. q̄ esse potuit: ipse ꝙ plurimū inordinat⁹ fuisset in suo velle eo q₂ declinasset poti⁹ ad viliora ꝑ peccatū ꝙ ascendisset ad nobiliora ꝑ virtutes necessario habuisset ⁊ haberet viliorē appetitū voluntatē magisq₃ in ordinatā ⁊ ꝑuersā ꝙ creatura ꝙ est impossibile ⁊ cōditiōib⁹ ꝓbabitis est aduersans: quare deū voluisse filiū fore melioris ⁊ maioris femine ꝙ eē potuit ex incōuenienti ꝓbabito ostendit̄ manifeste. Si voluit ergo fecit: quia omnia quecūq₃ voluit fecit. ergo stat necessario virginē sine peccato originali fuisse conceptam Etiā iacobita si sapide verba hec intelligere vis quoniā existente virgine in peccato originali concepta de⁹ fili⁹ pl⁹ potest eam amare ꝙ non amat ex eo q₂ principia virginis propter maculā peccati origīalis fuerūt odibilia. Si deo

diligente finē ⁊ mediū eſſentie virgis:pncipiuȝ autē odio
habuit.igitur virgo a deo nō pfecte amat̄ ī eſſe ſuo.relin
quimur ergo cōcluſio ꝙ plus potuit eā amare in pfectiōe
bonitatis virtutis iuſticie ⁊c̄. ꝙ̄ nō amat ⁊ ꝑ cōſequēs deo
nō cōtētato in amare virginē mariā penitet ſe eā feciſſe or
dinaſſeqȝ eā venire ad cōceptū cū nō ſatiſfaciat amori ſuo.
maxīe cū aliā ad amandū potuiſſȝ meliorē maiorēqȝ ī vir
tute iuſticie pfectione ⁊c̄. q̄ ſibi magis amabilis ⁊ diligibi
lis foret in ſuis etiā voluntati ⁊ amori plꝰſatiſfaciēs eſſet.
⁊ cū iſta ridiculoſa eſſe ab oībus videāt̄: claret neceſſario
virginem ſine peccato originali fuiſſe conceptam.
Queſtio inq̄t iacobita ſeculari: deꝰ bn̄ poteſt diligere me
liorem mulierē:ſed nō meliorē matrē:q̄re videtur ꝙ nō te
oportuiſſet dicere q̄ dixiſti. Solutio.
Rn̄dit ſecularis ſi virgo nō eēt melior mulier ſicut eſt me
lior mater deus diligeret poneretqȝ in matre ſua maiorēȝ
habitū bonitatis magnitudīs virtutꝫ in minori ⁊ vili ſub
iecto qđ ē īcōueniēs ⁊ cōtra equitatē iuſticie amoriſqȝ ſue.
nec eſſet iuſta remuneratio dare habitū magnū in virtute
minori ſubiecto ⁊ minꝰ merenti: qm̄ exiſtente virgīe maio
ri in nobilitate bonitate pfectione ⁊c̄. etiaȝ vt matri mino
re non in bonitate nobilitatis pfectiōis virtutis ⁊c̄.vt me
lior ī ſubiecto minꝰ digno exiſteret habitꝰ magnitudīs ha
bitu cū ſubiecto nō cōcordante ꝑ maioritatē ⁊ minoritatē
aduerſantes in virgīali ſubiecto ꝙ quidē nihil eſſet ꝙ̄ aſi
no biſſinā tunicā induere:aut ſibi caput cū balſamo ablue
re ꝙ abſurdū ⁊ ridiculoſuȝ pſiſtit: claret ergo manifeſte in
ſubiecto virginali meliorē mulierē cū meliore matre ſimꝉ
exiſtere vt deꝰ diligendo matrē diligat feminā aut mulierē
qm̄ ſi ſic nō foret ſequeret̄ ꝙ deus diligendo matrē nō dili
geret mulierem ꝙ impoſſibile conſtat eſſe.
Queſtio inquit canoniſta ſeculari. Certū eſt ꝙ deꝰ poteſt

in ſe ipſo vnire mulierem. ergo poteſt eſſe maior mulier.
Solutio. Rñdit ſecularis q̄ talis ptās ī deo vnire mulie
rem vel fuit ante incarnationē vel poſt: nō ante: quoniā di
uina poteſtas foret cōtra ſuā pfectionē amorem ⁊ ordinem
in hoc q̄ diligens minus bonū in virtute pfectione nobili
tateq; ad vniendū ſibi mulierē exiſteret in defectu ⁊ q̄ plu
rimū inordinatus in ſuis dignitatibus ⁊ rationibus cum
potuiſſet per maſculū maius bonū in perfectiōe nobilita-
tis maioriq; gloria ī proprio ſuppoſito advnire. ⁊ multa
alia inconuenientia ſequerentur: nec etiam poſt incarnatio
nem: qm̄ ſequeretur q̄ dictū eſt ſuperius ⁊ poſſibilis fo-
ret multiplicatio ſuppoſitorū diuerſorū generū in chriſto
⁊ ſequeretur q̄ vnitas chriſti in quantū eſt creatoris ⁊ crea
ture exiſteret ſuperlatiua īmo comparata: poſſetq; deus
facere in ſeipſo cum creatura vnitatē ſuperlatiuā ad quā
deus ratione ſue ſingularitatis. vnitatis. poteſtatiſq; tene
retur ipſam ſingularē vnire in ſuperlatiuo ⁊ non triplex
vnitas incarnationū in deo: foret contra ſuam ſingularita
tem vnitatis q̄ quidem ordinate loquēdo eſt impoſſibile
Si autē deſideras arguere a poteſtate abſoluta non con-
cludere tibi licet ad poteſtatem ordinatā: quoniā ſemper
claudicabis per fallaciā ſecundum quid ⁊ ſimpliciter: ma
xime cum regule philoſophie non ſufficiant inter antece-
dens ⁊ conſequēs abſolutū poſſe includere ipſius dei: nec
etiam tibi phas maius conceditur vt cclōudas per poteſ-
taſtem abſolutam q̄ deus ſibi poſſit vnire mulierem vel
alium hominē q̄ concludere virginē ſine peccato origina
li fuiſſe cōceptā. poſtq̄ non de poſſibilitate abſoluta deo
traditur fore poſſibilis. plura poteſt de poteſtate abſoluta
de quibus nobis non licet inducere cōſequentiam attento
q̄ noſtra diſputatio ſemper de poteſtate ordinata in omni
bus argumentis loquatur: quare deū ſibi vnire mulierē.

intelligenti cuilibet oſtendiur impoſſibile. Diu ſteterunt predicti viri ſciẽtifici cũ ſeculari de dictis queſtionibus in ſiſtentes loquentes ꝙ plurimũ de poteſtate abſoluta ⁊ ordinata ipſius dei: ideo dixit iacobita ꝙ bonuz erat vt curſus expediretur principalis queſtionis cũ timendum eſſet de in pacientia temporis propter magnũ proceſſuz quez fratres in choro cantantes in ſolennitate pſalmorũ.

Duodecima ratio.

Etiam inquit ſecularis: ꝙ deꝰ eſt dilector amatorq3 virtutũ omne vitiuz ⁊ peccatum abhominans ⁊ ſpernens. vnde ſi incarnari voluit ⁊ dilexit ꝙ virgo conciperetur ad ſuam ſacratiſſimaz incarnationem ⁊ virginis conceptus fuit in dilectione filij dei: per conſequens non in peccato originali: quoniam vbi dilectio dei conſiſtit peccatũ ⁊ viciũ nequit eſſe. Relinquit ergo virginem neceſſario ſine peccato originali fuiſſe conceptam.

Tertiadecima ratio.

Omnes ſubtiles theologi vereq3 concludũt ꝙ eſto ꝙ adam nõ peccaſſet deus habebat incarnari. Sed ſic eſt ergo deus iam predilexit ante ꝙ adam peccaſſet ꝙ virgo cõciperetur vt de ipſa incarnaret. nõ eſt dicendũ ꝙ deꝰ predilexit talẽ conceptũ cũ peccato originali. qm̃ ſi ſic deꝰ eſſet cauſa ꝑmitiua peccati ⁊ tũc oportuit adam de neceſſitate peccare vt volũtas dei compleretur. qm̃ alias peccatũ originale nõ poterat deſcendere ad ſubiectũ cõceptionis virginis ſequitur. tũc adam nõ fore culpabilẽ nec genus humanũ. qm̃ velle diuinũ neceſſitauit eos ad peccandũ: que quidẽ ſũt ĩpoſſibilia ex quibꝰ oñdit euidenter virginẽ ſine pctõ originali fuiſſe cõceptã. Queſtio inquit canoniſta ſeculari: ex dictis tuis ſatis claret ꝙ cauſa finalis quare deus creauit naturam humanã fuit illa que eſt in incarnatione filij dei. Solutio.

Reſpõdit ſecularis ⁊ dixit ꝙ ſic vt ſicꝓbať finis creatiõis exiſtit in maioꝛib⁹ recolentia amantia intelligẽtia laude: honoꝛe ⁊ cognitiõe ad ipſuꝫ deũ. Sꝫ cũ maioꝛ recolẽtia amãtia. in laude ⁊ honoꝛe ac cognitiõe ad ipſuꝫ deũ quas creatũ cõtinere poteſt ꝑſiſtat in incarnatiõe fili dei. Sic ergo ꝙ incarnatio filij dei ꝑſiſtat finis creationis. maioꝛ ⁊ minoꝛ ꝑ ſe ipſas euidẽtes cõſiſtunt. deinde ſecularis ꝓſeqꝛ ſic dicẽs

Quartadecima ratio.

Ue maria gracia plena plenitudo in ſubiecto: opꝫ eſſe ꝑ totã eſſentiã ⁊ eẽ ſubiecti alias minime foꝛet plenũ. Sed eſſe ſubiecti eſt diffuſuꝫ ꝑ p̃ncipiũ mediũ ⁊ finẽ. ergo plenitudo ſubiecti eſt neceſſaria ꝑ p̃ncipiũ mediũ atqꝫ finẽ. ſed virgo maria ẽ plena gratia ergo virgĩs marie ſunt plena gratia p̃ncipiũ mediũ atqꝫ finis. Sed p̃ncipiũ marie eſt cõcept⁹: ergo cõcept⁹ virginis fuit plenuꝫ gratia qđ quidẽ nihil foꝛet ſi in peccato oꝛiginali eſſet cõcepta: quare virginẽ ſine pctõ oꝛiginali fuiſſe conceptã angelica ſalutatio hoc declarat.

Quintadecima ratio.

Jrgo ſingularis. ergo eſt ſingularis pꝛe eminentia bonitatis magnitudĩs virtutis iuſticie nobilitatis ⁊c. ꝑ totũ eſſe ⁊ eſſentiã ſubiecti virginalis: videlꝫ ꝑ p̃ncipiũ mediũ ⁊ finẽ. ſꝫ ſi diciť ꝙ fuit cõcepta in peccato oꝛiginali ⁊ poſtmodũ ſctĩficata ⁊ purgata in hoc virgo non eſt ſingularis. qm̃ etiã btõ iohãni baptiſte ⁊ alijs hoc habitũ eſt: opꝫ ergo neceſſario ꝙ virgo nõ ſit concepta in peccato oꝛiginali vt ſingularis exiſtat in bonitate virtute iuſticie ⁊c. Et vt in cõceptu ꝑ excellat nitatqꝫ inter oẽs ĩ iuſticia ⁊ ỽtute in p̃ncipio medio atqꝫ fine. Pꝛeterea ſcire te volo iacobita ꝙ adam nitiuit in pꝛincipio in bonitate maguitudine virtutis iuſticie ⁊c. etiã eua. iobannes vero baptiſta ofuſcatus in p̃ncipio nitiuit in medio in

bonitate virtute .petrus ⁊ paul⁹ ⁊ ꝙ plures ſancti oſuſca
ti fuerūt in principio nituerūt in medio atq; fine in bonita
te magnitudine virtute iuſticie ⁊c̄. Sed ſi virgo maria nō
nituit in bonitate magnitudinis iuſticie virtutis ⁊c̄. ſancti
tate tā ī pͥncipio medio ꝙ fine nō eſſet ſingularis ī bonita
te magnitudinis iuſticie virtutis ⁊c̄. ſed cū hoc ſit impoſſi
bile: ſequitur ergo virginem ſine peccato originali fuiſſe
conceptam.

Sextadecima ratio.

D maiorē finē in bonitate magnitudinis virtu
tis ⁊c̄. media maiora atq; pͥncipia ſcdm ordinē
proportionē ⁊ diſpoſitionē nature ſunt neceſſa
ria: ſed nō fuit creatura ex concubitu viri ⁊ mulieris q̄ ad
tantū finē in bonitate magnitudinis virtutis iuſticie nobi-
litatis amoris ⁊ glorie ⁊ cetera fuerit cōcepta: ⁊ q̄ maiore;
finē habuerit ꝙ virgo glorioſa. ergo oportuit eā habere
maiora principia ⁊ media ꝙ alia creatura ꝙ ex concubitu
viri ⁊ mulieris cōcepta. quod quidē in falſitate perſiſteret
ſi foret concepta in peccato originali. ergo ſequit̄ neceſſa-
rio virginē ſine peccato originali fuiſſe conceptā.

Decima ſeptima ratio.

Habes tu iacobita: ꝙ nunꝙ alicui regi deficit
materia quātūcūq; precioſam ac nobilē malue
rit ad edificandū palatium in quo habitet dum
tamen ipſe ſit potens ſufficienſq; ad habendu; eam. vnde
ſi in ſubiecto conceptionis virginis quod templū habita-
culumq; diuinitatis exiſtit de quo deus humanatus ⁊ in
carnat⁹ eſt deo defeciſſet materia ſanctitatis virtutis in cō
ſtructione ſubcti ꝟginalis iuxta volūtatē ſuā amorē ⁊ no
bilitatē quo dilexit eam vt habitaculum ſuū conſtrueretur
ad ſuā incarnationem. ſequeretur ꝙ in opere maioris per
fectionis nobilitatis virtutis cōplementiq; eſſet creatura

ꝙ creatoꝛ: eo quia in opere poteſtatis. virtutis. volũtatis
⁊ nobilitatis regis cõplementũ foret in maria ⁊ operi po-
teſtatis. ꝟtutis. volũtatis. ⁊ nobilitatis creatoris magn⁹
perſiſteret defectus: ſi virgo concepta eſſet in peccato ori-
ginali: qui defectus in effectu dei liquet omnib⁹ impoſſi-
bilis. Et ſi rex pro conſtruendo palatiũ ſue habitatiõis in
gens exaltat appetitũ voluntatẽ dilectionem ad maiorem
materiã in perfectione virtutis bonitatis ⁊c. deſiderandã
amandam: quantomagis filio dei talis perfectio virt⁹ po
teſtaſq; amãdi diligendi mariã virtuoſa; pulchrã magnã
q; in bonitate virtutis iuſticie nobilitatis ⁊c. in virginali
conceptu fuit neceſſe cũ ipſa virgo preordinatũ fuit habi-
taculũ manſio reclinatoriũq; diuinitatis ⁊ ꝓpinquius eſt
cũ ſua carne deus humanatus eſt maxime cũ omnis perfe
ctio. nobilitas. virtus. ⁊ poteſtas. amãdi. ⁊ diligẽdiq; vir
tutes cõueniat potius operi creatoris ꝙ creature. Prete-
rea volo te ſcire iacobita ꝙ ſi ordinatũ fuiſſet preſtitumq;
regi ꝙ ipſe ĩcarnari: vl' habuiſſ; veſtiri de materia ſue ha
bitationis magis ⁊ plus exaltaſſet magnificaſſet multipli
caſſetq; viribus ⁊ conamĩe quibus poſſet appetitũ ⁊ vo
luntate; ſuam ad diligendũ amandũq; maiorẽ ⁊ maximã
excellentiorem ac preexcellentiſſimã materiã in perfectiõe
nobilitatis virtutis ⁊ cetera ad ſuũ palaciũ conſtituendu;
ꝙ ſi ipſe rex veſtiri aut incarnari non debuiſſet: ſed cũ de⁹
non ſolũ ſciuit ⁊ voluit vt virgo conciperetur aut in eam
habitaret ſed etiã vt de ipſa incarnaretur. In quãta ergo
ocioſitate ⁊ accidia deus qui eſt creatoꝛ foret magis inor-
dinatus ad diligendum ⁊ amandum minora qua; maiora
contra ſuam perfectionem nobilitatem virtutem. ⁊ etiam
ſequeretur ꝙ rex qui creatura eſt haberet maiore; ordinẽ
appetitum ⁊ ſcientiam per locum a maiori ad minus in di
lectione ſibiipſi maius bonum ꝙ filius dei. ſequeretur

etiam maioꝛ multiplicatio.exaltatio.perfectioqȝ.amandi virtutem in nobilitate.bonitate.⁊ cetera:circa maioꝛem finem in opere creature ꝙ̄ creatoꝛis : quod quidem eſt impoſſibile ⁊ pꝛehabitarū conditionum ſiſtit deſtructio.⁊ ꝙ̄ plurima alia inconuenientia ſequerentur . relinquitur ergo foꝛe verum virginem ſine peccato oꝛiginali fuiſſe conceptam.

Decima octaua ratio.

Statutum ⁊ decretuȝ eſt ab eterno imperatoꝛe munduȝ magis creaſſe vt deus intelligeretur amaretur ⁊ recoleretur.ſed cum maioꝛ intelligentia.amantia.⁊ recolētia.ꝙ̄ mundus cōtinere poteſt:cōſiſtat in deo per eius incarnationē in qua quideȝ mundus vnitus eſt creatori filiuſqȝ maioꝛitatē conſequitur.ergo finalis intentio ad quam mundus creatus eſt ab imperatoꝛe eterno cōſiſtit maioꝛ.vt deus intelligatur. ametur.recolatur.vniatur. ⁊ incarnetur. Sed cū in iſta aliquis contra finalē intentionē pape aut imperatoꝛis nequeat in aliquo ꝓmulgare.directe nec indirecte. atribuitur ei poteſtas intentionem papalē aut imperialē offendēdi. ledēdi.nec etiā in aliquo derogādi.quomodo ioachim ⁊ anne fuit atributa poteſtas nec agentes contra finalem intentionē ꝙ ꝓuulgaſſet peccatum oꝛiginale in virginali conceptu q oꝛdinatus fuit ad finalē intentionem imperatoꝛis eterni quouiā vt ipſe incarnaretur fuit decretuȝ ꝙ virgo conciperetur. vnde ſi virgo concepta eſt in peccato oꝛiginali talis quidē conceptus iuridice nihil eſt: nec etiam naturaliter:qꝛ natura nunꝙ̄ tēdit nec mouet ſe cōtra finalē intētionē ledendaȝ vl̄ ofendēdā :vel vituperādā:⁊ ꝑ conſeqñs ſequit̄ cōcept⁹ virgīs nihil foꝛe:⁊ alia incoueniētia ſequerent̄ ex quibus deueniret annihilatio pꝛehabitarum conditionum:quare relinquitur virginē ſine peccato oꝛiginali fuiſſe conceptā

Queſtio inquit iacobita ſeculari. vtrū deus magis crea-
uerit mundū ad ſuas rationes vel gloriā q̄ ad rōnes crea
turarū. Solutio. Reſpōdit ſecularis ⁊ dixit ſic: naꝫ deo
anteq̄ mundꝰ eſſet infinite ⁊ eterne glorificante ſe in gene
ratione ac proceſſione ſuppoſitorū intrinſecorū infinite dū
voluit ⁊ dilexit extra gloriā iam cognoſci amariqꝫ amore
gloria ac cognitione finitis creauit mundū ⁊ fruendo ipſo
gloriā ſuā finit in ſeipſo: poſſet multiplicare vel vt ignis
qui vt poſſit ſuā flāmam multiplicare extra: appetit ligna
cōburere. ⁊ iudice appetente iuſticiaꝫ in ſe ipſo: appetit in
alijs proferre iuſtas ſentētias veras. Et ſic deus appetit
finite ſuā gloriā multiplicare propter mundi creationem.
Deinde peccantibꝰ adam ⁊ eua qui deo equiparari in ſa-
pientia voluerūt. ſi per rationes creaturaruꝫ creata exiſte
ret creatura antequā demerentes ⁊ inuaſores diuine ma-
ieſtatis deus eos anihilaſſet. debuiſſet quod quidē non fe
cit: quia exiſtentibus diuina gratia miſericordia ⁊ pacien-
tia in maioritate ſuſtinēdi miſerendi ac indulgendi q̄ cre-
atura peccare poſſit ꝑmiſit diuina miſericordia vnire adā
⁊ eua ne deperderetur finis ad quē creauerat ipſum mun
dum. Uides tu iacobita cuꝫ per noſtra ſcelera ⁊ delicta ſi-
mus pluries deū quotidie blaſphemantes: quia ſi pro no
ſtris meritis ꝺ meritis aut rationibus creati eſſemus diu
eſt ꝙ anihilati eſſemꝰ: niſi nos dei pacientia ⁊ miſericordia
ſuſtineret. Et ideo quia cognoſcis per predictū deum ma
gis frui creatura ſuis rationibus q̄ rationibus creatura
rum. poteſt cognoſcere q̄ deus magis creauit mundū ad
ſuam gloriam ſeu rationes q̄ ad gloriam ſeu rationes cre
aturarū. Preterea tu ſcis bene ꝙ gratia procedit ex miſe
ricordia ipſius dantis liberalitate. ideoqꝫ exiſtit in ſubie-
cto ſine merito gratiati. Jdcirco ſi mundus foret creatus
per merita aut rationes creaturarū: ſequeret̄ deum nō ex

mera libertate produxiſſe nos de non eſſe : neqȝ mundum
nobis gratioſe dediſſe. quod quidem poſſibile nequit eſſe
quo impoſſibile oſtenditur mundū ⁊ om̄es creaturas fuiſ
ſe creatas potius ad rōnes diuīas q̄ ad rōnes creaturarū
Queſtio inquit canoniſta ſeculari. ſi finis perfectionis to-
tius eſſe creati ſit ille qui exiſtit in incarnatione filij dei.
Solutio. Reſpondit ſecularis ꝙ ſic. nam ſatis claret ex p̄
dictis ꝙ mūdus fuit creatus maioribus cognitiōi ⁊ amo
ri diuinis: ſed cum maior cognitio ⁊ amor q̄ mundus con
tinere poteſt vnita perſiſtat in deo per incarnationē: ergo
ſequitur finē totius eſſe creati fore in incarnatione filij dei
Item maioritas perfectionis in bono ⁊ magno fortiꝰ con
uenit cum fine q̄ cum principio: minoritate vero perfectio
nis in bono ⁊ magno cum principio minoritate vero per
fectionis in bono ⁊ magno cum principio ſe habente. Sȝ
cum maior perfectio in bono ⁊ magno q̄ per vniuerſum
creatum contineri poſſit incarnatione filij dei perſiſtat. er
go ſequitur ꝙ maioritas perfectionis boni magniqȝ in in
carnatiōe dei cōſiſtit: ſic finis ꝑfectiōis totiꝰ vniuerſi creati
Queſtio inquit canoniſta ſeculari: ſi omnes homines qui
propagati ſunt ex concubitu viri ⁊ mulieris ſunt concepti
ad finem creationis. Solutio. Reſpōdit ſecularis ꝙ nō:
quoniam propter peccatum primi parentis facta linea iu
ſticie originalis: illum finem perdimus: ⁊ propagatio hu-
mane nature in om̄ibus fuit in originali malicia preter in
virgine glorioſiſſima que concepta fuit ad finem creatio-
nis. Tunc iacobita inquit canoniſte ꝙ magnuȝ fuerat pec
catum ade: per quod totus mundus exiſterat captiuatus
deuiatuſqȝ a fine ad quē ipſum creauerat deus benedictꝰ
Canoniſta vero ſibi reſpondit ꝙ magnum fuerat in veri-
tate ⁊ virtute virgo glorioſa vbi orta fuit iuris continua
tio naturalis a principio vſqȝ ad finem in natura humana

⁊ per quam mundus finē attigerat creationis: que quideꝫ
continuatio curſu originalis iuſticie ſubiectū exiſtit. Mul
tū fuit meditatus iocobita in verbis q̄ ſibi dixerat canoni
ſta. veruntamē canoniſta vertitur ad ſecularem dicens ei.
Queſtio. ius naturale quid eſt? Solutio. Reſpondit ſecu
laris: ius naturale ē illud ꝙ ſubſtat fini ad quē homo crea
tus eſt. Queſtio inquit canoniſta: Si virga maria glorio-
ſa benedicta fuit cōcepta in linea iuris naturalis. Solutio
Reſpondit ſecularis: ex predictis tibi claret. Solutio pre
poſite queſtionis: nam concepta eſt ad finē ad quem homo
creatus eſt. Etiam dico tibi ꝙ ſi alias foret. deus de ipſa
minus exiſteret ĩcarnatus. Queſtio inquit canoniſta: quis
fuit propinquiꝰ fini creationis adam ⁊ eua aut virgo be-
nedicta. Solutio. Reſpondit ſecularis ꝙ ex parte princi
pij humanitas ſe habet in adam ⁊ eua: ex parte vero finis
ſe habet in chriſto in quo perfecta ⁊ quieta perſiſtit: ⁊ ſicut
tu ſcis ꝙ eua fuit mediū per quod adam vergit naturam
humanā in defectuꝫ. ita virgo glorioſa fuit mediū per qḋ
humanitatis principiū ab adam tranſiuit in chriſtū. Que-
ſtio inquit canoniſta: ſi talis virgo fuit magis concepta ⁊
creata propter rationes creaturarum aut propter ratiōes
diuinas. Solutio. Reſpōdit ſecularis ꝙ ſicut adam ⁊
eua minus fuerunt creati ex meritis creature ⁊ etiā virgo
glorioſa. Preterea ſi virgo glorioſa foret concepta ſolum
modo ex meritis aut rationibus creature: forent creature
ſufficientes ad ſaluandum ſeipſas: quod eſt impoſſibile.
Et ſic non mireris ſi ipſa virgo concepta ſine peccato ori-
ginali perſiſtit. Interea iacobita cum fuiſſet ꝙ̄plurimum
meditatus vertit ſe ad ſecularē dicens ei: vt ad partē vlti-
mam diſputationis ſe conferat: quoniam aliquas affecta-
bat contra eū n̄ facere rationes.

De vltima parte que eſt de rationū ſolutionibus partis aduerſe.

[R]ecordatus eſt ſecularis ꝙ moris eſt cuiuſlibet fidelis veniam petere defectibus. Idcirco ego huius ꝓpoſitoꝛ q̄ſtionibꝰ ſi aliquid ponere aut exponere me contingat ꝙ fidei catholice ſit ad uerſum: cū ignoꝛātia fateoꝛ me dixiſſe ac dicere: ſubijciēs me coꝛrectioni ⁊ emendationi eccleſie ſacroſancte. ſicut verus catholicus ⁊ fidelis. Intentiones vero due conſiſtunt quare hoc opus completum eſt. Prima eſt ad honoꝛem ⁊ laudem dei: ⁊ vt ipſius matris glorioſe conceptum fideliū chriſti precoꝛdia dulçoꝛentur. Secunda eſt ad refrenandū linguas plurimoꝛuꝫ detrahentiuꝫ sereniſſimū ⁊ xpianiſſimū regem aragonū ⁊ dicentium ipſum non habere rationes quare edictū per ipſuꝫ preceptū factū in ciuitate Valētie circa cōceptionē virginis liqueat. Ideoqꝫ dixit ſecularis iacobite vt auide cōtra euꝫ argueret prout vellet. De primo argumento iacobite contra ſecularē. Arguit iacobita contra ſecularē ⁊ hoc ſic. Lex ⁊ ſtatutū vniuerſale perſiſtit omnē hominē qui ex concubitu viri ⁊ mulieris concipitur in peccato oꝛiginali naſci ⁊ foꝛe filiū ire ⁊c̄. Sed virgo glorioſa fuit concepta ex concubitu viri ⁊ mulieris. ergo virgo glorioſa fuit cōcepta in peccato oꝛiginali: ⁊ non ita ſicut tu aſſeris ſecularis. Solutio. Reſpondit ſecularis. Dictū ē ꝙ ius naturale illi fini ſubſiſtat ad quē homo creatus eſt: ſꝫ ad finē ad quem creatus eſt homo concepta eſt virgo glorioſa. ergo ſecunduꝫ ius naturale virgo glorioſa cōcepta de iure naturali aſſumpto prout eſt id quod ſubſtat fini ad quē hō creatus eſt: ꝓcedens diffinitio hec declarat. Preterea certum ē ꝙ natura iuris naturalis in humanitate conſiſtit linea recta: per quam principiuꝫ ⁊ finis in virtute ⁊ iuſticia conueniunt. Et cum clareat euidenter

incarnationis vt veniente ipſa in ſe ipſo mundũ vniret: id
circo eã pꝛincipiauit in adam ⁊ euam :in quibus creatum
fuit pꝛincipium humanitatis ſanctũ iuſtum ⁊ virtuoſum:
vt exiſtente medio in virtute per lineam rectam iuris natu
ralis concipiendo ⁊ generando tranſiret pꝛincipiuꝫ huma
nitatis ade vſqꝫ ad finẽ creationis ⁊ perfectiõis. videlicet
ad incarnationem filij dei. In qua quidem humanitas fini
ta quietata ⁊ perfectionata conſiſtit. Sed tranſgredienti-
bus adam ⁊ eua ⁊ peccantibus contra deum: ruptuꝫ fuit
mediũ ⁊ linea rectitudinis oꝛignialis iuſticie exiſtente tur-
bata pꝛopter maliciã oꝛiginalis peccati ex parte creatura-
ruꝫ finis creationis fuit deperditus ⁊ euacuatus a fine cõ
ceptiõe ⁊ generatione in humana natura cõtra lineã iuris
naturalis cecidit ſubiectũ oꝛiginalis iuſticie: ⁊ ſic curſu iu
ris naturalis exiſtente impedito pꝛopter finem deperdituꝫ
creationis defuit locus oꝛiginalis iuſticie per quem tran-
ſitus continuationis ad creationis finem in humana natu
ra ſiſtere poſſet. Et ex hoc omnis homo qui ex p̄dicto con
cubitu concipitur ⁊ cõceptus eſt in peccato oꝛiginali: natu
raqꝫ humana carente medio ⁊ ſubiecto per quod oꝛigina
liter iuſte ad finem creationis trãſire poſſet. nam predicta
linea rectitud̄is iuſticie oꝛiginalis: omnis homo ex cõcubi
tu p̄dicto efectus eſt filius ire: nec fuit aliqua creatura ab
adam deſcendẽs per viam pꝛopagationis ſeminis que in
p̄dicto concubitu euadere poſſit a macula oꝛiginalis pec-
cati tanq̃ deuiati a fine creationis in humana natura. Sꝫ
cum virgo gloꝛioſa concepta ſit ad finẽ creationis huma-
ne nature linea exiſtente recta oꝛiginalis iuſticie eo quia cõ
cepta fuit ad incarnationem dei oꝛiginaliqꝫ iuſticia perſi-
ſtente. reducta tanq̃ ens quod ad actũ reducitur de poten
tia per creationis gratiam. in ſola poteſtate ac virtute ipi⁹
xp̄i filij dei fuitqꝫ ipa v̄go gloꝛioſa mediũ cõiunctiõis pꝛi

ginalis iuſticie ⁊ in humana natura p̃ q̄ꝺ principia iuſticie humanitatis adam per debitā rectitudinē tranſierūt ad finem creationis videlȝ xp̄m benedictū: in quo quideȝ finis creatiōis totius perſiſtit. Uide ergo iacobita qm̄ ſi virgo glorioſiſſima ſub tuo ſtatuto cōprehenderet̃ tuū foret ſtatutū contra ius naturale ⁊ contra finē creationis: ⁊ ſtatuente deo contra iuſtitiā ⁊ contra finē ad quē mundū creauit: ſtatueret contra ſemetipſuȝ: etiā pena oppoſita in tuo ſtatuto foret iniurioſe poſita. ex quo ꝙ plurima alia incōuenientia ſequerent̃. ex q̄bus deueniret deſtructio vniuerſi: ꝙ eſt īpoſſibile manifeſte. Ideoqȝ ſi tuū ſtatutū veritateȝ cōtinere debet tibi opȝ neceſſario vt dicas ꝙ loquit̃ in deriuatiſ: q̄ ex p̄dicto cōcubitu concipiūtur extra finē creationis ⁊ extra lineā iuris naturalis origīalis iuſticie cōceptionis humane: ſed q² virgo glorioſiſſima cōcepta in linea iuris naturalis originalis iuſticie ⁊ ad finē creationis relinqtur. ergo ꝙ in virginis cōceptu tuū ſtatutū nihil ligat.

De ſecūdo argumēto iacobite cōtra ſecularē.

Ontra dixit iacobita: decuit ꝙ xp̄i cōceptio dotaret̃ ſingulari p̄uilegio vt nō ſit cōcepta ī peccato origīali. ergo decuit virginē nō cōcipi neceſſario in pctō originali: vt ſol⁹ xp̄s cōceptiōe prehabita p̄uilegiaret̃ ſingulari bono. Solutio Rn̄dit ſecularis iacobite. Ecce q² p̄pter aliq̄ꝺ tui ordinis deliciuȝ ſtatuit magiſter ordis tui ꝙ oēs exiſtentes ac intrantes ordinē iacobitarū peniteant in pane ⁊ aqua. Tūc quero a te ſi aliq̄s ingrediat̃ regulā aut ordinē fratrū minorū cui tu⁹ magiſter dedit p̄uilegiū vt nō teneat̃ ad dictā penitentiaȝ. Utrū iſte talis vere dicatur priuilegiat⁹. ad hec verba non ſe oppoſuit canoniſta contra iacobitam arguens ⁊ dicens: ꝙ nō ex eo q² oīs p̄uilegiat⁹ cōtineri debȝ ſub regula priuilegiantis; alias p̄uilegiat⁹ minime poteſt dici. ideq̄ȝ ille

qui ingreditur regulam ſiue ordinē fratrū minorū nō eſt cōprehēſus ſub lege iacobitarū nec ſub eorū regl̄a aut ſtatuto nullo modo priuilegiari decet. Concluſit ergo canoniſta contra iacobitā ꝙ chriſti conceptio priuilegiari nō licebat: cum ſuus ſacratiſſim⁹ conceptus non fuit nec contineri potuit ſub regula concubitus viri ⁊ mulieris. immo fuit ex opere ſpiritus ſancti. Diu ſtetit iacobita contra canoniſtam ſuper priuilegiorum materiā viriliter inſiſtendo ipſuꝫ improperans verbiſqꝫ vrbanis eū reprehendēs cum ſic rationabiliter ſe defendebat. Ueruntamē canoniſta allegabat leges ⁊ decretales ⁊ q̄plurima iura contra iacobitā īduxitqꝫ breuitatis gratia hic ponere relinquuntur. Preterea dixit ſecularis iacobite ſi hoc ꝙ tu dicis foret neceſſariū. videlicet ꝙ bonū eſt ꝙ chriſti conceptio dotaretur ſingulari priuilegio: ex hoc ſequitur adam de neceſſitate peccaſſe: quoniā alias ex tali dono xp̄i conceptio non dotaretur ſingulari priuilegio maxime cū om̄es in ſtatu innocētie ſine peccato originali cōcepti fuiſſem⁹. Ideo qꝫ ex dictis tuis euidenter cōcluditur adam de neceſſitate peccaſſe ne chriſti conceptio talem boni ſingularitatem deperdiſſet: ⁊ cum hoc ſit impoſſibile. concluditur ergo ꝙ ratio tua in conceptione virginis non procedit.

Tertium argumentum iacobite. contra ſecularē.

Etiam cōtra ſecularē arguit iacobita ⁊ hoc ſic Si xp̄us eſt vniuerſalis redemptor neceſſario eſt virginē concipi in peccato originali: quoniā exiſtente virgine a peccato originali nō redempta. xp̄s minus exiſteret vniuerſalis redemptor: qđ eſt impoſſibile. Quare virginē ſine peccato originali fuiſſe conceptam. Ex predicto argumento ſatis liquet. Secularis inquit. Contigit ꝙ per aliquod populi vniuerſale delictū

Imperatoꝛ ſtatuit ꝙ vniuerſus populus ſubiungeretur in
quodam luto turpiſſimo ⁊ factum eſt ita . Tandem vero
imperatoꝛ deſiderans populo ſuo miſericoꝛdiam largiri
miſit filiū ſuuꝫ vnicum vt populum ſuuꝫ a luti turpitudi
ne redimeret. cuius imperatoꝛis vero filius aduenienduꝫ
ſe pꝛeparaſſet aſpexit vehementer quandam foꝛmoſaꝫ re-
ginamqꝫ domicellam quam quidem diu amauerat vnire
qꝫ pꝛecoꝛdiauerat ſibi ipſi : vt in ea ⁊ de ea aſſumeret ho-
noꝛeꝫ gloꝛiaꝫ ⁊ delectationeꝫ quantū ſuo ſufficeret libitui
voluntatis. Et cum vidiſſet domicellam ad lutum fetidū
pꝛopinquantē tanto amoꝛe valoꝛe ⁊ deſiderio filius impe
ratoꝛis inſiluit ꝙ pati non potuit ipſam in luto ſubmergi
ſed amplexatus eam dixit. Tota pulchꝛa es amica mea ⁊
macula non eſt in te: veni in oꝛtū meum ſoroꝛ mea ſpōſa. ⁊
introducta oꝛtulum dilectionis ſue : deſponſatus eſt eam
intus cellaria amoꝛis ſue . Et poſtmodum vero impera-
toꝛis filius habuit ſe ad redimendos alios qui in pꝛedicto
luto extiterant miſerabiliter laboꝛantes . Nunc auteꝫ que
ro a te iacobita ſi imperatoꝛis filius redimeret a ſubmer-
ſione luti pꝛehabitam domicellam. Ad hec verba oppo-
ſuit ſe canoniſta contra iacobitam dicēs: ꝙ in maioꝛi amo
re virtutis . poteſtatis. ⁊ gratie filiꝰ imperatoꝛis domicel-
lam redimerat : in quantū non permiſit ipſam in luto ſub-
mergi: ꝙ̄ alios quibus ſubmerſis ⁊ ſoꝛdefactis poſtmo-
dum redimebat. Et ſic iacobita ſcire te volo ꝙ metapho-
ra poſita per ſecularem ſatis militat contra te. Nam filius
dei in maioꝛi ꝑfectiōe amoꝛis. virtutis. poteſtatꝭ. ⁊ gratie
redemit virginem ex eo qꝛ nō permiſit eam cadere in luto
oꝛiginalis peccati ꝙ̄ te ⁊ me qui ſoꝛdeſcentes pꝛius in lu-
to cadimus : Poſtea vero per ſaluatoꝛis gratiam re-
leuamur. Credens etiam ꝙ medicus qui ob omni infir-
mitate pꝛeſeruare deſiderat maioꝛis amoꝛis perſiſtit in

virtute maioꝛēqꝫ gratiā exhibet circa tui ſubiecti cuſtodiā
quā ſi ꝑmittit te īfirmari ⁊ poſtmodū ꝑ medicamēta ⁊ ſuf
fragia ad reſtituendā tuā ſanitatē laboꝛat .ſane iacobita iā
videt̃ ꝙ ſatis audiuimꝰ iſtū ſecularē ſi ſapide intelleximus
verba ſua. Comodiꝰ eſſet nobis ⁊ bonū vt deſerentes nō
ſtrā opinionē ſuis rationibꝰ ſtaremꝰ .qm̄ talia audiui ipm
narrantēꝙ timeo ne laudes q̄s virgini obtuli tēpoꝛibꝰ re
troactis ſint oppoſite veritati: nec te etiā arguere opoꝛtet
ꝙ virgo ſit concepta in pctō oꝛiginali ꝓpter hoc ꝙ moꝛ-
tis articulū paſſa eſt. Cū etiā in xp̄o propter ſui moꝛtē con
cludere poſſes iſtud idē: qđ quidē īpoſſibile clare liquet. ⁊
ſi vis vt metaphoꝛice loquat̃ tecū: attēde ī oleaſtro: ſi agri
cultoꝛ cū natura tranſire facit ſubſtantiā ex qua denudata
cōditione ſui fomitis oꝛit̃ virgnla ſine macala ſequeſtrata
qꝫ ab amaritudine ⁊ cōditione oleaſtri. Virgnla oꝛta ſiſtē
te veſtita cōditione dulcis oliue ꝓgrediēde ab eaqꝫ oliua
finalis intentio ipſiꝰ agricultoꝛis ꝑſiſtit. Et ſi hoc agricul
toꝛ ꝑ ſua intentiōe finali fecit cū natura. quāto magis deo
ad ſuā finalē itētionē in ꝟginali cōceptu hoc oꝑari cōuenit
Cū ꝟgo ſit oꝛta virgula ī ioachī ⁊ annā p̄oꝛdinata exiſtēs
ad intentionē finalē vt deꝰ de ipſa incarnaret̃ ⁊ oꝛiretur: ex
qua qnidē virgula ꝓgreſſa eſt dulcis oliua: videlicet ipſa
humanitas ſaluatoꝛis oꝛta ab eadē virgine in diuino ſub
iecto. ⁊ ſi talis oꝑatio nihil foꝛet maioꝛ in perfectiōe virtu
tis ⁊ operationis foꝛet agricultoꝛ circa ſuam finalē inten-
tionē cū ſua oliua q̄ꝓ filius dei in ſubiecto cōceptionis vir
ginis ꝙ exoꝛiri fecit ꝑ ſua intentiōe finali. Etiā dico ꝙ ꝓ
pter valoꝛē quē intendit terra in rubino vilipenſa nigredi
ne ſua vt curialiꝰ exiſtere poſſit tranſit nuda ſe induēs luci
bilitate ignis ⁊ aeris. Ideꝫ facit ignis vt ſiſtere poſſit ſub
finali intentiōe in lilio tranſit nudus veſtitꝰ albedine aque
Preterea attēde etiā qualiter in ſnbiecto alicuiꝰ egritudis

ſemꝑ natura preſeruat ſibi punctū: partē aut alterū elemē
torū ab omni egritudine defenſuȝ vt illo mediante per me
dicorū ſubſidiū aut influxus ſupra celeſtiuȝ aut per aliqđ
ſingulare beneficiū in ſubiecto egritudinis ſanitas īgredi
poſſit. Sed ſi homīes infirmati ſunt ꝓpter originale pec
catū ortū in hominibꝰ qui concepti ſunt ex viri ⁊ mulieris
concubitu. ⁊ deꝰ qui omniū hominū ſanitas ⁊ ſalus ꝑſiſtit
nō preſeruaſſet ab originali peccato poſitū inter cōceptos
viri ⁊ mulieris aut aliquod indiuiduū ꝙ ſibi foret mediū
ingrediendi humanitatis ſubiectū: pro humani generis re
ſtauratione perſiſteret natura maior in ordine ꝑfectioneqȝ
operationis circa ſuorū ſubiectorū reſtaurationē ꝙ̄ deꝰ be
nedictus: qđ īpoſſibile liquet eſſe. Igitur oportuit deū in
diuiduū aliquod ꝑſeruaſſe īter cōceptos ex predicto cōcu
bitu: qđ indiuiduū fuit virgo glorioſa mediāte qua deus
ſiſtit incarnatꝰ ac humanatꝰ in omniū hominū ſaluationē.
Multa ſi liceret tibi loqui poſſem de ꝑſeruatione in mori
bus ⁊ natura niſi vererer ꝙ ꝓlixitatis faſtidiū ī veſtris ſer
monibus habundaret. igit̄ adhibeamꝰ in ſpiritu ſctī gra-
tia veritati ꝙ̄ de virginali ſubiecto audiuimꝰ. Et te latere
nolo quoniā eadē virgine miniſtrante proculdubio credo
ipſaȝ ſine peccato originali fuiſſe concept : nec ꝓpter hoc
habeas te deſpectū ſi retrahas te ab his in quibus minor
videris ipſi virgini in laudibus comēdator. Et cū vanus
ſit honor qui redūdat in aīe detrimentū: melius enī eſt cū
humilitate ⁊ patiētia in via exiſtere veritatis: ꝙ̄ in ſupe r-
bia ⁊ cōtentione extra charitatē ſiniſtrū aliqđ ſuſtinere. ma
xime cū ignorare non valeas ꝙ ſicut virgo ad exiſtendum
maiorē matrē vel vt maior mulier ꝗ̄ poſſit eē: laudari opȝ
ne in ſubiecto minori maioritatis habitꝰ ſe reuoluat. Sic
etiā nec decēs ē maiori ſubiecto laudis minoritatis offerre
qm̄ ſi ſic nihil eſſet quanto magno corpore exiſtente imper
tinētie: ac breuitatis tunicā induere. vel ecōuerſo. ꝙ qdeȝ

inderiſu foret ac vilipendio tui ipſius. Ueni ergo veni ſi tibi placet iacobita cariſſime: qm̄ adeſt tibi loc⁹ quo perpetue fame nomē habere potes: ſi ad defenſionē opinionis p̄dicte ipſum te annuis bonum tui ordinis ceteris fratrib⁹ in exēplū multū perſuaſit canoniſta iacobtiā hortanſq; eū vt ſecū ⁊ cū ſeculari in eadē opinione pſiſtant. Uerūtamē iacobita cū vidiſſet iā fratres ſuos exeūtes a choro ſic alloquit canoniſtā ⁊ ſecularē. Ecce dn̄i mei veſpe cōplete ſunt ⁊ iam pulſata eſt cāpana refectorij: habeo intereſſe ad collationē cū fratrib⁹ meis: ⁊ ſiſtere vobiſcūq; ampli⁹ nō ſu; auſus. relinquo vos ergo in bn̄dictione diuina. ⁊ īpoſita manu in cuculla extraxit quandā cedulā quā tradidit canoniſte dicens ſibi vt ſe conferret cū ſeculari ſup quibuſdā auctoritatibus a quib⁹ tenentes virginē in peccato origīali fuiſſe conceptā ſua extraxerūt fundamēta. Et ſic iacobita in choro dimiſit ſecularē ⁊ canoniſtā: veruntū in ipſi⁹ receſſu hortatus fuit ſecularē ipſūq; precat⁹ eſt quantū potuit quatenus dū foret corā rege aragonū de irreuerenter cōmiſſis veniā ſibi poſtularet humiliter.

De reductione canoniſte.

Um vero canoniſta plegiſſet cedulā q̄ ſibi dederat iacobita ſuſpirauit alte ac crebris ſingultibus erigens faciē ſuam verſus quandā imaginē virginis glorioſe: cor ſuū mergit in merorē oculiq; ſui vel vt ſcaturientes fontes decurrentes ſuas genas tenerrime irrigabant parabolas iſtas dicens. O virgo glorioſa bn̄dictaq; ſpes auxiliūq; omniū deficiētiū exiſtis: o amabilis regina celeſtiſq; q̄ toti mundo luces: vel vt mediū in natura humana exiſtens inter principiū ⁊ finē p quā ⁊ i qua pfectio nobilitas totius creature perfectionate ac nobilitate cōſiſtūt. O illuminatrix omniū oberrantiū: o altitudo īperatricis mirabilis: quātas tibi laudes honores ac virtutes p conceptū ⁊ totū eſſe tuū concedere tenet que

libet creatura. Cuz tu ſola mediatrix fuiſti lineaqz iuſtitie originalis in mũdo per quã cõtinuate perſiſtũt virtus perfectio ac nobilitas vniuerſi. O mater dei maria glorioſa adoro te. diligo te ac honoro conceptũ ſacratiſſimũ tuũ in virtute nobilitateqz: qm̃ firmiter credo te fuiſſe cõceptã ſine originali peccato. porrigendo tibi deuotiſſimas ⁊ humiles gratias. q me indignũ ſeruitorẽ tuũ ab opiniõe qua de tuo ſacratiſſimo cõceptu fuerã nubilatꝰ tuis miſericordia ⁊ gratia inſtauratꝰ exiſto. placeat ergo tibi angelorũ regina vt ignoſcas mihi culpabili de his q̃ tuo ſacratiſſimo cõceptu fui tanto tẽpore offuſcatꝰ: qm̃ in te dña plenitudo perſiſtit gratie. ⁊ habundãtia pietatis. Dũ vero canoniſta tales ꝓtuliſſet ſermones ingenti fletu gemebat ſuũ pectus ſepius pecutiens: cõtinuiſqz lachrimis ipſuz madefecit. Tandẽ vero ſurgẽs ⁊ oculis lachrimarũ ex caligine agrauatis ſecularẽ alloquit̃ in his verbis. O cariſſime ſecularis credis tu ꝙ apoſtoli auctoritates ⁊ biblia teſtentur de virgine ipſam fuiſſe cõceptã in peccato originali: certe nõ Sed propter cõtrariã opinionẽ q̃ indurata extitit inter aliquos xp̃i fideles vertunt̃ ac reflectunt̃ auctoritates velut cera q̃ receptibilis ẽ q̃libz formã nõ ſumẽtes auctoritates ad ſenſuz quẽ fuit ſz ad quẽ volũt. Et ſic miſerabilis textꝰ obmuteſcens per intentiões gloſarũ ceſus repercuſſuſqz offuſcatur velut aqua que ex diuerſis reuolutionibus turbidatur. nec volo etiam te reſpondere auctoritatibus iſtis ꝓpter me: quoniã in dño iheſu xp̃o inſpiratus ⁊ e virginali cõceptu certificatus ſuz. Sed zelo quẽ habeo illi iacobite vt inſpirante deo valeat nobiſcũ in eadem perſiſtere veritate. Dicas ergo aliquid ſi tibi placet ⁊ oblata cedula ſeculari canoniſta ſic verbis ſuis finiuit.

Cedula iacobite.

Secularis autẽ cuz totã cedulã perlegiſſet fuit ibidẽ inſertus textus beati pauli ad romanos

tertio ⁊ quinto ca. ⁊ ad gallatas.2. videlicet ꝑ vnū homi-
neꝫ peccatū intrauit in mūdo in quo oēs peccauerunt ⁊c.
ꝑ vni⁹ delictū in oēs hoīes cōdēnationē ⁊ oēs peccauerūt:
⁊ oēs egēt gloriā dei ⁊c. Concludit ſcriptura oīa ſub pctō
⁊c. Alij textus ſacre ſcripture in dicta cedula ſcripti erāt:
veruntamē ordinauit canoniſta vt ſecularis ad iſtos ſolum
modo reſpōderet. Tu ſcis dixit ſecularis canoniſte ꝙ pre
dicti textus in his q̄ iuſticia in naturali concepti ſunt nihil
dicunt. nec cōtra illos qui concepti ſunt ad finē creationis:
qm̄ ſi ſic ſequeretur ꝙ deus qui cauſa exiſtit predictorū te
xtuū ſtatuerit contra iuſticiam ⁊ contra finē ad quē creauit
creaturā: ⁊ tūc contradiceret ſibiipſi qđ eſt īpoſſibile. relin
quitur ergo fore verū textus loqui in deuiatis a fine crea
toris: qui cōtempti ſunt extra lineā iuſticie naturalis origi
nalis iuſticie. q̄ quidē linea curſui iniuſticie originalis ſub-
iectū exiſtit: ⁊ nihil loquit̄ in his que in iuſticia naturali cō
cepti ſunt. Sed cū virgo glorioſa ſit cōcepta in linea iuris
naturalis prout ius naturale ſuperi⁹ diffinitur: ac etiā ad
finē creationis vt ſatis liquet ex predictis. ſtat ergo predi-
ctos textus nihil loqui in ſubiecto conceptionis virginis.
Preterea ſi textus elongant̄ a ſenſu veritatis ad quē editi
ſunt ⁊ ſimpliciter ſicut iacent de ipſis habet quilibet iudi-
care: videqꝫ incōueniētia ſequerent̄. Si ꝓpter hoc ꝙ pau
lus dicit ſicut per vnius delictū in homīes oēs cōdemna-
tionē. ſeqtur cōueniētia neceſſaria ꝙ omēs cōcepti ſunt in
peccato originali: nullo quidē excepto. Similiter ex textu
quē ibidē ſubiungit ꝙ ſicut per vni⁹ iuſticiā in oēs homi-
nes iuſtificationē: ſequitur alia cōueniētia neceſſaria ꝙ nul
lus cōcipitur in peccato originali: īmo ī iuſticia: maxīe cuꝫ
ibidem apoſtol⁹ ſepius aſſerat ꝙ in aduentu xp̄i gratia ſu
perabundauit delictū cōtinuans in textu ꝙ vbi abundauit
delictū ſuperhabūdauit gratia. Ex hoc euidenter poſſet
concludi ꝙ cū in conceptu hominū ante aduentū xp̄i abun

dauit delictū. ergo in conceptu hominū poſt aduentū xp̄i ſuperabūdauit gratia: ⁊ per cōſeqn̄s poſt aduentū xp̄i nullus concipitur in peccato originali: ſtante etiā hoc ꝙ aliqs theologꝰ negare nō audebit. ſ. ꝙ xp̄us nō fuiſſet maior in iuſtificando ꝙ̄ adam in peccādo Cū ſupra eodē aſſerat idē apoſtolꝰ dicēs: ſꝫ nō ſic delictū ita ⁊ donū. enī ſi ex vniꝰ delicto multi mortui ſunt: multo magis gratia dei ⁊ donuꝫ in gratia vnius hominis ihesu xp̄i in plures habūndauit: qꝛ nō ſicut per peccatū vnū ita ⁊ donū. nā iudiciū quidem ex vna incorruptibili. gratia autē eſt multis delictis iuſtificationū ⁊cͤ. Ex iſto textu ſufficienter cōcluditur ꝙ tēpore gratie nullꝰ cōcipitur in pctō originali. ſi intellectꝰ ſumatꝰ ad litterā ſicut iacet ꝙ eſt īpoſſibile. ergo oportet cuilibet fideli cū dictꝭ ſacre ſcripture ſe cōfirmare veritati. Idcirco canoniſta: dixit ſecularis. vbi paulꝰ ad Romanos capi. 3. ⁊. 5. ad galatas. 3. loquitꝰ in deuiatis ⁊ in illis q cōcepti ſūt extra lineā iuſticie naturalis ⁊ contra finē creationis: ſed cū virgo maria in recta linea iuris naturalis originalis iuſticie ac etiā in fine creationis fuerit concepta. ſequitur ergo ꝙ paulus nihil loquitur cōtra ſubiectū cōceptiōis virgīs Dū vero ſecularis ꝓcedere voluiſſꝫ ad aliorū auctoritatū ſolutiones canoniſta interrupit ſibi verba dicēs. Quod ſatis reputabat ſe contentū de his q̄ dixerat ſuper textū pauli ⁊ ꝙ nolebat vt alijs auctoritatibꝰ reſpōderet: cū ex hoc libello ad eas ſatis poſſit copia ſolutionū haberi: ſed ecce qꝛ iā fratres ſunt ad valuas monaſterij claudentes ianuas hora tarda ē nec licet nobis hic amplius morari: ⁊ ſic referamꝰ deo laudes ⁊ gratias de his q̄ in ſua bn̄dictione fuimꝰ adinuicē diſputantes. ⁊ ita canoniſta ⁊ ſecularis flectentes ienua corā altari deum benedictū in verbis ſequentibꝰ adorarūt.

De oratione canoniſte ⁊ ſecularis.

Eus magne miſericors ꝛ bone: qui cõſolatoꝛ es totius creature: virtuoſus in opere ſapiẽs in tuo velle ꝛ poſſe diligenſqꝫ bonũ virtuoſuꝫ ꝛ iuſtũ: in tua iuſticia ꝛ voluntate cuius laudi ꝛ poteſtati materia nũꝗ̃ deficit. Omnẽ iniuriã maculã viciũ ꝛ maliciã abbominãs ꝛ ſpernẽs: ſi concepta fuerit virgo glorioſa ad finẽ tue ſacratiſſime ĩcarnatiõis in peccato ori ginali. Talis quidẽ cõceptus ſanctificatꝰ eſt per tuã ſapiẽ tiã ꝛ dilectus per tuam voluntateꝫ: quoniã tu dñe diligis quodcũqꝫ efficitur ad finẽ tuũ ſacratiſſimũ ꝛ tue ĩ magni tudine voluntatis tue ꝛ amoris. diligis viciũ ꝛ maliciam peccati originalis in conceptu matris tue contra magnitu dinẽ virtutis bonitatis ꝛ iuſticie tue: tuiſqꝫ amore virtute iuſticia perfectione poteſtate bonitate ꝛ ſapientia contradi centibus ad inuicẽ in ſubiecto conceptionis marie. vnde ſi ſic ſe habet: contradicens es in teipſo tua voluntate dili gente: viciũ cõtra iuſticiã ꝛ virtutẽ ſapientiamqꝫ tranſiẽte omne viciũ odibile fore tue voluntati in opere cuiuſlibet ſubiecti. Et ſi ſic eſt diligis ꝛ nõ diligis in virgĩali cõceptu ſcis ꝛ ignoras finẽ illius: nec ducis eum a parte ante nec a parte poſt: quoniã tua ſapientia cõtradictio non eſt. per cõ ſequẽs tua ſapientia ignorat talẽ cõceptũ tuaqꝫ voluntate diligente eum ad finẽ ſacratiſſime incarnationis tue. Tũc voluntas tua contradicit tue ſapientie: ſed qꝛ apud te om nia predicta incõueniẽtia abbominabilia tue maieſtati con ſtitũt. Jdcirco benigne ꝛ largitor eterne vt patrocinio ꝛ be nedictiõe magnitudĩs bonitatis poteſtatis ſapientie amo ris virtutis ꝛ cetera tue dirigãt omẽs humani aggreſſus que ex confuſarũ opinionũ heſitationibus per ignorãtias oberrantes tibi liberali gratie largitori laudẽ conferant: ꝛ benigniſſime famulentur contritioni atqꝫ deuotioni ad honorẽ ſacratiſſime matris tue tuam mediã valeant culpa biles concordari qui viuis ꝛ regnas.

Canoniſta vero recordatus ex laudib⁹ quas vir-
gini obtulerat in preterito merore priſtino re-
labitur ⁊ defleńs pungit conſcientiā ſuā luctu
vehementi nec ſuas lachrimas cohibere valet
quoniā gemebundus crebre ſuam orationē reiterans gra
uatur magno pondere ſingultuū in tantū quidem: canoni
ſta exuberabat gemitibus ⁊ ſuſpirijs: in tantaqꝫ etiā cōtri
tione miſericordiā ⁊ veniā ipſi virgini implorabat ꝙ vi-
dens quicunqꝫ obtēperari non poſſet vt nō comoueretur
in tam dulci ⁊ gaudenti fletu ipſum conſolabiliter ſociari
Et multū canoniſta ſeipſuꝫ pupugit meroribus ⁊ lamen-
tis: multūqꝫ ſeipſū contritū reducit de his que tanto ſite-
rat tēpore induratus qui teneris lachrimis ac verbis flebi
libus ſe erumpit. O ſupra celeſtis regina que ad tā altuꝫ
finem concepta es. O porta paradiſi in cui⁹ ſcrinio clauis
dauid ſe inuoluit quomodo aperuiſti viſcera mea in tam
dulci fletu: qꝛ ſic amoroſis ſingultib⁹ ꝑlamentoꝝ: quanta ē
gratia ⁊ dilectio quā mihi virgo glorioſa oſtendis: quan-
tuſqꝫ eſt amor quē in tuis honorib⁹ enarrando ſentio in re
frigerio cordis mei. Quid tibi offerā regia amoris: quid
pro beneficijs receptis tue altitudini cōplacebo. Ecce cor
pus ecce animā amādo ad diuulgandū honores nobilita-
tes tue exponere volo vitā meā peregrinando mundū ad
narrāda gentibus tue magnalia cōceptionis. Et vos dñe
ſecularis qui eſtis tanta gratia inſpiratus cur mecum non
pergitis mundū eruditū illos qui ex illa opinione ceci ac
nubilati perſiſtunt: quoniā de hoc ab ipſa regina amorem
⁊ gratiā rehabebitis: plures ꝓtulit ſermōes pleraqꝫ ver-
ba canoniſta. Erūpebatqꝫ hominē ad contritioneꝫ cordia
liſſime cōmonebat. Uidens ergo ſecularis in tanta deuo-
tione canoniſtam fore demerſum flebat continue. ⁊ ſic con
lugentibus ambobus multiplicatur fletus ac deuotio eo
rundeꝫ. Demū viri predicti fuerunt tanto dulcore pluri-

mū confortati: ſecularis manu recepit canoniſtam vt exien
tes a conuentu iocundius ſe ſalutant: ſeipſos etiam carita
tis oſculis amplectentes: promittenteſqȝ ad inuicē defen-
dere ac ſuſtinere veritatē ſuperius diſputatā. Et ſic ī bene
dictione diuina alter alterius recipiens comeatū: canoni-
ſta ſolus peregrinus receſſit.

Ad laudem ⁊ honorē intemerate virginis marie: liber
de eiꝰ cōceptu ab om̄i labe originali īmuni: ab egregio vi
ro magiſtro Raymundo lull doctore illuminato compila
tus (qui pro fide catholica lapidū ictibus occubuit apud
tunicem ciuitatem agarenoꝝ) felici numine eſt explicitus.
Impreſſus hiſpali impenſis religioſi viri fratris martini
almodouar militie de calatraua. opera vero ⁊ īgenio ma
giſtri pauli đ colonia ⁊ ſociorū eiꝰ alemanorū duodecima
die martij. Anno ab incartione dn̄i. 1 4 9 1.

Opuſculum tantum quinqꝫ edituꝫ per fratrē Petrum ciarij ſuper cō mutatione votorum in redemptio nem captiuorum.

Cum nonnulli mul
tis beneficijs gaudere preſumant eccleſi
aſticis: quorum diſpenſator eſſe noſcitur
Papa mundi ſtupor: cuius poteſtatem
ipſi poſtmodū conantur deprimere ma
cula ingratitudinis fedati/ et preminen
tiam quantum in eis eſt: ſedis apoſtoli
ce ore vipereo lacerant ipſam detrahēdo:
cuius primo tanq̄ matris vbera ſuxerūt
de quorum numero floſculatus quidaꝫ
ſublimatus in eccleſiaſtica dignitate po/
teſtatem domino noſtro pape abnegare
auſus fuit: aſſerendo quoddam priuilegium concedere non potuiſſe: de/
ducendo pro ſe varias rationes et multas friuolas et inanes / dei timore
et chriſti vicarij honore poſtpoſitis ſine eoꝝ formidine/ imemorato Ariſ.
prime ſue rhetorice verbo dicentis: Honor eſt beneficij operis ſignum: qꝛ
illi maxime iuſte honorantur: qui beneficia preſtiterūt/ et qui beneficia poſ
ſunt dare: ideo huius tantam et ſimilium ingratitudinem conſiderans:
ego minimus omnium fratrū ordinis beatiſſime virginis Marie de mer
cede redemptionis captiuorum frater Petrus ciarij inutilis ſtilo rudi ꝓ
poſui inſufficienter quedam declarare ſuper votis. que per ſummum ponti
ficem conceduntur viris religioſis prenominati ordinis indicto ſuo ṗ/
uilegio pro pijſſimo opere redemptionis captiuorum ſub tirannica pote
ſtate inimicorum fidei detentorum. ¶ Eſt tamen aduertendum: ꝙ in hoc
breui tractatu aliquid deducere non intendo de tribus votis domino no/
ſtro pape reſeruatis in iſto priuilegio. ſ. caſtitatis/ religionis/ atqꝫ terre ſā
cte. Et ſi in ſequentibus inueniuntur alique decretales et earum declara
tiones expoſitiones autoritates ſiue allegationes atqꝫ opiniōes doctoꝝ
mentionem facientes de predictis votis tribus reſeruatis: illa a ꝓpoſui po

tius et principaliter ad oſtendendum excellentiam domini noſtri pape po
teſtatis q̄ ad corroborationem propoſiti ſequentis. Quia tanta eſt eius
poteſtas: q̄ in difficilibus et quaſi impoſſibilibus manum poteſt appone
re. Bernardus de conſideratione ad eugenium papam li°. 2°. Aliorum po
teſtas certis artatur limitibus. tua vero extenditur in ipſos: qui poteſtatē
ſuper alios acceperūt. Et ſi altiora et maiora facere poteſt: multomagis mi
nora. cum pedes eius terram et caput celum tangāt. et eius verba penetrēt
celos. Chriſto cuius vicarius eſt papa atteſtante: Quodcunqꝫ ligaueris
ſuper terram: erit ligatum et in celis. Et quodcunqꝫ ſolueris ſuper terram
erit ſolutum et ī celis. Et ne miruꝫ: quia maior homine / minor deo. Nō
puri hominis ſed veri dei vicē gerit ī terris. Ex de traſla. Inter corporalia
Et ca° ſe. de ꝯcel. preben. Propoſuit. Ipſe xp̄s de⁹. imo ē papa quaſi alter
de⁹. vt vtar v̄bis Senece ad Lucillū. epl̄a. 31. Uocem⁹ ergo dominū nr̄ꝫ
papā deū ī humano corpore hoſpitātem. Sup his premiſſis ⁊ q̄ ſequūt
q᷑ hō pur⁹ ſū / et errare poſſū: piū poſtulo correctorē ⁊ beniuolū auditorē.

Sed anteq̄ ad aliud ꝓcedatur: clauſula priuilegij dn̄i pape Alexādri
dati peruſij. v°. nonas madij incertabit̄ tāq̄ fundamētum preſentis
operis. Nā ſcd̄m ph̄m vbi fundamentū nō ē: nichil edificari poteſt. i. q. 1.
Cū paulus. Tenor cui⁹ clauſule talis ē. ¶ Remittim⁹ oia vota: diſpēſā
do tn̄ cū fratrib⁹ aut eoꝝ nūcijs ⁊ pro redēptione captiuoꝝ. inſpecta tn̄ qua
litate voti ⁊ poſſibilitate pſone: a dictis votis totaliter abſoluant̄. exceptis
votis caſtitatis / religionis / ⁊ hieroſolimitani. ¶ Lector hui⁹ attēte īſpici
at / ⁊ pōderet v̄ba. q᷑ qn̄qꝫ intelligēda ſūt: vt dicit ph̄s: nō ī ſenſu quē faci
unt: ſꝫ ī ſenſu: ī quo fiūt. Et iuris ē: q̄ ſemꝑ verba ad meliorē ſenſū ſūt ī
terpretāda. Et illi⁹ ē interpretari: cui⁹ ē ꝯdere. vt dicit hoſtieſ. Quod nō
attēdūt quidā rudes ⁊ iuris imperiti ponētes os ī celū / nō verētes interp̄
tari ea: q̄ ſolū ſūmo chriſti vicario ꝯueniūt. ex̄ de iudi. Cū veniſſet. Et ſi
v̄ba videant̄ obſcura vel ambigua: debet diligenter tenor priuilegij ꝯſide
rari. ex̄ de p̄ui. ca° Porro. ⁊ ca° Accepimus. Et ē poti⁹ inſiſtēdū intētioni
p̄uilegij q̄ verbis. i. q. i. Marchion. xxxviij. di. Sedulo. ex̄ de v̄boꝝ in
telligētia. ⁊ ca° In his. Et quātū fieri poteſt latiſſime ē interpretāduꝫ. ex̄
de dona. Cū dilectis. Eo talis oris laxatis habenis ꝯpeſcere debent liguā
ne loquant̄ ꝯtra chriſtū ⁊ ſanctū iſrael / paſtorē ouiuꝫ gregis chriſti / eccle
ſie ſpōſū / diſpēſatorē canonū / atqꝫ prelatū generaliſſimū. Hoꝝ cuilibet di
rigi poteſt illud Gregorij: Linguam refrenans temperet: ne litis horror in
ſonet. Et hec de predicto priuilegio ſufficiant.

Preſens tractatus intitulatur opuſculū tm̄ quiqꝫ. q᷑ de quiqꝫ q̄ſtio
nib⁹ ī eo ſolū agit̄. quib⁹ ꝑ quiqꝫ ꝯcluſiones reſpōdet̄ iuxta eaꝝ ſeriē
Et ſunt: que ſequūt̄. ¶ Prima queſtio: vtrū papa potuerit iſtud priuile
giū ꝯcedere: vt demōſtrat̄? ¶ Secūda q̄ſtio: vtrū papā vtrāqꝫ partē voti

cõmutaſſe credat. ¶ Tertia q̃ſtio: vtrū ꝑ oblationē voti vbi ipſa ꝑmit/tit: ius acquiſitū ſequat. ¶ Quarta queſtio vtrū talis oblatio ſi alibi lar giat: ex hoc furtū aſſerat? ¶ Quīta q̃ſtio: vtrū voti oblatio ſi redemptioni dat: ī meli⁹ cõuertat? Has quīq; queſtiones legere ſtudui ex illis quīq; ſolutionib⁹ ſeu determinationib⁹ iā dicti litterati floſculati. quas negatiue quaſdā alias affirmatiue nõ bene poſuit. ⁊ ſic veritati ſe oppoſuit. ⁊ ni mirū. q: abiſſus abiſſū inuocat. Dicit ph̃s: ꝙ dato vno incõuenienti plura ſequunt. Et paru⁹ error ī pricipio maxim⁹ ē ī fine. p° de celo ⁊ mundo. Ideo ī deſtructione ſuaꝝ determinationū ponunt quīq; ꝯcluſiones pre miſſas quīq; q̃ſtiones determinantes de directo ꝯtrarie. ¶ Prima ꝯclu/ſio: ꝙ papa potuit. quia tantā h̄z poteſtatē: ꝙ ſoli⁹ dei ſentit maioritatē. ¶ Secūda ꝯcluſio: ꝙ oīa vota quantū ad vtrūq; ꝯprehēdit. cū nichil ex eis ī ſuo indulto retinuerit. ¶ Tertia ꝯcluſio: ꝙ nullū preiudiciū fit locis ſanctorū ſi oblatio voti dat redemptioni captiuorū. ¶ Quarta ꝯcluſio ꝙ ſi talis oblatio redemptioni cõmutat: abſit, ꝓpter hoc: ꝙ furtū cõmittat. ¶ Quinta concluſio: ꝙ ſine dubio in meli⁹ conuertitur: ſi piiſſimo operi redemptionis illa oblatio diſtribuitur.

Sequitur de probatione prime ꝯcluſionis quoad prelatos oẽs

Rime queſtioni querenti vtrū papa potuerit iſtud priuile/giū ꝯcedere: vt demõſtrat ⁊c. reſpõdit pma ꝯcluſio: ꝙ papa potuit. q: tantā h̄z poteſtatē: ꝙ ſoli⁹ dei ſentit maioritatē. Hec ꝯcluſio ꝓbabit multis rationib⁹. Primo quoad pre/latos eccleſie quattuor medijs. Et primo ſic: Ille ad quē ſpectat oīū iudicū inferiorū reformare min⁹ iuſte attētata eſt eis altioris autoritatis. ſed papa ē huiuſmodi. igit. Ueritas maioris noſcit ex vi terminoꝝ. Sed minor ꝓbat: q: ad papā poteſt ab oī illato grauamine appellari. ex̄ de offi. legati. Licet. Et ex hoc inferunt. 4. correcanonice veritates. Prima: ꝙ ad papā etiā omiſſis medijs ē appellādū. Sc̄da: ꝙ a papa vlterius nõ poteſt appellari. Tertia: ꝙ a papa male in formato ad eundē bene informatū poteſt appellari. Quarta: ꝙ a papa nõ eſt ad deū appellandū. ¶ Prima veritas ē: ꝙ ad papā omiſſis ⁊c. Facit ad hoc ex̄ de appel. ca° Si duob⁹. 2ª. q. viª. Ad romanā. Et poteſt ad h° aſſignari ratio: quia ad ſuperiorē eſt ſemꝑ recurrendū. Cū ergo papa ſit omnib⁹ ſuperior: ideo ad ipſū eſt omiſſis medijs recurrendū. Ad hoc facit 2ª. q. viª. ca°. 2°. 3°. 4°. et. v°. et ca° De cetero. 2ª. q. vijª. Metropolitanum xiª. q. iª. Peruenit. ¶ Sc̄da veritas ē: ꝙ a papa vlteri⁹ nõ ē appellādū Ex̄ de appella. Ut debit⁹. Ratio quare papa nõ h̄z ſuperiorē: ad ſuperio/

rē eſt ſemꝑ appellandū. nā ibidē dicit: ad ſuperiorē iudicē abſqȝ rationabi li cauſa nō prouocet ⁊c. eſt enī papa vt gen⁹ generaliſſimum. ſupra quod nō eſt aliud querēdū ī linea eccleſie p̄lationis. licet ſit extra lineā aliq̄d .ſ. de⁹. cui ſubijcit. Ad idē facit. ix⁹. q. 3ᵃ. Fuit ſemꝑ. et ca⁹: Nemo iudicabit. Et ī alio ca⁹ ibidē. vbi ita habet: Cūcta ꝑ mūdū nouit eccleſia: quomo⁹ quorūlibet ſententijs ligata pōtificū ſedes beati petri ius habeat reſoluendi. vtpote q̄ de omni eccleſia fas habeat iudicādi ⁊c. ¶ Tertia veritas ē: ꝙ papa male informato ad eūdē bene informatū poteſt appellari. Ratio: quia papa vt hō peccare poteſt ⁊ decipi. Extra de ſententijs ex̄: A nobis. ⁊ de peni. di. 2. Si enī inquit. Ideo ad eū bene informatū poteſt appellari. ⁊ nō ad aliū futurū papā. quia futurus papa nōdū ē ī rerū natura. licet ſit hō. ſȝ nō papa. Etiā qui appellaret pro illo futuro: tūc ad parē. qđ nō valet. qꝛ par nō hꝫ imperiū ī parē. Extra de elec. Innotuit. Hec ſūt de mēte dñi Pelagij ordinis minorū ī tractatu ſuo de poteſtate pape ⁊ plāctu eccleſie. Pro hoc facit: qđ legit de alexādro magno orīētis monarcha. qui ſemel ꝯdēnauit quendā militē ſuū ad mortē furore replet⁹. A qua ſnīa appellauit miles ad imꝑatorē. cui Alexander: nūquid Imperator nō ſum: cui miles nō. Qꝛ Imperator non furit. ꝓpter quod alexander imperator ſnīam reuocauit: dicens. Verum dicitis fac. op. ii. q. 3. Cum apud. ¶ Quarta veritas eſt ꝙ a papa non eſt appellandum ad deum. Et primo nō ad chriſtum deū hominem quia iuridictionem ſibi reſeruauit ī fine ſeculorū et ī alium ſtatum et tunc nos iudicaturus ē: et de hoc expſſe ē articulus fidei. ¶ Aſcendit ī celū ſedet ad dexteram dei patris. inde venturus ē iudicare viuos ⁊ mortuos. Nec ad deum abſolute loquēdo. qꝛ vt habet. ij. q. vi. Iudicia appellationū ab eis ſunt audienda: ad quos appellat. Cum ergo viatores a papa appellantes ad deū vel ad xp̄m deum hominem appellarent ad non viatores qui ſunt extra lineam prelationis eccleſie militantis et iudicia appellationum ab eis nō eēnt audienda: nec appellantes poſſēt ip̄os videre nec ab ip̄is iudicibus videri: nec ab ip̄is audiri nec appellātes ip̄os audire. Ideo talis appellatio nō ē fiēda. exo. 23. Non videbit me hō et viuet. et Iob. ix. Si venit ad me nō videbo eum. Nec haberētur q̄ ad appellantes reqrunt et a iudicibus concedunt vt apoſtoli affirmatiui vel negatiui. Ideo a papa ad deum vel ad xp̄ȝ ⁊c. non eſt appellandum: ymo talis appellatio eſſet fruſtratoria cum ſolus papa cognoſcat oī appellatiōe penitus remota. ix. q. 3. Cūcta et ca. Aliorū. Papa de omnibus pōt iudicare et nemo de illo. ix. q. 3. Saluo. Unde bernardus li. Inquit eugenio pape appellat de toto mundo ad te. idquidem ī teſtimonium p̄matus tui.

Secūdo ꝓbat p̄miſſa ꝯcluſio. Illa potētia videt eſſe infirma et inualida q̄ non eſt de ſe reducibilis ad aliquem actum ꝓducendum: ſed

talis ē potentia p̄latoꝝ reſpectu pape.igiť. maior ē p̄bi. Sꝫ minor pba
tur quia p̄lati cōiunctim neqꝫ diuiſim indulgentias poſſunt cōcedere ge
nerales: ſꝫ Papa ſolus poteſt per totam eccleſiā dei. extra de peni.et remi.
ca. Quod aūt cōſuliſti. Ad idem ep̄i et aliȷ̄ p̄lati nō poſſunt cōuocare cō/
ſiliū generale niſi autoritate pape.xvij.di.Nō licuit.⁊ caº Multis. Papa
ſolus poteſt.di.xvij. 2ª.q.vi. Ideo. Ad huius probationem multa poſ/
ſent adduci.que cauſa breuitatis omitto.

TErtio probatur ipſa concluſio.cuiꝰ poteſtas ſe extēdit ad altiores ⁊
nobiliores actꝰ ⁊ maiores: ille talis eſt maioris autoritatis ⁊ potē/
tie.ſed papa eſt huiuſmodi.igiť. Maior probať: qꝛ p effectꝰ cognoſciť cā.
⁊ quāto nobiliores ſūt: tāto magis manifeſtāt nobiliorē cauſā. Quia qd
quid virtutis eſt ī cauſato: virtualiter prehabitū eſt ī cauſa. ⁊ modo altio
ri.nō equali.vt dicit in ꝯmēto.viº.ꝓpoꝭ libro de cauſis. Cū ergo papa
ſit ꝑ ſuā autoritatē quaſi cauſa informās ⁊ ꝑficiens autoritatē alioꝝ: ideo
emittit de ſe/⁊ eiꝰ autoritas ſe extēdit ad nobiliores actus ⁊ operationes.
Sed minor: ꝙ papa ſit huiuſmodi: oſtēdiť.quia ſua autoritate poteſt a
pena purgatoriȷ̄ liberare. Unde ſanctꝰ doctor Tho.i.4º.ſen.di.20.dicit: ꝙ
ſolus papa: quia hēt plurimā poteſtatē: poteſt indulgentias facere: prout
vult. Et dicit Hoſti. ꝙ ſi ꝯſequetur generalē indulgētiā poſitā ꝑ papam:
ſtati euolat ad celū: ſi in tali ſtatu diſcedꝫ ⁊c. A penis ergo purgatoriȷ̄ poteſt
liberare/⁊ ab illis penis preſeruare viuos ꝑ indulgentiā. Unde magiſter ī
4º.ſen.xxxv.di.expreſſe dicit: ꝙ illi ꝓ quibus fiunt plura ſuffragia/⁊ plu
res indulgentie acquiruntur: citius a penis liberantur. Sed obȷ̄citur in
contrariū. Et primo ſic. poteſtas pape nō ſe extendit niſi ſuper terram.nō
ſub terra. ergo indulgentia non prodeſſet exiſtentibus ī purgatorio. An
tecedēs notum eſt per illud: quod chriſtus dixit petro: Quodcūqꝫ ligaue/
ris ſuper terrā ⁊c. Et quodcunqꝫ ſolueris ſuper terram ⁊c. Secundo vero
obȷ̄ciť ſic: Illis prodeſt indulgētia: qui ſunt ī ſtatu merēdi.ſed exiſtētes
ī purgatorio nō ſunt ī tali ſtatu.quia nō poſſunt mereri.igitur. Tertio
nō prodeſt indulgentia niſi illis: q̇ faciūt illud: pro quo indulgētia datur
ſed ī penis purgatoriȷ̄ exiſtētes nō poſſunt illud facere. vt eſt viſitare talē
eccleſiam/vel dare illi eccleſie tantam quantitatē: vt ī indulgētia ꝯtinetur
ergo exiſtētibꝰ ī purgatorio nō valet: nec videtur prodeſſe poſſe. ¶ Ad p̄
mū ꝙ diciť: ꝙ poteſtas pape nō ſe extēdit niſi ad illos: qui ſunt ſuper ter/
ram: ad hoc dicēdū: ꝙ indulgentia prodeſt dupliciter.ſ. principaliter ⁊ di/
recte.⁊ hoc modo ſolū prodeſt viuis. Alio modo ſecundario ⁊ indirecte.⁊
ſic prodeſt exiſtentibus ī purgatorio. Ex dictis ſancti Tho. cū quo ꝯcor/
dat Frāciſcꝰ de maronis ī tractatu de īdulgētȷ̄s.viijª.ꝯſideratione ī.4º.do
cumēto. vbi inquit: Indugētie ſolū proficiūt ī hoc mūdo. quia dant ſecū
dū eccleſie militātis autoritatē. q̄ eſt ſolū ī hoc mundo.nec eius autoritas

directe ad aliū mundū ſe extēdit. Nota: ꝙ i hoc: qđ dicit: ꝙ autoritas pa/
pe nō ſe extēdit directe ad aliū mūdū: ↄcedit: ꝙ ſe extēdit indirecte. Nam
ipſe Frāciſc⁹ ponit circa diffinitionē indulgētie: ꝙ duo ſunt genera hominū
qui idonei ſunt ad indulgētie beneficium percipiendum. videlicet illi: qui
ſunt i hoc mūdo poſt penitētiā verā. ⁊ illi: qui ſunt incluſi i purgatorio. Et
ad hoc probādū inducit illud Iſaye ca⁰. i. Spirit⁹ me⁹ ſup me. ad annū/
ciandū pauperib⁹ miſit me. vt mederer ↄtritos corde. Et hi ſunt viui vere
penitētes: quibus proſunt indulgētie. Et ſequit̄ i autoritate. vt parē cap
tiuis indulgētiā. ⁊ hi ſunt exiſtētes i purgatorio. quib⁹ ſecūdario ⁊ idire
cte proſūt indulgētie. Et ſic ↄcordat Frāciſc⁹ ⁊ alij quidā cū ſancto docto
re. Ad ſecūdū: ꝙ dicit: ꝙ ſolū proſunt indulgentie illis: qui ſunt i ſtatu
meredi ⁊c. ad hoc dicendū: ꝙ nō eſt verū. imo indulgētie proſunt nō ſo/
lū illis: qui ſunt i ſtatu meredi: ſed etiā illis: qui dū viuerēt: meruerūt. nā
licet exiſtētes i purgatorio nō ſint i ſtatu merendi/ ⁊ eis nō proſint ꝓpter
hoc indulgētie/ nec bona viuorū pro eis facta: tamē proſunt hec eis: quia
dū i humanis viuerēt: meruerūt. Vn̄ Auguſtin⁹ li⁰. lxxxiij. qſtionū inqt
Nō eſt negandū defūctorū animas pietate ſuorū viuentiū relevari: cū p
illis ſacrificiū mediatoris offerī/ ⁊ alia bona fiūt. ſed eis hec proſūt: qui cū
viuerēt: hec vt ſibi poſtea poſſent prodeſſe: meruerūt. Attēde hic o lector:
qđ Auguſtin⁹ dicit: ꝙ eis proſunt: qui dū viuerēt: meruerūt ſibi vt poſtea
poſſint prodeſſe poſt mortē. Et nota: ꝙ illis nō proſunt ex parte faciētis
ſiue ille talis ſit i caritate: ſiue nō. ſed ex parte eoꝝ: qui fecerūt i corpore
p q̄ meruerūt: vt ſibi valerēt poſt mortē: ſi fierent pro eis aliqua bona.
Cōcludit̄ ergo: ꝙ licet exiſtētes i purgatorio nō ſint i ſtatu merendi: tn̄
eis proſunt indulgētie. quia cū viuerēt meruerūt. Ad tertiū cū dicit̄: ꝙ
nō prodeſt indulgētia niſi illis: qui faciūt illud: pro quo indulgētia dat̄
Ad hoc dicēdū ſecūdū Tho. 4⁰. ſen. di. xxxv. q. nō ſolū prodeſt ⁊ his:
ſed ⁊ illis: pro quib⁹ illud fit: pro quo indulgētia dat̄. ſi tamen fiat ſub
hac forma: Quicūq; fecerit hoc vel illud/ vel dederit pro tali exiſtēti i pur/
gatorio: tūc nō ſolū viuo ſed etiā mortuo proderit indulgētia. Nō enim
eſt aliqua ratio: qua eccleſia poſſet trāſferre merita cōmunia: quibus in/
dulgētie innitunt̄ i viuos ⁊ nō i mortuos. Cōcordat Petr⁹ de tarātaſia
papa ⁊ Albert⁹ magn⁹. Ad hoc facit. di. xx. i qua hetur: ꝙ indulgētie multū
proſunt his: qui ſunt i purgatorio. Pro opinione iſta nō ſolū preallega
ti doctores ſunt; ſed ⁊ Raymūdus. 2ª. parrafo. lxvi⁰. Sciēdū tn̄. i fine. Et
Inno. extra de peni. ⁊ re. i glō. ſup ca⁰ Qđ aūt. Et dicūt: ꝙ indulgētie poſ
ſunt p papam extēdi ad eos: qui ſunt i purgatorio. vt cū hoc i litteris re/
miſſionis ponit̄. Guilerm⁹ gloſator Raymūdi dicit: ꝙ licet papa nō hē
at ligare neq; ſoluere niſi ſup terrā nō ſub terra: ſi tn̄ talib⁹ faciat indulgē
tiā: nolo dicit iſte ponere os i celū/ de plenitudine poteſtatis eius temere

dubitādo. Et dicūt Tho. ⁊ Al. ꝙ ſic valet exiſtētibus ī purgatorio indul/
gētia: nō ꝙ ipſi a pena abſoluantur: ſed pro eis ſoluitur de cōmuni the/
ſauro eccleſie dei. Theſaurus eccleſie ſunt merita chriſti infiniti valoris.
merita virginis eiꝰ matris ſanctoꝝ martirū ⁊ alioꝝ ſanctoꝝ innumerabi/
liū. Et inde dicūt canoniſte ī all. c. Qđ autē. de peni. ⁊ remi. ꝙ effuſio ſan
guinis chriſti ⁊ martirum eſt theſaurus ī ſcrinio eccleſie poſitꝰ. ⁊ eius cla/
ues habet vicariꝰ chriſti. ſ. papa. ⁊ quando vult aperit. ⁊ cōmunicat. Unde
minima gutta ſanguinis chriſti ſufficiens erat ad remiſſionem omnium
peccatorū: qui ſunt fuerūt erunt ⁊ eſſe poterunt. ¶ Et nota: ꝙ indulgen
tia datˀ nō ad dādū gloriā: niſi ex conſequenti: ſed ad auferendū penā. in/
tellige modo predicto. Nō ꝙ indulgētia a pena aliquē abſoluat: ſed pro
eo ſoluitur de theſauro cōmuni eccleſie. Cōſtat ergo: ꝙ papa poteſt aīas
viuorum a penis purgatorij preſeruare/ ⁊ exiſtentes ī purgatorij penis li/
berare. qđ erat probādū. Cū ergo papa ſit vocatus ī plenitudinē poteſta/
tis: durū eſſet contra tātam poteſtatē clauim diſputare. De peni. di. i. Agi
te penitētiā. Et d. l. Pōderet. ¶ Alia eſt opinio huic cōtraria. ⁊ hec eſt Ho
ſtieſis. v. Qđ quibus proſunt indulgētie xᵒ. Sed ⁊ viuis. etiam ⁊. v. vlti/
mo Ubi operantˀ. Et dicit ſimpliciter: ꝙ indulgētie nō valēt defunctis. cū
nō ſint de foro eccleſie. Sed bona quibus quis meretur indulgētiam vt
elemoſyne ⁊ peregrinationes: valēt defunctis. ſicut ⁊ alia ſuffragia eccleſie
caritatis. Sed ſi queratur: que iſtarum opinio eſt tenenda: reſpondeo ꝙ
prima. eo quia verior ēſt ⁊ ſanior. Nam ſi alia viuorum ſuffragia vt ſunt
elemoſine peregrinationes ⁊ huiuſmodi: valent defunctis: non ꝙ ſint de
foro eccleſie/ ſed fuerunt/ ⁊ dum viuerent eis iſta prodeſſe meruerunt: nō
minꝰ indulgētie eis proſunt: ſi cōceduntur eis. dum tamen viui pro ipſis
illud pro quo indulgentia datur: opere compleant. Etiā eccleſia dei illu/
minata eſt ſpiritu ſancto: et ideo non eſt aſſerendum: ꝙ papa animas a
penis purgatorij liberare nō poſſet. cū eccleſia chriſti ſponſa vtatur his in/
dulgētijs. Tum quia magis eſt liberare a pena infinita ꝙ̄ a pena finita. ſꝫ
Gregorius liberauit Traianū per orationem a pena inferni: que eſt infi/
nita: multo magis papa per indulgentiā poteſt liberare exiſtentes in purga
torio a pena temporali ⁊ finita. Et hanc opinionē ſequuntur canoniſte in
allegato capitulo Qđ autem. de peni. ⁊ remi. Loquendo tamen de indul
gentia pape. Quia nō occurrit ratio: quare eccleſia non poſſit theſaurum
ſuum cōmunicare mortuis ſicut viuis. Maxima nanqꝫ virtus eſt harum
indulgentiarum ⁊ remiſſionum adeo: ꝙ homo mortalis niſi ei diuinitus
ſit reuelatum: ignorat: quantum valet remiſſio. quia valet ſecundum de
uotionem penitentis et ipſarum: que ſuffragantur. et earum menſuram
nullus ſcire poteſt niſi deus. ⁊ ſic nec menſuram remiſſionis. De con. d. 4
Queris. Et di. v. Nō mediocriter. Et de peni. di. i. Quem penitet. Et ideo

nota ſcd̄z innocētiū: ꝙ quando ſunt diuerſa iura ⁊ opiniones .ſ. non cō
tra deum et bonos mores humanior ſententia eſt preferenda .ſ. ceteris pa
ribus. Extra de tranſl. ca. fi. ¶ Sed cōmuniter ſolet queri: an papa p in
dulgentiam poſſet totum purgatorium expoliare? Ad quod dicēdum: ꝙ
aliqui ſunt in purgatorio: qui carent illis bonis: propter que ordinate ſ
indulgentie valere. Quattuor enim ſunt: que requiruntur: vt indulgen
tie valeant. duo ex parte dantis .ſ. autoritas / et cauſa rationabilis ſeu
conueniens. duo alia ſunt ex parte recipientis .ſ. ꝙ ſit in ſtatu merendi.
vt in viuis / vel ꝙ meruerint talia bona eis prodeſſe: dum viuerent. vt in
exiſtentibus in purgatorio. ſecundum quod requiritur ex parte recipien
tis: eſt: vt faciat illud: pro quo indulgentia datur. vel fiat illud per viuos
pro illis: qui manent in purgatorio. Et ſi iſtud vltimum defuerit exiſten
ti in purgatorio: ꝙ pro eo nō detur illud / nec fiat: pro quo indulgentia
conceditur: non liberatur. quia caret illo: pro quo indulgentia data eſt.
Aliqui vero ſunt in purgatorio: qui carent ſacramentis eccleſie: quos deꝰ
immediate per ſuam gratiam ſaluos fecit. et tamen vult eos punire ī pur
gatorio ſecundum taxationem ſue iuſticie. ⁊ iſti per indulgentiam non li/
berantur a penis purgatorij. Unde gloſa ſuper .i. cor. v. dicit: ꝙ iudicare de
his qui ſunt extra eccleſiam: prelatis eccleſie non eſt conceſſum. Et ſunt
hec verba: Quid mihi de his qui foris ſunt iudicare? nonne de his qui ſ
intus: iudicamus? Alij ſunt: qui nō carent bono vel bonis illis: pro quo
ſeu quibus indulgētia datur / nec etiā eccleſie ſacramentis. et quantū ad
iſtos omnes putarem: ꝙ papa poteſt purgatorium expoliare. Dicit do/
minus Auguſtinus de ancona ī tractatu de poteſtate pape .q. xx. ꝙ papa
poſſet expoliare purgatorium. Hoc eſt conſiderandum vel quantū ad ſuā
iuriſdicionem / vel abſolutam eius exequutionem / vel diuinam acceptati
onem. Quantum ad ſuam iuriſdicionem papa poteſt expoliare purgato/
rium animabus omnium: pro quibus facta ſunt bona illa: propter que
indulgentia conceſſa eſt. et expoliare omnibus illis: qui non carent ſacra
mentis. quia tales dum viuerent: meruerunt. nam iſti fuerunt de foro ec
cleſie militantis per gratiam ſacramentorum. Si cōſideramus quoad ab
ſolutam pape exequutionem: dicendum: ꝙ papa nō poteſt / nec debet pur
gatorium expoliare. Quia illis qui non fuerunt de foro eccleſie: theſaurꝰ
eccleſie non eſt aperiendus. nec papa poteſt hoc facere poteſtate legitima ⁊
ordinata. Si conſideremus quoad diuinam acceptationem applicando
papa intentionem ſuam ad expoliandum totum purgatorium: et ꝙ deus
acceptaret ipſi pape: ⁊ cuilibet eſt incertum. Et probat iſtud ſuis rationibꝰ
Concluditur: ꝙ papa poteſt primo modo expoliare purgatorium illis om
nibus: pro quibus fit illud: pro quo indulgentia datur: qui fuerunt de fo
ro eccleſie per receptionem ſacramentorum.

nota ſcḋ; innocētiū: ꝙ quando ſunt diuerſa iura ⁊ opiniones .ſ. non cō
tra deum et bonos mores humanior ſententia eſt preferenda .ſ. ceteris pa
ribus. Extra de tranſl. ca. fi. ¶ Sed cōmuniter ſolet queri: an papa ꝑ in
dulgentiam poſſet totum purgatorium expoliare? Ad quod dicēdum: ꝙ
aliqui ſunt in purgatorio: qui carent illis bonis: propter que ordinate ſꝫ
indulgentie valere. Quattuor enim ſunt: que requiruntur: vt indulgen
tie valeant. duo ex parte dantis .ſ. autoritas / et cauſa rationabilis ſeu
conueniens. duo alia ſunt ex parte recipientis .ſ. ꝙ ſit in ſtatu merendi.
vt in viuis / vel ꝙ meruerint talia bona eis prodeſſe: dum viuerent. vt in
exiſtentibus in purgatorio. ſecundum quod requiritur ex parte recipien
tis: eſt: vt faciat illud: pro quo indulgentia datur. vel fiat illud per viuos
pro illis: qui manent in purgatorio. Et ſi iſtud vltimum defuerit exiſten
ti in purgatorio: ꝙ pro eo nō detur illud / nec fiat: pro quo indulgentia
conceditur: non liberatur. quia caret illo: pro quo indulgentia data eſt.
Aliqui vero ſunt in purgatorio: qui carent ſacramentis eccleſie: quos de⁹
immediate per ſuam gratiam ſaluos fecit. et tamen vult eos punire ī pur
gatorio ſecundum taxationem ſue iuſticie. ⁊ iſti per indulgentiam non li/
berantur a penis purgatorij. Unde gloſa ſuper .i. cor. v. dicit: ꝙ iudicare de
his qui ſunt extra eccleſiam: prelatis eccleſie non eſt conceſſum. Et ſunt
hec verba: Quid mihi de his qui foris ſunt iudicare? nonne de his qui ſꝫ
intus: iudicamus? Alij ſunt: qui nō carent bono vel bonis illis: pro quo
ſeu quibus indulgētia datur / nec etiā eccleſie ſacramentis. et quantū ad
iſtos omnes putarem: ꝙ papa poteſt purgatorium expoliare. Dicit do/
minus Auguſtinus de ancona ī tractatu de poteſtate pape .q. xx. ꝙ papa
poſſet expoliare purgatorium. Hoc eſt conſiderandum vel quantū ad ſuā
iuriſdicionem / vel abſolutam eius exequutionem / vel diuinam acceptati
onem. Quantum ad ſuam iuriſdicionem papa poteſt expoliare purgato/
rium animabus omnium: pro quibus facta ſunt bona illa: propter que
indulgentia conceſſa eſt. et expoliare omnibus illis: qui non carent ſacra
mentis. quia tales dum viuerent: meruerunt. nam iſti fuerunt de foro ec
cleſie militantis per gratiam ſacramentorum. Si cōſideramus quoad ab
ſolutam pape exequutionem: dicendum: ꝙ papa nō poteſt / nec debet pur
gatorium expoliare. Quia illis qui non fuerunt de foro eccleſie: theſaur⁹
eccleſie non eſt aperiendus. nec papa poteſt hoc facere poteſtate legitima ⁊
ordinata. Si conſideremus quoad diuinam acceptationem applicando
papa intentionem ſuam ad expoliandum totum purgatorium: et ꝙ deuſ
acceptaret ipſi pape: ⁊ cuilibet eſt incertum. Et probat iſtud ſuis rationib⁹
Concluditur: ꝙ papa poteſt primo modo expoliare purgatorium illis om
nibus: pro quibus fit illud: pro quo indulgentia datur: qui fuerunt de fo
ro eccleſie per receptionem ſacramentorum.

QUarto ad idem: Illi qui nõ poſſunt ligare ſed ab alio ligari: ſunt inferioris autoritatis. ſed huiuſmodi eſt ſtatus omnium prelatorum reſpectu pape. igit̃ ⁊c̃. Maior huiꝰ rationis patet: quia ligare eſt quoddam agere. ligari quoddã pati. quod ligatur patitur. ⁊ nõ niſi a virtuoſiori et fortiori vt ĩ naturalibꝰ videt̃. Actio enim importat dominium ſuper paſſũ Et ideo phs. 3º. de aĩa dicit: ꝙ agens eſt nobilius paſſo et honorabilius ⁊ forma materia. Minor probat̃: quia papa poteſt epiſcopos excõmunicare ⁊ non econuerſo/ ⁊ quod fortius eſt ab omnibꝰ actibus hierarchicis exequendis priuare ꝑ hereſim. 24. q. i. Quicũqꝫ. et. c. Ubi ſana fides nõ eſt. 21. di. c. Inferior ſedes. et. c. Deniqꝫ. Etiã poteſt ipſos deponere. 3. q. vi. Quamuis. et. c. Dudum. Hec conſiderans beatꝰ Bernardus ad Eugeniũ l. 2º. dicit: Quis ſe alter ingerat petri prerogatiue? ergo iuxta canones tuos alij ĩ partẽ ſolicitudinis. tu in plenitudinẽ poteſtatis vocatꝰ es. Et paulopoſt: Nõne ſi cauſa extiterit: tu epiſcopo celũ claudere? tu ipſum ab epiſcopatu deponere? etiam ⁊ tradere ſathane potes? Et Seneca libꝰ exordiorum: Fuerunt preſules imperfecte ſolicitudinis. ſed romanus pontifex gaudet plenitudine poteſtatis. In laudem plenitudinis poteſtatis ⁊ dominij pape inquit bernardus de conſideratione ad Eugeniũ lº. 2º. Quis es tu ſacerdos magnus ſummus pontifex? tu princeps epiſcoporum/ tu heres apoſtolorum. tu primatu Abel/ gubernatu noe/ patriarchatu abraam/ ordine Melchiſedech/ dignitate Aaron/ autoritate Moyſes/ iudicatu Samuel/ poteſtate Petrus/ vnctione Chriſtus. Tu es: cui claues tradite ſũt cui oues credite ſunt. Sunt quidã alij celi ianitores ⁊ gregũ paſtores. ſꝫ tu tanto glorioſius: quanto ⁊ differentiꝰ vtrũqꝫ preceteris nomẽ hereditaſti. Habent enim illi ſibi aſſignatos greges ſinguli ſingulos. tibi vniuerſi crediti vni vnus. Nec modo ouium ſed et paſtorum. tu vnus omnium paſtor. Premiſſa concluſio quadruplici probatione late manet roborata. quare dicere nõ vereor: ꝙ ille qui tantã poteſtatẽ pape denegauit ĩ aſſerendo: ꝙ iã dictum priuilegiũ concedere nõ potuit: ĩ tenebris ambulauit.

Sequitur de probatiõe eiuſdẽ ↄcluſionis quoad tp̃rales principes.

PRobatur predicta concluſio modo ſuperiori. 4ºr. Et primo ſic: Omnis ille qui habet ſuper alijs precipiendi autoritatem: eſt illis maior vel ſuperior. ſed papa eſt huiuſmodi. igit̃. Maior patet. nam ſecundum iura par ĩ parem nõ habet imperium. Extra de elect. Innotuit. Multo ꝯ minus inferior in ſuperiorem. Extra de maio. ⁊ obe. Cum inferior. Eo dr̃ ſuꝑior: quia habet ſub ſe inferiores vel inferiorem. Ex quo ſequit̃: ꝙ qui habet imperium in aliquo: illi ſuperior eſt. ſ. ſuperioritate autoritatis. Mi/

nor patet. quis inſanus mētis papam principatui terreno ſubeſſe dixerit?
cum etiam imperator ſubſit epiſcopis. ar. ad hoc. lxiij. di. Ualentinianus.
Cunctis enim regibus et principibus habet papa principari et preeſſe in
terris i extremo prelationis dominij ſecundum intentionem canonis. ex
de ma. ꝛ obe. c. Omnes. Uiget tanta poteſtate papa chriſti vicarius: ꝙ po
teſt ponere et deponere imperatores reges ꝛ principes atqꝫ excōmunicare
Unde Innocentius. 2ꝰ. excōmunicauit Archadium. ꝛ Ambroſius licet
non papa Theodoſium magnum. lxxxvi. di. Duo ſunt. zacharias papa
regem francorum depoſuit. ꝛ Pipinum regis karoli imperatoris patrem i
loco eius ſubſtituit. xv. q. vi. Alius. Innocentius. 4ꝰ. depoſuit Fredericū
imperatorem. Extra de ſen. ꝛ re. in. Ad apoſtolice. libro. viº.

SEcundo ad idem arguo ſic: Illud eſt minoris excellentie: quod re/
cipit lumen / ꝛ mendicat illud ab alio: ꝙ quod habet a ſeipſo. ſed ta/
lis eſt ſtatus cunctorum principum terrenorum reſpectu pape. igitur. Ma/
ior patet de luna: que eſt opaca. et recipit lumen a ſole. ꝛ ſic lumine ſolis
mendicato illuminat noctem / ꝛ illuſtrat. Et quanto magis luna ſoli appi
quatur: tanto plus lucet / ꝛ maioris lucis claritatem emittit. et econuerſo.
i tantum ꝙ quando ſol de directo ipſam reſpicit: dicitur plena. quando ve
ro ex aduerſo: dicitur vacua. Minor patet. ſ. ꝙ talis eſt ſtatus imperialis
Nam ſicut luna illuſtratur et illuminatur a ſole: ſic poteſtas imperialis quā
tum ad leges ciuiles quaſdam obſcuras. i. imperfectas: quia ſunt contra
deum et ſalutem animarum: papa vt alter ſol ſuis clariſſimis radijs hoc ē
edictis regulis generalibuſqꝫ conſtitutionibus illuſtrat. . vt ipſe impera/
tor confitetur i ſuo iure ciuili. vbi dicit: ſe amplecti quattuor conſilia vni
uerſalia. vt per ea ſuis legibus derogetur. Et ideo i ciuili iure aut. vbi cle/
rici apud proprios epiſcopos. coll. vi. di. Lex. Leges non dedignantur i
mitari ſacros canones. De iudi. ca. Clerici. ſpecialiter in matrimonijs et
vſuris. Et ideo ad iſtud propoſitum inſequendo doctrinam Innocētij. 3.
qui habetur extra. de ma. et obe. c. Solite. per ſolem deſignatur dignitas
papalis. per lunam dignitas imperialis. per diem ſpiritualia. per noctem tē
poralia deſignantur. vt ſit ſecundum ipſum. ſicut ſpiritualia precellunt tē/
poralia / et ſol lunam: ſic papatus imperium per gradum dignitatis cognoſ
catur. Nonne papa tantam habet poteſtatem: ꝙ ſolus poteſt condere ca/
nonem generalem. xxv. q. i. parrafo Nis ita. circa medium. Et facere con
ſtitutiones generales: quibus omnes habent obedire. Extra. c. e. iº. Sed
ꝙ papa legibus imperatoris ſubiaceat: abſit. Extra de ſup. ne. Licet. Et q̇
filij ſunt legitimi. c. Per venerabilem. Et de iudicijs. c. Nouit.

TErtio ad idem: Illud quod poteſt agere in ſuperiorem: poteſt ꝑ cō/
ſequens agere in omnia: que ſibi ſubiecta ſunt. ſed papa poteſt a/
gere in prelatos. ſequitur etiam et in principibus terrenis. quia ſubditi ſ

eis. Ueritas maioris oſtenditur: quia ſic eſt in practicis ſicut in ſpecula
tionibus. quia quicquid cõtinetur ſub genere ſubalterno: cõtinetur ſb
genere generaliſſimo eiuſdẽ ordinis. Ad probationẽ mioris facit: quod
habetur. xi. di. parrafo. i. vbi dicitur: Petrũ i ſũmũ ſacerdotẽ. ſ. Chriſtus
elegit pre omnibus. dũ ei pro oĩbus et pre oĩbus claues regni celorũ de
dit. et a ſe petra petrũ ſibi nomẽ ĩpoſuit. Et. lxxxxvi. di. Quis dubitet ſacer
dotes regũ et pĩcipũ oĩuꝫqꝫ fidelĩũ patres et magiſtros ſenſeri? Nõne
miſerabilis iſanie eſſe cognoſcitur: ſi filius patrẽ/diſcipulus magiſtrũ ſi
bi conetur ſubiugare. Et aliud capitulũ ibidẽ dicit: Si ĩperator catolicus
eſt: quod ſalua pace ipſius dixerimus: filius eſt. nõ preſul eccleſie. Et ide
Ualẽtinianus ĩperator ĩclitus ſuffraganeis mediolanẽſis eccleſie dixiſſe
legitur: Talẽ i põtificali ſede cõſtituere curate: cui et nos qui gubernam⁹ ĩ
periũ: ſincere noſtra capita ſubmittamus. et eius monita cũ taq̃ homies
deliquerimus: ſuſcipiamus neceſſario velut medicamenta curantis. lx. di
Ualentinianus. Et dicto capitulo: Nouit. de iudi.

Q Uarto probari poteſt ſic: Jlle eſt preminẽtioris dominij: qui cõmit/
tit rẽ ſuã alteri q̃ ille: cui cõmittitur. ſed Chriſtus cuius vicarius
eſt papa i terris: cõmittit eccleſiã principibus terrenis. igitur. Maior pa/
tet: quia ille qui ſuã rẽ alteri cõmittit: eſt dominus rei. alter cui cõmiſſa ẽ
nõ. ſed habet illam ſolum ſeruare/et pro illo cuius eſt cuſtodire. Nam re
que cõmittitur ſiue accomodatur: nõ debet vti ille: cui cõmiſſa eſt. niſi eo
modo: quo ſibi accomodata ſiue cõmiſſa eſt res talis. ſ. iuxta voluntatem
domini rei illius. alſ cõmittitur furtum. ff. de furtis. l. Qui rẽ. Minor pa/
tet per Jſidorum lib⁹. 3⁹. de ſũmo bono. c. liij. vbi ita inquit: Cognoſcant
principes ſeculi deo ſe debere rationem reddere pro eccleſia. quam ipſi tuẽ
dam ſuſcipiũt. Nam ſiue augeatur pax et diſciplina eccleſie per fideles pĩ/
cipes/ſiue ſoluatur: ille rationem ab eis exigit: qui eorum poteſtati ſuam
eccleſiam credidit. Et pauloante dicit: Jntra eccleſiam poteſtates neceſſa
rie non eſſent: niſi vt quod non preualent ſacerdotes efficere per doctrinã
ſiue per doctrine ſermonem: poteſtas hoc imperet per diſcipline terrorem.
Ad tuitionem eccleſie cõmiſſum eſt principib⁹ terrenis principaliter vnũ
gladium. ſ. temporalem ſiue materialem. vt vulnerent/et percutiant inimi
cos fidei hereticos ſciſmaticos et infideles. Nam papa vtrumqꝫ habet gla/
dium. Jn huius ſignum dictum fuit Chriſto Domine ecce gladij duo h'
Uno. ſ. gladio temporali vſus fuit Petrus. qui debebat in papatus regi
mine Chriſto ſũmo pontifici ſuccedere. et illo ſanguinem effudit: dum au/
riculam ſerui amputauit. Jſtum dereliquit ſiue cõmiſit pricipatui terre/
no. Secundum ſpiritualem et nobiliorem reſeruauit petro Chriſtus et
petri ſucceſſoribus. Et habent iſti duo gladij quendam ordinem et ſubal/
ternationem. ita q̃ gladius eſt ſub gladio. ſ. temporalis ſub gladio ſpiri/

tuali. ſicut dignitas ſub dignitate. Et attende: ꝙ eccleſia per ſe et immedia
te habet vſum gladij ſpiritualis. Et ratione ſubiectionis poteſt vti / et vti
tur imperando et delegando per laicalem manum gladio temporali. Hoc et
ex ſenſu veteris teſtamenti colligi poteſt. in quo bella multa autoritate et
mandato ſacerdotum ſunt cōmiſſa. ¶ Tenet Hoſtienſis: ꝙ quamuis iu
riſdiciones ſint diſtincte quoad exequutionem: tamen imperator roma/
num imperium tenet ab eccleſia. et poteſt dici officialis eius. et papa ipſum
confirmat / vngit / approbat / et deponit. vt p̄. ca. Venerabilem. de elec. Ad
iſtud propoſitum loquitur Seneca ī ſuis exordijs: Imperialis maieſtas
ſuam ceruicem inclinet ratione eccleſie / et Petro clauigero Jeſu chriſti.
quoniam per ipſum principatum ſummum ſuſcipit et excellentiam dia de /
matis glorioſi. ¶ Dicitur papa clauiger: quia habet duas claues. Unam
qua claudit et aperit / ligat et ſoluit quoad ſpiritualia. Aliam clauem qua
vtitur modo premiſſo quoad temporalia. 22. di. Omnes. 21. di. v. pmo. c.
Venerabilem. de elect. Papa ergo vtrunqꝫ gladium habet et poteſtatem.
22. di. c. Omnes. i gloſa. Quod oſtendit Bernardus li° de conſideratio
ne ad Eugenium. dicens: Tuus ergo. ſ. gladius materialis. et ipſe. ſ. prin
ceps terrenus tuo forſitan nutu. et ſi non tua manu euaginandus. Alio
quin ſi nullo modo ad te pertineret / et his dicētibus apoſtolis: Ecce duo
gladij hic: non reſpondiſſet dominus: ſatis eſt. ſed nimis eſt. Uterqꝫ eccle
ſie ſpiritualis gladius et materialis: ſed hic quidem pro eccleſia / ille vero
alius ab eccleſia exercendus. Poſtq̄ igitur terreni principes a Chriſto ⁊
eius vicario habent gladium: vt illo vtantur in temporalibus: debent ſup
omnia eccleſiam defendere manutenere et protegere cum armis et bellis.
Et licet iſtud videatur eis onus graue: tamen eſt meritum grande. Nam
natura et eius actor monent filios honorem matris cuſtodire et eius in
iurias euitare. Et ideo imperator Carolus legitur dixiſſe di. xix. c. In me
moriam. Honoremus ſanctam romanam eccleſiam ⁊ apoſtolicam ſedem
vt que nobis ſacerdotalis eſt mater dignitatis: eſſe debeat eccleſiaſtice ma
giſtra rationis. Quare ſeruanda eſt cum manſuetudine humilitatis. Et
licet vix ferendum ab ipſa ſancta ſede imponatur iugum: tamen feramus
et pia deuotione telleremus. Eſt ergo papa ſuper omnes imperatores re
ges et principes. Ideo in figura ſue dignitatis et preexcellentis poteſtatis
ei dictum eſt illud Hiere. i°. Ego conſtitui te ſuper gentes et regna. vt euel
las / et deſtruas / et diſſipes et plantes. Extra de iudi. Uenit. Probata. 4.
medio ꝯſtat ꝯcluſio p̄miſſa. q̄re ab oīs errore ſe nō poterit excuſare: q̇ xᵒ
vicario poteſtatē p̄ſūpſit denegare / ⁊ ipiᵒ p̄uilegij itētionē imitare. Qui p̄
uilegia eccleſiaſtica ꝯtēnūt ⁊ frāgūt: ſacrilegiū ꝯmittūt. 17. q. 4. Qui diuis.

De probatōe eiᵒ dē quoad oēs

Sed anteq̄ hoc fiat p̄mittam aliqua notabilia īſequētibᵒ vtilia. Prī

mum: ꝙ ſi ĩ decretalibus ſequentibus vel dictis doctoꝝ reperitur: ꝙ papa
nõ põt / vel non debet facere: ẽ intelligendum ſic .ſ. ſine rationabili cauſa
vel motiuo / vel niſi aliud meli⁹ ſuadeat / vel niſi vtiliora reſpexerit. ¶ Se/
cundum: ꝙ papa nõ artatur ſtatutis eccleſie nec dictis doctoꝝ . exceptis
dũtaxat fidei articulis ⁊ ſacramentis ⁊ illis; q̃ ſũt de iure naturali. ¶ Ter
tiũ: ꝙ vbi reperitur: ꝙ papa tenetur vel ipm̃ decet vel ſibi conuenit ⁊ ſiĺia:
debent talia intelligi verba .ſ. de potentia limitata iure. nõ autem abſoluta
magnitudinis poteſtatis. ¶ His notabilibus p̃miſſis ꝓbari põt ꝯcluſio
ſepe ꝓbata .ſ. quattuor. nã ĩ quattuor põt papa diſpẽſare: q̃ p̃ma facie videã/
tur iuri repugnare. ¶ Primo diſpẽſat cum bigamo in oĩbus ordinibus.
¶ Secũdo diſpẽſat cum monacho / et inde fit ꝓꝓ̃ctarius. ¶ Tertio diſpen
ſat in voto caſtitatis cõcedendo ducere vxorem. ¶ Quarto diſpenſat in oĩ
bus votis ꝓpter altã ſui ditionem. ¶ Contra p̃mum ẽ .34. di. Lector. in q̃
hẽtur; quod bigamus nõ põt ꝓmoueri niſi vſqꝫ ad ſubdiaconatum exclu
ſiue. Et hoc habet eccleſia ꝑ edictum apoſtoli ꝯfirmatum ꝯſtitutionibus ec
cleſie. 33. di ꝑ totũ, et extra de bigamis nõ or. ¶ Ad hoc dicendum: ꝙ pa
pa q̇ ſuccedit petro ĩ eq̃litate poteſtatis: nõ artaᷓ ſtatuto apoſtoli nec eccle
ſie ĩ hoc. Huic reſpõſioni concordat tho. ĩ. 4°. ſuo ſeñ. di. xxvij. dicens: Et
ſi obijcit: ꝙ contra doctrinam apoſtoli diſpenſare nõ licꝫ: hoc verũ eſt quã
tum ad ea: q̃ ſunt de iure naturali / ⁊ q̃ntum ad ea: q̃ ſunt de neceſſitate ſa/
cramentoꝝ et fidei. ſꝫ ĩ alijs q̃ ſunt de inſtitutiõe apoſtoloꝝ cũ eccleſia hẽat
nũc eandẽ poteſtatẽ ſtatuẽdi et deſtituendi quã tunc habuit: poteſt per eũ
q̇ p̃matum tenet diſpenſari. Ideo lucius papa diſpẽſauit cum parmomita
neo archiepiſcopo. q̇ fuerat bigamus. Dicit dñs petrus de lucra ĩ ſeptena
rio candelabroꝝ: vbi tractat de excellencia poteſtatis pape: ꝙ bigam⁹ a ſuſ
ceptione ſacroꝝ ordinum non repelliᷓ ꝓpter vicium irregularitatis. ſꝫ ꝓpꝫ
defectũ ſacramenti. Cum ergo papa huiuſmodi impedimẽtum tollit: po/
terit talis licite ad ſacros ordines ꝓmoueri. ¶ Cõtra ſecundũ eſt: qđ hẽᷓ
extra de ſtatu monachoꝝ: Cũ ad monaſterium. in fine. Non exiſtimet ab
bas: ꝙ ſuꝑ habenda ꝓꝓ̃etate poſſit cũ aliquo monacho diſpẽſare. qꝛ abdi/
catio ꝓꝓ̃etatis ſicut ⁊ cuſtodia caſtitatis a deo ẽ annexa regule mõachali.
vt ꝯ̃ eã nec ſũmus põtifex poſſit licẽtiã indulgere. Pro declaratione ma
iori huius decretal' ẽ cõſiderãdũ: ꝙ due ſũt opiniões. vna dicit: ꝙ papa
non põt diſpẽſare: ꝙ monachus exiſtẽs monachus hẽat ꝓꝓ̃um. ſꝫ ꝙ poteſt
de monacho facere nõ monachũ. et ſic ſolutus monachus a monachatu
erit ſolutus a voto paupertatis. Et huius opiniõis ſũt alanus / vincẽtius
et iohannes et cũ eis opinãtes. ¶ Sꝫ videᷓ ꝙ ſine hoc ꝙ monachus ſit
ſolutus a monachatu papa poſſit diſpẽſare ĩ voto paupertatis. cũ ĩ oĩbus vo
tis ſemꝑ intelligaᷓ excepta ei⁹ autoritas. Extra de re. ꝯſti. Et de iureiu. Ve
niẽtes . Sed quid ad decretalẽ ĩ ꝯtrariũ p̃allegatã extra de ſtatu mona/

chorꝝ? Dicēdū: ꝙ talis decretalis i hoc qḋ dicit nec ſum⁹ pōtifex ⁊c. debet in telligi: ꝙ papa nō poteſt facere de potētia limitata iure. ſ; bene de abſoluta magnitudinis poteſtatis. ¶ Scḋa opinio dicit: ꝙ papa monacho manē te monacho poteſt diſpēſare: ꝙ monachus hēat ꝓpꝛiū. quia poteſt de pleni/ tudine ſue poteſtatis auferre ſḃam rei. ar. C. de rei vxorie. l. Una. i pnci⁹ Et de nichilo poteſt aliquid facere. 3. q. vi^a. Hoc quippe. Et de ꝯſe. di. 2^a. Reuera. Sed quid ad decretalē i ꝯtrariū? Dicūt iſti ſic: Nō poteſt. i. nō ꝯuenit poteſtati illi⁹. ſic. 22. q. v. Si paulus. de ſolito. quia nō ꝯſueuit h⁹ facere. tū ſi vellet facere: poteſt. Sed videť: ꝙ ſit bene dictū ſic: nō poteſt ſi ne rationabili motiuo vel magna cauſa deo magis placēte. vt etiā notant Dñs. Jnnoc. ⁊ Hoſti. i dc̄o ca⁰. Cū ad monaſteriū. ¶ Cōtra tertiū eſt extra de ſtatu monachorū. Cū ad monaſteriu;. i fine. 32. q. i. Nuptie. vbi hēť: ꝙ votū ꝯtinētie ſolēne nō poteſt ꝯmutari. q꞉ vix vel nūq̄ poteſt me/ li⁹ inueniri. Et aſſignať rō: q̄re nō poteſt diſpēſari i voto caſtitatis ꝑ pro/ feſſionē ſolēnizato. q꞉ caſtitas ē ānexa regule monachali. Jn hoc ꝯcordat Tho. 2^a. 2^e. q. lxxxviij. Uotū ꝯtinētie nō ē eſſentialr̄ ānexū ordini ſacro. ſ; ſtatuto eccleſie. vñ ꝑ eccleſiā videť: ꝙ poſſit diſpēſari. S; debitū ꝯtinētie ē eſſentiale ſtatui religionis. ꝑ quā hō abrenūtiat ſeclo totalr̄ dei ſeruitio mācipat⁹. qḋ nō poteſt ſimul ſtare cū matrimonio. i quo incūbit neceſſi/ tas procurādi vxoris ⁊ prolis familie ⁊ rerū: q̄ ad hec requirūť. Et ſequiť Jdeo i voto ſolēnizato ꝑ ꝓfeſſionē religionis nō poteſt ꝑ eccleſiā diſpēſari Hec tho. Sed ꝯtra: papa poteſt facere de monacho nō monachū/ ⁊ diſpē/ ſare i voto pauꝑtatis: ergo ⁊ i voto caſtitatis. Añs patet ꝑ ſupi⁹ allegata. ſ; ꝯñs ꝓbať: q꞉ nō magis videť papā poſſe diſpēſare i vno q̄ꝫ i alio. cū ſit vnū ſicut reliquū ſḃale ⁊ eſſentiale religionis. Nec obſtat rō facta ſcī Tho inquiētis: ꝙ papa nō poteſt diſpēſare: eo q꞉ debitū ꝯtinētie eſt eſſentiale ſtatui religionis. q꞉ ſcḋm eū dē i. 4°. ſen. di. xxvij. eccleſia hēt ⁊ nūc eādē po teſtatē: quā ⁊ pri⁹ habuit. S; cū ꝓfeſſio ſolēnis certe religionis ꝑ mona chū facta ſit ꝑ ſedē apoſtolicā approbate religionis ꝓmiſſio: vt ponūt docto/ res: ſequiť: ꝙ papa poteſt diſpēſare i voto ꝯtinētie ſolēnizato ꝑ ꝓfeſſionē cū talis ꝓfeſſio ſit ſolēnis approbate religionis ꝓmiſſio ꝑ ſedē apoſtolicam Nā ſicut ſedes apoſtolica approbat monachi ꝓfeſſionē: ſic diſpenſat: ſi vult. et poteſt diſpēſare i votis religionis. ⁊ nō min⁹ i vno q̄ꝫ i alio. Quod iā viſū fuerit i regno portugalie/ ⁊ i regno etiā aragonie de raymiro monacho ſā cti pōcij de tomerijs. q̄ ꝑ diſpēſationē ſedis apoſtolice i ſolio regio aragonū regni ſḃlimat⁹ duxit i vxorē ſororē comitis pictauēſis. de qua filiā habuit nomine patronā ſiue patronillā. q̄ poſtea cū comite barchīne matrimoni aliter copulata regnauit i cathalonia ⁊ aragunia. Nō eſt ergo denegandū tale poſſe pape. ¶ Sed videť papā talia nō poſſe facere. q꞉ min⁹ bonū nō debet preponi maiori bono. Cū eni votū ꝯtinētie i religioſo ſit tātū bonū:

ꝙ vir vel nūq̄ pōt meli⁹ inueniri: ſequit̄: ꝙ nō pōt ꝯmutari i matrimo/
niū. Ad hoc dicendū: ꝙ maius bonū ē bonū cōe q̄ ſingulare. pōt eni pa
pa ꝓpter aliquod magnū bonū cōitatis vel reipublice diſpēſare. qꝛ melioꝛ
eſt ſalus multoꝝ q̄ vni⁹. Et ideo ſcd̄m Hoſti. ⁊ Innoc. ille nō peccat: qui
min⁹ bonū i maius bonū cōmutat/vel qui maius bonū minoꝛi bono pre
ponit. cū ſemp bonū cōe debeat preponi bono ſingulari. Extra. e. de regu/
larib⁹. Licet. i fine. Et de poſtu. prela. c. Bone. i pn⁹. Et cōis vtilitas p̄/
fert̄ priuate. vij. q. i. Scias. ⁊ c. Mutationes. Nō eni ſolū matrimoniū
trahit monachū de monaſterio: ſed cōis vtilitas/dei volūtas/et dn̄i pape
poteſtas. Sed quid ad decretale: q̄ dicit votū ꝯtinentie nō poſſe ꝯmuta/
ri/nec i illo papā poſſe diſpēſare. vt ante deductū eſt? Dicendū: vt preno/
tatuꝫ ē: ꝙ talis decretalis debet intelligi de poteſtate pape limitata iure. nō
autē abſoluta. ſ. magnitudis poteſtatis. ¶ Cōtra. 4ᵐ. videt̄ eſſe. viij. q. i.
Sciedū. vbi dicitur: ꝙ ſola obediētia eſt: q̄ fidei poſſidet meritū. ⁊ neceſſa/
ria eſt obediētia. qꝛ ſine ea quiſqꝫ infidelis eſſe couincit̄. etiā ſi fidelis eſſe
videat̄. Ex dictis premiſſis volo ꝓbare: ꝙ papa nō pōt i oībus votis diſ
pēſare. Et arguo ſic. papa nō pōt diſpēſare i voto obediētie. ergo nō i oīb⁹
votis. Añs ꝓbat̄ i hoc: qꝛ obediētia eſt neceſſaria. ſine qua quiſquis infi/
delis ꝯuincit ⁊c. vt ſ. Sed ꝓbat̄ ꝯñs: ꝙ nō poſſit i oībus votis diſpēſare
quia nō pōt diſpēſare i iſto obediētie ſolenizato p religionē. Ratio: quia
obedientia religioſi eſt maxima virtutū. ideo nō videt̄: ꝙ poſſit papa i h⁹
voto diſpēſare. Cū ergo ſit maxima virtutū: q̄ cauſa pōt melioꝛ inueniri:
p quā papa poſſet diſpēſare? nā ſcd̄m iura inobediētia q̄ eſt ꝯtraria virtuti
obediētie: eſt crimē idolatrie. viij. q. i. Sciendū. Inobediētia equiparat̄
hereſi. ⁊ eſt peccatū ariolādi. i. aras demonū colere/⁊ ibi funeſta ſacrificia
facere ⁊c. Legit̄ ⁊ notat̄. viij. q. i. Sciendū. Si eni inobediētia eſt maxiᵐ
peccatū: ſuū ꝯtrariū. ſ. obediētia eſt maxima virtutū. Itē ꝓbat̄ p dictū ſci
Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 144. in q̄ dicit: Exceptis virtutib⁹ theologicis fide ſpe ⁊ ca
ritate inter virtutes morales obediētia videt̄ maxima virtutū. quib⁹ ali
quod terrenū ꝯtēnit̄. vt deo inhereat̄. Sed cū tria ſint genera bonoꝝ: q̄
hō poteſt ꝯtēnere ꝓpter deū: quoꝝ infima ſunt exterioꝛa bona. ſ. foꝛtune.
media ſūt bona coꝛporis. ſuprema bona anime: inter q̄ quodā modo pre
cipuū eſt voluntas: inquātū. ſ. p volūtatē hō omnib⁹ alijs bonis vtit̄: et
ideo p ſe loquēdo laudabilioꝛ eſt obediētie virt⁹: q̄ ꝓpter deū ꝯtēnit ꝓpā
volūtatē: q̄ alie virtutes moꝛales: q̄ ꝓpter deū aliqua alia ꝯtēnūt. Hec
Tho. ¶ Itē ꝙ ſit maxima virtutū: ꝓbat̄ p Gregoriū vltimo moꝛ. vbi
dicit: Obediētia victimis iure preponit̄. qꝛ p victimas aliena caro/p obe
dietiā vero volūtas ꝓpa mactat̄. Hec Grego. viij. q. i. Sciedū. ¶ Itē p
bat̄. nā p obediētiā hō religioſus vicit ſeipſū. ⁊ eſt magis vincere ſe q̄ vi
cere caſtrū. vt notat Hug. viij. q. i. Sciedum. Q̄ obediētia ſit maxima

virtutũ: patet: quia oĩa vota alia poſſũt ꝯmutari ĩ religionis obediẽtiã. di
cit Alexãder. 3ꝰ. Rei fracti voti nullatenꝰ habẽtur: qui tẽporale obſequiũ ĩ per
petuã noſcunt religionis obſeruãtiã ſiue obediẽtiã ꝯmutare. Itẽ Tho. ĩ
quolibeto. ¶ Probatur itẽ ꝑ decretũ. xvi. q. i. c. Placuit vo. vbi ita habetur
Sicut piſcis ſine aq̃ caret vita: ita monachꝰ ſine monaſterio .ſ. ĩ quo ma/
net ſub obediẽtia. Qđ ſit maxima virtutũ patet ĩ hoc: quia obligat ad ſemꝑ
vſq; ad mortẽ ⁊ poſt mortẽ religioſũ. nã ſi religioſus reſurgeret a mortuis
eſſet religioſus ⁊ ſub obediẽtia. Qđ nõ ſile eſt de vxorato. nã poſt mortẽ
ſi reſurgeret: eſſet ſolutꝰ a matrimonio. qđ ipõ viuẽte ꝯtraxit. ⁊ poſſet nu
bere cũ alia: ſi vellet. ⁊ ecõuerſo. vt notat Hug. dicẽs: ꝙ Lazarus poſt re
ſurrectionẽ nõ potuiſſet repetere vxorem. nec illa eum. Sed ſi vellet iũgi:
oporteret: ꝙ ꝯtraheret de nouo. Facit ad hoc. 32. q. vij. Licite. i. q. i. Qđ
quidã. ¶ Itẽ inueſtigari poteſt ſic: illud eſt maximũ: per quod hõ meretur
maximũ premiũ: ſed ꝑ obediẽtiã meretur religioſus maximũ premiũ: ergo
obediẽtia eſt maxima virtutũ. Añs notũ. ſ; ꝯñs ꝓbatur per illud: qđ ĩ vitis
patrũ habetur de quodã. qui raptus vidit. 4. ordines ante deũ. Primꝰ erat
hominũ infirmãtiũ ⁊ deo gratias agẽtiũ. Secũdꝰ erat hoſpitantiũ ꝓ deo
pauperes recipiẽtiũ. Tertiꝰ erat anachoritarũ ſolitudinẽ gerẽtiũ. Quartꝰ
erat obediẽtiũ. ⁊ hi preceteris habebãt altiorẽ gloriã. quia erãt vtẽtes torq̃a
aurea. Ideo ſcribitur ad phi. 2º. Factꝰ obediẽs ⁊c. ĩ ꝯtinẽti ſequitur maximũ
premiũ ꝓpter qđ exaltauit illũ. ⁊ donauit illi nomẽ: qđ eſt ſuꝑ omne no/
mẽ. Et ideo dicit Dyoꝰ. vº. caº. angelice gerarchie: Proficiẽdorũ oĩu; alti
or ordo monachorũ. i. obediẽtiũ. ¶ Poteſt ꝓbari itẽ. ſ. ꝙ obediẽtia ẽ ma
xima virtutũ ĩ religioſo: quia ſi ⁊ ipſe obedit prelato ſuo: irrationalia aĩalia
⁊ ferocia obediũt ei. Nã ĩ vitis patrũ legitur de Paulo abbate precipiẽti diſ
cipulo ſuo Iohãni: vt afferret ei fimũ bonũ: qui erat neceſſariꝰ ad ortũ
ſuũ. at ille reſpõdit: ĩ loco vbi fimꝰ eſt: habitat leena. cui abbas: ſi venerit
ſuꝑ te: alliga eã. ⁊ duces eã tecũ. Iuit iſte. ⁊ inuenit leenã. ⁊ cũ vellet rue/
re ſuꝑ eũ: ipſe voluit eã tenere. ſed fugijt. iterũ iohãnes eã ſequebatur dicẽs:
abbas precepit: vt alligatã te ducã ad eũ. ⁊ ſtatĩ beſtia obediuit ei. ⁊ ſubſi/
ſtit. ⁊ cũ eo reuerſa eſt ad monaſteriũ. Nõ ſolum aĩalia ſed inſenſibilia ⁊
arida obediẽtibꝰ obediũt. Vñ Iohãnes caſſianꝰ liº ꝓmo collationũ nar
rat: ꝙ cuidã fratri abbas ſuꝰ precepit: vt lignũ aridũ irrigaret: donec flo/
ruiſſet. ille obediẽs abbati ꝑ duo miliaria quotidie aquã ĩ humeris porta/
bat. ⁊ lignũ ſiccũ rigabat. tertio anno lignũ frõduit / ⁊ floruit. qđ perpẽdẽs
abbas ĩ laudẽ obediẽtie dixit: Ecce fratres ligni obediẽtie flores. His ꝑ/
miſſis miraculis oſtẽditur: ꝙ obediẽtia eſt virtꝰ maxima. Ideo Gregoꝰ. 2º
dialogorũ ait: Si obediẽtes fueritis prepoſitis veſtris: obediet deꝰ orõni
bus veſtris. Uere maxima virtꝰ eſt obediẽtie. quia religioſus q̃ ſuo obe/
dit ſuꝑiori: deꝰ obedit illi. qđ eſt maximũ: ꝙ tãta mageſtas obediat tam

viliſſimo ſterquilinio: ſicuti eſt hō religioſus reſpectus a toto mundo. Et ideo bonū quodq; ſine quo poteſt eſſe ſalus: debet dimitti ꝓpter obedientiā .xi.q.3. Quid ergo. ¶ Qꝺ obedientia ſit maxima virtutū: videri poteſt per hoc: quia meli⁹ eſt religioſo mortē eligere ꝙ nō obedire. Nā damnād⁹ ē: q̄ reſiſtit: cui ſubiect⁹ eſt/ vel ei nō vult ꝯſentire vel acquieſcere/ nec ſuo ſuperiori obedire. 23.q.v. Nō vos. et ca° ſe. Et ideo Bernard⁹ ī laudē virtutis obediētie religioſis ſic alloquit̄: Memētote fratres: quia Chriſtus ne perderet obediētiā: ꝑdidit vitā. ¶ Premiſſis oībus rationib⁹ ꝓbatuꝫ eſſe videt̄: ꝙ obediētia ē maxima virtutū. Et ꝑ ꝯn̄s nō videret̄: ꝙ papa poſſit diſpenſare ī oībus votis. cū ī iſto voto obediētie ſolēnizato qꝺ eſt maximū diſpēſare nō poſſit. cū nulla cauſa maior nec melior videat̄ reperiri. ¶ Ad hoc reſpondeo: ꝙ papa ſua maxima poteſtate ⁊ dicione poteſt ī iſto voto maximo religionis diſpenſare. quia ipſe hēt plenitudinē poteſtatis. Ipſe maior homine. ipſe angelus. nō ꝑ ſubſtātiā: ſed quia dona diffūdit ī inferiores ad inſtar angeloꝝ. Ipſe tenet claues regni celoꝝ. Ipſe ſpōſus ſpōſe ē ſacroſancte matris noſtre militātis eccleſie. Ipſe clauiger paradiſi ianue. Ipſe Chriſti vicari⁹. Ipſe ī humano corpore hoſpitās de⁹ chriſt⁹ de⁹ eſt. ipe ſimul filio hominis ē. largitor bonoꝝ ē. diſpēſator canonū ē. correctoꝝ maloꝝ. premiator bonoꝝ. In tātū ꝙ de ipō dici poteſt illud Heſt. 12. Cōturbatū ē cor meū pre timore glorie tue. valde enim mirabilis es. ⁊ facies tua plena eſt gratiaꝝ. Sua ergo autoritate poteſtate ⁊ maxima dicione poteſt ī voto maximo obediētie diſpenſare. Nā oīs religionis regula ab ipſi⁹ tātū autoritate vires ſūmit. Extra de reli. do. c. f. ⁊ ca° religionum. li. vi°. Sicut ergo religionē ⁊ eius ſubſtātialia inſtituit ⁊ ap̄pbat: ſic illa tollere poteſt. Extra de re iu. Oīs res. Habes ergo: ꝙ papa ſua dicione ⁊ autoritate poteſt monachū a voto obediētie ſoluere. Et nimirū: quia ſi monachus trāſfert̄ ad eccleſiā ſeculare: q̄ nō ē ſubiecta abbati ſuo: ex toto eximit̄ a iuriſdicione ſui abbatis. xvi. q. i. In parrochia. Multomagis papa poteſt monachū ab obedientia prelati ſue religionis exhibere indubitanter. ¶ Sed quid ſi prelat⁹ monachi mādat ipſi monacho: ꝙ nō obſtāte mādato apoſtolico ſibi obediat/ ⁊ ne exeat de clauſtro. i. obediētia: quā ꝓmiſit ſeruare vſq; ad mortē ī ſua ꝓfeſſione: iſte talis cui debet magis obedire ⁊ mādatis cui⁹ debet parere? Dicēdū: ꝙ pape: cui prelat⁹ monachi tenet̄ obedire. Quiſquis enī obediētiā maiorib⁹ exhibeat: quā ab inferiorib⁹ deſiderat. 2. q. vi. Qui ſe ſcit. Nā ⁊ monach⁹ ⁊ monachi prelat⁹ ſi pape nō obediret: peccaret. Nā q̄ nō obedit apoſtolice ſedi ⁊ ei⁹ mādatis: peccat mortaliter. lxxxi. di. Si qui preſbiteri ſūt. xix. di. c. Nulli. Seruāde ſūt ergo leges apoſtolici ſic leges petri. cui dixit Chriſt⁹: Quecūq; ligaueris ⁊c. Et q̄cūq; ſolueris ⁊c. Notat̄. xi. di. Palā. ¶ Quid enī ſi monach⁹ nollet aſſentire mādato pape: ſed ī monaſterio ꝑficere/ ⁊ ſue religionis prelato obedi

re? Talis peccaret mortaliter p ſupbiā i nō obediēdo pape. Nā preceptis apoſtolicis null⁹ ſupbe debet reſiſtere. Gregori⁹. 12. di. Preceptis. Et de neceſſitate ſalutis ē obedire preceptis pape. De here. Ad noſtram. i clemēti Necnō ⁊ peccatū paganitatis icurreret: ſi qs ſedi apoſtolice nō obediret Et notat de celebra. mi: Dolētes. Religioſus ſiue monach⁹ nō peccat: ſi autoritate pape ſoluit a vīculo obediētie ſue religionis. Poti⁹ debet obedire pape q̄ prelato religionis. qui ē inferior Chriſti vicario. Facit ad h⁹ . xi. q. 3. Si his. Et. c. Si qs phibeat. Un̄ glō ſup ad ro. x vi. i hūc ſenſū alloquit ſic: Si quid iuſſerit curator: nunqd faciēdū ē: ſi ɔtra pcōſulem iubeat. Rurſum ſi ɔtra pcōſulē iubeat impator: nunqd dubitabit illo cōtempto iſti eſſe ſeruiendū? Ergo ſi aliud impator / aliud de⁹ iubeat: ɔtēpto illo obtēperādū eſt deo. Tāta eſt eni pape autoritas / ⁊ tā excelſa ei⁹ dicio q̄ poteſt ſupra ius diſpenſare / ⁊ de iuſticia poteſt facere iniuſticiā. corrigēdo iura ⁊ mutādo. Et plenitudinē hēt poteſtatis. nō puri hōis / ſed vicem dei gerit i terris. Et quod fit autoritate pape: dicit fieri autoritate dei: ſi iuſta cauſa fiat. De trāſla. epi. Inter cor. ⁊ ca⁹ ſe. De ɔceſ. pre. Propoſuit. Semp eni preſumēdū ē: q̄ quādo papa diſpenſat vel aliqd facit: qd̄ videt repugnare iuri ſaltem alicui decretali: debes illaȝ intelligere: q̄ nō poteſt illud facere de poteſtate limitata iuris. ſed abſoluta magnitudinis poteſtatis. ⁊ nūq̄ talia faceret niſi ad ɔmodū ⁊ vtilitatē aīaꝝ ⁊ ſalutē. et i hoc ſēp intēdit. Qd̄ teſtat Bo⁹ papa i pmo ſextili. decretaliū. vbi ita inquit: Curis ſolicitamur ɔtinuis / ⁊ aſſidua meditatione vrgemur: vt iuxta nobis credite diſpenſationis officiū ſbditoꝝ ɔmodis i quoꝝ pſpitate vtiqȝ proſperamur: intēdam⁹. Si ei diſpenſat i oib⁹ votis: facit: quod facere poteſt ⁊ ad ſalutē plebis ſibi ɔmiſſe. quia papa oīa poteſt: claue. ſ. nō deliquēte. Sed i his premiſſis votis diſpenſando vtit papa duplici claue. pmo claue potētie nō excedēte. ſcd̄o claue ſciētie nō errāte. Nō eni excedit ſue potētie terminos; ſi facit; qd̄ de iure poteſt. licet illud directe repugnet alicui decretali. quia talis decretalis itelligēda ē: q̄ papa nō poteſt facere illud tale de potētia limitata iuris. et nō ē intelligēda: q̄ nō poſſit facere de abſoluta magnitudinis poteſtatis. Secūdo nō excedit terminos ſue ſapiētie. vtēdo claue ſciētie nō errāte. Nō eſt errare aīas ſaluare / ⁊ ouib⁹ ſibi ɔmiſſis ſalutē procurare. In premiſſis nō excedit / nec errat: ſi diſpenſat. Quātus eſt: ɔprehēdi poteſt p illud Bernardi loquētis ad Eugeniū papā li. 4 vbi dicit Eugenio pape: Cōſidera te eſſe formā iuſticie / ſanctimonie ſpeculū / pietatis exēplar / aſſertorē ỽitatis / fidei defenſorē / doctorē gētiū / chriſtianoꝝ ducē / amicū ſpōſi / ſpōſe paranīphū / cleri ordinatorē / paſtorēqȝ plebiū / magiſtrū inſipiētiū / refugiū oppreſſoꝝ / pauperū aduocatū / miſeroꝝ ſpem tutorē pupilloꝝ / iudicē viduaꝝ / oculū cecoꝝ / liguā mutoꝝ / baculuȝ ſenū / vltorē ſcelerū / maloꝝ metū / bonoꝝ gloriā / virgā potētū / malleū tirā

norꝫ/regū patrē/legū moderatorē/canonū diſpenſatorē/ſal terre/orbis lu
mē/ſacerdotē altiſſimi/vicariū chriſti/chriſtū deū/poſtremo deū pharao/
nis. Ecce quāt⁹ ē. Qualis enī ē: ſapiens. Nā vt dicit Seneca li° exor/
diorꝫ: Indignū eſt: vt illi debeāt eccleſias regere: qui ſeipſos neſciūt gu/
bernare. Cū ergo papa totā eccleſiā hēat gubernare: preſumendum eſt: ꝙ
vtit̄ dictamine rationis ⁊ ſapientie. Ideo dicere poteſt illud Johis. vij°.
Si quis ſitit: veniat ad me: ⁊ bibat. nā de vētre meo fluent aq̄ viue. ſ. ſapi
entie. Quod ꝯſiderās itē Būs li° pmo dicit: Stult⁹ ⁊ ſapiens ſeru⁹ ⁊ li/
ber diues ⁊ paup vir ⁊ femina ſenex ⁊ iuuenis cleric⁹ et laic⁹ iuſtus ⁊ im/
pi⁹ oēs pariter participant te. oēs de fonte publico bibūt pectore tuo. Et
poſt paululū: Sane diriuent aq̄ tue. ſ. ſapiētie ī plateis. hōies et iumēta
⁊ pecora bibāt ex eis. quin et camelis pueri abrae tribuas potum. En qua
lis ē? Dicere his attentis poteſt de ſe illud canticorꝫ. 4°. Ego ſum fons
ortorū/pute⁹ aquarꝫ viuētiū: que fluūt impetu de libano. His oībus cō
ſtat: ꝙ religioſus qui pape negare nō erubuit poteſtatem/et aſſerere nō ti
muit: ꝙ dictis fratrib⁹ mercedis p̄uilegium ꝯcedere nō potuit. Saluo ſui
honore iura nō denudauit. Nā ꝓpter iuriū corticis amaritudinem nō gu
ſtauit nuclei veritatis dulcedinē. Nā qui poteſtatē ī maiorib⁹ hēt ⁊ ī maxi/
mis: forti⁹ ī minorib⁹ ⁊ minimis. Dicat̄ ergo de dn̄o noſtro papa: quod
ſcribit̄ eccleſiaſtici. viij°. Sermo illi⁹ poteſtate plen⁹ ē. Nec dicere ei quiſq̄
poteſt: quare ita facis? Et nimirū: quia papa vocē dei hēt ī terra. ⁊ vicari⁹ ē
Jeſu chriſti. Extra de trāſla. Quanto. Et hec de pma ꝯcluſione ſufficiāt.

Sequitur de probatione ſecunde concluſionis.

QUeſtioni ſecūde querēti vtrū papa vtrāqꝫ partē voti cō/
mutaſſe credat̄: reſpōdit ſcđa ꝯcluſio: ꝙ oīa vota quātū
ad vtrūqꝫ ꝯprehēdit. cū nichil ex eis ī ſuo īdulto retinu/
it. Sed ad vberiorē hui⁹ ꝯcluſionis euidētiā atqꝫ ſolutio
nē q̄ſtionis noto: ꝙ omne votū ꝯſtat tm̄ ex vna pmiſſi
one vel plurib⁹. Scđo: ꝙ ſi votū ꝯtinet plures pmiſſio
nes: nō dicit̄ niſi vnū votū. Tertio: ꝙ licet votū ꝯſtet ex
plurib⁹ pmiſſionib⁹. ſ. laborib⁹ eūdi ⁊ oblationib⁹ dādi: ex hoc nō q̄libet p
miſſio dicit̄ votū p ſe. ſed ambe ſimul faciūt vnū votū. Quarto: ꝙ labores
eūdi ⁊ oblationes dādi ꝯprehēdūt̄ ſub vna ſola pmiſſione voti. Et hec ex
diffinitione voti colligi poſſunt. Nā ſic diffinit̄ Raymūdo: Votū ē alicui⁹
animi bonicū deliberatione facta pmiſſio. Nō dicit: ꝙ votū ſit promiſſio/
nes ī plurali. ſed promiſſio ī ſingulari. Et p magiſtrū ī. 4°. ſen. di. xxxviij.
ſic diffinit̄: Votū ē teſtificatio q̄dā pmiſſionis ſpōtanee. q̄ deo et de his q̄

dei ſūt fieri debet. Ecce ꝙ nō dicit: ꝙ ſit teſtificatio ꝓmiſſionū. ſed ꝓmiſſionis. ¶ His premiſſis ꝓbare intēdo: ꝙ papa vtrāqꝫ partē voti i hoc indulto ↄ̄prehēdit. Et ꝑ ↄ̄ns ꝙ fratres virtute indulti poſſunt ꝓ redēptione captiuoꝝ vtrūqꝫ. ſ. labores expēſas ꝛ oblationes ↄ̄mutare. Et arguo ſic: Omne ſignū vniuerſale affirmatiuū ↄ̄fūdit terminū ſequētē ſe ↄ̄fuſe diſtribue ſed i iſto indulto ē huiuſmoꝰ ſignū: ideo ↄ̄fūdit terminū ſequētē ſe ↄ̄fuſe diſtribue. ꝛ ꝑ ↄ̄ns facit illū ſtare ꝓ oibꝰ ſuis ſuppoſitis preter exceptis. Cū ergo papa dicat; remittimꝰ oīa vota: ergo iſtud ꝛ iſtud ⁊c. ꝛ ꝑ ↄ̄ns quodlibet votū: ſiue ↄ̄ſtet vna tm̄ ꝓmiſſione ſiue multis: remittit. ꝛ autoritatē fratribꝰ ↄ̄fert ↄ̄mutādi quodlibet votū quātū ad vtrūqꝫ. Quia nō minꝰ videt ↄ̄ceſſiſſe quoad vnā voti partē ꝙ̄ ad aliā. cū votū ↄ̄ſtet vna ſola vel pluribꝰ ꝓmiſſionibꝰ. ¶ Ad idē arguo a loco ab autoritate ſic: Eſt q̄dā maxima ꝓbi ab oibꝰ ↄ̄ceſſa: ꝙ q̄ totū dicit: nichil excludit. ſed papa i hoc indulto dicit: remittimꝰ oīa vota: ergo omne votū ↄ̄prehēdit ꝛ quālibet partē voti ꝛ nullū votū tēptis ꝛ retētis ꝑ eū excludit/ nec aliquam partē. ſiue votū ↄ̄ſtet pluribꝰ partibꝰ vel vna tm̄. Nam ſi aliquam voti partē excluderet: tē maxima qui totū dicit: nichil excludit: eſſet falſa/ ꝛ papa falſū diceret. qđ a nullo ſane mētis ↄ̄cederet̄. Perfectis nec mētiri nec dicere falſū ↄ̄ceſſū eſt. 22. q. 2. ¶ Tertio ad idē: ſūma ṽitas dixit: Data ē mihi oīs poteſtas. Mathei vltio. vel iſte terminꝰ poteſtas ratione ſigni vniuerſalis precedētis. ſ. oīs extat ꝓ oibꝰ ſuis ſuppoſitis: aut ne. ſi ꝓmū hēo ꝓpoſitū. ſi ſcđꝫ: hēs dicere: ꝙ Chriſtꝰ dixerit mēdaciū. patet: quia nos q̄ credimꝰ ei: i ṽbis ſuis eſſemꝰ decepti. quia mēdaciū eſt fallacia ſigno vocis cū intētione fallēdi. 22. q. 2. parrafo: Ille ergo. Ud dixerit falſū: nam falſū dicit: quicūqꝫ aliud ꝙ̄ qđ verū ē: loquit̄. Et ſi forte dicis: ꝙ credidit dicere verū: ponis ignorantiam i deo. ꝛ hoc dicere: eſſet hereticū. quia nō eſt deꝰ quaſi hō. vt mentiat̄ numeri. 23. Habes igit̄ ↄ̄cedere: ꝙ ſignum vniuerſale ⁊c. Et ſic ꝙ qn̄ papa dicit vt i hoc idulto: remittimꝰ oīa vota: ꝙ li oīa facit ſtare terminū ſequentem ſe. ſ. vota ꝓ oibꝰ votis/ ꝛ ꝓ q̄libet parte votoꝝ. ¶ Quarto ꝓbat̄ ꝑ exemplum i iſta ꝓpoſitione: Deꝰ remiſit oīa peccata magdalene: ſi oīa: ergo iſtud ꝛ iſtud. ꝛ ſic de oibꝰ ſeptem peccatis mortalibꝰ. qđ videt̄ ita Gregoꝰ itellexiſſe. dixit: de q̄ . ſ. magdalena eiecit dn̄s ſeptem demonia. i. ſeptem peccata mortalia. Et ſi oīa dimiſit ei peccata mortalia: ꝑ ↄ̄ns qualꝫ peccati mortalis partem ſiue ſpeciem. Nam multe ſunt partes. i. ſpecies cuiuſlibet peccati mortalis. Et ad iſtud mei ꝓpoſitum magis ꝓbandum iduco: quod q̄runt doctores theologici: Si voluntas ꝛ opꝰ exteriꝰ ſint vnum peccatum? Ad qđ reſpōdit dn̄s Petrꝰ de tarantaſia ſic: Si loq̄mur de voluntate et opere: prout ſunt coniuncta vt cauſa et effectus: ſic ſunt vnum peccatum formaliter ⁊c. Dubium ergo: dicit̄: deꝰ remittit oīa peccata magdalene vel ↄ̄terenti: ſequit̄: ꝙ iſtud ꝛ iſtud. et ꝑ ↄ̄ns cum voluntas ꝛ opꝰ

exteriꝰ ſint vnū peccatū: remittit vtrāqꝫ ꝑtē illiꝰ peccati. videlicet peccatū vo
lūtate ↄtēptū / ⁊ peccatū oꝑatione patratū. Cōcludit ergo: ꝙ papa qñ dic
remittimꝰ oīa vota: vtrāqꝫ ꝑtē voti ↄprehēdit. ⁊ nō minꝰ vnā ꝙ aliā. Qđ
videt̄ ꝓbare Bñs ad Eugeniū liº. 2º Nichil excipit̄. vbi diſtiguit̄ nichil. ⁊
ꝗ dicit oīa: nichil excipit. xix. di. Si romanoꝝ. ❡ Sed ↄtra premiſſa vīđ
ret̄ fore: qđ cōiter ſentiūt doctores ſuꝑ hac materia dicētes ſic: ꝙ vota de
bent ↄſiderari vel ſecūdū labores ⁊ expēſas vel ſcđꝫ oblationes ſiue dona.
ſi ſcđꝫ labores ⁊ expenſas: hec poſſūt ↄmutari ī aliquos pios vſus caritatiſ
ſi ſcđꝫ oblationes: he ſūt mittēde loco: vbi promiſſe ſūt. Et ex his docto/
rū dictis obījci pōt ↄtra predictā clauſulā ꝑuilegij. videlicet ꝙ licet dicat:
remittimꝰ oīa vota / ⁊ illa poſſint ↄmutari ꝑ religioſos ordinis mercedis ī
opꝰ ꝑijſſimū redēptionis captiuoꝝ: hoc ſolū eſt quoad expenſas ⁊ labores
ſꝫ minime quoad oblationes ſiue dona. Nō ſane ꝗdā intelligunt. qꝛ ſiđ
nube latet veritas. Vñ ad euidētiā huiꝰ rei ē ↄſiderādū: ꝙ votoꝝ ꝗdā ſūt
neceſſitatis / ꝗdā ṽo volūtatis. Neceſſitatis ſūt: ſine ꝗbꝰ nō poteſt eſſe ſa
lus. ad ꝗ ad iplēda oīs hō tenet̄ neceſſario. vt eſt tenere fidē catholicaꝫ / le
gis decē ꝓcepta / ⁊ etiā oīa facere: ꝗ ſūt de neceſſitate ſalutis. Et quotienſ
cūqꝫ ꝗs ↄtrariū facit: peccat mortaliter / ⁊ eſt trāſgreſſor hoꝝ votoꝝ: ad que
obligauit ſe ſeruare ī baptiſmo / abrenūciando ſathane ⁊ eiꝰ pōpis. De cō
ſe. di. 4. Primū. Vota hec neceſſitatis nō ſūt de preſenti conſideratione.
❡ Sed aliq̄ ṽo ſunt vota volūtatis. ⁊ dicunt̄ illa bona: ad ꝗ nō tenet̄ ali
quis. qꝛ ſine illis poteſt eſſe ſalus. Sed poſtꝙ ſpōte ſe obligat ad illa: po
ſtea tenet̄ implere. Et nota: ꝙ de volūtarijs de ꝗbꝰ hic agēdū ē: ꝗdā ſūt ſo
lēnia / ꝗdam ſimplicia. Tria ad ꝓpoſitū ſūt ſolēnia. ſ. pauꝑtas / caſtitas / ⁊
obediētia ꝑ ꝓfeſſionē religioſi ſolēnizata. Et ī his niſi ſolus papa poteſt
diſpenſare. vt diffuſe ſupiꝰ ē viſū. ❡ Alia ṽo ſunt vota ſimplicia. quoꝝ ꝗ/
dam ſunt: ī ꝗbꝰ ſolus papa hēt manum apponere. Et hec ſunt tantū duo
. ſ. votū terre ſancte / ⁊ votū ↄtinētie. De ꝓmo dicit Raymundꝰ ī ſūma de
caſibꝰ penitētie ſic: De voto autē terre ſancte redimēdo ↄmutando vel diffe
rendo nullus ſe poteſt intromittere niſi papa vel aliꝰ de ſuo ſpeciali manda
to. ⁊ hoc ſine opinione. Sed ↄtra hoc videt̄ eſſe illud: qđ doctores cōiter
dicunt. ſ. ꝙ oīa vota poſſunt ↄmutari ī votum religionis / etiam ſine arbi
trio ſupioris. qꝛ illud indubitanter meliꝰ eſt. Extra. e. Scripture. Et Ray
mundus dicit: ꝙ ipſa religio ī ꝓmo ingreſſu ſoluit huiuſmodi vota. qꝛ et
ſoluit iuramēta. vt ꝓpta matrimonij ⁊ huiuſmodi. Extra de regula. Sane
xix. q. 2. Due. Et idē Tho. ī quolibet dicit: ꝙ cū obediētia ſit maximum vo
toꝝ: ꝓ oī voto ſufficiētiſſime recōpenſat. Et qꝛ ingrediēs religionē nichil
ibi poteſt retinere ꝓꝓe voluntatis: nullū votum ꝓꝓe voluntatis factum re
tinere oportet. ſed illud debet oſtēdere patri monaſterij ⁊ ſe ī hoc eiꝰ ſbiacer̄
voluntati. Hec Tho. ❡ Ex dictis ꝓmiſſoꝝ videret̄: ꝙ nō ſolus papa hēt

ꝯmutare votū terre ſancte. cum tale votum terre ſancte poſſit ꝯmutari i
votum religionis / vel ſolui ꝑ religionis ingreſſum. Ad quod meo videri
poteſt dici ſaluo iudicio ꝑitoꝝ: ꝙ ꝑ ingreſſum religionis nō ſoluit̄ ex to
to vouēs a voto terre ſancte. Cui⁹ veritas tali poteſt inueſtigari ratione: bo
num ꝑuatum nō debet ꝑferri bono cōi. ſꝫ intrare religionē eſt bonum pri
uatum ſiue ſingulare: ergo tale nō debet ꝑferri voto terre ſancte: cum ta/
le votum ſit cōis vtilitatis. aliud ſingularis. Hec rō fundat̄ i iure. In fa/
uorē hui⁹ rationis videt̄: ꝙ ſit Guilerm⁹ gloſator Raymundi dicēs: ꝙ
ꝑ ingreſſum religionis ſi qs vouerit magnā quātitatē pecunie terre ſanc/
te: nō eſt liberat⁹. licet talis ſi vouerit ire: liberat⁹ ſit a labore eundi vel mit
tendi. nō autē ad pecuniam: quam uouit. quia tale votum ꝑ aliuꝫ ꝙ ꝑ pa
pā ſolui nō poteſt ſeu ꝯmutari. ¶ Et dn̄s Bartholome⁹ de ſancto cōcor
dio i iuris ſūmā voto. v°. q̄rit: ſi aliqs vouit i ſbſidiuꝫ terre ſancte ire cū
cētum militib⁹: ſi eſſet ſolut⁹ ꝑ ingreſſum religionis? Ad quod reſpōdit ſic
ꝙ i ſimilib⁹ vbi probabiliter dubitat̄: vtrū prepōderare debeat cōis vtili/
tas vel ꝑuata: credit: ꝙ papa ē ꝯſulēd⁹. Ad hoc facit extra de vo. Ex multa
¶ Videret̄ ex ꝑmiſſis ꝯcludēdū: ꝙ ſi votū terre ſancte ē tale: ꝙ ſit vtili/
tatis ſingularis ꝛ nō cōis: ꝙ tūc ꝑ ingreſſū religionis ſoluat̄. Si vo ecō
uerſo: tūc quoad oblationē. ſ. pecuniā magne quātitatis vel ſbſidiū mag
nū militū armorū ſolus papa habeat manū apponere. Quoad laborē eū/
di vel mittēdi ꝑ religionis ingreſſū vouēs liberari videt̄. ¶ Aliud aūt ſim
plex votū eſt ꝯtinētie. ꝛ iſtud eſt pape reſeruatū. licet aliq voluerint dicere
ꝙ papa nō poteſt i hoc voto diſpēſare / nec illud ꝯmutare. vt ponit Raymū
dus i ſūma iuris. Et ſanct⁹ doctor. 2ª. 2ᵉ. q. lxxxviij. dicit: ꝙ alia vota exce/
pto voto ꝯtinentie poſſunt ꝯmutari. Nā dicit: Votū debet eſſe melioris
boni. ¶ Ad hoc dicendū: ꝙ doctores iſtud aſſerentes loquūt̄: vt prenota
tū eſt de poteſtate limitata iure. ſꝫ de abſoluta magnitudinis poteſtatis ſo
lus papa poteſt diſpenſare ꝛ illud ꝯmutare. Nā ſi qđ maius eſt: facit / ꝛ po
teſt facere. ſ. diſpenſare i votis ſolēnib⁹ ſolennizatis ꝑ profeſſionē: ꝓba/
biliter ꝛ qđ min⁹ eſt. Nā ſi poſt votū ſimplex ꝯtinentie q̄ ſit vouit ꝑ verba
de preſenti: tenet matrimoniū. licet peccet mortaliter / ꝛ hēat facere penitētiā
de voti fractione. Extra ꝙ clerici vel vo. Veniens. Quomodo qs denega
re poterit: ꝙ papa nō poſſit iſtud votū continentie ſimplex ꝯmutare / ꝛ in
illo diſpenſare: ſi vult etiā licet tale votū ꝯtinētie fuerit quouis modo ſo/
lēnizatū. ¶ Alia ſunt ſimplicia vota de ꝯſuetudine curie romane reſerua
ta. vt ſunt vota viſitandi apoſtoloꝝ Petri ꝛ Pauli limina / ꝛ vota eundi
ad ſanctū Jacobū. Et ita ſeruat curia. vt teſtat̄ dn̄s Bartholome⁹ de ſācto
cōcordio voto. v°. Et i his ꝯmutatio eſt epiſcopi. cauſa tn̄ rationabili ap
parēte. ꝙ ſi deeſt rationabilis cauſa: nō poteſt. Vn̄ Tho. 2ª. 2ᵉ. q. lxxxviij
dicit: Sicut prelatus nō poteſt precipere malum: ita nec impedire bonum.

.ſ.opera virtutis. Sed ad prelatum ſpectat diiudicare: quid ſit magis vir/
tuoſum ⁊ deo acceptabile. Hec Tho. Ad hoc facit extra.e.c.i. ¶ Alia vero
ſimplicia volūtatis vota ſunt ī poteſtate epiſcopi/⁊ ī illis manū ꝯmutan
di ſi vult ⁊ diſpenſandi apponere poteſt. Attamen attēdere debet epiſcopꝰ:
ne diſpenſet indiſcrete. qꝛ ſi de hoc fuerit accuſatꝰ: puniendus eſt pena de/
poſitionis.d.li.c.i.in fine.et.c.Qui in aliquo.i fine. Sed Hoſtien.dicit:
ꝙ hoc forte habet locū: ſi cōmonitus incorrigibilis ſit/⁊ ꝓpter hoc ſuſpen
ſus.⁊ ſententiam excōmunicationis contemnens in ſuam contumaciam
perſeuerat.ar.ex̄.de preben. Graue. parraſo Uolentes. Uel predicta capi
tula poſſunt intelligi: quando epiſcopus diſpenſat in eo: quod de iure nō
poteſt. Sed ī hoc eſt bene attendendum.ſ.quomodo debet fieri commuta
tio voti.ſ.peregrinationis. ¶ Et nota: ꝙ in tali voto tria debent conſide
rari. Primum labor vie. videlicet pro quanto nollet pati tantum laborē
Secundum debet conſiderari damnum ꝓpe domus de ſua abſentia. Ter/
tium expenſas: quas faceret maiores ī via ꝙ̄ ī domo ꝓpa. Et ſi votum eſt
hieroſolimitanum vel contra hereticos vel infideles omnia ſine diminu
tione debent tranſmitti. Attende tamen hoc fore fiendum ī his cōmutati
onibus: vbi adeſt poſſibilitas. Nam paupertās eſt ſufficiens cauſa ⁊ legiti
ma impedimenti ſecundum Albertum ī.4°.ſen. Et dicunt doctores: ꝙ in
voto iſto tranſmarino etiam oblatio ſiue donum dandum promiſſum eſt
tranſmittenda ſiue tranſmittendum. Inducentes ſuper premiſſis decreta
lem ex̄.e. Magne.⁊.c.Nō ſuper his. In aliis autem votis.ſ.apoſtolorū
Petri ⁊ Pauli ſancti Jacobi ⁊ aliorum peregrinationis votorum ⁊ abſti
nentie ⁊ ſimilium eedem expenſe vt ſupra conſiderande ſunt/⁊ ī alios pi/
os vſus caritatis conuerti poſſunt rationabili cauſa attenta. Extra.e.c.i
et.c.Scripture. Et ad locum peregrinationis mittenda eſt oblbtio ſiue
donum promiſſum. vt cōmuniter aliqui dicunt. ¶ Hec premiſſa ita extē/
ſe deducere volui: vt veritas queſiti euidenter inſpiciatur. cum queritur:
an papa vtranqꝫ partem voti.ſ.quoad expenſas labores ⁊ etiam dona pro
miſſa ſeu oblationes cōmutaſſe credatur. cum per dicta doctorum de his
ꝯmutationibꝰ loquentiū videatur iſtud non poſſe fieri quoad dona ꝓmiſ
ſa ſeu oblatiōes. quas affirmāt fore mittendas ī locis: ī quibus promiſſe
ſunt. Et per conſequens ex dictis horum videretur: ꝙ ex indulto pape fra
tres mercedis non poſſent etiā demptis illis tribus votis omnia alia vo
ta quantum ad vtranqꝫ partem votorum cōmutare. ¶ Ad huius dubi/
tationis nuditatem ⁊ indubiam declarationem ſunt dicenda: que ſequun
tur. Primo: ꝙ ſeclusis tribus votis pape reſeruatis ī indulto per idem i/
dultum conceditur religioſis ordinis mercedis ⁊ eorum nūciis poteſtas
cōmutandi omnia alia vota quantum ad vtranqꝫ partem ipſorum vo/
torum. Et hoc probatur: nam ſi inferiores .ſ. epiſcopi qui habent partem

ſolicitudinis: poſſunt vota cõmutare exceptis excipiẽdis: vt ſupra oſtenſum eſt: quantomagis papa cunctis ſuperior hñs plenitudinem poteſtatis. Et ſicut dioceſani talem poteſtatem ꝯmittunt ⁊ cõmittere poſſunt: quibus volunt: forti⁹ ⁊ papa potuit/ ⁊ cõmiſit hanc poteſtatẽ his viris religioſis cauſa rationabili ⁊ honeſtiſſima .ſ. pro redemptione captiuorum. vt ſeries indulti hoc intelligenti docet. ¶ Scd̃o poteſt inueſtigari ṽitas hui⁹: nã ſi iudices delegati hñt poteſtatẽ a ſuꝑiori iudice: erit denegandũ ꝙ ſuꝑior iudex .ſ. papa eã dẽ nõ hẽat poteſtatẽ? Et ſi forte diceret̃ epiſcopi a iure hẽnt/ ⁊ nõ iſti religioſi: ⁊ nõne ꝑuilegiũ eſt ius ꝑuatũ ꝯtra ius cõe ꝯceſſum ꝑ papã canonũ diſpenſatorẽ. ¶ Tertio idẽ probari poteſt ſic: papa potuit predictis religioſis iſtud ꝯcedere/ vel ne. ſi ſic: hẽo ꝓpoſitũ. ſi nõ potuit ꝯcedere: male ꝯceſſit. patet quia decepit predictos fratres vtẽtes tali indulto apoſtolico/ pariter ⁊ dantes de eoꝝ facultatib⁹ ad op⁹ redẽptionis. eo qꝛ non ꝯſequerent̃ illud: ꝓ quo bona ſua dediſſent. ⁊ oĩum cauſa hoꝝ maloꝝ ⁊ erroꝝ eſſet papa. Nã iuris eſt: ꝙ q̇ occaſionẽ damni dat: dãnum dediſſe videt̃. Extra de homicidio .c. De cetero. ⁊ c. ſi. Ex̃ de iniurijs ⁊ damno dato. Nõ eſt ergo aſſerẽdũ: ꝙ predicti religioſi nõ hẽant autoritatẽ votũ ꝯmutandi quoad labores expenſas ⁊ etiã dona ſiue oblationes. Sed fortaſſis diceret aliq̇s: nõ negat̃: ꝙ ꝑ indultũ apoſtolicũ non hẽant dicti fratres priuilegiũ exceptis excipiendis ꝯmutãdi oĩa vota. ſꝫ nõ quãtũ ad dona oblãda locis ſanctoꝝ. Ad hoc dicẽdũ: ꝙ cũ ĩ indulto dicat̃: remittim⁹ oĩa vota exceptis trib⁹ ⁊c. etiã exceptarent̃ dona ſiue oblatiões ſic remittim⁹ oĩa vota exceptis donoꝝ votis oblandis ſiue oblationib⁹ promiſſis locis ſanctoꝝ. qđ tñ nõ fit. Nõ eni ergo ſũt ꝑuilegia ſtrigenda/ ſꝫ amplianda. ⁊ nulli⁹ eſt interpretari: niſi cui⁹ eſt ꝯdere. ¶ Quarto ad idez Iſta ꝓpoſitio ſeu or̃o remittim⁹ oĩa vota ⁊c. eſt ṽa vel falſa: nõ ẽ dare mediũ. nã regula eſt veritatis: ꝙ ab eo qđ eſt vel nõ eſt: or̃o ṽa vel falſã eſt. Si dicis: ꝙ eſt ṽa: hẽo ꝓpoſitũ .ſ. ꝙ oĩa vota quoad vtrũqꝫ apprehẽdit. ⁊ ſic fratres poſſunt illa ꝯmutare quoad vtrãqꝫ partẽ voti. cũ nichil excludit̃ ĩ indulto niſi tñ tria vota. Si dicis: ꝙ eſt falſa: hoc dicere hẽs eo: qꝛ ita nõ eſt: ſicut ꝑ ipſaꝫ ſignificat̃. ⁊ hoc dicere eſſet ĩ eccleſia dei ponere errorẽ/ ⁊ mẽdaciũ ĩ ore dñi noſtri papę. q̇ gerit vices chriſti. Hẽs ergo dicere ex p̃miſſis: ꝙ hęc ꝓpoſitio eſt ṽa. qꝛ ita eſt: ſicut ꝑ ipſã ſignificat̃. Et cũ dicat remittim⁹ oĩa vota/ ⁊ nichil excludat dẽptis trib⁹: ꝙ oĩa alia vota ꝯprehẽdit quãtũ ad vtrãqꝫ ꝑtẽ voti indifferenter. Et ſi obijcit̃: ĩ ꝯtrariũ doctores dicũt: ꝙ oblationes votoꝝ ſiue dona promiſſa debent tranſmitti vbi promiſſe ſeu promiſſa fuerũt: dicẽdũ: ꝙ verũ: niſi ꝯmutent̃ ꝑ autoritatẽ hẽntes cauſa rationabili ꝑcedẽte. Et ad dicta doctoꝝ ꝑ q̃ videt̃: ꝙ oblatiões ſunt mittende locis: ĩ quib⁹ promiſſe ſunt/ cetera autẽ cõuertẽda ad alios pios vſus caritatis: dicẽdũ: ꝙ papa nõ artat̃ dictis doctorũ nec apoſtolo

rū niſi tm̄ articulis fidei ⁊ ſacramētis ⁊c. vt p̄notatū eſt. Sed quid ad decretales allegatas reſpōdeo cū dn̄o Bartholomeo de ſancto ꝯcordio i ſua iuris ſūma voto. 4º. ꝙ tales decretales .ſ. ex̄.e. Magn̄. ⁊.c. Qđ ſup his. ⁊ ex̄.e.c.i. ⁊.c. Scripture. nullā faciūt mētionē de huiuſmodi oblationib⁹ mittēdis. Ad qd ergo doctores inducendo iſtas decretales aſſerunt: ꝙ oblationes ſūt mittēde locis: quib⁹ promiſſe ſunt? Dicit̄: ꝙ hoc fore ſiē dū dicūt de honeſtate. nō autē de neceſſitate .ſ. hoc modo: ꝙ tales oblationes honeſtū eſt mittere: vbi promiſſe ſunt. ſed nō eſt neceſſariū. eo qꝛ cōmutari poſſunt. Ante võ. ꝯmutationē largiēde ſunt locis ſanctoꝝ. ſꝫ poſtꝙ ꝯmutate ſunt: nō. ſꝫ tribuēde ſunt: vbi ꝯmutate ſunt. cū ſit de ratione voti i meli⁹ ꝯmutari. ¶ Sed ponat̄ caſus: ꝙ tales decretales expreſſam facerent mētionē de huiuſmodi oblationib⁹ mittēdis: nūqd papa potuerit/ ⁊ poteſt ꝯtra tales diſpenſare: vt de facto diſpēſauit cū fratrib⁹ mercedis ⁊ p redēptione? Certe ſic canone nō obſtāte ingente papa decet iura ſeruare. Extra de ſup.ne. Licet. xi.q.i. Peruenit. quia talis decretalis ſic intelligit̄: papā decet iura ſeruare verū: niſi vtiliora reſpexerit/ vel niſi aliud m̄li⁹ ſuadeat. vt notatū eſt. Et licet nō valeret ſcđꝫ iura vel allegatas decretales caſu ꝙ ſonarēt de facto tales oblationes fore mittēdas locis: vbi promiſſe ſunt: papa de potētia abſoluta magnitudinis poteſtatis faceret valere: qđ ꝯcederet nō obſtātib⁹ decretalib⁹ i ꝯtrariū. Quia qđ nō valet: facit valere. ⁊ qđ valet: facit nō valere. ex̄ de exceſſ. prela. Tāta. ⁊ de ꝯceſſ. pre. Cōſtitut⁹. Nō debuit ergo negare: q̄ negauit: ꝙ papa nō potuit iſtud ꝯcedere religioſis ordinis mercedis quoad oblationes. quia eſſet ꝯtra iura ⁊ ꝯtra doctores. qđ nō eſt verū. imo dixit iſtud aſſerendo falſū. Nā Auguſtin⁹/ ⁊ recitat̄ a magiſtro ſen. i. li. Dicit. ⁊ i decretis. c. Quāuis errare. xxxviij. di. Si qs exiſtimet ſcire: qđ neſcit: puero q̄ppe aꝓbat falſū. qđ erroris eſt ꝓpꝛium. Et licet forte opinatiue dixerit: falſum aſſeruit. Quia ſcđꝫ Bernardū opinio eſt quaſi p vero hēre aliqd: qđ falſū hō neſcit. Studeant impiti iura: anteq̄ velint allegare illa. Nā eccleſiaſtici ⁊ litterati multū debent abhorrere falſa dogmatizare. ⁊ qđ ignorant: nō debent diffinire. ñ redarguant̄. Un̄ li°. de forma vite Senece dicit: De dubijs nō diffinias. ſed ſuſpenſam teneas ſentētiā. Mēdaciū ſepe ſpecie v̄itatis occultat̄. A cetero talis ⁊ quiſquis timeat chriſti vicario denegare dignitatē ſuā altiſſimā autoritatē potētiſſimā. ⁊ ne dicat: papa nō poteſt facere. poſito ꝙ eſſet cōtra ius. nā ipſe hēt i ſcrinio pectoris ſui iura. c. Licet. de ꝯſtitutionib⁹ li. vi Et ſi nō debet facere aliquid potētia limitata iuris: poteſt tn̄ facere abſoluta magnitudinis poteſtatis. Nā dicere talia/ ⁊ pape poteſtatē denegare non bene ſonāt i ore mitrati birratati religioſi eccleſiaſtici neqꝫ litterati. quia i ore vno .ſ. chriſtiani cū laudib⁹ chriſti nō ſe capiūt laudes iouis .i. diaboli. lxxxvi. d. Cū multa. Laudare chriſtū ⁊ polluere os ſuū ꝯtra chriſti vica

riū eſt laudare iouē.i.diabolū. Attēdere debet chriſtian⁹ ad illud v̄bum ber/nardi de ꝯſideratione li.4°.ad Eugeniū: Cui iraſceris tu? deū ſibi iratuꝫ non hominē putet.q̄ te non audierit: auditurum deum ⁊ ꝯtra ſe paueat. Hec Bn̄s. Ex p̄dictis ꝯcludit: ꝙ ex p̄uilegio religioſi ordinis mercedis licētiā h̄nt ⁊ autoritatē ꝯmutandi vota quātum ad labores expenſas ⁊ oblationes/non obſtantib⁹ decretalib⁹ ⁊ doctoꝝ dictis et allegatis. Nullus ergo minuere audeat poteſtatē pape.maxime illi q̄b⁹ gratiaꝝ ⁊ beneficioꝝ ſiue dignitatum dona largit⁹ eſt. ne de igratitudine poſſint redargui.⁊ ne de eis dicat illud Hiere^e.40°. Nunq̄d reddit̄ p̄ bono malū? aut q̄ foderūt foueam anime mee. Ingratitudo autoritate canonum ⁊ legum culpat̄.ii.q.ii. Octaua. Et hec de predicta ſecunda concluſione ſufficiāt.

De probatione tertie cōcluſionis.

Tertie q̄ſtioni q̄rēti vtrum p̄ oblationē voti vbi ipſa promittit̄: ius acq̄ſitum ſeq̄t̄: reſpōdit tertia ꝯcluſio: ꝙ nullum ſit p̄iudicium locis ſanctoꝝ: ſi oblatio voti dat̄ redēptioni captiuoꝝ. ¶ Ad hui⁹ rei euidētiā eſt notāduꝫ: ꝙ ad hoc ꝙ de re aliq̄ acq̄rat̄ ius alicui: req̄rit̄ vnuꝫ de trib⁹ vel ꝙ ſit illi acq̄ſita rei actio/vel fuerit ipſi facta p̄miſſio vel ꝙ de tali re fuerit ipſi facta obligatio. p̄ vnum iſtoꝝ eſt de re aliq̄ alicui ius acq̄ſitum. ¶ Nunc v̄o volo iſiſtere ꝯtra p̄mum ſic. Cuiuſcunq; rei ē alicui acq̄ſita actio: cui iā facta eſt donatio. ſed de oblatione vouētis ſiue voti p̄ ſolā p̄miſſionē nondum facta eſt donatio. ergo non eſt loco ⁊c. acq̄ſita actio. Conſeq̄ntia ꝯſtat ex p̄miſſis. Maior patet: quia i ꝯtinēti cui res eſt data: illi eſt actio acq̄ſita.an̄ nō. Hoc fore veꝝ videt̄ p̄ diffinitōeꝫ dōatōis. Nā ſcd̄ꝫ Hoſt. donatio eſt rei licite nullo iure cogente mera liberalitate facta collatio. Minor patet: quia de oblatione ſiue re votata non eſt p̄ vouentē loco ⁊c. facta collatio ſiue donatio. ergo nonduꝫ eſt acq̄ſita actio eo q᷑ nondum dedit.imo penes ſe retinet. Quare tali loco de tali re votata ſiue p̄miſſa non eſt actio acq̄ſita.q̄ᵭ erat p̄bandum. Cum vouens q̄n̄o vouit: dixit: dabo vel mittā.⁊ non dixit: do vel mitto.q̄ v̄ba ſunt p̄ſentis tēporis. p̄ q̄ᵭ oſtēdit̄: ꝙ p̄ v̄ba futuri tp̄oris non eſt acq̄ſita actio. eo q᷑ nondum dedit.licet p̄miſerit. Vn̄ a vulgo dicit̄: plus valet vnum do das q̄̄ dabo mille cras. Factum v̄o ⁊ non p̄miſſio valet. et illud remunerat̄. ff. de re militari: Non oēs. parrafo ſi. Facit ad hoc. ff. de pactis l. Iuris. ¶ Scd̄ꝫ p̄ q̄ᵭ alicui de aliq̄ re acq̄rit̄ ius: eſt: ꝙ ſit illi facta p̄miſſio. Sꝫ ꝯtra hoc volo ꝯtrarium p̄bare. videl3 ꝙ de re votata ſeu p̄miſſa non acq̄rit̄ loco ſcoꝝ ius. Et arguo ſic: illi eſt dāda voti oblatio: cui facta eſt promiſſio. ſꝫ deo e ſt facta p̄miſſio: igit̄ deo eſt dāda voti oblatio. Ex quo ſeq̄t̄: ꝙ illi loco ſ

tali re votata ſeu ꝓmiſſa nō eſt acqſitum ius. q̄ña ſequit̄ ex ꝓmiſſis. Mai
ior nota eſt de ſe. nā qui promittit: tenet̄ dare: cui ꝓmiſit / vl' ad nutū ei⁹ al
teri ꝓ eo. Sʒ minor ꝓbat̄. ſ. ꝙ deo ſit facta ꝓmiſſio et hoc ꝑ diffinitionē vo
ti. nā ſcd'ʒ magiſtrum ⁊ vgonē vt ſup̄ diffinitū eſt i p̄ncipio ſcd'e ꝯcluſiōis
votuʒ eſt teſtificatio ꝓmiſſionis ſpōtanee: q̄ deo etiā fieri debet. Ecce hēs
ꝙ votum fit deo. non ſcis. licet ſci nominēt̄: eis votum non fit. niſi deo
Et ideo ius acquirit̄ de re votata ſeu ꝓmiſſa deo. non loco ſeu locis ſcoꝝ
Qd' hoc ſit verꝫ: audite pſalmigraphum: Reddite votum deo iacob. Et
alibi dicit deo: Reddā t̄ vota mea: q̄ diſtīxerunt labia mea. Et de vtero. ʒ3
Cum votum voueris deo tuo: non tardes reddere. Ex ꝓmiſſis videt̄: ꝙ
cuʒ deo ⁊ non ſcis votuʒ fiat: ꝙ deo de re votata adquirit̄ ius ſiue de re ꝓ
miſſa. ¶ Pro euidētia h⁹ ē ꝯſiderāduʒ: quid doctores ſentiunt de ꝓmiſſi
one / ⁊ quid de voto. ⁊ his viſis videbit̄ de re ꝓmiſſa ſi adquirit̄ ius / ⁊ cui.
Vn̄ repio: ꝙ de ꝓmiſſione due ſunt opiones. vna leguʒ / alia canonuʒ. ſcʒ
legiſtas non ē de re ꝓmiſſa ſola ꝓmiſſione actio neqʒ ius alicui acquiſituʒ
imo ſcʒ iſtos licituʒ eſt ſuire de vento. hoc ē multa promitt̄e ⁊ paꝝ dare vel
nichil. Et ad hoc faciunt leges p̄allegate. ff. de re mili. Non oēs. parra. ſi.
Et. ff. de pactis. l. Juris. Scd'ʒ vo canoniſtas promiſſione ſola adqui
rit̄ ius: cui res promiſſa ē. Et ſcʒ Bn̄ʒ gloſatorē decretaliuʒ / ⁊ ex̄ de pactis
.c. i. hēt̄: ꝙ qui recedit a pacto ſiue promiſſione: peccat mortalr̄ / ⁊ tenet̄ ſe
uare pactuʒ ſeu promiſſionē. Et ex̄ de pactis. c. Cuʒ p̄tē. ⁊. c. i. ⁊. c. Studi
oſe. Et de p̄ben. c. Relatum. Habet̄ ꝙ q̄ promittunt̄: ope debent impleri.
¶ Nunc vo videduʒ eſt de voto. Et p̄mo: an votū ſit promiſſio. Scd'o
ſi differunt / ⁊ i quib⁹. Tertio: ſi acquirit̄ de re votata ius baſilice ſeu loco
ſcoꝝ. Quoad p̄muʒ an votuʒ dicat̄ promiſſio: eſt do^m: ꝙ ſic. Nā votuʒ ſic
diffinit̄ a Ray. i ſua iuris ſuma: Votuʒ eſt alicui⁹ animi boni cuʒ deliberati
one facta promiſſio. promiſſio ponit̄ loco generis / ⁊ votuʒ vt ei⁹ ſpecies.
Quoad. 2^m. dicit̄: ꝙ differunt. ⁊ i mltis. Pmo: ꝙ promiſſio de q̄ loquunt̄
canones: fit ab hōie hōi. votuʒ ab hōie deo. Scd'o de rōe promiſſionis
non eſt ꝯmutari. de ratione voti eſt i meli⁹ ꝯmutari. Etiā res q̄ promittit̄
debet dari a promittente: cui promiſſa eſt. res q̄ votat̄: pōt dari alteri q̄
promiſſa ſit ⁊ alibi. Quātuʒ ad. 3^m. ſi acquirit̄ de re votata ſeu ꝑ vouētē
promiſſa baſilice ſci vel ſce ius. Ad hoc do^m: ꝙ cuʒ votuʒ ꝓmiſſis differen
tijs differat a promiſſione: q̄ fit ab hōie hōi: de re votata ſeu deo promiſſa
nō adquirit̄ loco ſcoꝝ ius. Nā licet ſola promiſſione vt doctores aſſerunt
acquirat̄ ius: cui res promiſſa eſt / ⁊ qui promiſit: teneat̄ dare: cui promiſit
alr̄ mortalr̄ peccaret: hoc eni eſt itelligenduʒ de promiſſione: q̄ fit int̄ hōies
adiniceʒ. ſʒ nō de voto ſeu promiſſione: q̄ fit ab hōie deo. q̄ fit ſcis vel ſub
nōie ſcoꝝ locis quib⁹ nō acquirit̄ ius niſi deo. cuʒ deo votuʒ fiat. licet ſci
nōinent̄. Et ꝓpter hoc nō differunt ſca ab hōie deo promiſſio ⁊ votum. io

dicũt doctores: ꝙ de ratione voti eſt ĩ meli⁹ ꝯmutari. Qđ non eſt ſic de ꝓ
miſſione: q̄ ab hõie fit homini. Nã tal' de ratione ſui nõ ẽ ꝯmutabilis ad
aliũ ſine p̄iudicio illi⁹: cui facta ẽ ꝓmiſſio. cũ illi ſola ꝓmiſſione ſit ius ad/
q̄ſitũ. qđ nõ eſt ſic de ꝓmiſſione voti. q̄ ſanctis fit. vt ſunt vota oĩa dēptis
trib⁹ reſuatis facta ſanctis. q̄ poſſunt ꝯmutari / ⁊ ꝯmutant̄ ĩ meli⁹: q̄n̄o re
demptioni dantur. Sed his rationibus videretur repugnare: quod dicũt
doctores. ſ. meli⁹ eſt non vouere q̄ꝫ a voto cadere. Notat̄. 32. q. v. Si pau
lus. Si enim illud quod ꝑvotum ſeu vouentem votatum eſt vel promiſ
ſum alicui loco ſanctorum: eidē loco non datur: ſed redemptioni ꝯmutat̄
tunc ṽo votum non ſuat̄. ⁊ hoc eſt a voto cadere. ❡ Ad hoc dicendum ꝙ
non eſt a voto cadere illud ĩ melius ꝯmutare. Nã ſolus ille a voto cadit
et illud tranſgredit̄: qui deſerit mai⁹ bonum propter min⁹ vel par. 20. q. 3.
Propoſitum. Deus enĩ ĩ ſe ⁊ ĩ ſanctuarijs ſuis non indiget auro neq̨ ar
gēto pãnis cericis nec aureis margaritis neq̨ alijs lapidibus p̄cioſis ⁊c̃.
Quia vt dicit ap̄ħa bonoꝝ noſtrorum non indiget. niſi ĩ mēbris ſuis. ſ.
pauperibus. quibus oĩo pauperiores ſunt captiui chriſtiani inimicis fidei
derditi ⁊ ſubiecti. ❡ Sed ex premiſſis poſſet oriri vnum dubium. ecce ꝙ a
liq̇s ſb̄ his vel ſimilib⁹ ṽbis dicit: ego ꝓmitto ſancte marie montis ſerra
ti vel alibi vnã lampadem vel coronã argenti vel aliud / ⁊ non dicit: ego vo
ueđ vel votum facio ⁊c̃. querit̄: ſi qđ ꝓmiſſum eſt ꝑ iſtud ṽbum promitto ſã
cte marie mõtis ſerrati poteſt ꝯmutari ĩ redemptionē captiuoꝝ: cum nõ di
xerit promittens voueo? Dicendum: ꝙ ſic. q̄re quia licet ſit promiſſio et
non votum: tñ talis promiſſio vim habet voti. Primo quia ſicut votum
fit ab hõie deo: ſic ⁊ talis promiſſio. 2° ſicut votũ ẽ ĩ meli⁹ ꝯmutabile: ⁊ tal'
promiſſio. Tertio ⁊ ſicut votum fit ſb̄ nomine ſancti vel ſancte vel eoꝝ ſã
ctuario: ſic ⁊ talis promiſſio. Et ſi opponat̄: res q̄ promiſſa eſt vi promiſ
ſionis debet dari: cui promiſſa eſt. ſed talis res. ſ. lampas vel corona pro/
miſſa eſt ſancte marie de monte ſerrato. ergo ipſi vel loco eius liberanda
eſt. Uerum eſt ante ꝯmutationem ĩ melius. ita eſt enim de tali promiſſi
one ſicut eſt de voto. quod ĩ melius poteſt ꝯmutari. Ecce ꝙ talis promiſ
ſio ⁊ ꝯſimilis vim habet voti. Et ideo poteſt ſic diffiniri: Promiſſio facta
deo ab hõie eſt votum. ⁊ econuerſo. Uotum eſt deo ab hõie facta promiſ
ſio. Ex p̄dictis colligi poteſt / ⁊ clare oſtēdit̄: ꝙ promiſſio facta ab homine
homini ⁊ promiſſio facta ab hõie deo non ſunt idem. imo multum differũt
Nam promiſſio deo ab homine facta habet vim voti. ❡ Pro huius vero
materie maiori elucidatione aliqua ſunt notanda. Primo: ꝙ quidquid
promittitur ſeu votatur ſancte vel ſancto locis ſanctorum vel loco: ſub no
mine eorum deo promittitur. Secundo: ꝙ in voto vel equiualenti pro/
miſſione adquiritur primo et principaliter ius deo: cui factum eſt vo/
tum illud ſeu promiſſio illa. Secundario: pro deo illis ſanctis locis vel

loco ſanctoꝝ: ſꝫ quoꝝ nōie votum factuꝫ eſt. ¶ Tertio: ꝙ voti oblatio ſemꝑ loco eſt tradēda: vbi fuit ꝓmiſſa: niſi ī meliꝰ ſit ꝯmutata. ¶ Quarto ꝙ dum ī meliꝰ ꝯmutat̄: locꝰ ſanctoꝝ ī aliquo nō preiudicat̄. ¶ Quinto ꝙ votum factum deo ſeu ꝓmiſſio ſi ī meliꝰ ꝯmutat̄: ius ſanctoꝝ ī illo o-pere meliori transferre nō denegat̄. ¶ Sexto: ꝙ illud ius qđ deo ꝑ votuꝫ ſeu ꝓmiſſionem fuerat acquiſitum: nō auferꝛ̄ a deo poſt voti vel ꝓmiſſio-nis ꝯmutationem. ¶ His prenotatis faciliter poteſt reſpōderi ad ratione̅ illiꝰ boni patris ⁊ dn̄i inquientis: ꝙ oblatio voti nō poterat commutari pijſſimo opi redēptionis. eo qꝛ de tali oblatione erat ius acquiſitum ſolo voto ſeu ꝓmiſſione loco ſanctoꝝ. ⁊ ex ꝯſequenti ſi talis oblatio redēptio-ni ꝯmutaret̄: hoc fieret ī ꝑiudiciuꝫ illiꝰ loci: ad quem votum fuerit directuꝫ. Ad qđ dicendum: ꝙ nō eſt verum poſt ꝯmutationem ī meliꝰ. vt videri po-teſt manifeſte ex ſupradictis rationibꝰ prenotatis. Minꝰ ergo bene ſe ha-buit: quando falſum v̄itati prepoſuit ille. Nam talis ī honorem talia dicen-do ſibiipſi ꝓcurauit. Nam vt dicit phs. 2ꝰ ſuꝑ rhetorice: manifeſta negare ir-reuerentia eſt. Et turpe eſt illi negare: qđ oibꝰ ſcire ꝯuenit. ¶ Tertium per quod adquirit̄ de re aliq̄ ius alicui: eſt obligatio. Si eni̅ ꝑ inſtrumentuꝫ ꝯſtat aliq̄d alicui fore obligatum cum iuramento penisqꝫ pecuniaꝝ vel alit̄ ⁊ cum teſtibꝰ ꝯdicionibꝰ ī ſimilibꝰ apponendis appoſitis: veriſſimum eſt ꝙ virtute talis obligationis eſt ius adquiſitum illi: cui ꝑ tale publicum īſtrumentum noſcit̄ talis res eſſe ſua. Ita eſt ī ꝓpoſito: ſi voti oblatio ta-li obligatione eſſet alicui domo vel loco ſanctoꝝ obligata: nō eſt denegā-dum: ꝙ nō ſit de tali re ſiue oblatione loco ius acquiſitum. Sed nō ſic ꝙ talis obligatio nō poſſit auferri / ⁊ res obligata tolli. Et etiam ſi res tal̄ loco ſanctoꝝ data ⁊ diuinis vſibꝰ dedicata eſt. Et ſi hoc fieri poteſt: multo magis res talis. ſ. oblatio voti de q̄ ſola ꝓmiſſione nō eſt ius acquiſituꝫ loco ſanctoꝝ niſi pro deo. Nam fortiꝰ eſt poſſe auferre: qđ iaꝫ datum eſt ⁊ deo dedicatum q̄ꝫ ꝯmutare ī meliꝰ illud: qđ loco ſanctoꝝ eſt promiſſuꝫ. Et ad hoc probandum deducere itendo aliq̄ iura ⁊ rationes. ¶ Et pmo ſic. Papa poteſt eccleſiaſticam ꝑſonam iure ſuo ꝓuare. viij. q. 3. Per pn̄-cipalem. di. xix. In memoriam. Extra de ꝯceſ. p̄ben. Qui ad diuerſitatem. Cum ergo loci ſanctoꝝ ſeu ꝑſone ſanctuarioꝝ ſint eccleſiaſtice ꝑſone: q-bus de oblatione voti eſt ius acquiſitum ⁊ actio acquiſita: illas perſonas eccleſiaſticas poteſt iure ⁊ actione acq̄ſitis ꝓuare / ⁊ talem rem ſeu voti ob-lationem alteri vel alibi dare. itm̄ ꝙ nullum ampliꝰ habebunt ius exigendi. Et ſi hoc poteſt facere papa: fortiꝰ qđ minꝰ eſt: talem voti oblationem: de q̄ ſola promiſſione erat locis ſeu eoꝝ ꝑſonis ius acquiſitum: pro deo redē-ptioni ꝯmutare. ¶ Scđo deducit̄ idē ſic: Papa poteſt abſoluere hōiem ab obligatione: q̄ tenet̄ hōi. ⁊ hoc ſcḋm Innocentium de plenitudine pote-ſtatis. ar. xv. q. 3. Per pncipalem. C. de q̄drieni. ꝑſ. Bene a cenone. Et. C.

de pmi.off.l. Quotiens. Jtē Hoſti. ⁊ Bñs. Igit̄ poteſt illum hōinem obligatum abſoluere ab illi⁹ oblationis voti obligatione. quia obligat⁹ eſt loco ſanctoꝝ ſeu pſone locum regenti vel miniſtranti: cui facta fuit talis obligatio. Et ſi hoc poteſt facere: multomagis illum abſoluere ab oblatione voti. i. q̄ ſolum tenet̄ ſola promiſſione. Nam talem oblationem voti papa potuit ⁊ poteſt redēptiōi ꝯmutare. cum magis ſit abſoluere ab obligatione q̄ꝫ a promiſſione. ¶ Sed qd ſi talis obligatio de tali oblatione voti facta ſit roborata iuramento? Dico: ꝙ nō obſtante iuramento ſi interpoſitum ſit obligat⁹: erit totaliter liberat⁹. Rō quia papa poteſt ꝯcedere vt qs veniat ꝯtra iuramentum licitum. Extra de iureiu. Venientes. Vñ ſanctus doctor ſcđa ſcđe. q. lxxxviij. dicit ſic: In iuramentis promiſſorijs diſpenſari poteſt ſic̄ i votis. Et poſt q̄dam v̄ba inquit: Cum vero promittit̄ aliquid cum iuramento: qđ eſt manifeſte licitum ⁊ vtile: i tali iuramēto nō videt̄ habere locum diſpenſatio vel ꝯmutatio: niſi aliqd occurrat meli⁹ faciendum. qđ maxime videt̄ ad poteſtatem pape. q̄ habet curam vniuerſalis eccleſie. ſimiliter ⁊ iuramenti relaxatio. Hec Tho. ¶ Rationib⁹ ergo p̄miſſis ꝯcludit̄: ꝙ licet loco ſanctoꝝ ſeu pſonis eoꝝ ius acq̄rat̄: tñ ſi redēptioni dat̄ vel ꝯmutat̄: i hoc talis loc⁹ nō p̄iudicat̄. quia vt dictuꝫ eſt illud ius pro deo qđ fuerat loco tali acq̄ſitum: p ꝯmutationeꝫ transfert̄ ad illud pietatis op⁹: i quo de re votata ſeu promiſſa fuerat loco illi ius acquiſitum. ⁊ hoc fit p ꝯmutationem. Cōſtat ergo ſepe repetitum: ꝙ hi religioſi ordinis mercedis vi p̄uilegij poſſunt ad tam vtile ⁊ licitum redēptionis opus vota ꝯmutare quoad oīa nullum preiudiciuꝫ inferendo loco nec loci pſone. ¶ Et merito iſtis ſingulariter iſtud eſt ꝯceſſum ꝓpter finem: ad quem ordo iſte fundat⁹ eſt. Nam q̄cunqꝫ fiunt: neceſſe eſt accipe finem. ꝫ phiſic. Et cum ſm pħm. 2⁹. phic. finis nō ſolum eſt vltimum rei: ſed eſt optimum ⁊ vltimum: et finis huius religionis ſeu eius fundationis ſit maxim⁹: q̄ꝛ ꝓpter redēptionis op⁹: ideo neceſſario ꝓpter hunc finem fuit iſtis religioſis autoritas iſta ꝯceſſa ꝯmutandi vota. Quia finis ponit autoritatem i his q̄ ſunt ad finem. vt inq̄t ꝯmentator Auerr. Sed anteq̄ꝫ đ fine iſto aliqd tractet̄: ꝓpoſui deducere fundationem hui⁹ alme religionis

¶ Vñ ſciendum: ꝙ ordo iſte fuit diuinit⁹ premōſtrat⁹ ⁊ miraculoſe reuelat⁹ modo ſeq̄nti. In illa nobili ciuitate barchīne prouicie cathalonie fundate ab Hercule grecoꝝ fortiſſimo milite: q̄ nunc fulget diuitijs morib⁹ ⁊ ꝯſilijs/regnante tunc ip̄is rege Jacobo ſancte memorie: erat q̄daꝫ vir dei nōie Petr⁹ de nolaſco mercator optim⁹ iuſt⁹ ⁊ pi⁹ ac multum ꝯpatiens ⁊ miſericors. Hic fuit ab origine manēs ſanctaꝝ puellaꝝ ſancti pauli dioceſ̄ deo eiuſqꝫ genitrici multum deuot⁹. qui cum vidiſſet freq̄nter maris chriſtianoꝝ rip[illegible]as verſus ptes illas īfeſtare a ſaracenis fidei inimicis: plurimos vtriuſqꝫ generis fideles chriſtianos cape rape ⁊ captiuare ⁊ ad ori/

des ſecte machometice damnate tranſportare. nō modicum triſtis de illoꝝ
īfortunio ad virginem dei matrem recurrere nō eſt dubiꝰ. Sed flexis ge
nibꝰ multiplicatis gemitibꝰ ⁊ ſuſpirijs cum lacrimis orando humiliter po
ſtulabat: vt ſubueniret: ſi ſanctitati ſue placeret vna cum vnigenito ſuo
dulciſſimo illis miſeris chriſtianis captiuatis ſub iugo agarenoꝝ īfidelium
detentis. Quadam autem vice cum ſic pſeueranter orōibꝰ īſtaret: ap/
paruit ei illa peccoꝝ ꝓpicia aduocata veſtimentis miro modo cādidiſſimis
adornata / portans ī vlnis ſuis filium ſuum ꝑcioſiſſimum Jhm̄ benedictū
humani generis redēptorem. q̄ alloquuta eſt ei ſic: Cariſſime mi deuote
fletibꝰ tuis ⁊ īdeſinente oratione tua ꝯmotꝰ eſt animꝰ meꝰ ad ꝯpatiendum
captiuis chriſtianis. de quoꝝ captiuitate afflictꝰ manet ⁊ tribulatꝰ ſpus tuꝰ
q̄reamodo letare ⁊ deſiſte a lacrimis. adeo qꝛ a dilectiſſimo filio meo ob/
tinui: ꝙ fiet vna noua religio ī hac ciuitate. cuiꝰ fundator erit nob dilec
tꝰ rex aragonuꝫ. Huiꝰ religionis titulꝰ erit ſancte Marie de mercede. Cuiꝰ
fratres redimentꝫ ⁊ liberabunt chriſtianos captiuos a tirannica poteſtate
inimicoꝝ fidei orthodoxe. ꝓpter qđ magnam ꝯſeq̄nt̄ mercedē pro ope iſto
coraꝫ filio meo. Que enī vidiſti et audiſti: nuncia regi tuo Jacobo nobis
deuoto. Quod ⁊ fecit. ⁊ idē qđ iſte viderat ⁊ audierat: rex vidit ⁊ audiuit. nec
nō ⁊ frater Raymundꝰ de penaforti ordinis ꝑdicatoꝝ ꝯfeſſor regis. q̄ ī illꝰ
tp̄ribꝰ fulgebat mltis miraculis. De cuiꝰ ꝯſilio ipſe rex fundauit iſtaꝫ piiſ
ſimā religioneꝫ. Et ille ſanctꝰ vir Petrꝰ de nolaſto factꝰ eſt ꝑmꝰ frater hu
ius religionis. Et tp̄re ſūmi pontificis Honorij tertij pōtificatꝰ ſui anno
. viº. ſ. anno dñi. M. cc. xviij kl̄s auguſti. ſ. ꝑma die mēſis recepit habitum
oīo albuꝫ ad honoreꝫ virginis / ⁊ ſignuꝫ: ī quo deſup eſt crux ꝓpter tria ſi
gnificata. Primuꝫ: qꝛ ſic xps nos redemit ꝑ cruceꝫ: ſic ⁊ iſti religioſi erāt
captiuos chriſtianos redēpturi. Scđꝫ ꝓpter locuꝫ. ſ. ſedē cathedraleꝫ ciui/
tatis barchīne. q̄ ītitulatꝰ ſancta crux. Tertiuꝫ ad honorem virgīs Eulalie
patrone dicte ciuitatis. q̄ fuit ī cruce ſiue eculeo martirizata. Jn cuiꝰ capel/
la dictꝰ Petrꝰ de nolaſto recepit habituꝫ cuꝫ ſigno crucis. Et a receptione
habitꝰ ī dc̄a capella ī ꝑmordio religionis nōīati fuerunt a multis hi viri
religioſi fratres ſancte Eulalie. Jn eodē vō ſigno ſub cruce ponunt̄ vexilla
regis aragonuꝫ barre crocee ⁊ rubee ad denotanduꝫ: ꝙ rex aragonuꝫ fun
dauit hanc ſanctaꝫ religioneꝫ. ¶ His ꝑmiſſis reuertamur ad illud: qđ dcꝫ
ē. videlicet quare a ſede apoſtolica ꝯceſſuꝫ eſt fratribꝰ huiꝰ religionis poſſe
ꝯmutandi vota pro redēptōe captiuoꝝ: ⁊ ipſi gaudent ꝑceteris multis gra/
tijs ⁊ ꝑuilegijs ī eccleſia dei. Ad qđ dcꝫ eſt iaꝫ: ꝙ ꝓpter fineꝫ maximuꝫ re/
dēptionis. Tho. 2ª 2ᵉ. q. clxxxviij. dicit: ꝙ illa religio tenet graduꝫ ſumuꝫ:
q̄ ordinatꝰ ad altiorem actuꝫ ⁊ ad plura / vel q̄ hꝫt ad fineꝫ ꝓpoſituꝫ proſeq̄n
dum ꝯuenientiora ſtatuta. Cuꝫ ergo hec religio ſit fundata ⁊ ordinata ad
altiſſimuꝫ actuꝫ vite caritatis actiue. ſ. ad redimendum ꝑncipaliter capti/

nos chriſtianos ⁊ ad plura .ſ. oīa alia pietatis opera vite actiue. Nā ī iſto
ope ſex alia opa caritatis īcludūt. Nā iſti religioſi captiuos veſtiunt/paſ/
cūt/potāt viſitāt/⁊ ſepeliūt. Merito ergo ꝓpter tā maltiſſimū actū redēpti/
onis ⁊ pluriū ſex alioꝝ operū vite actiue eſt iſtis fratribꝰ cōceſſa autoritas
ꝯmutandi vota. ¶ Secūdū ꝓpter qđ ē iſtud eis ꝯceſſum: eſt ꝓpter ad finē
ꝓpoſitū ꝓſequēdū ſtatuta ordinis ꝯueniētiora. Hoc ex dictis ſācti Tho.
2ª.2ᵉ.q. vt ſ̄. Hi religioſi ex ſtatutis .i. ꝯſtitutionibꝰ ordinis ꝓpter iſtū fi/
nē ꝓpoſitū ꝓſequēdū redēptionis hñt maria transfretare/ꝑiculis maris
ſe exponere/vētis tēpeſtatibꝰ ⁊ fluctibꝰ. itātū: ꝙ nōnulli ſubmergūt. alij pi/
ſcibꝰ ꝓijciunt. vt noſtris tpꝛibꝰ viſū eſt de fratre Guilermo camini mona
ſterij valētie ꝯmēdatore. q̇ ex maris tēpeſtate īcredibili poſte de nauis ga/
bia cādēte ī capite grauiter ꝑcuſſus migrauit ad dñꝫ/⁊ ī mari ꝓiectꝰ datꝰ ē
ī eſcā piſcibꝰ. hoc enī ꝓpter finē ꝓpoſitū ꝓſequēdū. Nō maris ſolū īfortu/
nijs ſed inimicoꝝ inſidijs nō tm̄ īfideliū/ſꝫ qđ deteriꝰ ē chriſtianoꝝ hi reli
gioſi viri ſubdunt. Nā noſtris tpꝛibꝰ pirata q̇dā chriſtianꝰ nōie Boto ci/
uitatis marcilie habitatoꝛ cū naui ſua hoſte feroce armata inuaſit nauigi/
um: vbi aderant fratres redēptores. quibꝰ illatis iniurijs ⁊ improperijs at
qꝫ vulneratis ī eoꝝ corporibꝰ plagis multis ſemiuiui ducti ſunt ad portū
marcilie. ⁊ nauigio fratrū retento oēs merces ſiue mercātias q̇bꝰ erāt cap
tiui chriſtiani redimēdi: penes ſe pirata retinuit. ⁊ nudos fratres redēpto/
res dimiſit. Et ꝓpter iſtud impietatis opꝰ ꝑ̇ncipaliter rex aragonū Alfon
ſus filiꝰ regis Ferdinādi ꝑdictā ciuitatē inuaſit/ignis incendio cōbuſſit.
Hec oīa fratres paſſi ſunt ꝓpter finē ꝓpoſitū redēptionis proſequēdum.
Qua ſi ꝯſimile fecerūt ſemel ianuenſes. nā nauē vbi redēptores fratres ⁊
captiui iā redēpti erāt intꝰ: inuadere auſi fuerunt/nō obſtāte ſecuritate re
gis illiꝰ patrie ſaracenoꝝ. ⁊ repetito bello fuerūt dicti fratres ſagittis ⁊ lan/
ceis letaliter ꝑcuſſi. Quoꝝ vnꝰ erat ꝯmēdatoꝛ mercedis ꝑpiniani frater
Petrꝰ mali ſanguinis. alter vō frater iohānes de granata prouīcialis ca
ſtelle. Hec ꝓpter finē ꝓpoſitū proſequēdū. Etiam qñqꝫ ꝯtigit: ꝙ vigēte
tēpeſtate nauigia ſcidunt. ⁊ ī litore maris inimicoꝝ fidei ducunt/⁊ rumpūt
Et q̇ ad officium redēptionis ſunt deputati: efficiunt captiui. vt ſunt duo
de ꝑ̇ſenti .ſ. frater Laurētiꝰ ꝯpanyꝝ ꝯmēdatoꝛ ſancte Marie podij valētie/⁊
frater Petrꝰ boteti ꝯmēdatoꝛ maleuille. q̇ capti fuerunt anno dñi. 1442.
circa ꝑ̇ncipiuꝫ mēſis decēbꝛis. ⁊ adhuc manēt ſub dominio regis tuniꝫ ī ca/
ptiuitate. Et pro eoꝝ redēptione q̄runt quīqꝫ milia duple auri. ad quod
ꝑciū ſoluēduꝫ nō ſufficit ordinis facultas. Iſtud ducunt fratres ꝓpī
finē ꝓpoſituꝫ proſequēduꝫ. Hi religioſi qñ ſunt ī terra īfideliuꝫ pro re/
dēptione captiuoꝝ: ſepe ꝑcutiunt alapis/feriunt lapidibꝰ/vbꝛant fuſtibꝰ
cedunt gladijs/ſputo fedant/luto ſordidant/⁊ martirio ꝯſummant. Nā ī
ꝑ̇ncipio huiꝰ religionis frater q̇dā fuit ī patibulo latronum ſuſpenſus. eo

chriſtianoꝝ valde eſt timendum. Ideo fuit diſpenſatum. ⁊ talis diſpenſatō fuit iuſta ⁊ debita. Nam diſpenſatio debita eſt: cum multoꝝ ſcandalum ti mež. d. l. Ut ꝯſtituerež. i fine. ¶ Q̄d autem fuerit debita: volo probare ſal tem quoad vi nōis ſcḋm illa: q̄ iuris ſunt vel ſimilitudinem illoꝝ. Eſt enī diſpenſatio debita: vbi ſubeſt iuſta cauſa. videlꝫ rōe tp̄is vel pſone vel pie tatis vel neceſſitatis ſiue vtilitatis eccleſie vel euentꝰ rei. ¶ His oībꝰ ꝯſi deratis erat ⁊ fuit diſpenſandum cum p̄dc̄is fratribꝰ pro ope redemptionis Nam pro his eccleſia ſolet diſpenſare. rōe. ſ. tpōꝝ vel perſone ⁊c̄. ar. ⁊. q. v. Quanto i fine. Et p̄mo eſt debita rōe tp̄is. qꝛ anteq̄ꝫ diſpenſatum eſſet: illo tp̄e malum erat multis chriſtianis. eo qꝛ captiuabant ⁊ rapibant a fi dei inimicis: Nimirum ſi fuit diſpenſatum cum fratribꝰ iſtis pro redemp/ tōe illoꝝ: cum ad hoc iſti religioſi fuerit ordinati. Sꝫ q̄re nunc talis diſ/ penſatio non ceſſat? Quia nō ceſſat talis neceſſitas neglectu atqꝫ defectu chriſtianoꝝ p̄ncipum. q̇ deberent ꝯmittere bella ꝯ̄ ſaracenos. ⁊ iſurgunt ꝯ̄ ſeipōs. ⁊ ſic i pace dimittunt viuere paganos. Et hoc modo quotidie cre/ cit numerꝰ chriſtianoꝝ captiuoꝝ. quoꝝ infinitꝰ eſt. Nō enī debet ceſſare: q̄d vrget niſi neceſſitate tp̄is ceſſante. vt habež. i. q. vij. c. vi. Req̄ritis. par rafo Niſi. ⁊. c. Q̄d pro remedio. Ad hoc facit. d. xxviij. De ſiracuſane. d. lxi parrafo: His oībꝰ. Imo ꝓpter maliciam tp̄is potiꝰ eſſet diſpenſatio am/ plianda q̄ꝫ ceſſanda. Et ꝓpter hoc merito hi religioſi redemptores dicere poſſunt illud ad hebreos. v. Nunc redimentes tpꝰ q̄m dies mali ſunt. nūc . i. iſto tp̄e nos ſumꝰ redimentes. i. redemptores chriſtiāoꝝ. q̄d tpꝰ eſt ma lum. qꝛ dies mali ſunt. ſ. pro illis: q̇ ꝯtinue ab ifidelibꝰ rapiunž captiuanž ⁊ ad terram ſaracenoꝝ tranſportanž. ¶ Sc̄do fit diſpenſatio debita rōe p ſone ſeu pſonaꝝ. ſ. ſimplicium ⁊ ſenum atqꝫ pueroꝝ. Habež. lxxvi. d. cᵒ. Tāta. Heu quot ſunt i terra paganica chriſtiani captiui ſenes pueri ⁊ pu elle, dolentes ⁊ flentes: q̇ i ſᷓportabilibꝰ laboribꝰ ſᷓp̄muntž. quot ſimplices inocentes diſtīguere neſcientes: an ſint ſaraceni / aut chriſtiani. Iō erat diſpenſandum iſtis cum fratribꝰ pro eoꝝ liberatōe. cum tales pſone ſint ſenes puuli ⁊ ſimplices. xi. q. 3. c. Qui ꝯſen. 33. q. 2. Antiq̇. de ꝯſe. d. 4. Cū pro puulis. ¶ Tertio diſpenſatio debita fit rōne pietatis. vt i. c. xij. q. vij. Hi q̇ vſu pietatis. Ubi habež de corpore viciatis. ⁊ qꝛ natura eſt fragilis: exercenda ē pietas i ipſis. Quot enī ſunt i ptibꝰ: vbi coliž baſuma damna tꝰ chriſtiani ceci muti claudi gibboſi alijs q̄ꝫ plurimis corporalibꝰ defectibꝰ viciati. iō exercenda erat pietas i eis. cum ſint fragiles natura. 34. d. Frater nitatis. 33. q. 2. Antiq̇. ¶ Quarto diſpenſatio fit debita rōe neceſſitatis. i. q. vij. parrafo diſpenſationes. Hetur: q̄ꝫ pſonis miſerabilibꝰ ē ꝯpatiēdū Et dr̄ ſup hoc. c. ad ꝓpoſitū: q̄ꝫ malefaciūt reges hiſpanie: q̇ naues fractas occupāt. Nā dᵗ lex: q̄ꝫ fiſcꝰ nō debet calamitatibꝰ ditare miſeroꝝ. c. de nauf. l. i. li. xi. Si ſunt i vltramarinis ptibꝰ inimicoꝝ fidei multi captiui chriſtiāi

falta aq la probaçio dela 4ª. q.ⁿ q es dos hojas

Falta la hoja c i

miſerabiles valde: de⁹ ſcit. maxime qꝛ ſūt extraneis a fide ſubiecti. ꝓpter q̄ fu
it ⁊ eſt ipſis ꝯpatiēdū triſtādū dolēdū. Facit ad hoc: qd̄ recitat Ualeri⁹ li°
v°. c.i. de marcho marcello. q̄ cū multos ciraculanos captiuos haberet / ipōſ
q3 afflictos videret: flere cepit p̄ nimia cordis triſticia. quā habat de īfortu
nio eoꝝ. Multomagis de captiuis chriſtianis īfidelib⁹ ſubiectis miſerabili/
b⁹ pſonis poſitis ī maxima neceſſitate. cū nō ſit p̄ceptū miſericordie talib⁹
denegādū. qꝛ cōe ē. lxxxvi. d. Nō ſatis ē. Et ſentētia q̄ miſericordia negat:
fugiēda ē. l. d. Pōderet. ī fine. ❡ Quīto diſpenſatio debita fit rōe vtilita/
tis eccleſie. vt. i. q. vij. ꝟ. vtilitatis. ⁊ i. c. xvi. Tali ꝯiugio. Jn quo hēt qꝺ
ꝓpter vtilitatē eccleſie ī filijs raptoꝝ ꝟginū eſt diſpenſandū. O de⁹ ⁊ quot
ſunt rapte ꝟgines puule puelle ⁊ domicelle ab īfidelib⁹. q̄ cū violētia fu/
rant̄ a domib⁹ parentū. q̄s corrūpūt fidei inimici ſeminando ī vaſis chriſti
ei⁹ cruore redēptis ſemina diaboli. Quot ⁊ ſanctimoniales rapte ſunt vir
gines deo ꝯſecrate. q̄rū cultores machometice ſecte frangunt clauſtra pu/
doris. q̄ p deo intacta cuſtodierūt. Quot ⁊ aliemulte maritate ⁊ vidue re
generate ſacro fontis baptiſmate. q̄ꝝ oīu3 ꝓles licet generate ī tēplis dei
.i. vteris matrū poſt ꝑtū eaꝝ cultores efficiunt̄ diabolo ⁊ baffumeto dāna
to. q̄rū filij [illegible] forte vtiles fuiſſent eccleſie dei / ⁊ eſſent. Jdeo p iſtis diſpen
ſandū erat ꝓpter futurū bonū eccleſie. vt haꝝ ꝟginū raptaꝝ geniti chriſto
ſuirent / ⁊ eccleſie ꝓficerent. cū ī talib⁹ raptaꝝ ꝟginū filijs ſit de iure diſpen
ſandū. 23. q. 4. Jpſa pietas. Et. i. q. vij. c. Et ſi illa. Jn quo hētur: qꝺ ꝓpt
vtilitatē eccleſie mutilant̄ ⁊ relaxant̄ p̄cepta canonica. ❡ Sexto ⁊ vltimo
fit diſpenſatio debita rōe euēt⁹ rei. i. q. vij. c. Maxime. Et ibi hētur: qꝺ ꝓpter
euentū rei. ſ. malū. qꝛ laici ordinabant̄: diſpenſatū eſt ī illis. Qualis euē/
t⁹ rei mal⁹ de captiuis chriſtiāis expectari poteſt niſi abnegatio fidei / chri/
ſti blaſſematio / ⁊ vtriuſq3 hōis mors ſempiterna. Talis caſus ſepe ⁊ ſepi⁹
ꝯtigit iſtis. ⁊ nimirū: cū ſint iā morib⁹ ritis ⁊ cōſuetudib⁹ ſaracenoꝝ atq3
ipſoꝝ ſecte aſſueti ⁊ eruditi. Nā colūt diē veneris ⁊ feſtiuant ſcd̄3 ritū pa/
trie ſaracenoꝝ. ⁊ ceſſant illa die ab opib⁹ manuū. ſ3 dieb⁹ dn̄icis fidei chri
ſtiane inimici illos ī oꝑꝓbriū chriſti ⁊ chriſtianoꝝ faciūt fodere arare ſemi
nare ⁊ terrā cultiuare ⁊ oīa ſuilia opa vilia ⁊ imunda exercere. ⁊ iſta hēnt
facere vi vel gratis. A q̄b⁹ opib⁹ dn̄icis dieb⁹ chriſtiani deberēt abſtinere ⁊
ceſſare. de. ꝯ. d. 3. Jeiunia. Et ex̄ de fer. c. i. S3 ſi inter chriſtianos eſſent / ⁊
vbi chriſtus adorat̄: ab his opib⁹ ceſſarent / ⁊ feſta colerent. qd̄ tn̄ facere n̄
poſſunt. ⁊ hoc qꝛ nō ſūt ſui iuris. 4. d. Deniq3. 32. q. vij. Quid ī. Jdeo iſtiſ
⁊ q̄plurimis ꝯſideratis multi deuiāt a fide catholica ⁊ cōione fideliū chriſti
anoꝝ. quoꝝ caput ē chriſt⁹. nos ꝟo ⁊ ipſi captiui chriſtiani ei⁹ ſum⁹ mēbra
Nā vnica eſt ſca mater eccleſia. ī decretis. 24. q. i. c. Loquit̄ dn̄s. Ergo ne
talis euēt⁹ peſſim⁹ fidei abnegationis ⁊ eterne damnationis eueniret eis
diſpenſatū ē p iſtis cū fratrib⁹ iuſte ⁊ debite. Nā diſpenſandū eſt: qn̄ timet̄

maiꝰ malū.xxxv.q.3.Quedā lex. De his modis diſpēſatiōis debite ⁊ ſin
gulis hoꝝ hēt.i.cā.q.vij.parrafo Niſi rigor. Et capitlis ſeq̄ntibꝰ vſq; ad
parrafū Ecce. Attendat vnuſq̄ſq; ex p̄miſſis: ꝙ iuſte ⁊ debite fuit p ſum
mū pōtificē diſpenſatū cū fratribꝰ huiꝰ ſancte religionis ꝯ p redēptione. ⁊ i
hoc nulli loco ſcoꝝ fit p̄iudiciū: ſi oblatio votoꝝ ꝯmutaꝝ redēptioni capti
uoꝝ. cū illud ius trāſferat p ꝯmutationē ad opꝰ piſſimū redēptōnis. Nō
enī bene vigilat: q̇ ꝯtrariū dicere tentat / Uigilātib ⁊ nō dormienti iura ſub
ueniūt. Et nō obſtat illud: qđ ab vno bono patre fuit allegatū i ꝯtrariū
videl; ꝙ talis oblatio ſi redēptioni ꝯmutaret: eſſet ꝯtra ius. ⁊ ſic ꝙ papa
nō poterat ꝯcedere. qđ eſt falſū. cū diſpenſatio a iure ſit / ⁊ ius eſt. Nā ſcđm
Raymūdū diſpenſatio debet ꝯſiderari dupl'r. Primo ſcđm ꝙ eſt i eo: cū quo
diſpenſatū eſt. vt eſt i p̄dco p̄uilegio cū fratribꝰ ordinis mercedis. Et ſic ē
ius p̄uatū. i. licētia vel pmiſſio q̄dā facta alicui cōtra rigorē iuris. ſ; nō eſt
ius cōe ar. 33. q. i. Inter factores. Et. q. 2. c. In adoleſcentia. Concordat
Hoſti. Scđo debet diſpenſatio ꝯſiderari: ſ; ꝙ eſt i diſpenſante. ⁊ ſic eſt po
teſtas ſiue actꝰ poteſtatis a iure ꝯceſſus. Dēs ergo: ꝙ diſpenſatio eſt ius. ⁊
eſt actꝰ a iure ꝯceſſus. Pōt ergo papa diſpenſare i vrgētibꝰ ⁊ arduis ꝯtra ri
gorē iuris. ⁊ nimirū: cū maiora negocia ad ipſū ſint referēda. 2. q. vi. Diſ
oppreſſus. Propter duo merito eſt diſpenſandū. ſ. ꝓpter neceſſitatē ⁊ vti
litatē. maxime cōe;. Uñ Bñs li. 3°. ad Eugeniū: Ubi neceſſitas vrget: ex
cuſabilis diſpenſatio eſt. Ubi vtilitas p̄uocat: laudabilis diſpenſatio eſt.
dico cōis nō ꝓpa. Propter hec duo q̄ ꝯcurrūt i redēptione captiuoꝝ chriſ
tianoꝝ fuit cū fratribꝰ iſtis ad iſtū finē ordinatis diſpenſatū. et de his duo
bꝰ. ſ. neceſſitate ⁊ vtilitate latiꝰ videbit i p̄mo ⁊. 2°. q̇nte ꝯcluſionis. Et ni
ſi papa i his ⁊ ſilibꝰ diſpenſaret: ſeq̄ret ruina multorū. Propter hoc ⁊ alia
ꝗ̄ plurima poſuit deꝰ papā vicariū ſuū i terris tāꝗ̄ caput eccleſie. Ut ſic ca
put hēt p̄minētiā ſup oīa mēbra corporis: ſic ⁊ papa ceteris mēbris miſtici
corporis eſſet altior dignitate autoritate poteſtate ⁊ v̄tute. Nā ſi i eccleſia
dei iſtud nō eſſet caput: quo mēbra regerent tuerēt ⁊ cuſtodirent: eccleſia
dei eſſet vt quoddā mōſtrū i natura corpꝰ. ſ. acephalū. Ponere ergo volu
it plaſmator hūane creature papā. vt caput eccleſie. cuiꝰ regimine tuitiōe ⁊
poteſtate regeret ſpōſa ſua ecca militās. vt ſic eiꝰ filij finalr p̄ducerent ad
ſanctā hierl'; triūphātē eccleſiā. Nūꝗ̄ eccleſiā v̄bū patris cuiꝰ bonitas nō
deſpexit hōis creature ſue īfirmitatē. vt inquit Damaſcenꝰ li. 3°. c. i. pmittet
pmanere ſine capite. Sēp enī hēbit caput i re vel i ſpe. ſic vacāte ſede q̄ñ
dignitas nō eſt mortua. ſed pſona. Et hoc q̄re niſi vt ptegat ⁊ ꝯſuet ecca
⁊ tueant eiꝰ mēbra. ⁊ ne pdant. Iſtud caput i eccleſia dei eſt poſitū nō vt
mercēnariꝰ. q̇ lupo veniēte fugit. ſ; vt bonꝰ paſtor: q̇ aīa; ſuā dat p ouibꝰ
ſuis. Paſtor eſt ouiū. i. hominū. nō ſolū bonoꝝ ſanctoꝝ ⁊ iuſtorū: ſ; ma
loꝝ reoꝝ errātiū ⁊ pccōꝝ. inter quos ꝯuerſat vt paſtor. q̄nq; nō int̄ oues

ſ; int̄ lupos rapaces ⁊ feroces .ſ. tirãnos ſciſmaticos hereticos īfideles re/
belles igratos ⁊ poteſtatē a deo ſibi datā denegātes. Qđ attēdēs Bñs de
ꝯſideratōe li. 4°. ad Eugeniū inq̄t: Jncreduli ⁊ ſbuerſores tecū ſūt. lupi
nō oues ſūt. taliū tn̄ tu paſtor. Et ſeq̄t poſt paululū: paſtorē te ꝓplo huic
certe aut nega aut exhibe. nō negabis. ne te cui⁹ ſedē tenes: te neget. Sēꝑ
eni papa tēdit ⁊ attēdere debet ad ſalutē aīaꝝ. ad qđ iuuat diuino ſbſidio ⁊
adiutorio. Qđ ꝯſiderās Bñs vt ſ̄ dicit ita: Queſo fac tu: qđ tuū ē. nā d⁹
qđ ſuū ē: ſatis abſq; tua ſolicitudie ⁊ anxietate curabit. Plāta/riga/fer cu
rā. Ecce ꝙ ad hoc papa caput ⁊ paſtor poſit⁹ ē i ecc̄a dei gerēs vices chriſti
vt nō ſolū bonoꝝ ſ; maloꝝ ſalus acq̇rat̄. Et ꝓpter ſalutē iſtoꝝ oꝫ papā di
ſpēſare i mltis caſib⁹ ⁊ ꝑicul̄. i qb⁹ icidūt freq̄nter miſi chriſtiani peccores.
¶ Null⁹ a cetero dicat: qn̄ papa diſpēſat: papa nō p̄ōt facere hoc: q2 ē ꝯ̄ iuſ
.ſ. cōe. imo multotiēs neceſſariū ē rūpe ius cōe: qđ ē rigor iuris ꝑ ꝑuatū
ius. Et iſtud ꝯuenietiſſime p̄ōt iueſtigari ꝑ illud Luce. 12. c. vbi legit̄: ꝙ
cū Petr⁹ vna cū ſocijs ſuis piſcaret̄/⁊ ꝑ totā noctē laborātes nichil cepiſ
ſent: ꝯtigit: ꝙ dñs naui i altū duci iuberet/⁊ retia laxari. Cū ergo Petr⁹ ⁊
ſocijs ſuis hoc audiſſet: reſpōdit: preceptor ꝑ totā noctē laborātes nil cepi⁹
i v̄bo aūt tuo laxabo rete. Sic factū ē: ꝙ tātā piſciū multitudinē ꝯcluſerūt
ꝙ rete petri rūpebat̄. ita ꝙ nauis ei⁹ ⁊ alia iplerent̄ piſcib⁹. Et dn̄s petro:
Noli timere: iā eris hōies capiēs. Hec nauis petri ē ecc̄a militās. i q̄ petr⁹
chriſti vicari⁹ ⁊ q̇l; papa ei⁹ ſucceſſor p̄ſidet i mari hui⁹ mūdi cū ſocijs ſuiſ
.ſ. p̄latis. S; alr̄ ⁊ alr̄. Nā i hac naui h̄et papa plenitudinē poteſtatis. ſo/
cij. i. p̄lati ꝑtē ſolicitudis. 2. q. vi. Decreto. Et. c. Qui ſe ſit. Jn hoc mari
.ſ. ſec̄lo papa h̄et magnā nauē .ſ. vniuerſalē ecc̄aꝫ gubernare. Ceteri p̄lati ꝑ
uiſſimā hn̄t nauē regere. q̇l; ſuā nauē. i. ecc̄aꝫ ſibi ꝯmiſſā. Un̄ Bñs li°. 2°
ad Eugeniū: Petr⁹ nō nauē vnā vt ceteri q̇ſq; ſuā. ſ; ſcl; ip; ſuſcepit gu
bernaculū. Mare eni ſcl; ē. naues ecc̄e. Et i eodē li° dicit: Quiſq; ceteroꝝ
h̄et ſuā. tibi vna ꝯmiſſa ē grādiſſima nauis facta ex oīb⁹ ipſa vniuerſalis
ecc̄a toto orbe diffuſa. hex q̄s es. Hoc Bñs. Sed q̇d ꝑ noctē i q̄ laborā
tes nichil capiūt: itelligit̄: vbi pec̄c; mortale. i quo ꝙdiu hōies ſūt: papa n̄c
alij p̄lati nichil capiūt. i. nullū de hōib⁹ ad vitā ꝑducere pn̄t. Un̄ ſanct⁹ do
ctor. 2ª. 2ᵉ. q. xxv. inq̇t: Peccatū mortale dr̄: qđ tollit vitā ſpūalē. q̄ eſt ꝑ
caritatē. ideo ſ̄z auguſtinū q̇ iſtis .ſ. mortalib⁹ dn̄ari ꝑmiſerit: eterno igne
cruciabūt̄. d. xxv. parrafo Criminis. ¶ Hāc nauē iuſſit dn̄s: vt i altū ele
uaret̄. qđ Petr⁹ ⁊ ſui ſucceſſores fecerūt. nā i oīb⁹ ꝑtib⁹ mundi exaltata ⁊
dilatata ē. vt noſcit̄. lxxxiij. di. Legim⁹. vbi dicit̄: Affrica ꝑſis oriēs india ⁊
oēs barbare natiōes vnū chriſtū adorāt/vnā ſuāt regulā v̄itatis. ¶ Per
illud qđ Petr⁹ dixit Chriſto: Jn v̄bo aūt tuo laxabo rete: itelligit̄ autori/
tatis ꝯmiſſio. quā Petr⁹ ⁊ ſui ſucceſſores a Chriſto ſuſceperūt. qn̄ dictū fu
it Petro: Tu es Petr⁹. ⁊ ſuꝑ hāc petrā edificabo eccleſiā meā. ⁊ porte iferi

aq̇ falta vna hoja
faltan dos.
c iiij y c v

dentis dicere pñt hi religioſi alijs arrendatis: nos ordis poſſeſſionis ſumꝰ
ꝛ nichil poſſidemꝰ. ꝛ ideo ſpectaculum facti ſumꝰ mundo ꝛ angel' ꝛ hōibus
Nos ſtulti ꝓpter chriſtum. vos autem prudentes i chriſto. Nos infirmi.
vos autem fortes. Uos nobiles. nos autem inobiles. Uſqꝫ eni i hanc
horam eſurimꝰ/ ꝛ ſitimꝰ/ ꝛ nudi ſumꝰ/ ꝛ colaphis cedimur. Inſtabiles ſu/
mꝰ/ ꝛ laboramꝰ manibꝰ noſtris. Maledicimur/ ꝛ bñdicimꝰ. Perſequutio/
nem patimur: ꝛ ſuſtinemꝰ. Blaſſemamur: ꝛ obſecramꝰ tanq̄ purgamen/
ta huiꝰ mundi facti ſumꝰ. ꝑma ad corith. 4°. ¶ Cum g° dignꝰ ſit oparius
mercede ſua Luce. x°. iſti de mercede credere pñt/ ꝛ ſbeſt iuſta cauſa creden
di dñꝫ bonoꝝ eccl'e chriſti vicarium ꝑmiſſuꝝ: vt de talibꝰ ꝓuentibꝰ elemo/
ſiniſqꝫ captiuoꝝ viuere debeant. cum de laboribꝰ ſuis aliam mercedem nō
habeant i terris. Hi religioſi de bonis ꝑtitis ꝓcuratis ꝛ acquiſitis ꝓ capti/
uoꝝ redemptione viuere debent/ ꝛ pñt. Ideo i ꝑabol' 31. c. Date ei .ſ. labo/
ranti de fructu manuuꝫ ſuaꝝ. nec ꝓpter hꝰ furtum ꝯmittunt marie cum iſtō
expſſe ſit ꝯceſſuꝫ eis ꝑ Inno^m. 4^m. ꝛ Urbanum. 4^m. confirmatum ꝑ alios
ſummos pōtifices. vt manifeſte oñdetur i. 3°. ꝛ vltio vltie ꝑtis diuiſionis
quite concluſionis. ¶ Quarta differentia eſt gratia lucri ꝛc. Quia ſi quis
ancillam rapuerit non cauſa lucri ſꝫ libidis: non committit furtuꝫ. ff. e. de
rum. ij°. ¶ Ponitur etiam ſiue vſus. ꝛ ponis ꝛc: quia non ſolum commit
tit furtum: qui rei dñiuꝫ vult lucrari/ ſed etiam vſum vel poſſitionem. d. l.
Qui ſacum. ff. e. Quiiumenta. Iſto modo, hi viri religioſi non commit
tunt i commutando/ nec recipiendo/ nec alendo ſeipōs furtum. quia talia
non faciunt gratia lucri faciendi. niſi velis dicere animaꝝ fidelium. q̄s cuꝫ
ill' ſbſidijs ꝛ oblationibꝰ deo lucrantur/ ꝛ eoꝝ corpora ꝑ ipōs fratres emu
tur ꝛ redimuntur. nec hñt vſuꝫ nec potioneꝫ i talibꝰ oblōnibꝰ ꝛ ꝓuentibꝰ
iuito dño. ſꝫ ipō ꝑmittente ꝛ concedente vt declaratum eſt i tertia differen
tia. Nec ipſi captiui hñt vſuꝫ nec potionem i talibꝰ. niſi tantuꝫ ſaraceni re
cipientes manibꝰ fratruꝫ iſta bona i ꝓciuꝫ captiuoꝝ. ¶ Ex ꝑmiſſis deduc
tis pōt concludi q̄ i concedendo ꝯmutando largiendo colligendo tal's ob
lationes votoꝝ ꝯmutatas i ꝑijſſimuꝫ opꝰ redemptionis non ꝯmittit fur/
tum/ nec fratres i ſeipōs alendo. Tñ licitum eſt furari captiuos chriſtia/
nos eoſdeꝫ liberare a poteſtate inimicoꝝ fidei ſp. niſi tp̄re treuge. Et fu-an
tes illos non tenentur ad reſtitutionem. vt dicit Hoſti. ꝛ Ray. Facit ad
hoc. 23. q. 2. Dñs. 22. q. 2. Utilē. Sed quid ſi tp̄re treuge furarentur? tunc
tenerentur pagano reſtituere. non hōiēꝫ ꝓpter ꝑiculum aīe. ſꝫ extimationē
vt etiam eodem tp̄re de alijs ablatis tenerentur. ar. 23. q. i. Noli. Sꝫ quid
ſi tp̄re treuge pagani cōpellerent captiuos chriſtianos ad circunciſionē vel
idolatriam/ vel quod miꝰ eſt ad aliquod leuiꝰ mortale peccatū? Dicendum
q̄ tunc tp̄is furantes nō peccarent/ ꝛ captiui penitꝰ liberi facti eſſent. ar. d
. liiij. Nulli. ¶ Ex iam dictis dicere poſſum: q̄ nō ſanis ocul' reſpicit ad In

ce vitatis: q auſus dicere fuit: q ſi tal' oblatio voti redemptioni commutaret: furtū cōmitteret. eo q2 loco ſanctoꝝ fuerat ius adqſitū. Forte voluit dicere q furtū cōmittit: q aufert alicui aliqd. 14. q. v. Dixit. parrafo Itē obijcit. ¶ Ad qd dicēdū: q illud ꝓ deo ius qd ante cōmutationem voti erat loco ſanctoꝝ acqſitū: nō auferť. ſ3 mutať ⁊ trāſferť i meli⁹. ſ. i op⁹ redēptōnis. Nā lōga ē differentia inter auferre ⁊ transferre. Iſtud nō ꝑuidit bon⁹ ille pater. Dicit Aug⁹: q ocul' egris odioſa eſt lux. q̄ puris eſt amabil'. ſic oculis rationis tenebris ignorantie obfuſcatis odioſa eſt ſuo modo doctrina vitatis. Talis iuris vitatē nō ꝑuiderat. Nā iuris eſt: q ea q̄ ad certu3 vſū largitōe fidelīū ſūt deſtinata: ad illū ⁊ nō ad aliū debent cōuerti Et ſolus papa pōt mutare vſū illoꝝ vel illaꝝ reꝝ: q̄ ꝑ fideles donata ſunt vel relicta ad certū vſū. De cōdi. apo. ꝑ totū. ⁊ de reli. do. c. 2. i clemētinis. Si g° q̄ data ſūt ꝑ fidel's: papa pōt cōmutare ⁊ mutare: nō min⁹ q̄ ſolūmodo ſūt ꝓmiſſa. ⁊ forti⁹ q de iure poſſunt talia dona ⁊ alia iā cultui diuino dedicata vēdi ⁊ dari captiuoꝝ redēptōi. multo magis ergo dona ꝓmiſſa. vt lati⁹ declarabitur i. vij°. v^e. cōcluſionis. Et hec de quarta concluſione ſufficiant.

De probatione. v. concluſionis.

QUeſtioni qnte q̄renti vtrū oblatio voti ſi redēptioni cōmutať: i meli⁹ cōuertať: reſpōdit qnta cōclo: q ſine dubio i meli⁹ cōuertiť: ſi ꝑijſſimo opi redēptionis illa diſtribuiť. Ueritas hui⁹ cōcluſionis cōſtat: q cū de ratione voti ſit i meli⁹ cōmutari: vt ſepijſſime ꝑallegatū eſt: q iō ſūm⁹ pōtifex cōceſſit fratrib⁹ his: vt vota poſſint cōmutare i captiuoꝝ redēptōe tāq̄ i ope meliori. Et nota: q nunq̄ votū frangiť: ſi i meli⁹ cōmutať. Cū ergo oīa vota demptis trib⁹ dn̄o nr̄o pape reſuatis ſupi⁹ expſſatis iſti religioſi cōmutare valeāt ꝓmiſſa cōcedentis autoritate: ſeqť: q niſi i meli⁹ cōmutarenť: eis ab apoſtolica ſede īdultum nō fuiſſet. Eſt ergo aſſerēdū: q vota q̄ ꝑ iſtos fratres redemptōi cōmutāť i meli⁹ mutanť. Hoc ꝓbāt. vij. q̄ ſequunť. Primū eſt magnitudo neceſſitatis: q̄ viget i captiuis. Secd3 ē latitudo vtilitatis i ſbuenietib⁹ ill'. Tertiū ē plenitudo meriti i ſuccurrēdo iſtis. Quartū ē ſilitudo dei magis relucēs i eis. Quītū ē ꝓmptitudo ſbſidij q̄ debēt ipis. Sextū ē rectitudo rōis reddēs eccleſiaſticos magis debitores his. Septimum eſt fortitudo iuris compellens eccleſie bona dari pro horum ſubſidijs.

De magnitudie neceſſitatis captiuorū.

PRimo votum in melius commutatur: ſi redemptioni dať. hoc ꝓbat magnitudo neceſſitatis: que viget in captiuis. Omnes pauperes habent neceſſitatem magnam. inter quos captiui chriſtiani habent maximaz. Ergo vota ſi redemptioni commutantur: certe in melius conuertuntur.

Nā ſbuenit illis de reb⁹ pmiſſis ſeu votatis: q̇ hn̄t maiorē neceſſitatē. eo
q2 nō ſolū iſtis ineſt neceſſitas corporalis: ſ3 extrema neceſſitas ſpiritual.
Sūt eni i piculo abnegandi fidē dn̄i nr̄i ieſuchriſti. i maiori vo neceſſite
ſunt píclitantes i ſpū q̄ꝫ i corpore. Etiā hn̄t maiorē neceſſitatē corporale3
ceteris alijs. pauperiores eni ſūt. Et iō p iſtis fuit etiā idultū ſeu ɔceſſum
poſſe fratrib⁹ mercedis ɔmutandi vota expſſe, p redēptione captiuoꝝ tan
q̄ꝫ i meli⁹. Et repio: q2 ppter neceſſitatē magnā pauperum cibaria ſūt eis
miniſtranda. 4. d. c. Sicut. cū captiui inter infideles ſint i maiori neceſſita
te: debent magis adiuuari. Alſ q̇ nō eos adiuuat vt paſcat: re⁹ eſt mortis
poſtq̄ꝫ patiunt famē. lxxxvi. d. Nō ſatis. Magna neceſſitas eſt in nudis:
multomagis i captiuatis: nō ſolū nudis idumēto: ſ3 hoſpitalitatis tecto
⁊ chriſtianorū ſbſidio. Et hoc eis maxime ɔuenit ex maxima diſtātia ⁊ fa
ciali abſentia. Quil3 dicere poteſt illud pſa. Obliuioni dat⁹ ſū tanq̄ꝫ mor
tu⁹ a corde. Ideo idumētū qd̄ tenem⁹ vltra illud: qd̄ induim⁹: eorū eſt.
lxxxvij. d. Sicut. Omni neceſſitatē hn̄ti eſt ſbueniēdū. et magis bono q̄ꝫ
malo/ɔſanguineo q̄ꝫ extraneo. ergo multomagis paupi chriſtiano inter
inimicos fidei ɔmoranti q̄ꝫ paupi inter fideles hoſtiatī petenti. cū maiore3
neceſſitatē patiant. 42. d. Quieſcam⁹. Propter magnā neceſſitatē eſt pa/
ganis ⁊ inimicis ſbueniendū: ergo multomagis captiuatis chriſtianis. q̇
ſunt noſtri amici/⁊ nobiſcū vni⁹ fidei. Et q̇ no facit: debet ɔdēnari. 23. q.
Pecauīt. Etſi oīb⁹ neceſſitatē patientib⁹ opa miſericordie ſunt exercēda:
nō min⁹ iſtis. q̇b⁹ q̇ ſbuenit: oīa opa miſericordie exercet. Facit ad hoc. d.
lxxxvi. Cōpatiamur. ¶ Solo intuitu humane nature ſūt oēs hoīes dili
gēdi. ⁊ p ɔñs i eorū neceſſitatib⁹ ſbueniēdi. Vn̄ Seneca: Oē3 hoīe3 fra/
trē tuū iudica eſſe. Memēto: q2 vn⁹ artifex nos ɔdidit. Amor odiū neſcit.
Etſi oēs idifferenter: multomagis iſti adiuuādi ſunt: quorū oīu3 maior
eſt neceſſitas. Pro hoc facit. lxxxvi. d. In ipſa. ¶ Oſtēdit neceſſitatis ma
gnitudo captiuorū i hoc: q2 ceteri alij chriſtiani patiunt neceſſitatē corpo/
ralē tm̄: captiui corporalē ⁊ ſpiritualē. Nā oēs chriſtiani neceſſitatē hn̄tes
aut ſunt captiui: an liberi. ſi liberi: aut ſunt i terra paganorū vel chriſtiano
rū. Si i terra chriſtianorū: duplici cibo reficiunt. ſpirituali ⁊ corporali. ſ.
pane: quo quotidie veſcimur illū manducando ⁊ recipiendo. ⁊ ſic neceſſi/
tas corporalis a talib⁹ ſbleuat. Scd̄o reficiunt. ſ. ſpirituali: qñ aīa reficit
de quo ṽitas diuina loq̇t: Nō i ſolo pane viuit hō. ſ3 i oī verbo qd̄ pcedit
de ore dei. Hoc duplici pane neceſſitas iſtorū captiuorum nō poteſt tolli.
cū ipſi nō ſint i terra chriſtianorum. vbi alijs miſeris ⁊ eorum neceſſitati
ſbuenit p fideles. ⁊ pabulo corporali ⁊ ſpirituali. Nā iſti nō ſunt inter fide
les. ſed paganos. q̇ chriſti amore ipſis nō ſbuenirēt/nec ſbueniunt cap/
tiui chriſtiani fideles ab ifidelib⁹. Scd̄o ſi ſunt liberi ⁊ i tra paganorum
vtroq3 pdc̄o pane veſcūt, cū inter ſaracenos chriſtiani liberi hitantes ſint

diuites mercatores vel eorũ ſeruitores. ⁊ ꝓpꝛiis diuitijs hñt victuz ⁊ veſtituz
corporalẽ. ⁊ hñt ꝑſbiteros ⁊ religioſos ꝯductos. q̇ pane ſpirituali. ſ. v̄bo
diuino ⁊ ſacramẽtali reficiũt eos. His duobꝰ idigẽtes ſunt captiui i terra
ſaracenoꝝ. Si v̓o chriſtiani ſunt captiui: vel ſunt i terra paganorũ vl' chri
ſtianorũ. ſi i terra chriſtianorũ: gaudẽt ⁊ gaudere debent vtroq; cibo ꝓmiſ
ſo. ⁊ nõ poſſunt artari ad infidelitatẽ/neq; fidei abnegationẽ. ⁊ gaudẽt ⁊
gaudere debent eccleſie ſacramẽtis. Si enĩ ſũt captiui i terra paganorum
oibꝰ ꝓmiſſis ꝓuati ſunt. Quibꝰ oibꝰ ꝯſideratis maxima eſt neceſſitas in
iſtis. Merito papa ꝓpter horũ maximã neceſſitatẽ dedit autoritatẽ ꝑdictiſ
religioſis mutandi vota i redẽptionẽ captiuorũ tãꝙ̃ i meliꝰ. Eſt ei; iſtud
opꝰ iuſtũ ⁊ ſanctiſſimũ ꝓpter neceſſitatẽ grandiſſimã captiuorũ. Illi vero
caritate iſlamant maxima: q̇ iſtud opꝰ maxime neceſſitatis opant redimẽ
do ⁊ adiuuãdo. Quia ſcḿ Auguſtinũ negociũ iuſtũ ſuſcipit caritas. q2 vbi
caritas nõ eſt: iuſticia eſſe nõ poteſt. 24. q. i. Ubi. Uotũ ergo ſi redẽptiõi
dat: i meliꝰ ꝯmutat. qḋ ꝓbat magnitudo neceſſitatis. que viget i captiuis

De latitudine vtilitatis bñfactorũ

SEcundo votũ i meliꝰ ꝯuertit: ſi redemptioni ꝯmutat. hoc docet lati/
tudo vtilitatis i ſbuenietibꝰ illis. Oibꝰ bñfcoribꝰ huiꝰ pijſſimi opis
ꝓuenit vtilitas magna. q2 quãcunq; maior eſt neceſſitas: tãtomagis ſbue/
nienti adq̇rit vtilitas. Diſpenſat enĩ nõ ſolum ꝓpter neceſſitatem: ſ3 cõez
vtilitatẽ. Eſt enĩ cõis vtilitatis redimere captiuos chriſtianos. Illud bo/
num eſt cõis vtilitatis: qḋ tangit oẽs. ſ3 redimere captiuos tãgit oẽs de
eccleſia dei. q2 ad hoc oẽs tenent. ꝓpter hoc merituz ꝯſeq̄nt. cũ captiui ſint
noſtri proximi. Facit ad hoc. d. lxxxvi. Singulis. Eſt enĩ cõis vtilitatis
redemptio captiuorum. non ſoluz quoad redimẽtes ſed ad redemptos. cuz
de oibꝰ mundi ſtamẽtis repiant captiui. ſ. clerici ⁊ laici/ꝑncipes ⁊ ſerui/ꝑlati
⁊ ſbditi/nobiles ⁊ ruſtici/paupes ⁊ diuites/iuuenes ⁊ ſenes/viri ⁊ mulie
res. Redemptio iſtoruz cõis vtilitas eſt eorum. Ad iſtud opꝰ caritatis qḋ
eſt cõis vtilitatis: q̇l3 catholicꝰ tenet. Habe ergo chriſtiane caritatẽ: ⁊ fac q̇c
q̇d vis. De regula ⁊ trã. relig. Licet. Nã caritas eſt caput oium v̓tutum. ⁊
miſericordia ꝯplementum. De offi. cuſto. c. i. Illud eſt cõis vtilitatis: qḋ
eſt bonum/⁊ ineſt oibꝰ a natura. ſ3 miſereri miſeris eſt q̇d bonuz/⁊ ineſt oibꝰ
a natura. ergo miſereri ſup captiuos eſt cõis vtilitatis. Qḋ inſit a natura
miſereri Iob. viij. Ab infantia creuit mecuz miſeratio/et de vtero matris mẽ
egreſſa eſt mecum. Qḋ ſit bonuz ⁊ vtile oibꝰ miſericordiã facietibꝰ: Chriſtꝰ
i euãgelio: Beati miſericordes. qm̃ miſericordiã ꝯſeq̄nt. Miſerẽdum eſt ergo
captiuo tanꝙ̃ proximo. alr a diabolo ꝯp̄mendꝰ eſt. De peni. d. 2. Caritas
¶ Cõis vtilitatis eſt iuſticia. q̃ regulat ⁊ ordinat quẽl3: vt faciat illud al
teri: qḋ ſibi ipſi deſiderat fieri. S3 q̇l3 ſi captiuꝰ eſſet chriſtianꝰ i poſſe pa/

falta la hoja c. viij.

rificant talia pdicata de deo. Et tales ꝛ ſiles ꝯſequētie ſunt ꝯcedēde: Chriſt⁹ eſt mortu⁹: ergo de⁹ eſt mortu⁹. Probat: qꝛ Chriſt⁹ eſt de⁹. ¶ Ad ꝓpoſitū: multa de deo v̄ificant ꝓpter ratione pmiſſam, eo qꝛ de Christo ſunt vel fuerūt pdicāda. Et inter cetera pauptas miſia ꝛ ſilia verificant de deo. nā verū eſt dicere: de⁹ fuit paup: qꝛ Chriſt⁹ fuit paup. Ex hoc habeo dicere: ꝙ pauptas ꝛ ꝯſiſe eſt q̄dā ſilitudo dei: q̄ relucet i Chriſti paupib⁹. ſic ꝙ paupes i pauptate ſunt deo ꝯſiles. Et iſta ſilitudo dei dico: ꝙ relucet i captiuis magis. ſ. ꝙ̄ i alijs paupib⁹ ꝛ miſabilib⁹ pſonis. Et ideo ratiōe hui⁹ ſilitudis quā hūt maiorē cū chriſto ꝙ̄ ceteri paupes Chriſti audeo dicere ꝙ dei ſilitudo relucet magis i captiuis. Propter quā ſilitudinē maximaꝫ miſie ꝛ pauptatis eſt verū dicere: ꝙ vota q̄ i redēptōeꝫ captiuoꝝ mutant: i meli⁹ ꝯmutant. ¶ Sꝫ reſtat deducere: ꝙ magis pauptas reluceat i captiuis ꝙ̄ i alijs. Et repio. x. miſie ꝛ pauptatis relucentia i iſtis magis ꝙ̄ i alijs paupib⁹ ꝛ egenis. ¶ Et pmū ē ſūma idigentia atqꝫ miſia. multi enī paupes hūt magnā miſiā ꝛ indigētiā. ſꝫ iſti maximā. Et i hoc dei ſilitudo magis relucet i iſtis. cū Chriſt⁹ fuerit pauprim⁹ ꝛ miſie multe. Uñ ꝓba i Chriſti pſona: Paup ſū ego i laborib⁹. ſ. ſuppoꝛtādis a iuuētute mea. accipit ibi iuuēt⁹ p oi ſtatu vite Chriſti. Fuit paup: qꝛ i papcula matre ꝯcept⁹/ i ſtabulo nat⁹ cū aſino ꝛ boue aſſociat⁹/ cū ruſticis ꝯuerſat⁹ ſ. apoſtolis i paupe lecto mortu⁹. ſ. i cruce/ ꝛ i ſepulcro alieno ſepult⁹. ſic ꝙ tota vita Chriſti fuit ſeminata ſpinis miſie ꝛ pauptatis. Eo modo ſūt captiui chriſtiāi pauprimi. Paup eſt: q̄ modicū hēt. paupior: q̄ nichil hēt. pauprim⁹: q̄ ſeipſꝫ nō hēt. ſꝫ eſt alteri⁹. vt ſunt captiui: q̄ alteri⁹ ſunt. nō fidei cultoris. ſꝫ blaſſematoris. Poſſūt hēre maiorē pauptatē captiui? certe nō. Teſte Ouidio: Nō bn̄ p toto libertas vēdit auro. Eſſe alteri⁹ ꝛ nō ſui iuris maxime ifelicitatis eſt. Eſt ne aliq̄d magis felici⁹ ꝙ̄ libertas? Propter hoc dicere poſſunt captiui illud Boetij de con. li. 2°. pſa. 4ª. Hoc q̄d vehementer mire cohit ſūmū ifelicitatis gen⁹ eſt: fuiſſe celicū. Propter iſuꝓportabilē pauptatē ipōꝝ ꝛ miſiā icitāt aios noſtroꝝ ad ꝯpaſſionē ꝓponēdo nobis illud q̄lꝫ ipōꝝ treno. 3°. Recordare ſ. o chriſtiane pauptatis mee. Subueniam⁹ ergo eis. qꝛ poſcentib⁹ nob miſicordiā miſicordes eſſe iubemur. 23. q. v. parrafo Precepta. ¶ Scd̄ꝫ pauptatis ꝛ miſie q̄d relucet magis i captiuis: eſt eſuries. Et i hoc aſſimilant Chriſto: q̄ eſurire voluit: vt nos ſatiaret. Et cū ieiunaſſet xl. dieb⁹ ꝛ xl. noctib⁹: poſtea eſuriit. Captiui quotidie eſuriūt ꝛ fameſcūt. Naꝫ anteꝙ̄ veſci pane poſſint: ſudore vult⁹ eoꝝ hūt acq̄rere. alſ ifideles eoꝝ dn̄i eos fame mori pmitterēt. Et de his v̄ificat illud ꝓphetic̄ v̄bū pſ. Famē patient vt canes. ꝛ circuibūt ciuitatē. Si iſti totā ciuitatē i patria paganoꝝ pquirerēt: amore Jhu chriſti morſellū panis nō iuenirēt. Nō ſic de alijs paupib⁹ inter chriſtianos ꝯuiuētib⁹. Et ſi inimicos ꝛ ifideles etiā tpe neceſſitatis tenemur cibare: multo magis iſ

tos: q̄ ſūt noſtri amici fideles ⁊ parētes. 23. q. 4. Hec aūt. parrafo Ex his.
¶ Tertiū paupertatis ⁊ miſerie qđ relucet magis ī captiuis: ē ſitis. In hoc ſimilant̄ Chriſto ſitienti noſtrā ſalutē. q̄ ī anguſtia mortis crūs in crucis ſupplicio clamauit ſitio. ⁊ dederūt ei myrrhatū vinū. Hoc ſepe ꝯtigit iſtis miſeris captiuis feſſis ⁊ laſſatis laborib⁹ multis q̄ſi ad mortē. Quare dicere pn̄t cū ꝓpha: In ſiti mea potauerūt me aceto. Multotiēs bibentes aq̄ putei vl̄ fōtis miſcuūt illā cū lacrimis. Dicere pn̄t cū pſ. Potū meū cū fletu miſcebā. Iſtis ꝯpati debem⁹ eo: q2 nō ſūt nob pares. hi nō hn̄t vinū. nos hēm⁹ ad plenū. Iſti eſuriūt ⁊ ſitiūt: nos ṽo iebriamur. Nō debet vn⁹ eſurire vel ſitire ⁊ ali⁹ ebri⁹ eſſe. xvi. q. vij. c. Decimas. ī gloſa. ¶ Quartū paupertatis ⁊ miſerie ꝙ ī iſtis magis relucet: eſt nō hēre ꝓpū domiciliū. ī his ſilitudo dei magis relucet. Nā Chriſt⁹ licet rex etern⁹, ⁊ ſcđ3 hūanitatē ort⁹ de ſtirpe regali: tn̄ tāte paupertatis fuit: ꝙ domūcula3 neq3 hoſpiciolu3 habuit ī hoc mūdo. Uere dicere pn̄t iſti illud ad hebreos: Nō hēm⁹ hic. ſ. in patria infideliū manētē ciuitatē. ſ3 futurā inq̄rim⁹. ſ. patriā chriſtianoꝝ. ī q̄ natiſum⁹. Ad illā reuerti ſuſpiram⁹, ⁊ gemebūdo corde reduci deſideram⁹. Quil3 noſtrū cogitare debet: ꝙ ſi ī tali captiuitate eſſet ī terra paganoꝝ inimicoꝝ chriſtianoꝝ: ſi deſideraret duci ad patriā ꝓpā, ⁊ ſi ſibi hoc aliq̄s fieri vellet: alijs facere debet. Adiuuare vt redimāt̄ captiui, ⁊ reducant̄ ad terrā eis deſiderabilē, ⁊ vt ad domū ꝓpā reuertant̄. Qui iiſto laborauerit: nō ſolū captiuis ſ3 magis ſibiịpſi benefaciet. Quia q̄ pderit ſibi ⁊ alijs: vtroq3 pede itelligit̄ calciat⁹. viij. q. i. Olim. ¶ Quītū paupertatis ⁊ miſerie qđ relucet magis ī iſtis. ē nuditas. Chriſt⁹ a militib⁹. i. gētilib⁹ fuit oīb⁹ ſuis corporis veſtimētis denudat⁹. Vn̄ ꝓpha ī pſona ei⁹: Diuiſerūt ſibi veſtimēta mea, ⁊ ſup veſtē meā miſerūt ſortē. Sic ī his hec dei ſimilitudo magis relucet. Nā qn̄ iſti captiuant̄ a gētilib⁹. ſ. paganis: ſtati p̄dant̄ ⁊ denudāt̄ vſq3 ad carnes nil valoris dimittētes ſup ipſis. Dicere iſtoꝝ quil3 pōt ī ſua captōe illud Job. i. Nud⁹ egreſſus ſū de vtero matris m̄e: nud⁹ reuertar. Ad eoꝝ nuditatē tegēdū ortat̄ nos Chriſt⁹ dicēs: Qui hēt duas tunicas det vnā nō hn̄ti. Etſi inimicis tuis volētib⁹ tecū ꝯtēdere ⁊ tunicā tuā tollere dicit Chriſt⁹: Dimitte eis ⁊ palliū: quāto magis deberem⁹ gratis dare iſtis amicis noſtris nob nō ꝯtēdētib⁹, ſ3 nuditatē carnis noſtre oſtēdētib⁹ ⁊ miſericordiā poſtulātib⁹ iuxta ꝯſiliū Iſaie: Cu3 videris nudū: operi eū, ⁊ carnē tuā ne deſpexeris. Etſi p̄miſſis tunicā a nobis violenter auferre volētib⁹ ꝯſulit̄ nobis etiā ⁊ palliū dimittam⁹. 14. q. i. parrafo. i. Qđ ſua captiuis gratis magis dare debem⁹. ¶ Sextū qđ relucet magis ī captiuiſ miſerie ⁊ paupertatis: ē corporis pcuſſio. Hec ſimilitudo dei relucet ī captiuis. Chriſt⁹ enī fuit a plāta pedis ⁊c. talr̄ pcuſſus: ꝙ ī eo nō fuit ſanitas corporalis. vt p3 Iſaie. i. ⁊ ī pſona Chriſti Iſaie. l. Corp⁹ meū dedi pcutiētib⁹ ī me. Et miſeri captiui quotidie ab inimicis dei fuſtigant̄, vapulant̄, ṽberant̄

flagellant/ ⁊ vulnerant freqnter vſq3 ad effuſionē ſanguinis. Poſſunt di
cere illud pſ. cxxv. Sup̄ dorſū meū fabricauerūt peccatores. i. īfideles. Fla
gella eoꝝ ī cordib⁹ noſtris ſentire debem⁹. ⁊ de tribulationib⁹ ꝯpati tene/
mur ⁊ ꝯfrigi ꝑ eoꝝ peccatis. vij. q. i. parrafo Hoc tūc. ¶ Septimū pauper
tatis ⁊ miſie q̄d ī iſtis relucet magis: ē deriſio. Chriſt⁹ fuit valde deriſus
Mat. xxvi. Tūc expuerūt ī faciē ei⁹. Jlla facies diuina ſputo iudeoꝝ fuit
viliter deturpata. Hui⁹ dei ſiſitudo lucet ī captiuis. quoꝝ facies ſputis ſa/
racenoꝝ quotidie ſordidāt ī ꝯtēptū dei dn̄i nr̄i Jhu chriſti. Fuit ⁊ Chriſt⁹
deriſus 𝔳bis/ afflict⁹ ꝯtumelijs/ īꝓperijs/ iniurijs/ cachīnatoīb⁹/ maledicti
onib⁹. Et iſti ſilr̄ vocant a ſaracenis expuri/ ebrij/ latrones/ ꝓditores/ ācir/
cūciſi/ damnati/ maledicti/ porci/ ⁊ canes. Pn̄t dicere illud Jſa. v. Faciem
meā nō auerti ab icrepātib⁹ ⁊ ꝯſpuētib⁹ ī me. Oia hec patiunt ꝓ Chriſto
quē adorāt ⁊ colūt. q̄d ſi patienter tollūt: beati erūt. Quib⁹ Chriſt⁹ alloq̄t
Beati eritis: cū maledixerit vobis hōies marie īfideles. ⁊ ꝑſequuti vos fue
rit. ⁊ dixerit oē malū aduerſū vos mētiētes ꝓpter me. Gaudete ⁊ exultate. q2
merces veſtra copioſa ē ī celis. 43. d. c. Scim⁹. ¶ Octauū pauptatis ⁊ mi
ſie q̄d magis relucet ī captiuis: ē vēditio. Fuit Chriſt⁹ vēdit⁹ ⁊ empt⁹. Jo
hānis. xxvi. Et dederūt ei. ſ. iude. xxx. argēteos. Hec dei ſiſitudo relucet in
iſtis. q2 emunt/ ⁊ vēdūt inter ſaracenos multis p̄cijs. clamāte p̄cone ⁊ di/
cēte: Pl⁹ dāti dabit. Tūc dici pōt Gen̄. xxxvij. de quolz hoꝝ: Uēdit⁹ ē Jo
ſeph. i. chriſtian⁹ yſmahelitis. i. ſaracenis. Et idō ſic Chriſtus voluit vēdi ꝑ
noſtra redēptione: vt nos p̄cio p̄cioſiſſimi ſui ſanguis redimeret. teſtāte
aplo. i. ad cor. vi. Empti eni eſtis p̄cio magno: ſic ⁊ nos q̄ ſum⁹ empti tā
to ⁊ tam altiſſimo p̄cio: debem⁹ noſtris diuitijs emere ⁊ redimere exemplo
Chriſti primū noſtrū de poteſtate fidei inimicoꝝ/ vel ſaltē dare de noſtris
facultatib⁹ fratrib⁹ hui⁹ ordis ad redimēdū illos. ſicuti faciūt/ ⁊ ad oculū
videtis. Ad hoc tenent chriſtiani. 12. q. 2. Sic. ī glō. ¶ Nonū pauptatis ⁊
miſie q̄d ī captiuis relucet: eſt vīculatio. Dn̄s Chriſt⁹ fuit nō ſolū capt⁹
ſ3 catenis ferreis ⁊ ęneis ligat⁹. Nō fuerūt ꝯtēti iudei: ꝙ Chriſtū tenerēt
captū: ſ3 etiā voluerūt eū ducare ligatū. Joh. xviij. Et adduxerūt eū liga/
tū ad annā p̄mū. Siſitudo dei hec ſplēdet magis ī iſtis. nā nō ſolum ꝯten
tant ſaraceni ipōs captiuos ⁊ captos hr̄e: ſ3 catenis ferreis ⁊ ꝯpedib⁹ one
rare ī tātū: ꝙ vix pn̄t moueri q̄dā ſine alteri⁹ iuuamine. Ab iſta tāta in/
iuria tenent ceteri chriſtiani ipōs eripe ꝓpis pecunijs/ ⁊ ad libertatē ducere
quātū ī eis eſt: ſi pn̄t. alr̄ peccarēt. Un̄ Ambroſi⁹: Qui nō repellit a ſocio ī
iuriā: ſi pōt: tā eſt ī vicio ꝙ ille: q̄ facit. 23. q. 3. Nō īferēda. ⁊. c. ſeq̄nti. et. c.
Oſtēdit. 23. q. v. Reos. Et Tho. 2ª. 2ᵉ. q. lx. ¶ Decimū ⁊ vltimū paupta
tis ⁊ miſie q̄d relucet magis ī captiuis: eſt crucis ligni ſupplicium: Fuit xp̄s
ī cruce lignea cruciat⁹/ ⁊ clauis clauat⁹. Hec dei ſiſitudo claret ī captiuis: q̄
quiq3 cruciant ī ligneis īſtrumētis. videlz ī cepo ſatinis baliſtis ⁊ eculeis.

ī qbꝰ detinent̄/⁊ vexant̄. nō cū clauis ſ3 ſb clauibꝰ cuſtodiunt̄/⁊ claudunt̄
Et ſic Chriſtū ī cruce oportuit pati ⁊ itrare ī ſuā gloriā: ſic ⁊ iſti ī iſtis lig/
neis ſupplicijs ꝑ p̄ſſuras eoꝝ ⁊ alias miſias ⁊ tribulatiōes patiēter tolle/
rādo illas ꝑueniēt ī eternā gloriā ſic Chriſtꝰ Notat̄ de. ꝯ. d. i. Conſulto.
In iſtis. x. aſſimilant̄ magis deo. Et ad hec hortat̄ eos apl's ad epheſ. vᵒ.
Eſtote imitatores dei ſic filij cariſſimi. Ex qbꝰ ꝯcludi pōt: ꝙ vota ſi cap/
tiuorum redemptioni dantur: non immerito in melius ꝯmutantur. quod
probat ſimilitudo dei magis relucens in eis.

Sequitur de promptitudine ſubſidij: q̄ debetur captiuis.

Quito votū ſi redēptioni dat̄: ī meliꝰ ꝯmutat̄ hoc ꝓbat prōptitudo ſb/
ſidij: q̄ debet̄ ipſis. Et ad hoc iueſtigādū eſt aduertēdū: ꝙ oibꝰ ī ne/
ceſſitatibꝰ anguſtijs ⁊ miſijs poſitis eſt ſbueniendū cito. qꝛ q̇ cito dat: bis
dat. Et citiꝰ dādū eſt ⁊ magis prōpte: vbi maior eſt neceſſitas. Cum ergo
nulla ſit maior neceſſitas/nec repiat̄ ī numero ſeu vniuerſalitate fideliu3
q̄ꝫ ī captiuis captiuatis chriſtianis ī poteſtate infideliū: iō iſtis potiꝰ ⁊ pro
ptiꝰ eſt ſbueniendū. Exceptis parētibꝰ. q̇ p̄ferēdi ſūt/⁊ qbꝰ eni magis ſūꝰ
ꝯiūcti: potiꝰ elemoſina dāda ē. vt dicit Augꝰ li. i. de doctrina chriſtiana. et
Tho. 2ᵃ. 2ᵉ. q. 32. Legit̄ ⁊ notat̄. lxxxvi. d. Nō ſatis. Et repio: ꝙ inter oēs
fideles viuos ⁊ mortuos prōptiꝰ videret̄ ſbueniēdū eſſe aiabꝰ exiſtētibꝰ ī
purgatorij penis q̄ꝫ captiuis chriſtianis. Cuiꝰ rei cōtrariū ꝓbare intēdo. et
ꝑ huiuſmodi ꝓbatōe octo adducent̄ theologice v̄itates. q̄rū p̄ma eſt iſta.
Quāto alicui ꝑiculū eminet grauiꝰ: tāto miſeri eſt vtiliꝰ. Cū ergo capti/
ui inter paganos ſint ī ꝑiculo eterne damnationis/aie ī purgatorio ī via
ſaluationis: prōptiꝰ eſt ergo captiuis ſbſidiū p̄ſtandū q̄ꝫ aiabꝰ. ¶ Scḋa
v̄itas eſt: captiui nō ſunt ita firmiter radicati ī gratia: qn cadere nō poſſint
ī ifidelitate patiendo aduerſa. Exn̄tes ī purgatorio ſunt ī gratia ꝯfirmati
⁊ nō poſſunt deuiare a recta iuſticia. iō hi dimittēdi citiꝰ ſunt ī penis tolle/
rando ſupplicia. ¶ Tertia v̄itas eſt: captiui chriſtiani dilectione ſunt all
quārulū frigidi: ita ꝙ nō valerent diu ſuſtinere ꝓ fidei defenſione penas.
alij ꝑfecta caritate īflamati fortes ad tollerandū illas. Nā tāta eſt caritas
ī iſtis exiſtentibꝰ ī pena purgatorij: ꝙ cū illa ⁊ pena īferni eſſet amena. vt
dicit Ugo de arra ſpōſe. ¶ Quarta v̄itas eſt: captiui hn̄t ſbuerſores fidei
inimicos: q̇ quotidie ⁊ ꝯtinue eos ſolicitant. vt deuiare faciant. exn̄tes in
purgatorio hn̄t freq̄nter angelos viſitatores ⁊ ꝯſolatores. q̇ ſuffragia pro
eis f̄ca p̄ntant ⁊ denūciant. ¶ Quīta v̄itas eſt: captiui pauciſſimos hn̄t be
nefactores: q̇ a captiuitate eos liberare procurent. aīe hn̄t inumerabiles
qꝛ oēs de eccleſia dei bonoꝝ largitores: vt a penis eos liberent. ¶ Sexta

vitas eſt: captiui hñt deteri⁹ eſſe ī hoc mūdo viuētes ꝙ aīe ī purgatorio ex
iſtētes duplici rōe. Prima: qꝛ iſti ſūt ꝯfirmati ī grā. Scđa: certificati de
glīa. ſꝫ nō captiui. Jō eccleſiaſtes. 4°. Laudaui magis mortuos ꝙ viuē
tes. ¶ Septima vitas eſt: captiui ī laborib⁹ ꝛ penis captiuitatis triſtant.
ꝛ plorant. Aīe ī penis purgatorij exultant ꝛ cantāt. Vñ Jo. apo. v°. dicit:
Audiui eos: q ī celo canunt / ꝛ ī terra / ꝛ ſbt⁹ terrā benedicētes deo ꝛ agno
Jn hoc qđ dicit ſbt⁹ terrā loqᷓ de ſtātib⁹ ī purgatorio ꝛ nō de dānatis in
īferno. q deū blaſfemāt. ¶ Octaua vitas eſt: captiui ī captiuitate ꝑmanē
tes hñt ꝛ expectāt hēre penā. aīe ī purgatorio exiſtētes hñt penā ſatiſfactoriā
ſꝫ expectāt eternā gloriā. De his Jobꝫ. xxxvi°. Cōplebūt dies ſuos ī bo
no. ſ. ī gratia. ꝛ annos ſuos. ſ. eternos ī glīa. ¶ Sꝫ ꝯ ꝑmiſſa arguit ſic:
Vbi pena acerbior: ibi ſbuētio vtilior. ſꝫ pena minima purgatorij eſt ma
ior q̄cūqꝫ pena: quā hō poſſit ī hac vita pati ſcꝫm beatū Aug°. iō ꝓpti⁹ ꝛ ci
ti⁹ eſt ſbſidiū ꝑſtādū exñtib⁹ ī purgatorio ꝙ captiuis ī captiuitate detētis
ī hoc mūdo. Pro hui⁹ dubij declaratōe duo ſūt ꝯſiderāda. Vnū eſt ex ꝑte
aīaꝝ ī purgatorio exiſtētiū. ſ. pena acerbiſſima. ꝛ cū iſta ſit maior alia q̄cūqꝫ
pena hui⁹ mūdi. nā excedit oēꝫ ꝑſentē penā. d. xxv. Qui ī aliū. Et de peni.
d. vltima. c. fi. circa finē. v. Nā p⁹. citi⁹ eſt iſtis ſbueniēdū ꝙ captiuis. A
liud eſt ꝯſiderādū ex ꝑte captiuoꝝ chriſtianoꝝ. ſ. ꝑiculū maximū: ī quo ſūt
. ſ. abnegādi fidē catholicā. vt ſepiſſime multi faciūt. Ex q̄ fidei abnegatiōe
ꝯſequūt penā eternā. q̄ maior eſt ꝙ pena purgatorij ſaltē quoad ꝑpetuita
tē. quā vnuſquiſqꝫ debet vitare nō ſolū ī ſe. ſꝫ ī ꝓximo fratre ſuo chriſtiāo
Et hoc hꝫt ex ꝓcepto: Diliges ꝓximū tuū ſic teipꝫ. ſ. ad ſalutē. Si ꝯſideret
iſtud tā grādiſſimū ꝑiculū: ī quo captiui manēt ī captiuitate: ꝓpti⁹ cap
tiuis ē ſbueniēdū ꝙ alijs. Vel alr: pena eſt ꝯſiderāda duplr vel ī eſſe que
actu eſt ī aliquo / vel ī ſpe: q̄ nōdū eſt. ſꝫ ſperat eſſe. Si ꝑmo modo: citi⁹ de
bem⁹ ſbuenire aīab⁹ iā ī penis exñtib⁹ ꝙ captiuis. Si ſcđo modo: multo
ꝓpti⁹ captiuis. qꝛ iſta q̄ expectat de captiuis: eſt eterna. alia vero tꝑōralis
tm̄. Nūc vero ad argumētū ē reſpōdēdū. qñ dicit: vbi pena acerbior: ibi ſb
uētio vtilior ꝛc. verū eſt quoad pene acerbitatē. ſꝫ nō quoad ꝑiculū. Vel
etiā eſt dicēdū: ꝙ quoad penā q̄ eſt ī eſſe actu. ſ. quā iam hñt aīe ī purgato
rio: citi⁹ eſt ſbueniēdū aīab⁹. ſꝫ quoad penam q̄ nōdū eſt ī captiuis / ſꝫ ex
pectat eſſe ī ipſis: q̄ eſt eterna: captiuis eni citi⁹ eſt ſbueniendū. Quicqđ
eni ſit: aīab⁹ ī purgatorio ſbſidiū eſt ꝑſtādū citi⁹ ꝙ captiuis ratōe pene a
cerbitatis. ſꝫ captiuis magis octo ꝑmiſſis rōib⁹ deductis. Etiam poſſeꝫ
vna tali rōe deducere: ꝙ ſimplr eſt ſbueniēdū meli⁹ ꝛ citi⁹ captiuis ꝙ aīa
b⁹ ī purgatorij penis. ꝓpter hoc: qꝛ captiui nō liberant a captiuitate ꝑ ſuffra
gia facta mortuis. Sed aīe a penis purgatorij ſoluunt ꝑ ſbſidia ꝛ elemo
ſinas: q̄ fiūt captiuis ī eoꝝ redēptōe. Hoc videt de itentōe eſſe beati Aug⁹.
dicētis: Jn redēptōe captiuoꝝ oīa oꝑa miſericordie ꝛ pietatis exercent. nā

p receptione captiuo℞ viui saluant/mortui a penis purgatorij liberant. Et hoc fore vtili⁹ videt: ⁊ iō propt⁹ captiuis ſbueniēdū p illud Greg. lib° de officijs: Qui redimerit captiuū de captiuitate: i die iudicij recept⁹ ⁊ saluus erit. 2ª. q. 2. Pro captiuis. Ergo vota que receptioni dantur: in melius commutantur. quod probat promptitudo subſidij: que debetur ipſis.

De rectitudine rationis prelato/rū in ſuccurrendo captiuis.

Sexto votū qđ receptiōi dat: i meli⁹ ɔmutat. qđ pbat rectitudo rōis reddēs eccleſiaſticos magis debitores his. Et ad hui⁹ rei probatio/nē ɔſidero: ꝙ oia tpalia bona diuitū ꝙ̄ marie eccleſiaſtico℞ recte ꝓpo ſū ptu diſtribui debent i paupib⁹. Qđ pbari pōt p Ambro° dicēte cuilʒ diuitū ɔtrariū facieti: O ipudēs dic tu: q ꝓpa dicis: q ex qb⁹ recōditis i hūc mū/dū detuliſti: quō i hāc igreſſus es lucē? quō de vētre matris exiſti? Quib⁹ q̄ſo facultatib⁹? Quib⁹ ſbſidijs ſtipēdiat⁹ igreſſus es? Et poſt pauca: Proprijū nemo dicat: qđ eſt cōe: pluſꝙ̄ ſufficeret ſūptū/⁊ violenter obtētū eſt. Et poſt q̄dā: Nichil reputas agere iniquū: ſi tā mlto℞ vite ſbſidia ſol⁹ obtineas. Quis eni tā iniuſt⁹: ꝙ̄ q mlto℞ alimēta ſuū nō vſū ſʒ abūdātiam ⁊ delicias facit. Neqʒ eni eſt crimis abūdāti tollere ꝙ̄ cū poſſis etiā abun/dās idigētib⁹ denegare. In decretis. i pte. d. xlvij. c. Sic hi. Pēs ꝙ egeni ⁊ paupes debent a diuitib⁹ adiuuari. Et q eos adiuuat: paradiſum lucrat. xvi. q. i. Reuertimini. Cū ergo bona diuitū paupib⁹ ſint diſtribuēda: pla to℞ bona mltomagis ſūt paupib⁹ erogāda. Cū illa bona ipſo℞ ⁊ alio℞ eccleſiaſtico℞ nō ſint eo℞ ꝓpa. ſʒ Chriſti pauperuʒ. xvi. q. i. Qm. Et ſpeciali modo captiuo℞: q ſūt alijs Chriſti paupib⁹ pauperiores ⁊ miſerabiliores. Et hoc pbat rectitudo rōis reddēs eccleſiaſticos magis debitores his. Et p̄mo inq̄rēdū eſt de epis ⁊ ecce p̄latis. Quis eni niſi iſanemētis eſſet: iudicio rōis ɔtrariū iudicaret: ꝙ bona accomodata nō eſſet reddēda accomodāti/vel illis vl' i illo℞ vſib⁹ p qb⁹ accomodata fuerūt. Bona eccleſie paupe℞ ſūt. plat⁹ ꝟo diſpēſator/⁊ nō dn̄s eſt. Nā cū p̄poſit⁹ fact⁹ fuerit eccleſie: oiuʒ q̄ hēt eccleſia: efficit diſpenſator In. c. Fraterni. De donatō. 12. q. i. c. ſi. Dn̄s ꝟo ho℞ bono℞ eccleſie Chriſt⁹ eſt. vt notat Innocēti⁹ i. c. Cum ſup. text⁹ i. c. Qui Chriſti. Et. c. Qui abſtulit. 12. q. 2. Et bona hec quo℞ xp̄⁹ dn̄s eſt: paupib⁹ erogāda ſūt p p̄latos eccleſie. q pauperū pcuratores ſūt. Quia glia epi ē paupe℞ opib⁹ ꝓuidere 12. q. 2. c. Glia. Et i. c. Expedit. 12. q. i. ¶ Sʒ repio: ꝙ noſtri moderni p̄lati hec Chriſti paupib⁹ ⁊ magis captiuis eroganda non ipſis diſtribuūt. ſed dignitatis honoribus/ſcutiferis/ et militibus/mundanis vanitatibus.

Primo hec bona diſtribuūt dignitatis honorib⁹ dicētes: tenemur i al

tū extollere dignitatē noſtrā archiepiſcopalē ꝛc̄. ne eccleſia ꝯtēnat̄. ſꝫ hono
ref. Et pꝫtextu eccleſiaſtice dignitatis accumulant honores honoribꝰ. Et q̄
ꝓbere debent exēplū hūilitatis ꝛ lucē māſuetudis: ſunt doctores ſupbie et
pōpoſitatis. Hi diſpenſatores rex paupꝝ marie captiuoꝝ nō imitant̄ dn̄ꝫ
ſuū. Eſt ſeruus maior dn̄o ſuo? nc. Hoc ꝯſiderās Bn̄s dicit: Et ſi nō vis
imitari hūilē hōiez: ſaltē imitari hūilē deū. De coꝝ pōpis et honoribꝰ nō
modicū admirat̄ Bn̄s ad Eugeniū li. inquiēs: Uides totū eccleſie
ʒelū ꝓ dignitate feruere tuēda. Dignitati dat̄ totū. ſanctitati nichil vel pa/
rū. Et Bn̄s: Parati ſunt ad honores ꝛ excelſitudinē g̃duū eccleſiaſticoꝝ
ipſis etiā angelicis humeris formidādū. Dicit Augꝰ: Quātū i loco ſupi
ori: tāto i piculo maiori vſat̄. Attēdere debent plati: q̄ ſupbia appetit ca
ſū. Uñ Gregꝰ: Tu dignitatis culmē affectas. attēde ꝛ videbis: q̄d lucraris
Tu aīe flagitiū / tue familie diſpendiū / tui corporis periculū inq̄ris. Quia
quāto g̃dꝰ altior: tāto caſus g̃uior. Et Boꝰ. 2ᵒ. de con. Qui caute vellet ꝑ
ennē ponere ſedē: vitet cacumē mōtis alti .ſ. ambitionem honoris. Et dat
cāꝫ. Nā ille pternꝰ auſter viribꝰ vrget. Qđ ꝯſiderans Oraciꝰ inq̄t ſic: ſepe
mētis agitate igerēs pirꝰ. celſeqꝫ g̃uiori caſu decidūt turres. feriuntqꝫ fulgu
ra ſummos mōtes. De iſto caſu et honore ſupbie ꝓueniēte ait Enricꝰ ꝯtra
fortunam: Ue tibi mortale genꝰ. ꝗ q̄ ſemꝑ ad alta niteris: vt lapſu g̃ui/
diore cadas. Attamē plati ſblimati i eccleſiaſtica dignitate tantum honorē
affectant: q̄ caſum nō ꝯſiderant. ꝛ ſbito ruunt: q̄ ſuꝑ aſtra volant. ſi ſbli/
mitas illa .ſ. angeloꝝ de celo cecidit: q̄s cadere nō poſſit? Sed ſi i celo rui
na: quanto magis i terra. De peni. d. 2. ꝟ. Si altiſſima. Quaꝓpter Anſel
mꝰ li. de ſilitudibꝰ. c. xx v. Prelatos ambicioſos honoris ꝯparat pratis vo
lantibꝰ papiliones. q̄ dum eos ſequunt̄: i foueas cadunt. Et reuera ca/
dunt q̄nqꝫ de ſuplatiuo i ꝯpatiuuꝫ. de ꝯpatiuo i poſitiuuꝫ .ſ. i inferiorem
dignitatē. ꝛ q̄ſi ad nichiluꝫ reducunt̄ ſepe: dū ꝫ a culmīe dignitatis auferūt̄
ꝛ finaliter morte ꝑueniunt̄ / ꝛ cinis i cinerē reuertit̄. Utinam ꝯſiderassent
q̄ꝰ q̄n papa eligit̄: ſtupa coram ocul̄ eiꝰ accendit̄ / ꝛ ꝯburit̄. eiqꝫ dicit̄: Sic
tranſit g̃lia mundi. Jō metrice dicit̄: Forma genus mores ſapia vis ꝛ ho
nores nō retinēt hōiez: qui reddat i cinerē. Ecce caſuꝫ hunc ꝯſiderauit ill̄
nobil̄ Job dei ſuꝰ humil̄ dicēs: Eleuaſti me. ꝛ q̄ſi ſuꝑ ventuꝫ ponēs eliſiſti
me. ſcio tñ: morti me trades. Job. 30ᵒ. Humilitatē requirit deꝰ i platis. nō
faſtum. dicēs: Diſcite a me: q̄ꝛ mittis ſum ꝛ humil̄ corde. Supbis eniꝫ
reſiſtit. Humilibꝰ dat ſuaꝫ gratiā. Notat̄ de religi. ꝛ reue. ſan. c. i. li. viᵒ. glo
penultia. Et exercitia humilitatis ſunt ſbtrahere ſe nō magnis ꝛ altis officijs
ꝛ negocijs curiaꝝ regum ꝛ ꝑncipum regimini cōitatum reꝝ ſecularium. ſꝫ
cauſa humilitatis vilioribꝰ ꝛ miniſterijs idignioribus ſe tradere. De peni.
di. 2ᵃ. Si q̄s. Jn his honoribꝰ bona Chriſti plati exponunt. q̄ diſtribuēda
paupibꝰ marie captiuis paupioribꝰ ſunt. quoꝝ ꝯſcīa nō ignorat. Quare

dota ſi redẽptioni mutant̄: ī meli⁹ ꝯmutãt̄. qđ ꝓbat rectitudo rõis. reddẽs
p̄latos magis debitores his ¶ Scđo p̄lati bona q̄ pauperꝝ ſunt ⁊ maxīe
captiuoꝝ: diſtribuunt ſcutiferis ⁊ militib⁹. De quo redarguit ipōs Bñs.
Optimi diſpenſatores q̄ de maximis minimam / et de minimis maximam
curam gerunt. Ad quid tot hōīum ſeq̄la / tot magnatum comitiua? Ec/
ce quot equites ducunt / quot militias diſtribuunt diuitib⁹. Nōne meli⁹
eſſet: q̄ pauperum ſunt: darẽt paupib⁹ ⁊ egenis / ⁊ nō min⁹ captiuis chriſ
tianis ꝙ̄ ſcutiferis ⁊ militib⁹ locupletib⁹. Audiēte Hiero°: Da tm̄ iquit pau
pib⁹. nō locupletib⁹. nō vanis ⁊ ſupbis. Da ꝙ neceſſitas .ſ. pauperꝝ ſuſtẽ
tet. nō quo augeant̄ opes. Pars ſacrilegij eſt res pauperꝝ nō dare pauperi
b⁹. Utinam attẽderẽt p̄lati: ꝙ tanta hōīuꝫ ſeq̄la eos nō ſequit̄. ſꝫ ſolum
p̄dam. nō dignitatẽ / ſꝫ vtilitatẽ. Nam ſeq̄ntes p̄latos īſequunt̄ gurgitati
ones / ebrietates / vētris voluptates / numos / ⁊ opes. nō autẽ dignitates e
oꝝ neqꝫ pſonas. Qđ attẽdẽs Enric⁹ ꝯ fortunaꝫ dicit: Uiuitur edax coru⁹ qꝫ
niger p̄ſagaqꝫ cornix vētris ad igluuiẽ ſemꝑ adeſſe parāt. Lactatrix mel mu
ſca lupuſqꝫ cadauera: ſic p̄dam nō hōīes gẽs parat iſta ſequi. Item Sene
ca: Multi aliquem comittantur mel muſce ſequuntur cadauera lupi fru
mentum formice. p̄dam ſequitur turba iſta. nō hōīem. O mihi paupes
ꝙ̄ maxime captiui ecce noſtri p̄lati diſpenſatores bonoꝝ Chriſti quomō a
vobis bona veſtra auferunt / ⁊ ī miſerijs veſtris vos pire ꝑmittunt. ⁊ illa volū
tarie ſanis iuuenib⁹ ſcutiferis magnatib⁹ ⁊ militib⁹ diſtribuunt atqꝫ ꝓpin
quis. Pn̄t paupes ⁊ captiui dicere: talia facientes nō ſunt diſpenſatores
pauperꝝ. ſꝫ raptores. nō procuratores / ſꝫ diſſipatores. nō fautores Chri/
ſti / imo antichriſti. Diſiles iude: qui vēdidit Chriſtum. De quo dicit glo
ſa interlinē. ſup illud math. 22. Tunc abijt vn⁹ de duodeci. Nō timuit in
das dn̄ꝫ ſuum tradere: vt acquireret: q̄ daret. quos carnaliter amabat. Et
ſi ꝓ q̄ pauperꝝ ꝓcuratores ſunt / ⁊ comitiuam ducere volunt: cur illam de
paupib⁹ ⁊ captiuis paupiorib⁹ ducere recuſant? Nōne dn̄s opum Chri/
ſtus Ihs comitiuam elegit pauperꝝ? Qđ eis fienduꝫ docuit dicens: Sēp
enim paupes hēbitis vobiſcum. me autem nō ſemꝑ hēbitis. In hoc oſten
dit Chriſt⁹: ꝙ ipm̄ nō ſemꝑ pſonalr̄ hērent. ſꝫ ī pſona ſua p̄lati hr̄e deberẽt
paupes. Chriſt⁹ ſocietatem pauperum elegit. inter quos vnus ſolus fuit
de alto ⁊ nobili genere regali locuplete ⁊ diuite. ⁊ hic fuit bartholomeus.
¶ In hoc duo oſtenduntur. Primum ꝙ p̄lati comitiuam pauperum de/
bent multo pl⁹ diligere tenere ꝙ̄ diuitum. Scđꝫ ꝙ totaliter nō debent ex/
cludi potentes ⁊ nobiles. maxie ſi ſunt paupes: vti erat bartholo⁹. qñ vo/
cat⁹ fuit ī apoſtolatuꝫ. Ad hoc iura ſonant: ꝙ paupib⁹ qui ditiores fuerūt
eſt elemoſina lati⁹ largienda. Nam qui q̄nqꝫ fuit diues: eccleſia illi meli⁹
debet puidere. xvi. q. vij. Quicunqꝫ. i. 2°. ⁊ ī gloſa. Nec tollr̄ ſunt ꝯſangui
nei ⁊ parentes de cura ⁊ comitiua platoꝝ euitandi. cum Chriſt⁹ ꝯſanguie

os ĩ comitiua ſua habuerit. ꝑmaxime ſi ſint: ſicuti fuerunt Jacob⁹ ⁊ Ja/
cob⁹ ⁊ Johes paupes. Quia cū bona ecce pauperū ſint: nō ſolū extrane/
is ſ; ⁊ paupib⁹ filijs etiā ⁊ ꝓpiquis ſbueniēdū ē. Nō vt diuites fiāt. ſ; tm̄
ad eoꝝ paupꝑtatē ſupportādā. x. q. 2. Eps. 12. q. 2. Quiſq;. S; multip/
latoꝝ nullo ordine ſuato ſcutiferis magnatib⁹ ⁊ militib⁹ atq; parētib⁹ di
ſtribuūt ecce bona. q̇ paupib⁹ ⁊ captiuis ceteris paupiorib⁹ ſunt largiēda
Ergo votū ſi redēptioni dat̄: i meli⁹ ꝯmutat̄. qđ ꝓbat rectitudo rōnis red
dēs ꝑlatos magis debitores his. ¶ Tertio bona paupeꝝ ꝑcipue captiuo
rū q̇ paupiores ceteris ſūt ⁊ miſabiliores: ꝑlati exponūt mūdanis vani/
tatib⁹. ſ. equitaturis maximi valoris. quoꝝ ꝑcio viueret cētum paupres
anno vno ⁊ vltra. Christ⁹ ṽo dn̄s ecclesie nūq̄ legit̄ eq̇taſſe p ſe niſi tātū
ſemel. nō ſup mulā cētū aureis / nō ſup cauallū aīal ſupbiſſimū. ſ; ſup aſi
nā aīal māſuetū ⁊ deſpectū. Et vtinā ſufficeret ꝑlatis eq̇taturas ducere ad
ſufficiētiā. ſ; tā altiſſimū equoꝝ ⁊ eq̇tū apparatū ducūt: q̄ ſeculares ꝓuer
biū faciūt dicētes: Ecce bona crucifixi ad q̇d ſuiūt. ad paſcēdū bruta aīa/
lia. Et de hoc iferiores ⁊ ſbditi exēplū accipiūt viuēdi. Equitare et nutrire
mulas pigues ⁊ latas ⁊ alias equitaturas ꝑpōpoſas. Nā qđ agit̄ a ꝑlatis: fa
cile trahit̄ a ſbditis i exēplū de uoto magne. Etiā iane bona paupeꝝ q̄ma
xime captiuoꝝ nō ceſſant expendere i ꝑpōpoſis veſtib⁹ ⁊ fulgidis pānis cer/
cis maximi valoris / ⁊ i mltis diuerſiſq; mutatorijs inhoneſtis. Nō ſic xp̄s
vna ſola tunica et pallio fuit ꝯtent⁹. Paupes Christū repſentātes ꝑeūt
frigore. quos poſſent adiuuare. ⁊ ꝑmittūt tremere: cū poſſent carnes illoꝝ
tegere. Nō imerito de ipſis ꝯq̄runt̄ paupes ſcdm Bn̄; dicētē: Dicite pōtifi
ces; q̇ vaſa dn̄i eſtis: cur tātoꝝ comitiua? cur tot idumēta varia? Ad quid
plicata i māticis / deaurata i frenis Nō veſtrū: qđ tollitis. noſtrū eſt: qđ
inaniter expenditis. Nec obſtat: qđ h̄r̄ di. xl. i pn̄º: Oportet ep̄m eſſe or
natū. q̄ ibi loq̄t̄ de ornamēto virtutū. Ueſtis eni humilis ⁊ honeſta lau
dat̄. ſupba ⁊ ꝑpōpoſa repꝓbat̄. xli. di. c. Per ſymoniā ¶ Pariter ſine fructu
iſiſtūt i edificādo palacia alta ⁊ latiſſima. cameras magnificas. quoꝝ tecta
auro argēto diuerſiſq; colorib⁹ aſſiſtūt depicta / ⁊ iſignita armis ſuoꝝ pa/
rētū: vn̄ trahūt originē. Ad hāc vanitatem largiſſimi / ad pauperes ſtricti/
et ad captiuos redimendum auari. O bone Jeſu tu ſummus pontifex in
tua natiuitate artum habuiſti declinatorium. ſ. ſtabulum. Gregorius: Ua
git infans inter arta conditus preſepia. Habuiſti non proprium hoſpiciū
in vita. ſed alienum. ſ. Marthe et ſimilium. Jn morte artiſſimum. ſ. crucē
in qua caput tuum precioſiſſimum locum quieſcendi non inuenit. Jſaie
.i. Uulpes foueas habent. volucres celi nidos. filius autem hominis. i. dei
atqꝫ vel virginis nō h̄z: vbi caput ſuū; declinet. Epiſcopi circa edificādas
domos largi / vel alia ſuperflua ornamēta et placida. nō modicum peccant.

12.q.2.Gloria. Peccant et in vanitate conuiuiorum inuitando ſepiſſi/
me altos et claros viros principes nobiles magnates et barones/ eis ꝑcl
oſa ꝛ precioſo modo preparata cibaria miniſtrando. Iſtorum conuiuio/
rum expenſas pauperes ſoluunt: et non comedunt. Etſi ſolum de fragmē
tis et vtinam ad ſaturitatem iſtis miſſis et pauperibus et captiuis tenen/
tur epiſcopi prouidere/ et infirmis: qui laborare non poſſunt. lxxxij. di. c. I.
¶ Perduntur bona pauperum et captiuorum in vanis odoribus et vn/
guentis precioſiſſimis. Incedunt nanqꝫ in veſtimentis reconditis cum
muſqueto algalia ſciueta thimiama thure aloee aqua naffa et roſea alijſ/
qꝫ rebus q̄ plurimis redolentibus. Hoc etenim eſt inhoneſtum eccleſie ꝑ
latis. Nam vti non debent iſtis: que laſciuie ſunt incitamenta. Signum
enim oſtendit ſignatum. Qui enim vtuntur vnguentis et ſimilibus odo
riferis inhoneſtis in veſtibus peccant. 21.q.4. Omnis. et .c. Nullus. et. ca°.
vltimo. ¶ Non ſolum in his ſed in multis alijs vanitatibus bona paupe/
rum et captiuorum diſtribuuntur a prelatis. In tantum q̄ quando de pa
lacio exeunt: non prelati nec cuſtodes ſponſe. ſ. eccleſie/ ſed ſponſi iudicā/
tur. cum tamen non ſit niſi vnus ſolus verus eccleſie ſpōſus Chriſtus ie
ſus. Quod attendens Bernardus de ipſis ſic incedentibus alloquitur:
Intuere: quomodo incedunt nitidi et ornati circumamicti varietatibus
tanq̄ ſponſus procedens de thalamo ſuo. Nonne ſi quempiam talium re
pente eminus procedentem aſpexeris: ſponſum potius putabis q̄ ſponſe
cuſtodem? ¶ In alijs q̄ plurimis vanitatis operibus nonnulli de moder
nis noſtris prelatis delectantur. Contra quos loquitur Bernardus ſer
mone. 33. ſuper cantica: Miniſtri Chriſti ſunt/ et ſeruiunt antichriſto. Ho
norati incedunt de bonis domini. domino honorem non deferunt in his
que quotidie vides. meretricius nitor hyſtorijs habitus regis apparatus
aurum in frenis et ſellis in calcaribus. et plus calcaria q̄ altaria fulgent.
Inde menſe ſplendide ciphis et cibis. Inde comeſſationes ebrietates.
Inde cithara lyra ꝛ timpana. Inde abundantia torcularia ꝛ promptua/
ria plena eructantia ex hoc in illud. Inde dolia pigmentaria. Inde
Pro his volunt eſſe et ſunt eccleſiarum prepoſiti decani archidiaconi ꝛ e/
piſcopi. ¶ Horum cuilibet loquitur Auguſtinus: Erubeſce gloriari in ve
ſtibus/ refocillari in delectationibus/ appetere ſublimari in honoribus. cuꝫ
deus propter te factus eſt humilis et deſpectus. Erubeſce prelate diuitias
accumulare: cum deus tuus pro te venerit mendicare. O quantum debe
rent prelati precauere ab his: cum ſint tanq̄ ſignum ad ſagittam. De ac/
cuſatio. Qualiter ꝛ quomodo et ſuos proprios defectus corrigere. ne cau
ſam ſubditis prebeant delinquendi. Ideo dicitur eis: Non pudeat errores
veſtros corrigere: qui poſiti eſtis: vt aliorum corrigatis errores. De accu/
ſationibus: qualiter et quomodo. Et bona que in vanis operibus et ne/

gocijs diſtribuunt: erogent pauperibus: quorum ſunt. ⁊ premaxime capti
uis. Quod ſi non faciunt: deo odibiles erunt. Nam qui offerunt ſacrifici
um ex ſubſtantia pauperum: non placent deo. 14. q. v. Jmmolans. Nam
talia bona pauperibus et pauperioribus captiuis et non vanitatibus diſ/
tribuenda ſunt. ¶ Nota ergo ſi redemptioni dantur: in melius commu
tantur. Quod probat rectitudo rationis. reddens prelatos magis debi/
tores his. ¶ Viſis premiſſis de quibus redarguendi ſunt prelati: ſequū
tur tria exercenda circa pauperes captiuos. de quibus erunt prelati non
modicum digni honore. Debent namqꝫ portas patentes tenere ad paupe/
res colligendum. Obuiam eis exire ad eos honorandum. Palmas ſuaſ
extendere ad ipſos adiuuandum. ¶ Primo debent ⁊c. Legitur in geſtis
romanorum: ꝙ quidam nobilis romanus valde diues quendam filiū
adoptauit. quem filium heredem inſtituit ſb̄ tali pacto: ꝙ ipſe haberet pro
uidere pauperibus/et eis tenere hoſpitalitatem. Et vt hoc attentius fa/
ceret: tales verſus in ſuperliminari domus eius ſcribi fecit. Porta patens
eſto. Nulli claudaris honeſto. Sed mortuo diuite heres eius ſententiā
verſus mutauit. et iſto modo punctuari voluit: Porta patens eſto nulli.
Claudaris honeſto. Et ſic pauperes a ſe abiecit. Jſte diues amator paupe/
rum eſt Chriſtus. ditiſſimus: quia deus. Quilibet prelatus eſt heres eius
et dominꝰ vult: ꝙ heres ſuꝰ teneat portam domꝰ ſue patentem pauperibꝰ.
et hoſpitalitatem. Et quidā retinent. et aliqui iſtorum mutant ſententiā
verſus ſic: Porta patens eſto nulli. Claudaris honeſto. Et hoc fit: quia
diues mortuꝰ eſt in cordibus eorum. Non fuit de his ille deuotus epiſ/
copus nomine Otho. qui deſpectiores pauperes introducebat in hoſpi/
cio ſuo/et ante ſe in menſam ponebat a latere. Requiſitus quare hoc tolle/
rare poterat: reſpondit: ꝙ quidam vir nobiſ eum docuerat. ſ. Job. dicenſ
Viſitans ſpeciem tuam non peccabis. Ad hoc monet prelatos Auguſtinus
inquiens: Prebe eis tectum: et accipe celum. Sed iſti heredes domini
clauſas tenent portas pauperibus eis denegando hoſpitalitatem. vt ſibi/
ipſis theſaurizent. Quorum cuilibet inquit verſificator: Cur tu qui cinis
es: per auariciam ſepelis eri es? Cur heres es eris: qui non eris heres: qn̄
ſepultus eris? Quicunqꝫ ſepultor es eris. Dici ſepe putes: tu qui ſub mar
more putres. Nam hodie quod heri nouꝰ heres imperat eri. ¶ O domini
prelati heredes Chriſti bona eccleſie date pauperibus et captiuis pauperi
oribus/et hoſpitalitatem eis tenete. Ad hoc obligamini de iure. nam cum
donatarius naturaliter ſit obligatus donatori: et Chriſtus ſit donator: p̄
latus ſiue quilibet epiſcopus donatarius tenetur donatori. ſ. Chriſto. et
debet complere ſuam voluntatem circa hoſpitalitatem pauperum maxime
captiuorum. Facit ad hoc de pecul. cl'i. Ut vnuſquiſqꝫ. De teſtā. c. Cū in
offi. Et eo titulo. c. i. li. vi. Ergo votum ſi redemptioni datur: in melius

commutatur. quod probat rectitudo rationis /reddens prelatos magis debitores his.

S Ecundo debent prelati obuiam pauperibus exire ad ipſos honoran
dum. Parati ſunt ipſi exire ad occurſum magnorum. vt pro hono
re exhibeatur eis honor. Sed ſi eorum aſpectibus pauperes repreſentant:
viliter expelluntur/et ipſos videre dedignantur. Jmo quandoqꝫ roſtruꝫ
pauperum foribus percutitur violenter. O maxima ingratitudo non hono
rare Chriſtum. Nonne dixit Chriſtus Luce.x. Qui vos ſpernit: me ſpernit
Propter paupertatem pauperes contemnendo contemnunt Chriſtū pau
perem. Dicit Juuenalis libro.i. Nil habet infelix paupertas durius in ſe:
q̄ ꝙ ridiculos homines facit. Jſtoruꝫ contrarium fecit Abraam. de quo
legitur gene.xviij. ꝙ cum vidiſſet tres viros: occurrit in occurſum eorum
de hoſtio tabernaculi ſui. tres vidit. et vnum adorauit. Sic prelati occur/
rere debent pauperibus: in quibus repreſentantur tres viri.i. tres perſone i
diuinis. vnum tamen deum debent honorare et adorare. Quando paupe/
res honorantur. deus honoratur. Magna igitur veneratione debent pau
peres venerari. Jdeo Cato: Pauper amabilis et venerabilis et benedictus
Et vere benedictus. q̄ maxime ſi humilis eſt corde. Quare dicit Juuento
ſus libro.i. Felices humiles quos pauper ſpiritus amat Jllos nanqꝫ celi
regnum ſublime receptat. Et Gregorius: Pauperes non ſunt deſpicien/
di vt egeni. ſed exortandi vt patroni. Honor qui pauperibus exhibetur:
deo ſpecialiter exhibetur. O prelati attendite hyſtoriam: que recitatur in
conqueſtis duodecim parum francie de illo ſtrenuo et fortiſſimo milite
Carolo magno. qui cum militaſſet cuꝫ quodā alio milite pagano Mar/
cilio rege quaſi ſibi quoequale in fortitudine/et bellis repetitis dictus ka
rolus animum militis pagani induxiſſet ad ſuſceptionem baptiſmatis:
et cum vellet ille primo informari de modo et forma viuendi chriſtiano/
rum/et treuga conceſſa fuiſſet inter ipſos / et acies chriſtianorum miro
modo vidiſſet ordinatas/et de his et alijs omnibus mirabiliter eſſet in/
formatus: ſumpto enim prandio in quo fuerat per Carolum inuitatus:
vidiſſet maximam multitudinem hominum Chriſti pauperum comeden
tem de fragmentis: que ſuperauerant/et in nuda terra ſine mapis: queſi/
uit a Carolo: qui ſunt iſti? Cui Carolus: iſti ſunt pauperes Chriſti ſerui
tores At ille ait: Et ſeruitores dei tui pro quo tot bella comittis: ita vili/
ter vos chriſtiani tractatis/et eis ita inhoneſte cibaria miniſtratis: qui de/
um veſtrum repreſentant? Dico tibi ꝙ de omnibus que videram: fueraꝫ
optime iformat⁹: ſed iſtud quod video de ſuitorib⁹ dei tui ita male ꝓcura
tis: reuocāt mei animū a bono ɔuertēdi ꝓpoſito: q͛d hūerā. ⁊ deſpicio ſ͛ue

tuā .ꝛ amplꝰ bellis volo pugnare ꝯtra te/ꝛ defendere legē meā. ¶ Uos gꝰ dn̄i epī ꝛ p̄lati vices Christi gerentes i terris paupes nō despiciatis. qꝛ ipſos tenemini honorare/ꝛ Christi amore ſuire eis. Quia ſꝫ Bn̄ꝫ nomen epī nō ſonat dn̄iuꝫ. ſꝫ ſuiciū. Si eni paupes p̄lati honorant: deum honorant: quē rep̄ſentant. Tn̄ nōnulli p̄latoꝝ ab oibꝰ honores exigunt/ꝛ eiſ honores ſatis nō ſufficiunt. De q̄bꝰ dn̄s Petrꝰ de vineis merito ſic loq̄t Nō ſplendet hūilitas collis p̄latoꝝ. ſꝫ ſupbe ſatagunt. nō ſolū mīoꝝ ſibi flecti genua/ſꝫ ſupioꝝ. cū deꝰ hūiliet colla ſupboꝝ. Nōne Christꝰ dn̄s ſūmꝰ pōtifex Jh̄s ſuire voluit: dū pedes diſcipuloꝝ lauit? Impendere honorē paupibꝰ/ꝛ multomagis captiuis paupioribꝰ nō vos detineat. qꝛ ī dignitate eſtis maiores. qꝛ dixit Christꝰ: Qui maior veſtrū eſt: fiat ſic iunior ꝛ q̄ p̄ceſſor eſt: ſic miniſtrator. Nā ſbdere ſe minori humilitatis eſt vt notat Hug. de ꝯ. d. 4. c. Per aquam. Et notat glo. de religio. do. c. i. i clemētinis. gloſa vltia. ¶ Ergo votuꝫ ſi rete꜠ptioni dat̄: i meliꝰ ꝯmutat̄. q̄ꝺ pbat rectitudo rationis reddens prelatos magis debitores his.

Tertio tenent̄ p̄lati palmas ſuas extēdere ad ip̄os adiuuandum. ſed iſti paupibꝰ ꝛ captiuis nō largiunt̄ bona: q̄ paupeꝝ ſunt. ſꝫ ꝯtrarium faciunt. Plꝰ eni dant vno die vni ſolo diuiti q̄ꝫ cētum paupibꝰ i vno anno. Dant eni diuitibꝰ vnam mulam/vnuꝫ caualluꝫ maximi valoris/ dāt mille aureos vno nobili vel ꝓpiquo. ſed dei paupi ꝛ captiuo vnuꝫ denariū Qd̄ ꝯſiderans marcialis coquꝰ ait: Dant̄ opes nullis nunc niſi diuitibꝰ. Etſi dant paupibꝰ: illud modicum dant cum triſticia ꝛ dilatione magna. Deberēt dare alacriter ꝛ cito ilariter facie ſerena/ nō frōte rugata. qꝛ ilareꝫ datorē diligit deꝰ. 23. q. vi. parrafo Ex his. Notat̄ de dona. c. i. Debent dare ꝛ cito p̄termiſſa mora. De hoc Enricꝰ. ꝛ ſunt v̄ba ꝓbe ad Enricum: Nec te pigricie ꝯſors dilatio tardet ad bona. Naꝫ cupiens oia tarda putat Naꝫ mora denigrat donuꝫ. meritumqꝫ minorat. Sꝫ cito grandificat munera parua manꝰ. De his duobꝰ ſimul Matthꝰ nichobia: Da cito. da gratis gratuꝫ. ne gratia fiat venalis. Prodigꝰ mēſuram excedit. largꝰ honori ſuit. Dicit Hieronymꝰ ep̄ſa. cxviij. q̄ ap̄li gloriant̄: q̄ oia dimiſerunt. et ſequuti ſunt ſaluatorē. Sꝫ p̄lati ꝛ eccleſiaſtici ꝯtrariuꝫ faciunt. Chriſtum ſequunt̄: vt munꝰ accipiant/ vt liberiꝰ ſua deſideria ipleant. Ubi nunc diuitia niſi ī p̄latis ecc̄e: ī q̄bꝰ regnat auaricia. Hoc ꝯſiderans Bn̄s ſup can̄omel. lxxv. inq̄t: Pauci ſunt: q̄ nō q̄runt: q̄ ſua ſunt ex oibꝰ caris eius. ſ. eccleſie p̄latis. Naꝫ diligunt munera. nec poſſunt pariter diligere Chriſtum qꝛ manꝰ dederunt mām̄one. Iſti nō oſtēdunt ornare ſp̄ōſaꝫ. ſ. Chriſti eccleſiam. ſꝫ ſpoliare nō cuſtodire/ ſꝫ pdere nō iſtruere/ ſꝫ mactare ꝛ deuorar̄ Dicēte dn̄o: Qui deuorant plebem meam. ſ. pauperuꝫ ſic eſcam panis. Jō iſti vel de iſtis m̄lti ī morte nichil inueniunt ī manibꝰ ſuis. Un̄ gloſa ſup illud pſ. Dormierunt ſomnum ſuuꝫ dicit: nichil īuenerunt ī manibꝰ ſuis

qꝛ nichil poſuerunt i manib⁹ Chriſti. Man⁹ Chriſti eni ſunt man⁹ paupeꝝ ꝛ captiuoꝝ miſeꝝ. i qb⁹ nichil plati ponunt. qꝛ qđ modicuꝫ eſt: q̃ſi p nichilo reputat̃. Cõſideratis eni donis magnis p platos elargitis diuitib⁹ ꝛ magnatib⁹: qđ paupib⁹ largit̃: nil v̈o reputat̃. Si volunt i manib⁹ ſuis aliqđ iuenire: dēt paupib⁹ ad eoꝝ vite ſuſtẽtationē/ ꝛ captiuis ad eoꝝ redēptionē. Qꝛ vt ait Marcial coqu⁹: Quas dederis ſolas. ſ. iſtis: ſēp hēbis opes. Euitent ergo plati auariciam. qꝛ mater eſt oĩum maloꝝ. De elec. c. Auaricie. Li. vi. c. Bonoꝝ. xl vij. d. Et cura. Paupes marie captiuos oportet fore eos liberales. Apl̃s ad Thimo. 3°. Oportet epm nõ eſſe auaꝝ Uota ergo que redemptioni dant̃: i meli⁹ cõmutant̃. qđ pbat rectitudo rationis reddens prelatos magis debitores his. ſ. captiuis.

De rectitudine rationis alioꝝ ecclesiasticoꝝ i ſubueniẽdo captiuis.

Poſtq̃ʒ viſuʒ eſt ſupi⁹ de platis: nunc aliq̃ diceda ſunt de aliis eccleſiaſticis taʒ ſclarib⁹ q̃ʒ regularib⁹ ſeu religioſis arredatis i eccleſia dei Quoꝝ bona pter victuʒ ꝓpuʒ ꝛ veſtitum paupib⁹ ꝛ marie captiuis diſtribuenda ſunt. De teſta. c. Quia. Eſt tñ aduertẽduʒ: q̃ iſti tales hñt bona ꝓpa vel ne. ſi hñt bona ꝓpa: de qb⁹ viuere poſſint: tunc de reb⁹ eccẽ paſci nõ debent. Si v̈o hñt ꝓpa bona/ ꝛ de redditib⁹ eccẽ pñt ſuſtentari: bona ꝓpa debent paupib⁹ erogare. i. q. Sʒ hoꝝ nõnulli hñt bona ꝓpa ꝛ eccẽ/ ꝛ illa ſibi ipſis ꝛ ſuis deſideriis ꝯſũnant. Hñt decam plenaʒ ꝛ accumulataʒ numis argentoq̃ʒ auro/ cellaria vino/ orrea tritico/ dolia q̃ʒ oleo repleta/ ꝛ de his ꝛ aliis coꝝ bonis minime ſbuenire vellẽt paupibus ad eoꝝ miſerie ſblevationẽ ꝛ ad captiuoꝝ redẽptionẽ. Qđ ꝯſiderans Bñs iquit: Suſpecta eſt mihi iſta caritas: q̃ alr̃ diligit primuʒ/ alr̃ ſeipm. Porcionẽ de bonis eccẽ itegre accipit. videlʒ victuʒ ꝛ veſtituʒ ſuuʒ. paupes v̈o eſurientes ꝛ nudos dimittit. O arrendati qꝛ paupeꝝ bona detinetis: deteriores latronib⁹ eſtis. Teſte Hiero°: Accepiſſe paupib⁹ eroganduʒ ꝛ eſurientibus pluris: vel cautuʒ eſt vel timenduʒ. vel qđ aptiſſimi ſceleris eſt: aliqđ erinde ſbtrahere oĩuʒ pdonuʒ crudelitatẽ ſupat. Iſti detẽtores bonoꝝ paupeꝝ nõ ſunt ſuitores dei. ſʒ numi. qꝛ ſi eccẽ ſuiunt nõ p deo. ſʒ p numo. Auaricia eni ſʒ aplm̃ eſt idoloꝝ ſuit⁹. Dicit gloſa ſup pmo v̈bo Math. 21. Meſas numulorioꝝ: altaria dei ſic vocat mẽſas numulorioꝝ ꝓpi auariciam ſacerdotum. qꝛ altare i menſaʒ numulariꝝ ꝯuertit: qui i eo poti⁹ celebrat numo q̃ʒ deo. Nam qui hoc facit/ ꝛ ad horas vadit pncipl̃r p denario: qui ibi dat̃: peccat mortal̃r. Notat̃ de cõ. no. reſi. c. i. li. vi°. ¶ Sʒ quid de monachis ꝛ religioſis? iſti ꝓpetariꝫ facti ſunt/ ꝛ deo p numo ſuiunt/ ſclaribus ꝛ clericis ceteris deteriores p maiori pte inueniunt̃. Religioſi ſunt inuerecundi/ lu

driſti/ipatientes/murmuratores/ꝯſpiratores/ꝛ īdeuotiores/ꝛ cupidio/
res honoris/elati/ſupbi/bonoꝝ paupeꝝ mali diſpenſatores. Uñ Auguſtiꝰ
Exptus ſum: ꝙ nō ſunt meliores: ꝙ̄ qui ī monaſterijs pfecerunt ita nō
ſum peiores exptus: ꝙ̄ qui ī monaſterijs defecerunt. d. xlvij. c. Quantum
libet. ¶ Et repio: ꝙ iſti arrēdati ecc̄laſtici ꝛ religioſi qui paupeꝝ ꝛ captiuo
rum ſunt: circa tria īhoneſta ꝛ ſupflua expēdunt. videlꝫ luduꝫ īhoneſtum/
gule alimentum/corporis indumentum.

PRimo q̄ paupeꝝ ſunt: aleis ſiue taxillis exponunt. Citius volunt o
bedire ꝛ nō ꝯtradicere oſſis tribus aſini ꝙ̄ ſuo creatori. In ꝯtinēti
ad ſortē taxilloꝝ pſtant. l. vel. c. aurea luſori ſuo ꝯſocio ꝙ̄ xpō redemptori
ſuo. Nam paup effuſis mille pcibus nō pōt vnum obolum de iſtis acqui/
rere. imo ſi eis ludētibus paup repſentat̄: nō ſolum elemoſina/ſꝫ ꝛ vultuſ
denegat̄. ne ad ꝯpaſſionem animus eoꝝ moueat̄. Ecce lucem boni opis:
ꝙ̄ ſecularibus pbent eccleſiaſtici ꝛ religioſi hodiernis tpōribus. quibus di
rigit̄ vbuꝫ vitatis. Sic luceat lux veſtra coram hōibus: vt glorificent pa/
tre veſtrum: q̄ ī celis eſt. 23. q. 4. c. vltio: Debet. de accuſa. Quaꝛ lux iſtoꝝ
extīcta eſt? dicit Seneca: ꝙ lumen iutile credit̄: qḋ alioꝛuꝫ aſpectibus nō
pſentat̄. Horum cuilꝫ ꝙ̄ marie dirigit̄ illud ecclaſiaſtici. 4°. Oculos tuos
ne auertas a paupe. ꝛ iterum ab iopē nō auertas oculos. Oculus eñi qui
eſt ī lumine: nō videt eum: qui eſt ī tenebꝛis. ſic eccleſiaſticus diues aut re
ligioſus exiſtēs ī luce proſpitatis nō videt pauperē: qui ē ī caligine aduer
ſitatis. ꝛ pcipue ludēdo. In his ꝛ alijs quibuſdam nō bñfactis clerici ꝛ re
ligioſi deteriores ſunt laicis. Et hoc eſt: qḋ deſtruit eccleſiaꝫ. Notat̄ de pe.
d. i. Quis aliquō. ¶ O luſores pdicti cur paupibus ꝛ captiuis elemoſi/
nam denegatis? Quare nō attēditis bona: q̄ p ipſa vētura ſunt vobis? Uñ
Math. ī thobia: Elemoſina ſordes abluit/actori dulce porat/opus vitā
pptuam vēturum pſtat honorem. Sꝫ de taxillis vel eorum lucro quid p/
uenit vobis niſi peccatum ꝛ ꝯſeq̄nter mors? Qꝛ peccatum dum ꝯſūmatū
fuerit: generat mortē. ¶ Qḋ ſit peccatuꝫ: dicit Ray. Quicūqꝫ ludunt alea
ſiue taxillꝰ/ꝛ qui ſunt pticipes ꝛ ludi iſpectores: peccant. ff. e. c. p totum. c. e.
ī ꝯſtitutōe greca. Et marie ſi ſunt clerici. aut. de ſanctiſſimis epis. parraſ.
Interdicimus. Extra. de vita ꝛ ho. cleri. Clerici. Et eſt pncipꝛ ꝛ pſe pec/
catum auaricie ſiue rapine ꝛ cauſa mltoꝝ peccatorum. vt mendaciorum p
iuriorum blaſſemiarum deceptionum ꝛc. Et ī ſumma de caſibus li. i. dici/
tur: ꝙ ludētes ad aleas ꝛ taxillos peccant ꝛ ꝯcomittantes. qm̄ alea men/
daciorum ꝛ piuriorum mater eſt. vt dicit Policratꝰ li. 2°. Et Criſoſto. ſup
Math. dicit: ꝙ deus nō dat ludere ſed diabolus. tñ p hoc ludi honeſti duꝫ
nō fiant ex auaricia ſed cā ſolacij nō repbantur xxxv. d. c. Eps. ff. C. l. vlti
ma. ¶ O aleatores ſi cauſa lucri luditis: captiuuꝫ cruore Chriſti roſeore
dēptum deberetis redimere exēplo Chriſti: qui vos redemit. Tale eſt vtile

ꝛ mirabile ꝯmerciū ꝛ lucrū. talis lud⁹ eſt deo grat⁹ ꝛ accept⁹ ꝛ ſalubris aia
b⁹ veſtris. Ad hoc admonet vos apl's. i. ad cor. vi°. dicēs: Empti eni eſtiſ
ꝓcio magno: glorificate ꝛ portate deū ī corpore veſtro. Ille deū glorificat ꝛ
ī corpore ſuo portat: q̇ redemit captiuū/ ꝛ ex° Chriſti de captiuitate liberat
¶ Nōnulli eccleſiaſticoꝝ ꝛ religioſoꝝ ī arte tarilloꝝ gloriant/ ꝛ bōa pau
pꝝ ī ludis ꝯſūmant ī dānationē aiaꝝ. Dicit Seneca ī puer. Aleator q̄n
to ī arte doctor: tāto eſt neq̄or. Lud⁹ tal' multū eſt maxie eccaſticis culpa/
bil'. Refert Aug⁹ li. 4°. de ci. dei. c. xvi. q͛ cuidā nobili romano ī ſōno dcꝫ
fuit: vt ludi ꝓhiberent. O dn̄i eccleſiaſtici ad reſtitutionē tenemini de lu/
cro acq̇ſito. licet luderetis volūtarie cū volūtario ſcꝫ Bn̄ꝫ. vt notat ex̄ de vi
ta ꝛ honeſta. cle. Clerici officia. Uel ſcꝫ plaſentinū tenemini lucra talia pau
ꝑib⁹ erogare. ar. 14. q. v. Nō ſane. ¶ Sꝫ q̇d de laico ludēte cū eccleſiaſtico
Reuera laic⁹ tal' ſi lucrat̄: tenet̄ ad reſtitutionē. Quare? qꝛ eccleſiaſticoꝝ ꝛ
ꝛ eccīe bona ſūt nō ipōꝝ ſꝫ paupꝝ Chriſti ꝛ captiuoꝝ. q̄ bona alienari non
pn̄t. ſic q͛ clerici talia bona nō pn̄t ludere/ nec laic⁹ retinere. Un̄ Tho. 2ª.
2ᵉ. q. 32. dicit: Qd̄ ſi aliq̇s lucrat̄ ab his: q̇ rē ſuā alienare nō pn̄t: illicitū ē
ꝛ ꝯ ius diuinū. ¶ Ex ꝑmiſſis ifero: q̄ ſequūt̄. Primo: q͛ ſi laic⁹ ludēs lu
crat̄ ab eccleſiaſtico: tenet̄ ꝛ tal' reſtituere lucrū eccleſiaſtico. rō qꝛ talia bōa
de admiſtratore bonoꝝ eccleſie ludo acq̇ſita nō ſūt admiſtratoris. ſꝫ paupꝝ
Chriſti. ¶ Scdō: q͛ ſi eccleſiaſtic⁹ ludēdo lucret̄ a ſeculari ſeu laico: tenet̄
illi reddere. ¶ Tertio: ſi eccleſiaſtic⁹ ab eccleſiaſtico lucrat̄ ludēdo: tale lu
crū paupib⁹ maxie captiuis paupiorib⁹ tenet̄ erogare. Rō: qꝛ vtrūqꝫ hoꝝ
bona ſiue ꝓpa ſiue eccleſiaſtica nō ipōꝝ ſꝫ Chriſti paupꝝ ſunt. ꝛ iō redden
da illis: quoꝝ ſunt. Iſta mihi vn̄r. quidquid tn̄ ſit iuris ſentēcie reliquo
Curati g° bn̄ficiati arrēdati de bonis dn̄i eccleſiaſtici q̄ religioſi q̄ paupe/
rū ſūt ꝛ captiuoꝝ: nō ludis exponatis. ſꝫ ad ſbleuādū miſia paupꝝ ꝛ ad
redēptionē captiuoꝝ. Qꝛ de ludis nō interueniūt niſi pl'ra dāna tā ſp̄u
alia q̄ corporalia. Un̄ v'ſus: Sūt comites ludi mēdacia iurgia mūdi. par
ua fides furta manet ſba curta. Uiuit iops/ morit̄ miſeqꝫ/ ieiun⁹ honoꝝ:
qui deies ſequit̄/ femineūqꝫ thoꝝ. Et damnant̄: qui ex ludis bona alteri⁹
adquirere cupiūt. Nā dicit lex: q͛ nō pn̄t appellari ludī: ex quib⁹ tāta cri/
mina oriunt̄. ff. ad. le. aqui. l. Nā lud⁹. Et notat̄ p Io. an. ꝛ archi. ex̄ de vi.
ꝛ hone. cle. Clerici. Clerici v°o aleatores ꝛ vſurariȷ̄ deponēdi ſunt. De ex/
ceſſ. ꝑla. Inter dilectos. Debent igit̄ eccleſiaſtici arrēdati: q̄ ludis expo/
nūt: pauperibus elargiri. maxime captiuis. quod probat rectitudo ratio/
nis. reddens eccleſiaſticos magis debitores his.

SEcūdo diſtribuūt̄ p eccleſiaſticos bona paupꝝ ꝛ captiuoꝝ circa gule
alimētū. Eccleſiaſtici l'ꝫ ſint regni eterni ꝑmogeniti reſpectu ſeculari
uꝫ: tn̄ m'lti ꝑmogeniturā ꝑdūt more Eſau. qui p edulio lētis ꝑmogenitu
rā vēdidit i. c. i. 41. d. ꝛ i parraſo. Itē opponit̄. 22. q. 2. ¶ Sꝫ nūc ꝛ oi tp̄e

magis eccleſiaſticis ⁊ religioſis ꝙ ſecularibꝰ nō ſufficiūt altilia ēt volatilia
ſilueſtria ⁊ aquatica ⁊ alia diuerſa cibaria ꝓcioſa varijs modis ꝓparata. in
tātū ꝙ bona pauperū gule miniſtrāt. Quibꝰ Emodius inquit: Perdices
grus turdus turtur echinꝰ nō explēt vterum corpora mille tuū. ¶ Nō ſic
antiqui ſacerdotes faciebāt/et cultui diuino dediti vt recitat Hieroꝰ ꝯtra
Iouianū de vita antiquoꝝ ſacerdotū dicēs: ꝙ ab eo tꝑe quo cultui diui
no deſeruire icipiebāt: carnibꝰ ⁊ vino ſemꝑ abſtinebāt. Et ibidē narrat: ꝙ
pane raro veſcebant. ne onerarēt ſtomachū. Et idē Hieroꝰ recitat: ꝙ in
Creta regione ꝓbr̄e ſeu ſacerdotes nō ſolū carnibꝰ ſed etiā a coctis cibis
quibuſcunqꝫ abſtinebant. Modo noſtri eccleſiaſtici religiſioqꝫ totū ꝯtra
riū faciūt. ventrē ꝓ deo colūt. De his recte dici poteſt illud ad phi. 3º. Hoꝝ
deꝰ vēter eſt/⁊ glīa eoꝝ ī ꝯfuſione. Dicit Augꝰ: Ab hōie colit̄: qđ pceteris
diligit ipē. Quis auderet de laicis tot facere ſūptꝰ tot expēſas ſicut eccleſia
ſtici ꝯtinue faciūt. Intellige de arrēdatis. vt vētris latrinā ipleāt multipli
catis cibis ⁊ ꝓcioſis ferculis. Iſti nō comedūt: vt viuāt. ſꝫ viuere volūt:
vt comedāt. ¶ Cōtra quos loquit̄ Hugo. 2º. li. de plāctu aīe dicēs: Ho
rū deꝰ vēter eſt. ſolēt eni dijs tēpla ꝯſtrui/altaria erigi miniſtri ad ſeruiēdū
ordinari pecudes immolari/thura cremari. Hoꝝ ſiqdē deꝰ vēter. tēplū eſt
coqna. altare mēſa. miniſtri coqui. imolate pecudes cocte carnes. fumꝰ icē
ſoꝝ odor ſapoꝝ. ¶ Iſtos redarguit qdā dicēs: Nō tibi ſit vēter dn̄s. ſꝫ vi
ue decēter. Serua guſtādo quid quātū quomodo ⁊ qn̄. ¶ O dn̄i eccleſia
ſtici viriqꝫ religioſi arrēdati de bonis crucifixi cur q pauꝑū ſūt: exponitis
ī gule paſcuis ſupfluis vobiſqꝫ freqntiſſime nociuis aīe. ſ. ⁊ corpori. Nō
ne vtiliꝰ eſſet veſtro victu neceſſario retēto ſupflua ſeruirēt paupibꝰ moriē
tibꝰ fame/⁊ captiuis peūtibꝰ ī captiuitate? Nōne ex nimia ſupfluitate cibo
rū ſeqt̄ voluptas genitaliū? teſte Hieroꝰ epl'a. xxxvij. approbāte Ualerio
li. ii. caº. i. inquiēte: Uētrē deſcēt^m cibo ſequit̄ genitaliū voluptas. ¶ Ex hº
ꝯtigit: ꝙ nōnulli eccleſiaſticoꝝ retinēt feminas/⁊ cohabitāt cū eis. et nō
modicū peccāt. Nā clerici ſi retinēt feminas ſecū ſuſpectas/etiā ſi ſunt con
ſanguinee ſeu ꝓpīque: peccato excuſari nō poſſūt. ⁊ faciūt ꝯtra ius. de co
habitatōe cle. ⁊ mu. c. i. lxxxi. d. Oportet. ¶ Fortaſſis diceret aliqs iſtoꝝ:
ſuſpectas tenere ī domo mea mulieres damnādū eſt. ſꝫ honeſtas ⁊ bone cō
uerſatōis laudabile eſt. Abſit. Attēde: quid dicit Augꝰ: Nō minꝰ vitande
ſunt mulieres: qꝛ bone ⁊ laudabilis vite ſūt. ſꝫ quāto laudabiliores vite
ſunt: tāto citiꝰ alliciūt. Et ſb̄ pretextu religionis ingerit ſe viſcus libidinis
¶ Maximū piculū qđ ꝓuenit ex cohabitatōe eccleſiaſticoꝝ ⁊ mulieꝝ ꝯſi
derās Bn̄s de ꝯtēptu mūdi inqt: Colloquiū feminaꝝ nō eſt niſi virꝰ aīa
rū. Prebens ſb̄ mellis dulcedine pocula fellis. Nā de cor illaꝝ laqueꝰ fallax
aīaꝝ. Illaqat ſtultos ducit ad tartara multos. Nō ſolū ex nimia come
ſtione. ſꝫ vini potatōe ī luxū carnis icidūt. ¶ Ideo Apl's: Nolite inebria

ri vino.ī quo eſt luxuria.Nam eccleſiaſtici nō abſtinētes a crapula ⁊ ebri
etate ⁊ a vino nō tēꝑato: grauiter peccant. De vita ⁊ hone.cle. A crapula.
Et nota: ꝙ ꝓ ebrioſis nō orat eccia.De reli. ⁊ vene.ſan.c.i. xxxv.d.Epꝯ
⁊ caº vltimo Clericꝰ igitᷣ forᵗᵒʳ peccat mortaliter.xv.q.viij.Qui admiſit.et
caº Si quis.⁊.c.Vi qui. Dicit Gregꝰ:Quicquid epulaꝝ ſūmitᷣ preter v/
ſum neceſſitatis:nō eſt nature debitū.ſ3 viciū guloſitatis.Cauere eni de
bent viri eccleſiaſtici a guloſitate.Nā gula parit ī filiam luxuriam.¶Qꝺ
ꝯſiderans Augꝰ inquit: Sumēda ſunt alimēta tanꝗ̄ medicamēta.ſ3 du3
ad ꝗetē ſatietatis tranſitᷣ: ī ipō tranſitu laꝗus ꝯcupiſcētie īſidiatᷣ. Gula ei
de paradiſo regnantē expulit.xxxv.d.c.Sexto die. Que ergo pauꝑꝝ ſūt
nō gule.ſ3 pauꝑibꝰ ⁊ captiuis maxīe eccleſiaſtici ⁊ religioſi diſtribuere de/
bent.Qꝺ ꝓbat rectitudo rōis reddēs eccleſiaſticos magis debitores his.

Tertio eccleſiaſtici bona pauperū expendūt circa corporis idumētum
Ornantᷣ eccleſiaſtici curati beneficiati ⁊ arrēdati nō ad coopriēdum
carnis nuditatē/ſ3 ad nouitatē ⁊ ſūptuoſitatē.Nō debent vti veſte virgata
vel partita.nō tabardo ſeu mātello ītegre folrato ita breui: ꝙ veſtis īferior
videatᷣ.Nō debent vti caligis ſtacatis rubeis vel viridibꝰ coloribꝰ/ vel veſte
variata nec ornamētis variatis. Debēt tū vti veſte breui nō tangēte vſq3
ad talos. De vi.⁊ ho.cle.c.Clerici officia.⁊.c.i.ī clemē. ¶ S3 q̄ſi ī oībꝰ ꝑ
miſſis nōnulli eccleſiaſticoꝝ deficiūt/ꝗ̄rētes decorē ⁊ pulchritudinē ī veſti
mentis ꝯtra quos dicit glō ſuꝑ illud Mathei.3º.ꝙ Johannes hēbat veſti
menta nō ad decorem vel ad delectationem: ſ3 tm̄ ad tegendū nuditatem
¶ O eccleſiaſtici quomodo coram diuine mageſtatis oculis poteritis ex
cuſari vos: q̄ ꝑcioſis veſtimentis ⁊ magni precij induimini? q̄ potiꝰ vultis
illa a tineis comedi ꝗ̄ Chriſtū ī pauꝑibꝰ īduere illis. O miſeri audite v̄bū
qꝺ dicitᷣ vob Jacobi.vº.Agite nūc diuites.plorate vlulate ī miſerijs: q̄ e/
uenient vob.Diuitie veſtre putrefacte ſunt ⁊ veſtimenta veſtra a tineis co
meſta ſunt. De talibꝰ ꝯꝗ̄runtᷣ pauꝑes ⁊ miſerabiles captiui.vt inꝗ̄t Bn̄s:
Clamant nudi.clamant famelici.⁊ ꝯꝗ̄runtᷣ.ſ.miſeri captiui.Nobis fame ⁊
frigore miſerabiliᷣ laborantibꝰ q̄d ꝯferūt tot mutatoria vel extenſa ī particis
vel plicata ī manticis? Jſti faciunt ꝯ̄ mandatū diuinum: Qui hēt duas tu
nicas: det vnam nō hn̄ti.Hoc eni adimplent mandatū bruta aīalia.hanc
lectionem īpectorauerunt irrationalia.ſ3 nō iſti: q̄ ſunt de ſcola Chriſti et
ei familiares ⁊ domeſtici. Dicit Augꝰ: ꝙ ouis mandatum euangelicum ī
plens de duabꝰ tunicis dat vnam nō hn̄ti.Ad hoc pōt referri: qꝺ dicit Se
neca: Pudeat ab exiguis aīalibꝰ nō trahere mores. Peccāt eccleſiaſtici in
multis mutatorijs ⁊ pōpoſis atq3 magni valoris.S3 caueant: ne torꝗ̄antᷣ
ī iferno cū diuite epulone.q̄ īduebatᷣ purpura ⁊ biſſo.⁊ mortuꝰ eſt ⁊ ſepul
tꝰ ī infernum.Un̄ gloſa ſuꝑ iſto v̄bo dicit: Si cultꝰ ꝑcioſaꝝ veſtium ī culpa
nō eſſet: ſermo dei nō tam vigilanter exꝓmeret: ꝙ diues purpura ⁊ biſſo ī

dut⁹ apd iferos torq̄ret. Forte ꝑ honorē captando hoc faciunt. qꝛ ꝓuerbia
liter dicit: ꝙ vir bñ veſtit⁹ ꝑ veſtib⁹ eſſe ꝑit⁹ credit a mille: ꝗuis idiota ſit
ille. Et alibi dicit: ſi careas veſte/nec veſtit⁹ ſis honeſte: nulli⁹ eſt laudis:
ꝗuis ſcias oē qd audis. Audi ꝙ honor nō debet veſtimēto. ſꝫ veſtito vir
tuoſo. Nā vt dicit phs: virtuti ꝑfecte ꝯpetit dign⁹ honor. ꝛ honor ſolo v̄tu
oſo debet. v°. ethi. Ad vanā eni gl̄iā q̄rūt veſtes ꝑcioſas eccl̄i: q mūdi gl̄iā
ꝯtēnere debēt. Jō Greg⁹: Nemo veſtimēta ꝑcioſa niſi ad vanā gl̄iā q̄rit
.ſ. vt honoratior ceteris videat. Nemo vult ꝑcioſis veſtib⁹ ibi idui: vbi
a nemie pōt videri. Et idē Greg⁹: nemo exiſtiet i fluxu atqꝫ ſtudio ꝑcioſaꝝ
veſtiū pcc̄ꝫ deeſſe. qꝛ ſi hoc culpa nō eſſet: nll'o° dn̄s iobeꝫ de veſtimēti ſui
aſꝑitate laudaſſet. Cōtēnere g° debent arrēdati i ecc̄a ſupflua ꝛ ꝑcioſa veſti
mēta. ꝛ q̄ i ill' exponūt: paupib⁹ ꝛ captiuis deberēt diſtribuere. Nā ſcd̄m iura
ipſi debent abſtinere a pānis ꝑcioſ ꝛ coloratis/ ſotularib⁹ roſtratis ꝛ ꝑfo
ratis/etiā frenis ſellis pectoralib⁹ ꝛ calcarib⁹ deauratis corrigijs aureis vel
argēteis vl' annl' ꝛ ab oī ſupfluitate. de vi. ꝛ ho. cl'i. c. Clerici offi. Pn̄t tñ i
dui honeſte. nō vil'r. ne ordo vileſcat clerical'. Et ꝑ h° excludit ypocritaꝝ cl'i
coꝝ ꝛ religioſoꝝ quorūdā ſtat⁹. q i vili hītu icedūt. de qb⁹ v̄itas: Attēdite
a falſ ꝓphis: q veniūt ad vos i veſtimētis ouiū. itriſec⁹ aūt ſūt lupi rapaceſ
Jſti deo ꝛ hōib⁹ ſūt odioſi teſte Sen. li. i. de clemētia: Nēo pōt diu ꝑſonā
ferre fictā. cito ei i naturā ſuā recidūt. qb⁹ v̄itas nō ſbeſt. ꝛ v̄itati diuie hō
fict⁹ ſeu ypocrita mortu⁹ ē. i2. q. i. c. Uolo. Tali dicit: ꝑcutiat te de⁹ ꝑies de
albate. 23. q. i. Parat⁹. Lꝫ ei iura ſētiāt: ꝙ clerici nec i veſtib⁹ nc̄ i calciamē
tis decorē q̄rāt/nec vtāt veſtib⁹ ꝑcioſ quoad iactātiā vel voluptatē: tn̄ de/
bent icedere ornati veſtib⁹ tal'r: vt nō vileſcat clerical' ordo. 4i. d. c. Clic⁹. 2i
q. 4. Jn ſūma. ꝛ. c. i. Et notat de cuſto. euca. c. vltio. Sꝫ his dieb⁹ i tm̄ ꝑ
ualuit iactātia ſeu vanagl'ia i ecc̄aſticis: ꝙ honeſtatis modū excedūt. nā
de meliorib⁹ pānis veſtiūt ꝛ coloratis ſciſſis mātell' ſiue cloxeis i vtroqꝫ la
tere vſqꝫ ad terrā cū cauda nimiū extēſa. vt i corpore videant more moder
no ornati. itm̄ ꝙ poti⁹ videt nobiles ꝗ eccleſiaſtici/milites ꝗ clerici. Et
ex h° fit argumētū diuitiaꝝ ꝯ tales. ꝛ cū ſit ignominioſū clericis affluere
diuitijs. xxxv. d. Ecce. coꝝ ꝑlati ſeu ꝑlatoꝝ officiales more canis venātis
leporē ſequūt vitā taliū. ꝛ ſi pn̄t directe: ſinantē idirecte ipōs tal'r vexāt: q°
uſqꝫ denudāt. Accidit iſtis ſic cornicule aui q̄ ceteraꝝ auiū plumis adorna
ta ſupbuit itātū: ꝙ a ceteris auib⁹ ſuis plūis denudata nig̃ ꝛ triſtis remā/
ſit. Et merito h° euenit eis. qꝛ ipi plūis paupeꝝ. i. bōis. q̄ bōa paupūxpi ſūt
adornāt ꝛ ditāt. ꝛ ſic i ſupbia eleuāt q̄re iuſte diuio iudicio deplumāt. Jō
iqt Bn̄s: H° tollit ſiſc⁹: qd nō ꝓ̄ēt xps. xvi. q. vij. Maiores. Et notat de
ſen. ꝛ re. in. Ad aplice. li. vi°. Et vtinā ſolū iſti q diuites ſunt: expoliarent
ꝛ nō paupes eccleſiaſtici. q excoriant freq̄nter/ꝛ quādoqꝫ iniuſte ꝑ ſuperio
res. Quib⁹ Bernard⁹: Quid iugū noſtrum ſupaggrauatis: quorum bo/

n̄era poti⁹ portare debetis. Clericoꝝ ꝑmaxime ꝑlatoꝝ eſt nulli nocere. Di
buſqꝫ velle ꝓdeſſe. De poſtulando. c. vltio. Prelati vero iuuare tenentur
paupes clericos ⁊ ſuſtentare. lxxxvi. d. c. Fratrē. Et. xvi. q. i. Predicator.
Cōcludit̄ ex ꝑdictis: ꝙ eccleſiaſtici debent illa: q̄ ad ſupfluitatē ornat⁹ ex
ꝑndūt: dare paupib⁹/⁊ multomagis captiuis: q̄ ſunt alijs paupiores.
Ergo vota q̄ redēptioni dant̄: i melius ꝯmutant̄. quod probat rectitudo
rationis reddens eccleſiaſticos magis debitores his.

Sequitur de fortitudine iuris in alienādo eccleſie bona pro captiuis

Septimo ⁊ vltimo ſi votū redēptioni dat̄: i meli⁹ cōmutat̄. hoc ꝓbat
vis ſine fortitudo iuris/ꝯpellēs ſacra eccleſie bona alienari pro capti
uoꝝ ſbſidijs. Ad hoc eni declarādū tria facere ꝓpono. Primo volo oſtēde
re: ꝑ q̄b⁹ bona eccleſie a iure ſunt alinanda. Scd̄o intēdo deducere iura: q̄
ſunt i fauorē captiuoꝝ allegāda. Tertio nō recuſo dicere ſanctoꝝ pōtifi
cū ꝑuilegia merito ꝓpalāda. Pro ꝑmo eſt ꝯſiderādū ꝙ bona eccleſie q̄dā
ſunt imobilia. q̄dā v̄o mobilia. Immobilia v̄o nō pn̄t alienari nec vēdi
niſi i certis caſib⁹ ⁊ debita forma ſuata. Et ſunt: q̄ ſequunt̄. Prim⁹ q̄dem
ꝓpter debitū eccleſie vrgēs. 12. q. 2. Hoc ius. Et. 10. q. 2. c. Hoc ius porrec
tū. Scd̄⁹ ꝓpter eccleſiā edificādā aut cimiteriū ampliandū. Terti⁹ ꝓpter
paupes paſcēdos tp̄re famis. 12. q. 2. Aurū. Quart⁹ vt emat̄ magis vtile.
Quit⁹ ꝓpter redēptionē captiuoꝝ detētoꝝ i poſſe agarenoꝝ fidei inimico
rū. Hec poſſūt fieri. 12. q. 2. Sine exceptione. ¶ Sed q̄d ſi poſſeſſio data
fuerit eccleſie cū ꝯditione: ne alienet̄? poterit tūc aliquo caſu alienari? Di
cēdū ſcd̄ꝫ Ray. aut eccleſia cui datū eſt aut relictū eſt h̄et alias poſſeſſiōes
aut nō. Si h̄et alias poſſeſſiones: nō poterit i aliquo caſu alienari. Et
ſic itelligit̄ aut̄. de alienatione ⁊ ephe. parrafo Sanctiſſimos. Si v̄o ec
cleſia nō h̄et alias poſſeſſiones: q̄s alienet: tūc iſta data cū ꝯdicione alie
nari pn̄t i caſib⁹ ꝑmiſſis a iure. vt ſupradictū ē. Nā ꝓhibitio facta a dato
re ꝑ nō adiecta eſt h̄ūda tāq̄ turpis. Cōcordat Hoſti. Inno. et Go. Ex
ꝑmiſſis oſtēdit̄: ꝙ imobilia bona eccleſie ꝑ redēptione captiuoꝝ pn̄t alie/
nari. Sequit̄ ergo: ꝙ votū ſi redēptioni dat̄: i meli⁹ ꝯuertit̄. q̄d ꝓbat vis
ſeu fortitudo iuris ꝯpellēs talia bona vēdi ꝑ captiuoꝝ ſbſidijs. ¶ Alia v̄o
bona eccleſie ſunt mobilia: q̄ ſine ſolēnitate pn̄t ꝑ ꝑmiſſis caſib⁹ alienari.
Nam ſi immobilia: multomagis mobilia. Et hec de primo ſufficiant.

Dixi ſecūdo: ꝙ intēdo deducere iura: q̄ i fauorē captiuoꝝ ſunt allegā
da. Quātū ad res ſacras mobiles deducā: q̄ ſequūt̄ iura. q̄b⁹ clare
videbit̄: ꝙ talia bona mobilia eccleſie ꝑ captiuoꝝ redēptione pn̄t vēdi da/
ri ⁊ alienari. ¶ Et ꝑmo cā. x. q. ij. Text⁹. Caſellas vel mācipiola eccleſie.

ſicut pſtat ſacroꝝ canonū ⁊ pcipit autoritas/vel vaſa miniſterij q̄ cōmēda
ta fideli ꝓpoſito ītegro eccē iure poſſideāt.i.vt neqꝫ vēdere nec ꝑ quoſcūqꝫ
ↄtract⁹: vn̄ paupes viuāt: alienare pſumāt.ibi ipator Juſtinian⁹.excepta
videlꝫ cauſa captiuitatis.ſ.chriſtianorū captiuoꝝ. ¶ Cā.12.q.2.c.Apli/
cos legitur: hec ſancta vniuerſal' ſynod⁹ diffinit nemīnē proꝛſus epꝫ vēdere
velit/queqꝫ alienare ornamēta ac vaſa ſacrata.excepta cā olīꝫ ab antiqs
canonib⁹ ordinata.videlꝫ ꝑ redēptōe captiuoꝝ.Eadē cā.q.2.c.Et ſacro/
rū. Greg⁹ legit.⁊ ſacroꝝ canonū ⁊ legalia ſtatuta permittūt miniſteria ecce
ꝑ captiuoꝝ eſſe redēptōe vēdēda. ¶ Eadē cā.2.q.c. Sacroꝝ.text⁹: Sacro
rū canonū ſtatuta legal' pmittit autoritas licite res eccleſiaſticas ī redēptō
ne captiuoꝝ īpendi. Eadē cā.2.q.c.Aurū he: Aurū habet eccā nō vt ſeruet: ſꝫ
vt eroget/⁊ captiuis ſubueniat ī neceſſitatib⁹ ſuis. Itē dicit Ambro.trāſū
ptiue ī dicto articulo. ¶ Eadē cā 2.q.legit: Quid op⁹ eſt cuſtodire: qd ni/
chil adiuuat? an ignoꝛam⁹: quātū auri ⁊ argēti de tēplo dn̄i aſſirij ſuſtule/
rūt? Nōne meli⁹ fuerat ꝓpter alimoniā paupꝝ: ſi alia ſubſidia deſūt: q̄ ſi
ſacrileg⁹ ↄtaminat/⁊ aſportat hoſtis? Nōne dicetur⁹ eſt dn̄s: Cur paſſus eſ
tot inopes fame mori? certe habebas aurū: vn̄ miniſtraſſes alimoniā. Cur
tot captiui ī ↄmerciū ducti nec redempti ab hoſte occiſi ſunt? Meli⁹ fuerat
vt vaſa viuētiū ſeruares hīs nō poſſet metalloꝝ repōſū referri. Quid eiꝫ
diceres? timui ne tēplo dei ornat⁹ deeſſet? Reſpōdet: aurū ſacramēta nō q̄
rūt/neqꝫ auro placēt. Ornat⁹ eni ſacroꝝ redēptio eſt captiuoꝝ. Et vē illa
ſūt vaſa pcioſa: q̄ redimūt aīas a morte. Et ille eſt ver⁹ theſaur⁹ dn̄i: q̄ o/
pat: qd ſanguis Chriſti opat⁹ eſt. ¶ Attendat vnuſqſqꝫ: q pmiſſa iura
ſpecialr ⁊ expſſe ſonāt iocalia vaſa aurea ⁊ argētea ornamēta ⁊ q̄cunqꝫ a
lia diuino cultui dedicata foꝛe vēdēda alienāda ꝓ redimēdis captiuis ī po
teſtate inimicoꝝ fidei detētis. ¶ Ex iādictis ⁊ allegatis decretalib⁹ ⁊ decre
tis īfero.v.ↄcluſiōes. ¶ Prima: q deo magis eſt acceptū redēptiōis op⁹
q̄ ſacramētoꝝ ornat⁹. ¶ Scda: q mai⁹ bonū ſeqt ex hoꝝ redemptōne q̄
ex alioꝝ opeꝝ pietatis cooꝑatōne. ¶ Tertia: q magis tenemur captiuos
redimere q̄ eccleſias adornare. ¶ Quarta: q pl⁹ merent captiuos redi/
mētes q̄ ornamēta eccleſijs largiētes. ¶ Quīta: q cū cultui diuino dedi
cata ꝑ captiuis ſint alienāda: forti⁹ ī dotis ↄceſſis ꝓmiſſa ſūt eis largiēda.
¶ Sꝫ ↄ̄ pmiſſas ↄcluſiones viderent qdā eſſe ſanctoꝝ doctoꝝ dicta ⁊ etiā
iura. Vn̄ Damaſcen⁹ li°.3°.dicit: Si qs rē ſacrā violat ex ipō: ↄ̄ reuerētiā
dei agit. qꝛ ad diuinū cultū erant dedicata ⁊ deputata. ¶ Et Urban⁹ papa
Quiſqs res eccleſiaſticas nō ad qd īſtitute ſūt ſꝫ ad ꝓpa lucra munere li/
gue vel obſequij vel pecunie largit vel adipiſcit ſymoniac⁹ eſt. ¶ Et.xvij.q
4. Qcs: legit: q q facultates eccē alienāt vl rapiūt/⁊ q talib⁹ ↄſētiūt/⁊ etiā
hi q pūt reſiſtere: ⁊ nō reſiſtūt: ſacrilegi ſūt. ¶ Et.xvij.q.4.Sacrilegiuꝫ
legit. q q retiere ↄtēdit: q ſacris locis reliqt: ſacrilegiū ↄmittit. ¶ Et.xvij

q.4.Sunt.textꝰ: ꝙ res q̃s quis dedit eccīe: reuocare putat: ſacrilegiū ꝯmit
tit. ¶ Et.xxiij.q.viij. Tributuz: textꝰ: ꝙ ex quo aliquid datuz eſt eccīe: ſactū/
ſanctoꝝ erit dno. Ad hoc faciliter eſt rn̄dēduz: ꝙ verū eſt: ꝙ eccl'aſtica bōa poſt
q̃ꝫ dei ſeruicio ſunt dedicata vel relicta: illa alienari nō debent. excepta tn̄ cā
redemptōis captiuoꝛuz. pro q̃ licite debent ipēdi. vt iura ſupiꝰ allegata affir/
mant. q̃ iura ſi ſbtilr iſpiciunt: pdicte. v. ꝯclones i ipſis ꝯtieri repiunt. Sa
crilegiū nō ei ꝯmittit: nec rez ſacrā violat: ſi ſuuit ad illd: ad qđ eccla ſui
re pmittit. ſ. ad redimenduz captiuos de ptate inimicoꝛū fidei. Cū ergo iu
ra pallegata i tātū foueāt redēptionē captiuoꝛū: cur illi quos nō decet iu
ra ignoꝛare/ ſꝫ ſcire debent canones. xxxviij. d. q̃ſi p totū: vidlꝫ epi ꝛ plati:
pturbari conati ſūt retroactis tpōꝛibꝰ iſtud ſanctiſſimū opꝰ redēptōis. ad
qđ exercēdū ꝛ ppagēdū religioſi mercedis oꝛdinati ſūt ad iſtū finē pſequē
dū viribꝰ totis elaboꝛāt. Nā qdā de platis ſeu eoꝝ officiales nō attēdētes
ꝙ oꝛdo mercedis ad hoc fuerat oꝛdinatꝰ ꝛ fūdatꝰ/ ꝛ a ſūmo chꝛiſti vicario
appbatꝰ ꝛ ꝯfirmatꝰ tpꝛe Grego'. ix. pōtificatꝰ ſui āno. viij. a natiuitate dn̄i
.M.cc.xviij. xvij. ianuarij/ die ſci anthōij. xvi. kls februarij/ a reuelatōe oꝛ
dis anno. xijo. ꝛ mēſe. vio. tētauerūt ipedire q̃ſtꝰ ꝛ elemoſinas p captiuoꝛū
redēptōe/ nō verētes tāpijſſimū negociū pturbare. Ex quo opoꝛtuit fratrs
huiꝰ religiōis recurſū habuiſſe ad romanā curiā. ꝛ ſūmꝰ pōtifex Alexander
.4ꝰ. ꝯceſſit pdictis libere petere vbiqꝫ. Et mādauit dioceſanis ꝛ alijs qbuſ
uis platis i hoc nullū ipedimētū pſtarēt. ſꝫ etiā fratribꝰ ſi vellēt ꝛ peterēt: fa
uoꝛabiles litteras ꝯcederēt. Fuerūt qdā alij legata p redēptōe captiuoꝝ
ipediētes/ nō pmittētes talia ad manꝰ hoꝝ religioſoꝝ puenire. ſꝫ ad eoꝛū
libitū retinebāt/ ꝛ vbi bn̄ viſū erat eis: diſtribuebāt. Quadecā captiuoꝝ re
demptio nō modicū retardabat. ppter qđ hi religioſi ad datoꝛē bonoꝝ cō
fugiū hūerūt. Et Nicolaꝰ. 4ꝰ. ꝯceſſit: ꝙ oīa legata p captis redimēdis ni
ſi certis ꝛ expſſis pſonis eſſēt relicta: dicti fratres recipēt/ ſiue bōa legatoꝝ
eſſēt imobilia. ¶ His nō obſtātibꝰ fuerūt nōnulli dioceſanoꝝ vel eoꝝ vi
carij ꝛ officiales mādātes: ꝙ ſine eoꝝ litteris curati eccaꝝ neminē pmitte
rēt i eoꝝ parrochijs petere elemoſinas/ neqꝫ q̃ſtꝰ facere. Alij vo plati i eo
rū eccijs exigere ꝛ colligere nō pmittebāt. Quapꝓpter ſūmꝰ pōtifex Martiꝰ
.vꝰ. pmiſſis oībꝰ ſb excōicatōis ſnīa mādauit: vt libere fratres petere auto
ritate aplica dimitterēt vbiqꝫ terraꝝ p captiuoꝝ redēptōe. ꝛ hi religioſi va
leāt colligere tā i locis exēptis q̃ꝫ nō exēptis ¶ Sꝫ adhuc aliq eoꝝ conāt
iſtud opꝰ ipedire/ amātes plꝰ munera q̃ꝫ merita. Et vn̄ hec puenīūt? Reue
ra ex cupiditate aut auaricia. q̃ radix eſt oīuz maloꝝ. xxv. d. parraſ. Crimiſ
Cupiditas pmarie dn̄iuz obtinuit i eccaſticis platis: i tm̄ ꝙ a vitate diſce
dūt/ ꝛ veꝝ bonū p falſo dimittūt. Nā mēs cupiditati alligata cito deuiat a
vo. Notat de ꝯceſ. pben. Deteſtāda. Tales ꝓpter lucrū aliqđ tpꝛale qđ p
uiderūt: deū reliq̃rūt. Nā deo ihērere nō valet: q̃ reꝝ tpꝛaliū cupiditatē nō

abcidit.xlvij.d. Bonoꝝ. ¶ Querit Tho.2ᵃ.2ᵉ.q.cxviij. Auaricia ſi eſt pec
catũ mortale? Ad qᵭ rñdit: ꝙ auaricia ẟꝫ ꝙ ĩportat inordinatũ amorẽ di
uitiaꝝ: q̇ ſi ĩ tm̃ creſcat: ꝙ pferat caritati: vt.ſ. ꝓpter amorẽ diuiciarũ aliqſ
nõ vereat facere ꝯ amorẽ dei ⁊ primi: ẽ pccꝫ mortale. Hec Tho. Jn tm̃ enĩ
creuit cupiditas ſiue auaricia ĩ iãdictis vel eorũ officialibꝰ: vt vno modo
vel reliquo ſi aliud hr̃e nõ valẽt: extorq̃re ſatagũt pciũ quãtũ pñt ꝑ cera
ſigilli litterarũ. O maledicta cera: q̃ tã caro pcio vẽdit̃. nũq̇d illud cere tã
tillũ fuiſſet ⁊ eſſet ꝑ tã pijſſimo ope redẽptõis liberãdũ. Nõne mũdi plaſ/
mator ⁊ hũani generis redẽptor deꝰ ꝑ nr̃a redemptiõe ſeipꝫ dedit. ⁊ totuꝫ
ſuũ ſanguinẽ pcioſũ ĩ pciũ nr̃e redemptõnis largitꝰ fuit liberal̃r? Cur vos
dñi plati nõ exẽplo chriſti libere paupibꝰ ⁊ paupioribꝰ captiuis g̃tis ꝑ deo
cerã ſigilli dare recuſatis? Nõne Chriſtꝰ vẽditꝰ fuit etiã ꝑ vb tãtũ.xxx.ar
gẽteis? ⁊ vos vẽditis ⁊ vẽdere nõ erubeſcitis quolꝫ ãno chriſti paupibꝰ fe/
ces mell̃ apñ ſtereꝰ q̇ngẽtis ⁊ forte mille aureis. Nõ ſufficit vob q̃rtã ptẽ
bonorũ pauperũ ⁊ captiuorũ detinere. ſꝫ etiã conamini cerã ita care vẽdere
eis. ſꝫ captiui oĩo de huiuſmoꝰ cera veſtriſqꝫ litteris liberi ſint ꝑ apl̃ica ꝑui
legia. Nõne epiſcopi bõa ecc̃e diuidere debent ĩ.4.ptes? ipſis vnã/aliaꝫ
cl̃icis/alterã ecc̃e reparãde/reliquã reſtantẽ paupibꝰ ⁊ maxie captis paupi
oribꝰ.12.q.2.c. Uobis.⁊.c. Cõceſſo.⁊.c. De redditibꝰ. ¶ Caueant prela/
ti: ne aliquod ĩferant preiudiciuꝫ predictis religioſis circa redemptioneꝫ
captiuorũ. al̃r ĩcurrerẽt excõicatõis ſentẽtiam. a q̃ citra papam abſolui nõ
poſſent/ vel a predictis religioſis pꝰ damno illato reſtituto ⁊ iniuria ſatiſ
facta. quaꝫ ſententiam debent valde timere. Nam ſentẽtia excõicatõnis iu
ſta vel iniuſta tenẽda eſt al̃s timẽda.11.q.3. Quibꝰ.⁊.c.i.v. Premiſſis. nã
romana ecc̃a caput oĩuꝫ eſt/⁊ ei tanq̃ꝫ capiti obediẽnduꝫ.d.xix. Nulli fas
Si vo aliqᵭ preiudiciuꝫ ſup his premiſſis faciunt: quoꝰ alios excõicare
poterunt: ſi ſunt excõicati. Nam excõicatꝰ excõicare nõ põt.24.q.1. Audiꝰ.
⁊ parrafo Si autẽ ĩ fi. Caueant ĩ his: q̇ nõ ſunt eorum iuris/⁊ ĩ alieis
manum apponere. Nam nemo debet falcẽ mittere ĩ meſſẽ alienaꝫ. Jn tex
tu Uenerabilẽ. de electio. ¶ Sꝫ horuꝫ q̇dam officiales ꝯtrariuꝫ attẽtant
Quibꝰ Bñs de ꝯſideratõe l.ᵒ. inq̇t: Ad q̇d falcẽ ĩ meſſem alienam extẽ
ditis. Et ſunt nõnulli adhuc: q̇ nõ deſiſtunt ab iſta praua ꝯſuetudine. mi
ſcere ſe ĩ nõ miſcẽdis ꝯ iura ⁊ ꝑuilegia ſcõrum põtificum ĩ maximum hꝰ re
ligiõis itereſſe. Et nõ ẽ ſine mag̃ culpa: q̇ rei q̃ ad ſe nõ ptiet: ſe ĩmiſcet/et
qᵭ ad ipꝫ nõ ptinet: etiaꝫ ſi bonũ ſit: ĩpbat̃. Legit̃ ⁊ notat̃ de regul̃ iu.c. nõ
eſt.li.viᵒ. ⁊ de appella. Dilectis. Captios ĩ captiuitate dimitẽtes/⁊ fidẽ xᵖ ab
negare eos pmittẽtes crudeliores ſũt lupis. de q̇bꝰ ĩ hyſtorijs rõanis legꝛ
ꝙ nutrierũt romulũ ĩfãtẽ expoſitũ beſtijs. Horũ q̇dã ⁊ alij q̃ꝫ plimi xpãni
xpianos captios frẽs ſuos cernũt expoſitos feris .ſ. pagãis beſtial̃r viuẽti
bꝰ. ⁊ cũ poſſint eos liberare: permittũt potius deuorare. Tunc deuorantur

captiui: qñ abnegãt fidẽ xpi. Nõ debent q̄ i gdu altiori dignitatis exiſtũt:
a paupib⁹ aliq̄d extorq̄re/ ſʒ i eoꝝ miſerijs ſbueire. Legit̃ de Tiberio i cro/
nicis breuib⁹: q̄ cũ ſibi ſuaderet̃: vt tributa ſua augmẽtari iuberet: rñdit:
Boni inq̄t paſtoris nõ eſt pec⁹ deglutire. Sʒ forſitã dicerẽt iſti: nõ ſuffici
unt nб reddit⁹: iõ oʒ aliũde ꝑq̄rere: vt viuam⁹. Quib⁹ iura dñt iuxta facul
tatẽ redditu ũ hẽatis ꝑ vb ⁊ vris ſufficiẽter victũ ⁊ veſtitũ. nõ ad ſuꝑfluita
tẽ vanitatẽ ⁊ põpoſitatẽ. Vñ Greg⁹ ex ꝯſilio auguſtudu ũ inq̄t: Eps debet
hẽre vilẽ ſupellectilẽ ac mẽſã ac victũ ⁊ hoſpiciolũ. Sʒ iſta diminutiua extir
pãt ipſi ꝯtrãs nõ ꝯſiderãtes: q̄ iõ vtũt̃ ſandalijs: q̄ ſũt calciamẽta epõꝝ: ñ
terrenis polluãt̃. vt inq̄t Hugo li° .i. ꝑte. viij. c. xiiij. O p̄lati de bonis ecc̄e
q̄ pauꝑꝝ ſũt: nolite hic theſaurizare. ſʒ theſaurizate vб theſauros i celo vbi
nec erugo neq̄ʒ tinea demoliũt̃. Qñ paupes a miſeria ⁊ captiuos a captiui
tate redimeritis: theſauros theſaurizabitis i cel̃. Cõtrariũ attẽtãtes ⁊ ꝑmi
tẽtes paſtoris nomẽ hñt: ſʒ mores mercẽnarij retinẽt. oues. i. ꝓximi aĩas
ꝑdẽdo/ ⁊ lanã pauꝑꝝ ⁊ captiuoꝝ. i. eoꝝ ſbaʒ auferẽdo. Vñ Nico⁹ papa epſ
tãq̄ mercẽnari⁹ fugit: q̄ ꝯmode tp̄rale vl̃ etiã ſalutẽ corporalẽ ſaluti ꝓrioꝝ
poſtpõit. vij. q. i. c. Sciſcitaris. Prelatis alloq̄t ambro. dicẽs Eſurientiũ pa
nis eſt: q̄ʒ tu detines. nudoꝝ idumẽtũ ẽ: qḋ tu recludis. miſeroꝝ. ſ. captiuo
rũ redẽptio ⁊ abſolutio ẽ pecunia: quã tu i terra defodis. Tãtoꝝ g° te ſci/
as iuadere bona: quãtis poſſis ꝓſtare ſi velis. In decretis. d. xlvij. c. Sic h i
Sʒ pcerto hoꝝ ⁊ alioꝝ eccleſiaſticoꝝ atq̄ʒ relioſoꝝ animũ itãtũ ꝑualuit a
uaricia/ ⁊ occupauit: q̄ dulci⁹ ⁊ diligẽti⁹ ſeruiũt/ ⁊ ſeruire ſtudent mãmone di
abolo q̄ xpõ. Nã poſtq̄ redẽpti ſũt ſanguĩe xpi roſeo: redimere tenẽt̃ de
bõis dñi captiuos xpi exẽplo. qḋ minime faciũt. De q̄b⁹ admirat̃ xps allo
q̄ns i hũc modũ: vt iq̄t Bñs: Que cã ẽ: q̄ inimico meo veſtroq̄ʒ libet po
ti⁹ ſeruire q̄ mihi? nõ ei ille vos paſcit? nõ creauit? ſi pauca vobis hec vñr
nõ ille ſʒ ego vos redemi. nõ auro nec argẽto nec angeloꝝ aliquo: ſʒ cru
ore ꝓpo. Dñi mei p̄lati alijq̄ʒ eccleſiaſtici viri redẽptionẽ ꝑficiatis. nã iſtḋ
eſt teſtamẽtũ: q̄ xps oib⁹ xpianis ſeruandũ legauit. De quo ꝓpha i pſ. Re
dẽptionẽ miſit dñs ꝑplo ſuo: mãdauit i eternũ teſtamẽtũ ſuũ. Poſtq̄ eſ
tis i altiori dignitate: tãto debetis de magis bonitatẽ ꝑticipare/ ⁊ ſic maio
rẽ acq̄rere gl̃iã: ſi iſtud ꝑijſſimũ op⁹ redẽptiõis ꝑagitis. In hoc magis eri
tis ſi es xpõ/ ⁊ altiorẽ locũ gl̃ie poſſidebitis i celo. Nã vt dicit Tho. vltia ꝑ
te ſũme. q. lvij. arti°. 4°. Quãto aliq̄ corpora ꝑfecti⁹ ꝑticipãt bonitatẽ diui
nã: tãto ſuꝑiori ordĩe i ſuꝑiori loco collocant̃. Intuitu g° vrĩ redẽptoris
p̄beatis alijs exẽplũ captiuos redimendi. ⁊ non ꝑmittatis iſtud per veſtros
inferiores officiales i aliquo ꝑturbare/ nec i alienis q̄ alteri⁹ iuris ſũt: ma
n⁹ apponere neq̄ʒ p̄uilegia ledere. ſʒ ap̄lica mãdata ad vnguẽ ſeruare velitiſ
i fauorẽ hoꝝ religioſoꝝ ⁊ captiuoꝝ. Qʒ vt dic̃ Sen̄. li. exordioꝝ i exordijs
p̄latoꝝ: Ibi q̄lʒ deuotõis obſequiũ debet tribuere; vbi religiõis p̄ncipiũʒ

noſcit̃ effluxiſſe. Et ſeq̃t̃ ꝑ i͛de: Magno deſiderio affectam⁹ romanã ecc̃am
vbi eſt ſedes Petri: totis virib⁹ reuereri / ⁊ ipſi⁹ p̃ſulẽ vicariũ Ihu xpi. Et
ibidẽ ȝ Señ. Nõ eſt dign⁹ adminiſtrator eccl̃e: q̇ ⁊ papã deſtruit. Uere ille p̃
lat⁹ papã cõat̃ deſtruere: q̇ ſuis nõ vult mãdatis obedire / ⁊ ſua alijs ꝯceſſa
ꝓ̇uilegia audet ꝯtẽnere. Ergo poſtpoſita nãqȝ tota cupiditate diuiciaꝝ ad
hoc op⁹ redẽptõis itẽdatis. Qꝛ vt ait Señ. vt ſup̃: Chriſtiane religiõis
ꝯ̃triũ cernit̃: ꝙ alienis icõmodis q̇s ditet̃. Q̃ꝙ̃ vos ſũma decoret ſãctitas
⁊ hõeſtas potiões alienas nõ debetis auferre / vel cũ aliena locupletari iac
tura ꝓpter redẽptionem reddite potiõis. Sit eñi officiales p̃latoꝝ ꝯtẽti
ſuis ſtipendijs. ⁊ nõ curẽt ditari alienis. Naȝ ꝓpter eoꝝ extorciões ledit̃ fa
ma eoꝝ maioꝝ. Iſtud facere nõ debent p̃lati ꝑmittere tacere ñqȝ diſſimu
lare. qꝛ agẽtes ⁊ ꝯſentiẽtes pari pena puniunt̃. De offi. del. c. i. Si eñi ꝓ̇ui
legiati ſũt hi religioſi: vt libere poſſint petere ſuffragia captiuoꝝ: q̃re q̇daȝ
p̃latoꝝ officiales initũt̃ eos ꝯpellere: vt cerã emant. cũ ad hoc nõ teneant̃.
cũ liberi ſint aplicis idultis. In hoc peccant dicti officiales ⁊ eoꝝ dñi. Nã
mortal̃r peccant: q̇ exigũt ⁊ auferũt i caſib⁹: q̇b⁹ nõ debent. vt notat Hugo
.i. q. i Lege iulia. Ep̃s eñi nõ debet diminuere ius alicui⁹ ſine ei⁹ ꝯſenſu.
notat̃ de exceſ. p̃latoꝝ. c. 2. ¶ In iſto redẽptõis ope ⁊ i alijs ſe debent p̃la
ti religioſe ⁊ honeſte hr̃e. Nam epi ſic dignitate p̃cellũt: ſic religioſe debẽt
alijs preminere ⁊ ipſos precellere. Extra. de voto. c. Ex multa. Et hec cum
premiſſis coincidentijs de ſecundo ſufficiant.

Dixi tertio ⁊ vltio: ꝙ nõ recuſo dicere ſanctoꝝ põtificũ ꝓ̇uilegia me/
rito ꝓpalanda. Sȝ anteꝙ̃ ad id ꝑueniaȝ: aliq̃ p̃ambula p̃mittaȝ. Et
p̃mo videndũ eſt: q̇d eſt ꝓ̇uilegiũ. Rñdet̃: ꝙ ꝓ̇uilegiũ eſt ꝓ̇uatũ ius ꝯ̃ iuſ
cõe idultũ. Naȝ niſi aliq̇d idulgeret: nõ eſſet ꝓ̇uilegiũ. Ex̃ de v̄bo. ſi. Ab/
bẽ. ex̃. e. In his. ¶ Sc̃do eſt videndũ q̇d: ſi aliq̇s allegat ⁊ oñdit ꝓ̇uile/
giũ: ſȝ ei nõ ſuat̃. Rñdeo ſcḿ Hoſti. ꝙ nõ debet iſti iputari. ff. Cõmodati
ad eos. nõ obſtante ſi obijciat̃ ei: ꝙ nõ fuit vſus / vel ꝙ ꝯtrariũ factũ eſt.
Quomodo eñi vtet̃ ꝓ̇uilegio: q̇ vti nõ ꝑmittit̃. niſi forte ſñia ferret̃ ꝯ̃ eũ ⁊
nõ a ꝓpellaret. Ex̃ de ſenten. ⁊ re. in. Suborta. ¶ Tertio: q̇d ſi aliquis ſe
opponit ꝓ̇uilegio: ꝙ nõ p̃iudicet iuri alieno? tal̃ puniend⁹ eſt. ¶ Quar
to: quid ſi aliquis nõ ſuat ꝓ̇uilegia ſupiorꝭ ꝯceſſa ſbditis? Illi⁹ tũc ꝓ̇ui
legiũ ſi hẽt merito reuocat̃. ex̃. e. Dilecti. Et nota hic: ꝙ ſi ſupior ex certa
ſcia ꝯfirmauit ꝓ̇uilegiũ ꝯceſſũ ab iferiori nõ poterit reuocari ꝑ iferiorem.
xxv. q. 2. Priuilegia. p° ⁊. 2°. c. ſeq̄ntib⁹. ¶ Quĩto: qñ ⁊ q̃re ꝓ̇uilegiũ debet
reuocari? Nunꝙ̃ reuocari decet ſine cauſa. ſȝ cũ cã põt ⁊ debet reuocari. vt
dicit Hoſti. ¶ His viſis ſiml̃ duo oñdunt̃. ſ. qui fuerũt põtifices / ⁊ q̄ ſunt
ꝓ̇uilegia his viris religioſis ordĩs mercedis ꝯceſſa ꝑ captiuoꝝ redẽptõne
ꝓpter quam ordo iſte fuit fundat⁹ ⁊ ab eccl̃a aꝓbat⁹. ¶ Et nõ: ꝙ a funda
tõe hui⁹ religiõis q̄ fuit anno ab icarnatõe dñi. M. cc. xviij. vt ſup̃: ponũt̃

hic ſūmi pōtifices ⁊ eoꝝ ꝑuilegia q̄ ꝯceſſa ſūt ordini mercedis ⁊ ad redem
ptionē: eſt verū: ꝙ ab illo tūc vſq̄ nūc aliq̄ fuerūt papę: q̇ nō ꝯceſſerūt ꝑ
uilegia. eo qꝛ ꝑ breuiſſimū tp̄ꝰ i papatu vixerūt / vel renūciauerūt vel q̄ſi
ſbito morte ꝑuēti fuerūt. ⁊ de iſtis nullā hic facio mētionē. ¶ Sequunt
nōia ⁊ ꝑuilegia. Innocētiꝰ. 4ꝰ. iſte ꝯceſſit oībꝰ facientibꝰ elemoſinā ordini
⁊ redemptōi / ⁊ q̇ i ſua fraternitate ſe ſtatuerit: ꝙ tp̄e iterdicti poſſint i lo
co ſacro ſepeliri. ⁊ ſeptimā ptē pn̄ie relaxat. Ut pꝫ ꝑ bullā datā Lugduni
idus ianuarij / pōtificatꝰ ſui anno. 3º. ¶ Alexander. 4ꝰ. iſte multa ⁊ magna
ꝑuilegia ꝯceſſit ordini ⁊ fratribꝰ ꝓ redemptōe captiuoꝝ. Primo: ꝙ tp̄e i
terdicti q̄n fratres ad eccas iterdictas aduenerīt ꝓ ꝑtitōe redemptōis cap
tiuoꝝ: ꝙ illa die porte ecce apiant / cāpane pulsent ⁊ ſolēniter diuīa officia
celebrent / ⁊ mortui ſepeliant: quatū q̄ſtā faciat ifra miſſaꝝ ſolēnia / ⁊ quo/
uſq̄ mādatū aplicū ſbalr i locis: vbi diuinū v̄bū fieri ſolet: fuerit declara/
tū. Scd̄o ꝯceſſit ſacerdotibꝰ ⁊ clericis tā religioſ q̄ ſecularibꝰ: q̇ i exēplū
alioꝝ huic opi pietatis manꝰ porrexerit adiutrices: ꝙ q̄cq̄d i diuīs officijs
⁊ horis canonicis dicere omiſerint: eis idulgeat. Tertio remittit oīa vota
exceptis voto caſtitatis religiōis ⁊ terre ſancte. diſpenſando cū iſtis fratribꝰ
vel eoꝝ nūcijs. attēta voti q̄litate ⁊ poſſibilitate ꝑſone ꝓ redemptōne capti
uoꝝ ab oībꝰ votis dēptis ꝑmiſſis tribꝰ totalr abſoluat. Hīnt ex hoc fratres
mercedis vota ꝯmutare i redemptionē captiuoꝝ. Et de iſto idulto factū ē
p̄ſens opuſculū. Quarto ꝯceſſit: ꝙ q̇ſq̇s catholicꝰ q̇ aurū vel argētuꝫ vel
aliud caritatis ſbſidiū ꝓ redēptōe captiuoꝝ ſ̄ꝫ facultatē ſuaꝫ dictis fratri/
bꝰ dederit: ꝙ talis benefactor poſſit eligere ꝯfeſſorē idoneū: q̇ de oībꝰ pecca
tis ſuis poſſet ipꝫ abſoluere. exceptis illꝭ: de q̇bꝰ ſedes aplica merito eſt cō
ſulenda. Etſi talꝭ bn̄factor ifra annū obierit: dūm̄ ſit corde ꝯtritꝰ ⁊ ore cō
feſſus: ꝙ plenarie ꝑmaneat ⁊ ſit abſolutꝰ. Quīto ꝯceſſit oībꝰ bn̄factori/
bꝰ huiꝰ ꝑīſſimi opis v̄e penitētibꝰ ⁊ ꝯfeſſis / vel q̇ infra vnū annū erūt i ſta
tu gratie: ſingulꝭ diebꝰ ꝓ q̄lꝫ elemoſina vnū annuꝫ ⁊. 40. dies de iniūctis
penitētijs miſericorditer relaxat. Sexto facit oēs bn̄factores huiꝰ ꝑīſſimi
opis ꝑticipes ⁊ ꝯſortes i dedicatōe. ſ. eccleſie romane / ⁊ ſtatōe ſancte roma
ne eccleſie. Sꝫ qꝛ iſtud indiget declaratōe: vt fideles chriſtiani magis libe
ralr ⁊ cū maiori deuotōe huic ſanctiſſimo opi redemptōis ſbueniant. Et
vt huiꝰ religioſi ordis ſecularibꝰ declarare iſtud ſciant ⁊ valeant: eſt ſcien/
dum: quid itelligēduꝫ eſt ꝑ hoc: qđ dicit dn̄s Alexander: ꝙ bn̄factores ⁊c.
facit ꝑticipes ⁊ ꝯſortes i dedicatōe. ſ. eccleſie romane. Iſtud eſt: ꝙ oēs in/
dulgētie ⁊ remiſſiones q̄ fuerunt ꝑ ſūmos pōtifices i dedicatōe eccleſie ro
mane ꝯceſſe: vult: ꝙ redemptionis bn̄factores i illꝭ inumerabilibꝰ idulgē
tijs fieri ꝑticipes ⁊ ꝯſortes. Etiam facit ꝑticipes ⁊ ꝯſortes i ſtatōe ſācte ro
mane eccleſie. Ad declarandū eſt ſciēduꝫ: ꝙ q̄lꝫ die cuiuſlibet q̄dragesime
oēs idulgētie ⁊ peccatoꝝ remiſſiones tam ꝓ viuis q̄ etiam ꝓ defunctis: q̇ i

oibꝰ eccleſijs ⁊ ſanctuarijs rome ciuitatis repiunt̃ ꝯceſſe ⁊ idulte ꝑ ſũmos
põtifices ſimul oẽs tales idulgẽtie plenarie ⁊ peccatorum remiſſiones ſta
tuunt̃ i vna eccleſia / ꝑma die q̃dragesime i iſta / ſcðа die ĩ illa / tertia i alia.
⁊ ſic de alijs. Et oẽs ĩteruenĩẽtes illa die ĩ illa eccleſia: q̃ ĩtitulat̃ ſtatio tal'
ſancti vel ſancte: adq̃runt i tali eccleſia oẽs idulgẽtie: q̃ i oibꝰ locis ſãctis
ꝯceſſe fuerunt ⁊ ſunt. ⁊ i oibꝰ iſtis idulgentijs ſtationuꝫ eccleſiaꝝ rome fi
unt ⁊ ſunt ꝑticipes ⁊ ꝯſortes bñfactores pĳſſimi opis redemptõnis autori
tate aplica. Etiam bñfactores huiꝰ opis facit ꝑticipes ⁊ ꝯſortes i ꝑegrĩati
one terre ſancte. hoc eſt i oibꝰ meritis: q̃ hieroſolimipete lucrant̃. ⁊ i idul/
gẽtia plenaria ⁊ alijs idulgẽtijs ⁊ peccatorum remiſſionibꝰ tam pro viuiſ
q̃ꝫ ꝑ defunctis: q̃s dicti hieroſolimipete adq̃runt. de q̃bꝰ ad iformationẽ
horum virorum religioſorum ⁊ deuocionẽ redemptionis bñfactoruꝫ aliq̃
enarrabo: q̃ repĳ i quodam reportatorio cuiuſdam hieroſolimipete. ¶ Fi/
unt nanqꝫ ꝯſortes ⁊ ꝑticipes i idulgentijs: q̃ ſequunt̃. In domo nazaret:
vbi v̾go dei genitrix fuit gabriele archangelo ſalutata: ꝯcedunt̃. x. anni ⁊
. xx. q̃dragene idulgẽtiarum. ¶ In Bethleẽ vbi Chriſtꝰ natꝰ eſt de v̾gie:
xx. anni ⁊. xx. q̃dragene. ¶ In templo i quo Chriſtꝰ oblatꝰ fuit manibus
ſancti Symeonis. x. anni. ⁊ remittunt̃ oẽs q̃dragesime ieiuniorum fracte.
¶ In turri regis dauid q̃ dño noſtro ieſuchriſto tranſeunte ipſi ſe iclinauit
. xi. anni ⁊. xv. q̃dragene. ¶ In flumine iordanis i quo Chriſtꝰ baptizatꝰ
eſt: vbi ſpiritusſanctꝰ i columbe ſpẽ apparuit / ⁊ vox audita fuit: Hic eſt filꝰ
meꝰ dilectꝰ: i quo mihi bñ ꝯplacuit. x. anni ⁊. xv. q̃dragene. ¶ In fõte ſy
loe vbi cecꝰ Chriſto credidit / ⁊ viſum recupauit. viĳ. anni ⁊ totidem q̃dra
gene. ¶ In campo damaſceno in quo Adam fuit factus de limo terre / et
eua de coſta viri: ſunt decem anni et quindecim quadregene. ¶ In val/
le ebron in qua ortum habuit arbor illa nobilis: de qua facta fuit crux / et
in qua fuit poſt redemptor noſter Jeſus ſuſpenſus / in manibus ⁊ pedibꝰ
clauis tribus affixus / et ſtetit nudus / ſpinis coronatꝰ / felle et aceto pota/
tus / lancea in latere vulneratus. xx. anni et. xxx. quadragene. ¶ In cam
po de achel et de malen qui nunc vocatur ager ſancti nicolai: in quo cor/
pora peregrinorum ſepulta infra duos dies ſunt miraculoſe carne denuda
ta: triginta anni et totidem quadragene. ¶ In monte ſynay: in quo de/
us dedit legem Moyſi: decem anni et totidem quadragene. ¶ In loco
ſeu vico vbi Chriſtus quando ducebatur ad mortem dixit mulieribus flẽ
tibus: Filie Hieruſalem nolite flere ſuper me ⁊c. quindecim anni et toti/
dem quadragene. ¶ In loco vbi decollatus fuit ſanctus Jacobus a
poſtolus: qui fuit filius zebedei / et etiam in iſto eodem loco repertum fuit

brachiū ſancti andree apl'i. 30. ⁊ totidem. 40ᵉ. ¶ Jn porta aurea ī q̄ anna mater v̄gis mandato angeli expectauit viruʒ ſuuʒ Johachī. vbi etiam fuit ꝓthomartir Stephanꝰ lapidatꝰ. io. anni ⁊. 30. 40ᵉ. ¶ Jn mōtibꝰ gelbœ quos Dauid maledixit dicens: Mōtes gelboe nec ros nec pluuia cadat ſup vos: qui poſtea a xp̄o b̄ndicti fuerunt. xv. anni ⁊ totidem. 40ᵉ. ¶ Jn a tafran vbi nati fuerūt ſanctꝰ Jobes ⁊ ſanctꝰ Jacobꝰ fratres ꝯſobrini dn̄i noſtri ihu xp̄i. 20. anni ⁊. xxx. 40ᵉ. ¶ Jn ſancta pagina q̄ eſt circa tēplum ſalomonis vbi manet monumentuʒ ſancte marie ſalome: de q̄ eccl'a ſi q̄s ītrat īpenitens: exire nō poterit: niſi veraʒ penitentiaʒ egerit. x. anni ⁊. xv. xlᵉ ¶ Jn loco vbi occulta fuit crux dn̄i ⁊ īuenta p ſanctaʒ Helenaʒ matreʒ cō ſtantini īperatoris. x. anni ⁊. xv. q̄dragene. ¶ Jn Bethania loco vbi xp̄s reſuſcitauit a mortuis Lazarū q̄driduanuʒ fetentem ī monumento fratrē Marthe ⁊ Magdalene. xxx. anni ⁊ totidem q̄dragene. ¶ Jn Bethfage vbi Chriſtꝰ equitauit ſup aſinam ⁊ pulluʒ eiꝰ filiūʒ ſbiugal'. xv. anni ⁊ totideʒ q̄dragene. ¶ Jn orto ierico tranſtorrenteʒ cedrō vbi Chriſtꝰ orauit. ⁊ ex meditatōe mortis factꝰ eſt ſudor eiꝰ q̄ſi ſanguis decurrentis ī terraʒ / ⁊ de iſ/ to orto pegrini portant palmaʒ. xv. anni ⁊ totideʒ q̄dragene. ¶ Jn loco ī quo Chriſtꝰ obuiauit iudeis / ⁊ euʒ Judas oſculans dixit ei: Aue rabbi. ⁊ Chriſtꝰ ad euʒ r̄ndit: Amice oſculo tradis filiuʒ hōis. xv. anni ⁊ totidem q̄dragene. ¶ Jn domo ī q̄ ductꝰ fuit Chriſtꝰ ligatꝰ ad Annaʒ pōtificeʒ / ⁊ ibi alapa pcuſſus. vi. anni ꝯcedunt ⁊ totideʒ q̄dragene. ¶ Jn ꝑtorio dōꝰ pilati vbi Chriſtꝰ fuit flagellis g̃uiter ceſus a planta pedis vſq; ad v̄ticem. xv. anni ⁊ totideʒ q̄dragene. ¶ Jn golgota q̄ eſt caluarie locꝰ: vbi Chri ſtꝰ ī cruce pendens effudit ī p̄ciuʒ noſtre redemptiōis ſanguineʒ ſuuʒ / ⁊ int̄ latrones poſitꝰ fuit deriſus / ⁊ ī latere lancea pforatꝰ. x. anni ⁊ totideʒ q̄dra gene. ¶ Jn rupe vbi Petrꝰ poſt trinaʒ abnegationē de xp̄o ī triduo mor tis chriſti fleuit amare ⁊ p̄nitentiā fecit. xx. anni ⁊ totideʒ q̄dragene ¶ Jn valle ioſaphat vbi eſt monumentuʒ v̄gis marie matris dei dn̄i nr̄i ihu x': ī q̄ valle oʒ nos oēs bonos ⁊ malos ꝯpere ī die extremi iudicij an̄ tribu nal xp̄i. x. anni ⁊ totideʒ q̄dragene. ¶ Jn ſancto ſeplcro vbi corpꝰ xp̄i fu it recōdituʒ p Nicodemū ⁊ Joſeph abarimathia ſimul cum ſanctis mlr̄i bꝰ ꝯcedit̄ plenaria idulgentia. ¶ Multa alia ī ptibꝰ ill' repiunt̄ ſanctuaria ī quibꝰ plurime ꝯcedunt̄ īdulgentie. q̄s ī reportatorio q̄d ad manꝰ meas ꝑuenit: nō repi. q2 tal' hieroſolimitanꝰ ſeu pegrinꝰ nō fuit ſanctuaria niſi ꝑmiſſa ſequntꝰ. Ecce ī q̄bꝰ b̄nfactores redemptōis captiuoꝝ fiūt pticipes ⁊ ꝯſortes. Premiſſa idulta p dn̄ʒ Alexādꝝ patent p bullaʒ dataʒ pſe nōas madij pōti. anno. 4ᵒ. ¶ Urbanꝰ. 4ꝰ dedit ſilia ꝑuilegia ordini: vti dedit ī nocentiꝰ. 4ꝰ. Patet per bullam datam ¶ Clemens . 4ꝰ. ꝯfirmauit ꝑuilegia ordini ꝑ redemptiōe captiuoꝝ Jnnocentij. 4'. et Urbani quarti. Patet per eius bullam datam Uiterbi. 3ᵒ. idus ianuarij

¶ Gregoriꝰ .xꝰ. ꝯfirmauit ꝓuilegia ſuoꝝ p̄deceſſoꝝ. pꝫ ꝑ bullā datā apud
vrbem veterē .12. kl'ſ iunij. ¶ Nicolaꝰ .3ꝰ. ꝯfirmauit ꝓuilegia ſuoꝝ p̄deceſ/
ſoꝝ. pꝫ ꝑ bullā datā viterbi nonas auguſti. ¶ Nicolaꝰ .4ꝰ. iſte declarauit
ꝙ multa ꝓuilegia q̄ caſſata fuerūt ꝓpter hoc: q2 mali hōīes vſi fuerūt ſuꝑ
elemoſinis petēdis: ꝙ ꝓuilegia ꝯceſſa ordini mercedis nō ꝯprehēdebant.
Imo ꝯceſſit: ꝙ libere fratres poſſint petere ꝑ redēptione captiuoꝝ ⁊ ꝑ ſe ipſiſ
e bn̄factoribꝰ ordīs ⁊ redēptiōis relaxauit vnū annū ⁊ .xl. dies de iniūctis
penitētijs. Patet ꝑ bullā datā apud vrbem veterē idꝰ iulij anno .4°. pōtifi
catꝰ ſui. ¶ Itē Nicolaꝰ .4ꝰ. ꝯceſſit: ꝙ oīa bona poſſeſſiones terras pecu/
nias ⁊ q̄cunqꝫ mobilia ⁊ imobilia q̄ a chriſti fidelibꝰ ī vita ⁊ ī morte dimit
tunt̄ ⁊ relinquūt̄ ꝓ redēptōe captiuoꝝ/ exceptis dūtaxat bonis illis q̄ certis
⁊ expſſis ꝑſonis ī captiuitate infideliū detētis relicta eſſe noſcunt̄: fratribꝰ
mercedis tradant̄. Patet ꝑ bullā datā apud vrbem veterē nonas auguſti
pōtificatꝰ ſui anno .4°. ¶ Johānes ꝯfirmauit oīa ꝓuilegia ordīs ⁊ indul/
gētias redemptionis. Rome apud ſanctū Petrū nonas octobris/ pōtifi
catꝰ ſui anno .3°. ¶ Clemēs .vi. ꝯfirmauit ꝓuilegia ordini ſuoꝝ p̄deceſſoꝝ
In ciuitate auinione .4°. idꝰ marcij/ anno .2°. Idem ꝯceſſit facientibꝰ ele/
moſinam fratribꝰ dicti ordīs ⁊ redemptōi captiuoꝝ oīa ꝓuilegia ⁊ indulgē
tias ꝑpetuo valituras/ ⁊ oībꝰ benefactoribꝰ ordīs ⁊ redemptionis ſingulis
diebꝰ vſqꝫ ad vnū mēſem vnū annū ⁊ .40. dies de iniūctis penitētijs miſi
corditer relaxat. Patet ꝑ bullā datā auinione .xvi. kl'ſ nouēbris/ pōtifica
tꝰ ſui anno .2°. ¶ Bonifaciꝰ mandauit: ꝙ cū aliq̄ rectores maiores ⁊ cu
rati eccleſiaꝝ extorq̄rēt aliquā p̄tē a fratribꝰ elemoſinaꝝ captiuoꝝ: ꝙ di/
oceſani illis ꝯtrariū mādarēt. ⁊ niſi deſiſterēt: eoꝝ curis ⁊ beneficijs eſſēt
ꝓuati oīo. tal'r vt fratres hi a cetero ad curiā romanā nō hērent accedere.
Et illa die q̄ ꝑdicti fratres peterent: oēs q̄ſtꝰ ⁊ petitiones ceſſarent quorū/
cūqꝫ. ¶ Innocentiꝰ .vi. ꝯfirmauit oīa ꝓuilegia ordini .4°. idꝰ iulij auinio
ne/ pōtificatꝰ ſui anno ꝑmo. ¶ Urbanꝰ .v. ꝯfirmauit ꝓuilegia ordīs. Pꝫ
ꝑ bullā datam auinione. viij. kl'ſ nouembris/ pōtificatꝰ ſui anno ꝑmo. I
dem Urbanꝰ ꝯceſſit ⁊ autoritatem dedit fratribꝰ mercedis: vt libere ī terra
ſaracenoꝝ poſſent ꝯfeſſiones audire ⁊ abſoluere. Patet ꝑ bullam datā
auinione .3°. kl'ſ marcij/ pōtificatꝰ ſui anno .3°. ¶ Gregoriꝰ .ii. ꝓ maiori ꝑ
te fecit ꝓuilegia ordīs tranſumi de regiſtris ſuoꝝ p̄deceſſoꝝ. ⁊ oīa ordīs ꝓ
uilegia ꝯfirmauit. vt ī dictis ꝓuilegijs videri poteſt ſūmi pōtificis. Et ꝯceſ
ſit eiſdem fratribꝰ mercedis: ꝙ nō teneant̄ ſoluere decimas. Patet ꝑ bullā
datam .xvi. kl'ſ iunij/ pōtificatꝰ ſui anno .3°. ¶ Clemens .vij. ꝓuilegia or/
dinis ꝯfirmauit auinione .3°. idus nouembris/ pōtificatus ſui anno .14°.
¶ Bn̄s .13. multa ꝓuilegia ordini ꝯceſſit. q̄ patent ꝑ bullam datam ſaon̄
.vi°. kl'ſ nouēbris/ pōtificatꝰ anno .12. ¶ Martinꝰ .v. conceſſit: ꝙ fratres
mercedis vbiqꝫ terraꝝ libere petere poſſint tā ī locis exemptis q̄ꝫ nō exem

ptis mandans omnibus dioceſanis ⁊ alijs prelatis ⁊ quibuſuis perſonis
ſub excōmunicationis ſententia: ne in aliquo audeant ſuꝑ his fratres per
turbare nec ī aliquo moleſtare. Patet ꝑ bullā datā florētie. 3º. idꝰ aprilis
pontificatus ſui anno. 3º. ¶ Idem Martinus confirmauit oīa priuilegia
ordinis ſuorum predeceſſoꝝ. Patet per bullam datam Cōſtancie. ix. klſ
marcij. pontificatus ſui anno. 4º. ¶ Eugenius. 4ꝰ. omnium ſuorum pre
deceſſorum ordinis priuilegia confirmauit anno. M. cccc. xxv. nonas oc
tobris. Florentie. pontificatus ſui anno. vº. ¶ Per premiſſa priuilegia
oſtenditur: iſtud opus pijſſimū redemptionis quanti meriti eſt. cū ſic a vi
ces Chriſti gerētibꝰ fulcitur gratijs ⁊ indulgentijs. quibꝰ muniunt̄ ⁊ ditā
tur benefactores tanq̄ ſpiritualibꝰ theſauris ⁊ diuitijs. Eſt eni elemoſina
facta redemptioni vt amica dei/ſocia Chriſti/regina miſericordie operum
anime medicamentū/ſubuentio miſerorū/liberatio fidelīū Chriſtianorū
indagatrix gratie via eterne glorie/letitia angelorū/deſiderīū ſanctoꝝ. hec
abluit a peccatis aīaȝ. mūdat a malis deſiderijs ꝯſcientiā. amaricata corda
dulceſcit. carnis miſere neceſſitati deficere neſcit. eſt pietatis flos florū. ex
tictio ſeu mortificatio peccatorū. creſcit merita. augmētat premia. aperit ce
lū claudit infernū. per ipſam viui ſaluant̄. aīe a penis purgatorij liberantur.
Dicit Tho. ꝙ ad hoc vt elemoſina fiat: ex parte recipientis requiruntur:
ꝙ habeat neceſſitatē. q̄ ſi extrema nō eſt: tūc illā dare eſt ī ꝯſilio. et nō ī prece
pto. Si autē eſt extrema: illā dare eſt ī precepto. Et ad hoc dicit Ambroſiꝰ
Paſce famemorientem. ſi nō pauiſti: occidiſti. Cū ergo captiui chriſtiani
inter inimicos fidei ſint ſepe ī extrema mortis neceſſitate: nō ſolū corpora
li/ſȝ qđ deteriꝰ eſt ſpirituali: qꝛ timet̄ de coꝝ damnatione: ſi abnegant fi
dem Chriſti: ideo eis nō ſolū ī ꝯſilio/ſed ī precepto tenent̄ chriſtiani ele/
moſinā facere. Et dantes retenta coꝝ neceſſitate/⁊ coꝝ quoꝝ curā hent:
tenent̄ talibꝰ ⁊ ꝯſimilibꝰ de reſiduo ⁊ ſuꝑfluo ſbuenire. Ex dictis Tho. 2ª
. 2ᵉ. q. 32. ¶ Suꝑflua ergo de neceſſitate ꝑcepti ſunt eroganda poſitis in
extrema neceſſitate. videlȝ captiuis. Quia licet poſſint bona quātū ad ꝓpe
tatē: tn̄ etiā alioꝝ ſunt quoad vſum. ſ. illoꝝ: qui ex eis ſuſtentari poſſunt
Vn̄ Baſiliꝰ: Si fateris ea tibi diuinitꝰ prouenisſe: an iniuſtus eſt deꝰ ine
qualiter res nobis diſtribuēs: cur tu abundas/ille vo mēdicat: niſi vt tu
bone diſpēſationis merita ꝯſeq̄ris. ille vo patientie brauijs decoret̄. eſt fa/
melici panis: quē tu tenes/nudi tunica: quā ī ꝯclaui ꝯſeruas/diſcalciati
calceꝰ: q̄ penes te marceſcit. indigētis argētū qđ poſſides inhumatū. quocir
ca tot iniuriaris: qđ dare valeres. Hoc idē dicit Ambroſiꝰ. di. xl vij. c. Sic
hi. ¶ Captiuis ergo pauꝑioribꝰ alijs Chriſti pauꝑibꝰ oēs tenent̄ ſbueni
re. ⁊ maxime qui ditiores ſunt: magis dare debent. Thobie. 4º. Si multū
tibi fuerit: abundanter tribue. Idē Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 32. ¶ Maiorē indigenti
am ⁊ miſeriā patientibꝰ dandū eſt. vt dicit Augꝰ ī p̄mo li. de doctrina chri

ſtiana .Et Thō.vbi ſupra. ¶ Ex ſupradictis conſtat: ꝙ dōta quē redem/
ptioni largiunt: i melius conuertuntur. ¶ Deductis ergo quinqꝫ con/
cluſionum probationibus eſt priuilegij domini noſtri pape veritas vētila/
ta/et contrarium aſſerentis falſitas reprobata.

CONſūmatum fuit hoc opuſculum ad laudem dei genitri
cis ordinis mercedis redemptionis captiuorum in ciui
tate Ceſarauguſte regni Aragonie prima menſis Madij An/
no dñi Milleſimo Quadringenteſimo quadrageſimo ſexto

Fauente dei gratia
preſens opus preclariſſimum de man/
dato et expenſis reuerendi fratris Jo/
hannis vrgellenſis ſacre doctrine pro
feſſoris/conuentus Barchne prioris
et vicarij generalis toti⁹ ſacri ordinis
de Mercede impſſū fuit/arte laborib⁹
qꝫ Petri poſa. Anno. M. cccc. lxxxi.

Stultiferae naues ſenſus animoſ qȝ trahentes mortis in exitium.

Iodoci Badii Aſcenſii: i ſtultiferæ nauis additamētū de quīq; uir=
ginib⁹ ad Angelbertū de Marnef cui hāc opellā nauauit: Præfatio

SI Aeſopus ille e phrygia (ut aulus gelius
inquit) fabulator: haud īmerito ſapiens
æſtimatus eſt: quoniā quæ utilia moni=
tu ſuaſuq; eſſent: nō īperioſe præcepit &
cenſuit: ut philoſophis mos eſt: ſed feſti
uos delectabileſq; apologos cōmentus:
res ſalubriter ac proſpiciēter animaduer=
ſas: in mētes animoſq; hominū: cū audi
endi quadā ille cebra induit. Si inquā il=
le ſapiēter inſtituiſſe cōprobatur: nō inferior debebitur gloria: ne=
q; minor grā Sebaſtiano brant alemano: uiro perq̄ anxie docto:
q̄ppe & legū & litterarū bonarum peritiſſimo: qui faceta iucūda
q; cōmentatione: fatuos ac ſtultos: quorum infinitus eſt numer⁹:
ita erudit & caſtigat: ut ſalibus eius atq; feſtiuiſſimo ſermone ille=
cti: nō pri⁹ in ſe animaduertere eū ſentiāt: q̄ (ut de flacco dicit̄) ad
miſſus circum præcordia ludat: eoſq; reſipiſcentes (ſi quidem ſeſe
curabiles exibeant) in prudentium ſententiam concedere cogat.
Quam ob rē tu quoq; angelberte de marnef: uirorum optime me
rito laudandus uideris: qui ad illius inuentū: apicē hunc appone=
re curaſti. Laudatior forſitan futurus: ſi id muneris a doctiore mi
nuſq; occupato uiro q̄ nos ſumus efflagitaſſes. Cæterū ne contra
cæterorū qui aliquid edūt inſtitutū ac morem ipſe in hac trutina
opus meū eleuem paucis quæ tuo monitu effecerim habeto. Cū
animaduerterē primam mortalibus labē potius ex muliebri q̄ ex
uirili fluxiſſe ſtultitia: ſapiētiſſimos ac maximos quoſq; & robu=
ſtiſſimos uiros: ut protoplaſtū. Sanſonem. Dauid ſalomonē: ea=
dē irretitos corruiſſe: nihil ſine muliebri ſexu plene uoluptuoſum
ac delectabile epicureis uiſum: dominū quoq; deum dixiſſe. Nō
eſt bonū hominē eſſe ſolum faciamus ei adiutoriū ſimile ſibi: cō=
ſtitui naui ſtultorum: ſtultarumq; appellare nauiculā: exiguo q̄dē

corpuſculo: ſed ingentiſſima (ſi non fallor) capacitate: quippe in qua humana fere locãda eſt ſtulticia. Omnis enim ſecordia: ignauia fatuitas: ſtulticia furor & demẽtia: ex eo potiſſimũ naſcitur: ꝙ ſenſus rationi peruerſo dominãtur ordine. de quibus haud abſurde dictũ putes dauiticũ illud. Si mei non fuerint dñati: tũc immaculatus ero: qua de cauſa ad ſtultiferã nauem in qua prima parẽs eua: nauarca dicta eſt: quinqꝫ ſcaphæ ſingulæ a ſingulis mulieribꝰ fatuis appellẽtur: de quibus in parabola de uirginibus ait dominus. Quinqꝫ autẽ erant fatuæ. Nã per fatuas illas quinqꝫ quæ acceptis lampadibus: ut dicitur Math. xxv. non ſumpſerunt oleũ ſecum: non impertinẽter accipere poſſumus quinqꝫ ſenſus exteriores: qui mundanis rebus dediti: in uaſis animi nihil olei ideſt ſalutiferæ prudentiæ reponunt. Quoniã (iquit iohãnes canonicæ ſuæ primæ capite ſecũdo) omne quod eſt in mũdo concupiſcẽtia carnis eſt: & cõcupiſcentia oculorum & ſuperbia uitæ: quæ nõ eſt ex patre (ſcilicet deo) ſed ex mundo eſt. Et mundus tranſit: & cõcupiſcentia eius. Vnde eccleſiaſtes cap. primo ſic exclamat. Vanitas uanitatum: & omnia uanitas. Nauis igitur hæc prima fatuorum fatuarumqꝫ omnium eſt receptaculũ: in quam prima parens noſtra: prima ingreſſa eſt: quinqꝫ ſenſibus morigrerando in peccatum lapſa: quæ quia (ut creditur) reſipuit: dehortatur progeniẽ ſuam ſenſuum illecebris acquieſcere. Ille uero contra in ſcaphas ſuas omne mortalium genus allicere conabũtur: ſuauia præſentis uitæ pollicitaturæ oblectamenta. Quæ priuſq̃ enumerabũtur de ſingulis ſenſibus eorumqꝫ abuſionibus: pro tẽporis pœnuria dicturi ſumus: pedeſtri oratione: ut qui ab utriuſqꝫ ſexus fatuis facile capi deſideramus. Rem igitur aggredior. Vale.

Sultorum ſenſuũ nauis in exitiũ tendens.

Stultiferæ nauis explanatio.

PRima igitur iter mortales fatua fuit nimirũ ꝑma pa-
rẽs Eua omniũ inſipientiũ genitrix: quæ quiq; ſen-
ſibꝰ peccati labẽ ſtultitiæq; fomitẽ concepit auditu:
quo fidẽ habuit aduerſario ſuo dicẽti. Nequaq̄ mori
emini: & eritis ſicuti dii ſcientes bonũ & malũ. Viſu
quo uidit ꝙ bonũ eẽt lignũ ad ueſcẽdũ & pulchrũ oculis aſpectu
q; delectabile. Tactu quo tulit de fructu illiꝰ Olfactu quia uidit ꝙ
eſſet ſuaue ad ueſcẽdũ. quã ſuauitatẽ non tã uiſu q̄ olfactu tũc in-
telligere potuit: nõdũ eni guſtauerat. Guſtu aũt: qa comedit: de-
ditq; uiro ſuo: q comedit. Quo quidẽ comedẽte: nata eſt oĩs ſtul-
titiæ origo. hinc nos miſeri mortales ægreditudinibꝰ: morti: la-
boribꝰ: anxietatibꝰ: fami: ſiti: æſtui: algori: oĩbus deniq; & aĩæ &
corporis peſtibꝰ obnoxii ſumus. hinc errores. hinc ignauia. hinc
mortalitas & oĩa mortalitatis mala. hinc alii auaricia ſtulti: alii lu-

xuria:alii ambitiõe:alii crapula:alii deſidia:alii inuidia:alii ira.hĩc deniq₃ quiq₃ ſuos patimur manes. hinc nullus ſine crimine uiuit. Nullus expers miſeriæ.de qua ſic plinius lib.vii.cap.i. Cũ omnia exequi humanus nequeat animus: principiũ iure tribuetur homi ni: Cuius cauſa uidetur cũcta alia genuiſſe natura: magna & ſæua mercede:contra tãta ſua munera: ut nõ ſit ſatis æſtimare : parẽſne melior:an triſtior nouerca fuerit: Ante omĩa unum animantiũ cũ ctorum alienis uelat opibus. Cæteris uaria tegmẽta tribuit. teſtas coris.ſpinas. uillos.ſetas.pilos.plumã.pennas. ſquamas. uellera. Truncos etiã arboreſq₃ cortice interdũ gemino a frigoribns & ca= loribus tutata eſt. Hominẽ tantum nudũ & in nuda humo: nata li die abiicit:ad uagitus ſtatim & ploratũ. Solũq₃ tot aĩaliũ ad la= chrimas: & has ꝓtinus in uitæ principio. At hercule riſus ꝑcox illi & celerrimus ante q̃drageſimã diẽ nulli datur. Ab hoc lucis rudi= mẽto ꝙ ne feras quidẽ inter nos genitas uincula excipiũt & oĩum mẽbrorum nexus: atq₃ infœliciter natũ iacet manibus pedibuſq₃ deuictis:flens:aĩal cæteris imperaturũ: & a ſuppliciis uitã auſpica tur:unã tantum ob culpã:quia natũ eſt. Heu dementia ab hiis ini tiis exiſtimantiũ ad ſuperbiã ſe genitos. Prima roboris ſpes: pri= mumq₃ tẽporis munus: quadrupedi ſimilem facit. Quando ho= mini inceſſus? Quãdo uox? Qñ firmum cibis os? Quã diu palpi= tans uertex:ſummæ inter cuncta aĩalia imbecillitatis indiciũ. Iam morbi tot.atq₃ medicinæ tot cætra mala excogitatæ:& quoq₃ ſub inde nouitatibus uictæ. Cætera ſentire naturam ſuã:alia pernicita tem uſurpare:alia præpetes uolatus:alia uires:alia nare:hominem ſcire nihil permiſit ſine doctrina. Non fari:non ingredi:nõ ueſci. Breuiterq₃ non aliud naturæ ſponte q̃ flere. Itaq₃ multi extitere: q non naſci optimũ cenſerent.aut q̃ ociſſime aboleri. Vni animan= tium luxus eſt datus:uni luxuria:& quidem innumerabilibus mo dis:ac per ſingula membra. Vni ambitio.uni auaritia.uni immen ſa uiuendi cupido. uni ſuperſtitio. uni ſepulturæ cura : atq₃ etiam poſt mortem defuturæ. Nulli uita fragilior. Nulli rerum omniũ

libido maior. nulli pauor confuſior. nulli rabies acrior. Deniqꝫ cæ-
tera animantia in ſuo genere probe degunt. Cógregari uidemus:
& ſtare contra diſſimilia. leonum feritas inter ſe non dimicat: ſer-
pentum morſus non petit ſerpentes: ne maris quidem beluæ ac pi
ſces niſi in diuerſa genera ſæuiũt. At hercule: nõne homini ex hoie
plurima ſunt mala. Hæc ibi. Idem eiuſdẽ lib. cap. vii. Miſeret atqꝫ
etiam pudet æſtimantem q̃ ſit friuola animaliũ ſuperbiſſimi ori-
go: cum plerumqꝫ obortus cauſa fiat odor lucernarum extinctu.
His principiis naſcuntur tyráni: carnifex his animus. Tu qui cor-
poris uiribus fidis: tu qui fortunæ munera amplexaris: & te ne alũ
num quidem eius exiſtimas: ſed partum. Tu cuius ſemp̱ in uicto-
ria mens. Tu qui te deum credis: aliquo ſucceſſu tumens: tanti ta-
men perire potuiſti: atqꝫ etiam hodie minoris potes. Quantulo
ſerpentis ictus dente: aut etiam ut Anacreon poeta acino uuæ paſ
ſæ: ut fabius ſenator prætor in lactis hauſtu uno pilo ſtrangulat⁹.
Is demum profecto uitam æqua lance penſitabat: qui ſemper fra-
gilitatis humane memor fuerit. Hæc plinius. Ad quæ multa ſa-
cræ ſcripturæ teſtimonia afferre poſſem: ut illud Iob. xiii. Homo
natus de muliere breui uiuens tempore repletur multis miſeriis &
cætera. Sed quis non uidit humanas miſerias: quis nõ dedit illi-
us primæ ſtulticiæ pœnas? Atqꝫ utinam non tam frequẽtes illius
uiueremus ſequaces. ſummum profecto amentiæ indicium. Si et
enim uiam cuius exitum neſcias neqꝫ periculum feceris: ĩgredi ſtul
tum eſt: quænam dementia erit: eam ingredi in quam ingredien-
tes niſi reuertantur ſcimus omnes ad interitum tendere. Scimus
autem omnes ꝙ qui ſenſualitatis uiam: breuem quidem uolupta
tem hic habituri: nec meram tamen ſed multis calamitatibus atqꝫ
amaritudinibus immixtam: ad interitum tendant: contraqꝫ qui
per baptiſmalem innocentiam: aut per ſecundam poſt naufragiũ
tabulam: penitentiam dico arduam uirtutis uiam aſcendunt: ſa-
lutis æternæ portum cõtingant. Vnde dicit Marcus cato in orati-
one ad milites numãtiæ habita ut recitat Aulus gelius li. xvi. ca. i.

Stultorum ſenſuum nauis in exitium tendens.

Cogitate cũ animis ueſtris: ſiquid uos per laborẽ recte feceritis: la
bor ille a uobis cito recedet: benefactũ a uobis dum uiuetis nõ ab=
ſcedet. Sed ſi qua per uoluptatẽ neq̃ter feceritis: uoluptas cito abi=
bit: nequiter factum illud apud uos ſemper manebit &c̃. Fugam⁹
ergo ſtultitiam & audiamus primã parentẽ: ita queritantẽ.

Euæ prothoplaſtæ ad cunctos mortales elegia.

Diſcite mortales miſeræ lamenta parentis
Et procul a noſtra uertite uela rate.
Illa ego quæ fueram nulli ſubiecta ruinæ:
Nec uiſura malum: nec ſubitura necem:
Quæ genitura uiro pulchram ſine crimine prolẽ
Inq; puerperio leta futura meo:
Quæq; immortales fueram uiſura nepotes
In paradiſiacis ludere colliculis:
Mox rapienda: deo ſic imperitante: per alta
Sidera in ætheream glorificata domum:
Illa inquam: ut uetitum malis abſumere pomum
Auſa fui longum tollor in exilium.
Prima etenim dubiæ damnoſa pericula nauis
Sultorum ingredior ſtultitiæq; parens.
Nam quia diuinam petii ſtultiſſima mentem
Deſtinor exitio poſteritaſq; mea.
Immenſos ſubigor pariens tolerare dolores.
Nec cum uirgineo gignere honore datur.
Hei mihi fallaci quæ ceſſi credula uipræ
Frenaq; non poſui ſenſibus ipſa meis.
Nuda per ignotas cogor tranare procellas
Neſcia quem portum: quemue habitura modum.
Namq; ſupercilio ſi me deus ipſe tremendo
Condemnare uelit: commerui interitum.
Sed uentura meæ uirgo eſt haud conſcia culpæ.

Stultarum uirginum ſcaphæ ſeu nauiculæ.

Contritura tuum perfida uipra caput.
Quæ quia ſupremo gnatum eſt paritura tonanti:
Commoda iuſtitiæ uincet origeneæ
Nam neq; peccato quondam maculabitur ullo:
Nec deerit quæuis gratia uerbiparæ.
Currite fœſtino fœlicia ſæcula curſu:
Vt nouus in terris conſpiciatur adam.
Interea iugi pulchram certamine palmam:
Contra ſtultiferas quæſo referte ſcaphas.

Scapha ſtultæ uiſionis ad ſtulti
feram nauem peruehens.

Primæ ſcaphæ ſtultiferæ: quæ per uiſum ſtultũ
ad interitum ducit explanatio.

Sultarum uirginum ſcaphæ ſeu nauiculæ.

PRimo loco de uiſu eiuſq; ſtulticia dicere cõſtitui: ꝙ
is cũ ſit ſubtiliſſimus & nimiũ materialis ad diuinũ
officium proxime accedere faciat: quod græci omnia
uidere & cõtẽplari ex eo putantur uoluiſſe: ꝙ apud
eos deus ipſe theon quaſi cõtẽplator & oim̃ inſpe-
ctor appellatur. Theoreo enim cõtẽplor: & thorema ſiue theoria
cõtẽplatio dicitur. Is aũt eſt de quo Geñ.i. ſcriptũ eſt. Vidit de⁹
cuncta quæ fecerat: & erãt ualde bona. Verũtamẽ cũ ipſe omĩa ui-
deat: inuiſibilis tamẽ eſt: oculo quidẽ mortali: niſi quantũ ipſe ſe-
ſe uiſibilẽ præbeat: cuius quidẽ uiſio uiſiq; cõſũmata fruitio: ſũ-
mum illud bonũ: quæ beatitudo dicitur non imerito nuncupat̃.
de qua diuinus apoſtolus.i. Corin.xiii. Vidimus (inquit) nũc ꝑ
ſpeculũ in enigmate: tunc autẽ facie ad faciẽ. Et ales ille cœleſtiũ ĩ
terris cõtẽplator maximus. primæ canonicæ ſuæ cap.iii. Scimus
quoniã cũ apparuerit ſimiles ei erimus quoniã uidebimimus eũ
ſicuti eſt. Dixi ſubtiliſſimũ eſſe uiſum. quia uix quiſq̃ philoſopho
rũ quid ſit depræhẽdere potuit. unde Aulus gelius libro.v.ca.xvi.
De uidendi ratione deq; cernẽdi natura diuerſas eſſe opiniones
philoſophorũ aĩaduertimus. Stoici cauſas eſſe uidẽdi dicunt radi
orũ ex oculis in ea quæ uideri queũt emiſſionẽ aeriſq; ſimul intẽ
tionẽ. Epicurus effluere ſemꝑ ex oĩbus corporib⁹ ſimulachra quæ
dã corporum ipſorũ: eaq; ſeſe in oculos inferre: atq; ita fieri ſenſũ
uidendi putat. Plato exiſtimat genus quoddã ignis luciſq; de ocu
lis exire idq; coniunctũ continuatũq; uel cũ luce ſolis: uel cũ alteri
us ignis lumine: ſua ui & externa nixũ efficere: ut quæcũq; offen-
derint illuſtrauerintq;: cernamus. Sed & hic ea quæ diſſerimus ima
ginandũ. Eiuſdẽq; illius enniani neoptolemi de quo ſupra ſcripſi
mus: conſilio utendũ eſt. Qui deguſtandũ ex philoſophia cenſet.
non in eã ingurgitandũ. Hec ille. Peripatetici aũt cenſent uiſionẽ
fieri introſuſcipiẽdo. uidemur tamẽ cũ perfecte qd inſpicimus: po
tius emittere neſcio qd uiſiuã potentiã cõcernẽtis q̃ ſuſcipere. Sed
hæc philoſophi diſq̃rãt: mihi ſatis eſt oſtẽdiſſe adhuc icognitã eẽ

uidendi potẽtiã q̃ illic pfectiſſime exercet̃ ubi plurimũ ẽ lumĩs: donec illi haud ĩpar fuerit: qđ non alibi eſſe dicã: q̃ ubi ſol iuſtitiæ & lux illa uera quæ etiã in tenebris lucet: & illuminat omnẽ hominẽ uenientẽ in hunc mundũ: chriſtus dñs noſter: patri coæqualis in coæquali gloria cõſpicitur. Proinde ut creaturarũ proxima quæq; cælo eſt: ita perfectiſſime uidere putatur: cõtraq; talpæ & uermiculi qui in terris degunt: oculis capiũtur tanq̃ indigni tã præſtantis muneris bñficio. Quocirca tã demẽtes atq; inſani ſumus q tanto bñficio donati: terrenis inhyamus: terrena contẽplamur: terreniſq; fruimur: cũ tamẽ id beluarũ eſſe etiã ethnicus teſtatur poeta dicẽs metamorphoſeõ. i. trãſformationũ primo. Pronaq; cũ ſpectẽt aĩalia cætera terras. Os hoĩ ſublime dedit: cælũq; uidere iuſſit: & erectos ad cælũ tollere uult⁹. Cæterũ quia ut excellẽtiſſima quæq; potẽtia: bñ utentib⁹ optima eſt: ita abutẽtib⁹ peſſima: nõ ab re p̃catur diuiniſſimus ꝓpheta dicẽs. Auerte oculos meos: ne uideãt uanitatẽ. fecerat eñi eius rei periculũ. Qui dũ berſaben incautior uideret in adulterii & nephãdiſſimi homicidii crimẽ delapſus erat. Incredibilis eñi eſt rei uiſæ ubi delectat in animũ q̃ſi per feneſtrã quandã penetratio. Vſq; adeo ut doctiſſimus poetarũ ĩ georgicis dicat: uritq; uidendo fœmina. Si quidẽ uidẽdo. i. dũ uidetur maſculorũ aĩos amoris incendio inflãmat. Quapropter in bucolicis idẽ miſere depereuntẽ ſic exprimit. Sepibus in noſtris paruã te roſida mala (dux ego ueſter eram) uidi cũ matre legentẽ. ut uidi ut perii: ut me malus abſtulit error? hoc eſt poſtq̃ te ſic uidi: o qualiter perii: qualiter me malus error. i. inſanus amor abſtulit. i. a ratione ac ſenſu abalienauit. q. d. non poſſem uerbis conſequi. Neq; ueru indigne ferendũ eſt ſi tanti theſauri periculoſa eſt poſſeſſio & difficilis cuſtodia. In tantum autem difficilis eſt ipſius uiſus cuſtodia: ut ſaluator noſter per allegoriam ſic conſulat nobis Math. v. Si oculus tuus dexter ſcandalizat te erue eum & proiice abs te. Expedit enim tibi ut pereat unũ membrorũ tuorũ: q̃ totũ corpus tuũ mittatur in gehennem ignis. Et cauſam præpoſuerat dicens.

Stultarum uirginum ſcaphæ ſeu nauiculæ.

Quia omnis qui uiderit mulierem ad concupiſcendam eam: iam mœchatus eſt eam in corde ſuo. Dixi autem per allegoriá id dominum dicere. Non enim ut oculum carnalem eruas: ſed ut eius abuſum compeſcas admonet. Sumus enim membrorum noſtrorum ad diuina obſequia conceſſorum gubernatores nó domini. Nonnulli tamen ethnicorum philoſophorum: ne quod nolint uidere cogantur uiſum ſibi ademerunt: ut democritus: de quo Aul⁹ gelius li.x.cap.xvii. Democritum inquit philoſophum in monumétis græcæ hiſtoriæ ſcriptum eſt: uirum præter alios uenerandũ auctoritateq; antiqua præditum: luminibus oculorum ſua ſponte ſe priuaſſe: quia exiſtimaret cogitationes cómentationeſq; animi ſui in contéplandis naturæ rationibus uegetiores & exactores fore: ſi eas uidendi illecebris & oculorum impedimétis liberaſſet. Id factũ eius modumq; ipſum quo cæcitaté facile ſolertia ſubtiliſſima conſciuit: laberius poeta in mimo qué inſcripſit rectiorem: uerſibus quidé ſatis mũde atq; graphice factis deſcripſit. Sed cauſam uoluntariæ cæcitatis finxit aliá: uertitq; in eá rem quam tum agebat non incóciniter. Eſt enim perſona quæ hoc apud laberiũ dicit diuitis auari & parci: ſumptum plurimũ luxumq; & popinationem adoleſcentis filii deplorantis. Verſus laberiani hi ſunt.

Democritus abderites: phiſicus philoſophus: clypeum
Conſtituit contra exortum hiperionis: oculos
Effodere ut poſſet ſplendore æreo: ita radiis
Solis: aciem effodit luminis: malis bene
Eſſe ne uideret ciuibus. ſic ego
Fulgenti ſplendore in pecuniam uolo
Lucificare exitum ætati meæ
Ne in re bona uideam eſſe nequam filium.

Hec ille. Quia uero nec uiſu carere nec eo abuti bonum eſt: prudenter utamur neceſſe eſt. Quod ut diligentius faciamus: qui & quales abuſi ſint paucis percurremus.

Duo aũt ſunt ipſo uiſu abutenſiũ genera: alterum eorum qui aut

illicite aut illicita uident: alterũ eorũ qui ut illicite uideãtur accurrãt In priori genere primũ locũ dare poſſumus lucifero: qui cũ in ſpeculo diuinitatis uideret: quid cæteris præſtaret creaturis: noſſetqꝫ creaturã aliqñ (ut quidã dicunt) a dextris altiſſimi conſeſſurã: dicebat in corde ſuo: illud Eſaiæ. xiiii. In cœlũ cõſcendã: ſupra aſtra dei exaltabo ſoliũ meũ: ſedebo in monte teſtamẽti in lateribus aqlonis. Aſcendã ſuper altitudinẽ nubium ſimilis ero altiſſimo. Vbi ſubdit propheta. Verũtamen ad infernũ detraheris in profundũ laci &c. Secundum autẽ complicibus eius: de quibus ſubditur ibidẽ. Qui te uiderint ad te inclinabũtur neqꝫ proſpicient. Tertiũ uero prothoplaſtis hominibus uidit enim mulier ꝙ bonũ eſſet lignum ad ueſcendũ: & pulchrũ oculis & aſpectu delectabile. Vidit autẽ uir ipſe miſerrimus: ꝙ mortua non eſſet quæ comederat mulier: unde ut illi morẽ gereret & accepit & comedit. Quartũ primogenito eorũ. uidẽs enim cayn: quia reſpexit dñs ad abel & ad munera eius: ad ſe aũt & ad munera ſua nõ: iratus eſt uehementer & cõcidit uultus eius. nec requieuit donec per inſidias euocatũ interfecit fratrẽ. Quintũ filiis dei qui uidentes filias hominũ ꝙ eſſent pulchræ: acceperunt ſibi uxores ex omnibus quas elegerũt. Sextũ ægiptiis qui uiderũt mulierem ſcilicet ſarai: ꝙ eſſet pulchra nimis & nunciauerunt principes pharaoni: qui & eius ſpecie captus eſt: ſicut poſtea etiã abimelech. Septimũ zodomitis: qui uiſis angelis quos uiros putabãt: abuti uolebant. Octauũ uxori loth: quæ reſpiciens poſt ſe uerſa eſt in ſtatuam ſalis. Et ut in fabulis eſt euridice uxori orphei: que reſpiciens poſt ſe retracta eſt in infernum. Nonũ dinæ & raptori eius ſichẽ. Egreſſa eſt enĩ dina filia lyæ ut uideret filias regionis illius: quam cum uidiſſet ſichem filius Emor euei priceps terræ illiꝰ: adamauit eam & rapuit: & dormiuit cum illa: ui opperimens uirginem. Decimum uxori phutifaris quæ poſt multos dies oculos ſuos in ioſeph: qui erat pulchra facie: & decorus aſpectu iniecit: & ait dormi mecum & cætera. Vndecimum mariæ: & fratri eius aaron moyſi inuidentibus.

Duodecimũ iſrahelitis qui uidẽtes filias moabitarũ ſpecioſas co-
gnouerunt eas. Decimũtertium Sanſoni qui aſcendit in rhamata
uiditq́ꝫ ibi mulierẽ de filiabus philiſtiim quæ placuit oculis eius &
cætera. Decimũquartũ aſſuero: cuius nota per concupiſcentiã ocu
lorum eſt libido. Decimũquintũ dauid regi ꝓpter male uiſam ber
ſaben. Decimumſextum ammoni propter ſororem thamar. Deci-
mumſeptimum Salomoni: propter innumerabiles fere concubi-
nas: quæ auerterunt cor eius. Deniq́ꝫ omnis fere animorum ſtul-
titia ex uiſu illicito ſortitur originem. In ſecundo autem genere eo
rum uidelicet qui illicite uideri uolunt innumerabiles ſunt fatui &
fatuæ. Quæ nam mulier hodie tam pudica: quæ per ſpeciem ſu-
am ſi non pollui: laudari tamen & concupiſci nõ deſideret? Quo-
ta quæq́ꝫ natiuo decore: proprioq́ꝫ colore cõtenta: nullũ phucũ ad
hibet: nec miſeris annis captandis laqueos conſtruit? Quot eius
rei in ſacris codicibus: quot in apocriphis cõperias exẽpla? Sed ut
cætera taceam: graphicum illud tãetſi notiſſimum ſalomonis pro
uerbii. vii. adducam teſtimonium. De feneſtra inquit domus
meæ per cancellos proſpexi iuuenẽ & uideo paruulos. Conſidero
uecordẽ iuuenem: qui tranſit per plateas iuxta angulũ & prope ui
am domus illius graditur in obſcuro adueſperaſcẽte die in noctis
tenebris & caligine. Et ecce occurrit ei mulier in ornatu meretricio
præparata ad decipiendas animas. garrula & uaga: quietis impa-
tiẽs nec ualens in domo cõſiſtere pedibus ſuis: Nunc foris: nnnc
in plateis: nunc iuxta angulos inſidians. Appræhenſumq́ꝫ deoſcu
latur iuuenẽ & procaci uultu blãditur dicens. Victimas pro ſalute
deuoui: hodie reddidi uota mea: idcirco egreſſa ſum in occurſũ tu
um deſiderãs te uidere: & repperi. Intexui funibus lectulum meũ:
ſtraui tapetibꝰ pictis ex ægipto: aſperſi cubile meũ mirrha & aloe
& cinamomo. ueni inebriemur uberibus: & fruamur cupitis am-
plexibus donec illuceſcat dies. Nõ eſt enim uir in domo ſua: abiit
uia longiſſima. Saculũ pecuniæ ſecum tulit in die plenæ lunæ re-
uerſurus eſt in domũ ſuam. Irretiuit eũ multis ſermonibus: & blã

ditiis labiorũ protraxit eũ. Stati eá ſequitur quaſi bos ductus ad uictimá: & quaſi agnus laſciuiens & ignorás: & neſcit ꝙ ad uincula ſtultus trahatur: donec tranſſigat ſagitta iecur illius: uelut ſi auis feſtinet ad laqueũ & neſcit ꝙ de periculo animæ illius agatur Nunc ergo fili audi me: & attende uerbis oris mei. ne abſtrahatur in uiis illius mẽs tua: neqꝫ decipiaris in ſemitis eius. Multos enim uulneratos deiecit: & fortiſſimi quiqꝫ interfecti ſunt ab ea. Viæ inferi domus eius penetrátes interiora mortis. Hæc ille: quibus neſcio an quid magis graphice dictũ legerim. habẽt enim præter patenté omnibus dulcediné: occultos neruos ex naturæ penetralibꝰ depróptos: quale illud ſimulatæ religionis uenenũ: quo nihil præſentius animos inficit. Reddidi inquit uota mea. Quale ꝙ reuerſurũ dicit uirũ in die plenæ lunæ ſignificás ꝙ callida inſidiatrix in nouilunio egreſſa ſit cũ imbecilliſſima eſt. ſed tñ ꝓniſſima ad coitũ natura. Quale illud exemplũ. Quaſi bos ductus ad uictimam Is etenim potiſſimũ apud gentiles ducebatur nõ trahebatur. ſolutus enim erat uinculis: malũ omen indicans ſi inter ſacrificandũ ſubterfugeret: ducitur ergo quaſi ſpõte ſua ad necẽ bos: & laſciuiẽs ad interitũ: geſtiẽs & ſaliens ut laſciuiens agnellus. Quale præterea illud donec tráſſigat ſagitta iecur eius. Secundũ enim phiſicos cogit amare iecur. & ſecundũ poetas. ſagitta cupidinis. i. dei amorũ alterũ telum eſt. Præter quæ ſunt & alia multa delicioſiſſime & doctiſſime dicta: ſed mihi pergendũ eſt ad iſtitutũ. ut uero ethnica quoqꝫ afferá exempla. Capta eſt infœlix dido quia uenus filio ſuo æneæ letos oculis afflarat honores: quos illa imprudẽter aſpexiſſe uidetur quia hærent infixi pectore uultus. Capta eſt paſiphe amore tauri. Semiramis equi. Phillis demophoótis. Enone paridis: & Paris helenes. Deniqꝫ omnes infœliciter amátes quia imprudenter quod amare nõ debebant inſpexerint philocapti ſunt. Quid enim aliud heroides heroeſqꝫ cõqueruntur apud Ouidiũ Quid aliud comœdiæ: quid tragœdiæ quid etiá uere canũt hiſtoriæ q̃ ꝙ ex imprudenti incautoqꝫ aſpectu miſeri mortales laqueis

amorũ irretiti ſint. Quẽ alium fructũ aſſequitur auarus q̃ ꝙ congeſtis nũmis poteſt illis tanq̃ pictis gaudere tabellis? Quo regales põpæ? Quo mulierũ expetũtur formæ: niſi ut inſatiabiles oblectentur oculi: cũ tamen dicat Iuuenalis raro eſt cõcordia formæ atqꝫ pudiciciæ? Conſideremus ergo lectores optimi q̃ fatui ſint qui obſcœnas picturas proſtibulis dignas thalamis ſuis inferunt: & oculis obiiciũt: ut cœnaturi & dormituri: hẽant quo ardeãt. Quã imprudẽtes qui uxores & filios præter cõditionis ſuæ qualitatem exornãt ut meretrices fiant aut aĩas perdãt. Quã dementes: qui in tẽpla ad quæ deũ placaturi conuenire iubemur: cõueniunt meretrices aut meretricio ornatu cultas uiſuri & aĩas ſuas occiſuri: deũqꝫ indigniſſime q̃ſi in domo & in proſpectu ſanctoqꝫ aſpectu ei⁹ offenſuri. Quibus extrema linea amare cũ phedra Terẽtiano aliquid uidetur. & certe aliquid eſt: quia aĩarum interitus. Cæterũ ſi uiſio ſtulta quæ primæ ſcaphæ ſtultiferæ nauarcha. i. præfecta eſt: omnes huius generis ſtultos acciperet: opus eſſet naui uel argoa qua argonautæ uecti dicũtur lõgiore: & archa noe capaciore. Sed audiamus celeuſma. i. inuitationem eius nauticã.

Celeuſma uiſionis fatuæ ſcaphæ primæ nauarchæ.

QVid tantũ ſtupida trahitis pigra ocia mente
Idaliæ ciues: en citharea uocat?
Nunc florent ſiluæ: nunc formoſiſſimus annus:
Omnia nunc genio præſto uacare ſuo.
Gratia cum nimphis geminiſqꝫ ſororibus: audet
Conſociato uiris ducere nuda choros.
Cypria biſtonio uenus optat brachia marti
Tendere: dum queſtus fert philomena ſuos.
Collige uirgo roſas dum flos nouus & noua pubes:
Et memor eſto æuum ſic properare tuum.
Iam ſubrepet iners ætas nec amare licebit
Nec gaudere bonis mors dabit attalicis.
Quid ſimilem flauo crinem tam compſeris auro

Stultorum ſenſuum ſcaphæ ſeu nauiculæ.

Quando aderit uitulæ ſordida canicies?
An iuuenem teneris nihil eſt uincire lacertis
Cui uenus & ueneris cura: cupido fauet:
Eya age rumpe moras implent dum carbaſa uenti
Atq; ſecunda ſuas nereis addit opes.
Ad ueneris campos teneris ubi pulchra puellis
Corpora iunguntur: noſtra carina uehit.
Illic paſiphae tauro oblectatur amato:
Atq; ſemiramidem concomitatur equus.
Illic quæq; ſuo ſecura potitur amore
Nec ſentit tacito tempus abire pede.
Illic blandus amor molliſq; proteruia cunctis
Et uultus quales ardeat hippolytus
Forma quibus cæris non eſt imitabilis ullis
Non phuco aut arti: non medicaminibus
Nil ſandix roſeo: nihil hic ceruſſa nitenti
Conferat: hic ſiquidē naſcitur omnis honos.
Purpureas qui forte roſas & lilia iuſtis
Menſura: numero: pondere: miſcuerit:
Cunctaq; calluerit: quæ zeuſis nouit ad artem
Commoda: natiuum uix ſimularet opus.
Ergo petos oculos ad dulcia munera flecte
Dumq; uocant uenti ſcande puella ſcapham
Non procul eſt portus: triduo permixta choreis
Aurea ſidereis corpora conſpices.

De auditu eiuſq; ſtultis.

NVnc de auditu eiuſq; ſtultis mihi ſmo habēdus eſt: cuius ſecundū uiſum haud dubiæ & uires & munera ſunt. magna eteni pars beatitudinis: qui ſtatus oīm bonorū aggregatiōe perfectus a boetio deſcribit: in auditu conſiſtit. Qui eteni oculos a uanitatibꝰ auer-

Scapha auditionis fatuæ ad nauẽ ſtultiferá puehens.

tentes caſte uixerũt: nó ſolũ uiſioné ſingularé habebũt: uerũetiá
cátabũt quaſi cáticũ nouũ qđ dicere aliorũ nemo poterit. neq; mi
nus de auditu eiuſq; obiecto q̃ de uiſu addubitauerũt philoſophi
Vnde Aulus gelius dicto li. v. cap. xv. Vetus atq; ppetua quæſtio
inter nobiliſſimos philoſophorũ agitata eſt. corpus ne ſit uox an
aſomatũ. i. incorporeũ. Corp⁹ aũt eſt aut efficiés aut patiés. Quá
definitioné ſignificare uolés Lucretius ita ſcripſit. Tágere eni aut
tangi niſi corpus nulla poteſt res. Alio quoq; modo corp⁹ eé græ
ci dicũt: triplici diméſione diſtans. Sed uocé ſtoici corpus eſſe có-
tendũt: eaq; eſſe dicunt ictũ aera. Plato auté non eſſe uocé corpus
putat. Non enim pcuſſus inquit aer: ſed plaga ipſa atq; percuſſio
uox eſt: nó tñ ſimpliciter plaga aeris uox eſt. Ná digitus quoq; ae-
rem percutit: non ita tamé uocé facit. Sed quanta plaga? & uehe-
mens & tanta ut audibilis fiat. Democritus ac deinde epicurus ex
indiuiduis corporibus uocé conſtare dicunt. Eamq; ut ipſis eorũ

uerbis utar. Reumalogon. i. flumen uerborum apellant. Hos ali
oſq; tales argutæ delectabiliſq; deſidiæ aculeos: cũ audiremus aut
lectitaremus: neq; in his ſcrupulis aut emolumentũ aliqđ ſolidũ
ad rationẽ uitæ pertinẽs: aut finẽ ullũ querendi uideremus ennia-
nũ neoptolemũ ꝓbabamus: q profecto ita ait. Philoſophãdũ eſt
paucis nã omnino haud placet. Hæc ille. Tantũ autẽ muſicis ratio
nibus quæ auditu ꝑcipiunť ueteres tribuere philoſophi ut diuin⁹
ille plato admirabilẽ cælis cõcentũ ineſſe: ſinguliſq; ſphæris ſingu
las ſirenas ꝑeſſe: corporiſq; atq; animæ compagẽ nõ ſine muſicis
numerationibus ac modulis conſtitutã dixerit. Quinetiã modu-
lationẽ a crepitũ muſicorũ inſtrumentorũ: ægro maliſq; ſpiritib⁹
obſeſſo mederi legibus animo. de qua re Aulus gelius lib. iiii. ca.
xiii. ſic ſcriptũ reliquit. Creditũ hoc a pleriſq; eſt & memoriæ mã-
datũ: iſchaici cum maxime doleant: tũ & modulis lenibus tibicẽ
incinat minui dolores. Ego nuperrime in libro theophraſti ſcrip-
tum inueni uiperarũ morſibus tibicinẽ ſcite modulateq; adhibi
tum mederi. Refert & democriti liber qui inſcribitur de peſtibus
aut rationalium regula: plurimis hominum morbis medicinam
fuiſſe incentiones tibiarum. Tanta prorſus eſt affinitas corporib⁹
hominum mentibuſq;: & propterea quoq; uitiis aut medelis anĩ
morum & corporum. Hæc ille. Ad quæ addere poſſumus illlud
i. Reg. xvi. Quandocunq; ſpiritus domini malus arripiebat ſaul:
Dauid tollebat citharam: & percutiebat manu ſua: & refocillaba-
tur Saul & leuius habebat. Recedebat enim ab eo ſpiritus malus
Propter huiuſmodi incredibilem modulorum in animos audiẽ-
tium penetratiõem datus eſt locus pluribus fabulis multiſq; hiſto
riis. Orpheus enim in multis poetarum locis & ſiluas & feras ad
ſe traxiſſe & flumina ne fluant continuiſſe: Plutonem ut coniugẽ
reddat: omneſq; pœnas inferorum intermittat thraicia fretus ci-
thara fidibuſq; canoris dicit᷑. Quam rem horatius ad hiſtoriã refe
rens dicit de arte poetica. Silueſtres hoĩes ſacer interpreſq; deorũ
Cædib⁹ & uictu fœdo deterruit orpheus. Dictus ob hoc lenire ti-

gres rabidoſq; leones. Itē amphion dicitur ſonitu lyræ cōuocaſſe
lapides ad conſtructionē murorū thebanorū: quod fictū eſt quia
duros homines: ad eorum conſtructionē: & ciuilē concordiā cō=
pulit unde ſequitur ibidē. Dictus & amphion: thebanæ conditor
urbis: Saxa mouere ſono teſtudinis: & prece blanda Ducere quo
uellet &c̃. Arion autē dicitur uectus dorſo delphini modulatione
eius capti. de quo Aulus gelius libro. xvi. cap. xix. Celeri ad modū
& cohibili oratione uocūq; filo tereti & candido fabulā ſcripſit he
rodotus ſuper fidicine illo arione. Vetus inquit & nobilis arion
cātator fidibus fuit. Is loco & oppido methymneus: terra atq; in=
ſula omni leſbius fuit. Eum arionē rex corinthi periāder amicum
amatūq; habuit artis gratia. Is inde a rege proficiſcit̃ ut terras in=
clytas Siciliam atq; Italiā uiſeret. ubi eo uenit aures omniū men=
teſq; in utriuſq; terræ urbibus demulſit. In quæſtibus iſtic & uo=
luptatibus amoribuſq; hominū fuit. Is tamen poſtea grandi pe=
cunia & re bona multa copioſus corinthum inſtituit redire. Na=
uem igitur & nautas: ut notiores amicioreſq; ſibi corinthios dele=
git. Sed eo corinthios homine accepto: nauiq; in altum proiecta:
ꝑdæ pecuniæq; cupidos cepiſſe conſiliū de necādo Arione. Tū il=
lū ibi pernicie intellecta: pecuniā cæteraq; ſua ut haberent: dediſſe:
uitā modo ut parcerēt ſibi: orauiſſe Nautas precū eius harū cōmi=
ſeritū eſſe illatenus: ut ei necē afferre per uim ſuis manibꝰ non tēta
rent: ſed imperauiſſe: ut iā ſtatim corā deſileret ꝑceps in mare. Ho
mo inquit ibi territus: ſpe oī uitæ perdita: id unū poſtea orauit:
ut priuſq̃ mortē oppeteret induere permitterēt ſua ſibi indumēta:
& fides capere: & canere carmē caſus illius ſibi conſolabile. Feros
& immanes nauitas prolubiū tū audiendi ſubit: quod orauerat ī=
petrat. Atq; ibi mox de more cinctus: amictus: ornatus: ſtāſq; in
ſūmæ puppis foro: carmē quod orthriū dicitur uoce ſublatiſſima
cātauit. Ad poſtrema cantus: cū fidibus ornatuq; omni ſicut ſta=
bat canebatq; eiecit ſeſe procul in profundum. Nautæ haud quaq̃
dubitantes quin periſſet: curſū quē facere ceperant tenuerūt. Sed

nouum & mirũ & piũ facinus contigit. delphinũ repẽte inter undas adnauiſſe: & dorſo ſuper fluctus edito uectauiſſe: incolumiqꝫ eũ corpore & ornatu: tænarũ in terram laconicã deuexiſſe. Tũ arioné prorſus ex eo loco corinthũ petiuiſſe: talemqꝫ periãdro regi: qualis delphino uectus fuerat: ſeſe obtuliſſe: eiqꝫ rem ſicuti acciderat narrauiſſe. Regẽ iſtec parũ crediditſſe: arionẽ quaſi falleret cuſtodori iuſſiſſe. Nautas requiſitos: ablegatoqꝫ arione diſſimulanter interrogaſſe: ecquid audiſſent in iis locis unde ueniſſent: ſuper arione? Eos dixiſſe: hominẽ quũ inde irent in terra italia fuiſſe: eũqꝫ illic bene agitare: & ſtudiis delectationibuſqꝫ urbiũ florere: atqꝫ in gratia pecuniaqꝫ magna fortunatũ eſſe. Tũ inter hæc eorũ uerba arionẽ cũ fidibus & indumentis cũ quibus ſe in ſalũ eiaculauerat extitiſſe. Nautas ſtupefactos cõuictoſqꝫ ire inficias nõ quiſſe. Eam fabulã dicere leſbios & corinthios atqꝫ eſſe fabulæ argumentũ: qꝫ ſimulachra duo ænea ad tenarũ uiſerentur. delphinus uehẽs & homo inſidens: hæc iterũ ille. Mira ergo cãtatõnis uehemẽtia: quod omniũ ingeniorũ (ut plinius dicit) fons homerus nobis ſignificauit ubi prudentẽ uirũ quem nobis per ulyxẽ ſignificat ſociorũ aures cera obturaſſe dicit: ut ſurda aure ſyrenũ cantus trãſeant: quæ dulcedine cantus prætereuntes in ſoporẽ trahebãt: & ſopitos ſubmergebant. Id autẽ ſignificauit Odyſſeæ li. xii. ubi eius uerba ſic tranſlata cõperi. Sunt autem ipſius ulyxis ita de cyrce ſolis filia loquentis. Ipſa nãqꝫ primum diuinarũ ſirenum uocẽ: & floriferũ earum pratum nobis euitandũ præcepit: ſoli mihi ut eã audiã concedit: ſed uos me arcte ad malũ funibꝰ ligabitis: qꝫ ſi forte ut me ſoluatis iuſſero: tũ uos pluribus & arctioribus me uinculis implicetis. hoc ego pacto ſingula ſocios admonebã. Interea nauis cito curſu ſirenũ inſulæ propinquauit: ſtatim ceſſauit: & placida trãqlitate deus undas ſtrauit. At ſocii collectis in naui uelis: remis ordine diſpoſitis mare ſulcabant. Hic ego magno cæræ orbe in partes cõfecto: & naubꝰ & uiſolis q̃primũ mollito: ordine omnium aures obſtruxi illi me uiciſſim manibus pedibuſqꝫ ad ma-

lum colligarũt. Dum uero tantũ ab inſula abeſſemus quantũ leni remorũ pulſu uox exaudiri poſſet: minime eas e propinquo naui gantes latuimus: ſed ſtatim cantare perq̃ ſuauiter orſæ ſunt. huc ades inclyte ulyxe: magna achiuorum gloria: hic nauẽ ſiſte ut nr̃am uocẽ audias. Nemo enim unq̃ hac iter fecit: quin noſtri cantus ſuauitate demulceretur: qua oblectatus & plura doctus a nobis dimittitur. Haud enim nos fugit: quid apud magnã troiam græci ſimul & troiani deorũ uoluntate geſſerunt. Scimus præterea quicquid in alma terra agitur. Sic ſuauiſſima uoce canentibus: ego audiendi cupidus ſociis ut me ſoluerent: ſuperciliis annuẽs iubebã. At perimedes & eurylochus ab remis quibus incũbebant ꝓperantes: plurimis me uinculis implicuerunt: ita tanto ꝓcurſo ſpacio: ut non amplius earũ uoces audirentur: ãmota a ſociorũ auribus cæra ipſi me ſoluerunt &c̃. Sirenes autẽ ſecundum fabulas ut inquit Serui⁹: tres in parte uirgines fuerunt: in parte uolucres acheloi & calliopes muſæ filiæ: harum una uoce: altera tibiis: alia lyra canebat. Et primo iuxta pelorũ poſt in capreis habitauerunt: quæ illectos ſuo cantu in naufragia deducebant. Secundũ ueritatẽ meretrices fuerunt: quæ trãſeuntes quoniã deducebant ad egeſtatẽ: his fictæ ſunt inferre naufragia: has ulyxes contemnendo deduxit ad mortẽ. Hæc ſeruius de cantu ſirenum ſic ait Virgilius. Sirenes uarios cantus acheloia proles Et ſolis miros ore ciere modos Illarũ uoces: illarum muſa monebat Omnia quæ thymele carmina dulcis amat. Quod tuba: quod litui: quod cornua rauca fuerunt. Qđ qꝫ foraminibus tibia mille ſonat Quodqꝫ leues calami quod ſuauis cantat & ædon. Quod lira: quod cytharæ: quod moribundus holor. Illectos nautas dulci modulamine uocis Mergebant auide fluctibus ioniis. Sanguine ſiſiphio genitus ſe magnus ulixes Et tutos ſolida ꝑſtitit arte ſuos: Illeuit cera ſociorũ callidus aures: Atqꝫ ſuas uinclis præbuit ipſe manus. Tranſiluit ſcopulos & inhoſpita littora claſſis Ille præcipites diſſiluere freto. Sic blandas uocis notas: ſic carmina uicit Sic tandem exitio monſtra canora de-

dit &c̄. Harū nomina quidā ponunt. Parthenopē leucoſiā & lygiā. A parthenope nomē ſumpſit ea ciuitas quæ nunc ſicut ab auguſto uocata eſt neapolis. i. noua ciuitas appellata eſt. Niſi ſatis ꝓlixus iā eſſem: dicerem de ui incantationū quibus quid circæ: quid medea ualuiſſe dicuntur longū eſſet enarrare. Quin adeo ut in bucolico dicitur Carmiua uel cælo poſſunt deducere lunā. Ne quis tñ omnino poeticū putet nec magos ægiptios norit: aut qui apoſtolorum tēporibus uiguerunt: aut quibus in lege romanorū prohibetur ne fruges in alienum agrū pelliciant: notū certe omnibus aſt. quia (quod maro quoq̧ dicit) cātando rumpitur anguis. Cātando dicit. i. dum incantatur. Ideoq̧ dictum eſt a ſaluatore. Eſtote prudentes ut ſerpentes. fertur enim ſerpens dum incantatorem ſentit: alteram aurē terræ affigere: alteram cauda obſtruere. Quotiens præterea ſirenes. i. ueneris incitamēta nos blandiciis incitāt: debemus ad malum crucis alligari & ad eum aures conuertere: q pro nobis dicit ſitio. Et qui (ut apoſtolus ad hebreos ca. v. dicit) In diebus carnis ſuæ præces ſupplicationeſq̧ ad eum qui poſſit illum ſaluum facere a morte: cum clamore ualido & lachrymis offerens exauditus eſt pro ſua reuerentia. Cæterum quia pauci quæ ad ſalutē faciunt libenter audiunt: Cōtraq̧ multi quæ ad perditionē: īfinitus quoq̧ eſt huiuſmodi ſtultorū numerus: quorū duo quoq̧ ſunt genera: alterū eorum qui aut illicita aut licita illicite audiūt alterum eorū qui quod audire debeant aut negligunt aut contemnunt. Neq̧ minus inſaniunt qui non audienda dicunt: aut ut dicantur ſcribunt. In utroq̧ genere ſunt prothoplaſti: qui ſalutiferā dñi uocem audire nolentes peſtifera ſerpentis ſibila audiuere. In utroq̧ ꝑterea aut ſaltē altero ſunt omnes qui uerba carnalia: ſcurrilia qui ſcōmata. dicteria. detractiones & blaſphemias. Mēdacia. piuria & huiuſmodi alia aut ꝓferunt aut libēter audiūt. Innumeri aūt ſunt qui muſicis inſtrumētis: aut uocis lenocinio aut amatoriis canticis in ſcaphā ſtultorū ſtultarūq̧ peruecti ad inferna deducti ſunt: quam ut uitemus: audiamus nauarchæ celeuſma.

Celeuſma auditionis ſtultæ ad auditus oblectamenta mortales inuitantis.

QVatenus aonios modulos fugietis amuſi
Surdiduliq; uiri?
Ecce uocant zephyri ſub amœna uireta ſororum
Pieriumq; latus
Murmure iucundo reſonāt ubi ſaxa pereſa
Fluctibus aſſiduis
Et uolucres pictæ repetunt per gramina notos
Ingenuoſq; modos
Quos nequeant thamyras & methymneus arion
Aequiparare cheli:
Cedat thraicius natiuis cantibus orpheus
Pindaricæq; lyræ
Cedat & amphion dirceus: cedat olimpus
Cedat & ipſe linus
Et cum terpandro cedat crinitus ioppas
Terpſicoriq; fides
Et timotei cedant: & blanda chironis
Barbita nubigenæ
Cedat & archadicus deus: & patareus apollo
Theſpiadumq; chorus
Et lyrici cuncti cedant: & maſcula ſappho
Quicquid & artis erit
Cedat & æolides quantumuis doctus: in arma
Aere ciere uiros
Nam canit hic toto mundo gaudente ſilenus
Parthenopeq; noua.
Cantat & ipſe ſua triton ſub littore concha
Aeolidæ interitum
Hic moribūd⁹ holor querulæq; canūt philomenæ
Diſcipulaſq; docent

Stultarum uirginum ſcaphæ ſeu nauiculæ

Hic immortalem perducunt gaudia uitam
Conſona carminibus
Proinde uiri ſuaues: blandumq; genus mulieres
Huc properate citi
Cras ſi cum zephyris non diſſonet unda ſecundis
Carbaſa ſtrinxerimus.

Scapha olfactionis ſtulſtæ.

SEnſus quidē olfaciendi nō minus q̄ audiendi mirabilis eſt cū itidem dubitare liceat quid ſit quod ab floribus cæteriſq; rebus odoriferis ad organū perfunditur. Cæterū cum eiuſmodi inquiſitio parū utilitatis afferat: tantūmodo recitauero quæ Aulus gelius lib. xix. ca. ii. de hoc & de cæteris ſenſibꝰ ſcripſit: & ſunt hæc. Quicq; ſūt hominū ſenſus per quos uoluptas animo aut corpori quæri uide-

tur guſtus.tactus.odoratus.uiſus.auditus. Ex his oibus quæ im
modice uoluptas capitur:ea turpis atqꝫ ĩproba exiſtimat̃. Sed enĩ
quæ nimia ex guſtu atqꝫ tactu eſt:ea uoluptas(ſicuti ſapiẽtes ſen
ſerũt)oium rerũ fœdiſſima eſt. Eoſqꝫ maxime qui duabꝰ iſtis be
luinis uoluptatibus ſeſe dediderũt grauiſſimi uicii;uocabulis græ
ci appellant acolaſos.i.libidinoſos & intẽperantes acratis.i. incõ=
tinentes.Iſtæ aũt uoluptates duæ guſtus atqꝫ tactus.i. libidines ĩ
cibos atqꝫ uenerẽ ꝓdige:ſole ſunt hominibus cõmunes cũ beſtiis
Et idcirco in pecudũ ferorũqꝫ aĩalium numero habetur: quiſqꝫ eſt
his ferinis uoluptatibus ꝓuinctus. Cæteræ ex tribus aliis ſenſibꝰ
ꝓficiſcentes:hoim eſſe tantũ proprie uidentur. Verba ſuper hac re
Ariſtotelis philoſophi ſcripſi:ut uel auctoritas clari atqꝫ inclyti ui
ri tã infamibus nos uoluptatibus deterreret. Interp̃tatur autẽ ſic.
Cur incontinẽtes eos appellare ſolemus qui uoluptate cõtrectãdi
aut guſtandi exuperãtur.Nã qui modice re utuntur ueneria &qui
luxu delectantur ciborũ incõtinentes uocamus. Ciborũ tamẽ nõ
eadẽ ratio eſt:ſed partim linguã:partim gulã ſua mouẽt ſuauitate
Vnde philoxenus gruis collũ a diis immortalibus ſibi dari opta=
bat.At uero qui in uidendo audiẽdoue modũ excedunt: nõ eodẽ
uocabulo ſignificamus. An quoniã uoluptates ſenſibus his accõ=
modatas cõmunes cum cæteris aĩantibus habemus.Ergo ut com
munes ſpernimus & notamus:ſolaſqꝫ oium aut maxime probro
damus. Itaqꝫ hominẽ his deditum rep̃hendimus & incontinentẽ
intẽperantemqꝫ appellamus: ꝙ uictus a teterrimo uoluptatũ ge=
nere ducitur. Sed quoniã ſentiendi genera quinqꝫ ſint cætera aĩa=
lia duobus tantũ quæ modo diximus uoluptatẽ ſibi acquirunt:
cæteris uel nihil omnino delectantur: uel per accidẽs ita afficiunt̃
Quod enim uidet aut olfacit:tantiſꝑ gaudet quo ad guſtus tactꝰ
ue fruiſcatur.Cũqꝫ genus id ipm cõcupiſcẽdi expleuit:illorũ quo=
qꝫ ſuauitas deſiit ut nobis ſalſamẽti odor quoniã indigemus ſua=
uis eſt:ubi ſatiati repletiqꝫ ſumus:amplius ſuauis non eſt. Roſæ
aũt odor ſemꝑ ſuauis eſt.Quis igitur habẽs aliqd humani pudo=

ris uoluptatib⁹ iſtis duabus coeundi atq; comedẽdi quæ ſunt hoĩ cũ ſue atq; aſino cões gaudeat: Socrates quidẽ dicebat multos homines ꝑpterea uelle uiuere ut ederẽt & biberẽt: ſeſe bibere atq; eſſe ut uiueret. Hippocrates aũt diuina uir ſcia: De coitu uenereo ita exiſtimabat: partẽ eſſe quandã morbi teterrimi quẽ nr̃i comitialem dixere. hæc ibi. Solus ergo hõ ſenſibili odore capit̃ neq; tã multis eſt in odorãdo ſicut in cæteris ſtultitia: ſed eo intolerabilior uidet̃ ꝙ fere ad ſolam uoluptatẽ odoriferis reb⁹ fruimur: cũ hiis carere poſſimus. Peccãt tñ in hoc ſenſu ſicut in cæteris duobus modis: aut illicite ſeu illicita odorãdo aut curare ut alii illicite odorẽt. Sic̃ aũt in ꝑncipio oñdimus ꝑtoplaſti etiã odorãdo peccauere. Sũt ꝑterea in hac ſtulticia pſæ: indi & nõnulli romãi q̃ neq; ad amicã neq; ad cænã ſine unguẽto procedebãt. In hiis aũt regionib⁹ q̃ ueſtibus aut corpori ut alliciãt hoĩes odores uarios; adhibẽt. Quicq; in rebus odoriferis uoluptatẽ nimiã captãt ita ut creaturis frui indecẽter atq; illicite uideãtur. Tales ſũt impii qui dicũt Sap. ii. uenite fruamur bonis quæ ſunt: & utamur creatura tanq̃ in iuuẽtute celeriter uino præcioſo & unguẽtis nos impleamus: & nõ prætereat nos flos tẽporis. Coronemus nos roſis anteq̃ marceſcãt: nullum pratũ ſit qđ nõ pertrãſeat luxuria noſtra &c̃. Huiuſmodi fatuos & fatuas aduocat nauarcha hoc celeuſmate.

Celeuſma olfactionis fatuæ.

Accelerate uiri: ſuaui dum ſpiritus aura
 Vos inuitat agros uiſere odoriferos
In quibus ambroſiæ redolentia naſcitur omnis
 Mellifluuſq; liquor nectariuſq; fluit
Quicquid ab aſſyriis: & nigris quicquid ab indis
 Vectat ad auguſtas pharmacopola domos
Cinnoma quod ſpirant: quod olet cinireia myrrha
 Et quod odorus arabs: coriciumq; crocum:
Succina quod fragrant manibus tractata: quod omne
 Vnguentum: & fracto fuſa falerna cado:
Balſama quod ſpirant: redolent quod florea rura

Sultarum uirginum ſcaphæ ſeu nauiculæ.

Quod citrum & uiolæ purpureæq; roſæ
Hoc ager hic nullo producit ſponte ſerente
Hocq; aduentantes indigeteſq; beat.
Ergo citi noſtram mortales ſcandite nauem:
Hoc uento optata cras potiemur humo.

Scapha guſtationis ſtultæ.

DE guſtu iá ex Aulo gelio audiuimus ꝙ eſt magis corporalis q̃ cæteri iá dicti ſenſus immo etiá magis neceſſarius ad conſeruationẽ naturæ: nullũ enim animal guſtu ac tactu carere poteſt: aliter enim faciliter icurreret aut nutrimentũ nociuũ aut obiectũ læſiuũ: Vniuerſalis eſt ergo in animátibus guſtus: multoq; omniũ uberrima eius ſtulticia. Ideoq; tota philoſophia ſobrietatem prædicat. hinc illud tritum & uulgare ſed non contemnendum dictum. Indulgere gulæ noli: quæ uentris amica eſt: quia ut dicitur a diuo

Stultarum uirginum ſcaphæ ſeu nauiculæ.

Hieronymo. Venter mero æſtuás facile deſpumat in libidiné: uicina enim ſunt uētris & libidinis mēbra. Hinc eſt illud lepidū epigráma quod uirgilianū dicitur. Nec ueneris nec tu uini capieris amore. Vno nácꝫ modo uina uenuſcꝫ nocét. Quod in ſequēti ſcapha latius declarabimus. Hinc etiá illud Ezechie. xvi. Ecce hæc fuit iniquitas ſodomæ ſororis tuæ ſuperbia. ſaturitas panis & abūdantia: & ocium ipſius & filiarū eius. Ad hanc igitur ſcaphá pertinent inuumerabiles. Primo prothoplaſti in guſtu pomi uetiti. Secundo loth ebrius effectus. Tertio filii iſrael in deſerto ne manna quidé contenti. Quarto ut cæterorū mentioné prætereá: omnes qui in uoluptate carnis ſummū bonū poſuerunt utpote quorū deus eſt uenter eorū: qui ab epicuri dogmate originé traxiſſe dicuntur: cū tamen ipſe epicurus fuerit egregius paupertatis frugalitatiſcꝫ amator holuſculis contentus. ná ut teſtatur Aulus gelius. Voluptaté quam ſummū bonū dixit diffiniuit corporis conſtáté habitum. Vnde Seneca in epiſtolis poſt illud laudabile epicuri uerbum. Si uis pytocleam diuité facere nó pecuniæ adiiciendū: ſed cupiditatibus detrahendum eſt. Probo inquit: & libētius epicuri egregia dicta commemoro: ut iſti qui ad illa confugient ſpe mala inducti: qui uelamentum ipſorum ſuorum uitiorum habituros ſe exiſtimant: probent quocuncꝫ ierint honeſte eſſe uiuendum. Cum audierint iſta: audient iſtic hortulos: & inſcriptū hortulis. Hoſpes hic bene manebis: hic ſummum bonum uoluptas eſt. Paratus erit iſtius domicilii cuſtos: hoſpitalis: humanus: & te polenta excipiet: & aquam quocꝫ large adminiſtrabit: & dicet. Ecquid bene acceptus es? Non irritant inquit iſti hortuli famem ſed extingunt nec maiorem ipſis potionibus ſitim faciunt: ſed naturali & gratuito remedio ſedant. In hac uoluptate conſenui. de hiis tecum deſideriis loquor: quæ conſolationem non recipiunt: quibus dandum eſt aliquid ut deficiant. Nam de illis extraordinariis quæ licet differre: licet caſtigare & opprimere: hoc unum cómonefaciam. Iſta uoluptas naturalis eſt non neceſſaria: huic ni-

chil debes. Si quid impendis uoluntarium eſt. Venter præcepta nō audit: poſcit: appellat: non eſt moleſtus creditor: paruo dimittitur & mandas illis quod debes non quod potes. Hec de illo ſeneca. Ex quibus conſtat ipſum ſobrietatem amaſſe & præcepiſſe: eius tamen ſequaces uoluptatem corporis ſecuti ſunt. Vnde ut iā uidimus in ſuperiori ſcapha philoxenus collum gruis a diis īmortalibus ſibi dari exoptauit: quo diuturnior eſſet ingurgitandi uoluptas. Horatius etiam in epiſtolis atteſtatur epicureos ſe molliter curare dicēs de ſe. Me pinguem & nitidum bene curata cute uiſes: Quum ridere uoles epicuri de grege porcum. Sunt autem modo infiniti pene eius generis porci: qui nihil ſomniant: nichil uigilant præter lauticias: quomodo obſonia parare faciant: quibus appetitum excitent: quorum inſatiabilis gula. unde Iuuenalis. Quāta eſt gula quæ ſibi totos ponit apros animal propter cōuiuia natum. Neqꝫ uero tantūmodo diuites in hac ſcapha ſunt: ſed plurimi pauperum qui quod ſex diebus operando ſudore multo conqſiuerint: ſeptimo abſumunt. Quinetiam ſunt qui ut dicit Iuuenalis: una comedunt patrimonia menſa. Hos autem omnes uocat ſtulta guſtatio hoc celeuſmate fere beroaldino dicens.

Celeuſma guſtationis fatuæ.

Pigra gulæ proceres: o ſardanapalica proles:
Corpora de ſomno iam releuare decet.
Ecce uocant molles regna ad lætiſſima uenti
In quibus irritant fercula mille gulam.
Lucilli cænas ſileat patinaſqꝫ uitelli
Nec non antoni prandia priſca fides.
Fercula pontificum nemo: aut epulas ſaliorum
Iacet: & albanas cæſariaſqꝫ dapes.
Iam patina æſopi cedat: iam luxus apici
Et tholomeorum prodiga luxuries.
Iam ſua campani taceant conuiuia: pœnus

Stultarum uirginum ſcaphæ ſeu nauiculæ.
Quæ ſenſit pœnis pernicioſa ſuis.
Nec medi iactent reges: ſyculiq; tyranni
Vana quæſitos ambitione cibos.
Omnia iam cedant conuiuia: prandia: cœnæ:
Quæ celebrant uates: famaq; cantat anus.
Fercula ſunt regum: ſunt hic ientacula diuum
Hic ſapiunt nectar pocula & ambroſiam
Hic nitida: hic dubia eſt: hic eſt lautiſſima cœna
Omnibus abſq; ullo parta labore gulis.
Iuppiter huic epulo ſi forte uocatus adeſſet:
Diceret: in cælis talia non habeo.
Ergo quid aſtatis ſtupidi: penetrate phaſelum
Ecce aderunt horis regna beata tribus.

Sequitur ſcapha contactionis fatuæ.

BIBLIOTE...

Stultarum uirginum ſcaphæ ſeu nauiculæ.

QVintus & ultimus ſenſuum eſt tactus: oibus animalibus cōmunis & per omnia fere membra diffuſus: q tanto periculoſior eſt quanto maior in eo uoluptas. Extrema enim linea amoris in eo cōſumatur. Sunt autem ſecundū donatum quinqꝫ lineæ amoris: quæ hoc uerſiculo continētur. Viſus colloquiū cōuictus baſia factum. Prima igitur linea amare eſt uiſu cōniuere: arridere: petos oculos iniicere & tacite cōſentire quæ multis ſine reliquis datur. Secunda facta poteſtate & inuenta opportunitate: colloqui: polliceri: blandiri: deſideria animi aperire. Tertia comeſſare compotare: & in ſecreto conuiuere. Quarta quæ oritur ex talibus: eſt baſia & laſciua oſcula dare. Quinta eſt coire. In prima potiſſimū peccat uiſus. In ſecunda auditus. In tertia guſtus. In quarta olfactus. In quinta tactus. Sunt ergo cōcatenatæ huiuſmodi ſenſationes quæ omnes ad uenerē excitant: & præcipue quæ ad guſtum ſpectat crapula: & ebrietas. unde uirgilius in epigrāmate qđ explanare policitꝰ ſum.

Nec ueneris nec tu uini capieris amore
  Vno namqꝫ modo uina uenuſqꝫ nocent.
Vt uenus eneruat uires: ſic copia uini
  Et tentat greſſus debilitatqꝫ pedes.
Multos cæcus amor cogit ſecreta fateri
  Archanum demens detegit ebrietas.
Bellum ſæpe petit ferus exitiale cupido
  Sæpe manus itidem bacchus ad arma uocat.
Perdidit horrendo troiam uenus improba bello
  Et lapythas bello perdis iacche graui.
Deniqꝫ cum mentes hominum furiarit uterqꝫ
  Et pudor & probitas & metus omnis abeſt.
Compedibus uenerem uinclis conſtringe lyeum
  Ne te muneribus lædat uterqꝫ ſuis.
Vina ſitum ſedant: natis uenus alma creandis
  Seruit: finem horum tranſiluiſſe nocet.

UNIVERSIDAD CENTRAL
BIBLIOTECA

A L V E R

y dixo el ſenor Juris Corregi
ctor como yo Zra

INSULIS
(Michael de)

de Rosarº

V. Mariª

Rupe (Alanus)

[illegible] (Raym.)
[illegible] (Petrus)
[illegible] (Bartol.)